

स्वयम्भूपुराणम् ।

ॐ नमः ।

श्रीसम्भवे ज्योतीरूपाय^१ ।

ॐ^२ नमो बुद्धाय धर्माय सत्त्वरूपाय वै नमः ।

^३स्वयम्भवे ^४वियच्छान्तभानवे धर्मधातवे ॥

भवार्णवसमुत्तारकारुण्यागारमूर्त्तये ।

जगदाह्लादरूपाय नमस्तु^५ सम्भवे^६ सदा ॥

अस्तिनास्तिस्वरूपाय ज्ञानरूपस्वरूपिणे ।

शून्यरूपस्वरूपाय नानारूपाय^७ ते नमः ॥

ब्रह्मेन्द्रादिगणैर्देवैर्दानवैस्फणिभिस्तथा ।

विद्याधरैराचसैश्च यक्षैः किन्नरैरमानवैः^८ ॥

मुनिभिर्भिच्छुभिच्छुणीराजैर्वैश्वजैस्तथा^९ ।

शूद्रादिभिर्जनैः सर्वै वन्दिताय च सर्वदा ॥

रागद्वेषस्मोहादिनानादुःखविदारकम् ।

सर्वलोकसमुत्तारं धर्मधातुं सदा भजे ॥

१ D श्रीं नमः श्रीस्वयम्भूज्योतीरूपबुद्धाय । २ D omits ॐ ।

३ D स्वयम्भवे । ४ B D वियच्छान्त० । ५ नमोऽस्तु ।

६ C सम्भवे । ७ B omits नानारूपाय । ८ D यक्षकिन्नरमानवैः ।

९ B has मुनिभिर्भिच्छुणीराजैर्वैश्वजैस्तथा ।

धर्मधातुजगन्नाथः सद्धर्मदेशको गुरुः ।
 घोरसंसारउत्तारः पायाद्वः^१ पावनं पदम् ॥
 श्रोततां परमं भक्त्या धर्मधातुसमुद्भवम्^२ ।
 सर्वपापविनाशार्थं^३ सर्वकामफलार्थिभिः ॥
 वक्तव्यं धार्मिकायैतच्छ्रद्धानाय पण्डिताः ।
 मुमुक्षवे हि यतये वीतरागाय धीमते ॥
 वक्तव्यं पुण्यदेशे च सभायां देवतागृहे ।
 पुण्यक्षेत्रे पुण्यतीर्थे न सन्ध्यासु विचक्षणाः ॥
 उच्छिष्टालये^४ वक्तारः सम्पादमिदमुत्तमम् ।
 पच्यते नरके घोरे यावच्चन्द्रार्कतारकम् ॥
 मृषा शृणोति यो मूढो दम्भभक्तिविवर्जितः
 सोऽपि तस्मिन्महाघोरे नरके पच्यते क्षये ॥
 नरो यः सत्कथामध्ये चान्य^५ वदति पातकी ।
 स याति नरकं घोरं यावदाचन्द्रतारकम् ॥
 तस्माच्छ्रोता च वक्ता च समाहितमनः^६ सदा ॥
 श्रोततां परमभक्त्या धर्मधातुसमुद्भवम् ॥
 सद्धर्मं श्रीमता येन त्रिषु लोकेषु देशितः ।
 देवदेवाधिदेवाय^७ तस्मै नमोऽर्कबन्धवे ॥
 सुद्धोदनसुपुत्राय गौतमाय च सर्वदा ।
 मायादेवीसुपुत्राय शाक्यसिंहाय ते नमः ॥

१ B has वो । २ D धर्मधातुं समुद्भवम् । ३ D ०विनाशार्थं ।
 ४ D उच्छिष्टालयवक्तारः । ५ D चान्ये । ६ D समाहितमनं
 B has देवदेवावरक्ताय ।

बोधिनाथं नमस्कृत्वा शाक्यसिंहं जगद्गुरुम् ।
 संसारसागरतारं बोधिमार्गोपदेशकम् ॥
 अतीतानागतान्बोधान् बोधिसत्वाननावहान् ।
 महासत्त्वाञ्च यान्नाथान्सर्वज्ञज्ञानक^१विदान् ॥
 घोरसंसार उत्तारान्नारकाञ्च ससत्त्वजान् ।
 संसारसागरातारान्^२ सर्वज्ञगुणसागरान् ॥
 बोधिसत्वान्महासत्वान्संसारदुःखतारकान् ।
 दशदिक्संस्थितान्सर्वान्सर्वथाञ्च नमोनमः ॥
 पायाद्वः शाक्यसिंहेन सर्वज्ञैरि^३ शम्भुना ।
 बोधिसत्वैर्महासत्वैः भिक्षुभिक्षुण्युपाश्रयैः ॥
 नत्वा गोष्ठङ्गशैलस्थं धर्मधातुं स्वयम्भुवम् ।
 तदुद्देशमहं वच्चे^४ लोकानां पुण्यवृद्धये ॥
 शाक्यसिंहं जगन्नाथं सर्वज्ञगुणसागरम् ।
 अतीतानागतैर्बौद्धैः^५ पूजितं मानितं गुरुम् ॥
 अर्कवन्धुं नमस्कृत्वा धर्मधातुं जगद्गुरुम् !
 दशदिक्संस्थितान्बुद्धान्वच्चेऽहं तदुद्देशजम् ॥
 अतीतानागतान्बुद्धान्दशदिक्संस्थितान् गुरुन् ।
 संसारदुःखउत्तारान् सर्वज्ञाञ्च नमोनमः ॥
 बुद्धं धर्मं च सङ्गञ्च सर्वज्ञञ्च नमोनमः ।

१ D ज्ञानकविदान् ।

२ C omits तारा and D reads संसारसागरान् सर्वान् ।

३ वच्चे ।

४ D बुद्धैः ।

५ B has बोधान् ।

बोधिसत्वान्महासत्वान्प्रज्ञापारमितान्गुरुन् ॥
 अद्भुत्या यः प्रहृणोतीमां स्वयम्भूत्पत्तिस्तत्कथाम् ।
 परिशुद्धचिकायस्स बोधिसत्व भवे ध्रुवम् ॥
 'यद्यथाभूत्पुरा विज्ञो जयश्रीः सुगतात्मजः ।
 बोधिमण्डसुविहारे^१ विजहार सभाङ्गिकः ॥
 तत्र जिनेश्वरिनाम बोधिसत्वमहामतिः ।
 अद्भुत्या शरणं गत्वा जयश्रियमुपाश्रयेत् ॥
 तदा धीमान् जयश्रीः स सर्वसत्वहितार्थमृतम् ।
 सद्धर्मं समुपादेष्टुं सभासनं समाश्रयेत् ॥
 तत्र सर्वे महासत्त्वा बोधिसत्त्वा जिनात्मजाः ।
 [अर्हन्तः भिक्षव ब्रह्मचारिणः श्रावकापि च ॥
 भिक्षुण्य ब्रह्मचारिण्य व्रतिनश्चाप्युपासकाः ।
 उपासिका तथान्योऽपि गृहस्थाश्च महाजनाः^२ ॥
 ब्राह्मणा तिर्थिकाश्चापि यतयश्च तपस्विनः ।
 राजानमन्त्रिणोऽमात्याः सैन्याधिपाश्च पौरिकाः ॥
 ग्राम्या जानपदाश्चापि तथान्यवासिन जनाः^३ ।
 तत्सद्धर्मामृतं पातुं अद्भुत्या समुपागताः ॥
 तत्र सभासनासिनं^४ तमर्हन्तं जयश्रियम् ।
 समभ्यर्च्यार्दरं नत्वा तत्पादाम्बुजे^५ यथाक्रमम् ॥

१ D तद्यथा । २ D बोधिमण्डपविहारेऽस्मिन् ।

३ D omits the portion bracketted.

४ D जानपदश्चापि तथान्यावासिनो जनाः । ५ D ०सीनं । ६ D पाद

कृताञ्जरि^१पुटा सर्वे परिवृत्य समन्ततः ।
 पुरस्थित्य^२ समुदीक्ष्य जयश्रियं समाश्रिताः ॥
 तान्सर्वान्समुपाश्रितान्सङ्गमश्रवणोत्सुकान् ।
 दृष्ट्वा ^३जिनेश्वरिधीमान्बोधिसत्वः समुत्थितः ॥
 उद्धहनुत्तरासङ्ग^४ साञ्जलि समुपाश्रितः ।
 जानूयां भूतले धृत्वा सम्यग्ज्ञानेवमब्रवीत् ॥
 भदन्ताहं समिच्छामि चरितुं बोधिसम्बरम् ।
 तदादौ किं व्रतं धृत्वा सञ्चरेयं समाहितः ॥
 तद्भवान्समुपादिश्य सर्वानस्मान्प्रबोधयन् ।
 बोधिमार्गे समायुज्य चारयितुं^५ शुभेऽर्हति ॥
 इति संप्रार्थिते तेन श्रुत्वा स सुगतात्मजः ।
 जयश्रीस्तन्महासत्वं समामन्त्यैवमादिशत् ॥
 षट्पणवत्सास्ति ते^६ वाञ्छा संबोधिसम्बरे यदि ।
 यथाक्रमं प्रवक्ष्यामि संबोधिप्रतसाधनम् ॥
 यो वा ब्रूतेऽत्र संसारे^७ चरितुं बोधिसम्बरम् ।
 स आदौ शरणं गत्वा सद्गुरुं समुपाश्रयेत् ॥
 तदुपदेशमासाद्य^८ यथाविधिं समाहितः ।
 तीर्थं स्नात्वा विशुद्धात्मा ^९चिरत्नशरणं गताः ॥
 यथाविधिं समभ्यर्च्य संबोधिनिहिताश्रयन् ।

D कृताञ्जलि० । २ D०स्थित्वा । ३ D जिनेश्वरौ । ४ D ०सङ्गं ।
 D चारितुं च । ५ C मे । ७ C यो वाञ्छतेऽत्र संसारे
 ८ C तदुद्देशमासाद्य, D तदुद्देशं समासाद्य । ९ D चिरत्नम्

^१पोषधव्रतमाधाय समाचरेज्जगद्धिते ॥
 एवं यश्चरते नित्यं संबोधिमानसः सुधीः ।
 परिशुद्धस्त्रिकायः^२ स बोधिसत्वभवे भ्रुवम् ॥
 बोधिसत्वा महासत्वाः सर्वसत्वहितार्थंभृत् ।
 क्रमात्संबोधिसभारं पूरयन् सुसमाहितः ॥
 एतत्पुण्याभियुक्तात्मा चतुर्ब्रह्मविहारंभृत् ।
 निःक्लेशो निर्जयन्मरान्संबोधिं समवाप्नुयात् ॥
 एवं सर्वत्र लोकेषु सद्धर्मं संप्रकाशयन् ।
 समाप्य^३ सौगतकार्यं सुनिर्वृत्तिमवाप्नुयात् ॥
 एवं सर्वेऽपि संबुद्धा येऽतीताश्चाप्यनागताः ।
 वर्त्तमानाश्च मे^४ सर्वे ह्यभिपुण्यविपाकतः ॥
 बोधिं प्राप्य जिनात्मजाः द्रुततले भवन्ति हि^५ ।
 एवं सर्वे महासत्वा बोधिसत्वा जिनात्मजाः ॥
 अर्हन्तोऽपि तथा सर्वे परिशुद्धचिमण्डलाः ।
 बोधिं प्राप्य सुनिर्वाणं शीघ्रं यास्यन्ति यान्थतः ॥
 एवं यूयं परिज्ञाय यदीच्छथ सुनिर्वृतिं ।
 चिरत्नशरणं गत्वा^६ सचरध्वमिदं व्रतम् ॥
 इति तेन समादिष्टं श्रुत्वा स सुगतात्मजः ।
 जिनेश्वरीस्त्वैमर्हन्तं संपश्यन्नेवमब्रवीत् ॥
 भदन्त श्रोतुमिच्छामि ततद्ब्रतस्थानमुत्तमम् ।

१ D पोषधं । २ D परिशुद्धत्रिकायश्च । ३ D सौगतं । ४ B and D ते ।
 ५ C and D जिनात्मा सः द्रुतमेषो हि लभ्यते । ६ D सं । ७ D तमर्हन्तं ।

एतद्भ्रतं चरे^१ कुत्र तद्देशं समुपादिशत् ॥
 इति संप्रार्थितं तेन जयश्रीः स महामतिः ।
 जिनेश्वरिस्महासत्वं संपश्यन्नेवमादिशत् ॥
 शृणु वत्स समाधाय व्रतस्थानसमुत्तमम् ।
 मुनीश्वरैः यथाख्यातं तथा वक्ष्यामि तेऽधुना ॥
 पुण्यक्षेत्रेषु तीर्थेषु विहारे सौगतालये ।
 संवृद्धानां च सर्वेषां चैत्येषु प्रतिमासु च ॥
 बुद्धक्षेत्रेषु सर्वेषु तद्भ्रतस्थानमुत्तमम् ॥
 तदुत्तमं समाख्यातं स्वयम्भूक्षेत्रमुत्तमम् ।
 एवं विज्ञाय यो धीमान् व्रतं चरितुं समिच्छति^२ ॥
 स स्वयम्भूजिनक्षेत्रमाश्रित्य चरतां व्रतम् ।
 स्वयम्भूक्षेत्रमाश्रित्य यश्चरति^३ व्रतं सुदा ॥
 स रभ्यते महत्पुण्यं अक्षयं बोधिसाधनम् ।
 एतत्पुण्यविशुद्धात्मा भद्रश्रीः सहस्राश्रयः^४ ॥
 बोधिसत्वोमहासत्वं भवेज्जिनात्मजध्रुवम् ।
 दुर्गतिं न व्रजेत्कापि संसारेषु कदाचन^५ ॥
 सदा सद्भ्रतिसंजाता बोधिचर्याव्रतं चरन् ।
 संबोधिप्रणिधिं धृत्वा सञ्चरित्वा जगद्धिते ॥
 एवञ्च ^६[सं]बोधिसम्भारं पूरयित्वा यथाक्रमम् ।
 त्रिविधां बोधिमासाद्य निर्वृतिं पदमाप्नुयुः^७ ॥

१ D चरेत् । २ D चरितुमिच्छति । ३ D ये चरन्ति ।

४ D सद्गुणाश्रयः । ५ D कदाचनः । ६ D omits सं । ७ D आप्नुयात् ।

एवं यूयं परिज्ञाय स्वयम्भूस्थानमाश्रिताः ।
 चिरद्वारणं गत्वा सञ्चरध्वं व्रतोत्तमम् ॥
 एवं जयश्रियादिष्टं श्रुत्वा स सुगतात्मजः ।
 जयश्रियं प्रणत्वापि सम्यक्शस्त्रेवमब्रवीत् ॥
 भदन्तभवतादिष्टं श्रुत्वा मे रोचते मनः ।
 स्वयम्भुवः समाराध्य चरिष्यामि व्रतं सुदा ॥
 स्वयम्भूचैत्यराजः श्रीधर्मधातुजिनालयः ।
 कुत्र प्रवर्त्तते लोके भवतादेष्टुमर्हति ॥
 एवं संप्रार्थिते तेन श्रुत्वा सोऽर्हयतिः सुधी ।
 जयश्रीस्तं महासत्वं समालोक्यैवमादिशत् ॥
 अस्ति नैपारप्रख्याते धर्मधातुजगत्प्रभुः ।
 अनेकैर्देवनागैश्च पूजितं मानितं सदा ॥
 अस्ति नैपारप्रख्याते गोशृङ्गनामपर्वतः ।
 भेदोऽस्ति^१ युगे तस्य नामयुगरद्वयम्^२ ॥
^३युगे सत्ये पद्मगिरिः त्रेतायां वज्रकूटकः ।
 गोशृङ्गं द्वापरे ख्यातः कलौ गोपुच्छपर्वतः ॥
 नानारत्नमयैः स्वस्ति नानाधातुभिः संयुतः ।
 नानागुणैः समायुक्तः त्रैलोक्येऽपि सुदुर्लभः^४ ।
 वैजयन्तसदृशी स्यात् सोऽयं गोपुच्छपर्वतः^५ ।

१ B has नेयार and D नैपाल । २ D नेपालं । ३ B भेदोऽस्ति
 नामस्य । ४ D युगलद्वयं । ५ D सत्ययुगे । ६ D त्रैलोक्येऽपि सुदुर्लभः ।
 ७ D वैजयन्तोऽपि सदृशी स्यात् सोऽयं गोपुच्छपर्वतः ।

मंजुश्रियप्रभावाच्च मेरोरधिकगौरवः ॥
 पञ्चरत्नमयं सत्ये युगे तं जायतेकजम् ।
 गिर्युपरि सुसंस्थित्वा ख्यातः पद्मगिरिरिति ॥
 पावनेन च तेजसा^१ चैतायान्तु अयं गिरिः ।
 श्रिया लक्ष्म्या सुसंयुक्त^२ वज्रकूट इति ख्यतः ॥
 गिरिराज इत्याख्यातो^३ अयं पर्वत द्वापरे ।
^४[गोवत्सस्य इव शृङ्ग गोशृङ्ग इति ख्यातवान् ॥
 गोपुच्छपर्वतो नाम कलौ युगे सुसंस्थितः ।
 गोवत्सपुच्छवद्दीर्घः पावनेन च तेजसा ॥
 भूतकाले भविष्ये च वर्त्तमाने प्रवर्त्तते ।]
 इति तद्देशवासिधै^५ नाम साङ्गं^६ गुरुच्यते ॥
 नानाधातुमयैः खस्ति नानावृक्षैरलङ्कृतः ।
 नानालताभिः सङ्कीर्णं नानावृक्षविशेषकैः ॥
 नानाहृद्यफलोपेत नानानिर्झरनादितः ।
 नानामृगकुलैः कीर्णं^७ नानापक्षिनिवृजित ॥
 कोकिलशुकशारीकैर्मयूरगणपक्षिभिः ।
 हृष्टैः सङ्गजितैस्तैः पद्मकैश्च^८ मुहुर्मुहुः ॥
^९नागकेशलैश्चाम्पेयैवकुलैः पिप्पलैस्तथा ।
 अष्टादशादिभिर्वृक्षैश्चैवः समन्ततः^{११} ॥

१ D °गिरी° । २ D तेजेन । ३ D सुसंयुक्तो । ४ D °जेतिप्रख्या° ।
 ५ B omits these four lines. ६ D देशवासीधै । ७ D साङ्ख्ये ।
 ८ D कीर्णः । ९ C षट्पदैश्च । १० B has नानाकेशलै° and D
 नागकेशलचम्पेयै । ११ D समन्वितः ।

पञ्चवर्णादिकैः पत्रैः किशरयैः सुशोभितैः ।
 शोभितः शरदिकाले नक्षत्रैरिव चन्द्रमा^१ ॥
 इत्येवमादिभिर्वृक्षैः संस्कन्नः पर्वतः अयम् ।
 महासाहस्रके लोके नन्दनादपि सुन्दरः ॥
 कौचिद्वौ^२ यक्षयक्षिण्यौ श्रीर्णपत्राणि तानि च ।
 तस्मादन्यं न च्छोरन्ति मञ्चिन् तद्दिने दिने ॥
 पवनैश्चापि च्छोरन्ति श्रीर्णपत्राणि तानि च ।
 तत अन्यत्र गच्छन्ति चिन्तय रतिदिने ॥
 इत्यादिभिर्गुणैर्द्रव्यैर्युक्तश्च पर्वतः अयम्^३ ।
 महासाहस्रके लोके नास्ति अन्यत्र कुत्रचित् ॥
 मनशिरादिभिर्नानाधातुभिः प्रतिमण्डितः^४ ।
 सुवर्णै रजतैर्वृक्षैर्विद्रुमैरस्र^५गर्भकैः ॥
 मुक्तिकैर्मर्कटैर्वज्रैः जाम्बूनदैः सुसारकैः ।
 माणिक्यैः पुष्परङ्गैश्च नानारत्नद्रुमैर्युतः ॥
 इत्येवं चित्रितै^६ रत्नैः नानारत्नैः सुमण्डितैः ।
 शोभित^७ रत्नवृक्षैश्च रत्नमाल्यैरलङ्कितैः
 चारार्द्धहारैर्मकुटैः दामैः केयूरै कुण्डलैः^८ ।
 चित्रैः कल्पवृक्षैरिव द्रुमैः कण्ठिभिर्भूषणैः^९ ॥
 इत्येवं श्यारैः^{१०} रत्नैः प्रच्छन्नोऽयं^{११} पर्वतः ।

१ D सुचन्द्रमा । २ D केचिद्वौ । ३ D चायं सुपर्वतः ।
 ४ D मण्डितैः । ५ D रत्नम् । ६ D विचित्रैः । ७ D शोभितैः ।
 ८ D केयूरकुण्डलैः । ९ D भूषणैः कण्ठिभिः चित्रैः कल्पवृक्षैरिव द्रुमैः
 १० D श्यारैः । ११ D च ।

१ चित्रितैर्जातिभिः पुष्पैः मेरोरधिकगौरवः ॥
 पट्टद्वयादिभिर्वृक्षैश्चिनैः^२ काशिकपावनैः ।
 अग्निशैवादिकैर्नानावस्त्वृक्षैः सुशोभितः ॥
 एवं वज्रगुणैर्युक्तं दृष्ट्वा स्वयंभुवं^३ गिरिम् ।
 न गच्छन्ति हि ते देवास्तस्मादन्यत्र कुत्रचित् ॥
 महाब्रह्मा अपि ब्रह्मकायिकैश्च परिवृतः ।
 पुष्पधूपादिभिः पूज्य सेवितः सततमयम् ॥
 सुरेन्द्रस्त्रिदशैः सार्द्धं सच्युपेन्द्रेण सङ्गमम् ।
 पालिजातकृतमाल्यैः तत्पूज्यविविधिविधैः^४ ॥
 रुद्रोऽपि च गणैः साकं पार्वत्या सह पुत्रतः ।
 नानाविधानकैः पूज्य तस्मादन्येन दृच्छति ॥
 प्राच्यदिशा समायात धृतराष्ट्रा महद्युतिः ।
 गन्धर्वैश्च गणैर्युक्तः स्थित्वा तत्पूजनं कृतम् ॥
 विरूढकमहाराजा दक्षिणादिश आगतः ।
 कुम्भाण्डैश्च गणैः सार्द्धं स्थित्वा तत्सेवनं कृतम् ॥
 पश्चिमाश्च विरूपाक्षनागराजैः परिवृतः ।
 जलजैर्विविधैः पुष्पैः पूजितं कुमुदैरपि ॥
 उत्तराच्च महाराजः वैश्रवणो धनाधिपः ।
 नानारत्नैः सुसंपूज्य भ्रातरैः स्वगणैः स्थितः ॥
 अग्निदिशात्समायाता वज्रिदेवप्रख्यातकः^५ ।

१ D चित्रिकै । २ D क्षीनैः । ३ D स्वायम्भुवं

४ D पारिजातकृतैर्माल्यैः तत्पूज्यविविधैर्विधैः ।

५ D अग्नेः दिशात् समायाता वज्रिदेव महत्प्रभः ।

पत्नीभिः स्वगणैः साङ्ख्यं तत्पूज्यं विविधैर्नयैः ॥
 नैऋत्य^१ दिश आगतः राक्षसराक्षसेश्वरः ।
 नानारत्नसंगृह्य तस्य पूजाकृतं परम् ॥
 वायुव्यादायुदेवोऽयं स्वगणैर्युक्त आगतः ।
 विविधपुष्पसंगृह्य तस्य पूजाकृतं परम् ॥
 ईशानाच्च महादेवः गणैः सह समागतः ।
 नानापूजाङ्गसंगृह्य पूजयामास शम्भुवे ॥
 [अथ दिशात्समायात श्रीलक्ष्मी सह विष्णुना ।
 विविधमाल्यसंगृह्य पूजयामास शम्भुवे ॥
 ऊर्ध्वदिशः समायात ब्रह्माख्यातश्चतुर्मुखः ।
 गरुडैः साङ्ख्यं पूजाङ्गैः पूजयामास शम्भुवे ॥]
 दशदिग्भ्यः समायाताः पातालाश्च विदिशा दिशा^२ ।
 नानापुष्पैः सुगन्धैश्च पूजयामास^३ शम्भुवे ॥
 दशभिलोकपालैश्च स्वस्वदिग्भ्यः समागतैः ।
 पूजितं शततं^४ कालं गणैः सह परिवृतः ॥
 त्रयस्त्रिंशपूर्वकोटि^५ देवताभिः परिजनैः ।
 स्वयम्भूपूजनं कृत्य हर्षैः सह सदास्थितः ॥
 सप्तर्षिभिः सग्न्यैश्च सिद्धविद्याधरादिभिः ।
 पूजितं शततं^६ तत्र स्थित्वा पूजनतत्परैः ॥

१ D नैऋत्यात् दिशायातः ।

२ C and D omit the portion bracketted.

३ C पातालाश्च विविदिशा, D पातालाश्चागतादिशा । ४ D ०मासु ।

५ D सततं । ६ A has त्रयः पूर्वकोटि० । ७ D सततं ।

आवकैजिनश्रियैश्च भिचुभिचुणुपासकैः ।
 बोधिसत्त्वैः सदा पूज्य तत्र स्थित्वा स साङ्घिकैः ॥
 ब्रह्मविष्णुशिवशक्रैर्नानादेवादिभिर्गणैः ।
 पूजितं सर्वदाकालोऽयं तस्मादन्यं न दृच्छति ॥
 ब्रह्मचत्रियवैश्वेयैश्च शूद्रादिविविधगणैः^१ ।
 दशदिग्भ्यः समायातैः श्रेययामासुः^२ पूजनैः ॥
 इत्येवं मनुजैर्देवैः गन्धर्वैर्गरुडैरपि ।
 किन्नरैश्चासुरैराजैः पूजितश्च स सद्गुरुः ॥
 नानादेशात्समायातै दिग्विदिग्भ्यः पुनस्तथा ।
 चतुर्वर्णादिभिर्जातिः^३ पूजयामासुस्तत्परैः ॥
 कैश्चित्पूर्वदिशा चापि दक्षिणात्पश्चिमात्तथा ।
 उत्तरादिविदिग्भ्यश्च दशदिग्भ्यः समागताः ॥
 ब्रह्मभिः चत्रियैः शूद्रैरन्यैश्च विविधैर्गणैः ।
 किन्नरैर्गरुडैर्दैत्यैर्नानादेवादिभिर्गणैः ॥
 देवैर्नागैश्च मनुजैः पौरैश्च जिनश्रेयकैः ।
 देशेभ्यश्च समायाताः श्रियैः सह तथागताः ॥
 त्वर्यैः काहलैः^४ ग्रह्णैः^५ ढक्कैर्मण्डलवाद्यकैः ।
 पूजनाय च शम्भोश्च आजगमुः शम्भुमण्डलम्^६ ॥
 ब्रह्मचत्रियवैश्वेयैश्च शूद्रादिविविधजनैः^७ ।
 पूज्यादिविधिहस्तैश्च तत्रागतः सह गुरुः^८

१ D विविधैर्गणैः । २ D सेवयामासु । ३ D जातिः । ४ D काह्वालकैः ।

५ D omit [श्च] । ६ D मण्डलं । ७ D विविधैर्जनैः । ८ D गुरुसह ।

इत्येवं मनुजैर्देवैर्गन्धर्वैर्गरुडैरपि ।
 किन्नरैश्चासुरराजैर्धुषितः शततं शुचिः^१ ॥
 तत्र स्वयम्भू^२ भगवान् जगदानन्दकारकः ।
 हस्तैकः स्फटिकस्यास्ति सेव्यते मोक्षकामिभिः ॥
 स्वयम्भू^३ भगवान्नाथ जगदाह्लादकारणैः^४ ।
 सर्वलोकानुकम्पार्थं तत्र जातः स सद्गुरुः^५ ।
 सर्वलक्षणसम्पूर्णः सर्वगुणविभूषितः ।
 सर्वदेवासुरैः पुज्य स्थितस्तत्र स्वयं प्रभुः^६ ॥
 देवदेवादिभिः पूज्य ब्रह्माविष्णुमहेश्वरैः^७ ।
 अनेकैर्देवनागैश्च पूजितं वन्दितं सदा ॥
 सर्वैर्विद्याधरैः साध्यै यक्षकिन्नरगन्धर्वैः^८ ।
 राक्षसेन्द्रैश्च कुम्भाण्डैर्ग्रहैस्तारागणैरपि^९ ॥
 लक्ष्मीभिश्चाप्सरोगैश्च सर्वैश्च त्रिदशाधिपैः^{१०} ।
 ऋषिभिर्यतिभिः सर्वै योगिभिर्ब्रह्मचारिभिः ॥
 सर्वैरतिथिकैर्विज्ञैस्तापस्त्रिभिश्च सज्जनैः ।
 दिवानिग्रैः^{१०} चतुस्तन्धं दृष्ट्वा मूर्ध्ना प्रवन्दितः ॥
 प्रतिदिनं समागत्य समभ्यर्च्य समादरात् ।
 संस्तुतिभिर्महोत्साहैः सम्मानितोऽभिवन्दितः ॥

१ C तं शुचि and D किन्नरैश्चासुरेन्द्रैश्च धुषितं शुचिशोभितः ।

२ D स्वयम्भू । ३ D स्वयम्भू । ४ D ०कारकः । ५ D स्वयं भुवः ।

६ B has पूज्यब्रह्माविष्णुमहेश्वरैः देवदेवादिभिः । ७ D यक्षगन्धर्वकिन्नरैः ।

८ D कुम्भाण्डैः राक्षसेन्द्रैश्च ग्रहैस्तारागणैरपि । ९ D दशाधिपैरपि ।

१० D ०निसं ।

एवं स त्रिजगन्नाथः स्वयम्भू धर्मधातुकः ।
 सर्वलोकेन^१ पूजित्वा सन्नासयन्नवस्थितः ॥
 इदानीं सः कलौ^२ लोकै दुष्टैर्निर्धनकैः शठैः ।
 तदिदं धर्मधातुं हि हनिष्यन्ति किलेन तु ॥
 इत्यसौ शिलयाच्छाद्य गुप्तिं कृत्वा सुस्थापितः ।
 तदुपरि^३ इष्टिकाभि विधाय चैत्रमुत्तमम् ॥
 ध्वजच्छत्रपताकादिनानालङ्कारभूषितम् ।
 सौवर्णचक्रसंयुक्तं श्वेतच्छत्रं मनोहरम् ॥
 सौवर्णध्वजसंयुक्तं सौवर्णच्छत्रसंयुतम्^४ ।
 विश्वमणिसुसंयुक्तं नानाम्बरसुभूषितम् ॥
 कत्रध्वजवितानैश्च दिग्मालैः सुपूरितम् ।
 पश्चिमे त्वमिताभं च उत्तरे मोघसिद्धिकम्^५ ।
 पूर्वं ह्यक्षोभ्यं^६ श्रीमन्तं दक्षिणे रत्नसम्भवम् ॥
 लोचना मामकी तारा पाण्डुरा सह संस्थितम् ।
 चतुस्तथागतैरित्यं चतुस्ताराभिः शोभितम्^७ ॥
 दिग्विदिक्षु स्थितैर्देवैर्नानारङ्कारभूषितैः ।
 पट्टदूष्यादिभिर्वस्त्रैश्चीनैः काशिकैश्च^८ पावनैः ॥

१ D सर्वलोकेः पूजयित्वा ।

२ D सकलैर्लोकैः ।

३ D तदुपरि इष्टिकाभिश्च विधाय चैत्रमुत्तमं ।

४ D सौवर्णच्छत्रमुत्तमं ।

५ D ०सिद्धिकं ।

६ D ह्यक्षोभ्य श्रीमन्तं ।

७ D शोभिं ।

८ D काशिकपावनैः

जाम्बूनदैरन्नयुक्तैः दामैश्चापि विभूषणैः ।
 मुक्तादिरत्नजैमाल्यैः देवताभि सुपूरितम् ॥
 नानागुणविभूषाङ्गं नानारत्नविभूषितम् ।
 नानाखर्णविभूषाङ्गं नानारङ्गारभूषितम्^१ ॥
 नानावितानसंयुक्तं नानाध्वजसुभूषितम् ।
 नानाचामरभूषाङ्गं नानाघण्टविभूषितम् ॥
 ईदृशं रत्नजं चैतं त्रैलोक्येऽपि सुदुर्लभम् ।
 शान्तिकरकृतं चैतं स्वयम्भूगुप्तजोद्धृतम्^२ ॥
 तत्रापि सर्वलोकैश्च सर्वलोकाधिपैरपि^३ ।
 समागम्य सदाप्येवं समभ्यर्च्याभिवन्दितः ॥
 तत्र ये शरणं गत्वा भजन्ति श्रद्धया मुदा ।
 दुर्गतिन्ते न गच्छन्ति संसारेषु कदाचनः ।
 सद्गतावेव संजाता धर्मश्रीसद्गुणान्विताः ॥
 एवं यूथमपि ज्ञात्वा श्रद्धया शरणं गताः ।
^४स्वयम्भूचैत्यमाश्रित्य सञ्चरध्वं व्रतं सदा ॥
 ततः^५ सम्बोधिसम्भारं पूरयित्वा यथाक्रमम् ।
 त्रिविधां बोधिमासाद्य सम्बुद्धपदमाप्स्यथ ॥
 इति जयश्रियादिष्टं निसंम्य स जिनेश्वरिः ।
 शास्त्रारन्त समालोक्य पुनरेवमभाषतः ॥
 भदन्त श्रोतुमिच्छामि यः स्वयम्भूजिनालयः ।

१ D °लङ्कारभूषितं ।

२ D स्वायम्भूगुप्तजोद्धृतं

३ D °कामा० ।

४ D स्वायम्भू०

कदा स्वयं^१ समुत्पन्न भवता तदुपादिशत् ॥
 इति संप्रार्थिते तेन श्रुत्वा सोऽर्हयतिः सुधी ।
 जयश्रीस्तं महासत्त्वं संपश्यन्नेवमब्रवीत् ॥
 साधु शृणु महाभाग यथाश्रुत मया गुरौ^२ ।
 तथाहन्ते प्रवक्ष्यामि स्वयम्भूत्पत्तिसत्कथाम् ॥
 तद्यथा पातस्त्रीपुत्रे पुरेऽग्नीको नराधिपः ।
 सद्गुणसाधनोत्साही चिरन्तसेवकः सदा ॥
 स तत्र कुक्कुटारामे विहारे सुगताश्रमे ।
 उपगुप्तं महाभिज्ञं वन्दितुं समुपाचरेत् ॥
 तदा सोऽर्हमहाभिज्ञः सर्वसङ्गपूरस्कृता ।
 सभाञ्चापि समालोक्य तस्थौ ध्यात्वा समाहितः ॥
 तमर्हन्तं सभासिनं^३ सर्वसङ्गपुरस्कृतम् ।
 दृष्ट्वाशोकः स भूमौन्द्र मुदित समुपाचरत्^४ ॥
 तत्र सः सहस्रोपेत्य साञ्जलिना नराधिपः ।
 उपगुप्तं महाभिज्ञमष्टाङ्गैः प्राणमत्तमुदा^५ ॥
 तदाशोकस्तमर्हन्तं महोत्साहैर्यथाविधिम् ।
 समभ्यर्च्योदरं नत्वा धर्मश्रोतुमुपाचरत् ॥
 तदा ते मन्त्रिणः सर्वे समागत्यपरिजनैः^६ ।
 तमर्हन्तं यतिन्नत्वा तत्रैकान्ते उपाश्रयेत् ॥

१ D स्वायं ।

२ D गुरो ।

३ D सभासीनं ।

४ D मुदितः समुपाचरेत् ।

५ D प्रणमत् ० ।

६ D परीजनैः

तत सोऽर्हन्महाभिज्ञो दृष्ट्वा सर्वान् सभाश्रितान् ।
 आदिमध्यान्तकल्याणं सद्गर्भसमुपादिशत् ॥
 तत्सद्गर्भामृतं पीत्वा सर्वे लोका^१ प्रबोधिताः ।
 धर्मं हि श्रेष्ठमित्युक्ता संबोधिब्रतमिच्छिताः ॥
 ततः सोऽपि महाराजा ज्ञात्वा तद्गर्भमुत्तमम् ।
 संबोधिसाधनचर्यां सञ्चरितुं समिच्छति ॥
 ततः स नृपति राजा साञ्जलि समुपाश्रितः ।
 तमर्हन्तं महासत्त्वं नत्वा एवमुदावदत् ॥
 भदन्त श्रोतुमिच्छामि संबोधिसाधनं व्रतम् ।
 कुत्र पुण्योत्तमं चेत्रं विद्यतेऽत्र महीतले ॥
 तद्भवान्समुपादिश्य सर्वानस्मान् प्रबोधयन् ।
 बोधिमार्गं समापूर्य^२ सञ्चारयितुमर्हति ॥
 इति संप्रार्थिते तेन श्रुत्वा सोऽर्ह^३ महामतिः ।
 तमशोकं महीपालं संपश्यन्नेवमब्रवीत् ॥
 साधु शृणु महाराजन् यथा मे गुरुणोदितम् ।
 तथाहन्ते प्रवक्ष्यामि संबोधि यदि इच्छसि ॥
 सर्वचेत्रोत्तमे राजन्नुत्तरेऽस्मिन् हिमालये ।
 गोपुच्छ इति प्रख्याते नेपाले सिद्ध्यते द्रुतम् ॥
 तत्रैवातिमहत्पुण्यं चेत्रं बुद्धै^४ प्रभाषितम् ।
 ५स्वयम्भूचैत्यराजस्य धर्मधातोस्तमालयम्

१ D सर्वलोका । २ D समायुज्य । ३ D सोऽर्हन्महा०

४ D बुद्धैः ।

५ D स्वयम्भू० ।

तत्र यद्यत्कृतं कर्म तदत्र सिद्ध्यते द्रुतम् ।
 तस्मात् सर्वैर्महासत्तैः संसेवितं जिनैरपि ॥
 इति विज्ञाय राजेन्द्र संबोधि यदि वाञ्छसि ।
 तदालयं त्वमागत्य सञ्चरध्वं दृढं व्रतम् ॥
 एतत्पुण्यविशुद्धात्मा भद्र श्रीसद्गुणान्वितः ।
 बोधिसत्त्वो महाभिज्ञो भवेत्सत्त्वहितार्थमृत् ॥
 ततः क्रमेण संबोधिसम्भारपरिपूरयन् ।
 त्रिविधां बोधिमासाद्य संबुद्धपदं गच्छसि ॥
 इति तेन समादिष्टं श्रुत्वाशोकनृपमुदा^१ ।
 उपगुप्तं गुरुं नत्वा प्रपच्छैवं समादरात् ॥
 भदन्तं श्रोतुमिच्छामि ^२स्वयम्भूत्पत्तिसत्त्वधाम् ।
 कदा स्वयं समुत्पन्नस्तत्समादिष्टुमर्हति ॥
 इति संप्रार्थिते तेन श्रुत्वा सोऽर्हयतिः सुधीः ।
 अशोकन्तस्महीपालं संपश्यन्नेवमादिशत् ॥
 साधु राजन् यथादिष्टं गुरुणा मे श्रुतं मया ।
 तथाहं संप्रवक्ष्यामि शृणु त्वं हि समाहितः ॥
 तद्यथासौ जगन्नाथः शाक्यमुनिस्तथागतः^३ ।
 सर्वज्ञो धर्म्मराजोऽर्हमुनीश्वरविनायकः ॥
^४पातारस्वर्गमर्त्येषु श्रेष्ठोऽयञ्च सः सद्गुरुः ।
 देवदानवमानुषैः वन्दितः पूजितः सदा ॥

१ D ०न्द्रपो ।

२ D स्वयम्भू० ।

३ D शाक्यसिंहं तथागतः ।

४ D पाताल ।

दाक्षिणक्षेत्रधरश्चाशीति अनुव्यञ्जनैः ।
 सर्वलक्षणसम्पूर्णः सर्वलक्षणवर्जितः ॥
 सर्वगुणविभूषाङ्गः सर्वदोषविवर्जितः ।
 समन्तभद्रकायाय बोधिनाथ समागतः ॥
 यथानुश्रुयते तच्च कदाचित् मुनिसद्गुरुः ।
 शाक्यसिंहो जगच्छ्रेष्ठो लोकार्थं विजहार सः ॥
 जेतवनविहाराच्च सार्द्धं पञ्चदशैः सह ।
 भिक्षुर्भिक्षुणीभिश्च उपासकैरुपाशिकैः^१ ॥
 मैत्रेयप्रमुखैः शिष्यैः स्वविरस्यविरादिभिः ।
 अष्टमीचन्द्रमाकारैः शाक्यसिंहः पुरस्कृतः ॥
 यदा सर्वज्ञनाथोऽसौ स्वच्छद्भिं संप्रकाशयन् ।
 विवेश तत्र नेपाले शिष्यैः सह समागतः ॥
 कैश्विदृषभानारूढ्य^२ स्वविरस्यविरादिभिः ।
 कैश्विद्वस्तीन्समारूढ्य कैश्विन्नेषाञ्च आरूढैः^३ ॥
 कैश्विदश्वान्समारूढ्य कैश्विन्मयूरअण्डजान् ।
 कैश्विच्च राजहंसादीन् गरुडान् चोरगानपि ॥
 विश्वकर्मादयो देवाः संस्थिता रत्नजान् रथान् ।
 नानायुक्तान् समारूढ्य शिष्यैश्च सह आगतः ॥
 तेजसा अपि सूर्यैव शीतेन पूर्णचन्द्रमा ।
 नक्षत्रैः सह आयातस्तथैव आगतो गुरुः ॥

१ D उपासिकैरुपाशिकैः । २ D वृषभमारूढ्य । ३ D वाहनैः

इत्येवं विविधैः कृत्वा स्वस्वच्छद्भिं प्रकाशयन् ।
 गरुडानिव पक्षीभि विहायसात्समागतः ॥
 तत्रस्थैः सर्वलोकैश्च खे दृष्ट्वा प्रातिहार्यमा^१ ।
 पाद्यादिपूज्यहस्तैश्च प्राययुर्जिनसंमुखम् ॥
 अनेकैर्बोधिसत्त्वैश्च वज्रप्रत्येकबुद्धकैः ।
 श्रावकैर्जिनशिष्यैश्च भिक्षुभिक्षुण्युपाशकैः ॥
 देवपुत्रगणैः सार्द्धं ब्रह्मभिश्च महोत्तमैः ।
 चतुर्भिश्च महाराजै रहराजगणेश्वरैः ॥
 किन्नरेन्द्रैश्च दैत्येन्द्रैर्गरुडैश्च महोत्तमैः ।
 मनुष्यैर्मनुजेन्द्रैश्च नानामात्यगणैस्तथा ॥
 धनिभिः सार्यवाहैश्च पौरैश्च जिनशेवकैः^२ ।
 ब्रह्मविष्णुशिवशक्रैरप्सरारोभिमहोत्तमैः ॥
 १७३३ध्वजपटाकादिधूपचामरहस्तकैः ।
 व्यञ्जनादिभिष्पुष्पैश्च प्राययुर्जिनसंमुखम् ॥
 मृदङ्गवादितैः केशित् केशित् झञ्झवादितैः ।
 केशित्तूर्यादिभिर्वाद्यैः केशिन्मण्डलवाद्यकैः^३ ॥
 काहारादिभिः केशिच वीणवंशादिभिस्तथा ।
 तालादिकांशजैर्वाद्यै नानावाद्यसुहस्तकैः ॥
 केशित्पूजाज्यादि^४ संगृह्यैः माल्यैर्दामैश्च पुष्पकैः
 चीनैः काशिकवस्त्रैश्च १७३३अग्निशौवादिभिस्तथा ॥

१ D प्रातिहार्यमां । २ D ०सेवकैः ।

३ D ०प्रताका ।

४ D मङ्गल० ।

५ C पूज्यादि ।

६ D ०सौवादभिः

पट्टदूष्यादिभिहस्तैः नानामङ्गलवाद्यकैः ।
 पुष्पधूपादिभिहस्तैः प्राजग्मुर्जिनसंमुखम् ॥
 कैश्चिच्च वेदपाठादिस्तोत्रगीतसुभाषकैः ।
 पाद्यादिविविधैः पूज्यै^१ विवेश तत्र पर्वते ॥
 कैश्चित् पञ्चप्रणामेन कृत्वा त्रयः प्रदक्षिणाम् ।
 कैश्चिदष्टाङ्गयुक्तेन प्रणमाञ्जलिभिस्तथा ॥
 एवं वज्रविधैहस्तैनानायुक्तैः प्रचारकैः ।
 तत्र विवेशयामास शाक्यसिंहः स सद्गुरुः ॥
 [यदा सर्वज्ञनाथोऽसौ स्वच्छद्विं संप्रकाशयन् ।
 विवेश शम्भूनाथस्य शिष्यैः सह समागतः ॥
 जेतवनात्समायातः शाक्यसिंहः स सद्गुरुः^२ ।]
 विवेश तत्र नेपाले शम्भूनाथस्य पर्वते ॥
 यदा तायागतायातः शिष्यैः सार्द्धं च पर्वते ।
 सर्वज्ञस्य प्रभावाच्च तदनं शुभसंयुतम् ॥
 ब्रह्मा तस्य पुरःस्थित्वा व्यञ्जनैर्वीजयन्मुनिं ।
 वेदपाठादिकं कृत्वा जिनमागत आगतः ॥
 भूतेशेपि पुरः च धावन्^३ दुर्जनान्वारयञ्च वै ।
 राजाक्षतैश्च^४ संपूज्यजिनस्यागतमागतः ॥
 इन्द्रोऽपि^५ देवराज रत्नच्छत्रं च संदधन् ।
 जिनस्य पृष्ठतांस्थित्वा मोदैः सह समागतः ॥

१ D पूज्यैर्विवेश । २ C omits these three lines.

३ D पुरोधावन् । ४ D क्षत्रैश्च । ५ D देवराजेन्द्र

अग्निरपि^१ देवेशः नानाधूपैः प्रधूपितः ।
 सुगन्धसर्वसंयुतैः श्रेययामास^२ गौतमम् ॥
 यमोऽपि धर्मराजोऽसौ दण्डेन वारयञ्जनान् ।
^३ताडितान्यापजान्सत्वान्दूरेणापि निवारितः ॥
 नैऋत्योऽपि राक्षसेश दुर्जनान्वारयञ्च वै ।
 माराञ्च विघ्नजान्सर्वान्दूरेणापि निवारितः ॥
 वरुणोऽपि च नागेन्द्रः स्वर्णभृङ्गार गृह्य वै ।
 सिद्धितं विविधैः मार्गं सुगन्धैर्वारिभिस्तथा ॥
 वायुरपि च देवेश ध्वजं धारयत ध्रुवम् ।
 त्रिगुणैः श्रेययामास^४ तथागतस्य अग्रतः ॥
 धनाधिपोऽपि राजेन्द्र रत्नैश्च पूजितो मुनिः ।
 नानारत्न सुसंगृह्य जिनस्याग्रत आगतः ॥
 माधवोऽपि पुरःस्थित्वा शङ्खध्वनति^५ शोभितम् ।
 त्रिदशं पूरणं शब्दं कृत्वा ताथागताग्रतः ॥
 असङ्ख्यैश्चामरैः कुत्रैः पताकैश्च ध्वजादिभिः ।
 असङ्ख्यैर्विविधैर्वाद्यैः मङ्गलैश्च सुपूरितैः ॥
 तत्र देवासुरैः लोकैः गन्धर्वैः मनुजैः गणैः^६ ।
 मङ्गलादिभिः संपूज्य प्राविशन्मुनिसत्तमः ॥

१ D ०रपि च ।

२ D ०संयुक्तैः सेवयामास ।

३ D ताडितान्यान् प्रजान् सर्वान् । ४ D वेशयामास ।

५ D ध्वनित० ।

६ D ०सुरैर्लोकैर्गन्धर्वैः किन्नरैः गणैः ।

१यः प्रचचार सर्वज्ञः प्रातिहार्यं प्रदर्शयन् ।
 तदा च तदनं सर्वं अभूत्सङ्गलपूरितम् ॥
 यस्मिन्काले च नेपाले तथागतः समागतः ।
 तस्मिन्काले च तत्रैव अत्यर्थं मङ्गलं भवेत् ॥
 सर्वज्ञनाथतेजेन वनं सर्वं मनोहरम् ।
 संपूर्णमङ्गलं यातं सर्वज्ञप्रभावात् किलः^२ ॥
 नानापुष्पाणि वृक्षाणि पुष्पैश्चापि अवाकिरन् ।
 नानाफलानि नद्यानि फलैश्च पूजितं जिनः ॥
 द्विरेषौ विविधैर्जातैः सुगीतं सुमनोज्ञकम् ।
 जगुश्च तत्र^३ उद्गतैस्तद्दर्शनोद्ध्वैमुखैः ॥
 नानाप्रकारजैयुक्तैः^४ स्वं स्वं भावं प्रकाशयैः ।
 तद्दर्शनप्रभावाच्च गन्धर्वैरिव गीयते ॥
 पवनैश्च प्रशेवन्ति सुखरै मधुरै वनम् ।
 कीचकैः पूरकैः शब्दैर्विशैरिव^५ प्रगीयते ॥
 अष्टाङ्गगुणसंपूर्णैर्वारिपूर्णैर्मनोरमैः ।
 बभूवतु देवखातैश्च^६ जलजैः पुष्पमण्डितैः ॥
 नीलोत्परैः^७ पुण्डलीकैः इन्द्रीवलैश्च कैरकैः^८ ।
 कङ्कारै जलजैः पुष्पै मीनादिभिः सुयुक्तकैः ॥

१ D सर्वज्ञः प्रचचारो यः ।

२ D उद्गतै तत्र ।

३ D ०र्वशैरिव ।

४ D omits च ।

५ D यातसर्वज्ञोऽसौ हि कीर्तितं ।

६ D ०प्रकारैर्जै ।

७ C omits वारिपूर्णै ।

८ D नीलोत्पलैः । ९ D कैरवैः ।

राजहंसादिभिर्युक्तैः जलपक्षिभिर्मण्डितैः ।
 इत्थं पद्माकरयुक्तैः^१ सा त्रिदिवेऽपि सुदुर्लभा ॥
 मण्डूकैरुरगैर्नानामीनादिमक्रजन्तुभिः ।
 अत्यर्थं प्रेमयुक्ताश्च तथागतप्रभावतः ॥
 सुगन्धिः शीतरधीर बभौ वायुः समन्ततः ।
 दृष्ट्वा विना दावाग्निश्च^२ शशाम तत्र मण्डले ॥
 सौख्यं वभार नेपाले वनराज सुपक्षिभिः ।
 शुभं सर्वं बभूवात्र मङ्गलैः पूरितं भवेत् ॥
 मयूरशुकशालीकचक्राङ्गपक्षिभिस्तथा ।
 नानापक्षिगणैर्जातैः जग्मुखं मनोहरम् ॥
 सिंहव्याघ्रवृक्षैश्चैव मार्जारसर्पमूषिकैः ।
 अत्यर्थं च सुहृद्भावास्तस्य पुण्यप्रसादतः ॥
 तस्मिन्वने वरे^३ नाथ सर्वज्ञश्च जगद्गुरुः ।
 स्वशिष्यैः सह चक्राम स्वं प्रभावं प्रकाशयन् ॥
 यत्र^४ ये वानराः कोटिशतसाहस्रकादयः ।
 चरन्तः सततं हर्षे भुक्त्वा भोग्यफलानि च ॥
 तत्रैव वानरा सर्वे प्रादात्तुर्जिनभास्करम् ।
 दृष्ट्वा हर्षैः समेतास्ते प्राययुर्जिनसंमुखम् ॥
 सर्वेऽथ वानरा मोदै गृहीत्वा वनजं फलम् ।
 ते तं बुद्धं प्रणम्यादौ मूर्ध्ना भक्त्या समादधुः ॥

१ D पद्माकरैर्युक्तैः ।

२ D दवाग्निश्च ।

३ D वनवरे ।

४ D तत्र ।

५ D तत्रस्ते ।

अथ सौद्धोदनि बुद्धो गृहीत्वा भक्तिवत्सलः ।
 तानुवाचाभयं दत्वा साधु साधु लतामृगाः ॥
 यत् पुरा रोपितं बीजं सुचेत्रे शुभदेऽल्पकम् ।
 तत्पुण्य साम्प्रतं प्राप्ताः युष्माभिरत्र वासताः ॥
 यच्च दत्तं फलं मह्यं तत् स्यात् बीजं महत्तलम् ।
 आरोपयथ यच्चाद्यं बुद्धचेत्रे शुभप्रदे ॥
 यूयं भो वानराः सर्वे मानवाश्च भविष्यथ ।
 तद्दानफलतो प्राप्य पुनः दाता भविष्यथ ॥
 इति तस्य वचनं श्रुत्वा सर्वे हर्षसमाकुलाः ।
 प्रसन्ना बुद्धपूजायैव^१ भवन्ति तत्पराः सदा ॥
 दिशश्च विप्रसन्नानि^२ कृत्वापि जिनलक्ष्मीभिः ।
 तेजांसि सर्वदेवानां न भासन्ति तपन्ति च ॥
 एवं बद्धविधं सर्वं पूर्वादधिकगौरवम् ।
 कृत्वा तथागतार्द्धिभिस्तत्रागतः स गौतमः ॥
 प्रकम्पवसुधा सर्वा सागरान्ता वसुन्धरा ।
 सुमेरुं कम्पयित्वाच्च आकनिष्ठं समन्ततः ॥
 त्रिदिवस्थैश्च लोकैश्च इन्द्रादिभिः समन्ततः ।
 हाहाकारसमुल्लालै नानावाद्यैः प्रणादितम् ॥
 पुष्पान्यपातु आशात्^३ चन्दनचूर्णरञ्जितान् ।
 महामाण्डारवान्स्नान् आकाशाद्देवपुत्रजैः ॥

१ D omits वं ।

२ D प्रविप्रसन्नानि ।

३ D आकाशात् ।

देवदुन्दुभं नेदुश्च^१ प्रशक्तजलदस्त्रैः ।
 दिशश्च विप्रसन्नानि तत्र मङ्गलपूरितम् ॥
 २[नानावृत्तानि नम्राणि पवनैश्च विना अपि ।
 स्त्रै स्त्रैःपुष्पैः फलैः भोग्यैः पूजयामास तं गुरुम् ॥
 मयूरशुकशारीकैश्चक्रवाकैः प्रकूजितैः ।
 कृष्णशारैर्मृगैर्द्वन्दैः प्रणमन्ति तथागतः ॥]
 तत्रस्था सर्वलोकाश्च ज्ञायन्ते मङ्गलैर्विधैः^३ ।
 पाद्यादिपूज्यहस्तैश्च प्राययुर्जिनसंमुखम् ॥
 पुष्पधूपपादिभिः पूज्यैः पूजयामास सहुरः ।
 अञ्जलिं^४ शिरसि धृत्वा प्रणम्य पादपङ्कजम् ॥
 तत्रस्थैः सर्वलोकैश्च पूज्यमान्य^५ स गौरवम् ।
 विजयामास तत्रैव ^६स्वयम्भूदर्शनं कृतम् ॥
 शाक्यसिंहोऽथ तं शम्भुं दृष्ट्वा गच्छति सादरात् ।
 रत्नचयालयञ्चैत्यं नानारत्नैर्विभूषितम् ॥
 सौवर्णचक्रसंयुक्तं श्वेतकुण्डं(?)^७ मनोहरम् ।
 सौवर्णध्वजसंयुक्तं सौवर्णच्छत्रसंयुतम् ॥
 विश्वमणिसुसंयुक्तं नानारङ्गारभूषितम्^८ ।
 च्छत्रध्वजवितानञ्च दिग् ^९सुमालैः सुपूरितम् ॥
 पश्चिमे स्वमिताभञ्च उत्तरे मोघसिद्धिकम् ।

१ D ०दुन्दुभि नेदुश्च । २ D omits the portion bracketted.

३ D मङ्गलैर्विधैः । ४ D अञ्जलि । ५ D पूजयामास ।

६ D स्वायम्भू० । ७ ०कुण्डं । ८ D ०लङ्कारभूषितं ।

९ D omits सु ।

पूर्वे अक्षोभ्यं श्रीमन्तं दक्षिणे रत्नसम्भवम् ॥
 लोचना मामकी तारा पाण्डरा सह संस्थितम् ।
 चतुस्तथागतैरित्थं चतुस्ताराभिः शोभितम् ॥
 दिग्विदिक्षु स्थितैर्देवैः नानारङ्कारैर्भूषितैः^१ ।
 षट्दृष्ट्यादिभिर्वस्त्रैश्चीनैः काशीकैश्च पावनैः^२ ॥
 जाम्बुनदै रत्नयुक्तैः दामैश्चापि विभूषणैः ।
 मुक्तादिरत्नजैर्माल्यैः देवताभिः सुपूरितम् ॥
 नानागुणविभूषाङ्गं नानारत्नविभूषितम् ।
 षट्दृष्ट्यादिभिर्वस्त्रैश्चीनैः काशीकैश्च पावनैः ॥
 नानास्वर्णविभूषाङ्गं नानारङ्कारभूषितम्^३ ।
 नानावितानसंयुक्तं नानाध्वजसुभूषितम् ॥
 नानाचामरभूषाङ्गं नानाघण्टविभूषितम् ।
 ईदृशं रत्नजच्चैत्यं त्रैलोक्येऽपि सुदुर्लभम्^४ ॥
 शान्तिकरकृतच्चैत्यं स्वयम्भूगुप्तजोद्भुतम् ।
 त्रयः पूर्वस्त्रिभिः कोटिदेवताभिः सदास्थितैः ॥
 तस्मादन्यं न गच्छन्ति तस्य पूजनतत्परैः ।
 गौतमोऽपि च सर्वज्ञः^५ स्वयम्भूपूजनं कृतम् ॥
 पूजाङ्गैः पूज्ययोग्यैश्च पूजयामास सद्गुरुम् ।
 पूष्पैः धूपैश्च गन्धैश्च दीपैर्वामैः स्वयम्भूवम्

१ D ०लङ्कारभूषितैः ।

२ D काशिकपावनैः

३ C adds षट्दृष्ट्यादिभिरित्यादि ।

४ D ०लङ्कार० ।

५ D सुदुर्लभं ।

६ D स्वयम्भू० ।

नानाप्रकारजैः पूज्यैः वज्रभिश्च प्रदक्षिणैः ।
 मैत्रेयप्रमुखैः शिष्यैः प्रणमन्तं मुहुर्मुहुः ॥
 पञ्चाष्टाङ्गेन योगेन प्रणम्याञ्जलिभिस्तथा ।
 आनन्दप्रमुखैः शिष्यैः भिक्षुभिक्षुण्युपाशकैः ॥
 स्वविरवीतरागैश्च स्वयम्भूं वन्दनां कृतम् ।
 कैश्चिदष्टाङ्गयुक्तैश्च प्रणामैः पञ्चभिस्तथा ॥
 कैश्चित्प्रदक्षिणां कृत्वा कैश्चित् स्तोत्रैश्च पाठकैः
 कैश्चित् धारणीभिश्च नानास्तोत्रैः सुभाषजैः ॥
 कैश्चित् षडक्षरीमन्त्रैरहर्निशं सुपूजितम् ।
 भगवानपि संबुद्धः स्वयम्भूपूजनं कृतम् ॥
 १ अञ्जलिभिरागच्छति प्रणम्य सह भिक्षुभिः ।
 पद्भ्याञ्च २ क्रमते एव सोऽयं तथागतो मुनिः ॥
 देवासुरमनुष्यैश्च सर्वैः सार्द्धं स गच्छति ।
 गोशृङ्गपर्वते तत्र चैत्ययो मध्यशृङ्गके ॥
 स्वयम्भवः पश्चिमायां पार्श्वे पावनधुषिते ।
 मञ्जुश्रीवासजचैत्यैतद्विधातुजचैत्ययोः ॥
 तयोर्मध्ये प्रउच्चले पवित्रे शिखरोच्छ्रये ।
 नानापुष्पादिभिर्वृक्षैर्नानाफलैर्विभूषिते ॥
 नानागुणैः सुसंयुक्ते नानावृक्षैरलङ्किते ।
 नानाधातुभिः संयुक्ते नानारत्नैर्विभूषिते ॥

१ D आगच्छत्यञ्जलिभिश्च प्रणम्य भिक्षुभिः सह ।

२ D चक्रमते ।

३ D चैत्यं ।

नानापचिभिः सङ्कीर्णं नानामृगसमाकुले ।
 ईदृशि गुणसम्पन्ने तस्मिन् गोशृङ्गपर्वते ॥
 अनेकगुणसंयुक्ते तथागतैश्च वासिते ।
 अतीतैरपि सर्वज्ञैः प्रत्युत्पन्नैश्च नागतैः ॥
 शिष्यैः साङ्गं अनेकैश्च समायातश्च पर्वते ।
 इत्यञ्च गुणसंयुक्ते गच्छत गौतमो मुनिः ॥
 काश्यपप्रमुखैः पञ्चशतैर्भिक्षुभिरावृतः ।
 १मैत्रेयः प्रमुखैः शिष्यैः बोधिसत्वैर्गणैर्वृतः २ ॥
 ब्रह्मविष्णुशिवशक्रैः नानादेवगणैर्वृतः ।
 स भिक्षुभिक्षुणीभिश्च राजन्यैः पौरजैस्तथा ॥
 ब्रह्मचत्रियवैश्यैश्च शूद्रादिविविधैः ३ जनैः ।
 नानादेशसमायातैः शिष्यगणैः परिवृतः ॥
 विजयामास सर्वज्ञः गौतमो मुनिनायकः ।
 तत्रस्थैः सर्वलोकैश्च पूज्यमानैः ४ सगौरवैः ॥
 विवेशयामास तत्रैव शाक्यसिंहो जगद्गुरुः !
 नानाविधसुसंयुक्तं रत्नसिंहासनं शुभम् ॥
 वज्रैर्वैदूर्यमाणिक्यैः ५ मुक्तादिविद्रुमैस्तथा ।
 अनेकै रत्नैः संनद्धं सिंहशार्दूलहस्तिभिः ६ ॥
 भूषितं रत्नजैर्दामैर्नानापट्टविभूषितम् ।

१ त्रैयप्रमुखैः । २ D बोधिसत्वगणैर्वृतः । ३ D विविधैर्जनैः ।

पूज्यमानैः । ५ D वैदूर्यम् ।

रत्नसन्नद्धैः सिंहशार्दूलहस्तिभिः ।

अनेकैर्दूर्यैर्विस्तीर्णैः समन्तः^१ प्रशोभितम् ॥
 विश्वकर्मभिर्देवैश्च गौतमाय दधन्ति ते ।
 चतुर्भिश्च महाराजैः वितानं वितते निजम्^२ ॥
 पञ्चवर्णसुपट्टैश्च चीनैश्चामरसंयुतम् ।
 अनेकैश्चामरैश्चीनैः पट्टदूद्यैर्विभूषितम् ॥
 प्रत्येकं च ध्वजां धृत्वा विदिक्षु पर्षदि स्थितः ।
 तत्र श्रीभगवान्तस्थौ आञ्चलमणिमण्डिते ॥
 सिंहासने समुच्छ्राये पूर्णन्दुरिव भासयन् ।
 पर्षद्भिर्भगवान्तेन समयेन चतसृभिः ॥
 गुरुपूजाकृतस्तेभिः^३ सत्कृतो मानितोऽर्चितः ।
 देवैः नागैश्च मनुजैः गन्धर्वैरपि पूजितः ॥
 भिक्षुभिर्भिक्षुणीभिर्वा उपाशकैरुपाशिकैः ।
 ब्रह्मभिः क्षत्रियैर्वैश्यैः^४ शूद्रैर्वापि सुपूजितः ॥
 पूजयामास तत्रस्थैः शाक्यसिंहो जगद्गुरुः ।
 भगवानपि सर्वज्ञ गौतमो मुनिनाथकः ॥
 अनेकैः पर्षद्भिस्तार्क्ष्यैः विजयामास स्वासने ।
 मैत्रेयप्रमुखैर्दृष्टैः स्वविरस्यविरादिभिः ॥
 भिक्षुभिर्भिक्षुणीभिश्च उपाशकाभ्युपाशिकैः ॥
 आशकैर्जिनशिष्यैश्च सर्वैश्च^५ जिनशेवकैः ।

१ D दुष्यविस्तीर्णैः समन्ततः । २ D जिनं । ३ D स्तेषु ।

४ D ब्रह्मक्षत्रियवैश्यैश्च । ५ D पर्षदैः ।

६ D अन्यैश्च । C omits सर्वैश्च ।

पर्षदि आसने तस्थुः योग्ये योग्ये शुभासने^१ ॥
 अनकैर्देवैर्नागैश्च यक्षकिन्नरनायकैः ।
 तत्रजैः सर्वलोकैश्च नक्षत्रैरिव चन्द्रमा ॥
 शाक्यसिंहो दयासिन्धुः सस्तमालोक्य पर्षदम् ।
 प्राभाध्य धर्ममालोक्य तस्थौ लोकैः समुज्ज्वलन् ॥
 अथ सर्वेऽद्भुतप्राप्ताः पुष्पैर्नाथमवाकिरन् ।
 वायुघूर्णा स्वपुष्पैः^२ स्वैर्नग वाललता इव ॥
 कैश्चित् मान्दारवैः पुष्पै महामान्दारवादिभिः^३ ।
 कैश्चित् चम्पकैः पुष्पैः कैश्चित् पारिजातकैः ॥
 कैश्चित् सुपुण्डरीकैश्च कैश्चिन्नीलोत्परैरपि ।
 कैश्चिदपि कुमुदैश्च^४ कैश्चिच्चन्दनचूर्णकैः ।
 कैश्चित् नानाविधैर्गन्धैः कैश्चिन्नानाप्रधूपनैः ।
 कैश्चिन्नानाविधैर्वस्त्रैः कैश्चित् पुष्पराशिभिः ॥
 जलजैः स्थलजैः पुष्पैः लाजाक्षतसुगन्धिभिः ।
 इत्थं नानाविधैः पूज्यैः पूजयामास स^५ आदरात् ॥
 शतैर्भिक्षुगणैः सार्द्धं काश्यपप्रमुखैः शतैः ।
 बोधिसत्त्वगणानाञ्च ब्रह्माविष्णुमहेश्वरैः ॥
 अपरैर्देवैर्वृन्दैश्च यक्षकिन्नरनायकैः ।
 अञ्जलि शिरसि धृत्वा नमितैः पञ्चनामकैः ॥

१ C योग्ये शुभासने । D योग्ये शुभासने सुखं ।

२ D स्वपुष्पैश्च नगं ।

३ D मन्दारवैः पुष्पैर्महामन्दारवादिभिः ।

४ D कुमुदकैः ।

५ D omit स ।

तस्मिन्नवसरे चून्दा^१ भिक्षुणी पर्वते वसत्^२ ।
 मञ्जुश्रीसंज्ञके धर्मश्रवणार्थं प्रपद्यते ॥
 तत्र पुष्पाणि सूत्राणि सुगन्धीनि वह्नि च ।
 आदाय पूजयामास शाक्यसिंहं सगौरवम् ॥
 लाजाक्षतसदुर्वाभिः अञ्जलिं शिरसा वहन् ।
 अष्टाङ्गेन च योग्येन^३ नमयामास सद्गुरुम् ॥
 सदा तत्र तथागतचैत्य^४ सा परिचारिका ।
 वन्दते गौतमपादौ^५ तत्रैकान्ते सुसंस्थिता ॥
 अथ गौतमनाथोऽसौ शाक्यसिंहो जगद्गुरुः ।
 सर्वेषां पर्षदानाञ्च त्रिकायपरिशुद्धिनाम् ॥
 विलोक्य सकलं पर्षन्धर्म्मचिन्तितमानसम् ।
 तच्चैत्योद्देशश्रवणे सकृतादरनिरन्तरम् ॥
 तथागतमुखाम्भोजविनिर्गतामृतोन्मुखम् ।
 प्रवर्त्तते सन्ध्याकाले पूर्णेन्दुकुमुदमिव^६ ॥
 तथागतमुखाम्भोजविनिर्गतः श्रियोन्मुखम् ।
 प्रभातसमयप्राप्ते^७ आदित्यपङ्कजमिव ॥
 एवं बह्विधं सर्वं दृष्ट्वा पर्षदनीमिषम् ।
 किञ्चिदपि वच नोक्तं जडा च पण्डिते इव ॥

१ B चूडा । C and D चूडा । २ D वसत् । ३ D योगेन

४ D सदा तथागत तत्र चैत्ये । ५ D गौतमं पादौ ।

६ D सन्ध्याकाले प्रवर्त्तन्ते पूर्णेन्दुकुमुदैव च ।

७ D ०समये ।

इति ज्ञात्वा स सर्वज्ञः शाक्यसिंहः सद्ब्रह्मवित्^१ ।
 धर्मादेशं स सच्चिन्त्य^२ स्थितिमुखमभूत्तदा ॥
 ऋजुकायं प्रणिधाय^३ चतुर्ध्यानेषु तत्परः ।
 कायवाक्चित्तसहिता स्थितो निश्चित्तमानसम् ॥
 जनानामपि सर्वेषां चेतांसि जातवान् गुरुः ।
 सर्वज्ञश्च जगन्नाथ ध्यानेषु तत्परोऽभवत् ॥
 सर्वे सभाजनाश्चापि सर्वज्ञदर्शनोत्सुकाः ।
 विलोक्य गौतमं नाथं तिष्ठन्ते स्तम्भना इव ॥
 ततः सर्वज्ञकल्पोऽयं मैत्रेयः सहस्रोत्थितः ।
 तथागतप्रभावाच्च ज्ञात्वा स्थविरनायकः ॥
 जनानामपि सर्वेषां चेतांसि पुण्यभावजान् ।
 चीवरमुत्तरासङ्गं कृत्वा ब्रह्मविदाम्बरः ॥
 प्रदक्षिणत्रयं कृत्वा दक्षिणं जानुमण्डलम् ।
 स्थाप्य भूमौ करपुटं धृत्वा शिरसि सादरम् ॥
 पृच्छयामास प्रयतः शाक्यसिंहं गुणोदधिम् ।
 इति बुद्धानलय^४ श्रीमान् कस्य काले बभूव सः ॥
 तथागतस्य यस्याद्यदर्शनाज्जनिनामिह ।
 शान्तिं पापस्य नियतं फलं किं किं भविष्यति ॥
 येऽपि सत्त्वा अस्य धर्मधातु वागीश्वरस्य च ।
 पूज्यवन्द्यादिकान् कृत्वा तेषां किं किं भविष्यति ॥

१ D स ब्रह्मवित् ।

२ A धर्मादेशं सच्चिन्त्य ।

३ D प्रणिधयन् ।

४ A बुद्धारय ।

चक्षुषा दर्शनं तस्य कृत्वा मोहं विशुष्यति ।
 श्रुत्वा श्रोत्रेण तन्नाम^१ सर्वधर्मं प्रशृण्यते ॥
 तद्गन्धं घ्राणमात्राय घ्राणदोषं प्रशुष्यति ।
 तत्स्वोच्चं जिह्वया कृत्वा भवन्ति पण्डिता द्रुतम् ॥
 कायेन स्पर्शनं कृत्वा सर्वपापं दुरीकृतम् ।
 मनसा चिन्तितेनैव दधाति चित्तस्थिरताम्^२ ॥
 दशाकुशलजं पापं सर्वज्ञापि दुरीकृतम् ।
 दश कुशलजं पुण्यं सर्वज्ञापि प्रसूयते ॥
 पूर्वोऽपि पञ्चजन्मानि पश्चिमेऽपि^३ तथैव च ।
 सर्वेषां जन्मजन्मानां सर्वपापं प्रशुष्यति ॥
 एवं बह्वगुणैर्युक्तं धर्मधातु स्वयम्भुवम् ।
 दर्शनं स्पर्शनं कृत्वा फलं किं किं भविष्यति ॥
 तन्मे वद प्रभो सर्वं परमार्थविचारतः ।
 फलं तस्य न जानामि वद मे वादिपुङ्गव ॥
 एवं मुक्ते च मैत्रेयं भगवानसौ भाषतः^४ ।
 शृणु साधु च सुष्टु च भाषिष्ये मनसि कुरु ॥
 साधु मैत्रेय ते वक्ष्ये सत्त्वार्थं यच्च पृच्छसि^५ ।
 वच्मि^६ तत् सकल भूत्वा सावधानमतिः शृणु ॥
 विस्तरातीतकालेऽस्मिन् भद्रकल्पे प्रजायुषी ।

१ A तन्नामं । २ D स्थिरतां मनः । ३ A C D पञ्चमे ।

४ D एवमुक्ते च मैत्रेयं भगवाञ्चासौ प्रभाषतः ।

५ B पृच्छति । ६ D वदमि ।

अशीति च सहस्रेण काले तस्मिन्जीवनत्^१ ॥
 बन्धुमत्यां नगर्थ्याञ्च बन्धुमानिति ख्यातवान् ।
 राजा भवति शुद्धात्मा सदोत्साहि दयान्वितः ॥
 सप्तरत्नैः सुसंयुक्तश्चक्रवर्त्ती भवत्यसौ ।
 धर्मात्मा धर्मशीलश्च पुत्रवत्पालितः प्रजाः ॥
 गोचकूलेन संपन्ना तस्य पत्नी अभूत्तदा ।
 तथा पुत्रं जनेष्यातु लक्षणेः समलङ्कृतम् ॥
 सा^२ आगारं परित्यज्य सम्यक्सम्बोधिमाप्नुयात् ।
 पाटलावृक्षमाश्रित्य समुद्भूतेजसांवरः ॥
 विपश्ची नाम भगवान् विद्याचरणसंयुतः ।
 शिष्यो भवामि तस्य वै काले तस्मिन्नहं व्रती ॥
 नामेति सत्यधर्मसं सेवयामास भावतः ।
 पिण्डपात्रादिभिर्योग्यैः वस्त्रादिशयनासनैः ॥
 विपश्चिनोऽपि कालेऽस्मिनयं नेपालमण्डलः ।
 कालीहृद इति ख्यातः पयोभिः सम्रपूरितः ॥
 यदा स भगवाञ्छास्ता बन्धुमत्यां पुरोऽन्तिके^३ ।
 विहारे धर्ममादिश्य विजहार सप्ताङ्गिकः ॥
 तदाहन्तं जगन्नाथमाराध्य समुपस्थितः ।
 तदनुशासनं धृत्वा चरामि बोधिसंवरम् ॥
 तदाभूत् सप्तक्रोशक^४व्यायामो कालीहृदः ॥

१ B न जीवति । २ D स । ३ D पुरान्तिके ।

४ B सप्तक्रोश० । D सप्तक्रोशश्च ।

आद्यामो दीर्घतस्तावत् सदा शुद्धजलैः शुचिः ।
 वरुणादिनागराजैः सर्वैः सततवासितः ॥
 हृदो भूत्वा स्थितो नाम नागवास इतीरितः ।
 तच्चकादिशिखिष्वैव शुद्धपारः सुरूपस्तथा^१ ॥
 कुलिक अपरारश्च^२ नन्दोपनन्दकौ तथा ॥
 वासुकिर्वारुणश्चापि पद्मोऽपि महापद्मकः^३ ।
 श्रीकान्त्यादिभिर्नागैश्च नागराजैर्गणै युतः ॥
 इत्येवमादिभिर्नागैः सर्वनागैः परिवृतः ।
 सर्वैश्चापि नागलोकैः सदा च तत्र वासितः ॥
 आरोग्यं मधुरं स्वच्छं भुक्तजीर्णकरि^४ लघुम् ।
 सुशीतरं सुगन्धं च इन्दुवर्णाष्टवारिणा ॥
 अष्टाङ्गख्यातशलिल नानोत्प^५रैर्विराजितः ।
 हंसशारसकालण्डचक्रवाकैः प्रकूजितः ॥
 माने सरोवरायातैः^६ राजहंसैः सदा स्थितः ।
 तस्मादन्यं न इच्छन्ति माने सरश्च^७ विस्मितम् ॥
 बलाकाकलहंसैः श्रितेतैर्मरिचैर्वैकैः ।
 वरढालक्ष्णाभिश्च क्रोञ्चादिभिः परिवृतः ॥

१ D शतत० । २ B शुद्धपारसुरूप तथा । D शुद्धपालसुरूपकः ।

३ D अपलालश्च ।

४ D वासुकीर्वारुणश्चापि महापद्मश्च पद्मकः ।

५ B ०कलिं । ६ D नानोत्पल० । ७ D ०कारण० ।

८ D सरोवरमायातैः ।

९ D मानसरश्च ।

नानादिजलजैर्नैः^१ सफलीभिः प्रपूरितः ।
 कूर्ममकरशूचैस्तु जलजन्तुभिरावृतः ॥
 गौधेयैः क्षुद्रशङ्खैश्च दुर्नामाभिश्च मण्डुकैः ।
 कुम्भीरैर्महुरैरुद्वैः कमठीभिः परिवृतः ॥
 शङ्खैः शुक्तिभिः शम्बूकैः राजीवैर्गण्डकैर्चकैः^२ ।
 कुलीरैः शकुलैः शालैः एतैस्तैः सम्प्रपूरितः ॥
 इत्येवमादिभिर्वृन्दैर्जलजन्तुभिरावृतः^३ ।
 जलपक्षिभिः सर्वैश्च सदा तत्र निवासितः ॥
 सौगन्धिकैः कुवलयैरिन्दीवरैश्च कैरवैः ।
 नीलोत्पलैः पद्मिनीभिररविन्दैः कुशेशैः ॥
 रक्तोत्पलैश्च कमलैः पुण्डरीकैः सुपूरितः ।
 संवर्त्तिकैर्वीजकोषैः पत्रकिञ्चल्लकेशैः ॥
 इत्येवं जलजैः पुष्पैः नानापुष्पैः सुपूरितः ।
 नानागन्धैः सुसंयुक्तस्तद्गृहस्य समन्ततः ॥
 वज्रवैद्युत्थरत्नैश्च जाम्बूनदैः सुसारकैः ।
 विद्रुमैर्विविधैर्वित्तैः^४ रत्नैश्च परिपूरितः ॥
 हरिन्मणिपद्मरागैरूप्यैश्च^५ कनकादिभिः ।
 दक्षिणावर्त्तकैः शङ्खैर्नानाशङ्खविशेषकैः ॥
 सूर्यकान्तिमणिभिश्च चन्द्रकान्तैस्तथैव च ।
 इत्यादिविविधै रत्नैः पाषाणैश्च प्रपूरितः ॥

१ A मङ्कैः ।

२ D मङ्कैः ।

३ D रादितः

४ D चित्तैः ।

५ A C D रूपैः ।

कालीहृद इति ख्यातो एतैश्च गुणभूषितः ।
 कालीनामापि^१ नागेशस्तद्हृदाधिपतिरभूत् ॥
 बहूनां जलवासीनां आधारः पक्षिणां सदा ।
 समन्तात् कल्पवृक्षाणि सुगन्धीनि बहूनि च ॥
 जातानि फलहृद्यानि गन्धवर्णयुतानि च ।
 समन्तात्तस्य संजाताः पुष्पावृक्षाः^२ सुगन्धिनः ॥
 तद्हृदस्य समन्ताच्च शिलोच्चयैः परिवृतः ।
 पाषाणैः शिखरैः प्रस्थैः दरौनिर्झरगङ्गरैः ॥
 अरण्यैश्च निकुञ्जैश्च काननैर्विविधादिभिः ।
 धातुगैरिकखरिभिरित्यादिविविधैर्धरैः ॥
 प्राकारमिव तिष्ठन्ति सर्वैर्नौलैश्च पर्वतैः ।
 तद्हृदस्य समन्ताच्च परिवृतः सुशोभितः ॥
 व्याघ्रार्क्षसिंहच्छषभिव्याडशूकरहस्तिभिः ।
 तरुचुजम्बूकखड्गैर्मर्कटवृषदंशकैः ॥
 श्वाविद्धातप्रमीभिश्च चमूरुसमूरुर्ध्वगैः ।
 हरिणैः कृष्णशालैश्च गोकर्णमूषिकादिभिः ॥
 पारावतभरद्वाजैर्मयूरशूककोकिरैः^३ ।
 जीवञ्जीवादिभिः श्येनैर्वायसा गतिखञ्जनैः ॥
 कङ्कवासकलिङ्गैश्च वातशतपत्रकैः^४ ।
 कुर्कटकरविक्रैश्च कृकणकोकिलैरपि ॥

१ D °नामोऽपि ।

२ D पुष्पवृक्षाः ।

३ D °कोकिलैः ।

४ D °शृङ्गवाकशतपत्रकैः ।

वायसागृध्रआतायिउत्कोशकुक्कुभञ्जवैः^१ ।
 कोयष्टिकटिभिर्कैर्हारीतैश्च चकीरकैः ॥
 परोष्ठीपुत्तिकादंशैः दंशीगन्धोरीवीचिभिः ।
 खद्योतसरघामृङ्गैः इत्यादिजन्तुभिर्गणैः ॥
 इत्येवमादिभिर्वृन्दैः खेचरैः भूचरैस्तथा ।
 नानारूपसमायुक्तैः तत्समन्तात् समाययुः ॥
 सदात्र त्रिदशैः सार्द्धं अप्सरोभिः प्रमोदितः ।
 स्नानक्रियादिकं कृत्वा सौख्यं भुक्त्वा दिवं ययुः ॥
 तथा ब्रह्मादयः सर्वे महर्षयस्तपस्विनः ।
 स्नानसन्ध्यादिकं कर्म^२ कृत्वा संसेविरे सदा ॥
 एवं लोकाधिपाश्चापि स्नात्वाच सर्वदा मुदा ।
 खं खं कुलेशं अभ्यर्च्य महोत्साहैर्निषेविरे ॥
 एवमन्येऽपि लोकाश्च व्रतिनो ब्रह्मचारिणः ।
 स्नानसन्ध्यादिकं कृत्वा पूतात्मानं दिवं ययुः ॥
 बोधिसत्त्वैस्तथानेकैः स्नानसन्ध्यादिकं सदा ।
 कृत्वा विमलात्मानं समाययुर्जगद्धिते ॥
 एवं सर्वैर्मुनीन्द्रैश्च स्नानसन्ध्यादिकं सदा ।
 कृत्वा महत्फलं रब्ध्वा बभूवुः सौगतात्मजाः ॥
 येऽत्र स्नात्वा चिरत्नानां शरणे समुपाश्रिताः ।
 बोधिचर्याव्रतं धृत्वा सञ्चरन्ते जगद्धिते ॥
 ते रघुविमलात्मानो^३ भद्राश्रीमद्गुणान्विताः ।

१ D कुकुभञ्जवैः ।

२ D कर्म ।

३ D ते लघुविमलात्मानां ।

बोधिसत्त्वा महाभिज्ञा^१ बभूवुः सौगतात्मजाः ॥
 कैश्चिन्निःक्लेशितात्मानो भवसञ्चारनिस्पृहाः ।
 आरवकबोधिमासाद्य बभूवुर्ब्रह्मचारिणः ॥
 कैश्चिच्च निर्मलात्मानो संसारविरताश्चया ।
 प्रत्येकं बोधिमासाद्य सुनिर्वृतिं समाययुः ॥
 कैश्चित्सम्बोधिचित्तञ्च प्राप्य सद्गुणलालसा ।
 बोधिचर्याव्रतं धत्वा समाचरे जगद्धिते ॥
 कैश्चित्सर्वं गता भूत्वा दिव्यकामं सुखं सदा ।
 सद्गुणगुणसरिताः सञ्चरन्ते जगद्धिते ॥
 कैश्चित्सर्वं महीपालाः सुनीतिधर्मचारिणः ।
 कृत्वा सत्त्वहितार्थानि ययुरन्ते जिनालयम् ॥
 अहमपि तदा तत्र स्नानसन्ध्यादिकं सदा ।
 कृत्वा पुण्यं विशुद्धात्मा सञ्चरामि जगद्धिते ॥
 येऽयस्य जल पीवन्ते तेऽपि निमुक्तपातकाः ।
 परिशुद्धाश्चया भद्रा बभूवुः सौगतात्मजाः ॥
 एवमहन्तरं तीर्थं सर्वैरपि मुनीश्वरैः ।
 त्रिदशालयैर्देवैश्च^२ प्रशंसितं महीतले ॥
 इत्यादिष्टं मुनीन्द्रेण विपश्चिना निशम्यते ।
 सर्वे सभाश्रिता^३ लोकाः प्राभ्यनन्दन् प्रबोधिताः ॥

१ D महाभिज्ञो ।

२ D निर्मुक्तः ।

३ D त्रिदशालयदेवैश्च ।

४ D ०स्थिताः

इति विपश्चिनादिष्टं गुरुणा मे श्रुतं यथा ।

तथा युष्मान्प्रबोधार्थं समाख्यातं प्रबुध्यताम् ॥

इत्यादिष्टं मुनीन्द्रेण श्रीघनेन निशम्यते ।

मैत्रेयादि सभालोकाः सर्वेऽपि संप्रमोदते ॥

इति श्रीमति बृहत्स्वयम्भूराणे श्रीधर्मधातुकालीहृदसमु-
त्पन्नकथायां प्रथमोऽध्यायः ॥

द्वितीयोऽध्यायः ।

अथ धीमान्महासत्त्वो मैत्रेयः स जिनात्मजः ।
 भगवन्तं पुनर्नत्वा साञ्जलिरेवमब्रवीत् ॥
 भगवच्छ्रोतुमिच्छामि स्वयम्भूत्पत्तिसत्कथाम् ।
 तद्भवान्समुपाख्यातु लोकानां संप्रबोधने ॥
 इति संप्रार्थिते तेन मैत्रेयेन सुधीमता ।
 भगवान्तान्सभालोकान्संपश्यन्नेवमादिशत् ॥
 साधु मैत्रेय सर्वेऽपि सभालोकाः समादरात् ।
 शृणुध्वं संप्रवक्ष्यामि स्वयम्भूत्पत्तिसत्कथाम् ॥
 तस्य निर्वाण संप्रागते^१ काले सुदीर्घके ।
 भद्रमेवापि कल्पेऽस्मिन्वर्षे सप्ततिसंज्ञके ॥
 सहस्रेण जनस्यायुरभवन्नृपसत्तमः ।
 नगर्यां अरुणाख्ये च सर्वलोकनिवासिनि^२ ॥
 नानाजनैः सुसङ्कीर्णै^३ नामनागलपूरिते
 अनेकैर्गुणसंयुक्ते साधर्म्यपद्भिना सह ॥
 राज्यं चकारयामास प्रजा सुपालयन् सुधीः ।
 धर्मात्मा धर्मशीलश्च पुत्रवत् पालितः^४ प्रजान् ॥

१ D ०संप्राप्ते गते ।

२ D ०निवासिनी ।

३ D नामं नागल० ।

४ D पालयन् ।

तस्य पुत्रोऽभून्नाम^१ शिखी तथागतो मुनिः ।
 सर्वलक्षणभूषाङ्गः^२ सर्वगुणविभूषितः ॥
 गृहवासं^३ परित्यज्य संबोधिज्ञानमाप्नुयात् ।
 पुण्डरीकस्य मूले तु स्थित्वा स वरदांवरः ॥
 क्षेमराजं^४ अभून्नाम तस्य शिष्यो भवाम्यहम् ।
 बोधिसत्वोऽहमभवत्तदाराधनशुद्धधीः ॥
 चीवरपिण्डपात्रादिभैषज्यशयनासनैः ।
 नानापूजादिभिर्योग्यैः पूजयामास तस्य वै ॥
 तदैकसमये^५ सोऽर्हभगवान् सर्वविच्छिखी ।
 सङ्कर्षसमुपादेष्टुं^६ सभासने समाश्रयेत् ॥
 तदा^७ च भिक्षवः सर्वे आवका ब्रह्मचारिणः ।
 भिक्षुण्यो व्रतिनः सर्वे उपाशका उपाशिकाः^८ ॥
 तत्सङ्कर्षाद्वृतं पातुं समुपागत्य तं मुनिम् ।
 नत्वा साञ्जलयः सर्वे परिवृत्य समन्ततः ॥
 तदा ब्रह्मामरेन्द्रो^९ हि त्रिदशैः सह आगताः ।
 सर्वे लोकाधिपाश्चापि धर्मश्रोतुमुदागताः ॥
 सिद्धा विद्याधराः साध्या यक्षगन्धर्वकिन्नराः ।
 गरुडा राक्षसेन्द्राश्च दैत्या नागाधिपा अपि ॥

१ D तस्य पुत्रो बभूवनाम । २ D ० पूर्णाङ्गः । ३ A ० वास ।

४ D क्षेमराजा । ५ D सोऽर्हन् । ६ D ० दिष्टुं ।

७ A तदा भिक्षवः । ८ D उपाशक उपाशिकाः ।

९ C and D ० सुरेन्द्रो ।

ऋषयो ब्राह्मणाश्चापि अतिथिकास्तपस्विनः ।
 यतयो योगिनश्चापि तीर्थिकाश्च दिगम्बराः ॥
 राजानः क्षत्रियवैश्याः अमात्या मन्त्रिणगणाः ।
 शिल्पिनो वणिजः सार्थवाहश्च^१ महाजनाः ॥
 पौरा जानपदा ग्राम्यास्तथान्यदेशवासिनः ।
 तत्सङ्ख्यामृतं पातुं सहसात्र समागताः ॥
 सत्पूज्याङ्गं^२ समादाय समौक्ष्य तं मुनीश्वरम् ।
 यथाक्रमं समभ्यर्च्य कृतानेकप्रदक्षिणाम् ॥
 कृताञ्जलिपुटो नत्वा परिवृत्य समन्ततः ।
 पुरस्कृत्य समुद्बोध्य समादरादुपाश्रयत् ॥
 तान् सर्वान् समुपासीनान् दृष्ट्वा स भगवान्निखी ।
 आदिमध्यान्तकल्याणं सङ्घर्षं समुपादिशत् ॥
 तत्सङ्ख्यामृतं पीत्वा सर्वे लोकाः प्रबोधिताः ।
 सङ्घर्षसाधने रक्ता^३ बभूवुः सर्वमानसाः^४ ॥
 तदैवात्र हृदे जातं शकता चक्रमानतः ।
 सहस्रदलसंयुक्तं पद्मञ्च^५ रूक्मपत्रकम् ॥
 ऊर्ध्ववज्रमधोमुक्तं^६ मध्ये सुपद्मरागकम् ।
 रत्नैर्नानादिभिर्युक्तं किञ्चल्कैः परिपूरितम् ॥
 जाम्बूनदबीजकोषं समन्ततः प्रकाशितम् ।

१ D क्षत्रिया । २ D °वाहश्चापि । ३ D तत्पूजाङ्ग ।

४ D रक्षा । ५ D °मानवा । ६ A रुक्म० ।

७ A ऊर्ध्ववज्रमधोमुक्तं ।

नर्त्तनीमिन्द्रनीलञ्च वैदुष्यं पद्मनारकम्^१ ॥
 पञ्चरत्नमयं पद्मं समन्ततः सुशोभितम् ।
 विशालदलसंयुक्तं प्रोज्ज्वलन्तस्य कर्णिकाम् ॥
 सूर्यसहस्रादधिकैर्लक्ष्मीभिः संप्रपूरितम् ।
 श्रीभिश्च तद्बभूवापि इन्दुः क्षीरनिधाविव ॥
 लोकधातुषु सर्वेषु बौद्धचेत्रे विशेषतः ।
 त्रिसाहस्रमहालोके अन्यत्रे नास्ति कुत्रचित् ॥
 सर्वगुणविभूषाङ्गं सर्वलक्षणमण्डितम् ।
 सर्वरत्नैः सुसंनद्धं जाम्बूनदैः समन्ततः ॥
 ईदृशं रत्नजं पद्मं त्रैलोक्येऽपि सुदुर्लभम्^२ ।
 १ विश्वकर्म्मभिर्देवैश्च दर्शनं विस्मयं भवेत् ॥
 इत्येवं जलजं रत्नसंपूर्णगुणभूषितम् ।
 सहोपेन्द्रादिभिर्देवैः पूजितं वन्दितं सदा ॥
 तत्र स्फटिकसंकाशः स्वयम्भूर्भगवान्प्रभुः^३ ।
 जातश्च धर्मधातुः सः सर्वलक्षणमण्डितः ॥
 एकहस्तप्रमाणेन बभूवश्चैत्यरूपजः^४ ।
 विचित्रचित्रतेजश्च^५ ज्योतिरूपः सुशोभितः ॥
 सहस्रसूर्यादधिकैः श्रीभिश्च संप्रशोभितः ।
 जगदाह्लादरूपेण पूर्णचन्द्र इव स्थितः ॥

१ D ०रागकं । २ A सुदुर्लभं । ३ B विश्वकर्म्माभिः ।
 ४ D ०सङ्काशां स्वयम्भू भगवान् प्रभुः । ५ D बभूव चैत्य ० ।
 ६ D विचित्रतेजरूपश्च ।

देवेभ्यो ह्यध्यातुभ्यः ह्यसङ्ख्यैः देवगणादिभिः ।
ज्योतिभिः पूरितः सोऽयं भगवान् जगदीश्वरः ॥
यस्मिन् स्वयम्भू उत्पन्नमात्रेण त्रैलोक्ये^१ स्फुटितं भवेत् ।
कैश्चित्स्वर्गं प्रगच्छन्ति मर्त्ये कैश्चित्समन्ततः ॥
पातारे^२ अपि कैश्चित् सर्वलोकं प्रकाशितम्^३ ।
चतुर्महाराजिकाञ्च चायत्रिंशा तथा अपि ॥
यामा च तुषिताञ्चापि निर्माणरतीं सवर्त्ति^४ ।
कायकाञ्च पुरोहितां^५ महाब्रह्मां^६ तथा अपि ॥
परीक्षाभां प्रभाणाभां आभास्वरां समन्ततः ।
इत्यशुभां मानशुभां शुभकृत्स्नामनभ्रकाम् ॥
सवां^७ फलां दृष्ट्वाञ्चापि तपां दृष्ट्वां सुदर्शनाम् ।
कनिष्ठां स्वर्गभुवनां^८ समन्ततः प्रपूरितम् ॥
शम्भूनाथस्य लक्ष्मीभिः सर्वं स्वर्गं प्रकाशितम् ।
सञ्जीवं कालसूत्रञ्च सङ्घातं रौरवं तथा ॥
प्रतापनञ्च तपनं अवीचिमर्बुदमपि^९ ।
निरर्बुदञ्च अट्टं हृद्वं तथा^{१०} ॥
उत्परमपि पद्मञ्च महापद्मञ्च^{११} नारकम् ।

१ D त्रैलोक्यं । २ D पाताले । ३ D सर्वलोकप्रकाशितं

४ D यामां च तुषिताञ्चापि निर्माणवशवर्त्तिकां ।

५ D पुरोधाहिं । ६ B मब्रह्मा । ७ D सुवां ।

८ D ०भुवनां । ९ D अर्बुदन्तथा ।

१० C ऊवुवं द्वाद्वावं तथा D द्वाहेतन महाभयं ।

११ D पद्मा च महापद्मा च ।

उष्णश्च नरके^१ शीतिभूताः शीते^२ चापि सुउष्णिकाः ॥
 भवन्ति सर्वसत्त्वानां शम्भोऽस्यापि सुलक्ष्मिभिः ।
 ईदृशं गुणसम्पन्नं शम्भू^३ धाममयं प्रभुम् ॥
 अनेकगुणसंयुक्तं त्रैलोक्येऽपि सुदुर्लभम् ।
 वन्दनीयं परं स्वस्ति पूजनीयं विशेषतः ॥
 नानार्थस्यापि^४ दातारं देवासुरनरेषु च ।
 स देवमनुजादीनां हिताय च सुखाय च ॥
 मोक्षाय च बभूवोऽयं स्वयमुत्पन्नेन कृति ।
 सर्वलक्षणसंपूर्णं ज्येष्ठः श्रेष्ठः सदेवको^५ ॥
 माननीयश्च पूज्यश्च मनोरथफलप्रदः ।
 अस्त्राण्युत्पन्नमात्रेण प्रहर्षा दिवसा ययुः ॥
 चरा वसुमती जाता पुष्पवृष्टिर्दिवो भवेत् ।
 तत् महीसाहसं^६ कम्पः स्थावरैः सह सागरैः ॥
 अक्षुभ्यद्क्षुभ्यच्चापि^७ समन्ततः दिशो दशः ।
 उन्नतिः पूर्वदिग्भागं पश्चिममवनम्यति ॥
 दक्षिणमुन्नतिञ्चापि उत्तरमवनम्यति ।
 पश्चिममुन्नतिञ्चापि पूर्वञ्च अवनम्यति ॥
 उत्तरमुन्नतिञ्चापि दक्षिणमवनम्यति ।
 अग्निदिशमुन्नतिञ्च वायुव्यमवनम्यति ॥

१ A उष्णानरके ।   २ D omits शीते ।   ३ D शम्भुं ।
 ४ D ऽस्यापि च ।   ५ B सदेवकः ।   ६ A तत् महीसासं
 ७ D अक्षुभ्यत् क्षुभ्यच्चापि ।   ८ D अग्निर्दिशं ।

नैच्छत्यमुन्नतिञ्चापि ईशानमवनम्यति ।
 वायुव्यमुन्नतिञ्चापि ऐशानमवनम्यति ॥
 ऐशानमुन्नतिञ्चापि वायुव्यमवनम्यति ।
 दिशश्च विदिशश्चापि अवनम्यन्प्रउन्नतिः ॥
 गत्तं प्रउन्नतिरपि उच्चञ्च अवनम्यति ।
 चम्पकैश्चापि कुन्दैश्च पालिजातैश्च^१ यूथिकैः ॥
 मल्लिकाभिर्नागपुष्पै यवाकुसुमकादिभिः ।
 पुष्पान्ये तु पुष्पवृक्षैर्नानाऋतुषु जातकैः ॥
 विना वायुरपि वृक्षैः पूजयामासु शम्भूवम् ।
 दाडिमैः पनसैर्विल्वैश्चूतैश्च बीजपूरकैः ॥
 कदलीवदलीपूगैस्तालैश्च नारिकेलकैः ।
 द्राक्षादिखर्जुलैश्चापि नानाऋतुफलैरपि ॥
 वायुर्विना अपि वृक्षैः प्रनम्राणि भवन्ति च ।
 सर्वैश्च पर्वतैर्वृक्षै नमयामासु तं प्रभुम् ॥
 यत्र खयम्भूरुत्पन्नन्तत्रानम्यति संमुखम् ।
 सुगन्धैः केशलैर्वर्णैर्युक्तैश्च वृक्षजातिभिः ॥
 संच्छन्नोऽयञ्च पुष्पकैः^२ नगं बाललता द्रव ।
 द्रव्यं पुष्पान्यपातुश्च^३ पुष्पवृक्षैः समन्ततः ॥
 विना वायुरपि वृक्षैः राजानंमपि पौरजैः ।
 एतैः प्रकारैर्विविधैः समन्ततः प्रणम्यति ॥

१ D पारिजातैश्च ।

२ D पुष्पाण्यन्ये तु वृक्षैश्च ।

३ D नारी० ।

४ D सुपुष्पैश्च ।

५ D पुष्पां पपातुश्च ।

इत्थं षड्भि प्रकारैश्च सागरान्तां वसुन्धराम् ।
 आकनिष्ठं सुमेरुञ्च पातारमपि^१ कम्पति ॥
 गर्जत्प्रगर्जद्दिविधैर्मरुद्वापि स पर्वतम् ।
 सागरादिभिः सामुद्रैस्सप्तभिश्च समन्ततः ॥
 वेलासुत्तीर्यते नूनं चक्षुभ्यत्साधरा मही ।
 तस्मिं ह्यौकसदेवाश्च प्राप्ताश्चर्य^२ सांप्रतम् ॥
 नानाप्रकारैर्युक्तैश्च मङ्गलैश्च प्रपूरितम् ।
 इति किं युक्तमत्यर्थं प्रविचारविचारिताः ॥
 भवन्ति सर्वे देवेशा^३ आशु तत्त्वणमेव च ।
 दिव्येन चक्षुषा पश्य श्रोत्रेण च सुशब्दकम् ॥
 घ्राणेन गन्धमाग्राय रसञ्च रेह्य^४ जिह्वया ।
 कायेन दिव्यसंस्पर्शं मनसा ज्ञान प्राप्यते ॥
 इत्थं नानाप्रकारेण मङ्गलैः शुभसंयुताः ।
 पूर्वाधिकतलं गौरं अत्यर्थं मङ्गलं शुभम् ॥
 स्वयम्भूवः प्रभावाच्च त्रिदिवेषु भवन्ति च ।
 इत्येवं त्रिदशा देवा विज्ञाताश्च समन्ततः ॥
 बभूवुः सर्वदेवानां चेतांसि मङ्गलानि च ।
 इन्द्रोऽपि अथ देवेशः ज्ञात्वा शम्भोः सुतेजसा ॥
 आज्ञा च कारयामास चतुर्णां राजपर्वदाम् ।
 भो भो चत्वार राजानः शृण्वन्तु शासनं मम ॥

१ D पातालमपि ।

२ D प्राप्ता आश्चर्य ।

३ D सर्वदेवेशा ।

४ D लेह्य ।

५ B and C पूर्वा० ।

श्रीः स्वयम्भू^१ जगन्नाथ उत्पन्नं मर्त्यमण्डले ।
 जम्बुद्वीपे शुभे रम्ये हैमालये शुभप्रदे ॥
 विशेषेण च नेपाले कालीहृदप्रख्यापिते^२ ।
 नानादेवगणैर्युक्ते नानामङ्गलपूरिते ॥
 नानागुणसुसंयुक्ते त्रैलोक्येऽपि सुदुर्लभे ।
 ईदृशि^३ गुणसम्पन्ने स्वयम्भू जगदीश्वरः ॥
 तत्पूजनाय गच्छामि युष्माभिः सह मण्डले ।
 अथ सर्वैर्द्भुतप्राप्ताः सर्वैश्च^४ त्रिदिवौकसा^५ ॥
 युष्मान्^६ संपेतुः नेपाले आशु इन्द्रस्य आज्ञया ।
 कैश्चिन्मानन्दारवैः पुष्पैः महामानन्दारवादिभिः ॥
 चन्दनचूर्णसंस्कृतैः समन्ततः प्रशोभितम् ।
 कैश्चिद्देवदुन्दुभं नेदुर्दिशश्चापि समन्ततः^७ ॥
 अप्सरोभिस्सुगीतैश्च मङ्गलैश्च प्रपूरितम् ।
 पूर्णघट समादाय जलैः शिक्तः समन्ततः ॥
 स्वयम्भू पूजयामास गन्धपूरितवारिभिः ।
 अथ इन्द्रोऽपि देवेशः अप्सरोभिः परिवृतः ॥
 देवपुत्रगणैः सार्द्धं समायातश्च मण्डले ।

१ D श्रीस्वयम्भू । २ D कालीहृदेतिसंज्ञके । ३ D

४ B सर्वैश्च । D सर्वैश्च । ५ D त्रिदिवौकसाः ।

६ B and D युष्मान् । ७ D has two different readings.

कैश्चित् देवेन्द्रवाद्यैश्च नेदुर्दिशसमन्ततः ।

कैश्चित् दुन्दुभिवाद्येन नेदुर्दिशसमन्ततः ।

कैश्चित् पुष्पान्सुसंगृह्य कैश्चिन्मालान्तथा अपि ॥
 कैश्चिन्दामान्परिगृह्य मञ्चवस्त्रानपि तथा ।
 कैश्चित् धूपाञ्च दीपाञ्च कैश्चिद्रत्नान् सुपूज्यकान् ॥
 विविधपूजान् योग्याञ्च तत्रागतो जगद्गुरौ^१ ।
 यामेशोपि यामाभिसुषितेशोऽपि तूषितैः^२ ॥
 निर्म्मारतीशो रतिभिः वशवर्त्तीं शवर्त्तिभिः ।
 ब्रह्माथ सर्वदेवेशः स्वगणैः सह आगतः ॥
 नानादेवगणैस्सार्द्धं विविधैः पूज्यहस्तकैः ।
 स्वस्वदेवगणैस्सार्द्धं स्वस्वभ्यो भुवनेभ्य तु^३ ॥
 विविधैः पूज्यसंगृह्य दन्द्रेण सह आगताः ।
 कामावचरैर्देवैश्च^४ सुरूपावचरैस्तथा ॥
 आरूपावचरैर्देवैः आयायन्ति तत्र मण्डले ।
 अथ देवगणाः सर्वे नाकेशापि गणैः सह ॥
 पूज्ययोग्यानि संगृह्य समायायन्ति स्वयम्भूवि ।
 धृतराष्ट्रो गन्धर्वेशः कुम्भान्तेशो विरूढकः ॥
 नागेशोपि विरूपाक्ष यक्षेशो वैश्रवण हि^५ ।
 चत्वारश्च महाराजा स्त्रैः स्त्रैर्गणैस्समागताः ॥
 यक्षैः कुम्भाण्डैः नागैश्च^६ गन्धर्वैः किन्नरादिभिः ।

१ D योग्याञ्च विविधान् पूजान् तत्रागतो जगद्गुरुः ।

२ D तूषितेशोऽपि तूषितैः ।

३ D भुवनभ्यतु ।

४ D कामाविवचरैर्देवैः ।

५ D वैश्रवणस्तथा ।

६ D कुम्भाण्डनागैश्च ।

क गीतैश्च कैश्चिच्च वेणुभिस्तथा ॥
 कैश्चिन्मुकुण्डिभिर्वाद्यैः कैश्चित्तूर्यैश्च कांसिजैः ।
 कैश्चिद्देवदुन्दुभिर्वाद्यैः^१ कैश्चिद्गानैश्च भाषजैः ॥
 अनेकैः^२ मङ्गलैर्युक्तैः प्रगल्भजलदस्त्रैः ।
 छत्रैतैर्विविधैर्वाद्यैः प्रपूरन्ते दिशो दशः ॥
 समायाता बभूवुस्ते नानादेवगणादयः ।
 इत्येवमादयो देवाः समायाता दिशो दशात् ॥
 विविधैर्वाद्यै गीतैश्च^३ वादयामासु गौरवम् ।
 कैश्चित्सुगन्धपुष्पैश्च कैश्चित्सुगन्धधूपनैः ॥
 कैश्चित्सुगन्धगन्धैश्च कैश्चित्सुगन्धदीपनैः ।
 कैश्चित्सुगन्धपुष्पैश्च कैश्चिन्नीलोत्पलैरपि^४ ॥
 कैश्चित्पुण्डरीकैः पद्मैः कैश्चिद्रक्तोत्पलैरपि^५ ।
 कैश्चित्कलालपुष्पैश्च^६ कैश्चिच्च कुसुदैरपि ॥
 इत्यादिजलजैः पुष्पैः केशरैर्गन्धपूरितैः ।
 कैश्चित्पारिजातपुष्पैः^७ कैश्चिच्च नागकेशलैः ॥
 कैश्चिच्च चम्पकै^८ पुष्पैः कैश्चिच्च मल्लिकादिभिः ।
 कैश्चित्सुकुङ्कुमैः पुष्पैः कैश्चिन्मारुतिभिस्तथा^९ ॥
 कैश्चित्सुदामकैः कुन्दैः कैश्चिच्च यूथिकादिभिः ।

१ D कैश्चिच्च दुन्दुभिर्वाद्यैः ।

२ B अनेकैः ।

३ D वाद्यगीतैश्च । ४ D नीलोत्पलैरपि । ५ D रक्तोत्पलैरपि ।

६ D कालपुष्पैश्च ।

७ D कैश्चित्मान्दरजातिपुष्पैः ।

८ D चम्पकै ।

९ D मालतिभिस्तथा ।

सुगन्धकेशलैर्युक्तैः पञ्चवर्णपुष्पजातिभिः^१ ॥
 इत्यादिस्थलजैः पुष्पैः गन्धकेशल^२पूरितैः ।
 इत्थं इन्द्रादयो देवाः सब्रह्मचिदशादयः ॥
 पूजयामासुः शम्भुञ्च शैल वाललता इव ।
 विचित्रैः सारजैः धूपैः संचूर्णै^३ भागजैरपि ॥
 जटामासादिभिर्युक्तैः सुगन्धैर्धूपनैरपि ।
 गौ^४हृतादिभिस्तैलैश्च प्रदीपैश्च सुपूरितैः ॥
 महादीपैश्च मालाभिः सुगन्धदीपकैरपि ।
 श्रीखण्डादिभिर्गन्धैश्च पञ्चगन्धादिभिर्गणैः^५ ॥
 सुगन्धैर्गन्धैः^६ संयुक्तैः लेपितं च स्वयम्भुवि ।
 त्रिदशादिभिर्देवैश्च^७ भोज्यकान्यमृतादयः ॥
 भवन्ति ढौषिताः कैश्चिदीश्वराय स्वयम्भुवे ।
 नानापञ्चोपचाराद्यैर्नाकजैर्विविधैर्गणैः ॥
 ब्रह्मापि त्रिदिवेशापि पूजयामासु शंभुवम् ।
 अथ ब्रह्मा^८ सद्रुद्रेशस्तं शम्भुं पूजनं^९ कृतम् ॥
 विशेषेण च स्तोत्रेण पठति^{१०} सुखरेण च ।
 नमो देवातिदेवाय रत्नपङ्कजजानये^{१०} ॥
 त्रिरत्नमूर्त्तये आदिवौड्ढरूप स्वयम्भुवे ।

१ D पञ्चवर्णसुपुष्पकैः । २ D ०केशर० । ३ D गो० ।

४ D omits च । ५ D सुगन्धैः पञ्चसंयुक्तैः लेपितं च स्वयम्भुवि ।

६ D omits च । ७ D सत्रुद्रेशः । ८ D शम्भुपूजनं ।

९ D पठन्ति ।

१० D ०जायते ।

चन्द्रकोटी^१सुग्रीताय सूर्यकोटिप्रभाय च ॥
 स्थूलाय सूक्ष्मरूपाय खर्वाय दीर्घरूपिणे ।
 धर्माणां धातवे नित्यं शून्यरूपाय प्रज्ञया ॥
 देहशून्याय देहाय देहदेहनिवासिने ।
 बोधिज्ञानस्वरूपाय प्रज्ञोपायस्वरूपाय^२ ॥
 बुद्धानां^३ जनन्यै^४ न पित्रे बोधिज्ञानप्रचारिणां ।
 धामरूपस्वरूपाय चिगुणात्मस्वयम्भुवे ॥
 पर^५परात्मने तस्मै विश्वरूपस्वरूपिणे ।
 इदं स्तोत्रं पठेद् यश्च स मोक्षमधिगच्छति ॥
 भवार्णवं परित्याज्य सुखावते सुखासनम् ।
 ततो नारायणेनापि शङ्खपूरितैः^६ सुस्वरैः ॥
 शम्भोश्च दर्शनं कृत्वा मुदमाप्नोति गौरवम् ।
 पिनाकिनापि मोदेन पुष्पधूपादिगन्धकैः ॥
 मानोपचारकैः पूज्य शिरसाञ्जलिभिर्नतः ।
 इन्द्रादयः सर्वे देवा^७ अप्सरोभिः सहागतः^८ ॥
 पालिजातपुष्पदामैः पूजितं च स्वयम्भुवे ।
 धृतराष्ट्रादयः सर्वे गन्धर्वाः प्राग्दिशागताः ॥
 वीणासुवादनं कृत्वा तत्सेवायां^९ पराययौ ।

१ D ०कोटि० । २ D ०स्वरूपकं । ३ B बौद्धानां ।
 ४ D जननी एन । ५ D परं । ६ D शङ्खपूरितसुस्वरैः ।
 ७ D and B सर्वदेवाः । ८ A सहगतः । ९ D दिक्०
 १० D adds च ।

विरूढकमहाराजा कुम्भाण्डपर्षदैः सह ॥
 तस्य लक्षां^१ पराकृत्वा दूरीकुर्वन्ति कालुषान् ।
 विरूपाक्षादयो नागा गन्धर्वाश्च^२ गणैस्सह ॥
 तत्पूजाय समाचक्रुर्मोदैः^३ सह समागताः ।
 वैश्रवणोपि यक्षेश आगतः सह भ्रातरैः ॥
 रत्नानां विविधैर्माल्यैश्चकार शम्भुपूजनम् ।
 सुगन्धैः शीतलैर्मन्दैः पवनैश्च पुनः पुनः ॥
 सेवाञ्च कारयामासुः कीचक^४ध्वनिगीतकैः ।
 अन्येकाः किन्नराः सर्वे मृदङ्गमुखजादिभिः ॥
 त्रय्यैः कांशैश्च गीतैश्च वादितं चक्रुः शम्भवे ।
 हरस्यापि गणाः सर्वे मोदैस्सह ससम्भ्रमैः ॥
 नृत्यञ्च कारयामासुरत्यर्थं^५ विविधैर्नयैः ।
 व्येम^६चित्रश्च दैत्येन्द्रः ससैन्यवरवाहनः ॥
 दन्तशस्त्रनि संघृत्वा संलचन्ति स्वयम्भुवः ।
 भूताश्चापि सभूतेशाः स्वं स्वं वृत्तिं त्यजन्ति च ॥
 प्रेताश्चापि सप्रेतेशाः^७ प्रेतवृत्तिं न कुर्वताः ।
 पिशाचादयो विघ्नाश्च मानूयमान्सभोजिकाः ॥
 रचन्ति मानुषान्सर्वान् स्वयम्भुवः प्रभावतः ।
 राक्षसादिभिः सर्वैश्च मान्सशोणितभोजिभिः ॥
 अन्येषां जीवसत्त्वानां जीवमपि जघान न ।

१ D रक्षां । २ A गन्धर्व्वा । ३ D मोदैश्च सहमागतः ।

४ D कीलक० । ५ अभ्यर्थं । ६ D वेम० । ७ D सप्रेतेशाः

मृगान् त्यजन्ति व्याघ्रैश्च कैटैः^१ कीटानपि तथा ॥
 विडालैर्मूषिकाद्यापि व्यालैश्च^२ मण्डुकानपि ।
 ऋषभैर्विविधैस्सुलैः सिंहैरन्योन्यभक्षणेः ॥
 परस्परं सुहृत्वद्वास्त्यजन्ति निर्दयानि च ।
 तस्मिञ्च समये वह्निः^३ शान्तदान्त बभूव च ॥
 विना वृक्षापि दावाग्निरत्यर्थं संप्रशाम्यते ।
 त्रिसाहस्रात्ममायाता अन्योऽन्येभ्योऽपि देवताः ॥
 जलजैः स्थलजैः पुष्पैः सुगन्धैर्नाकजैरपि ।
 सांयोजिकसुगन्धैश्च सुधूपै धूपनैस्तथा ॥
 घृतप्रयुक्तदीपैश्च नैवेद्यैर्दिव्यभोजनैः ।
 भ्रजपताकाभिः^४ नृत्यगीतमुवादनैः ॥
 फलमूलादिभिः पत्रैः पूगैस्ताम्बूलकैस्तथा ।
 गानौषधिसमायुक्तैः दिव्यैरसयुतैस्तथा ॥
 कुण्डपुष्पैः चतैर्दुर्वैल्गजैश्च पञ्चरत्नकैः ।
 चीरैः शङ्खसुपूज्यार्घ्यैः^५ प्रचक्रु हि स्वयम्भुवे ॥
 धारणीभिश्च स्तोत्रैश्च पाठै गीतैश्च गानकैः ।
 प्रदक्षिणैः सहस्रैश्च यावच्चक्रुः प्रमोदितैः^६ ॥
 रात्रि^७ दिवासुसंपूर्णः प्रचक्रुः संप्रदक्षिणाम् ।
 देवालयेषु तीर्थेषु प्रजङ्गः सर्वदेवताः ॥
 शम्भूध्याने समायुक्ताः जपं चक्रुश्च देवताः ।

१ D कीटैः । २ D व्याडैश्च । ३ A समयेदग्निः । ४ B षट्पाताकाभिः ।

५ D सुपुष्पार्घ्यैः । ६ D प्रमोदितः । ७ D रात्रिन्दिवा

नानागीतैर्महोत्साहैः नृत्यैर्वाद्यैः सुघोषकैः ॥
 हाहाकारैः समुल्लालैश्चकार शम्भूपूजनम् ।
 कैश्चिदष्टाङ्गयुक्तैश्च कैश्चित्पञ्चप्रणामकैः ॥
 कैश्चित्प्रदक्षिणां कृत्वा कैश्चित्स्तोत्रैश्च भाषजैः ।
 एवं बहुविधैः सर्वै मङ्गलैश्च प्रपूरितम् ॥
 स्वयम्भुव प्रभावेन सर्वेषु भुवनेषु च ।
 त्रिसाहस्रं महालोकं मङ्गलैश्च प्रपूरितम् ॥
 नानोपचारकैर्भद्रैर्वभूव^१ तत्र सर्वदा ।
 अथ ब्रह्मेशः सङ्गृह्य स्वर्गणै सह पूजितम् ॥
 विशेषेण च स्तोत्रेण स्तोत्रयामास शम्भुवे ।
 नमः स्वयम्भुवे नित्यं ज्योतिरूपाय ते नमः ॥
 येन येन हि भावेन तेन तेन हि रूपिने ।
 ब्रह्माणं ब्रह्मरूपाय वैष्णवानां च वैष्णवे ॥
 शैवानां शिवरूपाय इन्द्रानां इन्द्ररूपिने ।
 कामाचराणां कामाय रूपाचराणां^२ रूपिने ॥
 आरूपानां चारूपाय देवानां देवरूपिने ।
 गन्धर्वानां गन्धर्वाय कुम्भाण्डानां तथा अपि ॥
 नागानां नागरूपाय यक्षाणां यक्षरूपिने ।
 अक्षराणां स्वरूपाय किन्नराणां तथा अपि ॥
 गरुडानां खगेशाय नानारूपाय ते नमः ।
 मानूषानां मनुष्याय ब्राह्मणानां तथा अपि ॥

राज्ञानां राजरूपाय वैश्वानां वैश्वरूपिने ।
 शूद्रानां शूद्ररूपाय कृषीणां कृषिरूपिने ॥
 वाणिजानां^१ च सार्थाय नानारूपाया रूपिने ।
 ज्ञानीनां ज्ञानरूपाय मोक्षाणां मोक्षरूपिने ॥
 लौकीनां लोकरूपाय उत्तराणां तथैव च ।
 धामानां धामरूपाय चन्द्राणां चन्द्ररूपिने ॥
 सूर्याणां सूर्यरूपाय देवानां देवरूपिने ।
 स्थूलाणां स्थूलरूपाय सूक्ष्मानां सूक्ष्मरूपिने ॥
 खर्वाणां खर्वरूपाय दीर्घाणां दीर्घरूपिने ।
 धर्माणां धर्मरूपाय देहीनां देहरूपिने ॥
 स्वर्गाणां स्वर्गरूपाय विश्वरूपाय ते नमः ।
 सर्वज्ञानां सर्वज्ञाय बौद्धानां बौद्धरूपिने ॥
 धर्माणां धर्मरूपाय सङ्गानां सङ्गरूपिने ।
 चैत्यानां चित्तरूपाय अस्तीनामस्तिरूपिने ॥
 नास्तीनां नास्तिरूपाय शून्यानां शून्यरूपिने ।
 बोधिसत्त्वानां बोधये महासत्त्व तथैव च ॥
 स्थविराणां^२ च वृद्धाय भिक्षूणां भिक्षूरूपिने ।
 पाशकानां पाशकाय पाशिका^३ च तथैव च ॥
 प्रज्ञानां प्राज्ञरूपाय^४ बौद्धरूपाय ते नमः ।
 पक्षीणां पक्षिरूपाय जलचराणां तथा अपि ॥

१ D वाणिजाञ्च सार्थवाह नानारूपाय रूपिणे ।

२ A स्थवीराणां । ३ A पाशिका तथा अपि । ४ D प्रज्ञ० ।

स्रलचराणां^१ सत्त्वानां नानारूपाय ते नमः ।
 दैत्यानां दैत्यरूपाय दूतानां दूतरूपिने ॥
 किङ्कराणां किङ्कराय सर्वेषां विश्वरूपिने ।
 नारकानां नारकाय तिर्य्यगाणां तथैव च ॥
 नानारूपस्वरूपाय विश्वरूपाय ते नमः ।
 एतेषां सर्वसत्त्वानां मध्ये गत्वा दिने दिने ॥
 धर्मन्दिदेश सर्वेषां मोक्षाय मार्गदेशिने ।
 ईदृशगुणसम्पन्नशम्भूवे धर्मधातवे ॥
 नित्यं नमामि भावेन मोक्षमार्गोपदेशिने^२ ।
 येन येन हि भावेन स्तुतिं कृत्वा दिने दिने ॥
 तेन तेन हि रूपेण स मोक्षमधिगच्छति ।
 इति सर्वं च देवेशाः स्त्रैः स्त्रैर्गणैः परिवृता ॥
 पुनः पुनः प्रणिपत्य तं शम्भुं गौरवेण तु ।
 कैश्चिदष्टाङ्गयुक्तैश्च कैश्चित्पञ्चप्रणामकैः ॥
 स्वयम्भुं नमयामास पुनः पुनः सगौरवम् ।
 इतिलोकप्रवरस्तोत्रं गुह्यागुह्यतरं मता ॥
 गोपनीयं प्रयत्नेन पठनीयं प्रयत्नतः ।
 नातःपरतरा विद्यास्तीर्थं नातःपरतलम् ॥
 नातःपरतलं पुण्यं नातःपरतलं तपम् ।
 नातःपरतलं^३ स्तोत्रं नातःपरतला^४ गतिः ॥

१ D adds च ।

२ D ०देशकः ।

३ D ०परतरं

४ D ०परतरा ।

यः पठेत्परमं भक्त्या श्रूयते वा समाहितः ।
 मोक्षार्थी लभते मोक्षं स्वर्गार्थी स्वर्गमाप्नुयात् ॥
 कामार्थी लभते कामं धनार्थी लभते धनम् ।
 विद्यार्थी लभते विद्यां यशोऽर्थी लभते यशः ॥
 कन्यार्थी लभते कन्यां सुतार्थी लभते सुतम् ।
 गुर्विणी जनयेत्पुत्रं कन्या विन्दति सत्यतिम् ॥
 मूर्खोऽपि लभते शास्त्रं मौषोऽपि^१ लभते गतिम् ।
^२संक्रान्त्याञ्च चतुर्दश्यामष्टम्याञ्च विशेषतः ॥
 पौर्णमास्याममावास्यामवश्यं भौमवासरे ।
 पठेद्वा पाठयेद्वापि शृणुयाद्वा समाहितः ॥
 स मुक्तः सर्वपापेभ्यः कामेश्वरसमो भवेत् ।
 लक्ष्मीवान्सुतवाञ्चैव बल्लभः सर्वयोषिताम् ॥
 तस्य वश्यं^३ भवेदासुस्त्वैलोक्यं सचराचरम् ।
 रौद्रं दृष्ट्वा यथा देवा विष्णुं दृष्ट्वा च दानवाः ॥
 पद्मगा गरुडं दृष्ट्वा सिंहं दृष्ट्वा यथा गजाः ।
 मण्डूका भोगिनं दृष्ट्वा मार्जारं मूषिका यथा ॥
 सर्वे च प्रपरायन्ते तस्य वक्त्रावलोकनात् ।
 वज्रिचौरभयन्तस्य कदाचिन्नैव सम्भवेत् ॥
 पापका विविधा सन्ति मेरुमण्डलसन्निभाः ।
 भस्मञ्च कुरुते क्षिप्रं त्वणं वज्रिहृतं यथा ॥

एकधा पठनादेव सर्वपापक्षयं भवेत् ।
 दशधा पठनादेव वाचं सिद्धिं प्रजायते ॥
 शतधा पठनादेव शतं जीवति मानवः ।
 सहस्रं जपते यस्तु खेचरो जायते नरः ॥
 सहस्रं दर्शिते यस्तु पठेद्वै भक्तिमान्नरः ।
 स लोक जगतां प्रियः प्रत्यक्ष भवति ध्रुवम्^१ ॥
 रक्षपूर्णं^२ यदा येन स्तोत्रराजं पठेत्सदा ।
 भवपाशं विनिर्मुक्ता जिनतुल्य न संशयः ॥
 सर्वतीर्थेषु यत्पुण्यं सर्वयज्ञेषु यत्फलम् ।
 सर्वधर्मेषु यत्पुण्यं सर्वदानेषु यत्फलम् ॥
 ते पुण्यं कोटिगुणितं सकृज्जप्त्वा लभेन्नरः ।
 श्रुत्वा महाबलवान्स्तोत्रं पुत्रवान्सर्वसम्पदः ॥
 देहान्ते सुपरं स्थानं यत्पुरैरपि दुर्लभम् ।
 स याति च^३ न मन्देहो ददं स्तोत्रं प्रकीर्तनात् ॥
 अथ सर्वे च मानुष्या ब्राह्मणाः क्षत्रिया अपि ।
 वैश्याः शूद्रा^४स्तथान्योऽपि तत्रागत स्वयंभुवि ॥
 केचित्पुष्पान्सुसंगृह्य केचित् धूपान्तथा अपि ।
 केचिद्दीपाञ्च गन्धाञ्च केचिन्नैवेद्यजानपि ॥
 केचिच्छत्राञ्च संगृह्य केचिन्मालान्तथा अपि ।
 केचिद्दामाञ्च रत्नाञ्च केचिद्वस्त्रानपि तथा ॥

१ D सलोकजगताप्रेमप्रत्यक्षं भवति ध्रुवं ।

२ D लक्षपूर्णं

३ A omits च ।

४ D शूद्राः ।

इत्येवं विविधान्युष्पान् समागृह्य समन्ततः ।
 समायाता बभूवाच सर्वे च मनुजादयः ॥
 चम्पकादिभिः सर्वैश्च षट्षु चतुषु जातकैः ।
 पारिजातैश्च^१ कुन्दैश्च यवाकुसुमकैस्तथा ॥
 कुण्डलीभिर्यूथिकाभिः करवीरै^२स्तथा अपि ।
 कुसुमैर्मातरौभिश्च मारतीभिः सुकुङ्कुमैः ॥
 केतकीभिर्मल्लिकाभिः कर्णिकारैश्च किंशुकैः ।
 नागकेशरैः कुसुमैर्नागपुष्पैस्तथा अपि ॥
 इत्थं नानाविधैः पुष्पैः सुगन्धैः केशलयुतैः^३ ।
 पूजयामासुस्तं शम्भुं सर्वे च मानवादयः ॥
 चन्दनादिभिर्धूपैश्च जटामांसादिचूर्णकैः^४ ।
 सुगन्धैस्सहजैर्धूपैः धूपयामासु शम्भवे ॥
 गौष्टादिभिर्^५स्तैलैश्च दीपाञ्च मालिकान्तथा^६ ।
 महादीपान्प्रदीपन्ति तत्र स्वयम्भवौ मुदा ॥
 मलयजैः सुगन्धैश्च पञ्चगन्धैर्मुदा पुनः ।
 लेपयामासुः शम्भवे^७ सर्वे च मानवादयः ॥
 गौक्षीरैस्सहशालिञ्च औदनमुपढोषितम् ।
 नानासुव्यञ्जनैर्युक्तं स्वयम्भवे अपि मुदा^८ ॥

१ A पारिजातैश्च । २ A कलवीरैः । ३ D नागकेशरकुसुमैः ।

४ D केशरैर्युतैः । ५ A B C जटामांसादि० । ६ D गौष्टादिभिः ।

७ C दीपाञ्च मालिकास्तथा । ८ D शम्भवे लेपयामासुः ।

९ D मुदा स्वयम्भवे तथा ।

खादुसुगन्धसुरसान् लडुकादिन् सुपिष्टकान् ।
 नैवेद्यान्विविधाञ्जातान् ढौकयामासुः शम्भूवे ॥
 केचिच्छत्रान् सुवर्णादीन्यञ्चवर्णं सुपट्टजान् ।
 मयदीन् रौप्याञ्चापि दानयामासुः शम्भूवे ॥
 ध्वजाञ्च विविधान्यट्टान्नानावर्णान् सुवर्णकान् ।
 दिग्विदिक्षु समन्ताच्च स्थापयामासुः शम्भूवे ॥
 पटाकान्विविधान् युक्ताञ्चीनान्यट्टान् सुवस्त्रजान् ।
 दीर्घाञ्च अतिदीर्घाञ्च लम्बयामासुर्धातवे ॥
 नीलान्यीतान् हरिताञ्च^१ श्वेतान् रक्ताञ्च वर्णकान् ।
 विविधाञ्चित्रितान्वर्णान्यटाकानुपढौषितम्^२ ॥
 चामराञ्चातिश्वेताञ्च दीर्घाञ्च अतिदीर्घिकान् ।
 लम्बयामासुरत्यर्थं दिग्विदिक्षु समन्ततः ॥
 घण्टाञ्च विविधयुक्तान्^३ सुघोषान्मधुरानपि ।
 कांशजाञ्चित्रितान् युक्तान् घोषयामासुरत्र च ॥
 वितानं वितते नूनं चीनपट्टादिजं शुभम् ।
 पञ्चवर्णादिसंयुक्तंमत्यर्थं सुमनोरमम् ॥
 केचित्काचित्प्रकुर्वन्ति नृत्यगीतान् सुवादनान् ।
 नानाञ्च विविधान् नृत्यान् कारयामासु गौरवम् ॥
 नानाफलानि पक्वानि विम्बानि पनसानि च ।
 कदलीफलपक्वानि खादुगन्धानि तानि च ॥

१ D omits च । २ D °ढौकितं । ३ D घण्टा च विविधैर्युक्तान् ।

स्कन्धादिविविधान्मूलान्नामूलान् सुभक्तान् ।
 ताम्बूलादयः पत्राञ्च पूगादिविविधान् फलान् ॥
 नानौषधिसमायुक्तान् दिव्याञ्च मानुषान्तथा ।
 भैषजादीञ्च गुडिकान् ढौकयामासुसूर्णजान् ॥
 दुर्वाक्षताञ्जलिभिश्च^१ लाजाक्षताञ्जलिस्तथा ।
 नानापुष्पाञ्जलिभिः(स्त?)श्च क्षिपयामासु ग्रन्भूवि^२ ॥
 पञ्चरत्नादिभिः कुण्डैर्लाजाक्षतैः समन्वितैः^३ ।
 क्षीरैः शङ्खं सुपूर्याध्वं प्रददौश्च^४ स्वयम्भूवे ॥
 सौवर्णरूप्यताम्रादीन्नानाधातूनपि तथा ।
 अनेकान् विविधान् रत्नान् ढौकयामासु^५ ग्रन्भूवे^६ ॥
 धारणीञ्चैव स्तोत्रञ्च पाठयामासुः ग्रन्भूवे^७ ।
 भाषजान् गीतगानादीन् गानयामासुः ग्रन्भूवे^८ ॥
 इत्येवं विविधैर्युक्तैः पञ्चोपचारकैर्विधैः ।
 तं ग्रन्भू^९ पूजयामासु र्मानवाद्यमर्त्यजाः ॥
 अथ भिक्षुभिक्षुणीभिर्धारणीभिः प्रपूजितम् ।
 उपाग्रकोपाग्रिकैश्च पाठैः स्तोत्रैश्च पूजितम् ॥
 ब्राह्मणैरथवासवैश्चतुर्वेदादिवेदकैः ।
 वेदयामासुस्तस्मै च नानागन्धैः प्रपूजितम् ॥
 ब्रह्मचारिभिः कैश्चिच्च गीतवंशादिवादनैः ।

१ D omits च । २ D नानापुष्पाञ्जलिभिश्चाक्षिपयामासु स्वम्भूवे ।

३ D लाजाक्षतासमन्वितैः । ४ A प्रददौदुश्च । ५ A ढौषयामासुः ।

६ D स्वम्भूवे । ७ D स्वम्भूवे । ८ D स्वम्भूवे । ९ D स्वम्भुं ।

गीतयामासुस्तस्मै च नानावाद्यैः प्रपूरितैः ॥
 योगिभिर्योगयुक्तैश्च योगै ध्यानैः प्रपूजितम् ।
 योगयामासुस्तस्मै च नानाज्ञानैर्महोत्तमैः ॥
 संन्यासैर्विविधैः कैश्चित् गीतादिपाठकैर्मुदा ।
 पाठयामासुस्तस्मै च नानापाठैर्महोत्तमैः ॥
 सर्वैश्च चित्रियै कैश्चित् खर्णरत्नादिच्छत्रकान् ।
 ढौकयामासुस्तस्मै च नानाविधानकैर्मुदा ॥
 वैश्वैश्च अथ सर्वैश्च पिण्डपात्रादिस्वन्नजान् ।
 स्वादुरमान् सुगन्धाञ्च प्रददुश्चैत्यपुङ्गवे ॥
 सच्छूत्रादिभिः सूत्रैश्च नानाविधिभिः पूजनैः ।
 पूजितं विविदैर्योगैः स्त्रैः स्त्रैः वृत्तैः^१ पुनः पुनः ॥
 गान्धिकैर्गन्धयुक्तैश्च धातुकैरपि धातुकैः ।
 खर्णकारैर्हृष्यकारैर्लङ्कारैस्तथा अपि ॥
 ताम्रकारैः कांश्चकारैर्लोहकारैर्[^२ मुदा पुनः ।
 ध्वजकारैः पट्टकारैस्तन्त्रिभिश्च तथा पुनः ॥
 व्यञ्जनिभिस्तण्डुलिभिः क्रयेभिर्विक्रयैरपि ।
 एतैः स्ववृत्तिभिः पूज्यैः पूजयामासु गौरवम् ॥
 लेशकारैर्लिपिकारैः] शिल्पिकारैश्च अन्यकैः ।
 ताम्बूलिभिश्च कृषिभिः स्ववृत्तिभिः प्रपूजितम् ॥
 नापितादिभिरन्यैश्च चर्मकारैरपि तथा ।
 विविधैः काष्ठकारैश्च नानाशिल्पिभिर्जातिभिः ॥

सौलिनिभिर्ध्वजिनिभिः^१ सूरिभिर्मन्सवर्त्तिभिः ।
 तेलिभिर्धृतकैर्जातैर्दीपयामासुः शम्भूवे^२ ॥
 चर्मकारैश्च मातङ्गैर्यागिभिर्जकैरपि ।
 ध्वजिभिर्दूरतस्थित्वा वन्दनीयं पुनः पुनः ॥
 इत्येवं जातिभिरन्यैरन्यैश्च जातिभिः पुनः ।
 स्त्रैः स्त्रैर्याग्यैर्दत्तिभिश्च पूजयामासुः शम्भूवे^३ ॥
 कैश्चित्प्रदक्षिणाञ्चापि कैश्चिदञ्जलिभिस्तथा ।
 कैश्चित्पञ्चप्रणामैश्च नमयामासुस्तं प्रभुम् ॥
 अष्टाङ्गैश्च पुनः कैश्चित्प्रणिपत्य पुनः पुनः ।
 पूजयामासुस्तं शम्भुं^४ अत्यर्थं विविधैर्मुदा ॥
 मृदङ्गवादितं कैश्चित्कैश्चित्पटहवादितम् ।
 कैश्चिद्गीतां प्रवादन्ति कैश्चित् मुरजावादितम् ॥
 त्र्यम्बकं वादितं कैश्चित् कैश्चित् पशुमृदङ्गकैः ।
 कैश्चित् शङ्खं प्रवादन्ति कैश्चित्कांशादिवादितम् ॥
 कैश्चित् गीतञ्च गायन्ति मनोज्ञैर्मधुरैः स्वरैः ।
 कैश्चिन्नृत्यञ्च कुर्वन्ति नानाविधैर्मनोहरैः ॥
 वेमचित्रोऽथ^५ दैत्येन्द्रः सबलैः सह आगतः ।
 भार्यापुत्रादिभिस्तत्र सर्वैश्च स्वगणैः सह ॥
 पातालजैश्च सर्वैश्च नानाजातिभिः संयुतैः ।
 दौवारिकैरमात्यैश्च किङ्करैः सह आगतः ॥

१ D ध्वनिभिः । २ D तैलिभिः । ३ B omits जातैः । ४ D स्वम्भुवे ।

५ D स्वम्भुवे । ६ D स्वम्भु । ७ B व्योमचित्रोऽथ ।

केचित्पुष्पान् सुसंगृह्य केचिद्धूपानपि तथा ।
 केचिद्दीपान् समादाय केचित्पानान्तथा अपि ॥
 केचिन्निवेद्यजान् गृह्य नानास्वादुसुगन्धिकान् ।
 अनेकान् पूज्ययोग्याञ्च समादाय समागताः ॥
 अथ तं दृष्ट्वा^१ सर्वे ते ह्यत्यर्थं प्रेमजातकाः ।
 पूज्यवन्द्यादिभिर्हस्तैः श्रेययामासुः^२ शम्भूवम्^३ ॥
 बलिरपि^४ सुरेन्द्रश्च भार्यापुत्रादिभिः सह ।
 सर्वैश्च सै गणैस्सार्द्धं तत्रागताः स्वयम्भुवि ॥
 दौवारिकैरमात्यैश्च पारिषद्यैर्गणैर्बलैः ।
 पद्मोपचारकैर्हस्तैस्तत्रागतः स्वयम्भुवि ॥
 पुष्पान्संगृह्य केचित् धूपान् संगृह्य वैस्तथा ।
 गन्धानपि च संगृह्य दीपानपि तथा पुनः ॥
 नैवेद्यान्विविधान् योग्यान्नानापूज्यान् सुपूज्यकान् ।
 एतैश्च पूज्यविधिभिः पूजयामासुः शम्भूवम्^५ ॥
 इत्थं पञ्चप्रणमैश्च स्तुतिपाठैश्च भाषजैः ।
 श्रेययामासुः^६ स्तं शम्भुं नानाविधिभिर्विस्तरैः ॥
 सामूद्रेशाय नागेश यक्षेश राक्षसेश्वरः ।
 नानारत्नान् सुसंगृह्य तत्रागता जगद्गुरौ ॥
 केचिद्धिरण्यान्संगृह्य केचिज्जाम्बूनदानपि ।
 केचित् वज्रान् सुसंगृह्य केचित् विद्रुमानपि ॥

१ D दृष्टातमथ ।

२ B D सेवयामासुः ।

३ D स्वम्भुवं

४ D बलिश्चापि ।

५ D स्वम्भुवं ।

६ D सेवयामासुः ।

केचिन्मृत्तान् सुनीलाञ्च वैडूर्यान्मणिरत्नकान् ।
 दक्षिणावर्त्तशङ्खान्^१ नानारत्नान् समुज्ज्वलान् ॥
 इत्थं नानाविधान् रत्नान् समागृह्य समन्ततः ।
 सप्तेभ्यः सागरेभ्यश्च समायाता भवन्ति च ॥
 इति सर्वैश्च सासुद्रैर्भवन्ति पूजिताह्वयम् ।
 नानारत्नादिभिः पुज्यैः पुजितञ्च जिनालयम् ॥
 यमोऽथ धर्मराजोऽसौ भ्रातृपुत्रादिभिः सह ।
 स्त्रीभिश्च परिवारैश्च तत्रागताः स्वयम्भूवि ॥
 किङ्करादिभिः सर्वैश्च परिवारैः परिवृतैः ।
 नानापूज्यादिभिर्हस्तैस्तत्रायाताः स्वयम्भुवि ॥
 अनेकान्विविधान् रत्नान् धृत्वा हस्तैः सुपूज्यकान् ।
 विद्रुमाञ्चापि रत्नाञ्च नानारत्नान् सुवर्णजान् ॥
 इत्थञ्च विविधैः रत्नैर्नानारत्नैस्तुगौनिकैः ।
 पूजयामासुस्तं शम्भू^२ सर्वैः पातालवासिभिः ॥
 अथ सर्वे नैरयिकाः सर्वकालं दिनेदिने ।
 स्तुति^३ चकार मोदेन अत्यर्थं विविधैरपि ॥
 नमो बुद्धाय धर्माय सङ्गाय च जिनाय च ।
 स्वयम्भूवे नमस्तुभ्यं नमस्तस्मै नमो नमः ॥
 एवञ्च नारकैस्तत्त्वैरत्यर्थञ्च दिने दिने ।
 नुतिस्ररणमात्रेण ते मोक्षमधिगच्छति ॥
 केचित्सर्गं प्रगच्छन्ति केचित् मर्त्यं सुलोकजे ।

तत्पुण्यसुप्रदानाच्च सर्वे च त्रिदिवं गताः ॥
 इत्थञ्च नारकैः सत्तैः सुखञ्च अनुभूयते ।
 नारकान्वेदनान् त्यक्त्वा सर्वे च श्रुलोलानपि^१ ॥
 अथापि मर्त्यलोकेशा ब्राह्मणा चत्रिया अपि ।
 वैशाः शूद्रास्तथान्येऽपि सर्वे च त्रिदिवं गताः ॥
 पशवोऽथ तिर्यञ्चापि^२ कृमिकीटादिजन्तवः ।
 तत्रसादाच्च सर्वे च देवल्लोकाश्च मर्त्यजाः ॥
 त्रयत्रिंशेश्वरा देवा इन्द्रादिर्षवदेवताः ।
 कामाचराश्च सर्वे च रूपाचरा अपि तथा^३ ॥
 आरूपावचराश्चापि सर्वदेवगणा अपि ।
 स्वयम्भूवः प्रभावाच्च सुखञ्च अनुभूयते ॥
 तस्मात् स्वयम्भूवं त्यक्त्वा अन्यत्रापि स्वभूवने ।
 न गच्छन्ति च ते देवाः सुस्थितास्तत्र सर्वदा ॥
 अथापि मर्त्यलोकेशाः सर्वे च मनुजादयः ।
 तस्मादन्यं न गच्छन्ति स्वं स्वं गृहञ्च विस्मृतम् ॥
 इत्थं पातालजा लोकाः दैत्येन्द्रादय दैत्यजाः ।
 न गच्छन्ति च अन्यस्मिन्विस्मृतञ्च स्वभूवनम् ॥
 एवं सर्वे च^४ देवाश्च मनुजेन्द्रादिमर्त्यजाः ।
 दैत्या नागाश्च पातालाधुषितं तत्र सर्वदा ॥
 त्रयपूर्वत्रिभिः कोटिदेवताभिस्त्रिभूवनैः ।
 सर्वकालञ्च तत्रैव धुषितञ्च स्वयम्भूवि ॥

१ D श्रुलोलानपि ।

२ D पशवञ्चाथ तिर्यञ्च ।

३ D तथापि च

४ A सर्वेच

एवं वज्रगुणैर्युक्तं धर्मधातुं स्वयंग्रभुम् ।
जगदाह्वादरूपेण संस्थितं तत्र सर्वदा ॥
सोऽयं तिष्ठति धर्मात्मा दीर्घकालञ्च स्थास्यति ।
एवं मैत्रेय शिखिनः काले जातः स्वयं प्रभुः ॥
यद्देवा मानुजगणा सुरकिन्नराश्च
अस्यार्चितांप्रिकमलैः कमलायताचेः^१ ।
ये आवयन्ति शततं शम्भूजोपदेशं
सिंहासने मणिमध्ये प्रवशन्ति दीर्घम्^२ ॥
अथ सर्वे सभालोका धर्मधातोः स्वयम्भुवः ।
पूजाफलानि चित्राणि श्रोतुं पुनः समिच्छिरे^३ ॥
तं ज्ञात्वा स महासत्त्वो मैत्रेयः सुगतात्मजः ।
भगवन्तं मुनीन्द्रन्तं प्रार्थयेदेवमादरात्^४ ॥
भगवन्^५ स्वयम्भुवोऽस्य पूजाफलं सुविस्तरम् ।
श्रोतुमिच्छा प्रवर्तन्ते देवासुरमनुजकैः^६ ॥
तद्भवान् समुपादिश्य पूजाफलं सुविस्तरम् ।
सर्वे सभाश्रितान् लोकान् सम्बोधयितुमर्हति^७ ॥
इति संप्रार्थिते तेन मैत्रेयेन निशम्य सः ।

१ D यद्देवामनुजान् भूतान् गणाश्च सुरकिन्नराः ।

अस्यार्चिताङ्गिकमलैः कमलायतलोचने ॥

२ D प्रविशन्तीति दीर्घकं । ३ D समीक्षरे ।

४ D प्रार्थयेदेवमादरात् । ५ D स्वयम्भुवोऽस्य भगवन् ।

६ D के देवासुरमानुजैः । ७ D सम्बोधयितुमर्हति ।

भगवान्तान् सभालोकान् सम्पश्यन्नेवमादिशत् ॥
 अथ पूजाफलं वक्ष्ये शृणु मैत्रेय साम्प्रतम् ।
 फलं तस्य तथार्थञ्च^१ दृष्टे बालसहस्रसः ॥
 गोमूत्रैश्च मयैर्दुग्धैर्दधिभिश्च द्युतैरथ ।
 सिञ्चितं तत्समन्ताद् य पवित्रं शरिरं लभेत् ॥
 तत्रादौ शम्भु^२पूजार्थमेकपुष्पं प्रदापयेत् ।
 एकपुष्पप्रदानेन जिनपुत्रमवाप्नुयात् ॥
 बोधिसत्त्वा महासत्त्वा भिक्षुण्य भिक्षवस्तथा ।
 तस्मै पुष्पप्रदानेन बोधिपदफलं लभेत् ॥
 स्वभावशुद्धा गाथाभिः ध्यानं कुर्वन्ति मानवा ।
 तस्मात्पुण्यप्रसादाच्च शुद्धं मनः प्रपद्यते ॥
 सार्वज्ञैर्योगयुक्तैश्च योगध्यानं करोति यः ।
 तस्मै ध्यानं प्रकुर्वन्ति ते सर्वे योगिन भवेत् ॥
 अगुरैः कुङ्कुमैः शीलैः श्रीखण्डैः कर्पूरैरपि ।
 धूपेभिः धूपयामासुः सुगन्धौ^३ शरीरं लभेत् ॥
 धूपयन्ति च ये तस्मै तेषां शोको^४ न विद्यते ।
 सुरासुरैश्च पूज्यन्ते गन्धमाल्यैर्विभूषणैः ॥
 अथ शम्भोश्च पादौ ये प्रददन्ति मनोरथैः ।
 ५वारिभिः शीतलैः स्वच्छैः सुगन्धिभिः सुपाद्यकम् ॥

१ B D यथार्थञ्च । २ D सम्भुं । ३ D सुगन्धि ।

४ D शोको । ५ D सुगन्धिशीतलैः स्वच्छैः सुपाद्यादि च वारिभिः ।

सम्पदैस्ते परिपूर्णा मनोज्ञवक्त्रा^१ भवन्ति च ।
 सुलोचनाः सुपुत्राश्च सुन्दरा दिवि भूतले ॥
 सदुर्वाभिः कुन्दपुष्पैर्गन्धतोयैः सलाजकैः ।
 अक्षतैः पञ्चरत्नैर्यैः प्रददन्ति जिनालये ॥
 इति अर्घ्यादिदानाच्च सिद्धिं देवादिपूज्यकम्^२ ।
 सिंहासनं लभन्ते ते मनुजादय मर्त्यजाः ॥
 स्वच्छैः सुग्रीतरैर्गन्धैः कुङ्कुमैरपि रञ्जितैः ।
 लाजाक्षतैस्सदूर्वाभिर्यै च तस्मै प्रदापयेत् ॥
 इत्याचमनदानेन महानिधिम्प्रपद्यते ।
 भवन्ति सर्वलोकेषु ईश्वरत्वं^३ मुनीश्वरः ॥
 वारिभिस्तैर्यजैः सर्वैः कुङ्कुमैः सह रञ्जितैः ।
 स्वच्छैः सुग्रीतलैस्तोयैः स्नापयन्ति स्वयम्भुवम् ॥
 ये स्नापयन्ति तं शम्भूं^४ ते स्वर्गमधिगच्छति ।
 अनेकैरप्सरोभिश्च रतिमाप्नोति निश्चयम् ॥
 गौष्टादिभिर्लेप्यं स्वयम्भूं च जिनालयम् ।
 दृतभोजी भवेच्चासौ मर्त्यलोके त्रिलोकिषु ॥
 मधुभिर्लिप्यते यश्च स्वयम्भूं जगदीश्वरम् ।
 अनेकमधुभोगी स्यात् सर्वेषु भूवनेषु च ॥
 गोपायसैश्च संलेप्य महाभोगी^५ सुखी भवेत् ।

१ D मनोज्ञमुखमाप्नुयात् । २ D कुन्दपुष्पैः सदुर्वाभिः ।

३ D सिद्धिदेवादिपूजितं । ४ D सुग्रीतलैः । ५ D ईश्वरत्वं ।

६ D शम्भुं । ७ D महाभोगी ।

अनेगपायसभोजी^१ स्यादत्यथं त्रिदिवेषु च ॥ दधेः^२ ।
 गोदुग्धैः स्नापनं कृत्वा खयम्भं जगदीश्वरम् ।
 दुग्धभोजी भवेच्चासौ सर्वं च दिवि भूतले ॥
 गुडादिभिः शर्करैश्च लेपितञ्च खयम्भवम् ।
 गुडशर्करभोजी^३ स्यात् स्वर्गमर्त्यादिलोकिषु ॥
 पञ्चामृतैः प्रलेपन्ति तस्मै च मानवादयः ।
 पञ्चाभिज्ञपदं प्राप्तास्ते मोक्षमधिगच्छति ॥
 कुङ्कुमैरञ्जितैस्तोयैर्नानागन्धैस्तुष्टुरितैः ।
 स्नापयन्ति ये तं शम्भुं सुगन्धि शरिरं^४ लभेत् ॥
 इत्थं नानाविधैः स्नानैः पूजितञ्च जिनालयम् ।
 मन्दाकिन्याञ्च ते स्नात्वा अप्सरैः त्रिदिवं गताः ॥
 कर्पूरैः कूङ्कुमैः शीलैः श्रीखण्डैर्कुशलमूलकैः^५ ।
 कुन्दुरिभिः कस्तुरिभिः श्रीङ्गैर्गन्धैरसैरपि ॥
 बालैः शङ्खैरगुलिभिः^६ जटामासिभिर्गुगुरैः^७ ।
 यन्त्रिपन्नैः केशलिभिः पद्मस्य केशरैरपि^८ ॥
 सुस्तकैः सर्वगन्धैश्च घृतैश्च मधुभिस्तथा ।
 शर्करादिभिर्चूर्णैश्च धूपैश्च धूपितं भवेत् ॥
 इत्येवमादिभिर्युक्तैश्चूर्णधूपैश्च शम्भवे^९ ।

१ B अनेगपायसं भोजी । C अनेगपायसभोगी । D अनेकपायसंभोगी ।

२ D दधे । ३ D भोगी ।

४ D स्नापयन्ति च ये शम्भुं सुगन्धि शरिरं । ५ D श्रीखण्डैः कुशमूलकैः

६ D कुन्दुरकस्तुरीभिश्च श्रीङ्गैर्गन्धैरसैरपि । ७ D अगुरिभिः ।

८ D जटामांसिभिः । ९ A केशरैरपि । १० D शम्भवे ।

धूपितं शततं^१ येऽपि ते मोक्षमधिगच्छति ॥
 चारुनेत्रा विशालाख्याः ख्यातकीर्त्तिशरीरिणः ।
 रत्नोपमा तु विख्याताः ख्यातधूपफलस्य तु ॥
 चन्दनैर्मृगनाभिश्च कुङ्कुमैः कर्पूरैरपि ।
 श्रीखण्डादिभिर्गन्धैश्च लेपितं^२ स्वयम्भूवम् ॥
 लेपयन्ति सुगन्धैर्यं जिनविश्व जिनालये ।
 लभन्ति स्वर्गमर्थेषु वाणिताङ्गाः सुगन्धिभिः ॥
 ढौकयन्ति सुगन्धिञ्च अजस्रं मनुजादयः ।
 गन्धीदेहा भानुदिप्ता भवन्ति शशिनप्रभाः ॥
 रत्नदामविभूषाङ्गाः पट्टवस्त्रविभूषिताः ।
 नरोत्तमा भुवौ^३ जातास्तस्मै गन्धप्रदानतः ॥
 राजा भवन्ति सुद्धात्मा चक्रवर्त्ती^४ गुणी श्रीलौ^५ ।
 सुन्दरीभिः परिवृत्य शम्भूवं^६ गन्धदानतः ॥
 सुवर्णतिलकं येऽपि^७ ददौ भक्त्या जिनालये ।
 सुनौन्द्रासनं लभ्यन्ते बुद्धपुत्रो भविष्यति ॥
 कुसुमादिरञ्जितं वस्त्रं ददन्ति ये जिनालयम् ।
 श्रीतार्त्तिदुःखं न जातु स्याद्विशालसम्पदं लभेत् ॥
 नीलपीतहरितादि अरुणशुक्लचित्रकम् ।
 तस्मै वस्त्रं प्रयच्छन्ति नानावस्त्रं प्रलभ्यते ॥
 तस्मै सत्पिङ्गलं चित्रं नीलपीतादिरञ्जितम् ।

१ D सततं ।

२ D गन्धै लेपितञ्च ।

३ D भवो ।

४ D चक्रवर्त्तिगुणैर्युतः ।

५ D सम्भुव ।

६ C सुवर्णतिलकश्चापि ।

१ मुक्तवस्त्रप्रदानेन नानावस्त्रं प्रलभ्यते ॥
 यज्ञोपवीतं तस्मै ये पञ्चवर्णसुरञ्जितम् ।
 भूयिष्ठनियमं प्राप्य ब्रह्मपदं प्रलभ्यते ॥
 यथा तस्मै प्रयच्छन्ति चीनपट्टादिवस्त्रकम् ।
 तथा तद्वदनुप्राप्ता बौद्धपुत्रो भविष्यति ॥
 चीनवस्त्रप्रढौकेन चीनवस्त्रं प्रलभ्यते ।
 पट्टवस्त्रप्रढौकेन पट्टवस्त्रं प्रलभ्यते ॥
 शुचिवस्त्रप्रढौकेन शुचिवस्त्रं प्रलभ्यते ।
 नानावस्त्रप्रढौकेन नानावस्त्रं प्रलभ्यते ॥
 ये च बद्धविधं सर्वं नानावस्त्रं प्रढौकितम् ।
 यद् यद् वस्त्रं प्रढौकेन तत्तद्वस्त्रं प्रलभ्यते ॥
 चीवलं^२ ददात्यस्मै काषायं पञ्चवर्णकम् ।
 संप्राप्नोति श्रीवसनं कायञ्च प्रतिलभ्यते ॥
 ददौ सत्पिङ्गलं चित्रं पौतहरितरक्तम् ।
 अनेग^३ चित्रसंयुक्तं तस्मै च शम्भवे^४ मुदा ॥
 चीवरसूत्रप्रढौकेन भवन्ति स्थविराणि च ।
 बौद्धपुत्राणां ज्येष्ठानि^५ नानाचीवरभूषिताः ॥
 हाराङ्गहारमालाभि रत्नदामैः^६ प्रपूजितम् ।
 तस्मै स्वयम्भुवे^७ दानात् राजा भवन्ति निश्चयम् ॥

१ D मुक्तवस्त्रं प्रदानेन नानावस्त्रं प्रलभ्यते । २ D चीवरञ्च ।

३ D अनेक० । ४ D शम्भवे । ५ D ज्येष्ठानि बुद्धपुत्राणाम् ।

६ D रत्नदानैः । ७ A स्वयम्भूवे ।

हाराङ्गहारकटकैरनमालाभि^१ भूषितम् ।
 १ अलङ्कारैर्विभूषाङ्गी तस्य पुण्यप्रसादतः ॥
 धारणी ये पठन्दद्यात् सुपुण्य^२ जिने सुधीः ।
 कोटिपुष्पफलपुण्यं सलभेन्नात्र संग्रहः ॥
 पुष्पकेतोश्च धारिण्या सप्तधा पुष्पशोधितम् ।
 एकपुष्पं प्रढौकेन कोटिपुष्पफलं लभेत् ॥
 एकपुष्पप्रढौकेन तस्मै स्वयम्भूवे^३ मुदा ।
 धर्मार्थकाममोक्षञ्च स लभेद्विवि भूतले ॥
 दशञ्च अपि ढौकेन दशञ्च गुणितं भवेत् ।
 सहस्रलक्षकोटिं यत्तत्तत्फलं^४ प्रलभ्यते ॥
 ये प्रसन्नचित्ताह्वस्यै^५ पुष्पराशिं प्रढौकितम् ।
 देवलोके मनुष्ये च पूज्या वन्द्या भवन्ति च ॥
 नानापुष्पैः प्रकिरन्ति^६ जलजैः स्थलजैरपि ।
 शक्राधिकलभागी स्यात्पद्मेन्दुकान्तिसुन्दरम् ॥
 अशेषपुष्पं जलजं^७ तस्मै च पञ्चवर्णकम् ।
 विशालं सम्यदं वंशं प्राप्नोति फलसम्पदम्^८ ॥
 स्थलजं विविधं पुष्पं दद्यात्तस्मै जिनास्त्रये ।
 आरोग्यं सम्यदं सौख्यं प्राप्नोति च मानवा^९ ॥

१ D रत्नमालाविभूषितं । २ A जलङ्कारैर्विभूषाङ्गी तस्य पुण्यप्रसादतः ।

३ D सुपुण्यञ्च । ४ D स्वयम्भूवे । ५ D फलञ्च ।

६ D ०चित्ता च । ७ D प्रकीर्यन्ती । ८ D जलजैः ।

९ A प्राप्नोति च साम्पदं । १० D मानवाः ।

प्रकिरन्ति रत्नपुष्पैस्तस्मै च मानवादयः ।
 शक्राधिकात्प्रभोगी स्यात्पद्मेन्दुकान्तिसुन्दरम् ॥
 कोटिपुष्पं ददौ तस्मै फलं सङ्ख्या न विद्यते ।
 बाष्पाधिकफलञ्चापि प्राप्नुवन्ति च मर्त्यजाः ॥
 कुसुमाञ्जलिभिस्तस्मै जलजैः स्थलजैः क्षिपन् ।
 ते मोक्षमधिगच्छन्ति मानवादयः मर्त्यजाः^१ ॥
 मुक्तक^२पुष्परशिं ये प्रददौ च स्वयम्भुवे^३ ।
 जाम्बूनदसहस्राच्च कर्षाधिकफलं लभेत् ॥
 बज्रपुष्पं क्षिपेद् येऽपि जलजं स्थलजादिकम् ।
 देवलोकमनुष्येषु राजा भवन्ति निश्चयम् ॥
 मालाभिर्विविधैस्तस्मै रुदारैश्च जिनालयम् ।
 सौख्यानि लभ्यते नूनं देवलोके महीतरे^४ ॥
 जाम्बूनदं अयुताच्च^५ दानाधिकफलं लभेत् ।
 पराच्च विविधैर्नूनं देवलोके त्रिलोकिषु ॥
 विद्यार्थदमुत्पलैश्च कामदं कुसुदैरपि ।
 शौभाग्यं मालतीभिश्च जातिभिः कुलवृद्धिकम् ॥
 सुरूपं केशलैः पुष्पैः कुण्डादिभिः^६ सुखं ददम् ।
 रिपुक्षयं चण्डकैश्च नागपुष्पैर्विशेषकैः ॥
 श्रीप्रदं कमलैश्चापि ऐन्द्र^७प्रदं कुशेश्वरैः ।
 लक्ष्मीदं रत्नपद्मैश्च पद्मैश्च दधनं तथा ॥

१ D लक्ष्मपुष्पैः । २ D मानवादयमर्त्यजाः । ३ D मुक्तिः ।

४ A स्वयम्भुवे । ५ C and D महीतरे । ६ D जाम्बूनदप्रदानाच्च

७ D कुन्दादिभिः । ८ D इन्द्रः ।

नागकेशलैः शुभदं पुन्नागैः शान्तिदं भवेत् ।
 पारिजातैः शत्रुनाशमायुदं पारिभद्रकैः ॥
 अपराजितैर्विद्यादं कङ्कालैः सिद्धिदं तथा ।
 मोचदं करवीलैश्च^१ पीताभिर्नदं तथा ॥
 कुलैश्च श्रीपदञ्चापि कोकिलाक्षैः प्रवद्धनम्^२ ।
 वस्त्रदं वन्धुकैश्चापि यवाकुसुमैर्मोचदम्^३ ॥
 अशोकैः शोकहरणं कुसुमैर्वस्त्रदं तथा ।
 मोचदं केतकीभिश्च पातरिभिश्च^४ पुष्टिदम् ॥
 युधिभिर्गन्धिदञ्चापि मल्लिकाभिश्च अन्नदम् ।
 कोविदारैः शान्तिकञ्च कुङ्कुमैः स्वर्गदं तथा ॥
 वज्रदं मालतीभिश्च मधुदं मधुरैरपि ।
 दामनिर्गन्धदञ्चापि काशिकैः काशिवस्त्रदम् ॥
 करञ्जैः करहं न स्यात् किंशुकैर्नक्तवस्त्रदम् ।
 रत्नदं कर्णिकारैश्च कुन्दरैः कुन्दरं तथा ॥
 किञ्जल्कैर्गन्धिभिर्युक्तैः रूपवन्तैः सुपुष्पितैः ।
 त्रिभिश्च गुणसंयुक्तैरुत्तमं फलदं भवेत् ॥
 किञ्जल्कैर्युक्तैश्च पुष्पैः^५ रूपवन्तैरगन्धिकैः ।
 गन्धिभिर्युक्तैः पुष्पैः^६ किञ्जल्कैरपि नास्तिकैः ॥
 द्वाभ्यां गुणैः सुसंयुक्तैः जलजैः स्थलजैरपि ।
 तस्मै पुष्पप्रढौकेन मध्यमं लभ्यते फलम् ॥

- १ करवीरैश्च । २ D प्रवर्द्धनं । ३ D यवाकुसुममोचदं ।
 पातलिभिश्च । ५ A D किञ्जल्कैर्युक्तैः पुष्पैः । ६ D युक्तपुष्पैश्च ।

नगन्धिभिर्नकिञ्चलैः पुष्पैर्दद्याज्जिनालये ।
 सर्वं देवा च मानुष्या अधमं लभ्यते फलम् ॥
 इत्येवं विविधैः पुष्पैः जलजैः स्थलजैरपि ।
 नानापुष्पप्रढौकेन नानाफलपदं लभेत् ॥
 एकपुष्पप्रढौकेन कर्षजाम्बूनदस्य यत् ।
 तत्संख्यैः फलसंप्राप्ताः सर्वे च मानवादयः ॥
 इति शम्भो गुणं श्रुत्वा सर्वे च मानवादयः ।
 प्रददौ शम्भुवे^१ येऽपि ते मोक्षमधिगच्छति ॥
 शृणु मैत्रेय वक्ष्यामि नानापुष्पफलस्यपि ।
 नानापुष्पप्रढौकेन नानापुष्पफलं लभेत् ॥
 नानाविधैः स्तवकैः पुष्पैः^२ नानाफलं प्रलभ्यते ।
 एकपुष्पमेकफलं द्वौ पुष्पौ च^३ तथा अपि ॥
 मुकुलैरधमं दद्यात् कौरकै^४र्मध्यमं तथा ।
 कुसुमैरुत्तमञ्चापि फलदञ्च जिनालये ॥
 अङ्गुलं पत्रकं दद्यात् पुष्पञ्चापि तथा अपि^५ ।
 तस्मिन् जिनालये चैत्ये निष्फलं ये प्रलभ्यते ॥
 स्वचक्रवीजसम्भूतं नानापुष्पं ददौ जिने ।
 धर्मार्थकाममोक्षञ्च उत्तमं लभ्यते फलम् ॥
 स्वहस्तेन समागृह्य स्वहस्तेन प्रढौकितम् ।
 उत्तमं फलं सम्प्राप्य स्वयम्भुवः प्रसादतः ॥

१ D सम्भो ।

२ A प्रददौदुः शम्भुवे ।

३ D नानाविधैस्तवं कृत्वा

४ D कौलकैः ।

५ D omits च ।

६ A पुष्पं तथा अपि ।

क्रयपुष्पप्रढौकेन मध्यमं लभ्यते फलम् ।
 विक्रियञ्च प्रढौकेन अधमं लभ्यते फलम् ॥
 स्वहस्तेन ददौ पुष्पं स्ववाक्कां लभ्यते फलम् ।
 पूज्यहस्ते प्रढौकेन भवन्ति जिनसेवकाः^१ ॥
 अन्यहस्तेर्जिने दद्याज्जलजः स्थलजमपि ।
 पुण्यवीजमनुप्राप्तास्तस्मात्प्रोचञ्च गच्छति ॥
 पुष्पवितानं ये तस्मै दद्यात्स्वयम्भूवे^२ मुदा ।
 वज्ररत्नैः प्रभोगी स्यात्तिलोकेषु च सर्वदा ॥
 दिग्मालान्विविधान्तस्मै दद्याच्च शम्भूवे^३ मुदा ।
 स्वर्णमाल्यैरलङ्कृत्य सर्वत्र भूवनेषु च ॥
 दीपमालाञ्च ये तस्मै रचयन्ति च मानवाः ।
 ज्ञानप्रदीपा रत्नेषा नराधिपा भवन्ति च ॥
 नानादीपञ्च ये तस्मै ददौ स्वयम्भूवे मुदा ।
 नेत्राभिरामको भोगी राजा भवति भाग्यवान् ॥
 महादीपं ददौ तस्मै नानासुरभिसंयुतम् ।
 स्वशरीरं^४ दीपमिव नानाफलं प्रलभ्यते ॥
 यो महादीपमालाञ्च प्रददौ च जिनालये ।
 तस्याः पुण्यं न सङ्ख्यास्ति अप्रमेयफलप्रदम् ॥
 ददौ ये तोरणाकारं तस्मै स्वयम्भूवे^५ मुदा ।
 नानारत्नैः सुसंयुक्तं लभ्यते धवलं गृहम् ॥

१ A ०शेवकाः ।

२ D स्वयम्भूवे ।

३ D सम्भूवे ।

४ D स्वस्ववीरं ।

५ A स्वयम्भूवे ।

गोघृतैः दीपदानेन लभ्यते उत्तमं फलम् ।
 माहिषघृतैर्मध्यममधमञ्च अजघृतैः ॥
 शान्तिदं श्वेततैलैश्च पुष्टिदं नीलतैलकैः ।
 वश्यदं रक्ततैलैश्च एतेषामुत्तमं फलम् ॥
 उत्तममसुरिभिश्च^१ सिद्धार्थै^२ मध्यमं लभेत् ।
 अधमं तन्तुभैर्यापि^३ तैलस्य ईदृशं फलम् ॥
 दीपं नित्यं घृतैर्दद्यादुत्तमं लभ्यते फलम् ।
 मध्यमं तिलतैलैश्च अधमं सर्वतैलकैः ॥
 तैलाज्यादिप्रदीपञ्च यो दद्याज्जिनपुङ्गवे ।
 नेत्राभिरामको भोगी दिव्यचक्षुरवाप्नुयात् ॥
 यक्षासुरमनुष्याणां नागगन्धर्वरक्षति^४ ।
 अन्येषां दुष्टजन्तूनां भयं नास्ति कदाचनः ॥
 कुष्ठादिपापरोगाश्च कुट्टिग्रहश्च वः ।
 डाकिनी ग्रहपीडाश्च नाशयन्ति तदा ध्रुवम् ॥
 धनधान्यसमृद्धिश्च शिवशक्तिः समन्वितः ।
 अन्त^५जन्मविपत्तिञ्च हत्वा यान्ति सुखावतीम्^६ ॥
 कलस्यमिव^७ दृश्यन्ते दूरस्थोगतिरस्त्रतम् ।
 तत्सर्वं दीपदानस्य फलं ज्ञेयं खयम्भवे ॥
 क्षितीशो राजा भवति चक्रवर्त्ती महीभुजः^८ ।

१ D उत्तममसुरीभिश्च । २ D वापि । ३ A ०रति ।

४ D अन्यं । ५ D सुखावतिं । ६ D कलुखमिव ।

७ D क्षितीशो भवति राजाश्चक्रवर्त्तिमहीभुजः ।

शक्रो भवति देवेशस्तस्मै दीपप्रदानतः
 जाम्बूनदलचपला फलञ्च लभ्यते ननु ।
 स्वयम्भूवे ददाद्दीपात् मनुजादय मानवाः ॥
 नैवेद्यं ये ददौ तस्मै मानवादय मर्त्यजाः ।
 कुलीनः सुशीला धीरा प्रासादिकश्च^१ भोगिन ॥
 नैवेद्यशाल्यनैवेद्यदानादय मानवादयः ।
 मर्त्येषु भोग्यवान् चासौ स्वर्गेषु अमृतं पिवेत्^२ ॥
 [निःसरावस्य^३] पञ्च ये पूषकां दद्यात्मनुजादयमानवा ।
 पञ्चगतिं न लभ्यन्ते स्वर्गगतिपदं लभेत् ॥
 वर्तुलैः शान्तिदद्यापि पुष्टिदं चतुरस्रकैः ।
 त्रिकोणैर्विशदद्यापि गुडादिभिरनेकदम् ॥
 लाडुकपूपकादिञ्च ये दद्याच्च स्वयम्भूवे^४ ।
 ते स्वर्गमधिगच्छन्ति अमृतभोजनं लभेत् ॥
 उत्तमं गौघृतपिष्टैर्मध्यमं दधतपिष्टकैः ।
 अधमं तैलपिष्टैश्च लभ्यते नात्र संशयः ॥
 पूषकैः शुभदं प्रोक्तं च्चत्रपिष्टैश्च च्चत्रदम् ।
 शार्करैरुत्तमं प्राप्तं मध्यमं गुडपिष्टकैः ॥
 नानापिष्टञ्च ये दद्यात् मानवादय मर्त्यजाः ।

१ D साप्रासादिकश्च ।

२ A नैवेद्यस्य शाल्यनैवेद्यदानाद् यं तस्मै च मानवादयः ।

मर्त्येषु भोग्यवाञ्छासौ स्वर्गेषु अमृतं पिवेत्

३ D निःसरावस्य ।

४ A स्वयम्भूवे ।

उत्तमैरुत्तमं प्राप्तं मधमैरधमं फलम् ॥
 इत्थं नानाविधं पिष्टं ये दद्याच्च स्वयम्भवे ।
 सर्वफलं प्राप्नुवन्ति स्वं स्वं वाञ्छाधिकपदम् ॥
 श्रीवत्सैः^१ श्रीवशं दद्यात् पुण्डरीकैः^२ प्रवर्धनम् ।
 ध्वजैश्च राजकञ्चापि कलशैः पूर्णसम्पदम् ॥
 चामरैः शुभदं प्रोक्तं मत्स्ययुग्मैस्तु मङ्गलम् ।
 च्छत्रैश्च चक्रवर्ती स्यात् शङ्खैश्च लक्ष्मीदं^३ भवेत् ॥
 रविना सर्वतेजैः स्यात् शशिना अमृतं ददम् ।
 इत्येवमङ्गलैरष्टैः पिष्टकैः शुभदं भवेत् ॥
 श्रीवत्सैरविशान्तञ्च पुण्डरीकैश्च^४ चन्द्रमा ।
 ध्वजैश्च मङ्गल^५शान्तं बुधश्च कलशैरपि ॥
 बृहस्पतिश्चामलैश्च^६ शुक्रञ्च मत्स्ययुग्मकैः ।
 च्छत्रैश्च शौरिशान्तञ्च शङ्खैरपि विधुनुदम् ॥
 रविभिः केतुशान्तञ्च^७ शशिभिर्जन्मशान्तिकम् ।
 एतैर्दशशुभं दत्तं दशभिः पिष्टकैरपि ॥
 एकं दद्यादेकफलं द्वौ दद्याद्विगुणं भवेत् ।
 त्रयं दद्यात्त्रिगुणञ्च^८ लभन्ते मानवादयः ॥
 फलमूलादिकं दत्त्वा शम्भवे भक्तिमाञ्च ये ।
 यथेष्टं फलमाप्नोति निरोगी सुखवान्सदा ॥

१ D मध्यमैः ।

२ D खख ।

३ D श्रीवत्सं पूषकं ।

४ A पुण्डरीकैः ।

५ D लक्ष्मीदं ।

६ A पुण्डरीकैश्च ।

७ D मङ्गलं ।

८ D चामरैश्च ।

९ D केतुशान्तञ्च ।

१० D त्रिगुणितम् ।

फलैश्च फलभोजी^१ स्यात् मूलैश्च मूलकं तथा ।
 पत्रैश्च पत्रभोजी^२ स्यात् स्कन्धं स्कन्धैः प्रलभ्यते ॥
 लम्भा व्यं^३ हरतकिं^४ धात्रीं चूतञ्च पनसादिकम् ।
 इत्थं ददौ च ये तस्मै यथेष्टं लभ्यते फलम् ॥
 पिप्पलिं नागलञ्चैव पिप्पलामूलकं तथा ।
 चविकं चित्रकञ्चापि हरदञ्च त्वच अपि^५ ॥
 शुकम्पालं पत्रकञ्च त्वणराजाकृत्यं तथा ।
 एतानि समभागानि गुडञ्च षोडशं पुनः ॥
 भैषज्यं ददौ तस्मै नीरोगी सुखवान्भवेत् ।
 स्निग्धानना सुवर्णाभा राजा भवति गौरवम् ॥
 वातपित्तस्त्रेष्वादि च^६ नाशयन्ति^७ सदा रुजान् ।
 दीर्घायुष्कः निरोगात्मा सम्भवे दिवि भूतरे^८ ॥
 त्वणराजं मुस्तकञ्च श्रीखण्डरक्तचन्दनम् ।
 त्वचञ्च शुकम्पारञ्च मुद्गं हरतकिमपि ॥
 उशीलं मधुकञ्चापि तिथ्यफलं नखं तथा^९ ।
 कस्तुरं कर्पूरं^{१०} चैव एलाञ्च जायपत्रकम् ॥
 जायाफलं ककोली च लवङ्गञ्च तथा अपि ।
 खदिलगुडिकामित्थं एतैश्च चूर्णकैः सह ॥

१ D फलभोगी । २ D पत्रभोगी । ३ C वा D omits व्यं । ४ D हरौतकिं ।

५ D चविकञ्चापि हरदं चित्रकं चत्वरमपि । ६ D वातपित्तञ्च स्त्रेष्वादि ।

७ A omits न्ति । ८ D दीर्घायुष्कञ्चनीरोगो सम्भवे दिवो भूतले ।

९ D तथानखं । १० A कर्पूलं ।

खडिलगुडिकामित्यं यो दद्याच्च स्वयम्भूवे ।
 सुगन्धमुखं शरीरं^१ प्राप्यते स महीभुजः ॥
 सुगन्धरेपितं^२ अङ्गं गन्धकाजी भवेत्तमही^३ ।
 स्वर्गं मर्त्यं च पाताले राजा भवति सर्वदा ॥
 खडिरगुटिकाया च शर्करखण्ड एव च ।
 इन्द्रो भवति देवेशः अमृतं भोजनं कृतम् ॥
 शर्करखण्डपानस्य पिप्पलैः शर्कलैः तथा^४ ।
 दद्यात् जिनालये पानं राजा भवति निश्चितम् ॥
 राजा भवति धर्मात्मा^५ मर्त्येशो मर्त्यमण्डले ।
 गुडशुण्डिकृतं पानं यो दद्याच्च स्वयम्भूवे ॥
 पानभोजी भवेच्चासौ स्वर्गमर्त्यं त्रिलोकिषु ।
 इत्येवं विविधं पानं ददौ तस्मै जिनालये ॥
 रागद्वेषसंमोहादि^६ त्यक्त्वा याति सुखावतिम् ।
 ताम्बूरादिपूगं^७ तस्मै^{१०} स्वयम्भूवे मुदा ददौ ॥
 ताम्बूलपूगभोजी^{११} स्यात् राजा भवति निश्चयम् ।
 ताम्बूलादिगनं दत्वा रूपवान् सुखवान् शुचिः^{१२} ॥

१ D सुगन्धं सुमुखं देहं । २ D ०लेपितं । ३ A मही ।

४ A खडिलगुडिकाया शर्करखण्डमरिचैः पानं दद्यात् स्वयम्भूवे ।

५ D शर्करैस्तथा ।

६ B C omit this line. A पानं कृत्वा दद्यात्

७ D तस्मात् दद्यात् महत्पानं । ८ D विविधैर्पानं ।

९ D रागद्वेषश्च मोहादि । १० D ताम्बूलादिश्च पूगश्च ।

११ D omits तस्मै । १२ D ०भोजी । १३ B शुद्धिः । D शुचिः ।

दिव्याङ्गनामनोहारी राजलक्ष्मीमवाप्नुयात् ।
 भोगेश्वराः नरेन्द्राश्च दीर्घायुष्का सुकूलिनः ॥
 ताम्बूर^१गणदानाच्च भवन्ति मर्त्यमण्डले ।
 अलङ्काला^२दिकान्दद्यात् शम्भूवे मनुजादयः ॥
 नानाफलं प्रलभ्यन्ते अलङ्कारविशेषतम्^३ ।
 आभरणं ददौ तस्मै आभरणं प्रलभ्यते ॥
 मुकुतञ्च ददौ तस्मै भूपेशो भवति अयम्^४ ।
 चूडामणिं ददौ तस्मै चक्रवर्त्ती भवत्यसौ ॥
 ललाटिकां ददौ तस्मै राजा भवति निश्चयम् ।
 शिरोऽलङ्कारमित्यं ये^५ ददौ तायागतालये ॥
 फलमुत्तमं सम्प्राप्य राजा भवति भृशजाम् ।
 कर्णिकाभिः कर्णिकालं^६ कुण्डलैः कुण्डलं लभेत् ॥
 कण्ठिभिः कण्ठभूषणं^७ प्राप्यते मनुजादयः ।
 मुखालङ्कालमित्यं^८ ये ददौ स्वयम्भूवे मुदा ॥
 उत्तमं फलं सम्प्राप्ता^९ ब्रह्मलक्ष्म प्रलभ्यते ।
 प्रालम्बिकाभिर्लम्बिकां^{१०} मौक्तिकैर्मौक्तिकामपि ॥
 कटकैः कटकञ्चापि अङ्गदैरङ्गदमपि^{११} ।

१ D ताम्बूलगुणः । २ D अलङ्काराः । ३ D विशेषतः ।

४ D मुकुटञ्च ददौ तस्मै भूपेशोऽयं भवन्ति च ।

५ D शिरोऽलङ्कार ये तस्मै । ६ D कर्णिकारं । ७ D कण्ठभूषणम् ।

८ D मुखालङ्कारमित्यं । ९ D सम्प्राप्य । १० D प्रालम्बिकाभिर्लम्बिकां ।

११ D अङ्गदामपि ।

अङ्गुलीयकैमुद्राञ्च^१ कङ्कणैः कङ्कणं तथा ॥
 मेखलाभिर्मेखलाञ्च अलङ्कालै^२रलङ्कृतम् ।
 इत्थं शरीरालङ्कारान्ददौ तस्मै स्वयम्भुवे ॥
 मध्यमं फलं सम्प्राप्ता वैश्वत्वञ्च प्रलभ्यते ।
 पादागुडैः पादागुडं किङ्किनीभिश्च किङ्किनिम्^३ ॥
 अधमं फलसम्प्राप्ता शूद्रत्वञ्च प्रलभ्यते ।
 नानालङ्कालजं इत्थं फलञ्च प्राप्यते ननु^४ ॥
 ते स्वर्गमधिगच्छन्ति नानालङ्कालभूषितम् ।
 वज्रैर्मुक्ताभिर्वैडूर्यैर्विद्रुमै^५रस्मगर्भकैः ॥
 मलकटैः^६ पुष्परङ्गैर्जाम्बूनदैर्विशेषकैः ।
 इत्थं नानाविधैरन्नैः खचितं भूषणं ददौ ॥
 देवत्वञ्च अनुप्राप्तास्त्रिदिवेषु विशेषतः ।
 सुवर्णैः कृतभूषञ्च ददौ तस्मै मुदा पुनः ॥
 राजा भवति धर्मात्मा मर्त्यलोके विशेषतः ।
 रजतैः कृतभूषञ्च तस्मै ददौ स्वयम्भुवे^७ ॥
 भवन्ति मानुषास्ते च धर्मात्मा पुण्यशीलिनः ।
 सुवर्णैः रजतैः रत्नैः केतकीपुष्पवच्चुभम् ॥

१ D अङ्गुलीयकमुद्राञ्च । २ D अलङ्कारैः ।

३ A इत्थं शरीरालङ्कालान् ददौ तस्मै स्वयम्भुवे ।

४ D पादागुडैः पादागुडं किङ्किनीपदलभ्यते ।

५ D नानालङ्कारजमित्थं ये फलं प्राप्यते ननु ।

६ D वैडूर्यविद्रुमैः । ७ D मरकटैः । ८ D स्वयम्भुवे ।

कृतपुष्पं ददौ तस्मै वज्रविधं फलं लभेत् ।
 यद्यत्स्वभावपुष्पाणां तत्तच्च कृतिमफलम्^१ ।
 विशेषैरक्तपुष्पैश्च^२ लभन्ते मनुषाः फलम् ॥ कृतिमपुष्पस्य^३ ।
 नानारत्नैः कृतं पुष्पं ददौ तस्मै जिनालये ॥
 देवत्वञ्च प्रलभ्यन्ते त्रयस्त्रिंशे^४ विशेषतः ।
 जाम्बूनदैः कृतं पुष्पं तस्मै स्वयम्भूवे^५ ददौ ॥
 ब्रह्मालञ्च प्रलभ्यन्ते त्रिदिवेषु विशेषतः ।
 सुवर्णैश्च कृतं पुष्पं ये ददौ तं स्वयम्भूवे^६ ॥
 राजालञ्च प्रलभ्यन्ते विशेषैर्मर्त्यमण्डले ।
 रजतैश्च कृतं पुष्पं^७ स्वयम्भूवे मुदा ददौ ॥
 मानुषलं प्रलभ्यन्ते दीर्घायुष्को धनेश्वरः ।
 वितनोति वितानञ्च तस्मै च^८ मानवादयः ॥
 दीप्तदेहाः सुशीलाश्च भवन्ति कुलिनश्च ते ।
 उत्तम^९फलदं स्वर्णैः पट्टैश्च मध्यमं फलम् ॥
 अधमं फलदं वस्त्रैर्वितानस्य इदं फलम् ।
 नानावितानं ये ददौ तस्मै स्वयम्भूवे^{१०} मुदा ॥
 धर्मात्मा धर्मशीलश्च कुलवान्भवति असौ^{११} ।

१ D कृतिमफलम् । २ A विशेषैरक्तैश्च । ३ D कृतिमपुष्पस्य ।

४ A त्रयस्त्रिंशे । ५ D स्वयम्भूवे ।

६ A सुवर्णैः कृतं पुष्पं ये ददौ तस्मै स्वयम्भूवे । ७ A रजतैः कृतं पुष्पञ्च ।

८ D तस्मैश्च । ९ D उत्तमं । १० D नानावितानं तस्मैश्च ददौ स्वयम्भूवे

११ D कुलवाञ्च

देवलं कनकयुतैः^१ राजत्वं पट्टकैस्तथा ॥
 मानुषत्वं वस्त्रकैश्च पुष्पकैः शुभदं भवेत् ।
 नानाविधमिदं इत्थं वितानन्तु ददौ पुनः ॥
 मनुजादयोमानुष्या^२ वाञ्छाधिकफलं^३ लभेत् ।
 महार्हरत्नसंयुक्तं च्छत्रं ददौ स्वयम्भूवे^४ ॥
 इन्द्रो भवति देवेशः श्रीप्राप्त^५ धर्मसंयुतः ।
 जाम्बूनदकृतं च्छत्रं ददौ स्वयम्भूवे मुदा^६ ॥
 राजा भवति चक्रेशः सप्तरत्नैः सुसंयुतः ।
 सुवर्णैः कृतच्छत्रं यो धौकृतञ्च^७ जिनालये ॥
 भविष्यति भूपेशः^८ पुण्यवान् सुखवानपि ।
 रजतैः कृतच्छत्रञ्च यो ददौ चैत्यपुङ्गवे ॥
 राजा भवति धर्मात्मा गुणवान्नेमवाञ्च वै ।
 चीनपट्टैः कृतं च्छत्रं ददौ तस्मै स्वयम्भूवे ॥
 राजत्वञ्च^९ प्रलभ्यन्ते स्वर्गमर्त्यत्रिलोकिषु ।
 पञ्चपट्टैः कृतं च्छत्रं यो दद्यात् शम्भवे^{१०} मुदा ॥
 भवन्ति राजपुत्रास्ते सर्वत्र भुवनेषु च^{११} ।
 मयनैः कृतं च्छत्रञ्च^{१२} यो दद्याच्चैत्यपुङ्गवे ॥
 च्छत्रधारी भवेत्लोके मर्त्यलोके विशेषतः ।

१ D कनकैर्युतैः । २ D मनुष्याणां । ३ B वाञ्छादयफलम् ।
 ४ D स्वयम्भूवे । ५ D ०प्राप्ता । ६ D तस्मै स्वयम्भूवे ।
 ७ D ये ङौकितञ्च । ८ D भविष्यति च भूपेन । ९ D राजात्वञ्च
 १० D शम्भवे । ११ A भूवनेषु च । १२ D मयनैश्च कृतं कृत्रं ।

नानापुष्पैः कृतं^१ च्छ्वं ददौ तस्मै जिनालये ॥
 ब्रह्मलक्ष्म प्रलभ्यन्ते त्रिदिवेषु विशेषतः ।
 स्वर्णपर्वतसाहस्रादानाधिकफलं लभेत् ॥
 च्छ्वदानात् मुदा तस्मै इत्थं फलं प्रलभ्यते ।
 चीनपट्टध्वजं तस्मै ददौ स्वयम्भूवे मुदा ॥
 धवलगृहं प्रलभ्यते^२ चक्रवर्त्ति^३ भवत्यसौ ।
 पञ्चवर्णपट्टध्वजं ददौ तस्मै जिनालये ॥
 प्रासादश्च प्रलभ्यन्ते भोगवन्त भवन्ति ते ।
 नानाविधमिदं इत्थं ध्वजं ददौ जिनालये ॥
 ध्वजयुक्तं गृहं लभ्य स्वर्गमर्त्यत्रिलोकिषु ।
 नीलपताकैर्विद्यादं पीतकैः रत्नदं तथा ॥
 कर्मदं रक्तवर्णैश्च हरितैः सिद्धिदं भवेत् ।
 नानावर्णैर्नानाफलं श्वेतैश्च सर्वदं तथा^४ ॥
 उत्तमफलदं दीर्घं मध्यमैर्मध्यमं फलम् ।
 अधमफलदं खर्वैः पताकस्य इदं फलम् ॥
 धौषितं शम्भवे येऽपि इत्थं फलं प्रलभ्यते ।
 राजत्वञ्च दुकूलैश्च ब्रह्मलं पुष्पकैरपि ॥
 वैश्वलमपि पट्टैश्च कार्पासैः शूद्रकं भवेत् ।
 पटाकं विविधमेवं ददौ तस्मै जिनालये ॥
 इत्थं फलं प्रलभ्यन्ते मानवादयो मानुषाः^५ ।

१ D नानापुष्पैर्कृतं । २ A धवलगृहं लभ्यन्ते । ३ D चक्रवर्त्ति ।

४ D नानावर्णैर्युतं । ५ D omits तथा । ६ A omits मध्यमैः ।

७ D मानवादयमानुषाः ।

अति^१श्वेतचामरञ्च ददौ तस्मै स्वयम्भुवे ॥
 राजत्वफलसंप्राप्ता देवमर्त्यत्रिलोकिषु ।
 घण्टं ददौ च ये तस्मै मानवादयो^२मानुजाः ॥
 सुखराः क्षिग्धघोषाश्च भवन्ति सर्वजन्मसु ।
 दुर्वाकुण्डाक्षतपुष्पान् लाजया सह भक्तिः ॥
 प्रक्षिपेच्छम्भुचैत्येऽस्मिन् स्वस्तिवाक्यमुदीलयन्^३ ।
 दुर्गतिं नाभिजानाति सुकुली देवतासमः ॥
 सर्वलोकगुरुवन्द्यश्चान्तेमोक्षमवाप्नुयात् ।
 स्वस्तिवाक्यैश्च गाथाभिरुदीरयन् स्वयम्भूवे^४ ॥
 तेषां सर्वत्र जन्मेषु स्वस्तिं शुभञ्च निश्चयम् ।
 आदौ स्वस्तिञ्च मध्ये च पर्यवसानेऽपि तथा^५ ॥
 आपूर्वं अन्तजन्मेषु खेषु सर्वत्र जन्मसु ।
 इति सर्वं च मानुष्याः ज्ञात्वा गाथासुदीलयन्^६ ॥
 तस्या पुण्यप्रभावाच्च स्वस्त्यस्तु सर्वजन्मसु ।
 पञ्चरङ्गिकशीघूरं च्छत्रं ददौ स्वयम्भूवे^७ ॥
 देवलोकेषु मर्त्येषु^८ च्छत्रवल्लभ्यते फलम् ।
 पञ्च ये पूषकादिञ्च क्षिपेत्तस्मै स्वयम्भूवे ॥
 पञ्चगतिं न लभ्यन्ते देवगतिं प्रलभ्यते ।
 चक्रपिष्टञ्च ये तस्मै^९ क्षिपेच्च मानवादयः ॥

- १ D उच्च० ।   २ D मानवादय० ।   ३ D उदीरयेत् ।
 ४ D स्वयम्भुवे ।   ५ D स्वस्तिकं ।   ६ D उदीरयन् ।
 ७ D स्वयम्भुवे ।   ८ D देवमर्त्येषु लोकेषु ।   ९ D तस्मैः

चक्रेशञ्च फलं प्राप्ता भवन्ति च्चवत्पुनः ।
 कुचाकारं सुपिष्टं ये क्षिपेत्तस्मै च मानवाः ॥
 अप्सराभि रतिं कृत्वा त्रयत्रिंशे सदा स्थिताः ।
 मयनकृतपुष्पं ये क्षिपेच्च शम्भवे^१ मुदा ॥
 ईक्षितं फलं संप्राप्ता बौद्धपुत्रा^२ भविष्यति ।
 जाम्बूनदकृतं पुष्पं क्षिपेत्तस्मै जिनालये ॥
 राजा भवति देवेशस्त्रायत्रिंशे विशेषतः ।
 सुवर्णकृतपुष्पं ये क्षिपेत्तस्मै स्वयम्भूवे^३ ॥
 राजा भवति धर्मात्मा सर्वत्र भवनेषु च ।
 रूप्येण कृतपुष्पं ये स्वयम्भुवे क्षिपेत्मुदा ॥
 भवन्ति मनुजास्ते च धर्मात्मानः सुशीलिनः ।
 स्वाभाविकानि पुष्पाणि क्षिपेत्तस्मै मुदा पुनः ॥
 तेषां सर्वेषां^४ पुष्पाणां स्वाभाविकफलं लभेत् ।
 एकपुष्पेनैकफलं दशेन दशमं फलम् ॥
 शतेन शतकञ्चापि सहस्रेण सहस्रकम् ।
 लक्षेण लक्षकञ्चापि कोटिना कोटिकं तथा ॥
 फलमित्यञ्च संप्राप्ता भविष्यन्ति न संशयः ।
 इति मत्वा च ये सर्वे मनुजादयो^५ मानवाः ॥
 अत्यर्थञ्च क्षिपेत्पुष्पं मुदा तस्मै पुनः पुनः ।
 धर्मार्थकामदं पुष्पं सर्वत्र भवनेषु च ॥

१ D सम्भवे । २ D बुद्धपुत्रो ।

३ D सुवर्णकृतपुष्पं ये तस्मै दाना स्वयम्भुवे । ४ D स्वाभाविकानां ।

५ D मनुजादयः ।

यद् यद् पुष्पं क्षिप्तकेन तत्तद्फलं प्रलभ्यते ।
 यथानुलभ्यते^१ द्रव्यं दक्षिणानुप्रयच्छति ॥
 धर्मार्थकाममोक्षञ्च प्राप्नुवन्ति च मानवाः ।
 दक्षिणायुक्तपूजायाः फलं सर्वं समुद्भवेत्^२ ॥
 दक्षिणायुक्तपूजायाः स्वल्पफलं प्रकथ्यते ।
 दानकर्मविवाहेषु देवार्चने विशेषतः ॥
 यज्ञतीर्थैर्ऽभिषेके च दक्षिणा शुद्ध्यते सदा ।
 तस्माच्च दक्षिणा देया कर्मसमाप्तकारकाः^३ ॥
 यावद्दक्षिणा ह्रीनैव^४ तावत् कर्मफलं न हि^५ ।
 यथा यथा बज्रं दद्यात्तथा तथा फलं लभेत् ॥
 यथा यथा स्वल्पं दद्यात्तथा तथा फलं लभेत् ।
 आयुरारोग्यकल्याणं शुभञ्च सुखसम्पदम् ॥
 सर्वत्र सर्वदा भद्रं ददाति दक्षिणा शुभाः ।
 दक्षिणा परमं दानं^६ सर्वकर्मसमाप्तकृत्^७ ॥
 दक्षिणापूर्णकर्मण धनेशो भवति ह्यसौ ।
 जाम्बूनदेन उत्तमं^८ सुवर्णेन महोत्तमम् ॥
 मध्यमं रजतेनापि मानुष्यैर्लभ्यते फलम् ।
 इति मत्वा च मानुष्या दक्षिणां ढौषितञ्च ये^९

१ D यथानुलभतो । २ D समुद्भवे । ३ D सम्पूर्णकारकाः ।

४ D यावच्च दक्षिणा ह्रीने । ५ B omits नहि ।

६ A दक्षिणां परमदानां । ७ D ० वान् । ८ D जाम्बूनदेनोत्तमञ्च ।

९ D दक्षिणाढौषितञ्च ये ।

तस्याः^१ पुण्यफलेनापि भविष्यन्ति धनेश्वराः ।
 भाणिक्येन रविः शान्तं मौक्तिकेन^२ च चन्द्रमा ॥
 अङ्गारो विद्रुमेनापि पुष्परगेन च बुधः ।
 वृहस्पतिः सुवर्णेन तथा वज्रेण शुक्र वैः ॥
 शनिश्चरं नीलेनापि^३ राहुः ओत्राञ्जनेन च^४ ।
 क्रकेतनेन केतुश्च^५ सुमलेन च जन्मकम् ॥
 अनेगं विविधं^६ रत्नं दक्षिणावर्त्तशङ्खकम् ।
 नष्टशोकाः सुवशाश्च पूर्णेन्द्रिया मनोरथाः ॥
 नानारत्नं ददौ तस्मै इत्थं फलं प्रलभ्यते ।
 इत्येवं विविधं रत्नं ददौ तस्मै च दक्षिणाम् ॥
 रत्नेशाश्च भवन्ति ते^७ धनाधिपेन शादृशाः ।
 एवं वज्रगुणं ज्ञात्वा सर्वे च मनुजादयः ॥
 रत्नानां दक्षिणां तस्मै ददाति स्म पुनः पुनः ।
 पिण्डपात्रं ददौ तस्मै स्वयम्भुवे पुनः पुनः ॥
 नानायुक्तैर्नानाफलं^८ लभन्ते च पुनः पुनः ।
 रत्नपात्रं ददौ तस्मै तुषितेशो भविष्यति ॥
 दिव्यस्त्रीभिः परिवृत्त्य तुषितेषु सुवासितः ।
 जाम्बूनदहतं पात्रं ददौ तस्मै जिनालये ॥
 यामेशो भवति सोऽयं देवकन्यापरिवृतः ।
 सुवर्णकृतपात्रं ये तस्मै ददौ मुदा पुनः ॥

१ D तस्य । २ A मौक्तिकेन चन्द्रमा । ३ D नीलकेन ।

४ A ओत्राञ्जनेन च । ५ B क्रकेतनेन केतुश्च । D कर्कोटकेन केतुश्च ।

६ D अनेकविविधं । ७ D रत्नेशाश्च भवन्तीति । ८ D फलं नाना ।

अम्बराभिरतिं कृत्वा त्रयत्रिंशेश्वरो भवेत् ।
 रजतकृतपात्रं ये तस्मै ददौ मुदा पुनः ॥
 महाराजानश्चत्वार भवन्ति च पुनः पुनः ।
 ब्रह्मत्वं कांशपात्रैश्च चित्रियं ताम्रपात्रकैः ॥
 वैश्वत्वं मृन्मयैः पात्रैः पाषाणैः शृङ्गकं भवेत् ।
 इत्थं नानाविधं पात्रं ददौ तस्मै स्वयम्भूवे ॥
 ईप्सितं फलसंप्राप्तास्ते नराः स्वर्गगामिनः ।
 गोदुग्ध औदनैर्वर्द्धनं^१ क्षीरोदनैर्दिवौकसम् ॥
 शाल्योदनैर्मनुष्यत्वं निःसंशयं प्रलभ्यते ।
 तैलपूरकैरधमं मध्यमं द्रुतपूरकैः ॥
 उत्तमं गोघृतैर्युक्तैर्पूषस्य तत्फलं लभेत्^२ ।
 पूरकैः सह पात्रञ्च तस्मै ददौ च मानवाः ॥
 पूर्वोक्तञ्च फलं लभ्य^३ त्रिदिवेषु गमिष्यति ।
 औदनं विविधं इत्थं पिण्डपात्रं ददौ च ये ॥
 सुधांसुभोजिनः सर्वे त्रयत्रिंशे विशेषतः ।
 एवं वज्रगुणं मत्वा पिण्डपात्रस्य यद्फलम् ॥
 तद्फलं विविधं प्राप्य पुण्यवान् सुखवान्भवेत् ।
 शृणु मैत्रेय वक्ष्यामि पिण्डपात्रस्य यद्फलम् ॥
 पिण्डपात्रप्रदानस्य फलसङ्ख्या न विद्यते ।
 सर्वभूमिरुद्धानाञ्च पत्रसङ्ख्या तु^४ विद्यते ॥

१ D वक्ष्यं । २ A उत्तमं गोघृतजैश्च पूरकस्य इदं फलम्

३ D पूर्वोक्तं फलं लभ्यश्च । ४ D च ।

सर्वेषां प्राणिजातीनां रोमसङ्ख्या च विद्यते^१ ।
 तस्मै पिण्डप्रदानस्य पुण्यसङ्ख्या न विद्यते ॥
 वर्षकोटिसहस्राणि मेघा वर्षेभ्यः सर्वतः^२ ।
 रात्रिन्दिनमविच्छिन्नं तदस्ति विन्दुसङ्ख्याकाः ॥
 शम्भूवे^३ पिण्डदानस्य फलसङ्ख्या न विद्यते ।
 नदीसमुद्रजलानां^४ शक्यते विन्दुसङ्ख्याकाः^५ ॥
 तस्मै पिण्डप्रदानस्य फलं वक्तुं न शक्यते ।
 गजकोटिसहस्राणि गवां कोटिशतानि च ॥
 कोटिकन्याप्रदानाच्च पिण्डपात्रं तु गौरवम् ।
 अतीतैरपि बुद्धैश्च प्रत्युत्पन्नैरनागतैः ॥
 [सर्वैस्तथागतैश्चापि फलवक्तुं न शक्यते ।
 अहमधन एकाकी अत्र नेपालमण्डले ॥
 आयातः पिण्डपात्रस्य फलं वचे न शक्यते ।
 तथागताश्च विद्यन्ते ददौ तथागताय च ॥]
 तथागता न विद्यन्ते बोधिसत्त्वैः संददौ ।
 बोधिसत्त्वो^६ न विद्यन्ते भिक्षुणीभिक्षुभ्यां ददौ ॥
 भिक्षु^७भिक्षुणीनापि च चैरकेभ्यो^८ ददौ पुनः ।
 शम्भू^९चैत्ये जिने दानास्त्वभ्यते उत्तमं फलम् ॥

१ D has an additional line सर्वेषां जातिनां सङ्ख्या रोमानाश्चापि विद्यते । २ A सर्वत्र । ३ D सम्भुवे । ४ D ०जलजां ।

५ D ०संख्यकाः । ६ A omits the portion bracketted.

७ D बोधिसत्व । ८ D भिक्षुश्च । ९ D चैलकेभ्यः । १० D खम्भु० ।

धातुस्तूपे चैत्ये दानात् मध्यमं लभ्यते फलम्^१ ।
 सर्वज्ञगुरवे^२ दानात् फलसङ्ख्या न विद्यते ॥
 स्थविरेभ्यश्च दानाच्च सर्वज्ञत्वं प्रलभ्यते ।
 भिक्षुभिक्षुणीभ्यां दानाद्बहुफलं प्रलभ्यते^३ ॥
 शाक्यवंशे प्रदानाच्च ईप्सितं लभ्यते फलम्^४ ।
 [वृजाचार्याय वै दानात् निष्फलं लभ्यते ननु ॥]
 इति श्रुत्वा च मानुष्याः पात्रे ददौ पुनः पुनः ।
 अपात्रे पिण्डदानाच्च स्वल्पं फलं प्रलभ्यते ॥
 पात्रे पिण्डप्रदानाच्च बहु^५फलं प्रलभ्यते ।
 इत्थं मत्वा च भैत्रेय सर्वे च मानवादयः ॥
 पेण्डप्रदानाच्च निश्चयं लभ्यते फलम् ।
 तण्डुलानि ददौ तस्मै स्वयम्भुवे मुदा पुनः ॥
 भोग्यवान् भवति चासौ अमृतं भोजनं लभेत् ।
 धान्यादि भूमिजं ब्रीहिं सर्वं ददौ स्वयम्भुवे ॥
 द्रष्टुं फलं प्रलभ्यन्ते मानुजादय मर्त्यजाः ।
 धान्येष्ट शान्तिकृत्वापि यत्नेन पुष्टिकृत्तया ॥
 तिलेष्ट वश्यकृत्वापि महाबलञ्च^६ माषकैः ।
 सिद्धार्थैः सर्वकृत्वापि ब्रीहीनाञ्च ददं फलम् ॥

१ D धातुस्तूपे च चैत्ये च दानाच्च मध्यमं फलं । २ D गुरवे ।

३ D भिक्षुश्च भिक्षुणीश्चापि दानात् फलं बहु लभेत् ।

४ D ईप्सितञ्च फलं लभेत् । ५ C omits this line. ६ A बहु

७ A महाबलं ।

मुदा तस्मै ददौ योऽपि वाञ्छितं लभ्यते फलम् ।
 चतुर्विंशति ब्रीहिञ्च ददौ तस्मै च मानवाः ॥
 येषां येषां फलमुक्तं तेषां तेषां फलं लभेत् ।
 भङ्गारञ्च ददौ तस्मै गन्धवारिभिः पूरितम् ॥
 दृष्णारोगं न जातु स्यात् मनुजादय मानुषाः ।
 भङ्गारथालिकं शुद्धं ददौ तस्मै स्वयम्भुवे^१ ॥
 रत्नथालिं प्रलभ्यन्ते त्रिदिवेषु विशेषतः ।
 खिक्खलिकां^२ ददौ तस्मै स्वयम्भुवे पुनर्मुदा ॥
 षड्गतिं न प्रलभ्यन्ते केवलं मोक्षगामिनः ।
 कुम्भारञ्च ददौ तस्मै स्वयम्भुवि जिनालये ॥
 निध्यापी किल्बिष^३नाशी भवन्ति सर्वजन्मसु ।
 सुवर्णेन कृतं ढौक्य उत्तमं लभ्यते फलम् ॥
 रूष्यैश्च मध्यमं वापि ताम्रादि स्वल्पकं फलम् ।
 इत्थं नानाविधैर्वापि धातुभिः कृतद्रव्यकम् ॥
 भङ्गारादिं ददौ तस्मै वाञ्छितं लभ्यते फलम् ।
 काष्ठपादं ददौ तस्मै स्वयम्भुवे पुनर्मुदा^४ ॥
 नरकगामी^५ न भवेत् स्वर्गगामी च केवलम् ।
 उपानहं ददौ तस्मै सुवर्णे धातुभिः कृतम् ॥
 चङ्दिरामी भवेच्चासौ खेऽपि गामी च केवलम् ।

१ A भङ्गारथालिञ्च ददौ तस्मै स्वयम्भुवे मुदा पुनः । २ D खिक्खिरीकां
 ३ D किल्बिषं । ४ D मुदा पुनः । ५ D ०गामिं ।

१[जातेन तेन मुनिना प्रथमं भूयस्कामता ॥
 सप्तपदे पद्मोद्धूते पादुकायुग्मदानतः ।
 इति गुणं प्रतिश्रुत्वा तस्मै ददौ उपानहं ॥
 अद्विलाभी भवेच्चासौ विद्यदामी च केवलम् ॥]
 भिक्षुशामघिरित्यं ये ददौ तस्मै मुदा पुनः ॥
 भिक्षुभावं प्रलभ्यन्ते मर्त्यलोके विशेषतः ।
 सिंहशार्ङ्गलहस्तिभिर्भूयुक्तं सिंहासनं ददौ ॥
 इन्द्रपदं प्रलभ्यन्ते त्रयत्रिंशे विशेषतः ।
 सिंहशार्ङ्गलौ युक्तञ्च हस्तिमिंहौ च वा अपि ॥
 शार्ङ्गलसिंहावथवा तस्मै च मानवादयः ।
 सिंहासनमिदमित्यं ददौ च स्वयम्भुवे मुदा^१ ॥
 चक्रवर्त्तिनो भवन्ति^२ विशेषैर्मर्त्यमण्डले ।
 हस्तिनौ युक्तञ्च मिंहौ शार्ङ्गलावथवा पुनः ॥
 सिंहासनं ददौ इत्थं ते राजान भवन्ति च ।
 पर्यङ्कं त्रलिकादीञ्च ददौ तस्मै मुदा पुनः ॥
 दिव्यासनं प्रलभ्यन्ते देवमर्त्यत्रिलोकिषु ।
 दीपथालिं ददौ नित्यं दीपेन सह मानवाः ॥
 दिव्यचक्षुं प्रलभ्यन्ते त्रिदिवेषु विशेषतः ।
 आरतिदीपं^३ नित्यञ्च ददौ तस्मै स्वयम्भूवे ॥
 अत्यर्थं ज्ञानचक्षुञ्च प्रलभ्यन्ते न संग्रहः ।

१ B omits the portion bracketted.

२ D ० हस्तीभिः ।

३ D श्रीस्वयम्भूवे ।

४ D चक्रवर्त्तिन् भवन्ती च ।

५ A आलति ०

धूपंदहं ददौ तस्मै स्वयम्भुवे मुदा पुनः ॥
 दिव्यघ्राणं प्रलभ्यन्ते त्रिदिवेषु विशेषतः ।
 जलभाण्डं ददौ तस्मै मानवादय मानुषाः ॥
 तृषारोगा विनश्यन्ति^१ सर्वत्र जन्मजन्मसु ।
 गन्धसुग्रीतलजलैः^२ स्वच्छैश्च वारिभिः सह ॥
 ताम्रादिकघटदानादन्ते बौद्धपदं लभेत् ।
 सौवर्णरूप्यभाण्डञ्च ददौ तस्मै मुदा पुनः ॥
 दिव्यदेहा भवन्ति ते त्रयत्रिंशे विशेषतः ।
 ताम्रादिधातुजं भाण्डं मुदा तस्मै पुनर्ददौ ॥
 भवन्ति मानुषास्ते च धनाधिपेन शादृशाः ।
 पाषाणं मृन्मयं वापि नानाभाण्डं ददौ मुदा ॥
 अप्रमृष्ट्या धनाढ्याश्च भवन्ति मानुषाश्च ते^३ ।
 तस्मै च भक्तियुक्तेन पात्रपूर्णं प्रदापयेत् ॥
 ४[योऽद्भुत्या प्रदत्तेन पात्रपूर्णं न कारयेत् ।
 अधनोऽसौ कुलदेषौ कुष्ठरोगी भवेत्कुधीः ॥
 तस्माच्च अद्भुत्याभक्त्या पात्रपूर्णं प्रदापयेत् ।]
 पूर्णपात्रप्रदानेन गृहे लक्ष्मी सुनिश्चराः^४ ॥
 आरोग्यं सुखकल्याणं पुत्रपौत्रीप्रवर्द्धनम्^५ ।
 इति मत्वा च मानुष्याः पूर्णपात्रं प्रदापयेत् ॥

१ A विनश्यन्ति । २ D सुगन्धसुग्रीतलजलैः । ३ D मानुषा च ते
 ४ C omits the portion bracketted. ५ D प्रवर्द्धते ।
 ६ A D आरोग्यं सुखं कल्याणं पुत्रप्रवर्द्धनं पौत्री ।

पूर्णपात्रप्रदानस्य फलसंख्या न^१ विद्यते ।
 मृदङ्गादिभिर्वाद्यैश्च दुन्दुभिः पटहादिकैः ॥
 वीणाभि मुरुजैर्वापि ध्वनत्घण्टैश्च^२ कांशजैः ।
 ढक्कादिमण्डलवाद्यैर्मद्वृडिण्डिमच्छलैः^३ ॥
 इत्यादिभिश्च वाद्यैर्यं वादयन्ति स्वयम्भुवे ।
 गन्धर्वा च न जातु स्यात् सुन्दराश्च सुदेहिनः ॥
 मनोज्ञवक्त्रास्ते जाता देवमर्त्ये विशेषतः ।
 भेरीभिरपि काहारैस्त्वय्यैर्घाषैश्च वाद्यकैः ॥
 घोषणां^४ कारयामासुः स्वयम्भुवे मुदा पुनः ।
 सुखराः स्निग्धघोषाश्च भवन्ति सर्वजन्मसु ॥
 किन्नराश्च न जातु स्युः^५ केवलं देवजन्मिनः ।
 जन्तुशृङ्गैर्न^६ जन्तु स्यात् माहिषैर्माहिषं न हि ॥
 अजशृङ्गैरजं न स्यादेङ्कैरेङ्कं न हि ।
 मानवादय इत्यं ये शृङ्गघोषं प्रचक्रु हि ॥
 पशुजन्मं न जातु स्यात् मानुषा अपि केवलम् ।
 जलजन्तुं जन्म न स्यात् शङ्खैश्च शुक्तिकं तथा^७ ॥
 जलजैर्घाषणां कृत्वा जलजन्तुं न हि^८ ।
 गीतैर्गाणैश्च ये तस्मै विविधैर्भाजनैरपि^९ ॥

१ A omites न । २ D ऽघटैश्च । ३ D ढक्कादिमङ्गलैर्वाद्यैः ।

४ D ऽभर्भरैः । ५ D घोषणं । ६ D स्यात् । ७ D जन्तुशृङ्गैर्नजातु ।

८ A जलजन्तुं न स्याच्छङ्खैः शुक्तिकं तथा । B शुक्तिकैः शुक्तिकं तथा ।

९ D क्वचिन्न हि ।

१० A भोजैरपि ।

गाणयामासुरत्यर्थं सुघोषैर्मधुरस्वरैः ।
 मनोज्ञवक्त्रान्वाक्यान् च सुघोषान् मधुरस्वरान् ॥
 प्राप्नुवन्ति सदा मर्त्यास्त्रिदिवेषु विशेषतः ।
 धारणी च पठेत्तस्मै मनुजादय मानवाः ॥
 सर्वज्ञत्वं प्रलभ्यन्ते त्रिदिवेषु विशेषतः ।
 पाठञ्चापि पठेत्तस्मै मानुषाश्च पुनः पुनः ॥
 ग्रहपीडा विनश्यन्ति शान्तिः पुष्टि भविष्यति ।
 गद्यं पद्यं स्तोत्रं स्तुतिं कृत्वा दिनेदिने^१ ॥
 सुन्दराः शुद्धदेहाश्च भवन्ति पण्डिताः ध्रुवम् ।
 भाषजैविविधैस्तस्मै स्तोत्रं कृत्वा प्रतिदिने^२ ॥
 सुस्वराः स्निग्धघोषाश्च भवन्ति सर्वजन्मसु ।
 तस्य मन्त्रं जपेद्वापि मनुजादय मानवाः ॥
 सर्वफलं प्रलभ्यन्ते अन्ते बौद्धपदं लभेत् ।
 शान्तिमक्षोभ्यमन्त्रेण पुष्टिञ्चामोघसिद्धके^३ ॥
 वश्यं^४ चाप्यमिताभस्य रत्नेशस्य श्रीसम्पदम्^५ ।
 वैरोचनस्य मन्त्रेण सर्वफलञ्च प्राप्यते^६ ॥
 मानुषा इति मत्वा च सच्छेवा च सदा कृताः ।
 विद्यां अक्षोभ्यमन्त्रेण रत्नेशस्यापि सम्पदम् ॥
 कर्मदं चामिताभस्य अमोघसिद्धेः सिद्धिदम्^७ ।

१ D गद्यं पद्यं स्तुतिं कृत्वा मत्तया भावं दिने दिने । २ D भाषजै विविधै
 स्तोत्रं तस्मै कृत्वा दिनं प्रति । ३ B ०सिद्धे च० । A अमोघसिद्धेः पुष्टिकम् ।
 ४ A वश्य । ५ D अयं पदं । ६ D सर्वं फलं प्रलभ्यते । ७ D सुसिद्धिदं ।

वैरोचनस्य मन्त्रेण मोक्षञ्च प्राप्यते ननु^१ ॥
 इत्थं ज्ञात्वा च मानुष्याः तच्छेवां निश्चयं कृतम् ।
 मैत्रेय शृणु वक्ष्यामि मन्त्रजापस्य यत्फलम् ॥
 तेषाञ्च मन्त्रजापस्य फलसङ्ख्या न विद्यते ।
 सर्वपृथ्वीरुहानाञ्च पत्रसङ्ख्या तु विद्यते ॥
 सर्वेषां सत्वजातीनां केशसङ्ख्या च विद्यते ।
 तेषां मन्त्रस्वजापस्य पुण्यसङ्ख्या न^२ विद्यते ॥
 अब्दकोटिसहस्राणि घनाः वर्षेभ्यः सर्वतः ।
 दिनं रात्रिमविच्छिन्नं^३ तदस्ति विन्दुसङ्ख्याया ॥
 शम्भुव मन्त्रजापस्य फलसङ्ख्या न विद्यते ।
 नदीभागलजलानां^४ शक्यते विन्दुसङ्ख्याया ॥
 तस्य जापस्य मन्त्रस्य फलं वक्तुं न शक्यते ।
 हस्तिकोटिसहस्राणि गवां कोटिशतानि च ॥
 कोटिकन्याप्रदानाञ्च मन्त्रजापस्य उत्तमम् ।
 अतौतैरपि बुद्धैश्च प्रत्युत्पन्नैरनागतैः ॥
 सर्वैस्तथागतैश्चापि फलं वक्तुं न शक्यते ।
 अहं अधम एकाकी अत्र नेपालमण्डले ॥
 आयात^५ मन्त्रजापस्य कथं वक्तुं प्रशक्यते ।
 इत्थं ज्ञात्वा च मानुष्यास्तेषां मन्त्रं जपेन्ननु ॥

१ D पुनः । २ D च । ३ D दिनरात्रिमविच्छिन्नं ।

४ D नदीभागर अम्बनां । ५ D आयाता ।

ईप्सितं फलं^१ सम्प्राप्ता मोक्षञ्च अधिगच्छति ।
 व्यञ्जनेर्वीजयन्तस्मै^२ स्वयम्भूवे मुदा पुनः ॥
 राजत्वञ्च^३ प्रलभ्यन्ते विशेषैर्मर्त्यमण्डले ।
 चामरेर्वीजयन्वापि तस्मै च मानवादयः ॥
 राजेश्वरं^४ प्रलभ्यन्ते निश्चयं मर्त्यमण्डले ।
 चामरं^५ व्यञ्जनं वापि वीजयार्थं ददौ च ये ॥
 ईप्सितफलं सम्प्राप्ता^६ भवन्ति जन्मजन्मसु ।
 सुधालेपं मुदा तस्मै चरन्ति मानवादयः ॥
 रागद्वेषसम्भोहादि^७ त्यक्त्वा याति सुरालयम् ।
 धनेश्वरा दीर्घायुष्का सौभाग्याश्च सुकूलिनः ॥
 एवञ्च सुखसम्प्राप्ताः परत्रे मोक्षगामिनः ।
 ब्रह्मभस्मैः प्रलेपस्य फलसङ्ख्या न विद्यते ॥
 शिलाभस्मैः प्रलेपस्य बहुफलं प्रलभ्यते ।
 सुवर्णचूर्णैर्दुग्धैश्च मिश्रितैः सह सङ्गमैः ॥
 सुधाभिर्लेपं कुर्वन्ति वाञ्छितं लभ्यते फलम् ।
 यद् यत्सुधाभिलेपन्ति तत्तत्फलं प्रलभ्यते ॥
 ईप्सितफलं सम्प्राप्य^८ पूर्णचन्द्रमिव द्युतिम् ।
 कामदं कामदं तस्मात् पुत्रदं पुत्रदं तथा ॥
 मोक्षदं मोक्षदं चापि वाञ्छितं वाञ्छितं लभेत् ।

१ A ईप्सितफलं । २ D वीजयन्तं । ३ B राजेश्वरं । ४ A चामरं ।

५ D फलञ्च ईप्सितं प्राप्ताः । ६ D रागद्वेषञ्च मोहादि ।

७ D फलञ्च ईप्सितं प्राप्ताः ।

यथा सुधाभिः श्वेतञ्च तथा तद्वत्फलं लभेत् ॥
 सर्वेषां प्राणजातीनां चन्द्रमा इव गौरवम् ।
 इति मत्वा च मानुष्याः सुधालेपं प्रकुर्वन्ति^१ ॥
 दिव्यदेहाश्च ते प्राप्तास्ताथागतपदं^२ लभेत् ।
 अकारमुखमन्त्रैश्च वल्यौपहारकं ददौ ॥
 भवेयुर्देवपुत्राश्च सुधा च भोगिनः सदा ।
 जलेन मण्डलं कृत्वा तस्मै ददौ पुनः पुनः ॥
 राज^३बलं प्रलभ्यन्ते विशेषैर्मर्त्यमण्डले ।
 वितस्तिमात्रं भूमौ च पिष्ठवासैश्च^४ मण्डलम् ॥
 ददौ तस्मै च ये भक्त्या सौभाग्यं लभ्यते फलम् ।
 रत्नमण्डलथालिञ्च ददौ तस्मै सगौरवम् ॥
 चक्रवर्ती^५ भवन्ति ते सप्तरत्नैः परिवृतः ।
 गजेन गजरत्नञ्च पुरुषेणापि पौरुषम् ॥
 अश्वेन अश्वरत्नञ्च स्त्रीरत्नेन स्त्रीरत्नकम्^६ ।
 खड्गेन खड्गरत्नञ्च चक्रेण चक्ररत्नकम्
 मणिना मणिरत्नञ्च निधानेन निधानकम् ।
 चन्द्रेण चन्द्रवद्भाति सूर्येण सूर्यवत्तथा ॥
 एतैः रत्नैश्च सम्पूर्णं तस्मै च मण्डलं ददौ ।
 पूर्वविदेह जम्बू च अपर गोडानिमपि^७ ॥

१ D प्रकुर्वन्ति । २ D तथागत० । ३ D राजा । ४ D विष्ट्य-
 ५ D चक्रवर्त्ति । ६ D त्रिरत्नकं । ७ D गोडावलीमपि ।

उत्तर कुरु आदिञ्च उपद्वीपं चतुर्विधम्^१ ।
 अष्टद्वीपैश्च^२ संयुक्तं अष्टग्रहङ्गोपगोभितम् ॥
 नानारत्नैः समायुक्तं अनेकैरत्नपूरितम् ।
 इत्यादि रत्नैः सम्पूर्णं ददौ तस्मै मुदा पुनः ॥
 मेरुमिव सुसंयुक्तं मण्डलञ्च सुगोभितम् ।
 पञ्चरत्नमयैः कृत्वा सम्पूर्णं रत्नमण्डलम् ॥
 निर्व्यान्तयन्ति तस्मै ये मानुजादथ मानवाः ।
 रत्नमण्डलमित्थं ये ददौ तस्मै मुदा पुनः ॥
 सप्तारत्नैः परिवृत्य चक्रवर्त्ती भवन्त्यसौ^३ ।
 अनेन च परिपूर्णं राज्यञ्च^४ प्रतिपूरकम् ॥
 प्राप्यते गौरवं नूनं स्फीटं पूर्णञ्च मङ्गलम् ।
 तस्मै यानप्रदानेन यानगामी नरो भवेत् ॥
 पुष्पयाने सुसंस्थित्वा ते नराः स्वर्गगामिनः ।
 गृहञ्चापि ददौ तस्मै धर्मधातु स्वयम्भुवे ॥
 स्वर्गगृहं प्रलभ्यन्ते देवपुत्रो भविष्यति ।
 प्रासादञ्च ददौ तस्मै स्वयम्भुवे मुदा पुनः ॥
 वैजयन्तं प्रलभ्यन्तः देवराजो भविष्यति ।
 विहारञ्च ददौ तस्मै मानवाश्च मुदा पुनः ॥
 ईप्सितं^५ फलसम्प्राप्तो जिनपुत्रो भविष्यति ।
 सर्वज्ञाय च अर्थेन विहारञ्च कृतं ददौ ॥

१ A ०द्विपं । २ A ०द्विपैः । ३ D सप्तारत्नपरिवृत्य चक्रवर्त्ति भ

४ A राज्य च । ५ D ईप्सितं ।

तस्मै विहारदानस्य अप्रमेयफलं लभेत् ।
 सर्वेषामपि पुण्यानां फलसङ्ख्या च विद्यते ॥
 विहारकृत^१पुण्यस्य फलसङ्ख्या न विद्यते ।
 मण्डपञ्च ददौ तस्मै मनुजाश्च मुदा पुनः ॥
 धवलगृहं लभ्यन्ते^२ विशेषैर्मर्त्यमण्डले ।
 जनाश्रयं कृतं तस्मिन्मानुषा मनुजादयः ॥
 गृहेणो भवति चासौ देशे देशे विशेषतः ।
 पुष्पार्थं च ददौ वालिं^३ तस्मै च मनुजादयः ॥
 क्षेत्रेणो भवति सोऽपि सर्वत्र भूवनेषु च ।
 भूमिञ्चापि ददौ तस्मै मानुजाः श्रद्धयान्विताः^४ ॥
 भूमौणो भवति चासौ पुण्यात्मा धर्मसंयुतः ।
 भूमिं ददौ मुदा तस्मै ब्रौह्मण्यं तण्डुलस्य च ॥
 सर्वेषामपि लोकानां पृथ्वीणो भवति असौ ।
 गवां कोटिशतदानात् भूमिदानं तु गौरवम् ॥
 तस्मात्सर्वप्रयत्नेन भूमिदानं मुदा ददौ ।
 भूमिदानफलेनापि भूमिभिः परिपूरितः ॥
 चतुर्वर्णानां वै मध्ये भूमौश्वरो भवत्यसौ^५ ।
 इति मत्वा च मानुष्या भूमिदानं तु गौरवम् ॥
 ददौ तस्मै वागीशाय स्वयम्भुवे मुदा पुनः ।
 वापीकूपतडागादि तस्मै जलाश्रयं कृतम् ॥

१ B omits °कृत° । २ D प्रलभ्यन्ते । ३ D तस्मै ।

४ A वालिं ददौ पुष्पार्थं च । ५ D श्रद्धया मुदा । ६ D भविष्यति ।

तृषविंशती भवेच्चासौ स्वर्गं च अमृतं पिबेत् ।
 यथा जलेन लोकानां मनः प्रस्फुलितं कृतम् ॥
 तथा तद्वत्फलं प्राप्ताः सर्वत्र जन्मजन्मसु ।
 जीर्णोद्धारञ्च पण्डानं^१ स्वयम्भोः मनुजादयः ॥
 सुन्दरा दीप्तदेहाश्च ते नराः स्वर्गगामिनः ।
 शिलासोपानमित्यं ये जीर्णोद्धारं कृतं कृतम् ॥
 ते नरा दिव्यदेहाश्च प्राप्ताः स्वर्गं गमिष्यति ।
 तस्मै स्वयम्भुवे नित्यं प्रणामञ्च कृतं मुदा ॥
 प्रणामं पौरुषत्वञ्च फलं सम्राप्यते ननु ।
 उत्तमं शिरसा नित्यं हस्तेन मध्यमं फलम् ॥
 अधमं मनसा नित्यं प्रणामस्य इदं फलम् ।
 वचसा च प्रणामस्य फलञ्च विद्यते ननु^२ ॥
 [नमस्कार प्रणामस्य स्वल्पफलं प्रलभ्यते ।
 दूरेणापि प्रणामस्य फलञ्च विद्यते ननु ॥
 आश्रमं तु प्रणामस्य बद्धफलं प्रलभ्यते^३] ।
 सहस्रार्शं प्रणामस्य फलसङ्ख्या न विद्यते ॥
 इति मत्वा च मानुष्याः प्रणामञ्च कृतं मुदा ।
 जङ्गमं सुगतं एम्य फलसङ्ख्या न विद्यते ॥
 बोधिसत्वप्रणामस्य ईप्सितं लभ्यते फलम् ।

१ B घण्टानां । B पञ्चानं । २ C बद्धफलं लभ्यते ।

३ C omits the portion bracketted.

भिक्षुञ्च भिक्षुणीञ्चापि श्रावकान्^१ जिनशेवकान् ॥
 नमस्कृत्वा प्रमोदेन वङ्गफलं प्रलभ्यते ।
 इति ज्ञात्वा च मानुष्या अत्यर्थञ्च सगौरवम् ॥
 तस्मै स्वयम्भुवे नित्यं प्रणामं तु कृतं मुदा ।
 चित्तेन ध्यावनां^२ कृत्वा वाण्या तु धारणीं पठेत् ॥
 हस्ताभ्यामञ्जलिं कृत्वा जानूभ्यां पृथिवीं वहेत् ।
 शिरसा च नमस्कृत्वा एवं पञ्चप्रणामकैः ॥
 दिने दिने नमस्कृत्वा केवलं देवजन्मिनः ।
 मानुषाञ्च न जातु स्यादसुराञ्च तथा अपि ॥
 भूताञ्चापि तथा प्रेतान् तिर्य्यञ्चापि च पञ्चमान् ।
 पञ्चगतिं न जातु स्यात् जन्मजन्मान्तरेऽपि च ॥
 एवं पञ्चप्रणामेन देवपुत्रो भविष्यति ।
 उरसा भूं स्पृशं कृत्वा मनसा ध्यावनां कृतम् ॥
 वचसा धारणीं पाठेत्तलाटेन पृथ्वीं स्पृशेत् ।
 दृष्टिभ्यां पृथिवीं स्पृष्ट्वा पदभ्यां सम संस्थिताः ॥
 कराभ्यामञ्जलिं धृत्वा जानूभ्यां पृथिवीं स्पृशेत् ।
 अष्टाङ्गैरिति इत्थं ये नमयामासु मानुजाः ॥
 प्रतिदिने प्रणिपत्य अष्टाक्षेण^३ दुरीकृतम् ।
 नावां प्रेतं तिर्य्यञ्च स्नेच्छं दीर्घायुषं मलाम् ॥
 मिथ्यादृक्कुङ्कुकान्तारं मष्टावेते वर्जितम्^४ ।

१ D भिक्षुणी चापि श्रावकां ।

२ D ध्यावनं ।

३ D अष्टाङ्गेन

४ D अववर्जितं ।

एकेन एकं सङ्ख्यां च शतेन शतसङ्ख्याया ॥
 सहस्रेण अयुतेन लक्षकोटि तथा अपि ।
 इत्येवं सङ्ख्याया युक्त्वा प्रणामञ्च पुनः पुनः ॥
 सुगतिञ्च अनुप्राप्ताः सर्वे ते बोधिलाभिनः ।
 रत्नकेतोश्च धारण्या पाठेन सह नम्यते ॥
 तस्मै एकप्रणामेन कोटिधा लभ्यते फलम् ।
 इति मत्वा च मानुष्याः पञ्च अष्टप्रणामकैः ॥
 दिने दिने नमस्कृत्वा फलसङ्ख्या न विद्यते ।
 यावन्ती भूमिराक्रान्ता ह्यधोकाञ्चनचक्रतः ॥
 योजनानां सहस्राणि अशीत्या परिकीर्त्तिता ।
 यावन्ती वालुका तत्र^१ तावन्त्या परिसङ्ख्याया ॥
 राजा भवति वीरेण्यश्चक्रवर्त्ती महीतले ।
 सप्तरत्नसमायुक्तः सर्वविद्याविनायकः ॥
 दीनानाथसमुद्धारो चाष्टाङ्गप्रणतो ध्रुवम् ।
 प्रणामञ्च कृतं तस्मै नित्यञ्च मनुजादयः ॥
 चक्रवर्त्ती भवेद्राजा सप्तरत्नैः परिवृतः ।
 द्वात्रिंशलक्षैर्युक्तः नानालङ्कारभूषितः ॥
 नानावस्त्रविभूषाङ्गः राजकन्यापरिवृतः ।
 ऋद्धिं स्फीतञ्च चेमञ्च सुभिचं परिपूरितम्^२ ॥
 प्राकीर्णं परिपूर्णञ्च राज्यञ्च प्राप्यते ननु ।
 एवं बङ्गुणं मत्वा नत्वा कायस्य भङ्गुरम् ॥

१ D स्तत्र तावत्या । २ A सुभिच्छच पूरितम् ।

तस्मै प्रणामात्कोविद्वान् कायिकं ह्यन्यथा चरेत्^१ ।
 कस्तमनन^२कुर्याच्च दूलेणापि स्वयम्भुवे ।
 प्रणामञ्च करोत्यस्मै फलञ्च वाञ्छितं लभेत् ॥
 बद्धफलं दूरेणापि^३ अमङ्गलं आश्रमेण तु^४ ।
 संस्पर्शेन^५ प्रणामस्य फलसङ्ख्या न विद्यते ॥
 इति ज्ञात्वा च मानुष्याः स्वयम्भू जगदीश्वरम्^६ ।
 प्रणिपत्य प्रयोगेण सर्वकालं पुनः पुनः ॥
 प्रदक्षिणां कृतं नित्यं तस्मै च मानवादयः ।
 प्रदक्षिणायाः पुण्यन्तु नानाफलञ्च उक्तवान् ॥
 पदोत्क्षेपेन सुवर्णकर्षदानात्फलं लभेत् ।
 जाम्बूनदसुवर्णानां फलञ्च लभ्यते ननु ॥
 नालस्येनापि यः कुर्यात् स्वयम्भुवे प्रदक्षिणाम् ।
 पदे पदे सुवर्णस्य कर्षदानफलं लभेत्^७ ॥
 एकवारस्त्रिवारञ्च शतं सहस्रकं तथा ।
 अयुतं लक्षकोटिञ्च प्रदक्षिणां कृतं मुदा ॥
 यथा यथा च सङ्ख्यास्ति तथा तथा फलं लभेत् ।
 मनुजादयः मानुष्या एवं फलं^८ प्रलभ्यते ॥
 इत्थं प्रदक्षिणां कृत्वा ये चापि मनुजादयः ।

१ B तस्मै प्रणामात्को विद्वान् कायिकं ह्यन्यथा वरेत् । A भवेचरेत् ।

२ D मननं । ३ A दूलेनापि । ४ B आश्रमं न तु । ५ A संस्पर्शेन ।

६ D जगदीश्वरः । ७ A पदे पदे सुसुवर्णकर्षदाने फलं लभेत् ।

८ D फल ।

सुवर्णवर्णा^१ बज्रपौत्राः पूज्या मान्या नराधिपाः^२ ॥
 वपुषा प्रदक्षिणां तस्मै मनुजाश्च कृतं मुदा ।
 दक्षिणं फलसम्प्राप्ता देवपुत्रो भविष्यति ॥
 यच्चाष्टाङ्गप्रणामस्य^३ प्रदक्षिणानाञ्च तथा ।
 तेषां फलस्य सङ्ख्यास्ति देहप्रदक्षिणायाः न^४ ॥
 इति श्रुत्वा च मानुष्या वपुषा च पुनः पुनः ।
 प्रदक्षिणां कृतं तस्मै अत्यर्थं लभ्यते फलम् ॥
 नदीसमुद्रजलानां^५ विन्दुसङ्ख्या च विद्यते ।
 सर्वभूमिरुद्वाणां पत्रसङ्ख्या च विद्यते ॥
 सर्वेषां सत्वजातीनां रोमसङ्ख्या च^६ विद्यते ।
 आसु मेरुपृथिवीनां रेणुसङ्ख्या च विद्यते ॥
 अतीतैरपि बुद्धैश्च प्रत्युत्पन्नैरनागतैः ।
 तस्मै प्रदक्षिणायापि फलं वक्तुं न शक्यते ॥
 अहमत्रैव एकाकिं वसतं^७ अत्र^८ पर्वते ।
 फलं वक्तुं न शक्यामि तत्प्रदक्षिणाया अपि ॥
 इत्थं प्रदक्षिणां कृत्वा ये चापि मनुजादयः ।
 सुवर्णवर्णा बज्रपुत्राः^९ पूज्यमाना नराधिपाः ॥
 इति मत्वा मैत्रेय तस्मै प्रदक्षिणां कुरु ।
 दिने दिने प्रणिपत्य असंख्येयं फलं लभेत्^{१०} ॥

१ D स्वर्णवर्णा । २ B नराधिपौ । ३ D प्रदक्षिणां तथा खलु ।

४ D प्रदक्षिणां खलु । ५ D °अम्बूनां । ६ A omits च ।

७ A वसत । ८ B C तत्र । ९ D °पौत्राः । १० D असङ्ख्याफललभ्यते

बौद्धमूर्तिं खयम्भञ्च धर्ममूर्तिं खयम्भुवम् ।
 सङ्गमूर्तिं खयम्भञ्च तथागतस्वरूपिनम् ॥
 बोधिसत्त्वस्वरूपञ्च महासत्त्वस्वरूपकम् ।
 भिक्षूणां भिक्षुरूपञ्च सर्वरूपनमस्कृतम् ॥
 येऽपि च मानवाः सर्वे त्रिरत्नमूर्तिं सम्भुवम्^१ ।
 शरणं गच्छन्ति^२ भावेन त्रिरत्नवंशजं भवेत् ॥
 दशदिक्षु स्थिताः सर्वे बोधिसत्त्वा जिनात्मजाः ।
 सेवितं^३ सततं^४ सर्वकालं तस्मै अहर्निशम् ॥
 ये जनाः सर्वभावेन सेवितञ्च^५ खयम्भुवम् ।
 ते नराः फलसम्प्राप्ता स्वर्गगामिनः सर्वदा ॥
 मानुजाश्च सर्वेऽपि नमस्कृतं खयम्भुवम् ।
 ते अक्षयफलं प्राप्ताः सर्वत्र भुवनेष्वपि ॥
 शम्भूं गच्छामि शरणं यावदाबोधिमण्डतः ।
 श्रीशम्भूं शरणं गत्वा पञ्चमूर्तिं तथागतम् ॥
 विज्ञापयामि सम्बुद्धान्दशदिक्षु व्यवस्थितान् ।
 महाकारुणिकाच्चापि पञ्च ताथागतानपि ॥
 असङ्ख्येषु कल्पेषु जन्मजन्मान्तरेऽपि च ।
 तत्सर्वमशुभं कर्म देशयामि पुनः पुनः ॥
 अनागतिषु संसारे जन्मन्यत्रैव वा पुनः ।
 यन्मया पशुना पापं कृतं कारितमेव वा^६ ॥

१ A शम्भुवं । २ D गच्छति । ३ A B सेवितं । ४ A B शततं ।

५ A D सेवितञ्च । ६ A कृतकारितमेव वा ।

यच्चानुमोदितं किञ्चिदात्मघाताय मोहतः ।
 तदत्ययं देशयामि पश्चात्तापेन तापितः ॥
 रत्नत्रयेऽपकारो यो माता पित्राथवा मया ।
 गुरुं अन्येन^१ वाच्चेपात्कायवाग्बुद्धिभिः कृतः ॥
 अनेकदोषदुष्टेन मयापि येन नायकाः ।
 यत्कृतं दारुणं पापं तत्सर्वं देशयाम्यहम् ॥
 मया बालेन मूढेन यत्किञ्चित्पापमाचितम्^२ ।
 प्रकृत्या यच्च सावद्यं प्रज्ञप्त्यावद्यमेव च ॥
 तत्सर्वं देशयाम्येष शम्भुव अग्रतः^३ स्थितः ।
 कृताञ्जलिदुःखभीतः^४ प्रणिपत्य पुनः पुनः ॥
 अत्ययमत्ययत्वेन प्रतिगृह्णन्तु नायकाः ।
 न भद्रकमिदन्नाथ^५ न कर्त्तव्यं पुनर्मया ॥
 बोधिसत्त्वैर्यदागम्यं करणीयं मयापि तत्^६ ।
 महासत्त्वैश्च सर्वज्ञैः यत्कृतं तत्करोम्यहम् ॥
 विज्ञापयाम्यहं नाथ शम्भुनाथ^७ तवाग्रतः ।
 तत्सर्वमत्ययार्थेन विज्ञापयामि तु पुनः ॥
 पापदेशनामित्यञ्च मानवाश्च कृतं मुदा ।
 तेषां पापान्विनश्यन्ति सर्वत्र जन्मजन्मसु ॥
 अपायदुःखविश्रामं सर्वसत्त्वैः कृतं शुभम् ।

१ D गुरुरन्येन ।

२ D पापमागतः ।

३ D ०मग्रतः ।

४ A ०दुर्खभीतः । ५ D नाथा । ६ D यत् । ७ D नाथं शम्भुनाथं ।

अनुमोदे प्रमोदे न सुखं तिष्ठन्तु दुःखिताः ॥
 संसारदुःखनिर्माचमनुमोदे शरीरिणाम् ।
 बोधिसत्त्वत्वबुद्धत्वमनुमोदे च तायिनाम्^१ ॥
 चित्तोत्पादसमुद्राश्च सर्वसत्त्वसुखावहान्^२ ।
 सर्वसत्त्वहिताधानाननुमोदे च शाशिनाम् ॥
 माता पित्रगुरूणाञ्च अन्येषां सत्त्वजातिनाम् ।
 पुण्यचित्तं समुत्पन्नं पशुजातीनां^३ तथा अपि ॥
 पुण्यानुमोदनामित्यं कृतञ्च मनुजादयः ।
 पुण्यफलञ्च सम्प्राप्तास्ते मोक्षमधिगच्छति ॥

पुण्यानुमोदनायाः ।

चतुर्दिक्षु स्थितान् बुद्धान् प्रार्थयामि^४ कृताञ्जलिः ।
 धर्मप्रदीपान् कुर्वन्तु मोहाद्दुःखप्रपातिनाम् ॥

अध्येषणायाः ।

जिनान् श्रीशम्भुनाथञ्च^५ याचयामि कृताञ्जलिः ॥
 कल्पाननन्तान्तिष्ठन्तु मा भूदन्धमिदं जगत् ।

याचनायाः ।

नमो बुद्धाय धर्माय सङ्गाय च स्वयं
 त्रिरत्नमुत्तये तस्मै आदिवुद्धस्वयम्भुवे ॥
 श्रीस्वयम्भुं मे शरणं^६ रत्नत्रयस्वरूपिणम् ।

१ B चातायिनाम् ।   २ D चित्तात्पादं समुद्राश्च सर्वसत्त्वसुखावहान्
 ३ D पशुजातीं ।   ४ A प्रार्थयामि ।   ५ A omits च ।
 ६ D श्रीस्वयम्भुशरण ।

सर्वप्रतिदिशा मेऽद्य स्वयम्भुवे कृताञ्जलिः ॥
 अनुमोदे जगत्पुण्यं बुद्धबोधौ दधे मनः ।
 आबोधौ शरणं यामि स्वयम्भुं जगदीश्वरम् ॥
 बोधिचित्तं करोम्येष स्वपरार्थप्रसिद्धये ।
 उत्पादयामि बोधिञ्च सत्त्वान्निमन्त्रयामि वै ॥
 दृष्ट्यां चरित्ये संबोधौ भवेऽहं सुगतो^१ गुरो ।
 हिताय सर्वसत्त्वानां चरित्येऽष्टाङ्गपोषधम् ॥
 यथा तथागताः सर्वे बुद्धज्ञानेन चक्षुषा ।
 यानन्ति सर्वं पश्यन्ति कुशलं जातिमूलकम्^२ ॥
 यन्निकायलक्षणञ्च यत्स्वभावं तथा अपि ।
 धर्मतया^३ तु विद्यन्ते अनुमोदात्कुशलाच्च वै ॥
 तन्मूलं नित्यं भवति संबोधौ परिणामितम् ।
 लोकस्य सुखं दुःखञ्च^४ कर्तुं हर्तुं सदा भवेत् ॥
 यथैव भानुना सर्वं तमः दूरीकृतं भवेत् ।
 चन्द्रमसा यथैवापि प्रह्लादं जगतां कृतम् ॥
 तथा दृष्ट^५ श्रुतस्मृत्या पृष्टकथा च प्रापतः ।
 तत्सर्वं जगतां कुर्यां हित^६ सुखाय सर्वदा ॥
 बोधिचित्तयोः ।

० माता पिता पितामह^७ मातुश्च^८ प्रपितामहः ।

१ A सुगत । २ A कुशलमूलं जातिकं । ३ A D तर्कतया ।

४ D लोकस्य च सुखं दुःखं । ५ D दृष्टिं । ६ D हितं

७ A C D बोधिचित्तः । ८ A पितामहतुश्च प्रपितामहः ।

९ D पितामहश्च प्रपितामहः ।

इत्यादि पूर्वगं गोत्रं सुखावतिं प्रगच्छत ॥
 पितृव्यमातुलश्चापि श्वश्रुश्च श्वशुरस्तथा^१ ।
 स्वगोत्रं स्त्रीगोत्रञ्च सुखावतिपदं तथा ।
 पुत्रपुत्री पौत्राश्च सर्वेऽपत्यं तथा अपि ॥
 बौद्धपुत्राश्च ते नित्यं सुवंगञ्च भविष्यति ।
 ज्ञातिबन्धुसुहृन्मित्रदासदासीअभिन्नकम् ॥
 सर्वे जनाश्च लोकाश्च भवेद्युर्वाधिलाभिनः ।
 राजामात्याः सपौराश्च स्त्रियश्च पुरुषा अपि ॥
 कर्मकराः प्रेषकाश्च ते सर्वे बोधिलाभिनः ।
 सर्वे च पशवश्चापि तिर्य्यञ्चापि ससत्त्वजाः ॥
 क्रिमि^२कौटादयः सर्वे भवन्ति जिनपुत्रकाः ।
 एवं नानाविधं तस्मै प्रार्थयन्ति पुनः पुनः ॥
 ते नरा जिनपुत्रा स्युः सर्वत्र जन्मजन्मसु ।
 श्रताचरादिभिस्तस्मै^३ चमापनमुदाहरेत् ॥
 चमस्व हे शम्भुनाथ सर्वसत्त्वानुकम्पया ।
 एकं श्रतं सहस्रञ्च लक्षं कोटिं तथा अपि ॥
 स्वार्थेनापि परार्थेन चमापनं कृतं मुदा ।
 मम पुत्रपौत्रादिषु मद्भ्य मे चापि बान्धवे ॥
 सुहृन्मित्रदासीदासराजामात्येषु पौरजे ।
 लोकेषु पूर्वप्रेतेषु सर्वसत्त्वेषु च पुनः ॥

कृपां देहि शम्भुनाथ निश्चयं करुणं कुरु ।
 इत्थं क्षमापनं तस्मै पुनः पुनः करोति यः ॥
 षड्भिन्नञ्च अनुप्राप्ताः सर्वञ्च पदं लभेत् ।
 समुद्धरन्ति निर्माल्यं येऽपि स्वयम्भुवे मुदा ॥
 कुट्टष्टिमुक्तादेहाश्च मोक्षप्राप्ता भवन्ति च ।
 तस्यां^१ गणञ्च स्थानं ये शोधयन्तीह मानवाः ॥
 रजांसि एभ्य यन्नैश्च समुद्धरन्ति च ये मुदा ।
 हैमवर्णाः सुदृशास्ते पुत्रपौत्रसमन्विताः ॥
 सुभगाः सुन्दरा देहाः परत्रे नाकगामिनः ।
 एवं विदित्वा मानुष्या रजसादयः शोधितम् ॥
 त्वणं कपल्यं पाषाणं^२ दूरीकृतं पुनः पुनः ।
 यथा तत्रैव शोधयन्ति तथा तद्वत्फलं लभेत् ॥
 मनुजादय मानुष्याः शृङ्गगृहं प्रलभ्यते ।
 दुग्धार्थं गोप्रदानञ्च तस्मै च मनुजादयः^३ ॥
 कल्पवृक्षेण सादृश्यफलञ्च^४ लभ्यते ननु ।
 अथ महिषीदानञ्च दध्यर्थञ्च स्वयम्भुवे ॥
 वाञ्छितञ्च फलं प्राप्ताः^५ विशेषैर्मर्त्यमण्डले ।
 त्रामार्थं दुष्टसत्त्वानां रक्षार्थञ्च स्वयम्भुवम् ॥
 शस्त्रहस्तास्थिता ये च शम्भुभक्तिसमन्विताः ।
 आयुश्मन्तो निरोगाश्च पुत्रपौत्रीसमन्विताः ॥

D तस्याः । २ B त्वणं कपल्यं पाषाणम् । ३ A D मनुजा मुदा

A कल्पवृक्षे सादृश्यफलञ्च ।

५ A वाञ्छितफलं संप्राप्ताः ।

१२०

भोग्यवन्तो धनाढ्याश्च गच्छन्त्यन्ते शम्भुवालयम् ।
 मृदङ्गान्मृजान्यटहान्दुन्दुभान्मण्डलानपि ॥
 मुकुन्दाश्च ध्वनन्ति च डिण्डिमान् झञ्झरानपि ।
 कांश्चातालादिकान्तस्मै वादयन्ति च मानवाः ॥
 सुन्दराः दिव्यदेहाश्च भवन्ति सर्वजन्मसु ।
 काहारैश्च तथा त्वर्यैः शङ्खैः शृङ्गादिभिस्तथा ॥
 वंशादि घोषवाद्यैश्च^१ भेर्यादिभिः पुनः पुनः ।
 घोषणां कारयामासुस्तस्मै च मानवादयः ॥
 दिव्यश्रोताश्च ते जाताः सुशब्दं शृणुयुः सदा ।
 भाषजैर्विविधैर्गीतैः सुमनोज्ञस्वरदुतैः^२ ॥
 नृत्यञ्च कारयन्त्येवं कुर्वन्ति च सुसुन्दरम् ।
 ते नराः सुखरा भान्ति सुन्दरा दिवि भूतले ॥
 दिव्यश्रोता महाभिज्ञाः सुशब्दं शृणुयुस्तदा^३ ।
 नृत्यगीतादिकं कृत्वा स्वयम्भुवे च मानवाः ॥
 वन्द्यमानाः सुगात्राश्च निष्पापाश्च वज्रसुताः ।
 दीर्घायुष्का वज्रपुत्राः निरापदा गुणाश्रयाः ॥
 ग्रहव्याधिविमुक्ताङ्गाः भवन्ति ते शुभाकराः ।
 पुनः त्वं शृणु मैत्रेय तस्य स्वयम्भुवो मुदा ॥
 नानोपवासयुक्तानां फलं वक्ष्यामि तत्त्वतः ।
 पूर्वस्मिन्दिवसे कृत्वा शुचिं दन्ता विशोधनम् ॥

१ A D घोषयावाद्यैश्च । D घोषयावाद्यैः ।

२ D ०स्वरैर्युतैः ।

३ D सुशब्दश्च शृणुस्तदा । A शृणुस्तदा ।

चुरकर्मादिकं स्नानं शुचिगन्धोदकैश्चरेत् ।
 प्रातःस्नानं चरेन्नित्यं शुचिवस्त्रासनावृतः ॥
 पञ्चगव्यैश्च संशोध्य शम्भु^१व्रतं समाचरेत् ।
 निराहारो जलाहारो शुभ^२व्रतं समाचरेत् ॥
 पञ्चगव्याशनो वापि क्षीरभोजी तथाचरेत् ।
 फलमूलाशनो वापि शम्भु^३भक्तः समाचरेत् ॥
 आमिषा मधुमद्यादीन्मार्ग्यास्त्रिहं त्यजेद्रूती^४ ।
 हीनजातं कुशीलञ्च न स्पर्शित्वापिनं तथा ॥
 यथोक्तं विधिना सर्वं शम्भु^५भक्त्या समाचरेत् ।
 मानुष्यमानवाया ये उपवासं स्वयम्भुवः ॥
 निश्चयं मनसि कृत्वा इत्थं नेमं कृतं ननु ।
 स्वयम्भुव अनेनैव विधिनोक्तं उपोषधम् ॥
 मानवा मानुष्य कृत्वा वाञ्छितं लभ्यते फलम् ।
 निराहारोऽथवा तस्मै जलाहारो^६ तथैव च ॥
 मासोपवासं नियतं मानवा मानवी कृतम् ।
 इत्थं कृतोपवासस्य फलसङ्ख्या न विद्यते ॥
 मनुजादयमानुष्याः षड्भिन्नपद^७ लभ्यते ।
 पञ्चगव्याशनो^८ यश्च क्षीरभोजी तथा अपि ॥

१ D स्वम्भु० । २ D श्वम्भ० । ३ D स्वम्भु० । ४ D व्रतिः ।

५ D स्वम्भु० । ६ D जलाहारो । ७ D षड्भिन्नञ्च पदं ।

८ D पञ्चगव्यासनो ।

१२८

[उत्तमफलसंप्राप्तः^१ पञ्चाभिज्ञपदं लभेत् ।
 पञ्चामृतं पिवेत्तस्मै उपोषधं कृतञ्च ये ॥
 पञ्चगतिं न लभ्यन्ते केवलं देवजन्मिनः ।
 फलमूलाग्रनो योऽपि पत्रं स्कन्दं तथा अपि ॥]
 मनुजादयमानुष्य बोधिसत्त्वपदं लभेत् ।
 क्षीरोदनादिभिर्भक्तैः एकभक्तं कृतं ननु ॥
 १मध्यमं फलसंप्राप्ताः भिक्षुपदं प्रलभ्यते ।
 आमिषा भार्या मद्यादीन्मासमेकं त्यजेच्च ये ॥
 वाञ्छितं फलसंप्राप्ताः दक्षितं^२ फललभ्यते ।
 उपवासं कृतमित्थं मानव्य मनुजादयः ॥
 खं खं वाञ्छाफलं लब्धाः स्वयम्भुवः प्रसादतः ।
 जीर्णशीर्णभिदीर्णाश्च ये विदधन्ति शम्भुवः^३ ॥
 पूर्णकाया कलिमुक्ता^४ धर्मदेहा शरीरिणः ।
 द्रष्टृकार्थं मृत्पिण्डञ्च द्रष्टृकां मृत्तिकां तथा ॥
 स्वयम्भुवे ददुर्येऽपि भूमिशास्त्रे भवन्ति च ।
 यष्टिकाजीर्ण उद्धारं कृतं तस्मै च मानवाः ॥
 ब्रह्मत्वञ्च पदं लभ्य स्वर्गलोके विशेषतः ।
 चक्रावली कृतार्थेन काष्ठं ददुः स्वयम्भुवे ॥
 ते देवाश्च^५ भवन्ति वै स्वर्गलोके विशेषतः ।

१ B omits the portion bracketted. २ D ०संप्राप्तिः पञ्चाभिज्ञः ।

३ D मध्यमफलसम्प्राप्ताः । ४ D ईक्षितं । ५ D स्वम्भुवः ।

६ D कलिमुक्ताः । ७ D ते देवा ।

फलिणी पट्टकादिञ्च चक्राबलिं त्रयोदशम् ॥
 जीर्णीद्वारं कृतं येऽपि त्रयोदशभुवनं^१ लभेत् ।
 च्छत्र उद्धारणं येऽपि कृतं तस्य च मनुषाः ॥
 भवन्ति लोके राजानः चक्रवर्त्तिपदं^२ लभेत् ।
 विश्वमणिञ्च उद्धारं कृतं येऽपि च मानवाः ॥
 भवन्ति देवतास्तेऽपि तुषितेशो विशेषतः ।
 च्छत्रोपरिध्वजस्यापि जीर्णीद्वारं कृतञ्च^३ ये ॥
 देवराजो भवन्ति ते त्रयत्रिंशे विशेषतः ।
 कलेशं अङ्गनादिञ्च जीर्णीद्वारं कृतं ननु ॥
 सर्वत्र जन्मजन्मेषु बौद्धशिष्यो भविष्यति ।
 चतुः ताथागतान्तारा देह उद्धारणं कृतम् ॥
 ते नराः दीप्तदेहाः स्युः सर्वज्ञत्वं फलं लभेत् ।
 जाम्बूनदेन जीर्णञ्च उद्धारञ्च कृतं ननु ॥
 असङ्ख्यफलसंप्राप्तं^४ बौद्धपुत्रो भविष्यति ।
 सुवर्णेन च जीर्णञ्च उद्धारञ्च कृतञ्च ये ॥
 दिव्यदेहाश्च ते प्राप्तास्त्रयत्रिंशे विशेषतः ।
 रजतेन कृतं जीर्णं उद्धारञ्च कृतं सुरा ॥
 भूपेशो भवति राजा विशेषैर्मर्त्यमण्डले ।
 धातुभिश्च कृतं जीर्णं उद्धारं कृतमानवाः ॥
 गृहस्तेषां भवन्ति ते सर्वत्र भुवनेषु च^५ ।

१ D भूवनं । २ A चक्रवर्त्तीपदं । ३ A कृतं । ४ D ० संप्राप्ता ।

५ A भूवनेषु च ।

१२

इति ज्ञात्वा च मानुष्या जीर्णाद्वारं कृतं ननु ॥
 ईप्सितफलसंप्राप्ता वाञ्छितं लभ्यते फलम् ।
 अथापि शृणु मैत्रेय स्वयम्भूपूजनाफलम् ॥
 तन्नुभयमहं वक्ष्यामि^१ स्वल्पमात्रफलं शुभम् ।
 सर्वतीर्थाभिषेकानां गोदानञ्च प्रउत्तमम् ॥
 गोदानानां सहस्राणां अश्वमेधं लभेत्फलम् ।
 अश्वमेधसहस्राणां रक्ष चैत्यमत्तथा^२ ॥
 रक्ष चैत्यसहस्राणां स्थावरचैत्यञ्च तथा^३ ।
 स्थावरचैत्यसहस्राणां स्तूप^४कृतमहत्फलम् ॥
 स्तूपानाञ्च सहस्राणां धातुस्तूपमहत्फलम् ।
 धातुस्तूपसहस्राणां तं शम्भूपूजन^५ फलम्
 इति ज्ञात्वा च मानुष्यास्तत्पूजनं पुनः पुनः ।
 इत्थं कृत्वा च मानुष्या ह्यप्रमेयफलं लभेत् ॥
 यद् यद् वाञ्छितं सर्वं फलञ्च लभ्यते ननु ।
 भगवन्मुनिशार्ङ्गल पुनवक्तुं त्वमर्हसि ॥
 तस्य स्वयम्भुवो नित्यं पूजनाया महत्फलम् ।
 त्रिरत्नानां विशेषेण गुणं वक्ष्यामि तत्ततः ॥
 एकचैत्यं प्रतिष्ठाप्य सर्वदेवप्रतिष्ठिताः^६ ।
 एकचैत्यं प्रपूजेन सर्वदेवाः^७ प्रपूजिताः ॥

१ D वक्ष्ये । २ B लक्षचैत्यस्य सूक्तया । D ०महत्तथा ।

३ D लक्षचैत्यसहस्राणां स्थावरं चैत्यकं तथा । ४ D स्तूपं ।

५ A ०पूजन० । ६ D ०प्रतिष्ठितः । ७ A सर्वदेवाः ।

एकचैत्यं प्रसंस्कृत्य सर्वदेवाश्च संस्कृताः ॥
 चैत्यविम्बं प्रतिष्ठाप्य व्रतं दानञ्च भोजनम् ॥
 यः कुर्याद्भक्तिसंयुक्तः^१ बोधिभाक्च भवेद्भुवम् ।
 सर्वपापः क्षयं याति शम्भुचैत्यं^२ प्रदर्शनात् ॥
 कोटिजन्मतपः पुण्यमेकशम्भु प्रणामतः ।
 ये शम्भुं शरणं यान्ति न ते गच्छन्ति दुर्गतिम् ॥
 प्रहाय सर्वपापानि बौद्धपदं लभन्ति ते ।
 ये तु शम्भुं^३ समुद्दिश्य पुण्यं कुर्वन्त वा नवाः ॥
 प्रहाय मानुषान् कायान् भवन्ति बोधिलाभिनः ।
 अतीतानागतानाथैः प्रत्युत्पन्नैस्तथागतैः ॥
 सर्वैः शिष्यैस्सहस्राङ्गं तस्मै च पूजनं कृतम् ।
 एतत्सङ्क्षेपतं पुण्यं ज्ञातव्यं शम्भू^४ कर्मसु ।
 न शक्यते जिनैः सर्वै वक्तुं सर्वं मया कथम् ॥
 अतीतानागतैर्बुद्धैः प्रत्युत्पन्नैस्तथा अपि ।
 तस्य स्वयम्भुवो नित्यं फलं वक्तुं न शक्यते ॥
 अहमत्रैव^५ एकाकी गोपुच्छपर्वते वशन् ।
 श्रीस्वयम्भुवोऽपि सर्वं न शक्यामि वक्तुं फलम्
 इति मत्वा च मैत्रेय यूयञ्च मानवादयः ।
 तस्य स्वयम्भुवो नित्यं सेवां^६ कृतं पुनः पुनः ॥

१ A ०संयुतः । २ D स्वम्भुचैत्यं । ३ A शम्भू । ४ D सम्भू ।

५ D अहमैत्रेय । ६ A सेवां ।

१२

अथ तस्य वचः श्रुत्वा शाक्यसिंहो^१ जगद्गुरोः ।
 सर्वेषां पर्षदानाञ्च चेतांसि सुस्थितं^२ भवेत् ॥
 भवन्ति विपुलालक्ष्मी पूज्यमानो नृपाद्यैः^३
 दिविभुवि^४सुजनैर्देवसङ्घैर्महद्भिः ।
 कुमुदशशिनिभाभो भोजमध्येषु संस्थः
 तमग्मनिभयं ये आवयेच्छम्भूपूज्यम् ॥
 इत्यादिष्टं मुनीन्द्रेण श्रुत्वा सर्वे सभाश्रिताः ।
 लोकास्तथेति विज्ञप्य प्राभ्यनन्दन्^५ प्रबोधिताः ॥
 इति मे गुरुणादिष्टं श्रुतं मया तथोच्यते ।
 त्वमप्येव सदा राजन् भज तत्र जिनालये ॥
 एतत्पुण्येन ते भद्रनिरुत्यातं सदा भवेत् ।
 बोधिचित्तञ्च सम्प्राप्य बोधिसत्त्व भवेदपि ॥
 ततः सम्बोधिसम्भारं पूरयित्वा यथाक्रमम् ।
 मारान्निर्जित्य सम्बोधिं प्राप्य बुद्धपदं लभेत् ॥
 इति शास्त्रार्हतादिष्टं निशम्य स नराधिपः ।
 अशोकः ससभालोकाः प्राभ्यनन्दन्^६ प्रबोधिताः ॥
 [अथाशोको महौपालः साञ्जलिः^७ पुनराश्रितः^{१०} ।

१ A शाक्यसिंह । २ B C फुल्लितम् । D सुस्थितं ।

३ A नृपोयैः । ४ A भूवि । ५ D प्राभ्यनन्द ।

६ D इति शास्त्रासमादिष्टं निशम्य । ७ D प्राभ्यनन्द ।

८ B omits the portion bracketted. ९ D साञ्जलिः ।

१० A पुरराश्रितः ।

तमर्हन्तं यतिन्नत्वा प्रार्थये^१ देवमादरात् ॥
 भदन्त श्रोतुमिच्छामि स्वयम्भूत^२ स सत्कथाम् ।
 तत्सम्यक् समुपादिश्य सम्बोधयतु नो भवान् ॥
 इति सम्यार्थिते राज्ञा सोर्हन्त्यति महामतिः ।
 उपगुप्तो नरेन्द्रन्तं सम्यश्चक्षेवमादिशत् ॥
 साधु शृणु महाराजन् यथा मे गुरुणोदितम् ।
 तथाहन्ते प्रवक्ष्यामि सर्वलोकाभिवोधने ॥]

इति श्रीमति बृहत्स्वयम्भूपुराणे गोशृङ्गपर्वते स्वयम्भूचैत्यभट्टा-
 रकोद्देशे पूजाफलवर्णनोनाम द्वितीयोऽध्यायः ॥

तृतीयाऽध्यायः ।

ॐ नमः शिवाय ॥

अथ प्रोवाच मैत्रेय भगवन्तं गुणोदधिम् ।
 यदेव भगवानाह तदेव ब्रूहि साम्प्रतम् ॥
 मयि कृपामनुकम्पां लोकानां पुण्यद्वये ।
 सर्वेषामपि सत्त्वानां चाणाय शुभकारिणे ॥
 अपुण्यानां पुण्यार्थाय अहितानां हिताय च ।
 असौख्यानां सुसौख्याय^१ अमोक्षाणां मोक्षप्राप्तये^२ ॥
 पापीनां पुण्यचित्ताय दुःशीलानां सुशीलिने^३ ।
 अधर्माणां सधर्माय अगुणीनां गुणप्राप्तये^४ ॥
 अन्धानां दृष्टये नित्यं मूकानां वाचनाय च ।
 वधिराणां श्रुतार्थाय मन्दानां बुद्धये^५ अपि ॥
 कुब्जानां ऋजु अर्थाय^६ पङ्गुणाञ्च^७ अपङ्गवे ।
 आतुराणां निरोगाय असमर्थानां समर्थये^८ ॥
 अधनानां धनार्थाय अज्ञानानां ज्ञानप्राप्तये^९ ।
 अपुत्राणां सपुत्राय अपौत्रिणां तथा अपि ॥

१ A सुभिच्छाय । २ B मोक्षाय च । ३ B सुशीलिने ।

४ B गुणप्राप्तये । ५ B बोधये । ६ B कुर्वाय ।

७ B पङ्गवानाम् । ८ B समर्थिने । ९ C मन्दानां बुद्धये अपि ।

अदासानां सदासाय अदासीनामपि तथा ।
 अभार्याणां सभार्याय अमित्राणां सुमित्रिने^१ ॥
 अवंगानां सवंगाय अवान्धवानां बन्धवे^२ ।
 अमोक्षाणां समोक्षाय अगुरुणां गुरवे अपि ॥
 अराजानां सराजाय अद्वीपानां सद्वीपिने ।
 अराज्यानां सराज्याय मह्यमर्थज्ञ हि गुरो ॥
 सर्वेषामपि सत्त्वानां सर्वेषामपि प्राणिनाम् ।
 तीर्थञ्चापि पशूनाञ्च हितार्थाय कुरु गुरो ॥
 दयाकृपां पुरस्कृत्य^३ देशयिष्यसि साम्प्रतम् ।
 शम्भुनाथोपदेशञ्च देहि मह्यं गुरो पुनः ॥
 कस्मिन्नवसरे नाथ नेपालोऽयं हृदस्थितः ।
 समन्ताच्च परिवृत्त्य कालैश्च पर्वतैर्ननु^४ ॥
 पूर्वाच्च पश्चिमान्तं तु दक्षिणादुत्तरं तथा ।
 सप्तक्रोशञ्च आयामं व्यायामञ्च तथा अपि ॥
 नानागुणविभूषाङ्गं त्रैलोक्येऽपि सुदुर्लभम्^५ ।
 वरुणादय नागेन्द्राः वासितं तत्र सर्वदा ॥
 त्रयत्रिभिः कोटिनागैः नागलोकाः समागताः ।
 तत्र स्थिताः सदा नित्यं तस्मादन्य न गच्छताः^६ ॥
 नागराजादयो^७ नागाः विस्मृताश्च स्वभूवनम् ।

१ A अमित्रां सुमित्राय ।

२ B सवान्धवे ।

३ A दयाकृपामपुरस्कृत्य ।

४ D पर्वतैर्ननु ।

५ A सुदुर्लभं ।

६ B तस्मादन्यं न गमिता ।

७ A नागराजादय ।

१२

स्वयम्भुवः प्रभावेन स्वभुवनञ्च विस्तृतम् ॥
 अष्टाङ्गोपेतशलिलैः तद्भूदस्य समन्ततः ।
 पूरितं विविधं नूनं समन्ततः सुशोभितम् ॥
 जलजैः जलजैः पूर्णं अण्डजैः अण्डजैरपि ।
 खगजैः खगजैर्वापि पूरितं पूरितं हृदः ॥
 इत्यादि गुणसंयुक्ते कालौहृदे विचित्रके ।
 तं शम्भुं सर्वथा दृष्ट्वा भूमयञ्च कृतं ननु^१ ॥
 [केन च कारणेनापि केनार्थं च कृतं ननु]^२ ॥
 केन च शासिना अत्र केनेत्यं भूमयं कृतम् ॥
 केन राज्यादि सम्पूर्णं केन तत्र प्रस्थापितम्^३ ॥
 केन राज्यं कृतं तत्र केन संस्थापितं प्रजाः ॥
 कस्य तथागतस्यापि काले इत्यञ्च भूमयम् ।
 तद्भूदस्य समन्ताच्च जलञ्च शोधितं ननु ॥
 नगरं निगमं ग्रामं^४ राजधान्यञ्च राष्ट्रकम् ।
 जनपदादिसंकीर्णं नानादेशैश्च^५ पूरितं ॥
 ऋद्धं^६ स्फीतञ्च चेमञ्च सुभिन्नं नगरं^७ अपि ।
 आकीर्णजनमानुष्यं समन्ततः सुपूरितम् ॥
 त्रयोविंशति नाकेशाः स्वर्गानां भुवने स्थिताः ।
 ते देवाश्च सदा स्थित्वा^८ पूजिताश्च स्वयम्भुवम् ॥

१ A D ननुः । २ B omits this line. ३ B प्रस्थापितम् ।

४ B ग्रामं निगमम् । ५ A D ०देशश्च । ६ D ऋद्धिं ।

७ D मङ्गलमपि । ८ D ते देवाश्च स्थिता सत्वा ।

चतुर्वर्गादय^१ येऽपि मानुषा दूरतस्थिताः ।
 वन्दनाञ्च प्रकुर्वन्ति तस्मै स्वयम्भवे^२ मुदा ॥
 पञ्चदशादिभुवनाः सत्वाश्च नारका अपि ।
 ते सर्वदा स्वयम्भुं च सुमनाञ्च कृतं कृतम् ॥
 अगाढं जलपूर्णञ्च कालीहृद विचित्रकम् ।
 केनेत्यं भूमयं कृत्वा राज्यादयः प्रथापितम्^३ ॥
 नाम्नातं नागवासोऽयं जातोऽभूत्कस्य ग्रामने ।
 कस्य काले भवत्तत्र ग्रामादिकमशेषतम् ॥
 तथागतस्य सकलं वद मे वदताम्बरः ।
 तत्सर्वं सर्वथा ब्रूहि शीघ्रं नाथ दयाङ्कुरे ॥
 कृपां मयि अनुकम्प^४ सत्त्वानां पुण्यवृद्धये ।
 मोक्षाय च सुभिन्नाय सर्वेषां च हिताय च ॥
 कालज्ञो^५ समयज्ञश्च भगव^६न्मुनिनायकः ॥
 तत्सर्वं सर्वथा ब्रूहि लोकानां हितकाम्यया ।
 कृपां देहि दयानाथ कुरुष्व साम्प्रतं ननु ॥
 सर्वसत्त्वानुकम्पार्थं मय्यपि^७ च दयाङ्कुर^८ ।
 एवमुक्ते च मैत्रेय भगवान् प्रत्युदाहरत् ॥
 कालज्ञः समयज्ञश्च सोऽयं सौद्धोदनी^९ मुनिः ॥
 सर्वज्ञश्च जगन्नाथः सर्वविच्च जगद्गुरुः ।

१ D चतुर्वर्गादये । २ D स्वयम्भुवं । ३ D प्रस्थापितं ।

४ B अनुन्यस्य । ५ A D कालज्ञ । ६ D भगवान् ।

७ B मयीपि च । ८ D कुरुः । ९ D सौद्धोदनं ।

१२

देवासुरमनुष्याणां परमार्थतत्त्वविद्गुरुः ॥
 नानार्थयुक्त मैत्रेय तत्प्रभावञ्च साम्प्रतम् ।
 शृणु साधु च सुष्ठु च निश्चयं मनसि कुरु ॥
 यथैव च त्वया उक्तं तथैव साम्प्रतं ननु ।
 वाचयामि च^१ भावेन सत्त्वानां हितकर्मया^२ ॥
 लोकानां वृद्धये पुण्यं धर्माय पापकारिणाम्^३ ।
 धर्मार्थीनां^४ च मोक्षाय प्राप्तये मुक्तिनां पदम्^५ ॥
 अपुण्यानां सपुण्याय अधर्माणां सधर्मिणे ।
 अकृताणां^६ कृतार्थाय कृतानां फलप्राप्तये ॥
 अमनसिनां मनसे मनसिनां कृताय च ।
 कृतानां वीजोत्पन्नानां फलवृद्धि फलाप्तये^७ ॥
 फलानाञ्च सुभोग्याय भोग्यानां मोक्षप्राप्तये ।
 मोक्षाणां बोधिवीजाय बोधिनां ज्ञानप्राप्तये ॥

अपि च शृणु—

लोकानां वृद्धये पुण्यं धर्माय पापकारिणाम्^८ ।
 धर्मात्मानां समोक्षाय प्राप्तये मुक्तिनां पदम् ॥
 अनाथानां सनाथाय अत्राणानां त्राणाय च^९ ।
 अगुरुणां सगुरवे^{१०} अराजानां राजाय च ॥

१ B वाचयिष्यामि । २ D °काम्यया । ३ A कारिणां ।

D कारकारिणाम् । ४ B धर्मात्मानाम् । ५ D मुक्तिनां प्रदं ।

६ B अकृतार्थानाम् । ७ B अफलानां फलाय च ।

८ B अपि च मैत्रेय लोकानां पुण्यवृद्धये । ९ D अत्राणां त्राणनाय च ।

१० B अगुरवे । D सद्गुरवे ।

अस्थानानां सस्थानाय अस्वामिकानां^१ स्वामिने ।

१[अराज्यानां सराज्याय सपुत्राणां सपुत्रये ।

अपुत्रीणां सपुत्रौ च अवंशानां सर्वंशने ॥

अप्रजानां प्रजार्थाय अश्वामीनां सशामीने ।]

अस्त्रीणाञ्च सपत्न्यै च अधनानां सधनाय च ॥

अगुणीनां सगुण्ये अज्ञानानां सुज्ञानये^२ ।

अग्निचाणां सग्निचाय अदासीनां सदासिने ।

अदासानां सदासाय तत्त्वविन्मैत्रेय प्रष्टु ॥

अस्मिन्काले च मैत्रेय नेपालमण्डले भुवि^३ ।

कालीह्रदे च विख्याते सहस्रदलपङ्कजे ॥

नानारत्नसुसंयुक्ते नानामणिविचित्रके ।

नानागुणविभूषाङ्गे नानालक्ष्मीभि पूरिते ॥

श्रीस्वयम्भुं जगन्नाथं ज्योतिरूपं सरूपकम् ।

सहस्रसूर्यादधिकं तेजैश्च परिपूरितम् ॥

स्वयं उत्पन्ननाथञ्च^४ कालीह्रदे विचित्रके ।

विश्वकर्मादिभिर्देवैः कृतिमञ्च नहि पुनः ॥

स्वर्गजैर्मर्त्यजैः सर्वैः तस्य पातालजैरपि^५ ।

शेवाञ्चकारयामासुः दूरेनाप्यत्रमण्डले^६ ॥

१ B अस्वामीनां । २ B has these three additional lines.

३ D अज्ञानाच्चापि ज्ञानये । ४ B अयं नेपालमण्डले ।

५ B स्वयम्भुवं जगन्नाथं । C स्वयम्भू । ६ A पातालजैरपि

७ A दूरेणापात्रमण्डले ।

१२

तद्भद्रस्य समन्ताच्च सर्वकालेषु^१ संस्थिताः ।

नाकजा मर्त्यजा लोकाः पातालजा अपि पुनः ॥

दूरेण सर्वभावेन वन्दिता पूजिता सदा ।

प्रतिदिने प्रतिष्ठत्वा तच्छेवायां^२ परा ययुः ॥

अपि च ।

धृतराष्ट्रो विरूढकः विरूपाक्षः वैश्रवणश्च वै^३ ।

गन्धर्वैः कुम्भाण्डैर्वापि नागैर्यक्षैस्तथा अपि ॥

इत्थं चलार राजानः स्वस्वगणैः परिवृताः ।

वासितं^४ सर्वकालञ्च स्वयम्भोः लक्षणाय च ॥

इन्द्र यमश्च वरुणः कुबेरश्च तथा अपि ।

अग्निनैः चेत्य वायुश्च ईशानश्च अपि तथा^५ ॥अध ऊर्ध्वं दशभिश्च दिग्भिः^६ पुनः तथा ।

स्वस्वगणैस्समावृत्य तस्य लक्षाकृतं परः ॥

त्रयत्रिंशेश्वरो राजा अप्सराभिः परिवृतम् ।

अनेकैः^७ पूज्ययोग्यैश्च पूजितं च स्वयम्भुवम् ॥यामेशो यामजा^८ देवाः तुषितेशः तुषित^९ अपि ।

निर्झाणरतयः चेशः वशवर्त्तयश्च तथा ॥

ब्रह्मकायिका ईशश्च^{१०} ब्रह्मपुरोहिता अपि ।महाब्रह्मा ब्रह्मेशश्च^{११} परीक्षाभाः स ईश्वराः ॥

१ B सर्वे नीलेषु D सर्व्वतीरेषु । २ D च । ३ B धृतपुरिः

४ D वाशितं । ५ D तथा अपि । ६ D दिग्भिश्च ।

७ B अनेकैः । ८ A D यामये । ९ B तुषितजाः D तुषिता ।

१० B D ब्रह्मका ईशश्च । ११ D महाब्रह्मा च ब्रह्मेश ।

अप्रमाणाभाः ईशश्च आभाश्चराः सईश्वराः ।
 परीत्तशुभाः सईशाः^१ अप्रमाणशुभास्तथा ॥
 शुभकृत्स्नाः कृत्स्नेश्च अनभ्रकाः सईश्वराः ।
 पुण्यप्रशवाश्चेश्वश्च वृहत्फला तथा अपि ॥
 अवृह्णा अवृहेश्च अतपाः सातवेश्वराः ।
 सुदृशाः सुदृशेशोऽपि सुदर्शना दर्शनेश्वराः ॥
 अकनिष्ठा कनिष्ठेशः इत्यं स्वर्गलोकजा अपि ॥
 त्रयोविंशतिलोकानां देवास्तत्र^२ सदा स्थिताः ।
 श्रीस्वयम्भव रक्षार्थं^३ पूजार्थञ्च पुनः पुनः ॥
 स्वभुवनादि अन्यस्मिन्नगच्छन्ति च कुत्रचित् ॥
 पूर्वविदेहां जम्बुञ्च^४ अपरगोडावनी तथा^५ ।
 उत्तर^६कुरुमादि च उपद्वीपं चतुर्षु च ॥
 ये वशन्ति च अष्टासु मर्त्यजा मानुषादयः ।
 प्रयाताः^७ आयाताः सर्वे स्वयम्भुं दर्शनाय च ॥
 सर्वे^८ देवाश्च मानुष्या स्थित्वा ह्रदसमन्ततः ।
 पुष्पैर्धूपैश्च दीपैश्च दूरेणापि च पूजितम् ॥
 प्रतिदिने समायाताः पूज्यं वन्द्यं कृतं ननु ।
 स्नात्वा स्नात्वा शुचिं कृत्वा प्रयाताश्च पुनः पुनः ॥
 इति सर्वे च मानुष्याः देवा अपि पुनः पुनः ।

१ C परीत्ताभाः स ईशाय । २ A त्रय० । ३ A देवान्तत्र ।

४ A लक्षार्थम् । ५ D ज्येष्ठञ्च A जंलञ्च । ६ A गोदानान्तथा

७ D उत्तरे । ८ A D प्रजायताः । ९ D सर्व्व० ।

यात्रां प्रतिदिने कृत्वा^१ स्वभुवनं ययुः पुनः ॥
 देवपुत्रद्वयोर्मध्ये एकोऽस्ति^२ च मानुषम् ।
 द्वयोर्मानुषयोर्मध्ये एकमस्ति च देवताम् ॥
 प्रतिदिने सुसम्पूर्णं यात्रा^३महं कृतं ननु ।
 सर्वदेवाश्च मानुष्याः सर्वकालमहं कृतम् ॥
 इत्थं मानुष्यैर्देवैश्च^४ मिश्रितं संस्थितं सदा ।
 स्वयम्भुवः प्रभावेन तत्रायांतु नरदुःखकम्^५ ॥
 सदा सदा समायाताः प्रयाताश्च सदा सदा ।
 दिने दिने अनेनैवं यात्रया^६ च सुपूरितम्^७ ॥
 मृदङ्गवादितं कैश्चित् कैश्चिद्गुण्डीवादितम् ।
 पटहं वादितं कैश्चित् वीणाश्च वादितं तथा ॥
 घण्टश्च वादितं कैश्चित् कांशजं वादितं तथा ।
 टका च वादितं कैश्चित् मण्डलं वादितं अपि ।
 ध्वनश्च^८ वादितं कैश्चित् मर्दुश्च^९ डिण्डिमं अपि ॥
 झञ्झलं वादितं कैश्चित् समायाताः दिश दशात् ।
 जन्तुगृहं^{१०} गृहं कैश्चित् त्र्यं काहालकं अपि ॥
 भेरिश्च घोषणां कृत्वा सर्व^{११}लोकाः समागताः ।
 कैश्चित् गीतश्च गानञ्चोत्साहं कृत्वा प्रतिदिने ॥

१ A D प्रतिदिने जात्रा कृत्वा । २ A एकस्ति । ३ A जात्रां ।

४ D मानुष्यदेवैश्च । ५ D तत्रायान्ति न दुःखकं B यान्ति च दुःखकम् ।

६ A जात्रया । ७ B पूरितम् । ८ B ध्वनश्च । ९ B मर्दुश्च A मर्दुश्च ।

१० A D जनाग्रहं । ११ D सर्वे ।

दशदिशः समायाता यस्त्रियश्च पुरुषा अपि ॥
 शिखिनः चापि कालेऽस्मिं कालीहृदे विचित्रके ।
 इत्थं देवाश्च मानुष्याः उत्साहं कृत्वा प्रतिदिने^१ ॥
 [दशदिशः समायाता च कृतं ननु ॥]
 प्रति अर्द्धि प्रतिमासे प्रतिवर्षे पुनः पुनः ।
 स्वयम्भुवः सार्वकालं यात्रा^२महं कृतं ननु ॥
 नारकापि च सर्वेऽथ प्रतिदिने मुदा पुनः ।
 श्रीस्वयम्भुं जगन्नाथं अमणाञ्च^३ कृतं कृतम् ॥
 तथापि च ।
 संजीवजाः कालसूत्रां^४ सङ्घाता रौरवा अपि ।
 महारौरवाः तपनाः प्रतापना अवीचिकाः ।
 अबुदा^५ अटटाश्चापि हहवा ऊङ्गवास्तथा ।
 उत्पलाश्चापि पद्माश्च महापद्मा अपि तथा ॥
 इत्यादि पञ्चदशजाः नारका दुःखभागिनः ।
 प्रतिदिने अस्त्रेऽस्त्राणां^६ कृत्वा तस्मै स्वयम्भुवे मुदा ॥
 नमो बुद्धाय धर्माय सङ्घाय शरणं^७ सदा ।
 नारका शरीरां त्यक्त्वा^८ सुखावतिं^९ गतिं लभेत् ॥
 मैत्रेय भूतपूर्वत्यं कल्पेऽस्मिं भद्रसंज्ञके ।

१ B D उत्साहं च कृतं ननु ।

२ B D omit this line.

३ A जात्रां । ४ B सुमनाञ्च । ५ D ०शूत्रां । ६ D अर्जुदाः ।

७ D अस्त्राणां । सुश्रुषाणां ? ८ D सरणां । ९ A नाकशरिणान्त्यक्ता ।

D नाकां शरिरान्त्यक्ता । १० B सुखावती ।

निर्वाणे शिखिने बुद्धे दीर्घकाले गते सती ॥

सहस्रषष्टिवर्षेऽस्मिं प्रजामायुषिस्थितो^१ ।

नोपमायां तदा आसात्कश्चिद्विख्यातपार्थिवः ॥

१[राज्यञ्चकारयामस स धर्म्मपत्निना सह ।

ऋद्धं स्फूतञ्च चेमञ्च आकीर्णजनपूरितम् ॥

वज्रमानुष्यसम्पूर्णं सर्वमङ्गलपूरितम् ।

इति उपद्रवादीपञ्च न विज्ञातं च राष्ट्रकम् ॥

सुखदुःखं अभूत्तस्य प्रजानाञ्च तथा अपि ।]

*धर्म्मात्मा गुणवान् विज्ञः कालज्ञः^२ नेमसंयुतः ॥

दयावान्पुण्यवान्विद्वान् सप्तरत्नैः सुसंयुतः* ।

एकपुत्रमिव^३ पितरौ कृतं राज्यञ्च निश्चयं ॥

*तस्य धर्म्मावती पत्नी पुण्यवती सुमङ्गली ।

*स्त्रीलक्षणविभूषाङ्गी स्त्रीरत्नशार्दूली सती ॥

*दुःखं सुखं अभूद्यस्य तस्यापि च तथा अभूत् ।

*यथा यस्या अभूद्वापि प्रजानाञ्च तथा अपि^४ ॥

तस्य पुत्र अभूज्जातः सर्वलक्षणमण्डितः ।

द्वात्रिंशलक्षणेयुक्तः अशीतिव्यञ्जनैर्वृतः ॥

१ B प्रजानामायुषस्थितो । D प्रजानां ।

२ B inserts the portion bracketted after the verse धर्म्मात्मा &c.

३ D कारञ्चः ।

४ B एकपुत्रिव ।

५ A प्रजानां तथाभवन् ।

B प्रजानां तत् तथाभवत् । * D repeats two verses तस्य धर्म्मावती पत्नी &c. with the change अपि into भवत् in the repetition.

ब्रह्मविष्णुशिवशक्रैः पूजितः पादपङ्कजे ।
 दशभिर्लोकपालैश्च इन्द्रादित्रिदशैर्गणैः ॥
 कामाचलैश्च सर्वैश्च रूपाचलैस्तथा अपि ।
 आरूपावचलैः सर्वैः तस्य सेवां कृतं सदा ॥
 इत्येवं गुणभूषाङ्गी राज्यञ्च गौरवं ननु ।
 वज्रस्त्रीभिश्च सम्पूर्णं सर्वलोकैः सुपूरितम् ॥
 इत्थं च माङ्गल्यैर्युक्तं राज्यञ्च परिपूर्णकम् ।
 गृहं राज्यं परित्यज्य शालमूले प्रविशतु^१ ॥
 शालमूले प्रविशित्वा^२ वज्रपर्यङ्कसंस्थितः ।
 कायवाक्चित्तयुक्तेन समाधि^३विग्रहं दधौ ॥
 देवासुरमनुष्याणां सम्बोधिगुरु^४नायकः ।
 विश्वभूमुनिराख्यात^५ त्रैलोक्यानां अपि गुरुः ॥
 सत्यवाक्यानामश्रोसौ^६ विश्वभूम् सुनिपुङ्गवः ।
 निश्चिन्तमनसि ध्यात्वा संबोधिज्ञानमाप्नुयात् ॥
 सम्यक् सम्बोधिचित्तं^७ च प्राप्तः^८ सोऽयं सुनिगुरुः ।
 देवासुरमनुष्याणां शास्ता च लोकनायकः ॥
 सर्वज्ञः सर्वविन्नाथः सर्वसत्त्वः जगद्गुरुः ।
 नारकानां हितार्थाय विशेषलोकनायकः ॥
 सस्वर्गानां समर्त्थानां नारकानां तथा अपि ।

१ B प्रविशति, D प्रवेशतु । २ D प्रविशत्वा । ३ B समाधिं ।

४ B ०गुण० । ५ B विश्वभूमुनिराख्यातः । ६ B सत्यलोकानामश्रो-

ऽसौ । ७ B C ०रित्यं । ८ B D प्राप्त ।

तीर्थञ्च पशुजातीनां तेषां शास्ता च नायकः ॥
 अपुण्यानां सुपुण्याय पुण्यानां प्राप्तये फलम् ।
 फलीनां^१ मोक्षप्राप्ताय मौचिनां^२ परमं पदम् ॥
 ईदृशैर्गुणभूषाङ्गः विश्वभूमुनिनायकः ।
 स्वेच्छया सर्वभावेन सत्वोद्धार गुरुः^३ मुनिः ॥
 नामेन चापि राज्येन धर्मेण च धनेन च ।
 नेमेनापि च भावेन^४ ज्ञानेन च बलेन च ॥
 पर्वताख्योऽपि राजोऽहं बोधिसत्व भवामि च ।
 शिष्यञ्च^५ कारयामास कालेऽस्मिं तस्य पूजते^६ ॥
 गुरुपूजा कृतन्तेन^७ सत्कृतो मानितोऽर्चितः^८ ।
 पिण्डपात्रादिदानेन विश्वभोः पूजनं कृतम् ॥
 बोधिसत्वो महासत्वः भिक्षुणी भिक्षुभ्य अपि^९ ।
 सशिष्येभ्यश्च सर्वेभ्यः^{१०} संश्रवां च कृतं भवेत् ॥
 चीवरपिण्डपात्रादिभैषज्यशयनाशनैः ।
 विश्वभुं मुनि आदि^{११} च तच्छिष्येभ्यश्च सर्वदा ॥
 सेवां^{१२} च कारयामास सशिष्येभ्यः^{१३} पुनः पुनः ।
 प्रतिदिनं सार्वकालं मान्यं^{१४} पूजां कृतं भवेत् ॥

- १ A D फलानां । २ D मौक्षानां । ३ D ईदृशी० । ४ B कृतो ।
 ५ A C नेमेनापि भावेन B नेमेन च भावेन । ६ B शिष्यं ।
 ७ D पूजिते । ८ B कृतत्तेन । ९ D गुरुपूजाकृतेऽन्ते च नभस्कृतार्चमानितः ।
 १० D भिक्षुभ्यः भिक्षुणी अपि । ११ D सशिष्येभ्यश्च संश्रवां च कृतं
 भवेत् खलुस्तथा । १२ A C omit सर्वेभ्यः । १३ B मुनिमादिश्च ।
 १४ B सेवां । १५ D adds च । १६ B मान्य ।

तच्छकाशात्स्वयम्भोश्च प्रभावं च मया श्रुतम् ।
दर्शनपूजनयोश्च^१ फलञ्च^२ अधिकं श्रुतम् ॥
दर्शनं सर्वभावेन विश्वभोश्च प्रसादतः^३ ।
श्रीस्वयम्भुं जगन्नाथं^४ दर्शयामि मुदा च वै ॥
इति सर्वे च मैत्रेय धर्मधातोः स्वयम्भुवोः^५ ।
महिमां च प्रभावं च वक्ष्यामि^६ तत्ततः शृणुः ॥

अपि तु

विश्वभूर्गच्छति यत्र सर्वे ग्रिथ्ये परिवृतः ।
तत्पृष्ठतश्च तदाहं^७ गच्छामि सर्वत्र^८ मुदा ॥
विश्वभु^९नाथक काले तस्मिं नेपालमण्डले ।
आगतोऽहं गुरोः पृष्ठः स्वयम्भुं दर्शनाय^{१०} च ॥
श्रीस्वयम्भुं जगन्नाथं मया^{११} दृष्ट्वा मुदा पुनः ।
विश्वभोश्च प्रसादेन तस्य सेवां कृतं भवेत् ॥
सद्गुरुं शम्भु^{१२}नाथञ्च पूजयामि सगौरवम् ।
वन्दयिष्यामि भावेन स्तोत्रयामि च सर्वदा ॥
बोधिसत्त्व महासत्त्व भिक्षुभिक्षुणीणां^{१३} अपि ।
उपाशको^{१४}पाशिकानां सर्वेषाञ्च हिताय च ॥

१ A D °पूजनेनायाश्च । D omits च । २ A omits च । ३ B प्रसादतः ।

४ B नाथनाथं दर्शयामि मुदाय वै । ५ B स्वयम्भुवे । ६ D वक्ष्यामि ।

७ B तत्राहं गच्छामि सर्वदा । ८ D सर्वतस्सदा । ९ B विश्वभूम् ।

१० D दर्शये ततः । ११ B यमं । १२ D सम्भु० ।

१३ A D °भिक्षुणामपि । १४ D उपासक० ।

सुखाय च समोच्चाय देशयिष्यति साम्प्रतम् ।
 तस्य स्वयम्भूनायस्य महिमां उपदेशकम् ॥
 श्रीस्वयम्भू देवनाथं^१ पूजितं मानवादयः ।
 तस्मिं ह्रदे च ये स्नात्वा सुखावतिपदं लभेत् ॥
 सर्वेषामपि तीर्थानां गङ्गायापि सगौरवम्^२ ।
 मन्दाकिन्या अपि^३ चासौ^४ सर्वत्र भुवनेष्वपि ॥
 त्रिसाहस्रे महालोके त्रैलोक्येऽपि विशेषतः ।
 तद्भुदेन शादृश्यं सर्वतीर्थानां च नहि ॥
 इति मत्वा च सर्वेऽपि देवासुरनरादयः ।
 प्रतिदिने प्रतिस्नात्वा^५ तस्य सेवां^६ कृतं भवेत् ॥
 सर्वेषामपि सत्त्वानां कलिमलविनाशनम्^७ ।
 तस्मिं च स्नानपुण्येन सर्वपापदुरीकृतम् ॥
 दशा^८ कुशलजं पापं दूरीकृतं पुनर्भवेत् ।
 दश^९ कुशलजं पुण्यं फलञ्च लभ्यते ननु ॥
^{१०}आपञ्च पूर्वजन्मानां अपरं पञ्चजन्मानाम् ।
 दशानामित्यं जन्मानां^{११} पाप दूरीकृतं ननु ॥
 इति मत्वा च मानुष्याः देवा दैत्या अपि तथा ।
 स्नात्वा स्नात्वा शुचिं कृत्वा भक्त्या प्रतिदिने गताः^{१२} ॥

१ B जगन्नाथम् । २ B सुगौरवं । ३ B मण्डाकिन्याश्चापि । ४ D वासौ ।

५ B विधिस्नात्वा । ६ A सेवां । ७ B कलिमलविनाशनं । ८ A दशां ।

९ A दशां । १० B आ पञ्च पूर्वजन्मानां आपञ्च परजन्मानाम् ।

११ B जन्मानां । १२ A omits भक्त्या । B प्रतिदिने गत्वा द्रुतम् ।

इत्थं सर्वत्र मानुष्याः गुरुणा सह सङ्गमाः^१ ।
 तच्छेवां च मुदा कृत्वा अनाद्ये^२ गमिष्यति ॥
 कचित्स्वच्छेत्रं गत्वाच अन्यच्छेत्रं^३ कचित् गताः ।
 कचित्स्थित्वाचगुरुणा कचित्त्र सदास्थिताः ॥
 स्थविरादिभिः^४ शिष्यैश्च बोधिसत्वगणैरपि ।
 भिक्षुभिः भिक्षुणीभिश्च उपाश्रकोपाश्रकैः^५ ॥
 चैरकैश्चैरकाभिश्च^६ सशिष्यैश्च पुनः मुदा ।
 राजामात्यसपौरैश्च अनेकैर्जिनशेवकैः ॥
 आवकैः जिनशिष्यैश्च सार्द्धं तत्रागत गुरुः ।
 अनेकैर्देवनागैश्च यक्षकिन्नरनायकैः ॥
 एतैः कश्चिद्दिनं^७ वापि तत्र स्थित्वा जगद्गुरुः ।
 शिष्यैः सार्द्धमपि सर्वैः स्वयम्भूपूजनाय च^८ ॥
 श्रीस्वयम्भुं जगन्नाथं दर्शनार्थं समागताः ।
 नानापूज्यादिहस्तैश्च^९ स्वयम्भुं^{१०} पूजनाय च ॥

अपिच ।

शृणु मेवेय कालेऽस्मिं अयं नेपालमण्डले ।

१ B सर्वेऽपि.....सङ्गताः । २ A अन्यत्रं D अन्यत्रश्च ।

३ D अन्यच्छेत्रं B अन्यत्क्षेत्रं प्रगच्छते । ४ B स्थविरादिभिः ।

५ D उपाश्रको उपाश्रिकाः । B उपाश्रकोपाश्रिकैः ।

६ B चैरकैश्चैरकाभिश्च । ७ B कश्चित्

८ A शिष्यैः सार्द्धमपि सर्वैश्च स्वयम्भू पूजनाय । B सार्द्धश्च सर्वैश्च ।

शिष्यैः सार्द्धं सर्वैश्चापि । ९ B ० हस्तै च । १० A D स्वयम्भू० ।

कालीहृदसमाख्याते स्वयम्भू संप्रतिस्थितम्^१ ॥

श्रीस्वयम्भुं विश्वनाथम्^२ दूरेणापि स सहुरुः ।

दृष्ट्वा सर्वैश्च शिष्यैश्च सर्वैस्साद्धं समागताः ॥

तत्र कालीहृदे सिद्धौ स्वयम्भू च जगद्गुरुम् ।

दृष्ट्वा^३ तद्भद्रसामन्तं^४ स्थित्वा पूज्यं कृतञ्च ते ॥

धूपैश्च दीपैश्च तं शम्भूं पूजनं कृतम् ।

स्तुतिं चापि प्रमोदेन चचार मुदा पुनः^५ ॥

तद्भद्रं च समन्ताच्च सर्वैः प्रदक्षिणां कृतम् ।

वाद्यैश्च विविधै युक्तैः स्तोत्रैः पाठैश्च भाषजैः ॥

गीतैर्गानैश्च उत्साहैः मोदैः सर्वैः कृतं कृतम् ।

समायाता प्रयाताश्च पुनः पुनः प्रतिदिने ॥

पञ्चाष्टाङ्गेन योगेन प्रणिपत्य पुनः पुनः ।

तद्भद्रस्य तीरे स्थित्वा सर्वे शिष्यगणा अपि ॥

धारणीभिश्च पाठैश्च गाथाभिश्च मुदा अपि ।

प्रतिदिने स्तुतिं कृत्वा गता^६ गुरु सह ॥

आगताश्च गता येऽपि मनुजादय मानुषाः ।

दिने दिने च ते सर्वे सङ्ख्या अपि न विद्यते ॥

बहुशिष्यगणैः साद्धं प्रत्यागत अयं जिनः ।

सर्वत्र भुवने चापि नाके चापि रसातले ॥

१ D संप्रतिस्थितम् ।

२ A D विश्वभूनां ।

३ D omits दृष्ट्वा

४ D सामन्ता ।

५ B न चकात मुदा पुनः । D संमुदा ।

६ B D प्रत्यागता ।

दिने दिने प्रगच्छत्वा उद्धारं च कृतं कृतम् ।
 स्वर्गं मर्त्यं च पाताले सर्वत्र भुवनेषु च ॥
 अन्वाहिण्ड्य^१ समन्ताच्च शिथ्यै सह तथागतः ।
 इत्येवं गुणभूषाङ्गी विश्वाभू मुनिनायकः ॥
 नाकजानामपि मध्ये मर्त्यजानां तथा अपि ।
 पातालजानां सर्वेषां लोके शास्ता प्रकीर्त्तिताः ॥
 तस्मिन् काले च मैत्रेय चोत्तरापथमध्य भौ^२ ।
 महाचीनस्य विषये मञ्जुश्री नाम पर्वतः ॥
 नाम्ना पुरा पञ्चशिषः^३ सर्वलोके प्रकीर्त्तिता ।
 अतीतैरपि बुद्धैरनागतैः^४ प्रत्युत्पन्नकैः ॥
 बोधिसत्त्वैर्महासत्त्वैः स्ववीरस्यवीरादिभिः^५ ।
 भिचुभिर्भिचुणीभिश्च उपाशक उपाशकैः^६ ॥
 प्रत्येकैरपि बुद्धैश्च राजामात्यसपौरजैः^७ ॥
 धनिभिस्तथार्थवाहैश्च सर्वैश्च जिनशेवकैः ।
 हिमालयनिवाशिभि नेपालवाशिभिस्तथा^८ ।
 मध्यदेश वाशिभिः^९ सर्वैश्च देशवाशिभिः ॥
 तैस्तैर्वैरपि लोकैश्च प्रसिद्धं स्थापितं ननु ।
 देवैर्नागैश्च गन्धर्वैः पातालजैश्च मर्त्यजैः ॥

१ B अन्वाहिण्ड्य० । २ D मध्यमै । ३ B पञ्चशीर्षः । D

४ B D ० स्थानागतैः । ५ B D स्वविरस्यविरादिभिः ।

६ B उपासिकैः । D उपाशिकैः । ७ B राजामात्या ।

८ D वासिभिः । ९ B D मध्यदेशसुवाशिभिः ।

अनेकैः सर्वलोकैश्च अनेकभुवनवासिभिः ।
 अनेकदेशवाशीभिः^१ तैः सर्वैश्च^२ पुनः पुनः ॥
 पञ्चशिषः मञ्जुश्री नाम पर्वत ननु^३ ।
 अनेकैर्देवलोकैश्च वासितं तत्र सर्वदा ॥
 आयामं चापि व्यायामं नासास्तानां^४ सुविस्तरम्
 सप्तभिः परिखाभिश्च प्राकारैः सप्तभिर्वृतम् ॥
 तत्सर्वं चीनदेशञ्च समुद्रेण परिवृतम् ।
 अनेकैः जलजन्तुभिः नक्रैश्च पूरितं च तत् ॥
 चीनप्रदेशभूमिं च समन्ततः परिवृतम् ।
 अगाढेन समुद्रेण तत्प्रदेशं परिवृतम् ॥
 नेपालमन्यन्तले^५ स्थाने बहूनि पर्वतानि च ।
 ग्रामाणि अपि राज्ञानि राज्यानि विविधानि च ।
 पट्टनानि नगराणि चत्राणि निगमानि च^६ ॥
 सर्वेषामपि राज्यानां राजधानीं च वर्त्तते ।
 कुक्कुटसम्पातमात्रेण^७ ग्रामेण परिवृतः^८ ।
 तस्मिन् चीनप्रदेशे च सर्वलोकैः सुपूरितम् ॥

१ D अनेकैः देशवाशीभिः । २ B सर्वैः तैश्च ।

३ B पञ्चशीर्षः मञ्जुश्रीश्च नामवः पर्वतं ननु । D पञ्चशीर्षाभिधानः श्री
मञ्जुश्री पर्वतः खलु । ४ B मासास्तानां । ५ B तेषामन्य० D मन्यत्तरे ।

६ A निगमानि । ७ C कुक्कुट संप्राप्तमात्रेण । B कुक्कुटपात्र० ।

D कुक्कुट संप्राप्तमात्रेण । ८ D परिपरितः ।

ब्रह्माभिः चचिचै वैश्वैः शूद्रादिदेशैरपि ।

अनेकैः सर्वलोकैश्च सुस्थितः तत्र सर्वदा ॥

१[इति गच्छति —

१ B has the following for the portion bracketted.

इत्थं ऋद्धञ्च स्तौतञ्च अनेकजनपूरितम् ।
 इति उपद्रवादिञ्च न जातं सर्वदा पुनः ॥
 शुभैः संयुक्तामित्येवं कल्याणैर्मङ्गलैरपि ।
 सर्वदा सर्वकालञ्च भवति सुखिनः प्रजा ॥
 दयावान् पुण्यवान् विद्वान् मङ्गुश्रियः सुशिक्षकः
 मङ्गुश्रियं गुरुं मत्वा सधर्मपत्निना सह ॥
 प्रतिदिने त्रिभिस्कारं मङ्गुश्रियः सेवां कृतम् ।
 नाम्ना च धर्मराजोऽयं पत्नीभ्यः सह संयुतम् ॥
 यस्मिन् देशे प्रतिस्थित्वा पालितपुत्रवत् प्रजा ।
 एकपुत्रमिव लक्षितञ्च पुनः पुनः ॥
 तस्मिन् चीनप्रदेशे च मध्यस्थाने विशेषतः ।
 पञ्चशीर्षनामयुक्तं अस्ति च एकं पर्वतम् ॥
 अस्मिन् मणिमये युक्ते पर्वते पञ्चरत्नके ।
 नानागुणविभूषाङ्गे लक्षिभिः संप्रपूरितम् ॥
 षट्क्षेत्रं पञ्चभिर्युक्तैः पञ्चशीर्ष इति श्रुतः ।
 प्रथमं वज्रषट्क्षेत्रं द्वितीयमिन्द्रनीलकम् ॥
 माणिक्यं तृतीयञ्चैव चतुर्थं नार्जलं मणिम्
 वैदूर्यं पञ्चमञ्चैव एतैश्च पञ्चरत्नकेः ॥
 प्रथमं मुक्तिषट्क्षेत्रं द्वितीयं विद्रुमं तथा ।
 तृतीयञ्चापि सौवर्णं रजतञ्च चतुर्थकम् ॥
 पञ्चमं अश्वत्थमञ्च रत्नैर्नानाभिषट्क्षेत्रैः ।
 एतेषामुपरि मध्ये एकं ऋदं प्रतिष्ठितम्

कङ्कारैः^१ कुमुदै पद्मैः पुण्डरीकैश्च^२ पूरिते ।
 नीलोत्पलादिजलजैः नानापुष्पैः प्रपूरितम्^३ ॥
 क्रौञ्च आदिभिः कारण्डजैः^४ चक्रवाकैर्वकैः^५ स्तथा ।
 राजहंसादिभिर्जातैः पक्षिभिश्च सुपूरिते ॥
 सप्तक्रोशश्च आयामं व्यायामं च तथा अपि ।
 पर्वतैश्च परिवृत्तो समन्ततः सुशोभिते ॥
 इत्थं गुणमयं युक्ते कालीहृदे विचित्रके ।
 नानागुणसुसंयुक्ते रत्नोरत्नप्रतिस्थिते ॥
 तस्मिं कालीहृदे स्वर्णं शरजरत्नजमपि ।
 रत्नकिञ्चलैः संयुक्तं बीजकोषं जाम्बुनदम् ॥
 बीजं सु इन्द्रनीलञ्च नाड्यमपि वैदूर्यकम् ।
 पञ्चरत्नमयमित्थं पद्मरत्नं प्रतिस्थितम् ॥

तत् ऋदस्य समन्ताच्च शिलोच्चरैः परिवृतम् ।
 रत्नपाषाणयुक्तञ्च रत्नवृक्षैश्च संयुक्ते ॥
 स्वर्णरूप्यादिभिः संयुक्ते नानाधातुभिः चित्रकैः ।
 नानारत्नादिभिर्युक्तैः षडङ्गेणात्र परिवृतः ॥
 पट्टदूष्यादिभिर्वृक्षैर्चीनैर्काशिकपावनैः ।
 नानावस्त्रादिभिर्वृक्षैर्भवन्ति शोभितं व्ययम् ॥
 नानारत्नादिवृक्षैश्च केयूरकुण्डलादिभिः ।
 हारार्धहारकटकैः शोभन् सुक्तादिभिः ॥

१ A कङ्कालैः ।   २ A पुण्डलीकैश्च ।   ३ D सुपूरितम् ।

४ D कारण्डैः ।   ५ D वटैः ।

अस्मिं च शरजरत्ने कर्णिकायां प्रतिष्ठितम्^१ ।
 श्रीस्वयम्भुं जगन्नाथं ज्योतिरूपस्वरूपकम्^२ ॥
 एकहस्तप्रमाणञ्च चैत्यरूपं स्वयम्भुवम् ।
 त्रिसाहस्रमहालोके तच्छादृशं न विद्यते ॥
 सहस्रसूर्यादधिकं श्रीभिश्च संप्रपूरितम् ।
 चन्द्रमसस्सहस्राच्च लोके अधिकगौरवं ॥
 ईदृशैर्गुणसंयुक्तं श्रीस्वयम्भुजगद्गुरुम् ॥
 दृष्ट्वा मुदा दूरेणापि उत्पन्नं गौरवं भवेत् ।
 तस्य च^३ [दर्शनाज्जातं मनसि एकचिन्तकम् ॥
 निश्चयञ्च मतिर्जातं स्वयम्भोः पूजनाय च ॥
 मञ्जुदेव अथ शास्ता विचार्य क्रियताम्^४ मुदा ।
 मनसा एकचिन्तेन स्वयम्भोः गौरवाय च^५] ॥
 इत्थं जलमये अत्र केषां तत्पूज्य गोचरम् ।
 देवासुरमनुष्याणां कस्यापि गोचरं भवेत् ॥
 इति विचिन्त्य मञ्जुश्रीः स्वयम्भुवः प्रसादतः ।
 सदेवमानुषाणाञ्च अर्थाय तत्र वासिनाम्^६ ॥
 सर्वेषामपि सत्त्वानां हिताय च सुखाय च ॥
 श्रीस्वयम्भुं जगन्नाथं निश्चयमिति गोचरम् ।
 तत वसन्ति ग्रामञ्च नगरं निगममपि ॥

१ D प्रतिष्ठितम् ।

२ A स्वरूपकम् ।

३ C omits the portion bracketted. ४ A क्रियता ।

५ D स्वयम्भु गोचराय च ।

६ A वासिनाम् ।

राजधानीञ्च राष्ट्रञ्च क्रमेण परिवर्त्तकम् ।

[यक्षादिभिः ।]

रत्नादिविविधैर्मालैः सुक्तैश्च विद्रुमैस्तथा ।

इत्यादि रत्नजैर्दृष्टैः शोभितं तेषु सर्वदा ॥

[तेषु शृङ्गेषु मध्यकं^१ हृदरत्नं प्रतिस्थितम् ।

अनेकैर्जलजैः पुष्पैः शोभितं भवति सर्वदा ॥

पुण्डरीकादिभिः पद्मैः कुमुदादिभिरुत्पलैः ।

नानापुष्पैः सुवासैश्च रत्नपुष्पैः सुशोभितम्^२ ॥]

अनेकैर्जलजन्तुभिः पक्षिभिर्वासितं सदा ॥

राजहंसादिभिः क्रौञ्चैः मत्स्यमङ्गलै^३कच्छपैः ।

इत्येवमादिभिः सलैः पूरितं तत्र सर्वदा ।

वज्रवैदूर्यै^४शङ्खैश्च नानारत्नैः सुपूरितम् ॥

तस्मिं च हृदमध्ये तु महान्^५ राशिं च विद्यते ।

चतुरस्रकविस्तरं विस्तीर्णं च सुशोभितम् ॥

अथत्रिंशादिभिर्योक्तैः विशेषैर्मन्त्र्यमण्डले ।

पाताले सर्वलोकेषु तद्भद्रसादृशं न हि ॥

शुचि इत्थं पवित्रञ्च शिलारत्नं प्रतिस्थितम्^६ ।

प्रसिद्धञ्च पवित्रञ्च हृदमध्ये स्वयं स्थितम् ॥

तस्यां शिलायां मध्ये तु प्रासादैकोऽस्ति शोभितम् ।

१ D मध्येकम् । २ D omits the portion bracketted.

३ B D ०मकर० । ४ A ०वैदूर्य० । ५ B महाशीला । D महा०

६ D प्रतिष्ठितम् ।

विश्वकर्मादिभिर्देवैश्च सप्तरत्नैः सुसंस्कृतम् ॥
 चतुरस्रं चतुर्द्वारं चतुस्तोरणशोभितम् ।
 आयामं अथ व्यायामं उच्चं सर्वत्र मण्डितम् ॥
 पञ्चभि रत्नखचित^१द्वारगवाचतोरणैः^२ ।
 हर्म्यस्तम्भादिभिर्युक्तं नानारत्नैः सुसंस्कृतम् ॥
 च्छत्रध्वजपताकादि^३वितानैश्च सुमण्डितम् ।
 घण्टश्रेणिभिः संयुक्तं चामरैश्च प्रलम्बितः^४ ॥
 पट्टद्वयादिभिर्वस्त्रैः पुष्पमाल्यैरलङ्कृतः ।
 विद्रुमैर्मुक्तिकैर्दामैः रत्नमाल्यैरलङ्कृतः^५ ॥
 सुगन्धिवारिभिः सिक्तः^६ पुष्पैरपि प्रच्छादितः ।
 सुगन्धैर्धूपनैर्युक्तः किङ्किणीभिः प्रच्छादितः ॥
 कलशादिभिर्दीपैश्च नानामङ्गलभूषितः^७ ।
 पञ्चतन्त्रादिभिर्वाद्यैः नानावाद्यैस्सुमण्डितः ॥
 मृगेन्द्रासन^८रत्नञ्च तत्रास्ति भद्रपीठकम् ।
 जाम्बूनदेन रचितं नानामणिविभूषितम् ॥
 तद्द्वारपार्श्वयोः स्थाप्यौ^९ सिंहशार्ङ्गलकावपि ।
 द्वैदृशं गुणभूषाङ्गं त्रैलोक्ये नास्ति कुत्रचित् ॥
 चत्वारश्च महाराजाः लोकपालादयः गणाः ।
 देवा नागासुरा यक्षाः वासितं^{१०} तत्र सर्वदा ॥

१ D रत्नखचितैः । २ B •स्तोरणैः । ३ A •पटाकादि० ।

४ D प्रलम्बितम् । ५ B अलङ्कृतम् । ६ A D शिक्तः ।

७ B •भूषितं । ८ A D मृगेन्द्राशन० । ९ A स्था दौ । १० A D वाशितं ।

ब्रह्माविष्णुशिवशक्रनानादेवादयः गणाः ।
 वाश्रितं सततं^१ तत्र मेरोरधिकगौरवम् ॥
 ईदृशैर्गुणसंयुक्तं बौद्धचेत्रे विशेषतः ।
 अनेकगुणप्रासादः^२ वैजयन्त इव स्थितः ॥
 तत्र अस्ति गुरु^३ शास्ता मञ्जुदेवः तु नाम च ।
 आचार्य्य सर्वविन्नाथः मञ्जुश्रीप्रतिरूपजः ॥
 द्वात्रिंशलक्षणधरं अश्रीतिव्यञ्जनैर्युतः ।
 सदेवमानुषाणां च लोके शास्ता जगद्गुरुः ॥
 सहस्रसूर्यादधिकं तेजसा च सुपूरितम् ।
 चन्द्रमसः^४ सहस्राच्च अधिकं कोमलं ततः ॥
 इत्थं गुणमयं अङ्गः सर्वज्ञः^५ सर्वविद्गुरुः ।
 पञ्चाभिज्ञो^६ मञ्जुदेवः ख्यातः साहस्रलोकके ॥
 शिष्यतुलादिउद्दारे शास्त्रादिवेदपारगः ।
 नानाधातुकलाभिज्ञः भाषागाथादिगानवित् ॥
 वेदवेदाङ्गविन्नाथः ब्रह्मज्ञानविदाम्बरः ।
 शून्यताशून्यतानाथः बोधिज्ञानविदाम्बरः ॥
 योगीनां^७ योगविन्नाथः ज्ञानीनां ज्ञानपारगः ।
 सर्वज्ञज्ञानविन्नाथः सर्वविद्यामुपारगः ॥
 तत्त्वानां तत्त्वविन्नाथः तन्त्राणां तन्त्रपारगः ॥

१ D शततं । २ B ० प्रासाद । ३ B तत्रास्ति च गुरुः ।

४ B चन्द्रमस । ५ D सर्वज्ञ । ६ A पञ्चाभिज्ञा

७ D योगी ।

एवमादिगुणैर्युक्तः मञ्जुश्रीरिव शादृशः ।
 सर्वेषामपि विद्यानां सच्छास्ता च जगद्गुरुः ॥
 विश्वकर्माभिव ख्यातः मञ्जुश्रियश्च गौरवम् ।
 सर्वेषां देवलोकानां मर्त्यानां च तथा अपि ॥
 पातालजानां लोकेषु सर्वविद्यासु सहुरुः ।
 प्रज्ञापारमितानाञ्च अर्थं सत्वाय देशकः ॥
 एकपुत्रमिव^१ पितरौ त्रिदिवं लक्षितं^२ सदा ।
 अथाभूत्तस्य पत्नी द्वौ बलदामोच्चदाक्षयः ॥
 नामार्थयुक्ति^३ धर्मा च सत्सती पुरुषव्रती^४ ।
 द्वात्रिंशत्क्षेत्रधरी अशीत्या^५ चानुव्यञ्जनी ॥
 देवीनाञ्च मनुष्यानां^६ स्त्रीरत्नमिव शादृशी ।
 दधी शीली^७ चमी वीर्या ध्यानी प्रज्ञापि पारिणी ॥
 गुणी मन्वी^८ वती ज्ञानी सत्वानां चोपकारिणी ।
 देवानाञ्च मनुष्यानां किन्नराणां तथैव च ॥
 जननी सर्वसत्वानां सिद्धि^९ विद्याधरर्षिणाम् ।
 या देवी वरदाख्यापि केशिनी प्रतिरूपजा ॥
 सा देवी सर्वसत्वानां वरदाने सदा स्थिता ।
 या देवी मोक्षदाख्या चोपकेशी^{१०} प्रतिरूपजा^{११} ॥

१ D एकपुत्रैव । २ B रक्षितं । ३ B ०युक्ती । ४ A D ०वता ।

५ B अशीति० । ६ B मानुषीनां । ७ B दयाशीली ।

८ B सती । ९ A सिद्धि० । १० B मोक्षदा चोपकेशी ।

११ D परिरूपजा ।

सा देवी सर्वलोकानां मोक्षदाने प्रतिस्थिता ।
 वरदा मोक्षदा देवी देवकन्या स्वरूपिणी ॥
 नन्दनवनचारी च सचि इव स्वरूपिणी ।
 इत्यादिभिर्गुणैर्युक्ता तस्य पत्नीति ख्यापिता^१ ॥
 सर्वासां नरनारीणां विद्या माता बभूव च ।
 किन्नरीणां च यक्षीणां^२ राक्षसीनां तथैव च ॥
 देवीनां चासुरीणां^३ च अप्सराणां तथैव च ।
 कूर्मादीनाञ्च नागीणां सर्वासां नारीणामपि^४ ॥
 नारीविद्यासु सर्वासु गुरुमाता प्रकीर्तिता ।
 ताभ्यां साङ्गं समायान्तु^५ पञ्चशीर्षाख्यपर्वतात्^६ ॥
 मञ्जुदेवो^७ गुरुः शास्ता अस्ति नेपालमण्डले ।
 षड्रुषा दिव्यज्ञानेन श्रोत्रेण च प्रजानितः^८ ॥
 स्वयम्भूपूजनार्थं^९ च सत्कारार्थं मुदागतः^{१०} ।
 अन्यचित्तं^{११} विहाय सः^{१२} खवुड्यागत सद्गुरुः ॥
 राजहंस इव ऋद्धीसः खपथेन समागताः ।
 इत्थं ऋद्धञ्च स्फूर्तञ्च अनेकजनपूरितम्^{१३} ।
 इति उपद्रवादिञ्च^{१४} न जातं सर्वदा पुनः ॥

- १ D विश्रुता । २ B यक्षाणां । ३ B चासुराणाञ्च ।
 ४ B नारिणामपि । ५ D समायातु । ६ B पञ्चशीर्षाच्च पर्वता,
 A पञ्चशीर्षं पर्वतात् । ७ B D मञ्जुदेव । ८ D प्रजापतिः ।
 ९ D ऽजगतार्थञ्च C ऽपजनार्थञ्च । १० B मुपागतः । ११ A अन्यचित्तं ।
 १२ D असौ । १३ A राजहंस इवेधौसः खपथेस्थं ऋद्धञ्च स्थितञ्च
 अनेकजनपूरितं । B राजहंस इव ऋद्धीसः खपथेन समागतः ।
 १४ D उपद्रवादीञ्च ।

शुभैस्संयुक्तमित्येवं कल्याणैर्मङ्गलैरपि ।
 सर्वदा सर्वकालञ्च भवन्ति सुखिनः प्रजाः ॥
 दयावान्युष्टवान्विद्वान् मञ्जुश्रीयः सुश्रियकः ।
 मञ्जुश्रियं गुरुं नत्वा स धर्मपत्निना सह ॥
 प्रतिदिने त्रिभिस्कालं मञ्जुश्रियः शेषां कृतम् ।
 नाम्ना च धर्मराजोऽयं पत्निभ्यः सह संयुतः ॥
 अस्मिन्देष्टे प्रतिस्थित्वा^१ पालितः पुत्रवत्प्रजाः ।
 एकपुत्रमिव पितरौ रक्षितश्च पुनः पुनः ॥
 तस्मिन् चीनप्रदेशे च मध्यस्थाने^२ विशेषतः ।
 पञ्चशीर्षनामयुक्तं अस्मिं च एक पर्वतम् ॥
 अस्मिन्मणिमये युक्ते पर्वते पञ्चरत्नके ।
 नानागुणविभूषाङ्गे लक्ष्मीभिः संप्रपूरिते ॥
 शृङ्गैश्च पञ्चभिर्युक्तं पञ्चशीर्ष इति स्मृतम् ।
 प्रथमं वज्रशृङ्गं च द्वितीयमीन्द्रनीलकम् ॥
 माणिक्यं तृतीयं चैव चतुर्थं तार्क्ष्यं^३ मणिम् ।
 वैदूर्यं पञ्चमं चैव एतैश्च पञ्चरत्नकैः ॥

अपितु ।

प्रथमं^४ मुक्तिशृङ्गं च द्वितीयं विद्रुमं तथा ।
 तृतीयञ्चापि सौवर्णं रजतं च चतुर्थकम् ॥
 पञ्चमास्मगर्भञ्च रत्नवृक्षैश्च संयुतैः ।

१ D प्रतिस्थित्वा । २ D मध्ये स्थाने । ३ D तार्क्ष्यं ।

४ A प्रथम ।

१[एतेषां मुपरि मध्येऽष्टकं हृदं प्रतिष्ठितम् ।
 तद्भुदस्य समन्ताच्च शिलोच्चयैः परिवृतम् ॥
 रत्नपाषाणयुक्तैश्च रत्नवृक्षैश्च संयुतम् ।]
 स्वर्णरूपादिभिर्युक्तैः नानाधातुभिश्चित्रकैः ॥
 नानारत्नादिभिर्युक्तैः शृङ्गैस्तत्र परिवृतः ।
 पट्टद्वयादिभिर्वृक्षैः चीनैः काशिकपावनैः ॥
 नानावस्त्रादिभिर्वृक्षैः भवति शोभितं अयम् ।
 नानारत्नादिवृक्षैश्च केयूर^२कुण्डलादिभिः ॥
 हालाङ्गहारकतकै नूपुरमुकुटादिभिः^३ ।
 आचार्यैः आचार्यनीभिर्वज्रं प्रत्येकबुद्धकैः ॥
 आवकैः जिनशिलैश्च स्ववीर स्वविरादिभिः ।
 भिचुभिर्भिचुणीभिश्च उपाशक उपाशकैः^४ ॥
 राजामात्य सपौरैश्च चीनजैः देशजैरपि ।^५
 केचिद्दीपात्सुसंगृह्य केचित् गन्धान्तथा अपि ॥
 केचिन्नैवेद्यजान्^६ गृह्य दुकूलानपि च तथा ।
 केचिदस्त्रान्परिगृह्य केचित् पट्टकानपि ॥

१ D has these three additional lines. २ A केयूल० ।

३ A नुरकुटान्समागतः । ४ A D आचार्यनिभिः ।

५ D उपासक उपाशकैः । ६ B has these three additional lines here, सर्वलोकैः परिवृत्य समायात जगद्गुरुः ।

मञ्जुश्रियः प्रभावाच्च सर्वे च खपथात् गता ॥

केचित् पुष्पान् सुसंगृह्य केचित् धूपान् तथा अपि ।

७ A D केचिन्नैवेद्यान् ।

केचित् वाद्या^१नपरिगृह्य केचित् गीताञ्च गायते ।
 केचित्पाठाञ्च भाषाञ्च पठन्^२ सर्वे समागताः ॥
 मञ्जुदेवप्रभावाच्च इत्थं सर्वे सुश्रिष्यकाः ।
 तत्पृष्ठतः सामायाताः खपथा च^३ पुनः पुनः ॥
 अथ सर्वे समायाताः चीनदेशज^४ मानुषाः ।
 तस्य स्वयम्भवो नित्यं दर्शनञ्च कृतं ननु ॥
 स आगत्य द्रुमं दृष्ट्वा करुणाविष्टमानसः^५ ।
 तं शम्भुं सर्वथा दृष्ट्वा मनोश्चिन्ता^६ वभूव तु ॥
 अस्मिन् कालीहृदे चित्रे जलजन्तुभिरावृते^७ ।
 मत्स्यमकरकच्छपैः शुचादिभिः परिवृतः ॥
 दक्षिणवर्त्तकं शङ्खैः^८ शक्तिभिश्चापि मण्डूकैः
 सर्पादिविविधैर्जातैः जलजन्तुभिः पूरितैः ॥
 वज्रवैदूर्य^९भूषणभिः इन्द्रनीलं च विद्रुमैः ।
 हिरण्यादिभिः रत्नैश्च समन्ततः प्रपूरितैः ॥
 वरुणादिनागराजैः अनन्ततत्त्वकं तथा ।
 कर्कोटकञ्च पद्मञ्च महापद्ममपि तथा ॥
 शङ्खपालं वासुकिं च कुलिकं च तथा अपि ।
 इत्येवं आदिभिर्नागराजैश्चापि सुपूरिते ॥
 त्रयस्त्रिभिर्कोटिनागैस्सर्वनागैः सुपूरितः ।

१ B वाद्य । २ A D पठ । ३ B खपथाच्च । ४ B देशजा ।

५ A म्माणसः । ६ B मनश्चिन्ता । ७ A D परिष्टिते ।

८ B ववर्त्तकशङ्खैः । ९ A वैदूर्यम् ।

स्वयम्भुवः प्रभावाच्च तस्मादन्यत्र गच्छताः^१ ॥^२

१ B अन्यत्रं नापि गच्छति ।

२ B has the following additional verses here,

कलारैः कुमुदैः पद्मैः पुण्डरीकैश्च पूरिते ।
नीलोत्पलादिजलजैः नानापुष्पैः प्रपूरिते ॥
क्रौञ्च आदिभिः अण्डजैः चक्रवाकैर्वकैस्तथा ।
राजहंसादिभिर्जातैर्पक्षिभिश्च प्रपूरिते ॥
सप्तकोशश्च आयामं व्यायामश्च तथा अपि ।
पर्वतैश्च परिदृते समन्ततः सुशोभिते ॥
इत्थं गुणमययुक्ते कालीङ्गदे विचित्रके ।
नानागुणसंयुक्ते सलोरत्ने प्रतिष्ठिते ॥
तस्मिन् कालीङ्गदे स्वर्णसलज रत्नजमपि ।
रत्नकिङ्कल्कैः संयुक्तां वीजकोशं जाम्बुनदम् ॥
वीजन्तु इन्द्रनीलश्च नालमपि वैदुर्यकम् ।
पञ्चरत्नमयमित्यं पद्मरत्नं प्रतिष्ठितम् ॥
अस्मिन् सलजरत्ने कणिकायां प्रतिष्ठितम् ।
श्रीस्वयम्भूजगन्नाथं ज्योतिरूपस्वरूपकम् ॥
एकहस्तप्रमाणश्च चैत्ररूपं स्वयम्भुवम् ।
त्रिसाहस्रे महालोके तच्छादृशं न विद्यते ॥
सहस्रसूर्यादधिकं श्रीभिश्च सुप्रपूरितम् ।
चन्द्रमस सहस्राच्च लोके अधिकं गौरवम् ॥
इदृशैर्गुणसंयुक्तं श्रीस्वयम्भुं जगद्गुरुम् ।
दृष्ट्वा मुदा दूरेणापि उत्पन्नं गौरवं भवेत् ॥
तस्य च दर्शणात् जातं मनसि एकचित्तकम् ।
निश्चयश्च मतिर्जातं स्वयम्भूपूजनाय च ॥
मङ्गुदेव अथ शास्ता विचार्यं कियतां मुदा ।

नास्तीतं^१ हि चमं चापि^२ शुभिचं जनपूरितं ।
 आकीर्णं जनमानुष्यं सर्वत्र नगरेषु च ॥
 ब्रह्मभिः क्षत्रियैर्वैश्यैः शूद्रैश्चापि तथान्यजैः ।
 अन्यदेशात्समायाताः अत्र स्थिताः भविष्यति ॥
 पूर्वाच्च दक्षिणाञ्चापि पश्चिमादुत्तरादपि ।
 अन्यथा नैऋत्याद्यायोः^३ ऐशानादध ऊर्ध्वकात् ॥
 दशदिग्भ्यः समायाताः देवा दैत्याश्च मानुषाः ।
 गन्धर्वा किन्नरा यक्षाः नागाः कूर्माण्डका अपि ॥
 वासिताश्च भविष्यन्ति अत्र नेपालमण्डले ।
 शुभिचं सुजनोपेतं^४ सर्वमाङ्गलपूरितम् ॥
 वरुणादिनागराजैः च^५ अनन्ततक्षकेन च ।
 कर्कोटकेन पद्मेन महापद्मेन च अपि ॥

मनसा एकचित्तेन स्वयम्भो गोचराय च ॥
 इत्थं जलमये तत्र केषां तत्पूज्य गोचरम् ।
 देवासुरमनुष्याणां कस्यापि गोचरं भवेत् ॥
 इति विचिन्त्य मञ्जुश्री स्वयम्भुव प्रसादतः ।
 सदेवमानुषानाञ्च अर्थाय तत्र वासिनाम् ॥
 सर्वेषामपि सत्त्वानां हिताय च सुखाय च ।
 श्रीस्वयम्भुं जगन्नाथं निश्चयमिति गोचरम् ॥
 तत्रैवं स ग्रामश्च नगरं निर्गममपि ।
 राजधानीञ्च राष्ट्रञ्च क्रमेण परिवर्तकम् ॥

१ D नास्तीटं । २ B ऋद्धं स्कीतञ्च क्षेमञ्च । ३ A D नैऋत्यद्वयोः ।

४ A D सुजनोऽप्येतं । ५ A omits च ।

शङ्खपालेन वासुकिना कुलिकेनापि च तथा ।
 इत्येवं नागराजैश्च नागलोकैस्तुपूर्णकम्^१ ॥
 नेपाले मण्डले अस्मिं कालेऽकाले दिने निशि ।
 वृष्टिपूर्णैः समन्ताच्च भविष्यति न संशयः ॥
 वसुन्धरा पृथ्विमाता ग्रहैः पूर्णमही^२ कृतम् ।
 धान्यादिब्रीहिजातैश्च अन्नैः^३ पूर्णं भविष्यति ॥
 वनदेवताः अनेकैः च फलमूलस्कन्दपत्रकैः ।
 नानायुक्तैः सुपुष्पैश्च करिष्यन्ति सुपूर्णकम् ॥
 इति चिन्त्य मञ्जुश्रीः ताभ्यां वचनमब्रवीत् ।
 वरदे मोक्षदे देवौ प्रभावं मे मते शृणु ॥
 स्वयम्भूदर्शनाज्जातं करुणाविष्टमानसम् ।
 तस्य स्वयम्भूनाथस्य गोचरं निश्चयं कृतम् ॥
 निश्चिन्त शृण्वेयां^४ देव्यौ कुर्वाथा मनसि अपि ।
 अन्यचिन्तं परित्यज्य पुण्यचिन्तं च^५ साम्प्रतम् ॥
 करिष्ये शम्भुनाथस्य प्रीतये महिमां च वा^६ ।
 सर्वभ्योऽपि च शिष्येभ्यः सत्वेभ्योऽपि पुनः पुनः ॥
 वरदा मोक्षदा^७ देव्यौ शिष्यैः सह परिवृता ।
 मञ्जुदेवं जगन्नाथं अवोचतसि गौरवम् ॥
 मञ्जुदेव देवनाथ यथेष्टं साम्प्रतं कुरु ।

१ D सुपूरितम् ।

२ A विष्टिपूर्णं ।

३ A D मर्हिं

४ A D अन्नैः C अन्न ।

५ B शृण्वेयम् ।

६ B पुण्यचित्तञ्च ।

७ B वः ।

८ B मोक्षदे

. आवाभ्यां न हि कार्या च^१ स्वयम्भोः पूजनाय च ॥
 देवानाञ्च मनुष्याणां चासुराणामपि तथा ।
 सर्वेषामपि सत्त्वानां हिताय च सुखाय च ॥
 एवमुक्ते मञ्जुदेव साम्प्रतं निश्चयं कृतम् ।
 कालीहृदच्छेदनाय मन चिन्ता बभूव तु ॥
 च्छेदनं केन शस्त्रेण करिष्यामि अहमपि ।
 तद्भद्रस्य समन्ताच्च जलानि शोषिताय च ॥
 पूर्वाच्च दक्षिणाच्चापि पाश्चिमा उत्तरादपि ।
 अग्न्यांश्च नैऋतौ चापि^२ वायोः ईशानमेव च ॥
 दिग्निदिक्षु परिवृत्त्य समन्ततः^३ पुनः पुनः ।
 अन्वाहिण्डान्विदित्वा च विचार्य मनसिकृतम् ॥
 इति चिन्त्या^४ मञ्जुदेवः मनसि निश्चयं कृतम् ।
 जगन्नाथ स्वयम्भोश्च गोचराय मनः^५ दधे ॥
 स्याद् यथायं करिष्येहं जलनिर्गणे^६ मतिम् ।
 इति कृते श्रीभगवान् पूजनीयो भविष्यति ॥
 देवानाञ्च मनुष्याणां दैत्यानाञ्च तथा अपि ।
 यक्षाणां किन्नराणाञ्च नागानाञ्च तथा अपि ॥
^७[कुम्भाण्डानाञ्च सिद्धानां गन्धर्वाणाञ्च रक्षसाम् ।
 विद्याधर ऋषीणाञ्च तेषु मध्येषु नायकाः ॥
 चतुराज कायिकानां त्रायत्रिंशानाञ्च अपि ।]

१ B कार्यञ्च । २ C नैऋतावापि । ३ A समन्तः ।

४ D चिन्त्या । ५ A D नमः । ६ C निमग्नने । D निर्गमने ।

७ B omits the portion bracketted.

यामानान्तुषितानाञ्च निर्माणरतिनां तथा ॥
 परनिर्मितवसवर्त्तीणां कामावचराणामपि^१ ।
 अकनिष्ठादि^२देवानां शास्ता नायकनायकः^३ ॥
 ब्रह्मकायिक पुरोहितानाञ्च तथा^४ ।
 महाब्रह्माणाञ्च अपि आभाश्वराणाञ्च अपि ॥
 इति रूपावचराणाञ्च^५ स भूयं प्रतिसंस्थितः ।
 तेषां सर्वेषां मध्ये च एकशास्ता जगद्गुरुः ॥
 सदृशानाञ्च देवानां सदृशना तथापि च ।^६
 अकनिष्ठानां देवानां मध्ये श्रेष्ठः स महर्गुरुः ॥
 आरूप्यवचराणाञ्च^७ ज्योतिरूपप्रतिस्थितः^८ ।
 एकः श्रेष्ठो जगच्छास्ता त्रैलोक्ये सुरनायकः ॥
 इत्यञ्च स्वर्गलोकानां त्रयोदशादीनामपि ।
 एक मोक्षगुरु शास्ता स्वयम्भूर्जगदीश्वरः^९ ॥
 मनुजादिमानवानां दैत्येन्द्राद्यसुरादिनां ।
 मर्त्यपातालजानाञ्च एकनाथो^{१०} जगद्गुरुः ॥
 सत्त्वानामपि सर्वेषां शम्भुनाथ स्वयम्भुः ।
 वन्दनीयार्चनीयाश्च पूजनीयो^{११} विशेषतः ॥
 माननीयश्च देवानां करणीयस्तथापि सः^{१२} ।

१ B कामाचराणान्तथा । २ A अस्थनादि । B कनिष्ठादि । C अप्सरादि ।

३ B नाकजनायकः । ४ D तथा अपि । ५ B इति रूपाचराणां ।

६ A D सदृशानाञ्च देवानां सदृशानां कथापि च । ७ B आरूपाचराणां ।

८ D प्रतिस्थितः । ९ B स्वयम्भुजगदीश्वरः । १० B एकनाथ ।

११ B सेवनीयो । १२ B करणीयस्तथा अपि ।

करणीयगुरुचासौ^१ भविष्यति इति^२ सर्वथा ॥
 इति मत्वा स आचार्यः जलनिर्गहणे मतिः^३ ।
 लोकानामनुकम्पार्थं सत्त्वानां पुण्यद्वये ॥
 देवानाञ्च मनुष्याणां हिताय च सुखाय च ।
 अपुण्यानां पुण्यार्थाय पुण्यानां फलप्राप्तये ॥
 इति सञ्चिन्त्य भूयोऽपि आचार्येण सुबुद्धिना ।
 नामेन मञ्जुदेवेन मञ्जुश्रियेव^४ सादृशा^५ ॥
 तीक्ष्णतरं चन्द्रहासं खङ्गं गृह्णाति सर्वथा ।
 खङ्गरत्नमिव सिद्धं^६ त्रैलोक्येऽपि सुदुर्लभम् ॥
 चन्दनं सादृशं खङ्गं चन्द्रहासं इति स्मृतम् ।
 श्रिया लक्ष्या च तीक्ष्णेण शोभितेन च ग्लानिवि^७ ।
 यदा च मञ्जुदेवेन खङ्गं गृह्णाति स्वेच्छया ।
 तदा शास्त्रा गुरु नाथ मञ्जुश्रीरिव^८ शोभितम् ॥
 यस्मिञ्च मञ्जुदेवेन खङ्गं गृह्णाति तत्क्षणात् ।
 पूर्णमायाः सायंकाले^९ सूर्यचन्द्रमसमिव^{१०} ॥
 पञ्चबुद्धमुकुटेन भूषितं शिरस्युपरि ।
 नानारत्नैर्विभूषाङ्गी^{११} केयूरकटकुण्डलैः ॥
 रत्नदामानां हारैश्च भूषितं गात्रशोभितम् ।

१ D गुरुश्चासौ । २ A omits इति । ३ D जलनिर्गमनमतिः ।

४ A मञ्जुश्रियेव । ५ D सादृशा । ६ A D सिद्ध ।

७ A D ग्लानिना । ८ B श्रीरति० । ९ B सायंकाले ।

१० D सूर्ये चन्द्रमसमिव । ११ B D नानारत्नविभूषाङ्गी ।

पट्टवस्त्रादिभिश्चान्यैः^१ भूषितं शोभितं अपि ॥
 सव्यहस्तेन संगृह्य कृपाणं चन्द्रहासकम् ।
 वामेन पुस्तकं धृत्वा^२ प्रज्ञापारमितामपि ॥
 सिंहशार्ङ्गलयोपरि संस्थितं भद्रपीठके ।
 खपटो गच्छतः^३ नाथः याम्यदिशं प्रगच्छति ॥
 प्रगच्छत्यपि^४ अयं याम्यं तेजासा परिपूरितः ।
 प्रातःकालस्य^५ सूर्यवत्^६ अत्यर्थं शोभितं भवेत् ॥
 अथवा गच्छ^७ समये श्रिया च परिपूरितः ।
 पूर्णमास्याः सायांकाले चन्द्रमा इव शोभितम् ॥
 गृहीते^८ऽस्मिं स आचार्यः मनः चिन्तापरमभूत्^९ ।
 विदिचु दिचुतितेन^{१०} जलपन्था न कारितम् ॥
 पण्डा च एक^{११} वा द्वौ वा बहवो वापि कारिताः ।
 कृतञ्च निश्चयं कृत्वा चिन्तयामास सहुरुः ॥
 मञ्जुश्रीरथ आचार्यः दृष्ट्वा चिन्ता विचारितः ।
 कालीहृदस्य सम्पूर्णं पयस्तेन सुशोष्यतु^{१२} ॥
 याम्येनाथ दिशिनापि पाषाणेनापि सहुरुः^{१३} ।
 मनसा एकचित्तेन करोति जलनिर्गमम् ॥

१ B चीनैः । २ A D धृत्वा । ३ B खपटा गच्छति C खपट्या
 D खपटात् । ४ B प्रगच्छत्यपि । ५ D प्रातर्कालस्य ।
 ६ B सूर्यवत् । ७ B गच्छति । ८ B गृहीते । ९ B उपर अभूत् ।
 १० A दिक्ष्विति के । ११ D एकं । १२ B सुशोषति ।
 १३ B पाषाणे नाद्रिया गुरुः ।

चन्द्रहासेन खड्गेण निशितेनाच्छिदद्विभुः ।
 सर्वतं जलसंघातं बाहयामास धीरधीः ॥
 कांपोतलञ्च प्रथमं पर्वतोपत्यकाः ततः ।
 गन्धावत्योपत्यकाञ्च क्रमेण च्छेदितं भवेत् ॥
 मृगस्थलिं ततश्चापि पश्चात् गोकर्णच्छेदितम् ।
 ततः पश्चाद्वरपुं नाम तन्वाचवत्यां उपर्यभि^१ ॥
 यत्र यत्रैव पाषाणं रुन्ध्यरुन्ध्यजला स्थिताः ।
 च्छित्वाच्छित्वा च तां चक्रे नदीशोचान्यनेकसः ॥
 अहोरात्रं द्विभिस्तृभिस्तुभिर्वा समन्तैतः ।
 तद्भद्रमस्य जलसर्वं शोषितं भवति इति^२ ॥
 जलशोषादनन्तरं कालीहृदशेषं पयः ।
 स्थापयामास नियतं हृदमेकं मनोरमम् ॥
 मञ्जुदेवेनाचार्येण एकं हृदं प्रस्थापितम् ।
 ३[स्वच्छं सुशीतलं गन्धं भुक्तं जीर्णकरि^४ लघु ॥]
 ५नेपाले मण्डले अस्मिं याम्यं दिशिविशेषतः ।
 गन्धावत्या पर्वताच्च याम्ये^६ दिशि विशेषतः ॥
 स्थलप्रदेशेन ऊर्ध्वं^७ हृदमेकं प्रस्थापितम्^८ ।
 स्वच्छं सुशीतलं गन्धं भुक्तं जीर्णकरि लघु ॥
 मधुरं दीर्घं आरोग्यं अष्टाङ्गगुणसुवारिणा ।

१ B ततः पश्चाद्वरपुं नाम ततः रत्नावत्यामुपर्यभि । २ D भवतीति च ।

३ B omits the portion bracketted. ४ D ० करी ।

५ A D add here a broken verse मधुरं दीर्घं औ ।

६ D याम्यां । ७ B दूरे D दूर । ८ B प्रस्थापितं ।

इत्थं सुवारिणा अत्र^१ महाहृदे प्रस्थापिते ।

समन्तत^२ परिवृते जलेन पूरितं भवेत् ।

: हंसैश्चक्राख्यैश्च प्रकूजितैः^३ ॥

पक्षिभिः राजहंसैश्च वासितं तत्र सर्वदा ।

कलहंसैर्वलाकाभिः मलिनैः श्रितेतरे^४र्वकैः ॥

लक्षणाभिर्ब्रलभाभिः क्रौञ्चादिभिः सदा स्थितः ।

मानादिभिस्सफलिभिः नक्रैर्जलश्च पूरितः^५ ॥

शूचैर्मकरैः कूर्मैश्च जलजन्तुभिरावृतः ।

क्षुद्रशेषैः गोधेयैश्च मणीभिश्च मण्डूकैः^६ ॥

कुम्भीरैर्मज्जुरैर्हृद्रेः दुर्गामाभिः परिवृतः ।

शुक्तिभिः शम्बूकैः^७ शङ्खैः मण्डूकैः गण्डकैः चकैः^८ ॥

शकुलैः कुलिलैः शालैः एताभिः सम्यपूरितः ।

इत्थमादिभिर्वन्दैश्च जलपक्षिभिरावृतः ॥

जलजन्तुभिः सर्वैश्च अत्र च^९ वाशितं मुदा ।

इन्दीवरैः कुवलयैः सौगन्धिकैः वलैः^{१०} ॥

१ B तत्र । २ A समन्त ।

३ B कार्गडवैश्च हंसैश्चापि प्रकूजितैः ।

पक्षिभि राजहंसैश्चापि प्रकूजितैः ॥

४ D चक्राख्यकूजितैः । ५ B श्रितेतलैः । ६ B लक्षणाभि

७ B सफलीभिर्भक्रैश्च जलजैश्च पूरितः । ८ D क्षुद्रशङ्खैः ।

९ B क्षुद्रशेषैः गोधेयैश्च कमठीभिश्च मण्डूकैः । १० D स्यम्बूकैः ।

११ B गडकैमकै । A गण्डकैः । १२ B D अत्रैव ।

१३ B D सौगन्धिकैश्च कैवलैः ।

अरविन्दैः पद्मिनीभिः नीलोत्पलैः कुशेशयैः ।
 पुण्डरीकैश्च कमलैः रक्तोत्पलैः सुपूरितः ॥
 सम्बर्त्तकैः^१ वीजकोषैः किञ्चलपत्रकेशरैः^२ ।
 इत्यञ्च पुष्पैः जलजैः^३ नानापुष्पैः प्रपूरितः ॥
 नानागन्धैस्तुसंयुक्तः तद्गन्धस्य समन्ततः ।
 वज्रभिः कोणैर्भिर्युक्तः^४ समन्ततः परिवृतः ॥
 यत्र ये^५ स्थित्वा तद्वत् चिकौणं प्रदर्शितं ।
 स्वच्छैश्च वारिभिः पूर्णं काधाराख्यहृदः शुचिः^६ ॥
 तत्रदेशस्थिताः लोकाः स्त्रियः पुरुषदारकाः ।
 ब्राह्मणक्षत्रियाः वैश्याः क्षुद्राश्च अन्यदेशजाः ॥
 नेपालजाश्च सर्वेऽपि अत्यथं मानितं भवेत् ।
 नाकजा मर्त्यजा लोकाः पातालजा अपि मुदा ॥
 ते सर्वे सर्वकालञ्च अत्यथं मानितं भवेत् ।
 कालेद्यास्मिं जनाः सर्वे ब्रुवन्ते तद्गदाख्यया ॥
 खनाद् इति तन्नाम^७ नागकर्कोटकालयः ।
 त्रयस्त्रिंशदय देवाः साप्तराश्रगणावृताः ॥
 इन्द्रेण सार्द्धमायाताः तस्मिं हृदे शदासदा^८ ।
 पूर्वदिशात् समायात धृतराष्ट्रो महाद्युतिः^९ ॥

१ D संवर्त्तकैः । २ A सवर्त्तिकैताकौषैः किञ्चलैः केशरैः ।

३ A D तलजैः । ४ A कोणैर्युक्तः । ५ B यत्र यत्र ।

६ A D स्वच्छवारिपरिपूर्णं काधौराख्यहृदः शुचिः ।

७ B इति नाम्ना तत् । ८ B D ऋदे च सर्वदा ।

९ A B धृतराष्ट्रमहद्युतिः ।

गन्धर्वैः स्वर्णैः सार्द्धं स्नानार्थं तत्र आगतः ।
 विरूढक दक्षिणाच्च कुम्भाण्डैश्च परिवृतः ॥
 पश्चिमाच्च विरूपाच्च नागैः सार्द्धं समागतः ।
 वैश्रवणोपि^१ उत्तरात् यच्चर्णैः परिवृतः ॥
 पूर्वदिग्^२समायाताः स्नानार्थञ्च मुदासदा ।
 केचिद्वीणा प्रवाद्यन्ति केचित् वंशं च नोदितः^३ ॥
 केचिदुन्दुभ नादन्ति^४ केचिच्च मुरुजं अपि ।
 केचिच्च कांशजं वाद्यं ताडितं^५ वाद्यकामपि ॥
 केचित् गीतञ्च गायन्ति^६ स्वस्वदेशजभाषजैः ।
 इत्येवं माङ्गलैर्युक्तं उत्साहं च कृतं मुदा ॥
 कालेदिने^७ समायाताः स्नानार्थं सर्वत दिशात्^८ ।
 वेमचिच्चादयोदैत्याः पातालवासिन अपि ॥
 स्नानार्थञ्च समायाताः कालेकाले दिनेदिने^९ ॥
 मनुजादयः^{१०} मानुष्याः सर्वे च मर्त्यजा अपि ।
 आगताः पर्वते प्राप्ते^{११} स्नानं कृतं मुदा अपि ॥
 यथा कालीद्वदं लोके तथा तद्वदं गौरवम् ।
 स्वर्गे मर्त्ये च पाताले सर्वत्र भुवने अपि^{१२} ॥

१ B वैश्रवोऽपि ।   २ B पूर्वदिने ।   ३ B वंशं च नोदितं
 D नादितं ।   ४ B दुन्दुभिर्नादयन्ति ।   ५ B ताडयन्ति ।
 ६ D गायन्ती ।   ७ B काले काले ।   ८ D सर्वतः सदा दिशात् ।
 ९ B समायाता कालेऽपि च दिनेऽपि च ।   १० B मनुजादयो ।
 ११ B आगता पर्वतसम्प्राप्ते ।   १२ B भुवनेष्वपि ।

इत्थं देवाच्च दैत्याच्च तद्भदे स्नानकं कृतात् ।
 प्रतिदिने समायाताः स्वयम्भोः दर्शनाय च ॥
 श्रीस्वयम्भुदर्शनञ्च^१ कृत्वा पञ्चोपचारकैः ।
 पूजयामासुरत्यर्थं त्रयलोकजजातयः^२ ॥
 सो हृदोस्ति अद्य^३ दीर्घकालञ्च स्थास्यति ।
 एवं मैत्रेय विश्वभोः कालेकृतः ससद्गुरुः^४ ॥
 भवन्ति तत्र मैत्रेय मानव^५ मानवा कृताः ।
 स्नानध्यानादि जापादिन् कृत्वाचरन्ति सर्वदा^६ ॥
 [ब्रीह्यादीत्वशान्द्रक्ष्यान् याचकेभ्य ददन्ति च^७ ।
 स्नानध्यानादि जापादीन् पुष्णै चरपि च^८ ॥]
 तेन^९ पुष्णानुभावेन लभन्ति विविधान् धनान् ।
 सोऽयं हृदश्च नामेन अर्थेन सादृशः परः ॥
 धनसम्पत्तिं च^{१०} दत्तेन धनाद् इति^{११} ख्यातवान् ।
 मानवैः मानधीभिश्च धनसम्पत्तिमिच्छया ॥

१ A omit च, D श्रीस्वम्भुं दर्शनं कृत्वा पञ्चोपचारकैः मुदा ।

२ B तयलोकयजातयः । ३ D सोऽङ्गदास्तीति अद्यादि B अद्येऽपि ।

४ B कालेऽस्मिन् कृतः सद्गुरुः । ५ B मानवा ।

६ A पुष्णै चरविपर्ययोः, B कृत्वा चरन्ति सर्वदा, C कृत्वस्त्रौ चरतिपि चरत् । ७ A ददन्ति मानवा कृताः, B ब्रीह्यादिवशान् रत्नान्, D ब्रीह्यादित्वन् याचकेभ्यः ददन्ति मानवा कृताः ।

८ C omits the lines bracketted. B omits the second line only, D स्नानध्यानादि जपादीन् पुष्णै धूपादि अर्चयेत् ।

९ A D तस्मात् । १० B omit च । ११ D धनादहेति ।

तद्भदञ्च समासाद्य कुर्वन्ति स्नानदानकम् ।
 यच्च हृदमध्ये तु शरजरत्नं प्रतिष्ठितम्^१ ॥
 मञ्जुदेवप्रभावाच्च पश्चिमं दिग्भागम्^२ ।
 उत्पन्न जरज^३ रत्नं यत्र च स्थापितं ननु ॥
 मध्यलखञ्च आख्यान^४ नेपालवासिभिर्^५जैः ।
 इत्थं नामेन च सर्वैः नेपालजैर्जनैरपि ॥
 तस्य हृदस्य मध्येन मध्यलखं प्रकीर्तितम् ।
 अतीतैरपि सर्वैश्च प्रत्युत्पन्नैरनागतैः ॥
 मानवादिभिर्मानुष्यैर्स्थापितं तत्र सर्वदा ।
 अतीतानगतैर्बुद्धैः प्रत्युत्पन्नैस्तथागतैः ॥
 स्थविरादिभिः शिष्यैश्च कठितं तत्र सर्वदा ।
 दिवोकसैरपि सर्वैः मर्त्यजैः सर्वलोकजैः ॥
 पातालवाशिभिः सर्वै रत्यर्थं स्थापितं सदा ।
 जलशोषादनन्तरं वायुः पूर्वात्समागतः ॥
 मञ्जुदेवप्रभावेन विपरितागतोऽनिलः^६ ।
 युत्पद्देषं^७(?) पवित्रञ्च माङ्गलैःशुद्धितं भवेत् ॥
 तत्प्रदेशे प्रतिस्थाप्य^८ स्वयम्भू जन्म पङ्कजम् ।
 मञ्जुश्री पर्वतस्थाने^९ एक हृद प्रस्थापित ॥

- १ D यच्च हृदमध्ये तु च शरजरत्नं प्रतिष्ठितं । २ A D आगतां ।
 ३ B जलजं । ४ B मध्यल खलु आख्याया । ५ A °वाशिनीभिः ।
 ६ C विपरीतानिलः कविः । ७ A युत्पद्देष पवित्रञ्च मागिलैः,
 D युत्पद्देष पवित्रञ्च मागिलै । ८ D प्रतिस्थाप्य । ९ B स्नानौ ।

तस्मिं च हृदमध्ये तु शम्भोः शरजरत्नकम् ।
 तस्यादननन्तरं^१ नूनं शम्भोः या धीरभृशसा^२ ॥
 मञ्जुदेवस्य^३ च्छद्या च पर्वसं^४जातमुत्तमम् ।
 मनशिरादिभिर्धातु नानाधातुभिर्मण्डितम् ॥
 जाम्बूनदैः सुवर्णैश्च रजतैरस्मगर्भकैः ।
 विद्रुमैर्मूर्त्तिकैर्वज्रैः सुसारैर्मकटैरपि^५ ॥
 पुष्परङ्गैः माणिक्यैः च नानारत्नैः प्रपूरितम् ।
 दामिभिः^६ कटकिभिर्कैयूरैश्च कण्डिभिः ॥
 मुकटिभिः^७ कुण्डलीभिश्च रत्नवृक्षैरलङ्कितः ।
 अग्निशैरादिकैवृक्षैः पट्टदूष्यादिभिस्तथा ॥
 चीनैश्च काशिकैवस्त्रैः पट्टवृक्षैः^८ सुशोभितम् ।
 द्रव्यादिभिर्गुणैर्युक्तं मञ्जुदेवप्रभावतः ॥
 मञ्जुश्रीपर्वतमध्ये^९ एकञ्च पर्वतं कृतम् ।
 नानारत्नैश्च संयुक्तः^{१०} रत्नवृक्षैरलङ्कितः ॥
 अत्यर्थं शोभितं चित्रं मेरोरधिकगौरवम् ।
 ईदृशैर्गुणसंयुक्तं वृक्षञ्च पर्वतं कृतम् ॥
 मञ्जुदेवप्रभावाच्च रत्नगिरिरेव^{११} स्थितम् ।

- १ A D तस्यादनत । २ B धारभृश सा । ३ A D मञ्जुदेव मा
 ४ B अर्व्वतं । ५ B मर्कटैरपि । ६ A D मूकपिप्पि ।
 ७ A D सदास्तिभिः । D दामिभिः कुण्डलीभिश्च रत्नवृक्षप्रपूरितं ।
 ८ C वस्त्रैः । ९ B सन्ध्यौ । १० B संयुक्तं.....अलङ्कृतं ।
 ११ C व्यवस्थितं । D रत्नगिरौववस्थितं

पवतस्थोपरि तस्मिं एवं हृदं प्रतिस्थितम् ॥
 १ तस्मिं हृदमध्ये तु शरजरत्नं प्रतिस्थितम्^२ ।
 ३ हृदे समन्ताच्च जलपुष्पैः सुमण्डिते^३ ॥
 नीलोत्पलादिभिः पद्मैः कुमुदैश्च सुमण्डितम् ।
 यथा कालीहृदशोभं तथा तद्वत् प्रशोभितम् ॥
 अधिकेन घनादाच्च अत्यर्थं शोभितं भवेत् ।
 ईदृशं हृदरत्नञ्च त्रैलोक्येऽपि सुदुर्लभम् ॥
 मञ्जुदेवप्रभावाच्च विशेषेण स्वयम्भुवः ।
 तस्माद्धेतोः परं ख्यातं^४ पद्मगिरिः च आख्यया ॥
 गिर्युपरि सुसंस्थित्वा तल्लोके भवति ख्यातवान् ।
 योऽयं हृदस्य सुव्या^५भूः सोपच्छन्दोहका भव^६ ॥
 तानिर्जलत्वात्^७ समन्ताच्च^८ हृदभूमिसमन्ततः ।
 तत्तत्कोऽपि शिखिश्चैव^९ शङ्खपालं अनुपिवा^{१०} ॥
 कुलिक अपरारश्च^{११} नन्दोपन्दका पि ।
 वाशुकिवारुणश्चापि पद्मोऽपि महापद्मक^{१२} ॥
 १३ श्रीकान्त्यादय नागा यः^{१४} स्वस्वस्थाने प्रतिस्थिता ।

१ D तस्मिन् हृदे च मध्ये तु । २ D प्रतिष्ठितं । ३ B

४ B ख्यातः । ५ B शुष्का । ६ B भवत् ।

७ D तानिर्जलत्वात् । ८ B निर्गलत्वात् समन्ताच्च

९ D omits ०श्चैव । १० B सुरुरपि । D सुरूपकः ।

११ D कुलिलश्चोपलालश्च.....ऽपि च । १२ D पद्माभिधस्तथैव च ।

१३ D महापद्माभिधकान्तौ स्वस्वस्थाने प्रतिस्थिताः । १४ B omits यः ।

१[पुत्र पुत्रादिभिर्युक्तः पत्नीभिर्दामदाग्निभिः ॥
 यत्र यत्र प्रतिष्ठन्ति तत्र तीर्थं प्रकथ्यते ।
 द्वादशनागराजैश्च यत्रापि वाशितं भवेत् ॥
 तत्रापि तानि तीर्थानि द्वादशानि प्रकीर्त्तिताः ।]
 त्रिभिस्त्रिभिर्कोटिनागैः सदासर्वं सुसंस्थितः २ ॥
 तस्माच्च वाशितं तत्र सर्वकालं सुसंस्थिताः ।
 काले वेले ३ प्रतिवर्षं मासे मासेऽथवा अपि ।
 दृष्टिद्वतं समन्ताच्च विशेषेस्तत्र मण्डले ॥
 तस्माच्चापि सुभिक्षञ्च सठं पूर्णञ्च मङ्गलम् ।
 आकीर्णजनमानुष्यं त्रैलोक्येऽपि सुदुर्लभम् ४ ॥
 हिमालयाख्या भूमी सा पर्वतैश्च परिवृता ।
 नानावृक्षादिभिश्चित्रैः नीलवर्णैः सुशोभितम् ॥
 समन्तात्तत्परिवृत्य नीलैश्च पर्वतैर्ननु ।
 चित्रैर्विचित्रैः ५ वृक्षैश्च समन्ततः सुशोभितः ॥
 कैश्चिद्वरैः शृङ्गैर्वापि कैश्चिच्च निर्मलैरपि ६ ।
 कैश्चित्पिङ्गकलैश्च ७ कश्चिदलैः परिवृतः ॥
 कैश्चित्फलवृक्षैश्च कैश्चिच्च पुष्पवृक्षकैः ।
 कैश्चिच्च वेणुभिः पत्रैः नानावृक्षैः सुमण्डितैः ॥

१ C D omit the portion bracketted.

२ B यत्र, D प्रकीर्त्तितास्त्रिभिर्कोटिनागैः । ३ B परिजनैः सदास्थितः ।

४ B काले । ५ A D सुदुर्लभां । ६ B चित्रैर्नागैः ।

७ A D निर्मलैरपि । C D पिङ्गलिकैः ।

नानाधातुभिरद्रीभिः गैरिकैस्तु विशेषतः ।
 नानाविधैश्च खनिभिः युक्तैश्च पर्वतैर्वृतः ॥
 माज्जारैर्^१जम्बुभिर्यात्रैः चक्षुभिर्मर्कटैरपि ।
 तरक्षुभिः शूकरैश्च युक्तैश्च पर्वतैरपि ॥
^२शुकैः शालिकैः मयूरैः कपोतैस्तित्तिलैरपि^३ ।
 करविकै^४श्चातकैश्च खेचलैश्च^५ सदा स्थितैः ॥
 आतायिभिर्गर्भैश्चापि वकैश्च वायसादिभिः ।
 दार्वाघातैः कोकिलैश्च उल्काग्नैः सारसैरपि ॥
 झिल्लीकाभिर्भ्रामरैश्च सरघाभिश्च दंष्ट्रिभिः ।
 वरटाभिः^६ मच्छिकाभिः मधुमच्छिकाभिः^७स्तथा ॥
 समुरिभिश्चमरीभिर्द्विषणसारैर्^८मृगैरपि ।
 हरिणीमूषिकाभिश्च^९ वनजन्तुभिरावृतः ॥
 इत्येवमादिभिः वन्दैः खेचरै^{१०}र्भूचरैरपि ।
 कौटादि^{११}जन्तुभिर्युक्तैः पर्वतैश्च परिवृतः ॥
 समन्ताच्च परिवृत्य^{१२} सम्बलाकारमण्डला^{१३} ।
 सुदुर्ज्याभूत्साख्याता^{१४} संज्ञानोत्पादकारिणी ॥

१ D माज्जालैः । २ D शुकैश्च शालिकैश्चित्रैः । ३ D तित्तिलैरपि ।

४ B करविकैः । ५ D खेचरैश्च । ६ B वरताभिः ।

७ D ०मभिकाभिः । ८ A ०शालैः । ९ A हरिणैः मूषिकाभिश्च,

D हरिणैर्मधुकाभिश्च । १० A खेचलैः । ११ A कौषदि D कपदि ।

१२ A D समन्तान्तत्परावृत्य ।

१३ D सम्बलाकार० ।

१४ D समाख्याता ।

दशपीठानां^१ मध्येऽपि उपच्छन्दोहका भवत्^२ ।
 सर्वसिद्धिप्रदाता च सा भूमौ सम्प्रकीर्तिता ॥
 चतुर्विंशतिपीठानां विशेषेणापि कथ्यते ।
 हिमालयाख्या भूमौ सा मोक्षा सिद्धिप्रदायका ॥
 हिमालया प्रसिद्धा भूः हिमेनापि प्रच्छादिता ।
 नीहारेणापि संच्छन्ना योगीयोगिनीशेविता ॥
 सम्बला^३ मण्डलाकारा देवी देवैः प्रपूरिता^४ ।
 अनेकैर्पीठभिः^५ पूर्णा मातृकादिगणैर्गणैः^६ ॥
 भैरवादिभिरनेकैः चत्र^७पालादिभिर्गणैः ।
 सिद्धाभिरपि नागैश्च वृक्षैर्मर्घैः शिवै भयैः ॥
 अतभूतैः^८ पिशाचैश्च यक्षैर्यक्षिणीभिरपि ।
 वेताडैर्डाकिनीभिश्च साकिनीभिस्तथा अपि^९ ॥
 सिद्धैर्विद्याधरैश्चापि खेचरै भूचरैस्तथा^{१०} ।
 गणैः श्रेष्ठ^{११}देवताभिः विविधैश्च समन्ततः^{१२} ॥
 नेपाले मण्डले अस्मिन् परिपूर्णं विशेषतः ।
 एवमादिगुणैर्युक्ता साभूमौ मोक्षदा बला ॥
 त्रिसाहस्रे महालोके^{१३} तत्तुल्यं शादृशं महि ।

१ D दशपीठानां । २ A उपच्छन्दोहका भव वत । ३ D सम्बला ।

४ B देवदेवी प्रपूरिता । ५ D पीठभिः । ६ B गणैरपि ।

७ D चत्र० । ८ A D चैत्यैर्भूतैः । ९ A omits साकिनीभिः ।

१० D सिद्धै विद्याधरैस्तथा । ११ D खेचरैः भूचरैः श्रेष्ठैर्देवताभिः

समन्ततः । १२ B गुणैः श्रेष्ठः । १३ D omits the line.

१४ D त्रिसाहस्रमहालोके ।

त्रयत्रिंशेषु लोकेषु^१ कुत्रास्ति विद्यते ननु ॥
 पवित्रेण^२ सुपुण्येन चतुर्गुणविशेषतः ।
 मञ्जुदेवस्थापितेन मञ्जुराज्यं भवेत् समौ^३ ॥
 देव्यादिभिः सदा स्थित्वा देवीराज्येति कीर्त्तिता ।
 तद्देशवाग्निभिः लोकैः देवैस्त्रैलोक्यवाग्निभिः ॥
 सेन्द्रोपेन्द्रादिभिर्देवैः^४ मानुष्यैरसुरैरपि ।
 देवी राज्य^५प्रसिद्धा सा कीर्त्तिता वर्णिता सदा ॥
 दशभूमिनां मथ्यानां सुदुर्जया प्रकीर्त्तिता ।
 सार्वज्ञैर्वोधिसत्त्वैश्च भवन्ति सेविता^६ सदा ॥
 सप्तत्रिंशद्बौद्धधर्मसंज्ञा^७नोत्पादकारिणी ।
 वीर्यसम्बोध्यङ्गज्ञान^८दायिनी सा शुभप्रदा ॥
 श्रावकजिनशिष्याणां भिक्षुणीभिक्षुणामपि ।
 बौद्धानां बोधिसत्त्वानां सर्वज्ञानोत्पादनी च सा^९ ॥
 ब्राह्म्या चाभ्यन्तरे वापि मोक्षदा सिद्धिदा इति ।
 वरदा ज्ञानदा तस्मात् पीठेषु दशभूमिषु ॥
 भूमिनां दशभूमिनाञ्च मध्यमैका प्रकीर्त्तिता ।
 बोधिज्ञानप्रदातासु बोधिं सत्त्वैश्च सेविता ॥
 चतुर्विंशतिपीठानां विशेषेण प्रदर्णिता ।
 एका सा सिद्धिभूमौ च योगिभिश्च प्रकाशिता ॥

१ B त्रयत्रिंशे विशेषेण । २ A D पवित्रे । ३ B सहा ।

४ D च्छैः । ५ C शक्तिः । ६ D A सेविता ।

७ D संज्ञा । ८ A D ०ज्ञानं । ९ D ०ज्ञानोत्पादनीव सा ।

सर्वेषां योगिनीनाञ्च योगिनामपि सर्वदा ।
 वाञ्छितं फलसम्प्राप्ताः विशेषैरत्र मण्डले ॥
 इत्यादिगुणसंयुक्ता^१ भूः त्रैलोक्येऽपि सुदुर्लभा ।
 नानागुणविभूषाङ्गी सुखावतीमिव स्थिता ॥
 अत्र चेयं प्रधाना या देवी लोके खगानना^२ ।
 याऽन्याकारेण संजाता ^३[स्वर्गमर्त्यं त्रिलोकगा ॥
 त्रिदलपद्मरूपेण वर्णेन कुसुमे ननु ।
 धर्मादयास्वरूपेण त्रैलोक्ये च प्रख्यापिता ॥
 एका माता प्रसिद्धा सा] स्वर्गमर्त्यत्रिलोकिषु ।
 उत्तराभिमुखी देवी त्रैलोक्यजननी इति ॥
 खभावमिव रूपात्मा त्रैलोक्येऽपि प्रकीर्तिता ।
 चतुर्विंशतिनां चापि वीरेश्वरीणां ख्यापिता ॥^४
^५वीरेश्वरेण सङ्गम्य आलिङ्गनेन सुस्थिता^६ ।
 श्वारूढा^७ त्रिनेत्री च कर्त्तिकपालधारिणी^८ ॥
 शिवशक्तिस्वरूपात्मा त्रैलोक्ये ख्यापितं ननु ।
^९प्रज्ञोपायस्वरूपेण सर्वदा मिलीतं स्थिता ॥
 पञ्चमुद्राविभूषाङ्गी पञ्चबुद्धमुकूटिनी^{१०} ।

१ A D योतिषां । २ B गुणयुक्ता । ३ A D स्वर्गानना ।

४ D omits the portion bracketted.

५ D चतुर्विंशतिपीठानां अपि वीरेश्वरीति विश्रुताः । ६ B puts this line before the verse वीरेश्वरेण सङ्गम्य and C omits it.

७ A D आलिङ्गनमिव स्थिता । ८ C श्वारूढा । ९ A ० धालिनी ।

१० A D प्रज्ञापायास्वरूपेण मिलीतं सर्वदा स्थितं । ११ D मुकूटिनीं ।

नवनाथ्य^१रसान्विता त्रैलोक्ये मातरा इति ॥
 पिङ्गोर्द्ध्वकेशी नग्री च रविशसिसुकुण्डली ।
 सर्वतथागता^२नाञ्च जननी इति ख्यापिता ॥
 खगाननेति नामेन खवर्णशून्यरूपिणी ।
 शून्यतां शून्यतां माता बौद्धमाता प्रकीर्त्तिता^३ ॥
 भिक्षुणां भिक्षुणीनाञ्च स्थवीराणां तथा अपि ।
 सर्वेषां बोधिसत्त्वानां महासत्त्वानां च तथा ॥
 उपाशकोपाशिकानां सर्वेषां बोधिभागिनां ।
 प्रज्ञापारमितारूपी बौद्धानां जननी तथा ॥
 बौद्धानाञ्च वज्रिनी^४रूपी योगीनां योगिनी तथा ।
 सर्वेषामपि सत्त्वानां जननी विश्वरूपिणी ॥
 अतीतानागतैर्बुद्धैः प्रत्युत्पन्नैस्तथागतैः ।
 सर्वैर्बौद्धैरपि शिष्यैः बौद्धमाता प्रकीर्त्तिता ॥
 शैवानां शिवरूपी सा वैष्णवानां च वैष्णवी ।
 ब्राह्मणानां ब्रह्मणीति विश्वरूपी इव स्थिता^५ ॥
 शैवानां वैष्णवानाञ्च ब्राह्मणानां^६ तथैव च ।
 सर्वेषां देवदेवानां मोक्षमाता^७ प्रकीर्त्तिता ॥
 आचार्यैश्चाचार्यानीभिः शिष्यैः शिष्यिनीभिस्तथा ।
 सेवितं श्रुतं कालं जनन्याः^८ पादपङ्कजोः ॥

१ A निवनाद्य० । २ B ०ताथागत० । ३ A प्रकीर्त्तिता ।

४ A जिनी० D जननी० । ५ B ब्रह्मणानां ब्रह्मणीति सा विश्वरूपेण
 संस्थिता । ६ B ब्रह्मणां । ७ B साच माता । ८ A D तयोश्च ।

योगिभिर्योगिनीभिश्च नानादेशा^१त्समागतैः ।
 अत्र यैश्चापि सर्वैः^२ पूजितञ्च दिने दिने ॥
 पुष्पैर्धूपैश्च दीपैश्च मांभै मद्यै^३स्तथा अपि ।
 स्व स्व भक्षणेः वस्तुभिः अहर्निशं प्रपूजितम्^४ ॥
 ५[नानामन्त्रैरन्यमन्त्रैस्तन्मन्त्रेण च पूजितम् ।
 मालाभिः हस्तजापैश्च कृतं सर्वे दिने दिने ॥
 मानवीभिर्मानवाभिः सर्वैश्च पूजितं भवेत् ।
 प्रतिदिने प्रतिरात्रौ वन्दितं अर्चितं^६ सदा ॥]
 प्रथमं मञ्जुदेवेन हृदच्छेदा^७दनन्तरम् ।
 तस्याः खगाननाद्यापि पूजितं पादपङ्कजे ॥
 तस्याश्च दर्शनेनापि मञ्जुदेवो जगद्गुरुः ।
 पूजयामास अत्यर्थं तयोश्च पादपङ्कजे ॥
 केशिन्युपकेशिनीभ्यां^८ सार्द्धं समागतो गुरुः ।
 मञ्जुदेवो गुरुशास्ता अत्यर्थं पूजनाय च ॥
 पक्षे कृष्णे^९ मार्गशिर्षे नवम्यां दिशि सन्निधौ ।
 स्नानधानादिभिस्तस्याः कृत्वा पूज्यं मुहुर्मुहुः ॥
 उपवास^{१०}कृतेनापि रात्रौ जागरणं कृतम् ।
 पुष्पैर्धूपैश्च गन्धर्वैः^{११} दीपैश्चापि प्रपूजितम् ॥

१ A D नानादेशा ।

२ A D ये चापि सर्वैश्च ।

३ B मद्यैः ।

४ D adds सदा ।

५ C D omit the portion bracketted.

६ B पूजितं ।

७ A ०च्छेदात् ।

८ D केशिनी उपकेशिन्योः ।

९ A D पक्षकृष्णौ ।

१० D उपासकः ।

११ A adds च here.

सद्यैर्भासैश्च लेह्यैश्च पेयैश्चापि सुपिष्टकैः ।
 नानापूज्यैश्च विधिभिः रात्रौ संपूजनं कृतम् ॥
 तन्मन्त्रेण जपं कृत्वा तत्स्तोत्रमुदितं कृतम् ।
 तत्पाद्यं^१ विविधं कृत्वा निशि जागरणं कृतम् ॥
 पत्नीभ्यां सह संस्थित्वा जापं कृत्वा पुनः पुनः ।
 एकरात्रं सुसम्पूर्णं मञ्जुदेवेन पूजितम् ॥
 प्रातर्गत्वा^२ शान्ततीर्थं जलतर्पणदानकम् ।
 पुनः कृत्वा प्रमोदेन चकार स्तुतिमादरात्^३ ॥
 पाठादि विविधा गाथा स्तोत्रञ्चापि प्रपाठयन्^४ ।
 दानानि विविधान् वस्त्रान् याचकेभ्यः^५ प्रच्छादितः ॥
 अन्नमन्नार्थिकेभ्यश्च वस्त्रं वस्त्रार्थिकेभ्यः हि ।
 द्रव्यं द्रव्यार्थिकेभ्योऽपि सर्वेभ्यश्च मुदा ददौ ॥
 स्वाने सति पुनः पूज्यं खगाननायै^६ धीमता ।
 पत्नीभ्यां सहसंस्थित्वा^७ पञ्चोपचारकैरपि ॥
 ध्यानैर्मन्त्रैस्तर्पणैः पुष्पैर्धूपैस्तथा अपि^{१०} ।
 गन्धैर्दीपैश्च नैवेद्यैः लेह्यैः पेयैस्तथा पुनः^{११} ॥
 स्वाने^{१२} पानैश्च सन्तोष्य खाननायै^{१३} च सहुरुः ।
 तद्विधिना सुसंपूज्य प्रणम्य च पुनः पुनः ॥

- १ B सद्यैः । २ A नस्तोत्रं । ३ A D मद्याः । ४ B स्वात्वा ।
 ५ A D आदरम् । ६ D पाथादिविविधां गाथा स्तोत्रञ्चापि प्रपाठयन् ।
 ७ D पाथकेभ्यः । ८ A B खगाननाय । ९ A सहसम्पत्ता ।
 D सहसम्पत्ता । १० D ध्यानैर्मन्त्रैस्तर्पणैः पुष्पैर्धूपैश्चापि तथा अपि ।
 ११ A अन्नः D तथान्तकः । १२ A B खाद्यैः । १३ B खाननाय ।

प्रणिपत्य पुनः कृत्वा तत्प्रसादेन सञ्चयन्^१ ।
 अभिषेकं पुरः^२ कृत्वा नेत्रेलेपं प्रकुर्वति ॥
 मञ्जुदेवेन मोदेन पिवेत्तस्यामृतं पयः ।
 पत्नीभ्यां सह सङ्गेन पिवेच्च अञ्जलिं त्रयम् ॥
 प्रथमञ्च पिवेत्स्नेन पत्नीभ्याञ्च ततः ददौ ।
 ततस्सर्वेभ्यः शिष्येभ्यः तत्प्रसादं सुदा ददौ ॥
 अथ सर्वेऽपि शिष्याश्च तत्प्रसादं सुदा पिवेत् ।
 अज्ञानं तत्क्षणात् त्यक्त्वा सुज्ञानं^३ प्राप्यते ननु ॥
 इति मत्वा च मानुष्याः तस्याः शेषां कृतमपि^४ ।
 ईप्सितं फलसम्प्राप्ता वाञ्छाच्च लभ्यतेऽधिकम्^५ ॥
 एवं कृते अपि^६ सद्य तद्भद्रस्य समन्ततः ।
 जलग्रान्तबभूवेस्य जलस्कन्धस्य पूजनात् ॥
 ततः विष्णुशिवशक्रैः ब्रह्मादिदेवतागणैः ।
 पूजितं शततं तस्या पादाब्जे च नमस्कृता ॥
 इन्द्रो यमश्च वरुणः कुबेर ऊतभुगपि ।
 नैऋत्य वायुः दशश्च अध ऊर्ध्वं तथा अपि ॥
 दशभिर्लोकपालैश्च इत्यं चत्वार राजिकैः ।
 त्रयस्त्रिंशादिभिरन्यैः नाकैश्च तत्र आगताः ॥
 ग्रान्ततीर्थजले स्नात्वा खगाननां हि पूजितम् ।

१ A सिञ्चयन् B सिञ्चयेत् ।   २ B पुनः ।   ३ A त्यक्तं सञ्ज्ञातं
 D त्यक्तं सञ्ज्ञानं ।   ४ B कृतं किल ।   ५ B लभ्यते अपि ।
 ६ B omits एवं कृते अपि ।

प्रतिदिने प्रतिमासे पूजयामासुः गौरवम् ॥
 मान्दारवैरपि पुष्पैः महामन्दारवादिभिः ।
 दिविजैः पारिजातैश्च पूजयामासुः पुष्पकैः ॥
 वज्रोदकाञ्चलिं पित्वा स्व स्व गणैः परिवृताः ।
 देवा नागाश्च सर्वे च श्रेवितं तत्र सर्वदा ॥
 श्रावकैर्भिक्षुणीभिश्च प्रत्येकैर्जिनसेवकैः ।
 बोधिसत्त्वैर्भिक्षुभिश्च भवन्ति पूजितं सदा ॥
 ब्रह्मभिः चन्द्रियैर्वैश्वैः शूद्रैश्चापि विशेषतः ।
 अनेगैर्देशजैर्वापि अत्र नेपालदेशजैः ॥
 चतुर्वर्गैश्च मानुष्यैः अनेगैर्गणजातिभिः ।
 भवन्ति पूजितं तस्या नमस्कृत्वा प्रतिदिने ॥
 यः कश्चि मार्गशीर्षस्य कृष्णपक्षे ग्रहे तिथौ ।
 सुस्नात भक्तच्छेदी च भूत्वा पोषधसंयमी^१ ॥
 लक्षापाठादिनिरतः सद्धर्माध्ययने श्रमः^२ ।
 रात्रौ जागरणं कृत्वा नानाविधिभिः पूजितम् ॥
 पुष्पैर्धूपैश्च दीपैश्च गन्धैर्नैवेद्यकैरपि^३ ।
 मद्यैर्मांसैः तथा पिष्टैः पानैश्च लेह्यकैरपि^४ ॥
 इत्यादि विधिभिस्तस्यै^५ ढौकितेन च पूजितम् ।
 मानवैर्मानवीभिश्च अहर्निशं पुनः सुदा ॥

१ A D सुस्नानं भक्तच्छेदीव भूत्वा पोषधसंयमी । २ A D लक्षा च दिनी-
 रतः सद्धर्माध्ययने श्रमः । ३ D पुष्पैर्धूपैश्च गन्धैश्च दीपनैवेद्यादिकैरपि ।
 ४ A वानैः पानैश्च लेह्यकैः । ५ B तस्मिन् ।

मार्गशीर्षे कृष्णपक्षे नवम्याञ्च विशेषतः ।
 उत्तमं फलसम्प्राप्ता लभ्यते^१ मानवादयः ॥
 एतद्दिने च रात्रौ च पूजायाश्च महाफलम् ।
 मञ्जुदेवेन तत्पूज्यं पूजायाश्च दिनं भवेत् ॥
 पूजया च प्रतिमासे नवम्यां तिथिसंज्ञके ।
 २[पूजितञ्च भवेन्नित्यं लभ्यते मध्यमं^३ फलम् ॥
 प्रतिमासे चतुर्दश्यां कृष्णपक्षस्य रात्रिके^४ ।]
 तत्पूज्यं मानवीभिश्च वादितं^५ लभ्यते कृतम् ॥
 निशि जागरणं कृत्वा प्रातर्दानं यथाक्रमम्^६ ।
 दत्त्वा स्नात्वा परावृत्य शुचिस्त्रयं विधावित^७ ॥
 मानव्य मानवाध्यायि^८ इत्थं कृत्वा काले दिने^९ ।
 ईप्सितं फलसम्प्राप्ता ते मोक्षमधिगच्छति ॥
 वज्रोदकं दशम्यां तु ये पिवन्त्यञ्जलित्रयं^{१०} ।
 मानव्यमानवाश्चापि वाञ्छितं फललप्स्यते^{११} ॥
 अष्टाक्षणविनिमुक्तं क्षणदुर्लभमाप्नुयात् ।
 धर्मार्थकाममोक्षं त बोधिज्ञानञ्च उत्तमम् ॥

अपिच ।

तीर्थन्तरकप्रेतञ्च दीर्घायुषो स्नेच्छामराः^{१२} ।

- १ B भवन्ति । २ B omits the portion bracketted.
 ३ C उत्तमम् । D मण्डलम् । ४ A D रात्रिके । ५ A वादितम् ।
 ६ D यथाक्रमम् । ७ D विधाचित । ८ B चापि ।
 ९ B सुपूजितम् । १० A पिवन्तं चलित्रयम् । D पिवन्तं चरित्रयम् ।
 ११ B लभ्यते फलम् । १२ D दीर्घायुस्नेच्छनिजराः ।

बुद्धकान्तारौ मृत्थादृक् मूकटाष्टा विचचणाः ॥
 चत्वारश्च महाराजा त्रायत्रिंशास्तथा अपि ।
 यामाश्च भूषिताश्चापि निर्माणरतयस्तथा ॥
 निर्मितवशवर्त्यादि कामावचरास्तथा अपि ।
 रूपावचराश्च देवाश्च आरूपावचरा अपि ॥
 सर्वे च नाकजा देवा काले वेले समागताः ।
 आगताः सगणा देवाः तस्याः पूज्यं कृतं कृतम् ॥
 ब्राह्मणाः क्षत्रिया वैश्याः शूद्राश्च अन्यदेशजाः ।
 सदा सदा समायाताः तस्याः पूजा प्रचक्रु च ॥
 पूर्वाच्च दक्षिणाच्चापि पश्चिमादुत्तरादपि ।
 ईशादग्नीनैश्चत्यादायव्याच्च समागताः ॥
 दशदिग्भ्यः समायाताः स्त्रियश्च पुरुषा अपि !
 अत्यर्थं गौरवेणापि तस्याः पूजा कृतं भवेत् ॥
 गन्धर्वाः किन्नरा यक्षाः भूताः प्रेताः पिशाचकाः ।
 खगा डाकिन्य शाकिन्य^१ रात्रौ रात्रौ प्रपूजितम् ॥
 वेमचित्रादयो दैत्याः किङ्करैः सह आगताः ।
 पर्वते च^२ दिने काले समायाताः पुनः पुनः ॥
 स्त्रियश्च पुत्रपौत्रादि दाशकदाशिकादिभिः ।
 भट्टवराग्रनैगमैः^३ काञ्चुकीभिर्परिवृतः^४ ॥

१ A omits शाकिन्यः ।

२ D पर्वतश्च ।

३ D नैगमैः ।

४ D परिवृता ।

[^१पुष्पं धूपञ्च गन्धञ्च दीपं नैवेद्यकमपि ।
तन्नागता समागच्छ तस्या पूजाञ्च कुर्वते ॥
समुद्रेषु नागराजा सर्वैः नागैः परिवृतः ।]
^२रत्नानि विविधा गृह्य तत्पूजाय समागताः ।
इत्थं च स्वर्गजा लोकाः मानुजादय मर्त्यजाः ॥
पातालजापि सर्वे च पूजितञ्च दिने निशि^३ ।
पञ्चोपचारविधिभिः तस्यै^४ पूजा कृतं भवेत् ॥
स्वस्वभक्षानि वस्तूनि ढौकितञ्च मुदा अपि ।
नाकजैरमृतञ्चापि^५ मर्त्यजैर्मर्त्यभोज्यकम् ॥
पातालजैस्तद्योग्यं^६ च मुदा तस्यै च ढौषितम्^७ ।
इति पूज्ये^८ कृते सर्वे तस्या प्रशादकं मनु^९ ॥
वज्रोदकं पिवेत्सर्वैः स्वर्ग मर्त्यत्रिलोकजैः ।
तत्प्रशादं पिवेद् येऽपि ते मोक्षमधिगच्छति ॥
[^{१०}अष्टाक्षरं विनिर्मुक्तं पञ्चाहन्तर्यकमपि ।
इति कृत्वा च सर्वेपि तत्क्षणात् ज्ञान प्राप्यते ॥
वाञ्छितं फलसम्प्राप्ता ते मोक्षमधिगच्छति ।]
इति कृते गुरुः शास्त्रा मञ्जुदेवश्च सुधीमान्^{११} ।

१ B has these three additional lines.

२ D रत्नादि विविधान् गृह्य । ३ D दिनेदिने ।

४ B तस्याः । ५ A नाकजै रमनवापि । ६ B D तद्भोग्यञ्च ।

७ A टोषितम् । ८ B पूजा । ९ D प्रशादकं ननु ।

१० B has these three additional lines. ११ D सुबुद्धिमान् ।

तस्याश्च परिशोभार्थं इत्थं वनं प्रकाशितम्^१ ॥
 चम्पकादिभिः पुष्पैश्च पुष्पवृक्षैः प्रपूरितः^२ ।
 गन्धर्वेण ससंयन्तैः^३ नानापुष्पैः सुमण्डितम् ॥
 स्वादुसुगन्धिसुरसैः फलवृक्षैः सुमण्डितः ।
 अनेकैः फलजैः वृक्षैः अत्यार्थं^४ च प्रपूरितम् ॥
 स्कन्धैः पत्रैः^५ सविश्रितैः शोभितं तत्र वृक्षकैः ।
 नानावर्णैः सुसंयुक्तैः विचित्रैर्मधुरैरपि ॥
 ओषधिविविधैर्जातैः मानातिपरिवृतैः^६ ।
 तत्रदेशे समन्तेन पूरितं शोभितं भवेत् ॥
 मनशिरादिभिर्धातु^७ नानारत्नैः सुपूरितः ।
 विशेषैरत्नवृक्षैश्च समन्ततः प्रपूरितः ॥
 सिंह^८ व्याघ्रादिभिर्जातैः अनेकवनजन्तुभिः ॥
 वाशितं सततं कालं गोपुच्छपर्वतेऽपि च^९ ।
 शुकशारिक^{१०} हंसैश्च मयुरैश्चटकैर्वृक्षैः ॥
 खेचरादिभिर्जन्तुभिः इत्थं तत्रैव वाशितम् ।
 शाखामृगादिभिः सर्वैः जन्तुभिश्च विशेषकैः^{११} ॥
 वासितं सततं कालं गोपुच्छपर्वतमिव ।
 चित्रपाला^{१२} दयनागाः चैत्याः शिवाश्च संस्थिता ॥

१ B विनिर्मितम् । २ D प्रपूरितम् । ३ B D गन्धर्वसुसंयुक्तैः ।
 ४ B इत्यर्थश्च । D अभ्यर्थे । ५ A पत्रैः । ६ B नानाजातैः परिवृतैः ।
 D नानाजातिपरिवृतैः । ७ A शिरादिभिः । ८ A सिंहा० ।
 ९ B पर्वतमिव । १० A शालीक । ११ D विशेषतः । १२ A D क्षत्र० ।

भयामेघाश्च सिद्धाश्च संस्थिता तत्र सर्वदा ।
 अष्टाभिर्मातृकाभिश्च कुमारगणनायकैः ॥
 भैरवादिभिः गणैश्च देवताभिः सदास्थितः^१ ।
 योगिभिर्योगिनीभिश्च खैचलैः भुचलैरपि ॥
 डाकिनीभिः शाकिनीभिः तत्र च वासितं सदा ।
 स्वर्गजैरपि देवैश्च मर्त्यजैरपि मानुषैः ॥
 पातालजैश्च सर्वैश्च^२ वाशितं तत्र सर्वदा ।
 गोपुच्छपर्वते सर्वे देवा भवेयुः वासिताः ॥
 तथास्मिन्वने^३ देवाः वाशितं सर्वदा अपि ।
 त्रयचिंशादिलोकेषु सर्वे लोका प्रकाशितम् ॥
 गुणेन च पवित्रेण गोपुच्छपर्वतमिव ।
 हतमित्यं ततो तेन गुरु मञ्जुदेवेन च^४ ॥
 मञ्जुश्री पर्वत सः श्रीः गुरुस्त्वरितमाययौ^५ ।
 ताभ्यां साङ्गं स आचार्यः मञ्जुश्री पर्वते वसन्^६ ॥
 शुभेन च मुखेनापि तत्र भवति सुस्थितम् ।
 धुषितत्वात् मञ्जुदेवः प्रदेशेऽद्यापि आख्यया ॥
 मञ्जुश्री पर्वते लोके पवित्रे ख्यापिते अपि^७ ।

१ D भैरवादिभिः देवैश्च गणैर्युक्तः सदा स्थितः । २ A omits सर्वैश्च,
 D सर्वैऽपि । ३ B तथैवास्मिन् वने वनाः, D तथास्मिन् पर्वते ।

४ D ० देवतेन च । ५ B D गुरुस्त्रिभ्यां समाययौ । ६ D वसत् ।

७ A मञ्जुदेव श्रीपर्वते लोके त्रिलोक्य पवित्रापिते अपि । B लोकै
 त्रिलोकेऽपीति ख्यातवान् ।

१[एवं मैत्रेयास्य काले विश्वस्य च अर्हतः ।
 मञ्जुश्री प्रतिरूपेण आचार्य्येण विशेषतः ॥
 तत् हृदस्य समन्ताच्च परः संग्रोधिते अपि ।]
 वसुधामयतां कृत्वा हृदभुमि समन्ततः ॥
 सिंहासने मणिमये सुरसिद्धि वन्द्य^१
 ये आवयन्तमसमं^२ शंभुजोनुभावम् ।
 संपुजितो सुरसुराहितुरङ्गतुण्डैः^३
 सन्तिष्ठन्तै^४ विविधरत्नविभूषिताङ्गः ॥

इति श्रीमति बृहत्स्वयम्भूराणम् गोशृङ्गपर्वते स्वयम्भूचैत्यभट्टा-
 रकोद्देशे च्छन्दोत्पादोनाम तृतीयोऽध्यायः ॥

१ B has these three additional lines.

२ B वन्द्ये ।

३ B ये आवयन्ति असमं ।

४ B ० वृन्दैः ।

५ D सन्तिष्ठतै ।

चतुर्थोऽध्यायः ॥

अथ मैत्रेय वक्ष्यामि ग्रामञ्च निगमादिकम्^१ ।

राजधानीञ्च^२ राष्ट्रञ्च नगरं पुटभेदकम् ॥

सुभिचं^३ रमणीयञ्च ऋद्धं^४ स्फोट चेम तथा^५ ।

आकीर्णजनमानुष्यं अनेकशुभपूरितम् ॥

अनेकजनसम्पूर्णं नानागुणविभूषितम् ।

ब्रह्मभिः चन्द्रियैर्वैश्वैः^६ शूद्रैश्च अन्यजातिभिः ॥

दाशिभिर्दाशकैश्चापि अमात्यैर्नैर्गमैरपि ।

सर्वलोकैः सुसम्पूर्णं मङ्गलैश्च प्रपूरितम् ॥

इति उपद्रवादीञ्च^७ न जातु^८ विद्यते पुनः ।

स्वर्गमर्त्यं च पाताले तत्सादृशं न^९ विद्यते ॥

यदा भवन्तदुद्देशं^{१०} शृणु लोकाहिताय च^{११} ।

सुभगाय^{१२} सुभिचाय लोकानां हितकामया^{१३} ॥

पापिनां धर्म्हिने नित्यं धर्म्हिणां फलप्राप्तये ।

फलप्राप्तिनां सर्वेषां भोगाय सुखप्राप्तया^{१४} ॥

१ A निर्गमादिकं । २ A राजधानि च । ३ A सुभिच्छञ्च ।

४ D ऋद्धिं । ५ D क्षमस्तथा । ६ A वैश्वैः ।

७ B D उपद्रवादी च । ८ D जातुश्च । ९ B सादृशं तन्न ।

१० B यदाभवत्तदुद्देशं । ११ A लोकाहिताय च । १२ B सुभोगाय ।

१३ D ०काम्यया । १४ D फलानां प्राप्तिनां सर्वे भोगाय सुखप्राप्तये ।

एव मैत्रेय साधु च^१ सुष्ठु च मनसि कुरु ।
 भाषिष्य अपि सत्त्वार्थं साम्प्रतं निश्चयं शृणु ॥
 इहैव कल्पे विश्वा भूः^२ निर्वृते सुगते च सः^३ ।
 चतुर्वर्षसहस्राणि प्रजानामायुषि स्थिते ॥
 काले दीर्घं कश्चिद्विप्र चेमावत्यां^४ प्रजायते ।
 चतुर्वेदाङ्गविनाथ ब्रह्मज्ञानविदाम्बरः ॥
 ऋग्यजुःसामायर्वेद^५ चतुर्वेदं सुपारग ।
 सर्वेषां^६ लोकानां एकः शास्ता सः सद्गुरुः^७ ॥
 [अनेकमानवानाञ्च गुरुः शास्त्रैकनायकाः ।
 चत्रैयवैश्यशूद्राणां सर्वेषां हि जगद्गुरुः ॥
 अग्निहोत्री द्यौः शीली नेमी वीर्या पराक्रमी ।]
 तद्भुवनेषु सर्वेषु पितामहमिव स्थितः ॥
 तेन पत्नी गृहीत्वा तु^८ सत्सती पुरुषव्रती ।
 द्यौःशीलीवतीवीर्या^९ ध्यानी प्रज्ञापि पालिनी ॥
 पत्न्यासह असौ विप्रः धर्मात्मा धर्मवत्सरः^{१०} ।
 अग्निञ्च कारयामास अत्यर्थं विधिविस्तारैः ॥

१ D एवं मैत्रेय साधुञ्च ।

२ A विश्वभूः निर्वृतेश्च स सुगते ।

३ B निर्वृते च गुरुगते ।

४ A चेमावत्या ।

५ D सामार्थवेदं ।

६ A D omit सर्वेषां ।

७ D adds नायका प्रभु ।

८ B D has these three additional lines.

९ A गृहीत्वा तु ।

१० A वकी० । B दयाशीलीवतीवीर्या ।

११ D वत्सलः ।

१[तस्य पत्न्याः प्रसूतश्च पुत्रं लक्षणमण्डितम् ।
 देवपुत्रमिव साक्षात् तेजसा च श्रिया अपि ॥
 द्वात्रिंशल्लक्षणधर अशीति चानुव्यञ्जनैः ।]
 अत्यर्थं शोभितं गात्रं सहस्रसूर्याच्चन्द्रमात् ॥
 सर्वेषामपि लोकानां ज्येष्ठः श्रेष्ठः वङ्गनायकः^१ ।
 सर्वज्ञश्च जगन्नाथः क्षीरनिधाविव चन्द्रमा ॥
 देवानां च मनुष्याणां दैत्यानां च तथा अपि ।
 जलाशया^२ त्समुत्पन्नकमलासनमिवाभवत् ॥
 गौरवेण च सर्वेषामादरेण विशेषतः ।
 गुरुभावेन सर्वेण पूजित^३ मानितं सदा ॥
 ब्रह्मा-विष्णु-शिव-शक्रैः पूजितं मानितश्च सः^४ ।
 जानागुणविभूषाङ्गी बोधिचर्या^५ प्रचारकः ॥
 चत्वारश्च महाराजैः चाद्यत्रिंशैरपि तथा ।
 यामेशः तुषितेशोऽपि रतीशो वशवर्त्तीशः^६ ॥
 एते च देवराजानः स्वस्वगणैः परिवृतः ।
 समायाताः सपूज्येन पूजितं पादपङ्कजे ॥
 कामावचराश्च सर्वे ये^७ रूपावचरा^८ स्तथा अपि ।
 आरूपावचरा येऽपि^९ तत्पादौ च प्रपूजितम् ॥

१ B D have these additional lines. २ B सहस्रसूर्यात् ।

D सह सूर्या च चन्द्रमा । ३ A वन्तनायकः । D श्रेष्ठश्च नायकः ।

४ A जलाशयनात् । ५ D पूजितम् । ६ A D ब्रह्मा । ७ A मानित च सः ।

८ B ० चर्यः । ९ A ० वन्तीशः । D वशवर्त्ति च । १० B D कामाचराश्च

सर्वे च । ११ D रूपाचराः । १२ B येऽपि । D आरूपावचरा येऽपि ।

नामेन^१ क्रकुच्छन्दोऽसौ सर्वज्ञश्च दयावितः ।
 शय्यागार^२परित्याज्य सम्बोधिज्ञानमाप्नुयात् ॥
 शिरीषवृक्षमाश्रित्य तृणासने प्रतिष्ठितः ।
 समाधीनाञ्च अथासौ^३ समाधिं विदधेय^४ सः ॥
 क्षजुकाय प्रणिधाय स्मृति च उपसंस्थितम्^५ ।
 वज्रासनसुसंस्थित्वा बोधिज्ञानमवाप्नुयात् ॥
 सम्यक्सम्बुद्ध सो अर्हन्^६ षड्भिज्ञश्च तथागतः ।
 सर्वेषां दुःखितां^७ नाथः दुःखार्णवमुपारगः ॥
 अतीतानागताबुद्ध प्रत्युत्पन्नानाञ्च अपि^८ ।
 सर्व^९तथागतानाञ्च सर्वज्ञानां विशेषतः^{१०} ॥
 [११ ध्यानिनां योगिनां मध्ये तपस्विनां विशेषतः ।
 समाधीनाञ्च सर्वेषां एकः श्रेष्ठश्च नायकः ॥
 समाधीनाञ्च सर्वेषां सर्वज्ञानविशेषतः ।]
 एकः श्रेष्ठः गुरुः शास्ता क्रकुच्छन्दस्तथागतः ।
 सिद्धविद्याधरर्षीणां मध्ये शास्ता जगद्गुरुः ॥
 सर्वेषां देवतानाञ्च मर्त्यजानां^{१२} विशेषतः ।
 ब्राह्मणानां वैष्णवानां शैवानाञ्च तथा अपि ॥

१ D मन्थेन । २ B पूज्यागारम् । ३ B अग्रसौ । D समाधी-
 नामथासौच । ४ A विदधेय । ५ B स्मृतिञ्च उपसंस्थितः ।
 ६ A अर्हन् । ७ D दुःखिता । ८ D प्रत्युत्पन्ना तथा अपि । ९ D सर्वे ।
 १० B समाधिं घृतविग्रहः । ११ B has these additional lines.
 १२ A मर्त्यजानां ।

सर्वेषां चापि शैवानां मेकः शास्ता जगद्गुरुः ।
 बुद्धानामपि धर्माणां सद्धानाञ्च तथा अपि ॥
 तथा ।
 सर्वेषामपि बौद्धानां एकश्रेष्ठजगद्गुरुः ।
 चतुर्णामपि राजानां त्रयत्रिंशेश्वरस्य च ॥
 यामेशतुषितेशस्य निर्माणरतीशस्य च^१ ।
 निर्मितवशवर्त्तिश्च रूपावचराणाञ्च तथा ॥
 आरूपावचराणाञ्च देवानां नायको गुरुः^२ ।
 ब्रह्मचरित्रयवैश्यानां सच्छूद्राणाञ्च मातृषाम् ॥
 सर्वेषामपि सत्त्वानामेकनायकसद्गुरुः ।
 मर्त्यानामपि लोकानां पातालानां तथा अपि ॥
 सर्वेषां त्रयलोकानां सर्वज्ञनायको गुरुः^३ ।
 ज्योतिपालो^४ बभूवाहं तदाराधनशुद्धधीः^५ (?) ॥
 अवैवर्त्तिक यश्च^६ बोधिसत्त्व सुबुद्धिमान् ।
 बोधिज्ञानप्रचाराणां शिष्यानां नायक^७ सुधीः ॥
 सर्वज्ञ^८ कल्प सर्वेषां एकशिष्य मुनेरपि ।
 सर्वेषामपि शिष्याणां सह एकाकी नायकः^९ ॥

१ C सेवाताम् । २ D निर्माणरति ईश्वरस्य । ३ A चको गुरुः
 C सकोरुर्गुरु । ४ B नायकगुरुः । ५ B ज्योतिरूपा ।
 ६ A D सद्गधीः B सूषधीः C सद्गधी । ७ B अवैवर्त्तिकतिर्यश्च ।
 ८ D नायकः । ९ D सर्वज्ञः । १० B अहम्, एकाकिनायकः ।

क्रकुच्छन्दस्य नाम्नश्च^१ सर्वज्ञस्य च धीमतः^२ ।
 पिण्डपात्रादिभिः पूज्यैः शयनासनभेषजैः ॥
 शेवाञ्च कारयामास अत्यर्थं विविधैश्च सः^३ ।
 यत्र यत्र प्रगच्छन्ति क्रकुच्छन्द तथागतः ॥
 तत्र तत्र च^४ गच्छामि तत्पृष्ठतः सश्लिष्यकैः ।
 यदा यत्र प्रगच्छन्तिः क्रकुच्छन्दः सश्लिष्यकैः ॥
 मर्त्यलोके विशेषेण सर्वत्र भुवनेष्वपि ॥
 सश्लिष्यैः सगणैः सार्द्धं भिक्षुभिक्षुणुपाशकैः ।
 बोधिसत्त्वैर्महासत्त्वैः स्थविरस्थविरादिभिः ॥
 राजामात्यैः सपौरैश्च जिनश्लिष्यैरुपाशकैः ।
 मर्त्यजैः सर्वलोकैश्च^५ पृष्ठतश्च समन्वितः ॥
 क्रकुच्छन्द जगच्छास्ता सर्वज्ञश्च दयान्वितः ।
 सर्वेषां मर्त्यलोकानां धर्मं दिदेश नायकः ॥
 प्रथमं चतुर्म्हाराजानां कायिकानां^६ मथापि च^७ ।
 ततश्चापि त्रयत्रिंशे यामायां तुषितावपि ॥
 मानरतौ च शर्वलोका कामावचराणामपि^८ ।
 रूपावचराणां सर्वेषां आरूप्यावचराणां^९ मपि ॥

१ B नामस्य । २ A D धीमताः । ३ B कारयामासुरत्यर्थं विविधैः स तम् ।

४ A omits च । D स । ५ A D श्वलोकैश्च । ६ B चत्वारराजा

कायिकानाम् । ७ A D मथोऽपि च । ८ B D वशवर्त्तै

कामाचराणां च अपि । ९ B D रूपाचराणां and आरूप्याचराणाम् ।

सर्वतस्त्रयस्त्रिंशेषु देवानां साप्सरोगणा^१ ।
 एतेषामपि सर्वेषां धर्मं देशयति नायकः ॥
 अरभध्वं^२ निष्क्रामत युयध्वं^३ शम्भुश्रामने ।
 धुनीत मृत्युनः सैन्यं तडागारमिव कुञ्जरः ॥
 यो ह्यस्मिं धर्मविनय अप्रमत्तश्चरिष्यति^४ ।
 ग्रहाय जातिसंसारं दुःखस्थानं करिष्यति ॥
 दिवौकसा अथ सर्वं प्रफुल्लवदनान्विताम् ।
 तद्धर्मश्च प्रतिश्रुत्वा सर्वं हर्षसमाकुला ॥
 ततस्ते पूजयामासुः^५ क्रकुच्छन्दं तथागतम् ।
 प्रसन्नमनसा भूत्वा पुष्पाञ्जलिं क्षिपेत् सुदा ॥
 मान्दारवैश्च पुष्पैश्च महामान्दारवैस्तथाः^६ ।
 पारिजातैश्च पुष्पैश्च नागजैः पुष्पकैरपि ॥
 चन्दनचूर्णरञ्जिभिः^७ सुगन्धैः केशलयुतैः ।
 एतैस्ते पूजयामास क्रकुच्छन्दं जगद्गुरुम् ॥
 अमृतादिविविधाभोग्या क्रकुच्छन्दौ^८ सुदा पुनः ।
 क्रकुच्छन्दाय भक्त्या ते^९ सश्रियोभ्यः ददुः पुनः ॥
 इति कृत्वा सर्वदेवा^{१०} प्रणिपत्य पुनः पुनः ।
 पञ्चाष्टाङ्गेन योगेन^{११} प्रदक्षिणादिकं कृतम् ॥

१ B ०गणाम् । २ D आरभध्वं । ३ A पुण्यध्वम् । D युयध्वं ।

४ A अमलश्चरिष्यति । ५ A D पूजयामास ।

६ B महामान्दारवादिभिः । ७ A चन्दनचूर्णं रञ्जिभिः । ८ B वस्त्रौ ददौ ।

९ B भक्तास्ते । १० B ०देव । ११ A पञ्चाष्टाङ्गिनप्रणामः । D प्रणामः ।

केचित्यज्ञप्रणामेन केचिदष्टाङ्गेनापि
 केचित्प्रदक्षिणाञ्जलिं प्रणिपत्य पुनः
 इत्थं ये नाकजा सर्वे मोहिता^१ हर्षित
 आगता स्वस्वचेत्रात् तस्मै च पूजनं कृतम् ॥
 अथापि क्रकुच्छन्दोसौ सर्वज्ञश्च दयान्वितः ।
 तस्मात् स्वर्गाच्च पातालं प्रगच्छन्ति च मर्द्दिना
 सर्वे^२ शिष्यगणैः साङ्गं य^३ स्वर्गं प्रगच्छति ।
 तथा सर्वैश्च तैस्साङ्गं पाताले समगच्छति^४ ॥
 पातालेषु च सर्वेषु^५ भुवनेषु विशेषतः ।
 अन्वाहिण्डो^६ विशेषेण धर्मं देशयति नायकः ।
 भो भो पातालजाः सर्वे त्रिरत्नशरणं कृता^७ ॥
 प्रहाय सर्वपापानि वः स्वर्गं प्रगच्छति ॥
 नमो बुद्धाय धर्माय संघाय शम्भुवे अथ ।
 पातालजाः कृतं येऽपि ते स्वर्गमधिगच्छति
 इति कृत्वा क्रकुच्छन्दः प्रत्यागतः सशिष्यकैः ।
 पातालात् मर्त्यलोके च सर्वत्र भुवनेषु च^८ ॥
 यदात्र भगवान्च्छास्ता विजहारोपच्छन्दके^९ ।
 सुदर्जया भुः माख्याते नेपालेमण्डले अपि^{१०} ॥

१ B मोहिता । २ A D सर्वैश्च । ३ B omits य । ४ B पुनग —
 D समधिगच्छति । ५ A omits च सर्वेषु । ६ A हवा
 D भवाहिण्डो । ७ B सर्वैः.....कृतम् । ८ A D सु
 ९ B यदा तु भगवाच्छास्ता विजहारापच्छन्दके ।
 १० D सुदर्जयाभूमाख्याते नेपाले चापि विश्रुता ।

पद्मगिरौ पर्वते च स्वयम्भू^१दर्शनाय च ।
 वन्दनाय च पूजाय क्रकुच्छन्दस्तथागतः ॥
 बज्रशिख्यगणैस्साङ्गं भिचुभिचुष्टुपाशकैः ।
 बोधिसत्त्वैर्महासत्त्वैः स्थविरस्थविरादिभिः ॥
 चमावत्यां^२ नगर्यास्तैः सर्वैः साङ्गं समागतः ।
 अष्टमीचन्द्रमाकारैः क्रकुच्छन्दस्तथागतः ॥
 गरुत्मानिव^३ पक्षिभिः राजहंसैः परिवृतः ।
 शिष्यैः सह समायातः खपथेन जगद्गुरुः ॥
 अत्रस्थैः सर्वलोकैश्च देवैः नागैश्च मानुषैः ।
 नानापूज्यादिहस्तैश्च प्रत्यङ्गच्छत्ययं मुनिः ॥
 क्रकुच्छन्दोऽपि सच्छास्ता स्वागतः^४ शम्भुसन्निधौ ।
 पद्भ्यां च क्रमतेनापि स्वयम्भूदर्शनाय च ॥
 अथ नेपालजैः सर्वैः सुगतपादपङ्क्तैः ।
 पूजयामासु इत्यर्थं गौरवेन पुनः पुनः ॥
 पाद्यैः गन्धैश्च पुष्पैश्च लाजाक्षतैस्समन्वितैः ।
 चित्रयामास अञ्जलिभिः तस्मै च सुगताय च ॥
 केचिद्गन्धजलैः शिक्तं मार्गञ्च शोधितं ननु ।
 केचिद्भूपं प्रधूपन्ति अग्रतश्च^५ समागताः ॥
 चामरैर्व्यजनैः केचित् वीजयञ्च तथागतम् ।

१ A स्वयम्भूः । २ B D क्षमावत्याम् । ३ A C D गरुडमान् ।

४ B दागतः । ५ B अग्रतश्च ।

नाना वाद्यन्ति विजयामास केचिच्च सम्भुवे^१ ॥
 अथ शास्ता क्रकुच्छन्दस्तं शम्भु^२ दर्शनं कृतम् ।
 नमयामास अत्यर्थं अञ्जलिं शिरसा बहन्^३ ॥
 ततः सर्वेऽपि शिचा च भिचुण्यः भिचवस्तथा ।
 उपासकोपासकाश्च स्थविरादयः आवकाः ॥
 पुष्पैर्धूपैश्च गन्धैश्च पूजितं तं स्वयम्भुवम् ।
 गाथाञ्चापि पठेत्सर्वे चकार स्तुतिमादरम्^४ ॥
 अथ सर्वेऽपि शिचाश्च प्रणिपत्य पुनः पुनः ।
 [पञ्चाष्टाङ्गेन योगेन शिरसाञ्जलिमावहन् ॥
 बद्धधा प्रदक्षिणाञ्चापि चकार च स्वयम्भुवे ।
 शतसहस्रसंख्याभिः बद्धभिः कालितं पुनः ॥
 धारिणीमन्त्रजापादिन् स्तोत्रपाठं^५ पुनः पुनः ।]
 स्वयम्भुवे च ते सर्वे कारयामास गौरवम् ॥
 तदात्र भगवाञ्छास्ता विजहार स्वयम्भुवः ।
 पर्वते शङ्खसंज्ञे^६ च पवित्रे शिखरोच्छ्रये ॥
 पूर्वाच्च दक्षिणाञ्चापि पश्चिमादुत्तरात्तथा ।
 दिशाच्च विदिशाञ्चापि मार्गमपि न विद्यते ॥

१ A omits केचिच्च । C विजया क्षत्रयामास शम्भुवे ।

२ B शम्भुम् । D शम्भु । ३ B बहः । ४ B स्तुति समादरम् ।

५ C omits the portion bracketted. ६ B स्तोत्रपाठम् ।

७ D ०संज्ञम् ।

शिरापवित्रे महत्यां नानामङ्गलकारिते^१ ।
 महाप्रमाणे शोभे च त्रैलोक्यमपि कुत्रचित् ॥
 तस्यां अधित्यकायाञ्च सर्वेषु शिखरेषु च ।
 वृक्षसमन्तात्सङ्काण फलवृक्षरलङ्कृतं ॥
 खर्ज्जुलैः^२ कदलैः काष्ठैः कर्णिकारैः कलिद्रुमैः ।
 अनेकैः विविधैः वृक्षैः समन्ततः प्रपूरितम् ॥
 क्रौञ्चादि-वृक्ष-शालीकैः चक्राख्यैः^३ कोकिलैरपि ।
 श्यातकैः कुकुटैश्चापि दात्यूहैः हकणैरपि ॥
 गृध्रैः क्रोञ्चैः पारावतैः पत्नीभिरुत्तैरपि ।
 भरद्वाजैः कलिङ्गैश्च नानापक्षिभिः^४ पूरितम् ॥
 शाखामृगादिभिः पुरैः^५ मृगद्वन्द्वैः सवत्सकैः ।
 चमुरभिः कृष्णशालैः गोकर्णगन्धनादिभिः ॥
 सिंहैः व्याघ्रैश्च च्छपभैः वातमृगैश्च क्रोष्टुभिः ।
 गौधारैः श(स)नैः सर्पैश्च इत्यादिवनजन्तुभिः ॥
 अनेकैः शूकरैः^६ पूर्णं समन्तादनजन्तुभिः ।
 खेचरैर्भूचरैः कीर्णैः तत्प्रदेशे समन्ततः ॥
 मुनिभिर्मुनिशिष्यैश्च सिद्धविद्याधरादिभिः ।
 वाशितं शततं तत्र कैलाश इव शोभिते ॥
 इत्यादिभिर्गुणैर्युक्ते संपूर्णगुणभूषिते ।

१ B D ० पूरिते । २ D खर्ज्जुलैः । ३ A D क्रौञ्चादिक० ।

४ B चक्राङ्गैः । ५ A नानापक्षिपूरितम् । ६ A पूर ।

७ A वृक्षैः ।

[अनेकैर्भिक्षुभिस्तार्द्धं तत्र गतः स सहुरुः ॥
 अर्द्धत्रयोदशग्रतैः महासत्त्वैर्जनात्मभिः ।
 वज्रभिर्व्यागिभिर्वृन्दैः वीतरागैरनेकशैः ॥] १
 अनेगैर्वाधिसत्त्वैश्च वज्रप्रत्येकनायकैः २ ।
 आवकैर्जिनश्रियैश्च भिक्षुभिक्षुषुपाशकैः ॥
 देवपुत्रगणैः सार्द्धं ब्रह्मभिश्च महोत्तमैः ।
 चतुर्भिश्च महाराजैः अहिराजगणेश्वरैः ॥
 किन्नरेन्द्रैश्च दैत्येन्द्रैः गडुरैश्च महोत्तमैः ।
 मनुजैः मनुजेन्द्रैश्च राजामात्यगणैस्तथा ॥
 धनिभिः सार्ववाहैश्च पौरैश्च जिनसेवकैः ।
 ब्रह्मविष्णुशिवशकैः अप्सरोभिः ३ मनोरमैः ॥
 अत्रजैरन्यजैः ४ सर्वैः क्रकुच्छन्दोऽनुगैरपि ५ ।
 सर्वैः श्रियैर्गणैस्तार्द्धं तत्र गच्छति सहुरुः ॥
 क्रकुच्छन्दोऽथ सर्वज्ञ आरुरोह ६ च पर्वतम् ।
 अधित्यकां च संप्राप्ता तत्राविशत् स सहुरुः ॥
 ततः महत्याः शिलायाः ७ उत्तरे च विशेषतः ।
 महाप्रमाण एकश्च गुहा अस्ति ८ च पर्वते ॥

१ A अनेगैः ।

२ C omits the portion bracketted.

३ B प्रत्येकवृद्धकैः ।

४ A D अप्सराभिः ।

५ B अन्त्यजैः ।

६ B D सुनेरपि ।

७ A स रुरोह ।

८ D शिलया ।

९ A D अपि ।

सुचिचञ्च पविचञ्च एकदारेण भूषितम्^१ ।
 श्रेष्ठं ज्येष्ठं^२ मुनिःवासं कूटमिव सुगोभितम् ॥
 अथ सर्वज्ञनाथो^३ऽसौ क्रकुच्छन्दो जगद्गुरुः ।
 तस्यां विवेकयामास कोष्ठ इव स्थितो मुनिः ॥
 एकरात्रं सुसंपूर्णं अस्या एकं स्थितं मुनिः ।
 क्षजुकाय प्रणिधाय^४ ध्यानेन स्थितविग्रहः ॥
 कायेन मनसा वाचा चित्तेन एकभावनाम् ।
 सर्वदुःखपरिच्छिन्ति समाधिं धृतविग्रहः ॥
 अथापि सर्वैः शिष्यैश्च अधिकाया समन्ततः ।
 वासं कृत्वा एकरात्रं सह तथागते ननु ॥
 ततः प्रभात^५काले च गुहायां विजहार सः ।
 तस्याः शिष्यायाः उपरि विजयामास सहुरुः ॥
 यदा विवेक सर्वज्ञः तदा शीघ्रं समागताः ।
 विस्वकर्मादयो देवाः स्वस्वभ्यो भुवनेभ्य च ॥
 रत्नसिंहासनं गृह्य तस्योपरि प्रस्थापितम्^६ ।
 क्रकुच्छन्दाय भक्त्या च सर्वायावि जनाय च^७ ॥
 चत्वारश्च महाराजाः प्रत्येकञ्च ध्वजा^८धृतम् ।
 वितनोति वितानञ्च दिक्चतुर्षु प्र(ति)स्थिताः^९ ॥

१ A भूषित ।

२ A श्रेष्ठ ज्येष्ठ ।

३ B ऋषो ।

४ B प्रणिध्या च ।

५ B प्रातः ।

६ B तस्योपरि प्रस्थापितम् ।

७ B सर्वायविजिनाय च ।

८ B ध्वजाम् ।

९ B प्रतिस्थिताः ।

घटश्रेणिभिस्तुवन्ति^१ प्रलवन्ति च चामरैः ।
 दामैश्च पुष्पमालाभिः वितनुतं शिरोपरि ॥
 क्रकुच्छन्दो अथ शास्ता प्रविवेश च आसने ।
 पञ्चदशा नक्षत्रैश्च पूर्णचन्द्रमिव स्थितः ॥
 तत्रापि भिक्षुभिक्षुण्यः उपाश्रको उपाश्रिकाः ।
 स्थविरादिआवकाश्च वैत^२रागादथो गणाः ॥
 केचित्पञ्चप्रणामेन केचिदष्टाङ्गेनापि च^३ ।
 केचित्प्रदक्षिणादिञ्च चकार स्तुतिरा(मा)दरम् ॥
 ब्रह्मचत्रियवैश्यादिसच्छूद्रादयश्शिष्यके ।
 अचजा अन्यजा सर्वे योग्ययोग्यासने स्थिताः ॥
 प्रथमं तेऽपि सर्वे च पुष्पधूपादिभिरपि ।
 ३११ गन्धैरसयुक्तैः^४ सर्वज्ञाय प्रपूजितम् ॥
 कामावचरा रूपावचरा आरूपावचरा अपि^५ ।
 मान्दारवादिभिः पूज्यैः पूजयामास सहस्रम् ॥
 इन्द्रेण पृष्ठतः स्थित्वा १[रत्नच्छत्रं ददौ मुनेः ।
 ब्रह्मणा पार्श्वसंस्थित्वा व्यजनैर्वीजयन्मुनि ॥
 रुद्रेण पार्श्वसंस्थित्वा चामरै वीजयन्मुनिः ।
 विष्णुणा अग्रतः स्थित्वा^६] शङ्खं ध्वनति^{१०} सुखरम् ॥

१ B घटश्रेणिभिः स्तुवन्ति । २ D वीत० । ३ A दूष्यगङ्गनापि च ।

४ B दीपैः । ५ D रसै युक्तैः । ६ B D omit व in all the

three names. ७ c omits the portion bracketted.

८ B व्यङ्ग्यैः । ९ A स्थितः स्थित्वा । १० A प्रधत्ति, D प्रध्वनति ।

इत्थं पूजाञ्च भावेन चकार सर्वदेवताः ।
 अस्मिञ्च पर्वते शङ्खे स्थिताः भवन्ति नाकजा ॥
 एतैस्तैः पर्षदं कृत्वा परिवृत्यः पुरस्कृतः ।
 सभाञ्च कारयामास शिष्यैस्तत्र तथागतः ॥
 अथ सर्वज्ञनाथोऽसौ सत्त्वानाञ्च हिताय च ।
 सुखाय च सुभोगाय मोक्षाय सर्वदा पुनः ॥
 अपुण्यानां पुण्यार्थाय पुण्यानां फलप्राप्तये ।
 फलप्राप्तिनां सर्वेषां सौगताय सुनिश्चयम् ॥
 सर्वसंसारदुःखानां अर्णवे^१ परिशोषणम् ।
 देसयामास सद्भूमिं तस्मिं च पर्षदि ततः^२ ॥
 यूयं सर्वेऽपि शिष्याश्च श्रूयतां भिक्षुभावतां ।
 एवं येन कृतं येऽपि^३ ते नरा मोक्षगामिनः ॥
 शृण्वन्तु साधवः शिष्याः सुष्ठु च^४ मनसि कृताः ।
 कुर्वन्तु निश्चयतेऽपि यूयं मध्ये च भाषिष्ये^५ ॥
 एवं येन कृतं पर्षत् प्रब्रज्याग्रहणे मतिः ।
 तेन दुःखं न प्राप्नोति संसारार्णवदुःखजम् ॥
 भिक्षुभावेन च^६ सर्वेषां धर्माणां परमं पदम् ।
 ज्ञानानां परमं ज्ञानं^७ मोक्षाणां वर मोक्षदम् ॥

१ D पूर्णवे ।

२ B D स्थितः ।

३ B सर्व्व ।

४ A D माधवं शिष्या सुष्ठे च ।

५ A मायिष्ये ।

६ B D ०भावञ्च ।

७ A D omit ज्ञानम् ।

तस्मात् सर्वप्रकारेण कुरुष्वं सांप्रतं कृतम्^१ ।
 दानेन दान^२युक्तेन शीलेन संयमेन च ॥
 चान्त्या च चमारूपेण^३ वीर्येण विक्रमेण च ।
 ध्यानेन निश्चितेनापि प्रज्ञाया च सुबुद्धिना ॥
 इत्यादिविधिभिर्युक्तैः नेमैश्चापि सुपूरितैः ।
 कृतं येन प्रवज्याञ्च स मोक्ष^४मधिगच्छति ॥
 मणिकनकरत्नादिभूमिचित्र^५गृहाणि च ।
 वसनस्वच^६द्रव्याणि दानानि^७ विविधानि च ॥
 विविधान्यन्नपानानि हिरण्यरजतानि च ।
 सर्वार्थिकेभ्यो ये दद्युः दानपारमिता कृताः ॥
 व्रतोपवासं निश्चय^८नसंयमञ्च विशेषतः ।
 ये सर्व^९कुशलं त्यक्त्वा^{१०} शीलपारमिता कृताः ॥
 चेमेन सर्वशत्रूषु निश्चयमपकारिषु ।
 ये चापि सद्यां^{११} कृत्वा चान्तिपारमितासु ताः ॥
 यस्मिन् वचसि उक्ते तु वचांसि पारिपूरकाः ।
 सत्तेभ्यः अभयं दद्युः वीर्यपारमिता कृताः ॥
 सर्वासु शास्त्रविद्यासु प्रज्ञायाञ्च प्रपूरकाः ।
 धर्मं दद्युर्य सर्वेभ्यः प्रज्ञापारमिता कृताः ॥

१ B सुदा । २ B दम० । ३ B ०युक्तेन । ४ B मोच्छ० ।

५ B ०पुत्र० । ६ B ०स्वप्न० । ७ B दामानि । ८ B निश्चयम् ।

९ D ये भवा । १० D लभ्य । ११ A वासि दयां कृत्वा ।

D ये चासि ।

षडभिरित्यादिभिः पारैः सत्त्वस्य परिपूरकाः ।
 उपदेशञ्च ये ददुः भिक्षुभावं पदं लभेत् ॥
 सोपानं स्वर्गमार्गाणां धर्माणां भाण्डमेव च ।
 च्चञ्च तापदग्धानां बोधिराजमिव स्थितम् ॥
 पातालद्वारपिठितं धर्मद्वारमपावृतम् ।
 सर्वेषां नारकानाञ्च गोशीर्षचन्दनमिव ॥
 भूतप्रेतपिशाचानां तीर्थञ्चपशुजातिनाम् ।
 सर्वेषां पापिनां मार्गे बोधिवृक्षमिव स्थितम् ॥
 दारिद्र्यदुःखिनां मध्ये व्याधिपीडितानामपि ।
 सर्वेषां द्रव्यसौख्यञ्च^१ औषधमिव शोभितम् ॥
 ईदृशं गुणसम्पन्नं भिक्षुभावं पदं वरम् ।
 निश्चयं ये प्रकुर्वन्तः भविष्यन्ति जिनात्मजाः ॥
^२क्रकुच्छन्दोऽथ भगवान् सर्वावीचं पर्षदम्^३ ।
 आमन्त्रयामास पुनः बोधिसत्त्वानुवाच सः^४ ॥
 ये केचित्कुलपुत्राश्च प्रवज्याग्रहणे रताः ।
 ब्राह्मणाः क्षत्रियाः वैश्याः शूद्रा वा परजातयः^५ ॥
 अत्र नैपालजा^६ वापि अन्यत्रजा विशेषतः ।
 पूर्वजा दक्षिणाश्चापि पाश्चिमा औत्तरास्तथा^७ ॥

१ A द्रव्यं शौख्यञ्च । D द्रव्यशौख्यञ्च । २ B क्रकुच्छन्दोऽपि भगवान्
 सर्वविनिश्च पर्षदम् । ३ D सर्वविनिश्च पर्षदम् । ४ A ० सत्त्वा च सः ।
 ५ C वानरजातयः । ६ D नैपालजा । ७ B दक्षिणाश्चापि पाश्चि-
 मादुत्तरास्तथा । D दक्षिणाश्चापि पश्चिमादुत्तरास्तथा ।

अन्यदिग्जाश्च ये सत्त्वाः भिद्युभावं सुनिश्चिताः ।
 विशेषेण च नेपाले कुरुध्वं सांप्रतमपि ॥
 भो ब्राह्मणाः ससत्पुत्राश्च^१ राजानः चक्षिया अपि ।
 सपुत्रादय वैश्याश्च शूद्राश्च सप्रजा अपि ॥
 अन्यत्रजा अन्यजा सर्वे भिद्युभावे सुनिश्चिताः ।
 निश्चयं साम्प्रतं ग्रीष्मं कुरुध्वञ्च दयान्विताः ॥
 हिमालयविशेषेण नेपाले मण्डले अपि ।
 उपच्छन्दे च पीठे च सुदुर्जया स्वरूपिनी ॥
 कामदे मोक्षदे चापि सिद्धिदे च विशेषतः ।
 ईदृशी गुणसम्पन्ने त्रैलोक्येऽपि सुदुर्लभैः ॥
 शङ्खे च पर्वते अस्मिन्^२ शिलायाञ्च महत्यपि ।
 प्रव्रज्या प्रतिपन्नाः स्युः धर्मास्तेषां गुणान्वहन्^३ ॥
 स्वर्ग^४मर्त्ये च पाताले सर्वेषु भूवनेष्वपि ।
 ईदृशं गुणसम्पन्नं येन न विद्यते पुनः^५ ॥
 यद्यच्च वाञ्छितं सर्वं तत्तत्फलं प्रलभ्यते ।
 प्रव्रज्याग्रहमात्रेण अस्मिन् च शङ्खपर्वते^६ ॥
 इति ज्ञात्वा च मानुष्याः प्रव्रज्यां निश्चयं कुरु ।
 अस्य चक्षस्य भावेन यूयञ्च वाञ्छितं लभेत् ॥

१ A ससत्पुत्राश्च । २ D अस्मिन् । ३ B धर्मास्तेषां गुणावहन्

४ A स्वर्गमर्त्ये च । ५ B D मेरावपि विशेषेण ईदृशञ्च न विद्यते ।

६ B ०ग्रहणमात्रेण अस्मिन् च गुणपर्वते ।

अनेकेभ्योऽपि क्षत्रेभ्यः^१ सुमेरोश्च विशेषतः ।
एतच्च^२ पर्वतं नूनं देहे शीर्षमिति स्थितम्^३ ॥

अपि च ।

स्वयम्भूत्पन्नमात्रेण खगानना विशेषतः ।
अनेकै देवलोकैश्च नागलोकैश्च वासिता^४ ॥
त्रिसाहस्रमहालोके तच्छादृशं न विद्यते ।
गुणेन च पवित्रेण^५ क्षत्रेण^६ च विशेषतः ॥
इति मत्वा च मानुष्याः भिक्षुभावञ्च साम्प्रतम् ।
निश्चयं कुरुध्वं श्रियाः यूयं हि^७ मानवादयः ॥
मायाचित्तं परित्यज्य बोधिचित्तञ्च साम्प्रतम् ।
यथा च मर्कटजालात् मच्चिकेव पलायिताः^८ ॥
पापदेहं परित्यज्य पुण्यदेहञ्च प्राप्यते ।
सर्वेषामपि देहानां अण्डा च पक्षिण इव ॥
गृहवासं परित्यज्य नानाभोग्येन^९ पूरितम् ।
पुत्रपौत्रादिभिर्युक्तं पञ्जलाच्च^{१०} शुका इव ॥
केशश्मश्रूण्यवतार्य काषायवसनैः^{११} वृताः ।
चीवरेण च प्रावृत्त्य^{१२} कुण्डिकाञ्च ददु मुदा ॥

१ A D क्षत्रेभ्यः । २ D एतच्च । ३ A नू देहेमशीर्षमिव स्थितम् ।

B नूनं देहशीर्षमिव स्थितम् । ४ A वासिता । B वासितान् ।

५ A विपत्रेण । ६ D क्षत्रेण । ७ B यूयञ्च । ८ D प्रलापिताः ।

९ D भोगेन । १० A D पञ्जलाच्च । ११ B वशनैः ।

१२ A प्रावृत्त ।

पिण्डपात्रं परिगृह्य खिचिलीकां^१ दधुः पुनः ।
 काष्ठपादं सुसंगृह्य धारिणिं पुस्तकमपि^२ ॥
 भिक्षुशामग्रि^३मित्यञ्च मुदा पूज्य च मानवाः ।
 भिक्षुभावं कृतं येऽपि ते नरा मोक्षगामिनः ॥
 अस्मिं च पर्वते नूनं ये नरा भिक्षुभावताम् ।
 प्रव्रज्यां प्रतिपन्ना स्युः प्राप्तास्तेषां गुणान्वहन् ॥
 भव-भङ्ग-पदे शक्ताः गताः सिद्धिं यथेच्छया ।
 मानव्यमानवाश्चापि प्रव्रज्यां साम्प्रतं कुरु ॥
 गृहवासं परित्यक्त्वा श्रद्धया च समन्विताः ।
 भार्यास्तेहं परित्यज्य प्रव्रज्यां शुद्धया कुरु ॥

अपि च^४ ।

कलत्रपुत्रपौत्रादि दाशदाशिकादिभिः^५ ।
 कर्मकरादिभिः प्रेथैः मित्रामात्यजनैरपि ॥
 सुहृदन्धुवर्गैश्च भातुः^६ भ्रात्रादिभिर्जनैः ।
 तैः सर्वैश्च परित्यक्त्वा^७ शुकञ्च पञ्जर इव^८ ॥
 वाणिज्यं कृषिकर्मञ्च अनेकशिल्पकर्मकम् ।
 दाशकं दाशिवृत्तिञ्च तत्सर्वं कर्मजं स्यूतम् ॥

१ B खिक्खलीका । D खिचिरीका । २ A पुस्तकमपि ।

३ D °सामग्रि° । ४ A D omit अपि च ।

५ B °दाशकदासिकादिभिः । D कलत्रपुत्रपुत्रादिदासदासिकादिभिः ।

६ B भात । D भ्रातः भ्रात्रादिभिः । ७ B परिवृत्य ।

८ D पञ्जल इव ।

ईदृशैरगुणैर्युक्तं गृहवासञ्च भोग्यकम् ।
 सम्यगेव परित्यज्य पाशच्छिन्नेव^१ पक्षिणाः ॥
 गुणध्वजं शृणु त्वच्च^२ गृहस्थानाञ्च दोषकम् ।
 प्रथमं ब्राह्मणानाञ्च वक्ष्यामि^३ तत्त्वतः अपि ॥
 ब्रह्मज्ञानं श्रुतिस्मृतिवेदाङ्गनीतिशास्त्रकम् ।
 मानवाश्च न जानन्ति ब्राह्मणा न भवन्ति ते ॥
 क्षत्रियापि च राजेन्द्र प्रमादेन च नीतिताः ।
 न पालितं स्वप्रजाञ्च ते राजा न भवन्ति त ॥
 वैश्या अपि अथ चे च अन्नदानं न कारिताः ।
 भिक्षादि याचकेभ्यश्च ते वैश्या न भवन्ति च ॥
 सच्छूद्रादयः शूद्राश्च ब्रौह्मिनि^४ च धनानि च ।
 न ददौ याचकेभ्यश्च ते शूद्रा न भवन्ति च^५ ॥

पुनरपि ।

शेवका वाणिजा येऽपि मृत्युका^६ कृषिकारिताः ।
 दाशकदाशिकादीञ्च क्रयविक्रयकारिताः^७ ॥
 शूरापाने रता चापि चण्डाश्च निर्गुणरताः^८ ।
 शस्त्रहस्ता दण्डहस्ताः ते ब्राह्मणा भवन्ति न ॥
 प्रदुःखिताः स्वप्रजाश्च अत्यर्थं पीडिता कृताः ।

१ B °च्छिन्नञ्च । २ A D गुणध्वजं शृणुध्वञ्च । ३ A D पूज्यामि

४ D ब्रौह्मिनि । ५ A शूद्रौभवन्ति च ।

६ A मृत्युकी, C मृत्युकी । ७ B °कारकाः ।

८ A चण्डारिश्च निर्गुणीलताः, D चण्डारिर्निर्गुणीलताः ।

एकपुत्रमिव पितरौ ते राजा न भवन्ति न ॥
 प्रजाभ्यश्च दद्या नास्ति अत्यर्थदण्डतर्जिताः^१ ।
 अपालितं शत्रुवच्च तेषां धर्मं पलायिताः ॥
 स्वयं भुक्त्वा सदा वैश्याः भार्यायै च प्रजाभ्योऽपि^२ ।
 न ददौ गुरवे चापि भवन्ति दुःखिनश्च ते ॥
 देवेभ्यो याचकेभ्योऽपि गुरवे बान्धवाय च ।
 न ददौ अन्नदानञ्च भवन्त्यत्यर्थदुःखिताः ॥
 सक्छूद्रादयः शूद्रा ये स्वस्वकृषिणि वस्तुनि^३ ।
 याचकेभ्यश्च देवेभ्यः ददावपि^४ कदाचन ॥
 दुःखिता दुर्वलास्तेऽपि दरिद्रा अधना सदा ।
 जन्मजन्मान्तरे चापि भवन्ति दुःखभागिन ॥
 इति ज्ञात्वा च मानुष्याः यूयञ्च मानवादयः ।
 निश्चयं भिक्षुभावमुपगताः सर्वेऽथ पषदि स्थिताः^५ ॥
 ७[सर्वकामार्थदश्याते तस्मिञ्च उपच्छन्दके ।
 साधनेऽनुत्तरे^८ सिद्धौ त्रैलोक्येऽपि सुदुर्लभे ॥
 भिक्षुभावमुपागताः^९ सर्वेऽथ पषदिस्थिताः ।]
 ब्राह्मणाः क्षत्रियाः शूद्राः अन्ये वा परजातयः ॥

१ B °वर्जिताः । २ D भार्या चैव प्रजापि च । ३ D भवन्त्यर्थञ्च ।

४ A D कृषिणि वस्तुनि । ५ B ददौ नापि ।

६ B भिक्षुभावञ्च लभ्यध्वं लभ्यध्वं ननु । D भिक्षुभावञ्च लभ्यध्वञ्च पदं ननु ।

७ A C omit the portion bracketted.

८ B अनुत्तरे । ९ D उपागताः भिक्षुभावम् ।

तत्क्षणात् ज्ञानशस्त्रेण हत्वा रागादिवैरिणान् ।
 सर्वज्ञसमतामेति प्रव्रज्यां कुरुध्वञ्च वः ॥
 अस्मिन्प्रव्रज्यामाहात्म्यं निर्दिश्येऽथ सः सद्गुरुः ।
 पर्षदि सन्निपातानां अन्येषां सर्वदेहिनाम् ॥
 श्रोतापत्तिफले केचित् सद्गदागामिनि फले^१ ।
 अनागामिफले केचिदर्हत्वे च विशेषतः ॥
 प्रत्येक अपि बोधौ च मार्गाकारज्ञतायाञ्च^२ ।
 सर्वाकारज्ञतायाञ्च सर्वज्ञतायाञ्च तथा^३ ॥
 भिक्षुलं भिक्षुणीत्वञ्च^४ वैतरागं बोधिसत्त्वम्^५ ।
 उपाशकोपाशिकात्वं उत्पन्नं मनसिकृतम् ॥
 ब्राह्मणानां चेत्त्रियाणां वैश्यानां शूद्राणामपि ।
 अत्रजा^६ अन्यजाताञ्च मनस्युत्पन्नसत्पदम् ॥
 कासाञ्चिदपि केषाञ्चित् पुरुषाणां स्त्रियामपि^७ ।
 सर्वेषामपि सत्त्वानां मनसिजातञ्च धर्मकम् ॥
 विंशतिशिखरमुच्चं पर्वतेन च सादृशम् ।
 वज्रेण द्रव भित्वा च ज्ञानञ्च स्फुरिटं^८ भवेत् ॥
 भिक्षुण्यां अपि भिक्षौ च वैतरागे^९ उपाशिका ।
 उपाशिकायां सर्वे च श्रोतापत्तिफले अपि ॥

१ D रागाश्च । २ A सद्गदागामि फले, C फलेन च ।

३ B मार्गाकारज्ञतास्थके । ४ B अपि । ५ A चै ।

६ B D सबोधिकां । ७ D अत्रजाताम् । ८ A D स्त्रीयामपि ।

९ D स्फुरिटम् । १० A वैतरागो ।

सहदागामिफले च अनागामिफले अपि ।
 अर्हत्वे प्रत्येकबोधौ मार्गाकारज्ञतायाञ्च^१ ॥
 सर्वाकारज्ञतायाञ्च सर्वज्ञतायाञ्च तथा^२ ।
 सर्वेषां पर्षदानाञ्च इत्थं मनः प्रफुल्लितम् ॥
 बोधिसत्त्वे महासत्त्वे निर्वाणिकेऽथवा^३ अपि ।
 पर्षदामपि सर्वेषां पुण्यं मनः प्रकाशितम् ॥
 गुणध्वजप्रमुखानां चतुर्द्विजगणादिनाम्^४ ।
 ब्रह्मणां ब्राह्मणानाञ्च उत्पन्नं भिक्षुचिन्ताम् ॥
 अभयंददप्रमुखानां शतानां भूतजामपि^५ ।
 वैश्यानाञ्च तथान्येषां शूद्राणामन्यजातिना ॥
 सर्वेषां पर्षदानाञ्च पुण्यं मनः प्रकाशितम् ।
 कायवाक्चित्तयोगेन एकभावेन^६ स्वीकृतम् ॥
 अर्द्धत्रयोदशानाञ्च शतान्तं^७ पर्षदामपि ।
 ब्रह्मचत्रियवैश्यानां शूद्राणाञ्च^८ तथा अपि ॥
 सर्वेषां पर्षदामित्यं मनसि एकचिन्ताम्^९ ।
 एकस्येव च सर्वेषामुत्पन्नं भिक्षुभावताम् ॥
 पूर्वकर्मविपाकत्वात् एतेषां सर्वदेहिनाम् ।

१ A मार्गाकारज्ञतायाञ्च, D °ज्ञताख्यके । २ A omits च सर्वज्ञतायाञ्च
 D सर्वज्ञताख्यकेनथ । ३ B omits अथवा । ४ B चतुर्णाञ्च,
 शतादिनां, D द्विजानाञ्च चतुःशतम् । ५ B त्रिशतं भूमूजामपि
 D त्रिशतानां भूमूजामपि । ६ B °चित्तेन । ७ D शतानाम् ।
 ८ A omits च । ९ A एकचिन्ताम् ।

धर्मचक्षुर्विशुद्धिं स्थां सर्वपाप^१दुरीकृतम् ॥
 अन्येनैव चक्षुप्राप्तं जडेनैव वच अपि^२ ।
 पङ्गवेनेव वेगञ्च रुजेनेवामृतौषधम् ॥
 तेषां चित्तविशेषञ्च बोधिज्ञानसमुद्भवम् ।
 क्रकुच्छन्दस्य भावेन उत्पन्नं भिक्षुभावताम् ॥
 श्रुत्वा^३ वचनं तस्य गुणध्वजप्रमुखा द्विजाः ।
 प्रसन्नभूतमनसा क्षत्रिय अभयंददः ॥
 ब्राह्मणाः क्षत्रियाः वैश्याः शूद्राश्च परजातयः ।
 पुरुषा अपि केचिच्च काश्चि स्त्रीय अपि तथा ॥
 सामग्रीभृता सर्वे ते आसनेभ्यः सहोत्थिताः^४ ।
 एकान्युत्तरासङ्गं कृत्वा साम्प्रतं तत्क्षणात् ॥
 केचिन्नदक्षिणाञ्चापि चक्रुस्तस्मै पुनः पुनः ।
 एकं वा त्रीणि वा पञ्च सद्मादय^५ असङ्ख्या ॥
 शतसहस्रमयुतं लघं कोटीस्तथा तथा ।
 तथा पुनः^६ प्रमोदेन सञ्चकार प्रदक्षिणाम् ॥
 ये केचिदपि शिष्याश्च अपि पञ्चप्रणामकम्^७ ।
 प्रमोदेन च प्रीत्या च तस्मै च कारितं मुदा ॥
 केचिच्च अपि अष्टाङ्गैः प्रणामञ्च पुनः पुनः ।
 ते सञ्चकारयामास क्रकुच्छन्दाय च अपि ॥

१ D^१ सर्वपापञ्च । २ B ०मपि । ३ A D श्रुते । ४ A D सहोत्थिताः ।

५ B सत्यादयः । ६ A omits तथा, D पुनःपुनः ।

७ A omits पञ्च ।

बज्रसाञ्जलिमावध्वा प्रव्रज्याग्रहणे रताः ।
 सर्वे च पर्षदस्तेऽपि शिरसि अञ्जलिं कृताः ॥
 एकचित्तेन मनसा वचसापि पुनर्मुदा ।
 कायेन च प्रणामेन अञ्जलिं शिरसि बहन् ॥
 पुनः पुनः प्रणिपत्य अत्यर्थञ्च मुदा अपि ।
 सर्वे च कारयामासुः कर्तुं च्छन्दाय वै अपि ॥
 अथ ते पर्षदाः सर्वे गुणध्वजमुखा^१ द्विजाः ।
 अभयंददप्रमुखा वैशाः शूद्रास्तथा अपि ॥
 पृथिव्यां प्रतिसंस्थाप्य दक्षिणं जानुमण्डलम् ।
 एकचित्तेन मनसा चक्रुस्तस्मै विज्ञापितम् ॥
 शिरसाञ्जलिमावध्वा नमितपादपङ्कजे ।
 वन्दित्वा चरणौ मूर्ध्ना भगवन्तमवोचतः ॥
 भगवन्मुनिशार्दूल(दू)ल भवतः शासने शुभे ।
 वयञ्च प्रव्रजिष्यामः श्रोष्याम धर्मशासनम् ॥
 एकचित्तेन मनसा ध्यानेन^२ च शुभेन च ।
 कर्मणा च शुभेनापि निश्चयं भिक्षुभावताम् ॥
 धारयिष्याम अत्यर्थं करिष्यामः सुनेमकम् ।
 त्यजयिष्यामो^३ नाचारं ग्रहिष्याम^४ चाचारकम् ॥
 भिक्षुनेमञ्च यत्सर्वं तत्सर्वञ्च पुनः पुनः ।
 धारयिष्याम वयं नाथ तव पादप्रसादतः ॥

१ D ०प्रमुखा ।

२ D शिरस्यञ्जलि० ।

३ A omits ध्यानेन

४ B भाजयिष्यामो ।

५ D ग्रहिष्यामं ।

भगवन्सर्वविनाथ प्रसन्नो भव साम्प्रतम् ।
 अस्मास्वनुकम्पां कृत्वा भिक्षु^१भावं ददाति नः ॥
 अनेगुणसंयुक्तं त्रैलोके दुर्लभम्^२ पदम् ।
 भिक्षुभावं पदं^३ श्रेष्ठं अस्मभ्यं दायतां गुरो ॥
 मार्गं न दृष्टे मानुष्यमार्गदृश्यं^४ करोतु नः ।
 भवानपि गुरो ग्रास्ता^५ भवतश्च प्रसादतः ॥
 अस्मादर्थं न हि नाथ सर्वेषां दुःखभागिनाम् ।
 हिताय च सुभोगाय मोक्षाय सुखप्राप्तये ॥
 कर्कुच्छन्दोऽथ^६ भगवान् ब्राह्मणानाञ्च चेतसि ।
 तथैव चेन्निर्याणाञ्च वैश्यानाञ्च तथा अपि ॥
 शूद्राणामपि सर्वेषां पर्षदाञ्चापि चेतसि^७ ।
 उत्पन्नं सर्वतोभद्रं मङ्गलेन सुभिषितम् ॥
 पापचित्तं परित्यज्य पूण्यचित्तपरिग्रहम् ।
 श्रेष्ठं ज्येष्ठं सुसम्पूर्णं चित्तञ्च भिक्षुभावकम् ॥
 मनसि वचसि सर्वे कर्माणि एकचित्तताम्^८ ।
 सर्वेषां पर्षदानाञ्च भिक्षुभावञ्च निश्चयम् ॥
 इति सर्वत्र भावेन सर्वेषां मनस्तुद्धतम् ।
 तत्सर्वञ्च प्रतिज्ञातं कर्कुच्छन्दो^९ जगद्गुरुः ॥
 प्रव्रज्याकरणं चित्तं ज्ञात्वा तेषाञ्च सद्गुरुः ।

१ B omits भिक्षु ।

२ A दुर्लभं ।

३ D भिक्षुभावपदम्

४ D मानुष्यमार्गदृश्यम् ।

५ A D ग्रास्त ।

६ D कर्कुच्छन्दो

७ A पर्षदाञ्च चेतसि ।

८ B ०चित्तता ।

९ D कर्कुच्छन्दो ।

गुणध्वजप्रमुखानां सर्वेषां द्विज देहिनाम् ॥
 अभयंददप्रमुखानां^१ चत्रियाणां तथा अपि ।
 वैश्यानामपि शूद्राणां सर्वेषां देहिनामपि ॥
 भिक्षुभावजचित्तञ्च ज्ञात्वा सर्वज्ञनायकः ।
 तेभ्यः सर्वेभ्यः शिष्येभ्यः स्वीकृतां भवति असौ ॥
 कर्कुच्छन्दो^२ऽथ सच्छास्ता^३ निश्चयं मनसि कृतम् ।
 तानुवाच सर्वाञ्छिष्यान् गुणध्वजमुखान्द्विजान् ॥
 अभयंदमुखानाञ्च^४ वैश्याच्छूद्रान्तथा अपि ।
 सर्वेषां पर्षदां मध्ये प्रोवाच जगदीश्वरः ॥
 भोभो शिष्याश्च यूयञ्च प्रव्रज्या कर्त्तुमुद्यताः ।
 केशश्मश्रूणि संच्छित्वा कषायैर्व्रग्नवृताः ॥
 यदि यूयं प्रव्रज्याञ्च कर्त्तुकामा भवन्त्यपि ।
 कुर्वध्वं साम्प्रतं शिष्याः प्रव्रज्याप्राप्तये मुदा ॥
 केचिच्च ब्राह्मणाश्चापि केचिच्च चत्रिया अपि ।
 केचिदैश्याश्च शूद्राश्च केचिच्च अन्यजातयः ॥
 इति सर्वे च मानुष्याः शीघ्रं शीघ्रं कुरु कुरु ।
 सर्वसत्त्वानुकम्पार्थं मोचञ्च फलप्राप्तये ॥
 अथापि पर्षदः सर्वे^५ गुणध्वजमुखा द्विजाः ।
 अभयंददप्रमुखाः चेत्रियाश्च विशेषतः ॥
 वैश्याः शूद्रास्तथा अन्या ह्यष्टास्तुष्टाः प्रमुदिताः ।

१ B अभयंददमुख्यानाम् ।

२ D कर्कुच्छन्दो ।

३ D स शास्ता ।

४ D अभयंददप्रमुखानाञ्च ।

५ D काषाय० ।

६ D पर्षदं सार्व्वे ।

सौमनस्यञ्च प्रीतिञ्च जाता भवन्ति सर्वथा ॥
अस्मिञ्च पर्वते शङ्खे कर्कुच्छन्दस्य^१ आज्ञया ।
केशशश्रूण्यवतार्य शिखाञ्च^२ च्छेदितं भवेत् ॥

अपि च ।

ऋद्धिना वज्रसत्त्वेन सव्यहस्ताञ्च शङ्खकात् ।
स्नानार्थेन कृतं तेषामुत्पन्नं सर्वतोन्मुखम् ॥
तथागतस्य ऋद्धिना^३ सव्यहस्ताङ्गुलेन च ।
तेषाञ्च स्नानार्थेन कृतोत्पत्तिञ्च वाग्मती^४ ॥
ततस्ते मुण्डिका^५ सर्वे कृतं स्नानं मुदा अपि ।
प्रसादात्कर्कुच्छन्दस्य भिक्षुशामग्रि^६ प्रापिताः ॥
तदा कुण्डिकां खिक्खिणीकाञ्च^७ पिण्डपात्रादिकमपि ।
काष्ठपादञ्च सर्वे ते गृहीताः शृङ्खलान्विताः ॥
चीवरं काषायवस्त्रं भिक्षुशामग्रिसंयुताम्^८ ।
सर्वथा सर्वं सर्वैश्च पुस्तकादिञ्च धारिताः ॥
इत्यञ्च कारिताः सर्वे प्रव्रज्यां चक्रुस्तत्क्षणात् ।
प्रसादात् कर्कुच्छन्दस्य^९ प्रापिता भिक्षुभावताम् ॥
इतिप्राप्तेऽथ सर्वज्ञं भिचव ऊचुः साम्प्रतम् ।
अस्मभ्यो देहि तन्नाथ पौषधनियमं वरम् ॥

१ D कर्कुच्छन्दस्य ।

२ D शिखां च ।

३ D ऋद्धीना ।

४ D वाग्मतीम् ।

५ D मुण्डिताः ।

६ D कर्कुच्छन्दस्य भिक्षुशामग्रि ।

७ D खिक्खिणीकाम् ।

८ D ० सामग्रिसंयुताम् ।

९ D प्रसादात्

कर्कुच्छन्दस्य ।

किं किं प्रकारं नियमं धरिष्यामो जगद्गुरो ।
 धर्मञ्च किं करिष्यामस्यक्तव्यं किं पुनः पुनः ॥
 अनुकम्पा^१ पुरस्कृत्य प्रसन्नो भव साम्प्रतम् ।
 तस्मात् सर्वञ्च तन्नाथ शीघ्रं ब्रूहि दयां कुरु ॥
 पञ्चपूर्वस्थवीरादीन् स्थविरस्थविरानपि ।
 वैतरागान् बोधिसत्त्वान् महासत्त्वानपि तथा ॥
 पुनः पुनर्नमस्कृत्वा अञ्जलि शिरसा वहन् ।
 विज्ञापितं सर्वज्ञाय कर्कुच्छन्दाय^२ ते पुनः ॥
 एवमुक्ते इति सद्य कर्कुच्छन्दो^३ महामुनिः ।
 सर्वेभ्यो भिक्षुभ्यः शीघ्रमुवाच नियमं वरम् ॥
 भिक्षवः श्रूयतां तावत् भिक्षुणां नियममिति ।
 निश्चयं मनसि कृत्वा कुरुष्वं चित्तसंयुताम् ॥
 आदौ बुद्धमण्डलञ्च ततश्च धर्ममण्डलम् ।
 सङ्गमण्डलं पश्चाच्च शरणञ्च दिने दिने ॥
 इति त्रिशरणं कृत्वा ततस्ताथागतान् गुरुन् ।
 दशदिक्षु^४ स्थितान् बुद्धान्नमस्कृत्वा प्रणमितः ॥

अपि च ।

प्राणातिपातं प्रथमं अदत्तं दानकं तथा ।
 अब्रह्मचर्यकं वापि मृषावादन्तथा अपि^५ ॥
 सुरामैरेयकञ्चापि मद्यपानमपि तथा ।

१ A D अनुकम्पा ।

२ D कर्कुच्छन्दाय ।

३ D कर्कुच्छन्दो ।

४ A ०दिक्षुपि ।

५ C मृषावादस्तथा अपि ।

नृत्यं गीतञ्च वाद्यञ्च^१ माल्यं गन्धविलेपनम् ॥
 वर्णक^२धारणञ्चापि महोच्चशयनमपि ।
 अकालभोजनञ्चापि स्वर्णरूपविभूषणम् ॥
 एतेषां भिचुनेमानां दोषमेकं कृतञ्च ये ।
 ते भिचवस्तस्माद्दोषाद्भुवं गच्छन्ति दुर्गतिम् ॥
 ये दुर्गतिं प्रगच्छत्वा बद्धकल्पाञ्च^३ नारके ।
 अनेकान्नारकान्दुःखान् भोग्यान् कृत्वा पुनः पुनः ॥

अपि तु ।

मैथुनं परमं दोषं नियमानाञ्च भिचुणाम् ।
 भवन्ति ये कृतं सद्यः ग्रीष्मं गच्छन्ति नारकम् ॥
 मैथुनं श्रेष्ठदोषं च^४ मैथुनं नारक^५पथम् ।
 मैथुनाज्जायते पापं मैथुनान्नारकं व्रजेत् ॥
 इति मत्वा भिचवश्च त्यक्तव्यं मैथुनमपि ।
 सर्वेषां भिचुनेमानां श्रेष्ठं दोषञ्च मैथुनम् ॥
 यूयञ्च भिचव मत्वा भिचूणां दोषकमिति ।
 दिने रात्रौ स्मृत्वा त्यक्ता यमेन गृहीतमिव^६ ॥
 इत्यादिभिर्विधैर्युक्तं नियमं भिचुणामपि ।
 अतीतानागतैः बुद्धैः सर्वैरुक्तं पुनः पुनः ॥
 इति प्राप्तेति सर्वे च कर्कुच्छन्दस्य^७ देशनात् ।
 बभूवस्तत्तृणाञ्चामी पञ्चाभिज्ञस्य लाभिनः ॥

१ A वादितम् । २ D वर्णकम् । ३ A ०कल्पाच्छ । ४ A omits च

५ D नारकम् । ६ A गृहीतमिव । ७ D कर्कुच्छन्दस्य ।

तद्यथा ।

दिव्यचक्षुं दिव्यश्रोत्रं परचित्तञ्च ज्ञानकम् ।
 पूर्वानुसृतिं चद्विञ्च पञ्चाभिज्ञमिति स्मृतम् ॥
 यूयञ्च अन्यशिष्याश्च पञ्चाभिज्ञपदं लभेत् ।
 तेऽपि सर्वेऽपि शिष्याश्च सुखावतिगतिं लभेत् ॥
 ततो दिदेश भगवान् धर्मान् सम्बोधिपात्रिकान् ।
 सप्तत्रिंशतिभिर्युक्तान् सर्वज्ञैरिति भाषितान् ॥
 चत्वारि स्मृत्युपस्थानं चत्वारि सम्प्रहाणकम् ।
 चत्वारि चद्विपादञ्च पञ्चेन्द्रियन्तथैव च^१ ॥
 तथा पञ्चवलञ्चापि सप्तबोध्यङ्गकमपि ।
 अष्टाङ्गमार्गं आर्य्यञ्च एतान् सम्बोधिपात्रिकान् ॥

तद्यथा ।

कायानुसृत्युपस्थानं वेदनायास्तथा अपि ।
 चित्तानुसृत्युपस्थानं धर्माणाञ्च तथैव च ॥
 इत्येवं मुनिभिरुक्तं^२ अतीतानागतैरपि ।
 चत्वारि स्मृत्युपस्थानं इदं धर्मं सुमार्गकम् ॥
 उत्पन्नधर्ममूलानां संलक्षणञ्च साम्प्रतम् ।
 अनुत्पन्नानां^३ धर्माणां समुत्पादं तथा अपि ॥

१ B omits this line.

२ A D मुनिरुक्तम् ।

३ B उत्पन्नानाम् ।

उत्पन्नानां कुशलानां ग्रहाणं च पुनः पुनः ।
 कुशलानुत्पन्नानां उत्पादश्च तथैव च ॥
 सार्वज्ञैरिदमुक्तञ्च बोधिसत्त्वैरपि तथा ।
 बोधिमार्गमिति धर्मं चत्वारि संप्रवृत्तकम् ॥
 समाधि ऋद्धिपादश्च चित्तचर्द्धिं तथैव च ।
 मीमान्सा ऋद्धिपादश्च वीर्यचर्द्धिं तथा अपि ॥
 तथागतैरिति उक्तं सर्वज्ञज्ञाननाथकैः ।
 चत्वारि ऋद्धिपादश्च इदं धर्मं शुभप्रदम् ॥
 अर्द्धां समाधिं वीर्यञ्च स्रुतिं प्रज्ञेन्द्रियमपि ।
 पञ्चेन्द्रियमिदमुक्तं सर्वैस्तथागतैरिति ॥
 अधिमुक्तिवलञ्चैव प्रतिसङ्ख्यावलं तथा ।
 भाववलं चान्तिवलं ज्ञानवलमपि तथा ॥
 तथागतैरिदमुक्तमतीतानागतैरपि ।
 प्रत्युत्पन्नैश्च सर्वैश्च पञ्चवलमिति स्रुतम् ॥
 इदानीं स्रुतिबोध्यङ्गं धर्मप्रविचयं तथा ।
 वीर्यं बोध्यङ्गञ्चापि प्रीतिबोध्यङ्गकमपि ॥
 प्रशुद्धिपूर्वबोध्यङ्गं समाधिबोध्यङ्गं तथा ।
 उपेक्षाबोध्यङ्गञ्चापि सप्तबोध्यङ्गकमिति^१ ॥
 अतीतैरपि बुद्धैश्च अनागतैस्तथा अपि ।
 प्रत्युत्पन्नैश्च सर्वज्ञैरिदमुक्तं तथागतैः ॥

अथोऽपि सम्यग्दृष्टिञ्च सम्यक्कल्पमेव च ।
 सम्यक्वाक् च सुसूत्रञ्च सम्यक्कर्मान्तकं तथा ॥
 सम्यगाजीवकञ्चापि सम्यक् व्यायामकं पुनः ।
 सम्यक्संस्तृतियुक्तञ्च सम्यक् च समाधिमिति ॥
 इत्यार्याष्टाङ्गमार्गञ्च तथागतैः प्रशंसितं^१ ।
 सर्वज्ञैरपि बौद्धैश्च बोधिसत्त्वगणैरपि ॥
 इत्यादिभिर्गुणैर्युक्तं धर्म्मं संबोधिपाचिकाः ।
 सप्तचिंशतिभिर्युक्तास्तथागतैः प्रचारिताः ॥
 अतीतानागतैर्बुद्धैः प्रत्युत्पन्नैस्तथागतैः ।
 अर्हद्भिर्बोधिसत्त्वैश्च महासत्त्वैस्तथा अपि ॥
 दशदिक्षुस्थितैश्चापि सर्वैस्तथागतैरपि ।
 प्रतिदिने प्रतिमासे प्रतिचेत्त्रे च वर्णितम् ॥
 स्थविरै वैतराणैश्च^२ भिक्षुभिक्षुणुपाग्रकैः ।
 धारितं वाचितं सर्वैरत्यर्थञ्च प्रकाशितम् ॥
 इमां धर्म्माञ्च सर्वेण धारयिष्यथ साम्प्रतम् ।
 भिक्षवः निश्चयं कृत्वा मुदमाप्नुथ तत्क्षणात् ।
 पुनर्दिदेश भगवान् कर्कुच्छन्दो^३ जगद्गुरुः ।
 तेभ्यः सर्वेभ्यः भिक्षुभ्यः त्यक्तव्यं^४ निश्चयं इति ॥
 पुनश्च श्रूयतां तावत् धर्म्माधर्म्मस्य मूलकम् ।

१ A D प्रशंसित ।

२ A अर्हद्भिः ।

३ D वैतराणैश्च ।

४ D कर्कुच्छन्दो ।

५ B त्यक्तव्यं ।

सर्वेषां पापपुण्यानां वक्ष्या(क्षा)मि तत्ततः शृणुः ॥
 दशाकुशलजं धर्मं त्यक्तव्यं^१ परमं गतिम् ।
 दशा(श?)कुशलजं धर्मं कर्त्तव्यं^२ दुर्गतिपदम्^३ ॥
 मनसा वाचया युक्त्वा कृतं वा अकृतं इति^४ ।
 प्रजानन्ति च ये सत्त्वाः ते यान्ति परमं पदम् ॥
 प्राणातिपातं^५ प्रथमं अदत्तादानकं ततः ।
 मिथ्याचारं कामपूर्वं मृषावादं तथा अपि ॥
 यैश्चान्यमपि मानुष्यन्तु सम्भिन्नप्रलापकम् ।
 अविद्यामपि व्यापादं मिथ्यादृष्टिमपि तथा ॥
 इत्येवं मुनिभिरुक्तं दशाकुशलजं विधम् ।
 त्यक्तव्यं भवति ये च ते मोक्षमधिगच्छति ॥
 तद्वच्च मुनिभिरुक्तं दशा(श?)कुशलजं विधिम् ।
 कर्त्तव्यं भवति येऽपि दुर्गतिमधिगच्छति ॥
 इत्यादिभिर्गुणैर्युक्तं प्रव्रज्यानियमं पदम् ।
 येऽपि वः भिक्षवः कृत्वा प्राप्नोति परमं पदम् ॥
 एवं च मैत्रेय तस्मिन् काले तथागते ननुः ।
 अर्द्धत्रयोदशाः सत्त्वाः ब्राह्मणा क्षत्रिया अपि ॥
 ते सर्वेः मुण्डिकाः कृत्वा करोति भिक्षुभावताः ।
 जितेन्द्रिया च ते प्राप्ता भवन्ति परमं पदम् ॥

१ B दशकुशलजं धर्मं कर्त्तव्यम् ।

२ B त्यक्तव्यम् ।

३ D दुर्गतिं पदम् । ४ C तथा । ५ A omits 'पातम्' ।

स(श)ङ्खमुर्ध्नि दर्थ्यद्यापि वज्रसत्त्वस्य ऋद्धिना ।
 सव्यहस्ता च शङ्खाच्च उत्पन्नं सर्वतोमुखम् ॥
 पापदं पुण्यदं श्रेष्ठं मोक्षदं फलदं तथा ।
 वरदं क्षीणसान्तञ्च शिवलोकफलप्रदम् ॥
 ईदृशं गुणसम्पन्नं त्रैलोक्येऽपि सुदुर्लभम्^१ ।
 मन्दाकिनीमिव साक्षात् गुणेन पावनेन च ॥

अन्यदपि ॥

तथागतकलाङ्गुल्यात् पतितास्तोयविन्दवः ।
 तेभ्यः जाता सदा पुण्या वाग्मती परमेश्वरी ॥
 सर्वतोमुखस्नानाच्च शताधिकफलं लभेत् ।
 वाग्मत्यायां ये स्नानेन असङ्ख्यं लभ्यते फलम् ॥
 नाम्नेन च वाग्मती या अर्थेन च तथा अपि ।
 तस्यां दर्थ्यां^२ सुसंस्थित्वा प्रज्ञोपायमिव स्थिता ॥
 सर्वेषां भिक्षूणामर्थं वज्रसत्त्वतथागतौ^३ ।
 स्नानार्थं^४ [ऋद्धिना इत्थं वाग्मतीं च प्रकाशिताम् ॥
 भिक्षुकृताय यद्वच्च जलधालाञ्च पातकम् ।
 तद्वत्तेषां कृतं तेन क्रकुच्छन्देन शासिना^५ ॥]
 ऋद्धिना क्रकुच्छन्देन धर्माद्भवाय भिक्षूणाम् ।

१ A सुदुर्लभम् । २ A D omit दर्थ्यां ।

३ D ० तथागतैः

४ D omits the portion bracketted.

५ A शासिता ।

पर्षदानामाश्चर्याय उत्पन्नं कृतं वाग्मतीम्^१ ॥
 अतीतानागतैर्बुद्धैः प्रत्युत्पन्नैस्तथागतैः ।
 वर्णैः^२ कृतं मानितञ्च सर्वश्रित्यगणैरपि ॥
 वीतरागैः^३ स्वविरैश्च भिक्षुभिक्षुण्युपाश्रितैः ।
 आवकैः जिनश्रित्यैश्च चैरकोपाश्रिकादिभिः^४ ॥
 विशेषैः तीर्थकैः सर्वैः सन्ध्याभै ब्राह्मणैरपि ।
 दण्डिभिर्यज्ञैः शैवैः स्नानितं पूजितं सदा ॥
 मुनिभिर्मुनिकन्याभिः मुनिपुत्रैश्च श्रित्यैः ।
 मुनिपत्नीभिः सर्वैश्च स्नानं कृतमहर्निशम् ॥
 इन्द्रादिभिस्त्रयस्त्रिंशैः साप्तरादिगणैरपि ।
 पर्वदिने दिने याता स्नानं कृतं मुदा अपि ॥
 ब्रह्मादिस्वर्गणैस्त्राह्णैः समायाताः पर्वदिने ।
 स्नानं कृत्वा प्रमोदेन चकार वेदपाठका ॥
 महाब्रह्मागणै देवैः पर्वदिने समागताः ।
 स्नात्वा स्नात्वा कृतं ध्यात्वा कारितं जलतर्पणम्
 धृतराष्ट्र सगन्धर्वै विरूढक कुम्भाण्डैरपि ।
 विरूपाक्ष नागैः सार्द्धं वैश्रवण यक्षैर्मह ॥
 इत्यञ्चतुर्महाराजैः लोकपालैश्चतुर्दिशात् ।
 स्वस्वगणैः परिवृत्य सदा तत्र समागताः ॥

१ B कृतवाग्मती, D कृतवाग्मतीम् ।

२ B वर्ण० ।

३ D वीतरागैः ।

४ B चैरकोपाश्रिकादिभिः ।

२२६

इन्द्रश्चाग्निमोरचः पाशौवायुधनेश्वरः ।

ईशान अध उर्द्धश्च स्नानार्थं तत्र आगतः ॥

प्रतिदिने प्रतिमासे पर्वदिने विशेषतः ।

प्रमोदेन समायाताः मङ्गलैश्च प्रपूरिताः ॥

अपि च ।

मृदङ्गवादितं कृत्वा दुन्दुभिञ्च^१ प्रवादितम् ।

पठद्वापि ढक्काञ्च कांशजं विविधमपि ॥

ध्वनत्तदुं^२ झर्झलञ्च डिण्डिमं मण्डलमपि^३ ।

तूर्यं भेलिं^४ फालञ्च गीतं गानं तथापि च ॥

अत्यर्थं घोषणं कृत्वा देवाः गन्धर्वा राक्षसाः ।

यक्षाश्चापि कुम्भाण्डाश्च किन्नराश्च दशदिशा ॥

स्नानार्थञ्च समायाता वाग्मत्यान्तीर्थके अपि ।

दिने च सुपूर्वे वापि समायातास्तत्र सदा ॥

चैत्रे मासे अमावास्यां सोमवासरसंज्ञके ।

सङ्क्रान्तौ मेषसंज्ञे च^५ उत्तमं लभ्यते फलम् ॥

अष्टादिसुदिनेश्चान्ये मेषसूर्य्य^६दिनेऽपि च ।

स्नानं कृतं मुदा ये या ईप्सितं लभ्यते फलम् ॥

इति ज्ञात्वा च मानुष्याः सर्वदा सुपूर्वे(र्व) दिने ।

स्नानं कृत्वा मुदा येऽपि वाग्मती फलपन्मदम् ॥

१ A omits च ।

२ B ध्वनत्तन्दम् ।

३ D मण्डकमपि ।

४ D भेरिम् ।

५ D ०संज्ञञ्च ।

६ D मेषसूर्य्य ।

नास्तेन वाग्मती सापि अर्थेन सादृशी सती ।

सर्वेभ्यः स्नानपात्रेभ्य वाग्मतीं फलदं भवेत् ॥

अपि तु ।

अरोग्यं मधुरं स्वच्छं भुक्तजीर्णकरि(र) लघुम् ।

सुग्रीतलं सुगन्धेन्दुवर्णावष्टाङ्गवारिणा ॥

वाग्मती सादृशी तीर्था त्रैलोक्येऽपि सुदुर्लभा^१ ।

सर्वासां तीर्थानां मध्ये एका शास्ता च वाग्मती ॥

मण्डाकिन्यापि च श्रेष्ठा पावनेन गुणेन च ।

देवासुरमनुष्यैश्च पूजिता मानिताः सदा ॥

मानव्यमानवाश्चापि वाग्मत्यां स्नानदानकम् ।

कृत्वा येऽपि तत्र पुण्यात्ते मोक्षमधिगच्छन्ति^२ ॥

वाग्मतीस्नानमात्रेण सर्वपाप दुरीकृतम् ।

पुण्यशरीरन्ते प्राप्ता भवन्ति परमं पदम् ॥

ते सर्वे भिच्च नूनं तयो हस्ताच्च जातके^३ ।

तीर्थेऽपि च स्नानाच्च भिच्चुदेहश्च प्राप्यते ॥

पापकः केवलं त्यक्त्वा प्राप्ताः पुण्यं सुकेवलम्^४ ।

सर्वे भवन्ति भिच्च अण्डाच्च पक्षिण इव ॥

तस्मिन् स्नानमात्रेण वचसा सुमतिं लभेत् ।

अत्यर्थञ्च मूढा येऽपि वाग्मतीं लभ्यते फलम् ॥

१ A सुदुर्लभा ।

२ B D ंगच्छति ।

३ C जायते

४ A सुकेवरं ।

अथोवाच जगन्नाथः क्रकुच्छन्दो जगद्गुरुः ।
 भिन्नूनपि तानपि सर्वान् पर्षदि संस्थितानपि ॥
 यूयमपि च भो शिष्याः युष्माकमपि यानि च ।
 केशश्मश्रूणि सर्वाणि गृह्यभागं कृतमिति ॥
 तानि^१ सर्वाणि संगृह्य इत्थं भागद्वयं कृतम् ।
 केशश्मश्रूणि सर्वाणि कुरुध्वं^२ शीघ्रं साम्प्रतम् ॥
 भागद्वयकृतात्पश्चात् तत्र एकं प्रथापितम् ।
 प्रत्येकञ्च पृथक् स्थाने तस्यामुपरि थापितम्^३ ॥
 भागमेकं सुसंगृह्य प्रत्येकं केशश्मश्रूणि ।
 तस्यां शिरायामुपरि मह्यं राशिं कृतं च यम् ॥
 एवमुक्ते अथ सद्यः क्रकुच्छन्दस्य आज्ञया ।
 ये चापि भिन्नवः सर्वे सर्वकेशानि सञ्चितम्^४ ॥
 तस्यां महत्यां शिलायां^५ केशानि श्मश्रूणि अपि ।
 सर्वाणि च गृहीतानि भागद्वयं कृतञ्च ते ॥
 भागकृते च मैत्रेय क्रकुच्छन्दो जगद्गुरुः ।
 वज्रसत्त्वं जगन्नाथं प्रोवाच जगदीश्वरः ॥
 क्रियतां वज्रसत्त्वं त्वं सर्वेषां भिन्नूणामपि ।
 मनचित्तं प्रकाशार्थं पुष्पवत्फूलितमिवः^६ ॥

१ A ताणि । २ A कुरुध्वं । ३ D स्थापितं ।

४ D केशानि सञ्चितं मुदा । ५ A D शिरायां

६ D फूलितमिव ।

केशशस्त्राणि सर्वाणि भागद्वयं कृतादपि ।
 भागमेकं क्षिपन्नि त्वं एकञ्च तत्र स्थापितम्^१ ॥
 सर्वेषामपि भिक्षूणां ऋद्धिं दृश्यसि साम्प्रतम् ।
 मनस्युद्भूत्यर्थं पुण्यं सर्वेषां भिक्षूणामपि ॥
 येषां पूर्वाणि पापाणि त्यजन्त्यर्थं कृतं त्वया ।
 समुद्भूतार्थपुण्यानि तेषाञ्च भिक्षूणामपि ॥
 इति कृत्वा त्वया येऽपि सर्वेषाञ्च भविष्यति ।
 पुण्यचित्तं समुद्भूतं पापचित्तं दुरीकृतम् ॥
 सर्वेषां पूर्वजन्मानां सर्वाणि अक्षणानि च ।
 यथैव केशशस्त्रिणं दूरीकृतं तथा त्वया ॥
 अवतार्य्य यथैतानि केशानि शस्त्राणि तथा^२ ।
 तथैव सर्वपापाणि शलिलादवतालिताः ॥
 इति ज्ञात्वा त्वया सद्य ममाज्ञया कृतं अपि ।
 सर्वेषामपि भिक्षूणां भिक्षुणीनां तथा अपि ॥
 शीघ्रं शीघ्रं कुरु सद्य वज्रसत्त्व^३ जगद्गुरो ।
 दद्या कृपां पुरस्कृत्य कुमुदान् चन्द्रमा इव ॥
 देवासुरमनुष्याणां सर्वेषां पर्षदामपि^४ ।
 पुण्यमत्यर्थं जात्यर्थं आश्चर्य्यञ्च कृतं त्वया ॥
 इति कृत्वा जनाः सर्वे कृताः प्राप्ता भविष्यति ।

१ A D स्थापितां ।

२ A केशानि च शस्त्राणि ।

३ A वज्रसत्त्व ।

४ D सर्वेषामपि पर्षदां ।

अपुण्यानां पुण्यात्मानं फलं सम्प्रापिता ननु ॥
 एवमुक्तेऽथ सर्वज्ञ^१ वज्रसत्त्व^२ जगद्गुरुः ।
 केशश्मश्रूण्णकराशिं संगृह्य^३ सर्वज्ञाज्ञया ॥
 भागद्वयोरेकभागं राशिक्लेशं सो गृह्यति ।
 सव्यहस्तेन च पश्चात्स्वयम्भूसम्मुखं स्थितः ॥
 मनसा वचसा चापि कायेन सुसूतां^४ कृतम् ।
 श्रीस्वयम्भूं जगन्नाथं पुनः पुनः समीक्ष्यते ॥
 मनसा एकचित्तेन तेषां पुण्यान्युद्भूतये ।
 प्रणामञ्च पुनः कृत्वा केशानि सङ्क्षिपन्ति च ॥
 शङ्खमुर्ध्नि^५ स्थितेनापि क्रकुच्छन्दस्य आज्ञया ।
 सङ्क्षिपन्ति सव्यहस्ताञ्च केशानि च वज्रगुरुः ॥
 षड्विकारं प्रकम्पिताः सागरान्ता वसुन्धराम् ।
 सुमेरुमाकनिष्ठञ्च सम्यकम्पन्ति तत्क्षणात् ॥
 तस्माच्च त्रिदशैः सर्वैः स्वर्गजैर्मर्त्यजैरपि ।
 पातालजैश्च सर्वैश्च विज्ञापितं सर्वज्ञभावतः ॥
 केशानि पतितं यत्र वायव्ये^६ शङ्खपर्वतात् ।
 तत्पर्वतस्य दूर्यां विदिशि भवन्ति निश्चयम् ॥
 यदा यस्मात् पतिताञ्च तदा नदीं समुद्भूताम् ।
 भवन्ति तत्क्षणाच्चेयं पवित्री गुणभूषिणी ॥

१ A सद्य, D सद्यश्च ।

२ A वज्रसत्त्व ।

३ D गृह्य

४ A D सुसूतां ।

५ A शङ्खमुर्ध्नि ।

६ D वायव्ये ।

केशावतीति नामेन केशपतिताञ्च या नदी ।
समुद्भूता सुरूपा च पवित्रा गुणधारणी ॥
मङ्गली पावनी रूपी अष्टगुणविभूषिणी ।
देवासुरमनुष्यैश्च पवित्री इति ईरिताः ॥

अपि च ।

खच्छी मधुरी आरोग्यी रघु^१भुक्तजोर्णकरौ ।
सुगन्धीन्दुवर्णा श्रिता चाष्टगुणविभूषिणी^२ ॥
नाम्नेति केशावती च क्लेशिनासिनी रूपिणी^३ ।
रागद्वेषसम्बोहादिसर्वपापविनाशिनी ॥
मानव्यो मानवाश्चापि तस्यां स्नानं कृतं ननु ।
अनेग^४दुःखमायादिक्लेशञ्च नाशितं भवेत् ॥
केशावत्याञ्च ये स्नात्वा सर्वे च मनुजादयः ।
रागद्वेषादि मोहञ्च त्यक्त्वा यान्ति सुरालयम् ॥
इति मत्वा च ये या वा मानव्य मानवादयः ।
तस्याञ्च स्नानमात्रेण ईप्सितं लभ्यते फलम् ॥
दर्शनार्थञ्च ऋद्धीनां द्वितीयं भागमत्र हि ।
प्रक्षिपेयुश्च तत्केशा तावद्वर्त्यानि निर्जयुः ॥
यदापि भागमेकञ्च पृथक् प्रतिस्थितं स्थितम्^५ ।
तस्यां शिराया^६मुपरि यानि सङ्ख्यानि तानि च ॥

१ D लघू० ।

२ D ंगुणभूषिणी ।

३ D ंनासिरूपिणी ।

४ D अनेक० ।

५ B पृथक् पृथक् प्रतिस्थितम् ।

६ A शिराम् ।

२२६

केशशश्रूणि भागानि चैत्यानि अपि निर्ययुः^१ ।
 सर्वेषां सुण्डिकानाञ्च सर्वाणि केशशश्रूणि ।
 गुणध्वजप्रमुखानां ब्राह्मणानाञ्च साम्प्रतम् ।
 अभयन्दप्रमुखानां^२ क्षेत्रीयानां^३ तथा अपि ॥
 वैश्यानां अपि शूद्राणां भिक्षुदेहञ्च प्रापिणाम् ।
 अर्द्धचथोदशानाञ्च शतानां भिक्षूणामपि ॥
 केशशश्रूणि च यानि^४ यानि सङ्ख्यानि तानि च ।
 तस्यां शिरायामुपरि चैत्यराशिमिव स्थितम्^५ ॥
 क्रक्कुच्छन्दाय अर्थेन अलङ्कारै^६ रलङ्कितम् ।
 तत्सर्वं चालकालञ्च^७ चैत्यराशय शोभितम् ॥
 अद्यायनेकचैत्येन कौ(कि)र्णाश्वामस्ति सर्वशः^८ ।
 'बभूवु तेषां तीर्थानां'^९ कौर्त्तिशब्दं गुणं महत् ॥
 ततस्ते पर्षदा सर्वे इन्द्रादिनाकजा अपि ।
 मनुजादय मानुष्याः अत्रजा अन्यजा अपि^{१०} ॥
 तयोश्च ऋद्धिं संहृष्ट्वा आश्वय्यं प्रापिता मुदा ।
 सर्वेषामपि भिक्षूणां पुण्यानां हेतुनां फलम् ॥
 अथापि पर्षदा सर्वे देवा नागाश्च मानुषाः ।

१ B अभिनिर्जयुः । २ D °दप्रमुखानाम् ।

३ B क्षत्रियानाम्, D क्षेत्रियानां । ४ A गातानि । ५ B स्थितः ।

६ D अलङ्कार । ७ B चालकारैः, D चारकालम् । ८ B सर्वस ।

९ B वभूवु स तेषां सर्वेषाम् । १० A omits तीर्थानाम् ।

११ B अत्रजाश्चान्यजा अपि ।

नेपालजा अन्यजाश्च^१ तेभ्यः सम्पूज्य पूज्यकैः ॥
 पुष्यैर्धूपैर्प्रदीपैश्च गन्धैर्नैवेद्यकैरपि^२ ।
 विविधैः पूजयामासुः गुर्वादिष्वसर्वसङ्केभ्यः^३ ॥
 प्रथमं क्रक्कू(कु)च्छन्दश्च वज्रसत्त्वं^४मपि ततः ।
 पश्चात्सर्वेभ्यः भिक्षुभ्यः पूजितश्च पुनः पुनः ॥
 ततः पश्चात् सर्वचैत्यर्थं^५ पूजितं मुदा ।
 अञ्जलिं शिरसा(शा) धृत्वा प्रणिपत्य प्रणामतः ॥
 केचि(श्चि)त्यञ्जप्रणामैश्च केचिदष्टाङ्गकैरपि ।
 पुनः पुनर्प्रणिपत्य नमयामासुः तान् गुरुन् ॥
 प्रदक्षिणाभिः वज्रधा मानव्य^६मानवादयः ।
 अत्यर्थं कारयामासुः प्रमोदेन पुनः पुनः ॥
 गुरुञ्च सर्वभिक्षुञ्च चैत्यान्महाशिरामपि ।
 देवैर्नागैर्मनुजैश्च असुरैः पर्षदैरपि^७ ॥
 ब्रह्माभि चत्रीयै^८ वैश्यैः शूद्रैश्च अन्यजातिभिः ।
 अत्रजैरन्यजैः सर्वैः चक्रुस्तेभ्यः प्रदक्षिणाम् ॥
 धारणीभिश्च पाठैश्च स्तोत्रैश्च भाषजैरपि ।
 विविधं स्तोत्रयामासुः ते सर्वेपि च शिष्यकाः ॥
 क्रक्कू(कु)च्छन्दोऽथ मैत्रेय तस्माच्छङ्खाच्च पर्वतात् ।

१ B नेपालजाश्चान्यजाश्च, A नेपालजा । २ D गन्धनैवेद्यकैरपि

३ B ०संघके, D ०सङ्घकान् । ४ A वज्रसत्त्वं । ५ B सर्वसत्यर्थं

६ B मानव्यो । ७ D पर्वदैरपि । ८ ७ क्षेत्रियैः ।

विजयामास शिष्यैश्च सवैरपि परिवृतः^१ ॥
 अनेकैः^२ स्थविरैः साङ्गं वै(वी)तरागैर्जितेन्द्रियैः ।
 बोधिसत्त्वैर्महासत्त्वैः भिक्षुभिक्षुण्युपासकैः ॥
 ब्रह्मभिर्ब्रह्मचर्यैर्वैश्वैः शूद्रैश्च आवकादिभिः ।
 अन्यैश्च विविधैर्लोकैः परिवृतः स गच्छति ॥
 तस्माच्च पर्वतान्नूनं क्रक्कू(कु)च्छन्दो जगद्गुरुः ।
 विजयामास शिष्यैश्च मृगस्थरौ विशेषतः ॥
 मृगस्थरिं^३ स गच्छत्वा खगाननायां गच्छति ।
 खगाननाया गच्छत्वा^४ विशेषैः पूजितं भवेत् ॥
 क्रक्कू(कु)च्छन्दोऽथ सर्वज्ञ पूजितं स्तोत्रपाठकैः ।
 स्थविरवैतरागैश्च^५ भिक्षुभिक्षुण्युपासकैः ॥
 ब्रह्मभिरपि क्षेत्रीयैः वैश्वैः शूद्रैस्तथा अपि ।
 स्वस्वभक्षैश्च वस्तुभिः खगाननायै पूजितम् ॥
 पुष्पैः धूपैः च दौपैश्च गन्धैर्नैवेद्यजातिभिः ।
 मद्यैः मांसैश्च लेह्यैश्च पेयै यौग्यैश्च वस्तुभिः^६ ॥
 नानाविधिभिः पूज्यैश्च खगाननायै^७ पूजितम् ।
 मन्त्रजापादिभिस्तोत्रैः पूजितञ्च पुनः पुनः ॥
 वज्रोदकाभिषेकञ्च अञ्जलिभिः त्रिधा पिवेत् ।

१ A ०वृतम् । २ A अन्यगै । ३ D क्षेत्रीयैः ।

४ D मृगस्थलिम् । ५ B खगाननाया गमित्वा । ६ D स्थविरवैतरागैश्च

७ D मद्यैः मांसैः लेह्यैः पेयैः पूज्यैर्यौग्यैश्च वस्तुभिः । ८ A D खगाननाय

ब्राह्मणादिभिः गृहस्थैश्च चेत्रीयैर्वैश्यैः शूद्रकैः ।
 तस्यां पुण्यप्रशा(सा)दाच्च अष्टाक्षणादिपापकम्^१ ।
 आपूर्वपञ्चजन्मान्तं दूरिकुर्वति^२ तत्क्षणात् ॥
 ततोऽथ भगवाञ्कास्ता क्रकूच्छन्दो जगद्गुरुः ।
 तस्मान्नेपालाच्च अन्यं क्षेत्रं^३ गच्छति शिष्यकैः ॥
 यथा नेपाल आगत्वा सर्वैः शिष्यैः परिवृतः ।
 सर्वैः शिष्यैः परिवृत्या नेपालाच्च^४ तथागतः ॥
 तस्या च मैत्रेय अत्र^५ भिक्षव बहवः स्थिताः ।
 सदा च सर्वदा कालं^६ समु पूज्य पराययुः ॥
 एकेचिदपि शिष्याश्च भिक्षुभिक्षुण्युपाश्रयकः^७ ।
 स्थविरादिबोधिसत्त्वा सर्वज्ञपृष्ठतो^८ गताः ॥
 अथापि केचिच्छिष्याश्च बोधिसत्त्वाश्च वृद्धकाः ।
 भिक्षवर्भिर्भिक्षुभिक्षुण्यश्च भवेयुः तत्र वाश्रिताः^९ ॥
 श्रीस्वयम्भोर्गुणं श्रुत्वा अन्यक्षेत्रं न^{१०} दृच्छता^{११} ।
 सर्वकालं स्वयम्भूञ्च पूजा कृत्वाच वाश्रिता ॥
 तस्मिन्नेव क्षणे^{१२} वीतराग अष्टौ ययुः स्वयम् ।

१ B अष्टाक्षणादिपापज ।

२ B आपूर्वपञ्चजन्मानां

D आपूर्वपञ्चजन्मानां ।

३ B परं क्षेत्रं । D अन्यक्षेत्रम् ।

४ A D नेपाला च ।

५ B चात्र ।

६ B सर्वकालं च सम्भूपूज्ये ।

D सर्वदा कालञ्च ।

७ D उपाश्रयकैः ।

८ A D पृष्ठतम् ।

९ D भिक्षवः भिक्षुण्यश्चापि ... वासिताः । १० D °क्षेत्रेन ।

११ B वाञ्छिता ।

१२ B omits क्षणे ।

सत्त्वानां लक्षणार्थाय समकालं समाहिताः ॥
 हिताय च सुभिन्नाय भोगाय च सुखाय च ।
 अत्र वाग्निनां सर्वेषां खयमु(उ)त्पन्ननकृतिः ॥
 श्रीखयम्भप्रभावाच्च मञ्जुदेवप्रभावतः ॥
 खगाननाद्या भावेन वीतरागा समुद्भूता ॥
 प्रथमं मणिकूटे च दर्श्यातु निश्च्यते अपि ।
 महापाषाणयोर्मध्ये अभ्यन्तरेऽपि कोष्ठके ॥
 लतादिवृक्षे(च) सङ्कीर्णं नानाविहङ्गकूजिते ।
 नाम्ना च मणिचूडेन मणिदानकृते भुवि ॥
 द्विजेभ्यः^१ याचकेभ्यश्च शिरसो दत्तवान्मणिम् ।
 उत्पाद्य केशाद्रुधिरं सजला रोहिणी नदी ॥
 मणीचूडमणीदानात् यस्माच्च ख्यापितं नदि ।
 अस्यां नद्याञ्च विद्यन्ति(न्ते) किञ्चित्च मणयः^२ इति ॥
 देवासुरमनुष्यैश्च अत्र नेपालवाग्निभिः ।
 मनोहरात् मणिदानात् मनोहरा नदी स्मृताः^३ ॥
 मङ्गले श्रीवत्साकालं बोधिसत्त्वे^४ च मैत्रेयम्^५ ।
 नामार्थयुक्तभावेन मणिलिङ्गेश्वरमिति ॥
 आषाढे रविवारे^६ च नवम्याञ्च प्रतिपदे^७ ।

१ A विजेभ्यः । २ B किञ्चित्च मणयोऽपि च, D चर्मणयोऽपि च

३ A D मणिदानात् मनोहरं नदिस्मृति । ४ B बोधिसत्त्वम् ।

५ D श्रीवत्साकारे ..... मैत्रियम् । ६ B ०वासरे ।

७ D प्रतिदिने ।

सङ्गान्ता कर्कटसंज्ञे^१ मणिनद्या विशेषतः ॥
 मणिनद्याञ्च ये स्नात्वा कदर्या^२ तु^३ विशेषतः ।
 पश्चाच्च मणिलिङ्गाय नानाविधिभिः^४ पूजितम् ॥
 एकोवितिष्ठत्तच्चैव गोकर्णस्थे द्विती(ति)यके^५ ।
 वाग्मत्यान्तटे चापि प्रपातस्थ समीपके ॥
 अनेग^६मृगसङ्कीर्णे अनेग^७वृक्षपूरिते ।
 मुनीनां मुनिपुत्राणां आवासेन प्रपूरिते ॥
 भूतैश्च पितृलोकैश्च सदापि तत्र वाशितम्^८ ।
 पिण्डार्थं न च अत्यर्थं वासितञ्च^९ सदा पुनः ॥
 मङ्गले पुण्डल्याकाले वोधिसत्त्वे खगं जकम्^६ ।
 नामार्थयुक्तभावेन गोकर्णेश्वर स्थातवान् ॥
 श्रावणे सोमवारे च अष्टम्यां^{१०} अमावासिके ।
 सिंहे च अपि सङ्गान्तौ गोकर्णे च प्रसिद्धके ॥
 नद्यां येऽपि^{११} तु वाग्मत्यां स्नानं कृत्वा विशेषतः ।
 पश्चात् गोकर्णेश्वराय पूजितं च^{१२} मुदा अपि ॥
 १३[ततः पितृगणेभ्यश्च पिण्डदानं ददुर्मुदा ।
 यथोक्तं भगवान् पूर्वं देवपुत्रोद्धराय च ॥

१ A कर्कते संज्ञे, D कर्कटे संज्ञे । २ B कनर्यान्तु, D कदर्यासु ।

३ A omits नानाविधिभिः । ४ A D गोकर्णस्था द्वितीयके ।

५, ६ D अनेक । ७ B प्रपूरिते, D वासितम् । ८ A वाशितम् ।

९ D खगं जकम् । १० B सोमवासरे चाष्टम्याम् । ११ A D य पि ।

१२ A omits च । १३ A omits the portion bracketted.

सर्वेभ्यो याचकेभ्योऽपि ददुर्दानं यथेष्टितम् ।
 ग्रीह्यादि अन्नदानञ्च सर्वदानं ददुर्मुदा ॥
 तृतीयचारुशिखरे अनेगवृक्षभूषिते ।
 चम्पकैर्द्वचसङ्कीर्णैः शूकरादिभिः पूरिते ॥
 चम्पकवृक्षसङ्कीर्णात् चारुगिरिरिति स्मृतम् ।
 अन्नजैर्मानुषैश्चापि अन्यजैर्विविधैर्गणैः ॥
 मुनिभिर्मुनिकन्याभिः वाग्नि(सि)तं तत्र सर्वदा ।
 चारुगिरित्वात्तत्रैव सुस्थितं भवति सदा ॥
 मङ्गलध्वजमाकालं^१ बौधौ समन्तभद्रकम् ।
 नामार्थयुक्तभावेन कीलेश्वर इति स्मृतम्^२ ॥
 नभस्य^३मङ्गले वारे सप्तम्यां पूर्णमादिने^४ ॥
 कन्यायामपि सङ्क्रान्ता चारुगिरौ प्रसिद्धके ॥
 तस्मिं च चारुशिखरे श्वेतहृदे विशेषतः ।
 स्नानं कृत्वा ततः पश्चात् कीलेश्वराय^५ पूजितम्
 चतुर्थं कुम्भतीर्थेऽपि जलशुषिलतीलके^६ ।
 एकोऽपि वीतरागञ्च स्वयमुत्पन्नकं कृतिः^७ ॥
 कुम्भवज्जलशुषिलं कुम्भतीर्थमिति स्मृतम् ।
 पवित्रेण फलेनापि कलशमपि संस्थितः^८ ॥
 १[कुम्भतीर्थाच्च निर्गमाज्जलं शरसि संस्थितम् ।]

१ D आकारम् । २ A स्मृतिस्मृतं, B कालेश्वरमिति स्मृतम् ।

३ B नभस्ये । ४ B D पूर्णमादिने । ५ D कालेश्वराय ।

६ D शुषिरतीरके । ७ B उत्पन्नन कृतिः । ८ B संस्थितम् ।

६ B omits this line.

अष्टगुणविभूषाङ्गं जलजैश्च सुमण्डितम् ॥
 वैतरागस्य^१ भावेन तीर्थस्यापि गुणेन च ।
 वासितं सततं^२ तत्र मुनिभिर्द्वगणैरपि ॥
 मानव्यमानवा या ये^३ कृतं स्नानञ्च तीर्थके ।
 सौवर्णग्रादृशं देहं प्राप्ता च ते^४ भविष्यति ॥
 मूषिकापि^५ तस्मिं स्नात्वात् सौवर्णदेहं प्रापिता ।
 मानव्यमानवा चापि कथं न लभते^६ फलम् ॥
 मङ्गले कलशाकारं^७ वज्रपाणिस्वरूपकम् ।
 नामार्थयुक्तभावेन कुम्भेश्वरमिति स्युतम्^८ ॥
 आश्विन्यां^९ बुधवारे च चतुर्दश्यां षष्ठ्यामपि ।
 तुलायामपि सङ्क्रान्तौ कुम्भतीर्थे विशेषतः ॥
 कुम्भतीर्थे च ये स्नात्वा जलदानादिकारिताः ।
 ततोऽपि कुम्भेश्वराय पूजितं मुदा अपि^{१०} ॥
 पञ्चमे फणिके^{११} गर्त्ते भूमौस्थानविशेषके ।
 द्रुवृन्दैश्च सङ्कीर्णैः नानापक्षिभिः पूरिते ॥
 ब्रह्मभिः वैश्वशूद्रैश्च पूजितं तत्र वाग्नि(सि)भिः ।
 प्रतिदिने प्रतिमासे^{१२} प्रतिवर्षे^{१३} सदा सदा ॥

१ A वैतरागस्य । २ A वाशितं शततम् । ३ B ये । ४ B स्नेच ।

५ D मूषिकापि । ६ B लभ्यते । ७ D कलशाङ्कालम् ।

८ A इतिरितम् । ९ B अश्विन्याम् ।

१० B has this additional line. ११ C फलके ।

१२ A प्रतिमास्य । १३ D प्रतिवर्ष ।

पुष्पैर्(धूँ)धूपैश्च दीपैश्च पञ्चाष्टतैश्च पूज्यकैः^१ ।
 पूजितं भवति तस्मै^२ सर्वकालं दिने दिने ॥
 मङ्गले चामलाकार(ल) मञ्जुघोषस्वरूपकम् ।
 नामार्थयुक्तभावेन फणिगन्धेश्वरमिति^३ ॥
 कार्तिके गुरुवारे च पञ्चम्याञ्च त्रयोदशी^४ ।
 सङ्क्रान्तावपि विच्छे^५ फणिगर्तेश्वरप्रदेशके ॥
 गोदावल्याञ्च^६ ये स्नात्वा जलदानादि कारिताः ।
 ततः^७ पञ्चाङ्गर्तेश्वरं मुदा च पूजितं भवेत् ॥
 षष्ठे^८ फणिके शैलस्य उपत्यकायाः शृङ्गके ।
 जलसरन्ध्रादुपरि ज्योतिलिङ्ग^९प्रसिद्धकम् ॥
 प्रतिवर्षं नभे मासे दुग्धधाराञ्च पातितम् ।
 तस्मिं च ज्योतिलिङ्गेऽपि^{१०} [शृङ्गा च पातितं भवेत् ॥
 रन्ध्राज्जाताज्जालाच्चापि] सहस्रधारां समुद्भूतम्^{११} ।
 अनेकैर्मत्स्यैः^{१२} सङ्कीर्णैः सुवर्णतिलकैर्युतैः ॥
 महावलमुखेशापि^{१३} शाखाष्टगैः प्रपूरितम्^{१४} ।
 जलधारैस्सुसंयुक्तं सल्लवचैः परिवृतः ॥
 अनेगजलजन्तुभिः सर्पनक्रैः प्रपूरितम्^{१५} ।

१ D पूजकैः । २ D तस्मै च । ३ B °गर्तेश्वरमिति, D °गर्तेश्वरमिति ।

४ D त्रयोदशी । ५ D वृश्चिके च । ६ D गोदावली च ।

७ A D omit पञ्चात् । ८ D षष्ठे । ९ B °लिङ्गः ।

१० B omits the portion bracketted. ११ D समुद्भवम् ।

१२ A अन्यगैर्मत्स्यैः, D अन्यगैः मत्स्यैः । १३ B °मुखेशापि ।

१४ B प्रपूरितः ।

तस्य तीर्थस्य भावाच्च त्यजन्ति कलुषं वृतिम् ॥
 मत्स्यापि तीर्थस्नानानां देहस्य उपर्युपरि ।
 पतितं स्वेच्छया^१ युक्त्वा भयं किञ्चिन्न विद्यते ॥
 इति मत्वा च मानुष्याः तस्मिं तीर्थे च स्नानकम् ।
 कृत्वा या ये च मानुष्याः वैरिमध्ये न च भयम्^२ ॥
 भयं सर्वेषां सत्त्वानां परमशत्रुञ्च कथ्यते^३ ।
 तस्य च^४ स्नानमात्रेण^५ भयं किञ्चिन्न विद्यते ॥
 यद्वत्स्मिं^६ भयं नास्ति मत्स्यानामपि च सदा ।
 तद्वत्तीर्थ(र्थ)प्रभावा च मानुषाणां भयं न हि ॥
 इति ज्ञात्वा च मानुष्या तस्मिं तीर्थे सदा सदा^७ ।
 ये च या वा कृतस्नानात् भयं नास्ति सुखं लभ्यते^८ ॥
 मङ्गले मत्स्य(च्छ)माकार विष्कम्भिनं^९ तथा अपि ।
 नामार्थयुक्तभावेन फणिष्टृङ्गेश्वरमिति ॥
 हेमन्ते शुक्रवारे च द्वादश्याञ्च चतुर्थि(र्थ)के ।
 सङ्क्रान्तौ धनुसंज्ञे च फणिष्टृङ्गे विशेषतः ॥
 येऽपि सहस्रधारा(ला)यां स्नानं कृत्वा मुदा अपि^{१०} ।
 पश्चा^{११}च्छृङ्गेश्वरं पूजां कृतञ्च मानवादयः ॥
 सप्तमे गन्धावत्याञ्च शृङ्गस्थोपरि संस्थितम् ।

१ A D स्वेच्छया । २ B न ते भयम् । ३ B नास्तीत्युक्तं

४ B D तस्मिन् । ५ B सुस्नानमात्रेण । ६ A यद्वत्स्मिं ।

७ B D मुदा । ८ B या वा संक्रान्तं स्नानं ..... सुखं लभेत ।

९ A विष्कम्भिनम् । १० B सदा । ११ B ततः ।

ज्योतिरूपेण संस्थित्वा षट्ङ्गवत्संस्थितं(त) इति ॥
 रक्तपुष्पैः पुष्पवृक्षैः समन्ततः प्रपूरितम्^१ ।
 अनेगैः वृक्षसङ्कीर्णैः शाखामृगैः^२ प्रपूरितेः ॥
 मङ्गलेच्छत्रमाकालं चित्ति^३गर्भस्वरूपिनि(णी)^४ ।
 नामार्थयुक्तभावेन गन्धेश्वरप्रकीर्तिताः ॥
 पौषमासे शनिवारे एकादश्यां तृतीयके ।
 मकरेऽपि च सङ्क्रान्तौ गन्धावत्यां प्रसिद्धके ॥
 गन्धावत्युपत्यकायां वाग्मत्यां विशेषतः ।
 स्नानं कृत्वा ततः^५ पश्चात् गन्धेश्वरं प्रपूजितम् ॥
 विक्रमस्थरे अष्टौ^६ च स्थलवृक्षैरलङ्कृतः^७ ।
 पश्चिर्भिर्वनजन्तुभिः समन्ततः प्रपूरिते ॥
 मङ्गले षट्ङ्ग आकालं(रं) खगर्भ इति बोधिकम्^८ ।
 नामार्थयुक्तभावेन विक्रमेश्वरञ्च तथा ॥
 माघमासे सर्ववारे दशम्यां द्वितियातिथौ ।
 कुम्भसङ्क्रान्तिसंज्ञे च विक्रमस्थरे विशेषतः ॥
 यस्यां विक्रमस्थ(ला)राधे नद्याञ्च य^९ विशेषतः ।
 स्नानं कृत्वा पुनः पश्चात्^{१०} विक्रमेश्वरञ्च^{११} पूजितम्

१ B प्रपूरिते । २ A ०मृगैः । ३ A चित्ति० ।

४ B ०बोधिकं हि । ५ A ततः । ६ B D ०स्थले चाष्टौ ।

७ B अलङ्कृतम् । ८ D बोधिकम् । ९ A ०स्थराध्यः, D स्थराधोः

नद्यां च ये । १० B D च विधिना । ११ B D omit च ।

इति ज्ञात्वा च मानुष्याः वैतरागं सर्वेभ्योऽपि^१ ।

पूजितञ्च^२ मुदा कृत्वा विशेषं लभ्यते फलम् ॥

आयुर्वृद्धिं मणिलिङ्गात् गोकर्णाञ्जसदृष्टिकम् ।

वृद्धिकं कीरेश्वराच्च^३ प्रज्ञावृद्धिं कुमेश्वरात् ॥

गर्तेश्वराच्छुखवृद्धिं जसदृष्टिं^४ शृङ्गेश्वरात्^५ ।

गन्धेश्वराद्धनवृद्धिं सन्तानं विक्रमेश्वरात् ॥

पृथक् पृथक् इदं पुण्यं मानव्यमानवादयः ।

फलञ्च वाञ्छिता येऽपि पृथक् पृथक् प्रपूजितम् ॥

अथ वा ।

सम्पूर्णफलमित्यं ये मनुजादय मानवाः ।

वाञ्छितं फलमित्येवं तेभ्यः सर्वेभ्यः पूजितम् ॥

तेषु सर्वेषु तीर्थेषु स्नात्वा स्नात्वा स्वस्वदिने ।

पश्चात्सर्वं वैतरागेभ्यः पूजितञ्च पुन कृतम् ॥

अपि च ।

उत्तमं त्रयसंयोगे^७ द्वि द्वि^८ संयोगे मध्यमम् ।

स्वल्पञ्च एकमेकेपि पर्वतस्य इदं फलम्^९ ॥

पुष्पैर्धूपैश्च दौपैश्च गन्धैश्चापि प्रपूजितम् ।

१ B वैतरागेभ्यः सर्वदा, D वीतरागान् सुभक्त्या । २ B पूजितं ये ।

३ D कीलेश्वराच्च । ४ B omits जसदृष्टिम् । ५ D फणिकेश्वरात् ।

६ B तेभ्यश्च ..... मुदा पुनः, D वीतरागेभ्यः पूजितञ्च पुनः मुदा ।

७ C सहसंयोगे । ८ B द्वयम् ।

९ B एकमेकञ्च पर्वतस्य च इदं फलम् ।

पञ्चामृतादिभि योग्यै स्नानं कृत्वा विशेषतः ॥
 जात्रा संकृत्वा तीर्थेषु अन्नवस्त्रादिदानकम् ।
 याचकेभ्यः ददुर्येऽपि जलतर्पणपूजनम् ॥
 इत्थं ज्ञात्वा च मानुष्या दिने दिने विशेषतः ।
 तेषां सेवा कृतं नूनं वाञ्छितं लभते फलम् ॥
 तदनन्तरमेवास्मिं उपच्छन्दोहके तु हि^१ ।
 हिमालयाख्य^२ ऋद्धेति^३ राजधान्यादिकोवशत् ॥
 प्रथमं राजधानीञ्च ततः पश्चाद्राष्ट्रकम्^४ ।
 क्रमेण नगरं वापि पुटभेदं तथा अपि ॥
 मञ्जुदेवस्य भावेन वैतराग^५प्रभावतः ।
 मञ्जुदेवेन तनुना राज्यं तत्र प्रथा(स्था)पितम् ॥
 शङ्खपर्वतोपत्यकात्^६ आचिन्तामणितीर्थकम् ।
 चतुःकोण^७प्रमाणेन आयामस्य विस्तारकम् ॥
 केशावत्यां पूर्वतीरे शङ्खपर्वतदक्षिणे ।
 पश्चिमे राजमञ्जर्या^८ वाग्मत्यां उत्तरे तीले^९ ॥
 एतन्मध्यसुसंस्थितत्वात् अतिदी(दि)र्घेण शोभिता ।
 तस्या नगर्या मध्ये तु राज^{१०}पट्टननामके ॥
 विशेषेण च स्थानेष्वभिषक्त^{११}पिण्डिकोपरि ।

- १ B D सुवि ।   २ B हिमालयाख्ये ।   ३ D ऋद्धेति ।
 ४ A राष्ट्रप्राप ।   ५ D वैतराग० ।   ६ D adds च ।
 ७ B ०क्रोश० ।   ८ A ०मञ्जया ।   ९ A दिसिः, D दिसि ।
 १० A राजा ।   ११ A ०ध्येक ।

भद्रासन प्रतिस्थाप्य ध्वजवितानालङ्कृतम् ॥
 प्रथमं मञ्जुदेवेन तस्मिं च स्थापिता ननु ।
 धर्माकरं^१ नाम राजं अत्र राजा कृताय च ॥
 अथापि तेन गुरुना भद्रघटाञ्जलेन च ।
 तस्य सुर्ध्नि राजाय च अभिषे(ष्ये)कं कृतं ननु ॥
 पश्चादपि देवेन्द्रेण शिरोवेष्टमुदा ददौ ।
 चतुर्भिश्च महाराजैः राजयोग्यञ्च धौकितम्^२ ॥
 त्रयस्त्रिंशादिभिर्देवैः साप्तरादिगणैरपि ।
 पुष्पमालादिभिः पुष्पैः धर्माकरं प्रपूजितम् ॥
 सुगन्धवारिभिः शिक्तान् चन्दनचूर्णैरञ्जितान् ।
 पुष्पानुपातु देवैश्च^३ आकाशाच्च समन्ततः ॥
 किन्नरैः सगणैस्त्वर्यैः गान्धर्वैः गानमेव च ।
 अप्सरैः नचनं कृत्वा चक्रुर्मङ्गलपूर(ल)कम्^४ ॥
 मतश्च^५ ब्रह्मभिर्वैश्वैः शूद्रैश्च सर्वजातिभिः ।
 नेपालजैरन्यजैश्चापि धर्माकरं प्रपूजितम् ॥
 धर्माकरो नाम राजा चीनदेशात् समागतः ।
 मञ्जुदेवप्रभावा च तत्पृष्ठतः समागतः^६ ॥
 नामेन च ते नगरं^७ महानगरख्यापितम् ।
 महान्प्रमाणभूतेन महानगरमीरितम् ॥

१ D धर्माकर । २ D महाराजयोग्यञ्च धौकितं मुदा ।

३ B पुष्पान् पपात, D पुष्पान् पातुश्च ।

४ B नाचनं ..... पूरितम्, D नृत्यकं कृत्वा चक्रु मङ्गलपूरक ।

५ B D ततश्च । ६ A समागत । ७ B D तन्नगरम् ।

अपि च ।

मञ्जुदेवकृतेनापि महानगरभीरितम् ।
 महाचीनादपि राज्ञा राज्ये कृतान्तथा अपि^१ ॥
 श्रीमान्धर्माकरो राजा नामार्थयुक्तचारिणि^२ ।
 श्रीयापि परिपूर्णोऽसौ धर्मेण च तथा अपि^३ ॥
 यथा स्वस्थां^४ सुखं दुःखं सर्वेषां प्रजानां तथा ।
 धर्मेण च पुण्येनापि स्वर्गेऽपि सुदुर्लभम्^५ ॥
 यथा धर्माकरो राजा अभून्नेपालमण्डले ।
 सुभिचेण सुभोगेन प्रजानाञ्च सुखं भवेत् ॥
 अदण्डेन अशस्त्रेण तेना राज्ञा राज्यं कृतम्^६ ।
 अन्यायेन अधर्मेण दूरेण परिवर्जितम् ॥
 सुधर्मेण सुपुण्येन सुनेमेनापि पूरितम् ।
 यथा चीनमिवदेश तथा नेपालमण्डलः ॥
 चीनदेशात्समायातो^७ राजापि गुरुणा सह ।
 तथा चीनवद्राज्यञ्च सर्वं^८ विद्यातन्मण्डलम् ॥
 अक्षरं सर्वविद्यापि शिल्पविद्याभिः शास्त्रकैः ।
 कृषि आदिभिः भाषैश्च^९ वाणिज्यैः^{१०} सर्वकर्मभिः ॥
 यथा चीनप्रदेशेऽस्ति तथा नेपालमण्डले ।

१ B राज्यं कृतान्तथापि च । २ B D चारणी । ३ B तथैव च
 ४ B स्वस्थ । ५ A स्वचापि सुप्रपूजसाम् । ६ A राजकृते, D कृतं सुदा ।
 ७ A समाजातात्, D समायातात् । ८ D सर्व्व । ९ B भाषैश्च ।
 १० A D वाणिज्यम् ।

काश्मिरे च यथा^१ सन्ति तथा च तत्र मण्डले ॥
 मञ्जुदेवप्रज्ञादाच्च धर्माकरस्य धर्मतः ।
 स्वयम्भुवः प्रभावाच्च तच्छ्रेष्ठं तच्च मण्डलम् ॥
 तत्र पुण्यपवित्रात्मा बोधिसत्त्वादयोदधिम् ।
 धर्माकरो नामराजा बभूव समन्तकुलात् ॥
 ब्राह्मणाः क्षत्रियाः^२ वैश्याः शूद्राश्च अन्यजातयः ।
 प्रजाश्च सुखिनस्तस्य बभूव भूरिभूषणाः ॥
 तस्मादपि च मैत्रेय अत्र नेपालमण्डले ।
 सुभिन्नसुजनोपेतं सुमङ्गलैः प्रपूरितम् ॥
 देवा नागाश्च यक्षाश्च असुरा गरुडादयः ।
 निवसन्ति पवित्रेऽत्र^३ मोक्षार्थं कृतनिश्चयम् ॥
 सिंहासने मणिमये^४ सुरसिद्धिवन्दे
 यः श्रावयेन्तमसमं सशम्भोऽनुभावम्^५ ।
 सम्पूजितः सुरसुराहितुरङ्गवक्त्रैः
 सन्तिष्ठति विविधरत्नविभूषिताङ्गः^६ ॥

इति श्रीगोश्टङ्गपर्वते स्वयम्भूचैत्यभट्टारकोद्देशे ग्रामादि-
 समुद्भवो नाम चतुर्थोऽध्यायः^७ ॥

१ A D जथा, B omit च । २ D क्षत्रिया । ३ A D ते ।

४ D मणिमय । ५ A ससम्भानुभावम्, D समभानुभावम् ।

७ A ०भूषिताङ्गः ।

७ B इति श्रीमति बृहत्स्वयम्भूराणे श्रीस्वयम्भूत्तिकथायां वीतराग-
 तीर्थप्रवर्तको नाम चतुर्थोऽध्यायः ॥०॥ D नामस्तुर्थोऽध्यायः ॥

अथ पञ्चमोऽध्यायः ।

अथेदानीं प्रवक्ष्या(चा)मि तीर्थानि^१ द्वादशानि च ।
 शृणु मैत्रेय पुण्यानि फलदानि विशेषतः ॥
 यत्र च नदिसम्भेदं तत्र तीर्थं प्रवक्ष्यते^२ ।
 वाग्मत्यां च^३ केशावत्यां अन्यैर्नदीभिः सङ्गमे ॥
 अमोघफलदा सम्यक् वाग्मत्यां पुण्यतीर्थकः ।
 दशकुशलहन्ताच^४ रक्ताङ्गो नागतचक्रः ॥
 मारदारकयासङ्गे वाग्मत्यां शान्ततीर्थकः ।
 रोगादिदोषहन्ताच^५ शुक्रशोमशिखिगृहम्^६ ॥
 वाग्मत्यां मणिरोहिण्यां सङ्गमे तीर्थशङ्करः ।
 शान्तिपुष्ट्यादिदोऽस्त्यत्र गौरः श्रीशङ्खपार(ल)कः ॥
 वाग्मत्यां राजमञ्जर्यां सङ्गमे राजतीर्थकम् ।
 राज्यारोग्यकयोर्दाता तत्र नागः सुरूपितम् ॥
 सङ्गमे विमलावत्यां केशावत्यां मनोरम ।
 तीर्था वस्त्रादिदोस्त्यत्र कर्पूर कुलिकोरगः ॥
 केशावत्यां कृते सङ्गे^७ भद्रनद्याङ्करोमलः ।
 हन्ता निर्मलतीर्थाऽत्र पीतानागोपरारकः ॥

१ A एतानि । २ D प्रवक्ष्यते । ३ A omits च ।

४ D °हन्ता च । ५ A शुक्रः शोम° B रागादिदोषहन्ता च शुक्लनागः
 सोमशिखी । ६ D कृतसङ्गे ।

स्वर्णवत्यां^१ कृते सङ्गे केशवत्यां निधानकः ।
 धनधान्यादिदः तीर्थः हरिन्नन्दो^२पनन्दकौ ॥
 केशवत्यां मुञ्ज पापनाशिन्या सङ्गमे कृति ।
 सुखप्रदो ज्ञानतीर्थं श्वेतशुभास्ति^३ वासुकिः ॥
 केशवत्यं कृते सङ्गे वाग्मत्यां वाञ्छितार्थदः^४ ।
 दीर्घायु धान्यधनदः शुक्लस्तत्रास्ति^५ वारुणः ॥
 वाग्मत्यां रचिते सङ्गे रत्नावत्यां प्रमोदकम्^६ ।
 रतिप्रीतिकरस्तीर्थः धवरस्तोयपद्मकम्^७ ॥
 चारुमत्यां वाग्मत्यां च^८ सङ्गमे च सुलक्षणः ।
 महापद्म अतिश्वेत रूपसौभाग्यभागभवेत्^९ ॥
 प्रभामत्या वाग्मत्यां च^{१०} सङ्गमे जयतीर्थकः ।
 नाशदः सर्वशत्रूणां श्रीकान्तिः शत्रुदहकम्^{११} ॥
 इति श्रुत्वाथ मैत्रेय विज्ञापितं जगद्गुरुम् ।
 फलविधिं कथं नाथ^{१२} तत्सर्वं ब्रूहि साम्प्रतम् ॥
 ममार्थञ्च न हि नाथ सत्त्वानाञ्च हिताय च ।
 देवासुरमनुष्याणां विप्रैर्ब्रूहि साम्प्रतम् ॥
 एवमुक्तेऽथ सर्वज्ञः शाक्यसिंहो जगद्गुरु ।
 तेषां अपि च तीर्थानां स्नानविधिं^{१३}फलमपि ॥

१ A स्वर्णवत्यां । २ B D हरिन्नन्दोप० । ३ B ०तीर्थं श्वेतसुभास्ति ।

४ A D वाञ्छितोऽर्थदः । ५ B शुक्लस्तत्रोऽस्ति । ६ B प्रमोदकः ।

७ B ०पद्मकः । ८ A D omit च । ९ A D ०सद्भवेत् ।

१० A D omit च, D प्रभावत्यां । ११ B D ०देहकम् ।

१२ B फलं विधिं कथं स्नानं, D स्नानं । १३ B ०विधिं ।

महातीर्थानि मैत्रेय ख्यातान्येतानि द्वादशः ।
 दातान्यभीष्ट^१सिद्धीनां इत्युवाच जगद्गुरुः ॥
 सुखाय च हितार्थाय लोकानां पुण्यद्वये ।
 अपुण्यानां पुण्यार्थाय पुण्यानां फलप्राप्तये ॥
 देवानाञ्च मनुष्यानां तीर्थिकानां^२ विशेषतः ।
 शैवानां ब्राह्मणानाञ्च विशेषेण प्रकथ्यते ॥
 पृथक् क्व तीर्थशेवायां^३ पृथक् फलं प्रलभ्यते^४ ।
 सर्वतीर्थाणां शेवाया सर्वफलं प्रतिप्रलभते^५ ॥
 इति ज्ञात्वा सर्वेऽपि^६ यूयं पि^७ मानवादयः ।
 क्षेत्रीयाः वैश्याः शूद्राश्च तीर्थसेवा^८ कृतं मुदा^९ ॥
 तीर्थसेवा समं पुण्यं नास्ति हि दिवि भूतले ।
 ब्राह्मणानां तीर्थिकानां मतेषु च^{१०} प्रसिद्धकम् ॥
 अन्नदानात् वरं^{११} तीर्थं यज्ञकर्मादिशेषतः ।
 सर्वकर्म प्रसिद्ध्यन्ति श्रव्यन्ति सर्वकिल्बिषान्^{१२} ॥
 समाप्तं सर्वकर्म च^{१३} तीर्थैरपि विशेषतः ।
 यज्ञे विवाहे^{१४} प्राणान्ते तीर्थेन च प्रश्रद्धति ॥

-
- १ A D दातान्यभिष्ट० । २ D तीर्थीकानां । ३ B D पृथक् पृथक्
 तीर्थसेवायां । ४ D फलं प्रलभ्यते । ५ B प्रलभ्यते, D प्रलभते ।
 ६ A ज्ञात्वा अर्थं सर्वे । ७ A यूयं वि, C D यूयं च ।
 ८ A ०शेवा । ९ B क्षत्रिया ..... कृतं कृतं । १० B मर्त्येषु च ।
 ११ D वरं । १२ A सर्वकर्मकान्, D शुद्ध्यसर्वकर्मकान् ।
 १३ B D ०कर्मैश्च । १४ D यज्ञविवाहे ।

तीर्थञ्च स्वर्गसौपानं पिथितं नारकं पथम्^१ ।
 कथितं तीर्थिकाणाञ्च ब्राह्मणानां मते अपि^२ ॥
 लौकिकानाञ्च भावेषु पित उद्धारणे अपि ।
 श्रेष्ठफलं^३ प्रकथ्यन्ते सर्वज्ञानां नमते हि^४ ॥
 अथ शृणु मैत्रेयं^५ च^६ नदीसम्भेदतीर्थफलम् ।
 पृथक् पृथक् च तीर्थानां कथयामि फलं पृथक् ॥

अपि च ।

शृणु साधुश्च सुष्ठु च भाषिष्ये^७ मनसि कुरु ।
 यूयं हि पर्षदा नित्यं शृणुध्वं अपि साम्प्रतम् ॥
 प्रथमं पुण्यतीर्थं च दिवसान्येकविंशति^८ ।
 विधिना स्नानदानञ्च कृतञ्च मानवादयः ॥
 अष्टाक्षरं^९ विनिर्मुक्तः पुण्यवान् स च जायते ।
 न केवलतः स्नानेन दानहोमादिभिः^{१०} कृतम् ॥
 आवणे च अमावास्यां सिंहेऽपि सोमवासरे ।
 गोकर्णाख्यवाग्मत्यां च^{११} त्रिवेणीमिव सङ्गमे ॥
 अमोघफलदा अन्या वाग्मती च सङ्गमे ।
 तदीश्वरस्य समीपे वाग्मत्यां च विशेषतः ॥

१ A पथ । २ B मन अपि । ३ D श्रेष्ठफल ।

४ B श्रेष्ठं.....सर्वज्ञैः नानामते हि । D सर्वज्ञानानुमत्यहि ।

५ A मैत्रेये । ६ B D omit च । ७ A भाषिष्य ।

८ D दिवसान्येकविंशति । ९ A अष्टाक्षरं । १० A ० होमादिति ।

११ A omit च ।

मानव्यमानवाश्चापि तस्यां स्नानञ्च कारितम् ।
 स्नानोपचारविधिना स्नानं चापि कृतं मुदा ॥
 कायेन मनसा वाचा एकौभावहतेन च ।
 पापचित्तं परित्यज्य पुण्यचित्तं कृतादपि ॥
 नभाशुक्ले दशम्याञ्च अमावास्यां तपादिके^१ ।
 एकं विंशतिदिवसं विधिना स्नानमाचरेत् ॥
 पञ्चाञ्च पुण्यदिवसं जपतपध्यानेन^२ च ।
 मन्त्रजापादियुक्तेन धारणी^३ च पठे(ये)त् मुदा ॥
 दिने दिने दत्वा^४ स्नात्वा दानपूर्णं कृते न च ।
 अष्टाक्षणं वलि^५ कृत्वा ईप्सितं लभ्यते फलम् ॥
 पुष्पै धूपैश्च गन्धैश्च दीपैर्नैवेद्यकैरपि ।
 नानोपचारकै पूज्यैः पूजयामास क्षेत्रजान्^६ ॥
 रात्रौ जागरणं कृत्वा प्रातस्नानं प्रतिदिने ।
 अष्टाविंशतिदिनान्ते यज्ञपूर्णादिपाठकम् ॥
 प्रज्ञापालमितादिञ्च^७ सूत्रया विविधानपि ।
 स्तोत्रयामास भावेन तीर्थशेवा^८ परा ययुः ॥
 विधिनोक्तेन इत्थं ये कारितञ्च मुदा अपि ।
 एवं कृत्वा विधियुक्तं^९ मानव्य^{१०} मानवादयः ॥

१ B तके दिने । २ B पूर्वदिवसं जपस्तप० । ३ B धारणीञ्च ।

४ D कृते । ५ B दलिं । ६ A क्षेत्रियान्, D क्षत्रियान् ।

७ D पारमितादिञ्च । ८ D ०सेवा० । ९ B ०पूर्व ।

१० D मानवा ।

कृतस्नान पुनः येऽपि वाञ्छितं लभ्यते फलम् ।

तस्मात् पुण्यप्रसादाच्च^१ अष्टाक्षण^२ दुर्लोकितम् ॥

तद्यथा ।

तिर्यञ्चप्रेतनरकं खेच्छं दीर्घायुधामरम्^३ ।

मृत्थादिक् बुद्धकान्तारं^४ मुकटाष्टाविदाक्षणाः ॥

मानव्यमानवास्यापि कृतस्नान तत्तीर्थके ।

द्विषितं फलसम्प्राप्ता वाञ्छितं लभ्यते फलम् ॥

अपि च ।

दृशानां अकुशलानां मध्ये एक^५ प्रनाशितम् ।

प्राणातिपातं(त) पापञ्च तस्याफला कृतं कृतम् ॥

प्रथमं स्नानकं कृत्वा ततः^६ पश्चात्पितृवर्षणम् ।

पुनश्च याचकेभ्योऽपि दानं ददौ मुदा अपि ॥

विशेषेण च तत्तीर्थं^७ पिण्डोद्धारं कृतं कृतम् ।

पुनर्यं मानवा यापि सुवर्गं^८ लभ्यते ननु ॥

पुत्रपौत्री परिवृत्य सुतात्मजादय अपि ।

पिण्डोद्धारं कृतं येन तथैव लभ्यते फलम् ॥

प्रतिदिने असमाप्ते कार्ये^९ नित्यं पूजा कृतम् ।

तत्रेश्वरं तत्क्षेत्रं तन्नाथञ्च प्रपूजितम् ॥

द्वितीयं शान्ततीर्थेऽपि घञ्जाणि एकविंशति ।

१ A प्रसादाच्च । २ B अष्टाक्षणं । ३ B प्रेतं ..... दीर्घायुधामरम् ।

४ A B बुद्धकान्तारः । ५ A D एक । ६ B स्नानकृत्वातः तपश्च ।

७ A D तत्तीर्थम् । ८ B सुवर्गं । ९ B D कार्ये ।

विधिना दाने^१ स्नानं च कृतञ्च मनुजादयः ॥
 तत्तीर्थं एकचित्तेन मानुजा स्नानमाचरेत् ।
 रोगादिदोषशान्तादिफलं समभिभाव्यते ॥
 भाद्रशुक्ल^२प्रतिपद्यां कन्यायां बुध^३वासरे ।
 नामेन शान्ततीर्थेऽपि प्रज्ञापायव^४सङ्गमे ॥
 मारदारकया वापि वाग्मत्याञ्चापि सङ्गमे ।
 तदिश्वरसंयुक्तेन वाग्मत्याञ्च विशेषतः ॥
 महिला मनुजाञ्चापि तस्यां स्नानञ्च कारितम् ।
 पञ्चोपचारविधिभिः स्नानं कृत्वा^५ मुदा अपि ॥
 वपुषा चेतसा^६ गौरा^७ एकभाव्यकृतेन च ।
 रागचित्तं^८ परित्यज्य धर्मचित्तकृतादपि ॥
 नभाशुक्ल एकादश्यां भाद्रशुक्ल प्रतिपदे ।
 एकविंशतिदिवसं^९ विधिना स्नानमाचरेत् ॥
 ततश्च सप्तदिवसं जपतप^{१०}ध्यानेन च ।
 मन्त्रमाला^{११}दियुक्तेन यानसूत्र पठे(थे)त्मुदा ॥
 प्रतिदिनं^{१२} प्रतिस्नात्वा दानपूर्ण^{१३} कृतेन च ।
 सर्वरोगान् परित्यज्य नीरोगीपदलभ्यते^{१४} ॥

१ B दानं, D दान । २ D शुक्ल० । ३ A बुध० ।

४ B प्रज्ञापाये, D प्रज्ञोपायः । ५ B कृतं । ६ A चेतसां ।

७ D वाक्यात् । ८ D रागचित्तं । ९ A दिवस० ।

१० D जपस्तप० । ११ A मन्त्रमान्वादि० । १२ D प्रतिदिने

१३ B ०पूर्वतं, D दानपूर्णा । १४ B निरोगीपदलभ्यते ।

धूपेः पुष्पैश्च दी(दि)पैश्च नैवेद्यै गन्धकैरपि ।
 नानोपचारविधिभिः अर्चयामास च्चे(च)त्रजान् ॥
 निशि जागरणं कृत्वा प्रत्यूषे स्नानमाचरेत्^१ ।
 अष्टाविंशतिघसान्ते^२ च सर्वपूर्णादि पाठकम् ॥
 गन्धव्यूहादिसूत्राञ्च विविधान्^३ सूत्रजानपि ।
 वाचयामास भावेन तस्य से(शे)वा पराययुः ॥
 उक्तेन विधिना इत्थं ये कारितं अपि मुदा ।
 कृत्वा विधियुक्तं^४ एवं मनुजादय मानवाः ॥
 स्नानं कृतं पुनर्येऽपि^५ लभ्यते वाञ्छितं फलम् ।
 तस्मात् प्रशादपुण्याच्च^६ रो(लो)गाक्षण(णि) दुरी(रि)कृतम् ॥

तद्यथा ॥

वातजा पित्तजा रोगा श्लेष्मजा सन्निपातजाः ।
 निहताः सर्वरोगाश्च स्वस्ति भवति सर्वदा ॥
 रागद्वेषसम्भोहादि मनुजापि दुली(री)कृतम् ।
 वातपित्तज (स)^७श्लेष्मादि देहजापि विनाश(स)नम् ॥

अपि च ।

अकौशलदशानाञ्च एकमध्ये^८ प्रनाशितम् ।
 अदत्तदानकं पापं तस्मात्पुण्या दुरी(ली)कृतम् ॥

१ A ऽपि स्नान अपि । २ A D प्रमान्ते । ३ A विविधा ।
 ४ D विधिर्युक्तः । ५ A स्नान कृतयैपि । ६ A तस्यां पुण्याप्रशादञ्च ।
 D तस्मात् पुण्यात् प्रसादञ्च । ७ C omits ०ज (स) ।

८ A D एकमध्य ।

प्रागपि स्नानकं कृत्वा ततोऽपि पितृतर्पणम् ।
 अथोऽपि च^१ याज्ञेभ्योऽपि ब्रीहि आदिन्द(द)दौ मुदा ॥
 विशेषेण च तत्ती(त्ति)र्थं खगानना प्रपूजितम् ।
 पञ्चोपचारविधिभिः मद्यमांसादिभिर्युतैः ॥
 गुह्येश्वरी प्रपूजिता(तां)^२ ध्यानस्तोत्रेण पूजितम् ।
 मानव्यमानवाञ्चापि तदुदकं पिवेत् मुदा ॥
 स्त्रीया सह संयुक्तं उत्तरसाधकेन च ।
 प्रतिरात्रौ तस्य पूजां जापेन सह पूजितम् ॥
 दिणे प्रति असमाप्ते पूजा कृतं पुनः पुनः ।
 तदीश्वरं तत्त्रेयं तं नाथेशं प्रपूजितम् ॥
 तृतीयशङ्करे तीर्थे अहानि एकविंशति ।
 स्नानं दानञ्च विधिना^३ कृतञ्च मानवादयः ॥
 तत्तीर्थे एकमनसा विधिवत् स्नानमाचरेत् ।
 शान्तिपुष्ट्यादिकं चापि फलं समुपजायते ॥
 द्रव्यशुद्धिद्वितीयायां तुलेपि गुरुवासरे ।
 नामेन शङ्करतीर्थकं^४ पूर्वदविराजिते ॥
 वाग्मत्यां मणिरौहिण्यां सङ्गमे च प्रसिद्धिके ।
 तत्रेश्वरेण सङ्गमे शङ्करे च विशेषतः ॥
 श्रवरा या^५ नरा येऽपि स्नानं तस्याञ्च कारितम् ॥
 स्नानोपचारविधिना स्नानञ्चापि कृतं मुदा ।

१ A omits च । २ B गुह्येश्वरीं प्रपूजित्वा । ३ A विधिनाम् ।

४ D ०तीर्थकम् । ५ A omits या ।

देहेन भारत्वात् हृदा^१ एकीभावं कृतेन च^२ ॥
 द्वेषचित्तं परित्यज्य सच्चित्तञ्च कृतं मुदा ।
 भाद्रशुक्ले द्वादश्याञ्च^३ दशशुक्लद्विती(ति)यके ॥
 एकविंशतिदिवसं(शं) विधिना^४ स्नानमाचरेत् ।
 पश्चात्पि^५ सप्त दिवसं जपस्तप^६ध्यानेन न ॥
 मन्त्रसूत्रादियुक्तेन पाठञ्चापि पठे(थे)न्मुदा ।
 प्रतिदिने स्नात्वा^७ नत्वा पूर्णदानं^८ कृते न च ॥
 इति सर्वान्विनश्यति माङ्गलेन^९ प्रपूरितम् ।
 गन्धैः धूपैश्च पुष्पैश्च नैवेद्यैः दी(दि)पकैरपि ॥
 पञ्चोपचारकैः पूज्यै^{१०} पूजयामास चेन्नजान् ।
 निशाजागरणं कृत्वा प्रभाते स्नान^{११} प्रतिदिने ॥
 अष्टाविंशतिदिनान्ते अध्वरञ्च च कारितम् ।
 दशभृमीश्वरादिञ्च लोकोत्तरीञ्च^{१२} भाषजान् ॥
 भाषयामास भावेन तीर्थसेवा कृतं ननु ।
 इत्ययुक्तेन विधिना कारितं य^{१३} मुदा अपि ॥
 कृत्वा पुनर्विधियु(र्यु)क्तं मानवामनुजादय ।
 पुनः येऽपि कृतं स्नानं लभ्यते फलं वाञ्छितम् ॥

- १ D भावकृतत्वानाम् । २ B एकीभावकृतेन च । ३ B द्वादश्यां च ।
 ४ D विधिनाम् । ५ B पश्चाञ्च । ६ A omits ०स्तप,
 D जपध्यानेन तत्परः । ७ B स्नात्वा स्नात्वा पूर्णम् । ८ D पूर्णदाने ।
 ९ A माङ्गलेन, D सादलेन । १० A omits पूज्यैः । ११ B स्नानम् ।
 १२ B लोकोत्तरीञ्च, D लोकोत्तरी च । १३ B ये ।

तस्मात्पुण्यप्रसादाच्च शान्तिपुण्यादिकं भवेत् ।

तद्यथा ।

शान्तिवृत्पुष्टिकृत्वापि फलदञ्च सुनिश्चितम् ।

सर्वोपद्रवानि हन्ता शान्तिर्भवति सर्वदा ॥

मानवा मानव्यश्चापि^१ स्नानं कृतं तत्तीर्थके ।

वाञ्छितं फलसम्प्राप्ता ईप्सितं लप्सितं^२ फलम् ॥

अपि च ।

दशानां अकुशलानां मध्य एकं प्रनाशितम् ।

काममिथ्यादिकं पापं तस्माद्भस्माद्गुलीकृतम् ॥

ग्राह्यापि स्नानकं कृत्वा पश्चाच्च पितृतर्पणम् ।

ततोऽपि प्रार्थनेभ्योऽपि वस्त्रादिदानकं कृतम् ॥

च तत्तीर्थं पुनः पुनः स्नानं कृतम् ।

मानव्यमानवाश्चात्र तन्त्रेश्वरं^३ प्रपूजितम् ॥

सुतपुत्र्या सह युक्त्या स्त्रिया सह सदाग्निभिः ।

पुनः पुनः स्नानं कृत्वा मनेच्छाञ्च प्रलभ्यते ॥

उक्तदिने असमाप्ते पुनः पुनः पूजाकृतम् ।

तत्त्रेश्वरं वरनाथञ्च तदीश्वरं प्रपूजितम् ॥

चतुर्थ्या राजमञ्जर्या दिवसान्येकविंशति ।

विधिना दानस्नानञ्च^४ कृतञ्च^५ मनुजादयः ॥

करोत्यैकाग्रचित्तेन स्नानं श्रीराजतीर्थके ।

१ B D मानव्य मानवाश्चापि । २ B लप्स्यते । ३ A ब्रह्मादि० ।

४ D तन्त्रेश्वरम् । ५ D स्नानदानञ्च । ६ B कृत्वा च ।

राज्यारोग्यफलं प्राप्तं वाञ्छितं लभ्यते फलम् ॥

।यायां विच्छेऽपि शुक्रवासरे ।

राजतीर्थे विशेषेण प्रज्ञोपायस्वरूपिनि^१ ॥

वाग्मत्यां राजमञ्जर्यां सङ्गमे च प्रसिद्धके ।

स्थानेश्वरेण युक्तञ्च वाग्मत्याञ्च विशेषतः ॥

स्त्रीयश्च मानुषाश्चापि^२ तत्तीर्थे स्नानकारितम् ।

पञ्चोपचारयुक्तैश्च तीर्थशेवा कृतं कृतम्^३ ॥

तनुना वाष्णा मनसा एकभावकृतेन च ।

मोहचित्त परिवर्ज्य^४ बोधिचित्त कृतं मुदा ॥

द्वषशुक्तत्रयोदशां उज्जौ(चौ) शुक्लतृतीयके ।

एकविंशति^५दिवशं विधिना स्नानमाचरेत् ॥

ततोऽपि सप्तदिवसा जापस्तप^६ध्यानेन च ।

मन्त्रश्चादि^७युक्तेन सधर्माच्च पाठेन्मुदा ॥

प्रतिदिने स्नानं कृत्वा पूर्णदानं कृतेन च ।

राज्यारोग्यफलं प्राप्ता राज(ज्य)श्री लभते^८ पदम् ॥

दीपैर्गन्धैश्च पुष्पैश्च धूपैर्नैवेद्यकैरपि ।

पञ्चोपचारविधिभिः पूजयामास क्षेत्रजान् ॥

सर्वरीजागरं कृत्वा अहमुखे^९ स्नानं कृतम् ।

१ D ०स्वरूपिनः । २ A मानुषावपि । ३ B ननु ।

४ D ०वर्ज्य । ५ A विंश० । ६ C omits ०स्तप ।

७ A omits मन्त्र० । ८ B लभ्यते ।

. D अहमुखे ।

अष्टाविंशतिदिनान्ते जाग^१रापि च कारितम् ॥
 समाधिराजादिसूत्रान् विविधान्धारणीरपि ।
 पाठयामास भावेन तस्य (शे)सेवा कृतं ननु ॥
 विधिनोक्तेन य इत्थं कारितञ्च अपि मुदा^२ ।
 एवं कृत्वा विधियुक्तं द्विपादय नरा अपि^३ ॥
 पुनः कृतं स्नान येऽपि वाञ्छितं लभ्यते फलम् ।
 तस्मात्पुण्यप्रशदा च राज्यारोग्यं फलं लभेत् ॥

तद्यथा ।

चन्द्रं स्फोटञ्च चेमञ्च माङ्गलं^४ जनपूरितम् ।
 अनेगैर्जनसङ्कीर्णं राज्यञ्च प्राप्यते ननु ॥
 कल्याणन्दौ(दि)र्घमायुञ्च आरोग्यं^५ बद्धसौख्यया ।
 श्रिया रक्षा च^६ सम्पूर्णराष्ट्रञ्च प्राप्यते निशि ॥
 अपि च ।

दशानां अकुशलानां च एकं मध्ये विनाशनम्^७ ।
 मृषावाद अपि पापं तस्मिं स्नानाद्(दु)रौकृतम् ॥
 स्नानकं प्रथमं कृत्वा ततश्च पितृतर्पणम् ।
 आगन्तुकेभ्योऽर्थं दद्यात् अन्नवस्त्रादिकं अपि ॥
 विशेषेण च यत्तीर्थं तत्क्षेत्रेश्च प्रपूजितम् ।

१ A जाग चापि, B जागं । २ B मुदा च अपि ।

३ B द्विजादय अपि, D द्विपादये । ४ A B फितञ्च क्षमञ्च मागलं ।

५ A बद्धसौख्य, B बद्धा सौख्यया । ६ A श्रियाज्या च ।

D श्रियाज्यार० । ७ A अकुशलानां एकं मध्य विनासनम् ।

पुनः पुनः पूजा कृत्वा मनुजादयमानवा ॥
 तीर्थ^१ गोस्तिना सह च भ्रातृमित्रपरिवृतम् ।
 प्रतिदिने पूजा कृत्वा रात्रौ जागरणं कृतम् ॥
 असमाप्ते दिने कार्यं पुनः पूजाकृतं कृतम्^२ ।
 तन्नाथेशं तत्क्षेत्रेशं तदीश्वरं प्रपूजितम् ॥

पञ्चमे मनोरथे तीर्थं एकविंशतिवाशरम् ।
 स्नानं प्राप्नोति नियतं मनुजा मानवादयः ॥
 सर्वशास्त्रपरिपूरञ्च फलञ्च प्राप्यते ननु ।
 तत्र तीर्थं स्नानाच्च^३ विशेषं प्राप्यते फलम् ॥
 मार्गशुक्ल^४ पञ्चम्याञ्च धनौपि शनिवाशरे ।
 मनोरथेऽपि तीर्थं च केशावत्यां विशेषतः ॥
 सङ्गमे विमलावत्यां केशावत्यां मनोरथे ।
 तत्क्षेत्राय पूज्यञ्च विशेषेण तत्र स्थितान् ॥
 मानुषाश्च योषितश्च स्नानतत्तीर्थकारितम् ।
 तदुपचारविधिभिः तीर्थसे(शे)वा कृतं भवेत् ॥
 गात्रेण चित्तेन ब्राह्म्या एकीभावकृतेन च^५ ।
 मनचित्तं परिवर्ज्य^६ ज्ञानचित्तञ्च प्राप्यते ॥
 कार्तिके च पूर्णमास्या मार्गस्य^७ शुक्लपञ्चमै ।
 एकविंशतिदिवसं विधिना स्नानमाचरेत् ॥

१ A D तीर्थम् । २ B मुदा । ३ B वाच०, D स्नाना च ।

४ B मार्गशुक्ले । ५ A ब्रह्मा एकीभावतेनच । ६ D परिवर्ज्ये ।

७ A मार्गस्य ।

पञ्चाच्च सप्तदिवसं जपस्तपधानेन च ।
 मन्त्रजापादिमालाञ्च(च) धारणीञ्च पठे(थे)नुदा ॥
 दिने दिने दत्त्वा स्नात्वा दानं पूर्णकृतेन च ।
 वस्त्रादिदं अतः तीर्थात् मनोरथं प्रपूरितम् ॥
 पुष्पै धूपैश्च गन्धैश्च दीपैर्नैवेद्यकैरपि ।
 नानोपचारकैः पूज्यैः पूजयामास चेन्नजान् ॥
 १निशी जागलणं कृत्वा प्रत्यूष^२स्थां स्नानं दिने ।
 अष्टाविंशतिदिनान्ते सम्पूर्णन्तु^३ पूर्णं कृतम् ॥
 लङ्कावतालादियाना लोकोत्तरान् भाषजान् अपि ।
 स्तोत्रयामास भावेन तीर्थसे(शे)वा पराययुः ॥
 विधिनोक्तेन इत्थं ये मुदा अपि च कारितम् ।
 विधियुक्तं एवं कृत्वा मानव्यमानवादयः ॥
 कृतं स्नानं पुनर्येऽपि वाञ्छितं लभ्यते फलम् ।
 तस्मात्पुण्यप्रसा(शा)दाच्च कलीमलविनासिनी ॥
 तद्यथा ।

मनसा वचसा कृत्या^४ पापकृतात्करी इति ।
 रागद्वेषसम्बोहादि मनोद्भूतं मल इति ॥
 मानव्यमानवाद्यापि कृतस्नानं तत्तीर्थके^५ ।
 वाञ्छितं फलसम्प्राप्ता कलीमलविनाशि(सि)तम् ॥

१ A स्थिलौ । २ B प्रतुषे । ३ B अध्वरन्तु, D सपूर्णन्तु
 ४ B omits कृत्या । ५ D कृतस्नानञ्च तीर्थके ।

अपि च ।

अकुशलानाञ्च मध्ये एकं पापं प्रनाशितम् ।

पैशुन्यमपि पापञ्च तस्मात्तीर्थाद्वरी(ली)कृतम् ॥

प्रथमं स्नानकं कृत्वा ततः पश्चात्^१ पितृतर्पणम् ।

पुनश्च अतिथिभ्योऽपि द्रव्यं ददौ मुदा अपि ॥

विशेषेण च^२ तत्तीर्थं स्नानकृतात्कुष्ठहरम् ।

इति ज्ञात्वा मानुष्याश्च^३ पुनः पुनः स्नानं कृतम् ॥

कुष्ठादिरोगनाशाय तत्तीर्थं च स्नानं कृतम् ।

४[मानुष्या इति मत्वा च विशेषेण स्नानं कृतम् ॥]

असम्पूर्णं दिने काये^५ तीर्थपूजा कृतं पुनः ।

तच्चेत्त्वरं तत्त्वेत्तेशं तन्नाथञ्च प्रपूजितम् ॥

षष्ठमनिर्म्मले तीर्थे^६ दिनानि एकविंशति ।

विधिना स्नानं(न) दानञ्च कृतञ्च मानवादयः ॥

एकाग्रचित्ते यः^७ स्नानं करोति तीर्थनिर्म्मले ।

कलिमलानि नश्यन्ति प्राप्नोति विपुलां श्रियम् ॥

पौषशुक्लषष्ठ्याञ्च^८ मकरे रविवासरे ।

तीर्थेऽपि निर्म्मलसङ्गे केशावत्यां त्रिशङ्कते ॥

१ B तत्पश्चात् । २ A विशेषे च । ३ D मनुष्याश्च ।

४ D omits the line मानुष्या० &c. । ५ A काये ।

६ B षष्ठमे, D षष्ठमं निर्म्मलं तीर्थम् । ७ A D एकाग्रचित्तं ये

८ D ०शुक्ले षष्ठ्याञ्च ।

भद्रनद्या केशावत्यां पुष्पवत्या^१ विशेषतः ।
 निर्मलाख्येऽपि तीर्थे च त्रिवेणिसङ्गमे इव ॥
 मानव्यमानवाञ्चापि तस्यां स्नानञ्च कारितम्^२ ।
 स्नानोपचारविधिना स्नानञ्चापि कृतं मुदा ॥
 संहननेन भाषया हृदयैकीकृतेन च ।
 इर्या^३ चित्तं परित्यज्य पुण्यचित्तं कृतादपि ॥
 मार्गकृष्णप्रतिपद्याः^४ पौषशुक्लषष्ठीदिने^५ ।
 एकविंशतिदिवसं विधिना स्नानमाचरेत् ॥
 पश्चाच्च सप्तदिवसं जापस्तपधानेन च ।
 मन्त्रमालादियुक्तेन गाथा(ठा)दीञ्च पठेत्मुदा ॥
 दिने दिने दत्त्वा स्नात्वा दानं पूर्णं कृतेन च ।
 कलौ मलानि^६ नश्यन्ति प्राप्नोति विपुलां श्रियम् ॥
 पुष्पैः धूपैश्च गन्धैश्च दीपैश्चापि नैवेद्यकैः ।
 नानोपचारकैः पूजैः पूजयामास चैवजान् ॥
 क्षपाजागर(ल)णं कृत्वा कल्पमुखे स्नानं दिने ।
 अष्टाविंशतिदिनान्ते मखपूर्णादिपाठकम् ॥
 सङ्घर्षपुण्डरीकादीन् सूत्रजान्निविधानपि ।
 भाषयामास भावेन तीर्थसे(शे)वा पराययुः ॥
 विधिनोक्तेन इत्थं ये कारित(ता)ञ्च मुदा अपि ।

१ B पुष्पावत्याम्, D पुष्पवत्यां ।

२ A मानवाञ्चापि तस्यां स्नानञ्च

कारितं मुदा । ३ A इर्या० ।

४ B ०प्रतिपद्याम् ।

५ D पौषशुक्लष्टमी० ।

६ B कलौमलानि, D कलिमलानि ।

एवं कृत्वा विधि(र्यु)युक्तं पुरुषा नरा वध्वादयः ॥
 कृतं स्नानं पुनर्येऽपि वाञ्छितं लभ्यते फलम् ।
 तस्मात्पुण्यप्रसा(शा)दाच्च प्राप्नोति विपुलां श्रियम् ॥
 तद्यथा ।

सरागद्वेषमोह्यादि दशाकुशलजं अपि ।
 एवं कलिमलं पापं तस्मात्तत्तीर्थात्प्रणश्यति ॥
 अनेगरागद्वेषादि मोहजं^१ कलिनासितम् ।
 मनुजादयमानुष्याः श्रीशोभामपि लभ्यते ॥
 अपि च ।

दशाकुशलानाञ्च मध्ये एकं पापं^२ प्रनाशितम् ।
 यारूढ्यं अपि पापञ्च तस्माद्ब्रह्मी(रौ)कृतं पुनः ॥
 प्रथमं स्नानकं कृत्वा ततः षष्ठात्पितृर्पणम् ।
 पुनश्च याचकेभ्योऽपि धनादिञ्च(श्च) ददौ मुदा ॥
 विशेषेण च तत्तीर्थं श्रीस्वयम्भू^३ प्रपूजितम् ।
 पुनः ये मानवा यापि सुद्रव्यं लभ्यते पुनः ॥
 पुत्रपौत्री^४ परिवृत्य सुतात्मजादय अपि ।
 तत्तीर्थं स्वर्णं अर्घ्येण^५ तथैव लभ्यते धनम् ॥
 प्रतिदिने असमाप्ते कायै नित्यं पूजा कृतम् ।
 तत्रैश्वरं तत्क्षेत्रेणं तन्नाथञ्च प्रपूजितम् ॥

१ B देहिजं । २ A D omit पापम् । ३ A स्वयम्भू ।

४ B पौत्रा । ५ C जन्मने ।

सप्तमं निधानतीर्थं घस्त्राणि एकविंशति ।

विधिना दानं स्नानञ्च कृतञ्च मनुजादयः ॥

तत्तीर्थं एकचित्तेन मनुजा स्नानमाचरेत् ।

धनधान्यादिकं चापि फलं समभिभागवेत् ॥

माघमासे सितपक्षे सप्तम्यां कुम्भसञ्ज्ञके^१ ।

रविवारे विशेषेण निधानतीर्थं(र्थ) स्नानकम् ॥

खर्णव(म)त्यां केशावत्यां सङ्गमेऽपि विशेषतः ।

निधानतीर्थके नास्ति तदीश्वरेण संयुते ॥

योषाश्च पुरुषापि^२ तस्यां स्नानकारितम् ।

तस्योपचारविधिभिः स्नानं कृतं मुदा अग्नि ॥

वपुषा^३ सरस्वत्या च स्नानेनैककृतेन च ।

दम्भचित्तं परित्यज्य धर्मचित्तं कृतादपि ॥

पौषकृष्णद्वितीयायाः माघशुक्लसप्तमीदिने^४

एकविंशति

ततश्च सप्तदिवसं जपतप^५ध्यानेन च ।

मन्त्रसूत्रादियुक्तेन ध्यानसूत्रं पठेत्मुदा ॥

प्रतिदिने प्रतिस्नात्वा^६ दानं पूर्णं कृतेन च ।

सर्वधनैः सर्वधान्यैः गृहेऽपि परिपूरकम् ॥

धूपैः पुष्पैश्च दीपैश्च नैवेद्यै गन्धकैरपि ।

१ A ०संग्रहे, B ०सङ्ग्रहे । २ B या मानव्यश्च मानवाश्च

३ A वर्षण । ४ B माघशुक्लसप्तमी० । ५ B जपस्तप० ।

६ A स्नात्वा ।

नानोपचारविधिभिः अर्चयामास चेत्रजान् ॥
 चपाजागरणं कृत्वा प्रत्यूषेऽपि स्नानमपि^१ ।
 अष्टाविंशतिघसान्ते क्रतु^२पूर्णादिपाठ(त)कम् ॥
 तथागतगुह्यकादीन् विविधान् यानजानपि ।
 वाचयामास भावेन^३ तस्य से(शे)वा पराययुः ॥
 उक्तेन विधिना इत्थं ये कारितं मुदा अपि ।
 कृत्वा विधियु(र्यु)क्तं एकमनुजादय मानवाः ॥
 स्नानं कृतं पुनः येऽपि लभ्यते वाञ्छितं फलम् ।
 तस्मात्प्रशादपुण्याच्च दारि(लि)द्रादीन् दूरी(ली)कृतम् ॥
 तद्यथा ।

दारिद्र्यपीडिता^४न्दुःखान् नानादुःखा^५न्विनश्यति ।
 नानाधनान् नानाद्रव्यान्^६ नानाव्रीहीच्च प्राप्यते^७ ॥
 अनेगरत्नपूर्णञ्च श्रीसम्पदं प्रलभ्यते ॥
 मनुजादयमानुष्याः श्रीशो(सो)भामपि लभ्यते ।
 अपि च ।

अकुशलदशानाञ्च एकमध्ये प्रनाशितम् ।
 सन्निन्नप्रलापञ्चापि तस्मात्पुण्यादूरी(ली)कृतम् ॥
 प्रागपि^८ स्नानकं कृत्वा ततोऽपि पितृतर्पणम् ।

१ A स्नानअपि । २ B कर्ण० । ३ A वाचामास भावेन, D वाचयामास भावे । ४ D दारिद्र्यपिण्डितान् । ५ C omits नानादुःखान्, D नानादुःखा । ६ B omits नानाद्रव्यान् । ७ D नानाधना नाना-
 द्रव्या नानाव्रीहि च प्राप्यते । ८ D प्रागेऽपि ।

अथ जनेभ्यः याज्ञेभ्यः धान्यादीञ्च ददौ मुदा ॥
 विशेषेण च तत्तीर्थं तत्क्षेत्रं प्रपूजितम् ।
 पुनर्यं मानवा यापि सुसम्पदं प्रलभ्यते ॥
 पुत्रपौत्रा परिवृत्य मित्रामात्यसुहृदपि ।
 दाशकैर्दा(दा)शभिः युक्तं^१ श्रीसम्पदं प्रलभ्यते ॥
 दिने प्रति असमाप्ते पूजा कृतं पुनः पुनः ।
 तदी(दि)श्वरं तत्क्षेत्रं तन्नाथञ्च प्रपूजितम् ॥

अष्टमे ज्ञानतीर्थेऽपि अहानि एकविंशति ।
 स्नानं दानञ्च विधिना कृतञ्च मानवादयः ॥
 तत्तीर्थं एकमनसा विधिवत् स्नानमाचरेत् ।
 सुखं शुभं फलञ्चापि तस्मात् समुपजायते ॥
 फाल्गुणशुक्लअष्टम्यां मीनेऽपि शनिवासरे ।
 नामेन ज्ञानतीर्थं च ज्ञानफलप्रदं^२ अपि ॥
 केशावत्यां मुहुः पापनाशिन्या सङ्गमे अपि ।
 तत्रेश्वरेण सम्प्राप्ते विशेषैरत्र तीर्थके ॥
 सीमन्तिन्ये^३ पुमान्^४ स्नानं तस्याञ्च कारितम् ।
 स्नानोपचारविधिना स्नानञ्चापि कृतं मुदा ॥
 शरी(रि)रेण वचसा च हृदा एकीकृतेन च ।
 मायाचित्तं परित्यज्य मुनिचित्तं कृतादपि ॥
 माघकृष्णद्वतीयायाः फाल्गुण^५शुक्लअष्टमी ।

१ D युक्तै । २ D ०प्रदा । ३ B श्रीमन्तिन्य ये ।

४ D पुमान् सस्या । ५ D फाल्गुने ।

एकविंशतिदिवसं विधिना स्नानमाचरेत् ॥
 पश्चात्पि सप्तदिवसं तपजपध्यानेन च^१ ।
 मन्त्रअक्षादियुक्तेन सङ्गर्मादीन् पठे(थे)त्सुदा ॥
 प्रतिदिने स्नात्वा दत्त्वा पूर्णं दानं कृतेन च ।
 सुखं^२ मोक्षं फलं प्राप्ता स्वर्गपदं प्रलभ्यते ॥
 दीपैर्गन्धैश्च पुष्पैश्च धूपैर्नैवेद्यकैरपि ।
 पञ्चोपचारविधिभिः पूजयामास चेज्जान् ॥
 त्रियामायागरं कृत्वा प्रातःस्नानं प्रतिदिने ।
 अष्टाविंशतिदिनान्ते यज्ञं कृत्वा सुपूर्णकम् ॥
 ललितविस्तरादीञ्च धारणीन्नि(वि)विधानपि ।
 पाठयामास भावेन तस्य से(शे)वा कृतं ननु^३ ॥
 विधिनोक्तेन ये इत्थं कारितञ्च सुदा अपि ।
 एवं कृत्वा विधि(र्यु)युक्तं द्विजादय नरा अपि ॥
 पुनः कृतं स्नानं येऽपि वाञ्छितं लभ्यते फलम् ।
 तस्मात् पुण्यप्रसा(शा)दाच्च सुखं मोक्षं फलं लभ्यते ॥

तद्यथा^४ ।

जनेनापि सपूर्णञ्च^५ धनेनापि प्रपूरितम् ।
 सन्तानेन सुपूर्णञ्च इत्थं फलं(ल) प्रलभ्यते ॥
 पुत्रपुत्र्यादिभिर्विशं भूतगतं चरित्रकम्^६ ।
 तैरपि सह सङ्गेन ते मोक्षमधिगच्छति ॥

१ B पश्चाच्च ..... जपस्तपः । २ D सुखमोक्षफलम् । ३ B ननुः ।

४ B adds तद्यथा । ५ D सुपूर्णे च । ६ B च पित्रकम् ।

D पुत्रपौत्र्यादिभिर्विशं भूतसत्त्वा चरित्रकम् ।

अपि च ।

दशानां अकुशलानां एकं मध्ये(धे) विनाशितम् ।
 अभिधादिकर्मान्तञ्च तस्य स्नानाद्वरी(ली)कृतम् ॥
 स्नानकं प्रथमं कृत्वा ततश्च पिबतर्पणम् ।
 याचेभ्य अर्थं दद्याच्च रत्नादिकं ददौ अपि ॥
 विशेषे च तत्तीर्थं तत्चेत्रेशं प्रपूजितम् ।
 पुनः पुनः पूजां कृत्वा मनुजादयमानवाः ॥
 तीर्थं च यात्रीणां^१ सह भ्रातृमित्रपरिवृतः ।
 प्रतिदिने पूजां कृत्वा रात्रौ जागरणं कृतम् ॥
 असमाप्ते दिन कायै^२ नित्यं पूजा कृतं कृतम्^३ ।
 तन्नाथेशं तत्चेत्रेशं तदीश्वरं प्रपूजितम् ॥

नवमे च चिन्तामणौ तीर्थैकविंशतिदिनं^४ ।

स्नानं प्राप्नोति ये नियतं मानवादयमानुषाः ॥
 तस्मिं तीर्थं स्नानाच्च विशेषं लभ्यते फलम् ।
 दीर्घायु ब्रह्मपुत्रार्थं मोक्षं सौख्यञ्च लभ्यते ॥
 चैत्रशुक्लदशम्याच्च सोमेऽपि शुक्लवासरे ।
 चिन्तामणौ परतीर्थं वाग्मत्याच्च विशेषतः ॥
 सङ्गमे केशावत्याच्च कनकवत्याच्च^५ सङ्गमे ।
 तत्रेश्वराय पूज्ये च^६ विशेषेण तत्र स्थितान् ॥

१ A यास्त्रीणा, B यात्रीणा । २ D दिनकाये । ३ B सुदा

४ A ०दिन । ५ A केशावत्या च कनकवत्या च । ६ B पूज्यश्च

मर्त्याश्च वनिताश्चापि स्नानं तत्तीर्थकारितम् ।
 तदुपचारविधिभिः तीर्थशेवां कृतं भवेत् ॥
 तनुना गिरा मनेन एकौभावकृतेन च ।
 मात्सर्ज्य(ज्य)चित्तं सन्त्यज्य बोधिचित्तञ्च प्राप्यते ॥
 फाल्गुणकृष्णपञ्चम्याः चैत्रशुक्लदशमके ॥
 एकविंशतिदिवसं विधिना स्नानमाचरेत् ॥
 यश्चात्पि सप्तदिवसं योगस्तपधानेन च ।
 मन्त्रजापादियुक्तेन धारणीञ्च(च) पठेत्मुदा ॥
 दिने दत्त्वा स्नात्वा दीनं पूर्णं पात्रे कृतेन च ।
 आभरणादिकं तस्मात् मनोरथं प्रपूरितम् ॥
 पुष्पै धूपैश्च गन्धैश्च दीपै नैवेद्यकैरपि ।
 नानोपचारकैः पूज्यैः पूजयामास चेच्चजान् ॥
 यामिनीजागरं कृत्वा प्रभातेऽपि स्नानं कृतम् ।
 अष्टाविंशतिदिनान्ते सर्वपूर्णादि कारितम् ॥
 सुवर्णप्रभादियानं महायानञ्च पाठकम् ।
 स्तोत्रयामास भावेन तीर्थसे(शे)वा पराययुः ॥
 विधिनोक्तेन इत्थं ये मुदा अपि च कारितम् ।
 विधिर्युक्तं^१ एवं कृत्वा मानव्यमानवादयः ॥
 कृतं स्नानं पुनः येपि वञ्चितं लभ्यते फलम् ।
 दीर्घायुमपि आरोग्यं धनधान्यं प्रलभ्यते ॥

तद्यथा ।

आयुर्वृद्धिर्यशोवृद्धिः वृद्धिप्रज्ञा तथा अपि ।
सुखं चापि जनं चैव धनं सन्तानमेव च ॥
इत्यमेव सप्तवृद्धिः मनुजादयः प्रापिताः ।
तत्तीर्थस्य प्रशादाच्च निःसंगयं प्रलभ्यते ॥

अपि च ।

अक्षुशलानां दशानां मध्ये एकं(क) प्रनाशितम् ।
अभिधाव्यापादपापं आशु तीर्थादूरी(ली) कृतम्॥
प्रथमं स्नानकं कृत्वा ततोऽपि पितृतर्पणम् ।
पुनश्च अतिथिभ्योऽपि दानं ददौ मुदा अपि ॥
विशेषेण च तत्तीर्थं स्नानादि(दी)षु फलं लभे(त्) ।
इति मत्वा च मानुष्याः स्नानं पुनः पुनः कृतम् ॥
सर्वेषां अपि तीर्थानां तत्तीर्थञ्च^१ प्रसिद्धकम् ।
असम्पूर्णं दिने कायै(य) तीर्थसे(शे)वा कृतं पुनः ॥
तत्रेश्वरं तत्त्रेश्वरं तन्नाथञ्च प्रपूजितम् ॥

दशमे प्रमोदतीर्थेऽपि दिवसान्येकविंशति ।
विधिना स्नानं(न) दानञ्च कृतञ्च मनुजादयः ॥
तत्तीर्थं एकचित्तेन मानुजाः स्नानमाचरेत् ।
रतिप्रीतिकरं^२चापि सुखञ्च फललभ्यते^३ ॥

१ B omits तत्तीर्थञ्च ।

२ B ०फलम् ।

३ B प्रलभ्यते ।

राध^१शुक्ले एकादश्याः(स्थाः) वृषेऽपि गुरुवासरे ।
 प्रमोदतीर्थं नास्ति द्वाभ्यामपि च सङ्गमे ॥
 रत्नावल्यां रचिते सङ्गे^२ वाग्मत्याञ्च विशेषतः ।
 तदीश्वरेण संयुक्ते प्रज्ञोपायमिव स्थिते ॥
 मानवा नार्थ्यपि चापि^३ तस्यां स्नानञ्च कारितम् ।
 पञ्चोपचारविधिभिः स्नानं कृतं^४ मुदा अपि ॥
 ५[विग्रहेन वाचा हृदा एकभावकृतेन च^६ ॥
 ७क्रोधचित्तं परित्यज्य पुण्यचित्तं कृतादपि ।
 चैत्रकस्य कृष्णषष्ठ्याः राधशुक्लएकादशी ॥
 एकविंशतिदिवसं] विधिना स्नानमाचरेत् ।
 ततश्च सप्तदिवसं मन्त्रजपध्यानेन च ॥
 जपमालादियुक्तेन ध्यानसूत्रं पठेत् मुदा ।
 प्रतिदिने प्रतिस्नात्वा दानं पूर्णकृतेन च ॥
 कलुषञ्च परित्यज्य सूरूपञ्च प्रलभ्यते ।
 धूपैः पुष्पैश्च दीपैश्च नैवेद्यै गन्धकैरपि ॥
 नानोपचारविधिभिः अर्चयामास चैत्रजान् ।
 विभावरीजागरञ्च अर्हमुखस्नानं अपि ॥

१ B माघ० । २ D रत्नावल्याचित्ते सङ्गे । ३ B D मानयमानवाश्चापि ।

४ D कृतं स्नानम् । ५ C omits the portion bracketted.

६ B D एकत्वैव कृतेन च ।

७ B D omit the line commencing with क्रोधचित्तं ।

अष्टाविंशदासरान्ते अध्वरं पूर्णकं कृतम् ।
 पञ्चलचादिपाठञ्च नानापाठानपि तथा ॥
 भाषयामास भावेन तस्य से(शे)वापराययुः ।
 उक्तेन विधिना इत्थं ये कारितं अपि मुदा ॥
 कृत्वा विधिर्युक्तमेव मनुजा मानवादयः ।
 खानं कृतं पुनः येऽपि लभ्यते वाञ्छितं फलम् ॥
 तस्मात्पुण्यप्रश्लादाच्च रतिप्रीतिसुखं भवेत् ।

तद्यथा ॥

रतिप्रीतिसुखञ्चापि प्राप्यते मानवादयः ।
 स प्रीतिसुखं वापि फलञ्च लभ्यते निशम् ॥
 अनेगदोषदुष्टादि मायाचितैः परित्यजेत् ।
 तत्तीर्थं खानमात्रेण सर्वदोषं दूलीकृतम्^१ ॥

अपि च ॥

अकौशल^२दृशानां एकं मध्ये प्रनाशितम् ।
 मिथ्यादृष्टिमपि पापं तस्मात्तीर्थात्प्रनाशितम् ॥
 प्रागपि खानकं कृत्वा ततोऽपि पितृतर्पण(न)म् ।
 अतोऽपि आगन्तुकेभ्यो ब्रौहित्रादिन्ददौ^३ मुदा ॥
 विशेषेण च तत्तीर्थं खानं कृतं^४ मुदा अपि ।
 मानव्यमानूजा^५श्चापि तत्क्षेत्रेण प्रपूजितम् ॥

१ D सर्वदोषदूरीकृतम् । २ B D अकौशलानाम् ।

३ D आदिददौ । ४ D कृतं खान । ५ B ०मनुजा ।

आत्मजेन पुत्र्या युक्त्यान्वि(त्रि)मित्रसुहृदा सह ।

सुदा यात्राकृतं स्नानात् तस्मात्पुण्यं^१ प्रलभ्यते ॥

उक्तमित्यं दिने पूजां असमाप्ते च कार्य्यके ।

तत्चेत्तेशं तदीश्वरं तन्नाथञ्च प्रपूजितम् ॥

एकादशे सुलक्षणे दिवसान्येकविंशति ।

विधिना स्नानं दानञ्च^२ कृतञ्च मनुजादयः ॥

एकाग्रचित्तं तत्तीर्थं स्नानं कृतञ्च मानवाः ।

रूपसौभाग्यकं वापि फलसमाधिभागवेत्^३ ॥

ज्येष्ठशुक्लद्वादश्याञ्च मिथुने^४ बुधवासरे ।

तीर्थं सुलक्षणे चापि प्रज्ञोपाय इव स्थिते ॥

चारुमत्यां वाग्मत्याञ्च सङ्गमे च प्रसिद्धके^५ ।

तत्स्थानेश्वरेण^६ युक्ते^७ वाग्मत्यां विशेषतः ॥

तत्रश्च मनुजाश्चापि तत्तीर्थं स्नानकं अपि ।

पञ्चोपचारकै युक्तैः तीर्थसे(शे)वा कृतं कृतम् ॥

देहेन वाण्या चेतसा एकभावकृतेन च ।

मत्सरचित्तं सन्त्यज्य सच्चित्तञ्च^८ कृतं सुदा ॥

वैशाखकृष्णसप्तम्यां ज्येष्ठशुक्लेऽपि द्वादशे ।

एकविंशतिदिव(शं)सं विधिना स्नानमाचरेत् ॥

१ D पुण्य । २ D स्नानदानञ्च । ३ A ०समाभिभाभवेत् ।

४ D मिथुने च । ५ D प्रसिद्धये । ६ A D तत्स्थानेश्वरेण ।

७ B युक्तम् । ८ B omits सन्त्यज्य सच्चित्तं, D सन्त्यज्य सच्चित्तं ।

ततोऽपि सप्तदिवसं जपस्तपधानेन च ।
 मन्त्रसूत्रादियुक्तेन सङ्गर्भञ्च पठेत् सुदा ॥
 प्रतिदिने स्नात्वा दत्त्वा पूर्णदानं कृतेन च ।
 रूपसौभाग्यकं प्राप्ता शुद्धदेहञ्च लभ्यते ॥
 दीपैगन्धैश्च पुष्पैश्च^१ नैवेद्यैर्धूपकैरपि ।
 पञ्चोपचारविधिभिः पूजयामास क्षेत्रजान् ॥
 रजनीजागरं कृत्वा प्रत्यूषसिरस्नानं कृतम् ।
 अष्टाविंशतिदिनान्ते या(जा)गच्चापि च कारितम् ॥
 सप्तवारादिपाठाच्च धारणीन् विविधानपि^२ ।
 पाठयामास भावेन तस्य से(शे)वा कृतं पुनः ॥
 विधिनोक्तेन य इत्थं कारितञ्च सुदा अपि ।
 एवं कृत्वा विधिर्युक्तं द्विजादय नरा अपि ॥
 पुनः कृतं स्नानं येऽपि वाञ्छितं लभ्यते फलम्^३ ।
 तस्मात्पुण्यप्रसादाच्च रूपसौभाग्यं प्राप्यते ॥
 तद्यथा ॥

रूपवान् सुन्दरं(र) देहं सर्वलक्षणमण्डितम् ।
 स्त्रि(त्रि)यश्च पुरुषा वापि^४ दिव्यदेहञ्च प्राप्यते ॥
 सर्वेषां च जनानाञ्च सौभाग्यफल लभ्यते ।
 भोग्येन च अलङ्कारैः(लैः) सुखभोग्यं प्रलभ्यते ॥

१ B omits पुष्पैश्च ।

२ A धारणीन्विधानपि ये ।

३ A omits फलम् ।

४ B D चापि ।

अपि च ॥

पञ्चमहापातकादीन् पापभोग्यं दूरी(ली)कृतम् ।
 तस्य तीर्थस्य स्नानाच्च सर्वपापं(प) प्रनाशितम् ॥
 स्नानकं प्रथमं कृत्वा ततश्च पितृतर्पणम् ।
 प्रार्थनेभ्यो ददौ दानं विविधान् वस्त्रजानपि ॥
 विशेषेण च तत्तीर्थं तत्क्षेत्रं प्रपूजितम् ।
 पुनः पुनः पूजां कृत्वा मनुजा मानवादयः ॥
 तीर्थगोष्ठी(ष्ठि)ना सह च भ्रातृमित्रपरिवृतः ।
 प्रतिदिने पूजां कृत्वा रात्रौ जागरणं कृतम् ॥
 असमाप्ते कार्ये दिने^१ पुनः पूजां कृतं कृतम् !
 तन्नाथेशं तत्क्षेत्रं तदीश्वरं प्रपूजितम् ॥

द्वादशे च जयतीर्थे एकविंशतिवासरम् ।
 प्राप्नोति नियतं^२ मनुजा मानव्य^३मानवादयः ॥
 तत्तीर्थञ्च स्नानाच्च विशेषं लभ्यते फलम् ।
 द्वेषादिशत्रुनाशाय फलञ्च प्राप्यते ननु ॥
 शुचि^४शुक्लत्रयोदश्यां कर्कटे^५ सोमवासरे ।
 जयतीर्थे विशेषेण वाग्मत्या च विशेषतः ॥
 प्रभामत्याञ्च वाग्मत्यां सङ्गमे जयतीर्थके ।
 तत्क्षेत्रेशाय पूज्यञ्च विशेषेण च कारितम् ॥

१ B दिने कार्यम् ।

२ D स्नात्वा प्राप्नोति ।

३ B D omit मानव्य ।

४ A omits शुचि० ।

५ A कर्कटे ।

प्रदर्शिन्य नराश्चापि^१ स्नानं तत्तीर्थके अपि ।
 नानोपचारविधिभिः तीर्थसे(शे)वां कृतं भवेत् ॥
 कायेन वाचा मनसा एकभावकृतेन च ।
 मन्दचित्तं परित्यज्य मुनिचित्तञ्च प्रापितम्
 ज्येष्ठकृष्णश्रृङ्गभ्यांश्च शुचिशुक्लत्रयोदशे ।
 एकविंशतिदिवसं(शं) विधिना स्नानम् ॥
 पश्चाच्च सप्तदिवसं^२ [जपतप^३धानेन च ।
 मन्त्रजापादिमालाञ्च पठेन्मुदा^४ सत्धारणी ॥
 दिने दिने दत्त्वा स्नात्वा दानं पूर्णं(र्णं) कृतेन च ।
 द्रव्यादिफलसं]स्मृतिं स) अतः तीर्थात् प्रलभ्यते ॥
 पुष्पै धूपैश्च दीपैश्च ज्यैर्नैवेद्यकैरपि ।
 नानोपचारकैः पूज्यैः पूजयामास चेत्रजान् ॥
 तपस्विनीजागरणञ्च प्रभाते च स्नानमपि ।
 अष्टाविंशतिदिनान्ते क्रतुपूर्णं कृतं अपि ॥
 करुणापूण्डरीकादीन्^५ सङ्गृह्णान्पाठयन्मुदा ।
 मनुजादयमानूष्याः तस्य से(शे)वा पराययुः ॥
 विधिनोक्तेन इत्थं ये मुदा अपि च कारितम् ।
 विधिर्युक्तं एवं कृत्वा^६ मानव्यमानवादयः ॥

१ D प्रदर्शिनराश्चापि । २ C omits the portion bracketted.

३ B D जपस्तप० । ४ B महाशयानं पठेन्मुदा, D माला च पठेन्मुदा

सत्धारणी । ५ A ०पूण्डरीकादीन् । ६ D एवं कृत्वा विधिर्युक्तम् ।

कृतं स्नानं पुनर्यऽपि वाञ्छितं लभ्यते फलम् ।
तस्मात्पुण्यप्रसा(शा)दाच्च कलिमलविनाशिनी ॥
तद्यथा ।

रागद्वेषसमोहादि गुह्यशत्रून् प्रनश्यति ।
तस्मिं तीर्थं स्नानाच्च कलुषमपि नश्यति ॥
मनुजामुरभूतादीन् सर्वशत्रून्(प्र)नाशि(सि)तम् ।
अपि च ।

सर्वेषामपि पापानां सङ्गभेदञ्च नाशि(सि)तम् ।
तस्मात्तीर्थात् स्नानाच्च^१ फलञ्च प्राप्यते ननु ॥
प्रथमं स्नानकं चापि ततःपश्चात् पितृतर्पणम् ।
पुनश्च अतिथिभ्योऽपि धनं ददौ मुदा अपि ॥
विशेषेण च तत्तीर्थं स्नानं कृत्वा शत्रुहरम्^२ ।
इत्थं ज्ञात्वा च मानूय्या तस्मिन्^३ पुनः स्नानं कृतम् ॥
रो(रा)गादिशत्रुनाशाय तत्तीर्थं स्नानं कृतम् ।
मनुष्या इति मत्वा च विशेषैर्लभ्यते फलम् ॥
असम्पूर्णं दिने कार्यं तत्तीर्थस्य श्रेवा कृतम् ।
तत्त्वैश्चरं तत्त्वैश्चरं तन्नाथञ्च च प्रपूजितम् ॥

इत्थं द्वादशतीर्थानां फलानि(नी) च पृथक् पृथक् ।
मानवाश्च प्रदच्छन्ति पृथक् पृथक् च्छेवां(वा)कृतम् ॥

१ D स्नानानाच ।

२ A कृतच्छत्रुहरम्, D कच्छत्रुहरम्

३ A D मानुष्यान्तस्त्री ।

संपूर्णं फलं मित्यं ये यूयंपि^१ वाञ्छितं भवेत् ।

द्वादशानां च सर्वेषां तीर्थसे(शे)वा कृतं भवेत् ॥

द्वादशानां च तीर्थानां फलमुक्तैस्तथागतैः ।

अतीतानागतैर्बुद्धैः पुनः पुनः प्रशंसितम् ॥

भूतभविष्यवर्त्तं च अत्र वा^२ वाग्निना जनाः ।

मानयिष्यन्ति^३ मानयन् मानित भवति सदा ॥

पुनः शृणु मैत्रेय तत्रोत्पन्नतीर्थानां फलम्^४ ।

पृथक् पृथक् स्नानस्य कथयामि फलं पृथक् ॥

लोकानां च हितार्थाय ब्राह्मणानां विशेषतः ।

^५तीर्थिकानाञ्च हर्षाय वक्ष्येऽहं उत्पन्नतीर्थकम् ॥

प्रथमे चैत्रकृष्णञ्च^६ प्रतिपद्यां रविवासरे ।

मेषसंज्ञे च संक्रान्तौ अनालिंगे च तीर्थके^७ ॥

मानव्यमानवाद्यापि तत्तीर्थेऽपि^८ स्नानं कृतम् ।

तस्य पुण्यप्रसा(शा)दाच्च(च) आयुर्वृद्धिं^९ फलं लभेत्

द्वितीये वैशाखकृष्णे द्वितीयासोमवासरे^{१०} ।

१ B यूयञ्च । २ B D अत्रैव । ३ D मानयन्मानयिष्यन्ति ।

४ D पुनः शृणु मैत्रेय तीर्थानां फलमुत्तमम् । ५ B तीर्थिकानां हिताय वक्ष्येऽहं उपतीर्थकम् । D तीर्थिकानां हर्षाय वक्ष्येऽहं उपतीर्थकम् ।

६ B ंकृष्णे च । ७ B D मेषाख्येऽपि च ..... सुतीर्थके ।

८ B हि । ९ D आयुर्वृद्धौ । १० B राधकृष्णे च ....

इन्दुवारयोः ।

१ वृषे अपि च संक्रान्तौ मणशिरे च^२ तीर्थके ।

मनुजा महिलाश्चापि तत्र तीर्थं स्नानं^३ कृतम् ॥

तस्मात् पुण्यप्रसादाच्च यशवृद्धिं^४ फलं लभेत् ॥

तृतीये ज्येष्ठ^५ कृष्णे च तृतीयावुद्धवासरे ।

मिथुनेऽपि च संक्रान्तौ गोडावल्यां च तीर्थके ॥

नानाश्व^६ अवरावापि तीर्थं तत्र स्नानं कृतम् ।

तत्तीर्थप्रसा(शा)दाच्च प्रज्ञावृद्धिं फलं लभेत् ॥

चतुर्थे आषाढे कृष्णे पञ्चम्यां गुरुवासरे ।

कर्कटेऽपि च^७ संक्रान्तौ नदिक्कटे च^८ तीर्थके ॥

स्त्रीयश्च मानुषाश्चापि तस्मिं तीर्थं स्नानं कृतम् ।

तस्मात्तीर्थप्रसादाच्च^९ जनवृद्धिफलं लभेत् ॥

पञ्चमे^{१०} आवणकृष्णे षष्ठ्यां च शुक्रवासरे ।

सिंहेऽपि च संक्रान्तौ माता तीर्थे^{११} विशेषतः ॥

योषिद् मानुषाश्चापि तीर्थं तस्मिं च स्नानकम्^{१२} ॥

तस्मात् पुण्यप्रसादाच्च धनवृद्धिं प्रलभ्यते ॥

१ B वृषाख्ये च सङ्क्रान्तौ शशिराक्षके च तीर्थके । २ D मनसीला च ।

३ A स्नानकं । ४ B तत्तीर्थस्य प्रसादाच्च जस० । D जशवृद्धिम् ।

५ B शुचि० । ६ B D नराश्च अवराचापि । ७ A D कर्कटेऽपि च ।

८ B नदिक्कटे च । D नदीक्काथे च । ९ B तत्तीर्थस्य प्रसादाच्च ।

१० B शीघ्रमे । D पञ्चमे आवणेकृष्णे । ११ B पञ्चास्ये च... अम्बातीर्थे ।

१२ B तत्तीर्थे स्नानकं कृतम् ।

षष्ठे च^१ भाद्रवकृष्णे सप्तम्यां शनिवासरे ।
 कन्यायामसिद्धगन्तौ मच्छमुखे^२ च तीर्थके ॥
 पुरुषा मानवा रामाश्च तीर्थेऽसिं स्नानकं भवेत्^३ ।
 तत्तीर्थस्य प्रसादाच्च पुत्रवृद्धिं प्रलभ्यते ॥

अष्टमे^४ कार्तिके कृष्णे दशम्यां शुक्रवासरे ।
 विच्छेदोऽपि च सङ्गान्तौ ऋतितीर्थे प्रसिद्धके^५ ॥
 पञ्चजना अपि व्रत्याः^६ स्नानं कृतं तत्तीर्थके ।
 तस्मात्तीर्थप्रसादाच्च पौष्णी^७फलं प्रलभ्यते ॥

नवमे^८ मार्गकृष्णे च एकादश्यां गुरुवासरे ।
 धनूरपि च सङ्गान्तौ ^९[नवलङ्गे च तीर्थके ॥]
 पुमान्सश्च प्रदर्शिन्यः तत्तीर्थेऽपि स्नानं कृतम् ।
 तस्य तीर्थप्रसादाच्च स्त्रीलाभञ्च प्रलभ्यते ॥

दशमे^{१०} पौषकृष्णेऽपि द्वादश्यां बुधवासरे ।
 मकरेऽपि च सङ्गान्तौ काकेश्वरे च तीर्थके ॥
 पुरुषा वनिताश्चापि तीर्थे तत्र स्नानं कृतम् ।
 तस्य पुण्यप्रसादाच्च मित्रलाभं प्रलभ्यते ॥

एकादशे माघकृष्णे त्रयोदश्यां सोमवासरे^{११} ।

१ B ऋतौ च । २ B मच्छाख्ये । ३ B पुरुषा मानवश्चापि तस्मिन्
 तीर्थे स्नानं कृतम् । ४ B मङ्गले । ५ B वृद्धनीलकण्ठाख्यके ।

६ B पञ्चजनाः श्रीमन्तिन्यः । ७ D पौष्णी० । ८ B ग्रहे तु ।

९ C omits the portion bracketted. १० B दिगेव ।

११ B रौद्रेऽपि च तत्र कृष्णे त्रयोदश्यां मृदुवासरे ।

कुम्भे अपि च सङ्क्रान्तौ ते चापि चापि तीर्थके ॥

नार्थ्य अपि^१ मनुष्याश्च तीर्थं तस्मिं स्नानं कृतम् ।

तत्तीर्थस्य प्रसादाच्च नानारत्नं प्रलभ्यते ॥

द्वादशे^२ फाल्गुण(णे)कृष्णे अमावास्यां रविवासरे ।

मीनाख्येऽपि^३ च सङ्क्रान्तौ वागेश्वरे च तीर्थके ॥

मानव्य मानवाश्चापि तस्मिं तीर्थं स्नानं कृतम् ।

तत्तीर्थस्यापि पुण्याच्च^४ नानाब्रीहिं(हि) प्रलभ्यते ॥

इत्युत्पन्नतीर्थानां^५ द्वादशानां विशेषतः ।

ये वाञ्छितं फलं पृथक् पृथक् स्नानं कृतम्^६ ॥

यूयं पि^७संपूर्णं फलं दृच्छन्ति ये च मानवाः ।

संपूर्णोत्पन्नतीर्थेऽपि^८ स्नानं कृतं च निश्चयम्(य) ॥

यद्वदसंभेदतीर्थानां द्वादशानां अस्तिफलम्^९ ।

तद्वत्उत्पन्नतीर्थानां सर्वेषां फलमस्ति च ॥

अथ च षट्पुण्ये मैत्रेय सर्वतीर्थानां च फलम्^{१०} ।

यत्रापि नदीसंभेदं तत्र तीर्थं प्रकीर्तितम् ॥

जलोत्पन्नरन्धानि च यत्र नेपाले(ल) संस्थितम् ।

१ B घटेऽपि च संक्रान्तौ तस्मिन् वा पञ्चतीर्थके ।

२ D ते चापि चापतिर्थके । ३ B वाव । ४ B ऋषभे ।

५ B भद्राख्यो । ६ B तत्तीर्थस्य प्रसादाच्च ।

७ B D इत्येवं पुण्यतीर्थानाम् । ८ D कृतं मुदा । ९ B नार्थ्यपि ।

१० B संपूर्णेष्वुपतीर्थेषु । ११ B यद्वदसंभेदं यद्वत् ।

१२ D द्वादशानास्ति फलमवै । १३ D सर्वत्र तीर्थानाञ्च फलं पुनः ।

तत्र तीर्थानि ज्ञातव्यं अत्र नेपालवाशि(सि)नः ॥
 आवणस्या(स्यां) पूर्णमास्यां सिंहे आवण ऋक्तके^१ ।
 सर्वत्र नदीसम्भेदे जलोत्पन्ने च गर्त्तके ॥
 ह्रदे च पल्लवे कूपे सरसि वाप्यां पनाल्यां^२ ।
 जलाश्रयेषु एतेषु स्नानं कृतञ्च मानवाः ॥
 मानव्य मानवा^३श्चापि यत्र यत्र प्रदृच्छन्ति ।
 तत्र तत्रापि स्नानाच्च नानाफलं प्रलभ्यते ॥
 पुष्पैर्धूपैश्च दीपैश्च गन्धैर्नैवेद्यैर्दुग्धकैः^४ ।
 सर्वाथ्य^५नागिनीर्नागान् नागगुप्तञ्च पूजितम् ॥
 इत्थं ये मानवाः सर्वे सर्वान्नागाञ्च^६ पूजितम् ।
 तस्मात्पुण्यप्रसा(शा)दाच्च धान्यादिब्रीहिवर्द्धितम् ॥
 सर्वे च नागिन्य^७ नागाः काले काले वृष्टिकृतम् ।
 नागपूजां(जा) विनाकृत्वा^८ न वृष्टिः अत्र मण्डले ॥
 इति ज्ञात्वा च मानूय्याः अत्र नेपालदेशजाः ।
 काले दिने^९ नागपूजां विशेषेण च कारित(ता)म् ॥
 अथापि ~~यत्~~ मन्त्रय निम्नगयां^{१०} तदुपरि ।
 वाग्मत्याञ्च दादरेऽपि सहस्रदर्या^{११} नामके ॥

१ B ऋक्तके, C ऋक्ताके । २ B वापीधारयोः । D वाप्यां प्रणालिके

३ B मानव्य प्रमदाश्चापि । ४ D नैवेद्यदुग्धकैः । ५ D सर्वाः

नागिनीनागा । ६ D नरासर्वे सर्वान्नागाञ्च । ७ D नागिनी

८ B विना जातम् । ९ B पर्वकाले ।

१० B नदीनाञ्च, D निम्नगयां ।

११ A D सहस्रदर्याञ्च ।

नाम्ना सहजसादर्यां नागिनी तत्र वाग्निनी^१ ।
 तस्यां दर्यान्तु द्वाराच्च^२ उपरिं गच्छति नराः ॥
 प्रथमं नभकृष्णे च^३ त्रयोदश्यां गुरुवासरे ।
 सिंहेऽपि च सङ्क्रान्तौ कलियुगोदयेपि च^४ ॥
 अपि च^५ ।

प्रागपि तद्वारे स्नात्वा पञ्चात्मसुन्दरीं(री) पूजितम् ।
 ततोऽपि निम्नगायाञ्च उपरिं^६ प्रगच्छति ॥
 नाम्ना च सुन्दरी नागी नागीनां मध्ये नहि ।
 सहस्रनागिनीनाञ्च एषा श्रेष्ठा त्रिलोकिषु ॥
 अनन्तनागराजस्य सा पत्नी(नि) धर्मचारिणी ।
 सत्सती पतिव्रती च पुण्यात्मा धर्मशीलिनी^७ ॥
 त्रि(त्ये)तीशकोटिनागानां तत्र नेपालवासिनम् ।
 सर्वेषामपि नागीनां राजपत्नी इतीरिता ॥
 पुष्पै धूपैश्च गन्धैश्च द्वीपैर्नैवेद्यकैरपि ।
 तस्यै च पूजनायाच्च वाञ्छितं लभ्यते फलम् ॥
 मानुषाश्च स्त्रियश्चापि तस्यै पूजां(जा) कृतं ननु ।
 वाञ्छितं फलं सम्प्राप्ता श्रीसम्पदं प्रलभ्यते ॥
 दर्यान्तु शृणु मैत्रेय उपरि तीर्थानां फलम् ।

- १ B नाम्ना सहस्रसुन्दरी नागिनी यत्र वासिना, D नाम्ना सहस्रसौदर्या
 नागिनी तत्र वासिनि । २ D दर्यामुद्गाराश्च । ३ A नभकृष्णे ।
 ४ A omit अपि च । ५ D omits अपि च । ६ B तदुपरि ।
 ७ D •शिलीनी । ८ B तस्यै पूजां प्रकृतात् ।

त्रयस्तीर्थं स्नानाच्च कथयामि फलं पृथक् ॥
 तीर्थिकानां ब्राह्मणानां लोकानां य(च) हिताय च ।
 हर्षाय चापि युष्माकं वक्ष्येऽहं तत्त्वतः(त) शृणु ॥
 प्रथमं कार्तिके शुक्ले^१ नवम्यां बुद्धवासरे^२ ।
 विच्छेऽपि च संक्रान्तौ सत्ययुगेदय अपि ॥
 अगस्त्यहृदं समासाद्य स्नानञ्चापि कृतं मुदा ।
 ततः पश्चादगस्त्यञ्च मुनिञ्चापि प्रपूजितम् ॥
 पुष्पैर्धूपैश्च गन्धैश्च दौपै नैवेद्यकैरपि ।
 पूजयामास भावेन अगस्त्यं मुनिनायकम् ॥
 तद्गदस्य च मध्ये तु एक कुम्भ प्रतिस्थि(ष्टि)तम् ।
 नाम्ना च अगस्त्यकुम्भं अगस्त्यमुनिस्थापितम् ॥
 स्नानपिण्डिका उपरि घटरत्नमिव स्थितम् ।
 तस्य मुनेनुभावाच्च शिलाकृतमिव स्थितम् ॥
 तस्मिं ह्रदेऽपि स्नानाच्च धर्माद्वि(ध)र्मा^३ प्रलभ्यते ।
 मनुजादय मानुष्याः मनोरथं(थ) प्रलभ्यते ॥
 प्रथमं स्नानकं कृत्वा पश्चात्तु पितृतर्पणम् ।
 ततश्चापि याचकेभ्यः ब्रौह्मादीञ्च ददौ मुदा ॥
 पुनश्च सद्ब्रह्मादीन्^४ धारणीञ्च(च) पठे(थे)न्मुदा ।
 एवं कृत्वा च मानुष्या धर्मफलं प्रलभ्यते ॥
 द्वितीये माघशुक्ले च^५ पूर्णमास्यां रविवासरे^६ ।

१ A omits शुक्ले ।

२ B रविवासरे ।

३ B महत्पुण्यम् ।

४ B सद्ब्रह्माख्यम् ।

५ A omits च ।

६ B रविकरे ।

कुम्भे^१ अपि च संक्रान्तौ चेतायुगोदये अपि ॥
 अनन्तहृदं(द) समासाद्य स्नानञ्चापि मुदा कृतम् ।
 पश्चादपि अनन्तञ्च^२ नागराजं(ज) प्रपूजितम् ॥
 धूपैश्च गन्धै दीपैश्च नैवेद्यैः(द्यै) पुष्पकैरपि ।
 अर्चयामास भावेन अनन्तं भुजगेश्वरम् ॥
 तद्भद्रस्य च मध्ये तु श्रीअनन्तं नागराजकम्^३ ।
 त्रितीकोटिनागानां च श्रेष्ठ त्रिलोकिषु^४ ॥
 तस्मिं हृदेऽपि स्नानाच्च अर्थफलं^५ प्रलभ्यते ।
 मानूष्याश्च मानूष्यश्च निधिफलं प्रलभ्यते ॥
 प्राक् स्नानकं कृत्वा पश्चादपि जलतर्पणम्^६ ।
 पुनरतिथिभ्योऽपि तण्डुलादीन् ददौ मुदा ॥
 अपि च मेघसूत्रादीन् धारणीञ्च(श्च) पठेन्मुदा ।
 इति कृत्वा च मानूष्याः^७ अर्थफलं प्रलभ्यते ॥
 तृतीये(य) वैशाखशुक्ले तृतीया सोमवासरे ।
 वृषेऽपि च संक्रान्तौ द्वापरस्य युगोदये ॥
 ताराहृदं समासाद्य मुदा स्नानं कृतं च ये^८ ।

-
- १ C कुम्भ । २ B पश्चात्तदनन्ताख्यम् । ३ A श्रीअनन्तनागराजः,
 D अनन्तनागराजकम् । ४ B त्रितीशकोटिनागानां एष श्रेष्ठ त्रिलोकिके
 D तृतीय कोटिनागां च श्रेष्ठ एष त्रिलोकिषु । ५ B ऋदे च स्नानेन
 नानार्थञ्च । ६ B मानूष्या नारीजनाश्च । ७ B पश्चात् पितृतर्पणं ।
 ८ A D पुनश्च अतिथेभ्योऽपि तण्डुलादीन्दुर्मु(मु)दा । ९ A मानूष्याः ।
 १० B स्नानं कृतं मुदा च ये ।

ततोऽपि आर्य्य^१तारा च देवीञ्चा(चा)पि प्रपूजितम् ॥
 गन्धै(दीं)दीपैश्च नैवेद्यैः पुष्पै धूपैरपि तथा ।
 महयामास^२ भावेन आर्य्यतारामनोहरौम्^३ ॥
 तद्भद्रस्य च मध्ये तु आर्य्य^४तारा सुलक्षणीम्^५ ।
 तृतीकोटि^६ ताराणाञ्च एषा शास्ता प्रसिद्धिदा ॥
 तस्मिं ह्रदेवि स्नानाच्च कामफलं प्रलभ्यते ।
 मनुजाश्च मानव्यश्च सौभाग्यफलं लभ्यते ॥
 प्रागपि^७ स्नानकं कृत्वा पश्चाच्च पितृतर्पणम् ।
 ततोऽपि सर्वयाञ्च(चि)भ्य द्रव्यादीञ्च^८ ददौ मुदा ॥
 अथापि स्रग्धरादीञ्च(ञ्च)^९ तारास्तोत्रं पठेन्मुदा ।
 एवं कृत्वा मानुजाश्च वाञ्छाफलं प्रलभ्यते ॥
 अतः पश्चा^{१०}द्वाग्मत्यां च समासाद्य स्नानं कृतम् ।
 मानुषाश्च स्त्रियश्चापि वाग्मत्यां च विशेषतः ॥
 चतुर्थाध्याय^{११} उक्तेन सङ्गन्तौ तिथिवासरे ।
 वाग्मत्यां विशेषेण स्नानं कृतञ्च मानवाः ॥
 प्रथमं स्नानकं कृत्वा ततः पश्चाज्जलतर्पणम् ।
 ततोऽपि श्रीवज्र(ज)सत्वं जगद्गुरुं प्रपूजितम् ॥

-
- १ B तस्मिन् श्रीराज्य० ।   २ B D अर्चयामास ।   ३ D मनोहरौ ।
 ४ B मध्ये श्रीराज्य० ।   ५ D सुलक्षणी ।   ६ B तृतीयः,
 D तृतीयकोटि० ।   ७ A पूर्वं पि D पूर्वोऽपि ।   ८ B नानाद्रव्यं ।
 ९ B स्रग्धराख्यं हि ।   १० B अतः परं ।   ११ A चतुर्थोऽध्याय ।

पश्चादपि च सर्वज्ञं क्रकूच्छन्दश्च^१ नायकम् ।
 ततः पश्चाद्याञ्चकेभ्यः याञ्चां(ञ्च) वसु^२ मुदा ददौ ॥
 पुनः प्रज्ञापारमितां लक्षा भगवतीं पठेत्^३ ।
 मन्त्रजापादिविधिना यज्ञसम्पूर्णं कृतादपि^४ ॥
 धूपैर्गन्धैश्च दीपै नैवेद्यभोजनै सह^५ ।
 पूजयामास भावेन तत्रेशानपि देवतान् ॥
 इत्थं ये कृतस्त्रानाद्याः मानव्यमानवादयः ।
 सर्वफलं प्रलभ्यन्ते(ते) वाञ्छितं लभ्यते^६ फलम् ॥
 अष्टानामपि तीर्थानां वाग्मती(ती) मूलमुच्यते ।
 तस्माच्च(च) कारणादेवं सम्पूर्णं फलं लभ्यते ॥
 अथापि शृणु मैत्रेय तस्मात्ती(ती)र्थाच्च(च) साम्प्रतम् ।
 शङ्खपर्वतशिरसि अवरुद्धं मुदा कृतम् ॥
 शङ्खपर्वतस्थोपरि महाञ्जिरायाञ्चोपरि ।
 क्रकूच्छन्द^७स्वयम्भूश्च सहस्रचैत्यं प्रपूजितम् ॥
 पुष्पैर्दी(दी)पैश्च गन्धैश्च धूपै नैवेद्यकैरपि ।
 अर्चयामासु मोदेन सर्वं च या(पा)त्रयगणाः ॥

१ D क्रकूच्छन्दः ।

२ B सर्व्वयाचभ्यः ... द्रव्यं ।

३ B ततः श्रुतसाहसिकां रक्षां भगवतीं पठेत् ।

४ B जापयज्ञकृतादपि ।

५ B धूपैर्गन्धैश्च पुष्पैश्च दीपै नैवेद्यकैरपि ।

D धूपैर्दीपैश्च गन्धैश्च नैवेद्यभोजनैः सह ।

६ D लभते ।

७ D क्रकूच्छन्दः ।

यद्वच्च पर्वतं शङ्खमवरूढं मुदा च ये ।
 तद्वच्च नाकं प्रगच्छन्ति जन्मजन्मान्तरे अपि ॥
 पुनरपि शृणु मैत्रेय तस्मात्केशावती नदी ।
 नाम्ना केशावती ख्याता भिक्षुकेशेभ्यो उद्भूतम्^१ ॥
 चतुर्ती(ती)र्थाना मूलेयं केशावतीति ख्यापिता ।
 सर्वक्लेशप्रणाशित्वात् केशावती प्रसिद्धिता ॥
 श्रावणशुक्ले अष्टम्यां शुक्रवासरेऽपि च^२ ।
 केशावत्या^३ उत्पन्ने च विशेषेण स्नानं कृतम् ॥
 तस्यां स्नानं पुनः कृत्वा मनुजादय मानवाः ।
 तत्पुण्यस्य प्रसा(शा)दाच्च सर्वक्लेशं(श) प्रनाशितम् ॥
 धूपैर्दोपैश्च पुष्पैश्च गन्धै नैवेद्यकैरपि ।
 तत्तीर्थञ्च प्रपूजित्वा अतिथिभ्यः^४ दान ददौ ॥
 इत्थं येऽपि मुदा कृत्वा मनुजा मानवादयः^५ ।
 तत्तीर्थस्य स्नानाच्च क्लेशादीन् दुःखनाशितम् ॥
 विशेषैः शृणु मैत्रेय कापोतलस्य च^६ कथाम् ।
 सर्वेषाञ्च नदीनाञ्च सम्भेदाच्च(च) विनिर्गतम् ।
 कापोतलञ्च नामेन कालीहृदजलस्य च ।

१ B भिक्षुकेशेभ्यरूढं C भिक्षुकेशे उद्भूतं ।

२ A D °वासरेसि अपि ।

३ D केशावत्यां ।

४ A अतिथिभ्यः ।

५ B मनुजा मानवादयः ।

६ B तत्तीर्थेषु च ।

विनिर्गतं नेपालाच्च जलानां^१ पादवी इति ॥
^१मञ्जुदेवाख्याचार्य्येण चन्द्रहासेन केदितम् ।
 यदा कालिहृद(दे)स्यापि जलशुष्काय च कृतम् ॥
 तस्या दर्थ्या अभ्यन्तरे शृङ्गानामूर्द्ध्वभूमिषु ।
 आर्य्यावलोकितेशस्य तत्र स्थानं प्रकीर्तितम् ॥
^२तस्यादेः आसन्नभूमेः महासुन्दरीन्तु^३ वर्त्तते ।
 नेपालजान् जलान् सर्वान् यस्यां दर्थ्यां विनिर्गताः^४ ॥
 इत्थं जलमये दर्थ्यां जलाधोऽभ्यन्तरे अपि ।
 महाप्रमाण^५देहलीं शिलामय प्रथापितम् ॥
 मञ्जुदेवेनाचार्य्येण हृदच्छेदादनन्तरम् ।
 देहलीं स्थापयामास तस्यां दर्थ्यां^६ विशेषतः ॥
 यत्र कापोतराख्या च सर्वनदीसमूहके ।
 नेपालजानि जलानि अभिमिव विनिर्गता ॥
 आवणशुक्ले अष्टम्यां शुक्रवासरे सिंहे अपि^७ ।
^८[केशावती उत्पन्नेच विशेषेण स्नानं कृतम्] ॥
 इत्थं जलमये युक्ते कापोतले विशेषतः ।
 मनुजाश्च स्त्रियश्चापि स्नानं कृतं मुदा अपि ॥

१ A जरानां । २ A D मञ्जुदेवराचार्य्येण ।

३ B तस्येव.....महादरी प्रवर्त्तते । ४ D महासुन्दरि तु ।

५ A नेपालजाञ्जलात्मवान् तस्या दया D जलान् सवान तस्या दया विनिर्गता ।

६ A महान्प्रमाण० । ७ D तस्या दर्थ्या । ८ B सिंहाख्यशुक्रवारयोः

D omits सिंहे । ९ B omits the portion bracketted.

सर्वमासे शुक्ल^१पक्षे सर्वतिथौ विशेषतः ।
 सर्वसङ्क्रान्तिके वारे स्नानं कृतञ्च^२ मानवाः ॥
 ये च या वा कृतं स्नानात् सर्वफलं प्रलभ्यते ।
 सर्वेषामपि तीर्थानां जल सर्वं समागता(त्) ॥
 इत्थं गुणमये अत्र^३ प्रथमं स्नानकं कृतम् ।
 पश्चाद्यानपि चेत्त्रेशान्^४ देवाञ्चापि प्रपूजितम् ॥
 पुष्पैर्धूपैश्च गन्धैश्च दीपै नैवेद्यकैरपि ।
 पूजयामास भावेन तत्चेत्त्रेश^५लोकेश्वरम् ॥
 यथा कापोतलं गत्वा तथा च नारकं न हि ।
 लोकेश्वरप्रसादेन^६ सुखावति गतिं लभेत्^७ ॥
 इति मत्वा च मानूष्याः सर्वे च मनुजादयः ।
 ज्ञात्वा बुद्धस्य भावेन कापोतलजात्रां ब्रजेत् ॥
 तस्मिन्(न्) काले च मैत्रेय लोकपालादयः गणाः ।
 स्वस्वदेवगणैः सार्द्धं तीर्थानाञ्च जात्रा कृतम् ॥
 प्रथमं देवराजेन^८ देवगणैः परिवृतः ।
 अनेकै स्त्रिदशैस्सार्द्धं तीर्थजात्रां^९ कृतं अपि ॥
 द्वितीयं यमराजेन स्वगणैश्च^{१०} परिवृतः ।

१ D शुक्लो । २ D कृतं स्नानञ्च । ३ B गुणमय भूत्वा । ४ B पश्चात्

सर्वान् तत् चेत्त्रेशान् D पश्चात्तपि देवाञ्चापि । ५ D °चेत्त्रेशं ।

६ A D °प्रसादे स ।

७ B सुखावतिं तथागतं ।

८ A D इन्द्रराजेन ।

९ D °जात्रा ।

१० D °गनैश्च ।

अनेकैः किङ्करैः^१ साङ्गं जात्रामपि कृतं मुदा ॥
 तृतीयं वरुणाख्येन नागराजेन च अपि ।
 नानानागगणैर्युक्तं तीर्थसे(शे)वा कृतं अपि ॥
 चतुर्थं धनपतिना स्वयच्छपत्नीभिः सह^२ ।
 अनेकैः यक्षिणीयक्षैः^३ तेषां जात्रा कृतं कृतम् ॥
 पञ्चमं ऊतभुजापि स्वगणैश्च समावृतः^४ ।
 अनेकैरग्निभिः साङ्गं तीर्थानाञ्च जात्रा कृतम् ॥
 षष्ठमं नैच्छत्येनापि राजगणैरावृतः^५ ।
 असंख्यैः राक्षसैः साङ्गं तीर्थजात्रा कृतं अपि^६ ॥
 सप्तमं(म) वायुदेवेन स्वगणेन^७ समागतः(ताः) ।
 'स्वगणैश्च समायुक्तं तीर्थस्थापि जात्रा कृतम् ॥
 अष्टमं ईश्वरेणापि स्वगणैश्च परिवृतः^८ ।
 'पुत्रपुत्र्यादिभिर्युक्तं जात्रा तीर्थानाञ्च कृतम् ॥
 नवमं विष्णुना चापि स्वपत्नीभिः^९ परिवृतः ।
 अनेकैः गोपकन्याभिः राधाभिश्च जात्रां कृतम् ॥
 दशमं ब्रह्मणेनापि ब्रह्मगणैस्समावृतः ।

१ D किङ्करैः । २ B D नानायक्षगणैः सह ।

३ B अनेकयक्षिणीभिश्च तीर्थयात्रां . . . . D यक्षिणी० । ४ B परिवृतः ।

५ D तस्मात् राजगणैर्वृतः । ६ B मुदा । ७ A स्वगुणेन ।

८ B वायुगणैः समायुक्तैः तीर्थयात्रां कृतं मुदा । ९ D परिवृतं ।

१० B पुत्रपौत्र्यादिभिर्युक्तः तीर्थयात्रा मुदा कृतं । D पुत्रपौत्र्यादिभिर्युक्त

जात्रा । ११ A कन्याभिः ।

अनेकैः ब्रह्मभिः साङ्गं जात्रां अपि कृतं कृतम्^१ ॥
 गन्धर्वैः गन्धर्वैश्च कुम्भाण्डैः कुम्भाण्डकैः^२ ।
 किन्नरैश्च किन्नरैश्च यक्षैश्च यक्षभिस्तुह ॥
 स्वस्वगण समावृत्य पुत्रपुत्र्यादिभिरपि^३ ।
 दाशकदाशभिर्भुक्तः तेषां जात्रां कृतं अपि^४ ॥
 ब्रह्मभिः चन्द्रिचैः शूद्रैः अत्र नेपालवाशिभिः^५ ।
 काले दिने पर्वते च तेषां जात्रां कृतं अपि ॥
 पूर्वाच्च दक्षिणाञ्चापि पश्चिमादुत्तरात्तथा ।
 अन्यत्र देशजैश्चापि तीर्थजात्रां अपि कृतम्^६ ॥
 पुष्पैः(पुष्पैः) धूपैश्च दीपैश्च गन्धै नैवेद्यकैरपि ।
 पूज्ययोग्यं^७ समागच्छ तीर्थजात्रां कृतं मुदा ॥
 इत्थं देवाश्च मनुष्याः नाकजा मर्त्यजादयः ।
 पूर्वाक्तदिने स्थात्वापि ऋचात्रामहं कृतं कृतम् ॥
 द्वयोर्मानुष्ययो मध्ये एकमस्ति च देवता ।
 देवपुत्रद्वयोर्मध्ये एकमस्ति च मानुषः^{१०} ॥
 असुरादयः इत्थं ये स्वगणैश्च परिवृताः ।

-
- १ B तीर्थयात्रां कृतं मुदा । २ A गन्धर्वैः गन्धर्वैश्चः कुम्भाण्डैः D गन्धर्वैः
 गन्धर्वैश्चैः कुम्भाण्डैः कुम्भसंज्ञकैः । ३ B पुत्रपौत्र्यादिभिरपि ।
 ४ B तीर्थयात्रां मुदा कृतं । ५ A °वाशिभिः । ६ B मुदा कृतं
 D कृतं मुदा । ७ B पूज्याङ्गम् । ८ B च तीर्थयात्रा कृतं मुदा ।
 ९ B एक स्थित्वात्र देवकं । १० B स्थित्वात्र मानवं ।

समायातात्र नेपाले तीर्थयात्रामहं कृतम्^१ ॥

देवासुरनरा इत्थं दैत्यैर्गन्धर्वकिन्नराः ।

राक्षसाश्च समायाताः अत्र इत्थं यात्रा कृतम्^२ ॥

मण्डलं वादितं केचित् केचित् मृदङ्गं वादितम् ।

पटहं वादितं केचित् केचित् ढक्काञ्च वादितम्^३ ॥

ध्वनच्च^४ वादितं केचित् केचिद्बुन्दुभि वादितम् ।

मृदुञ्च वादितं केचित् केचिच्च डिण्डिमं अपि ॥

ताडनं^५ वादितं केचित् केचिद्वीणाञ्च वादितम् ।

घण्टञ्च वादितं केचित् केचिच्च कांशजं अपि ॥

मनुजादयमानूय्याः अत्रजा अन्यजा अपि^६ ।

नानावाद्यं प्रवादित्वा अत्र यात्रामहं कृतम्^७ ॥

केचित्तूर्य्यं च काहलं जन्तुमृदङ्गं शङ्खं अपि ।

भेलीञ्चापि घोषवाद्यं घोषयामासु यात्रिकाः^८ ॥

गानं गीतञ्च केचिच्च उत्साहं वापि च कृतम्^९ ।

पूर्वोक्तदिने पर्वते यात्रामहं कृतं अपि^{१०} ॥

^{११}प्रथमं गोकर्णतीर्थं द्वितीयं शान्ततीर्थके ।

तृतीयं शंकरे तीर्थं चतुर्थं राजमञ्जलैः ॥

१ B ०यात्रां कृतं मुदा । २ B नाना० । ३ B तीर्थयात्रां कृतं मुदा ।

४ D वादिता.....ढक्कारिवादितम् । ५ B धरञ्च, C धनञ्च ।

६ D ताडितम् । ७ B मनुजा स्वर्गलोकजा..... पि च ।

८ B तीर्थयात्रां कृतं मुदा । ९ B वाद्यकम् । १० B सुघोषञ्च

उत्साहञ्च कृतं मुदा । ११ B पूर्वोक्तपर्वते काले तीर्थकृतं मुदा,

D पूर्वोक्ते च दिने अत्र कृतं यात्रामहमपि । १२ D गोकर्णं प्रथमम् ।

पञ्चमं मनोरथे तीर्थं षष्ठमं निर्मले अपि ।
 सप्तमं निघानतीर्थं अष्टमं ज्ञानतीर्थके ॥
 नवमं चिन्तामणौ तीर्थं दशमञ्च प्रमोदके ।
 एकादशं सुलक्षणे तीर्थं द्वादशं जयतीर्थके^१ ॥
 इति द्वादशतीर्थेषु यथा स्नानं कृतं भवे^२ ।
 यत्र यत्रापि स्नानाच्च^३ तस्य^४ तस्य फलं लभेत् ॥
 यद्द्वादशतीर्थानां फलमस्ति च निश्चयम्^५ ।
 ६[तद्वच्च उपतीर्थानां फलमस्ति च सर्वदा ॥
 यद्वच्च उपतीर्थानां फलमस्ति निःसंशयम्^७ ।
 तददुपरितीर्थानां फलमस्ति न संशयम्^८ ॥]
 तद्वच्चोपरितीर्थानां तद्वदपि वाग्मतीफलम्^९ ।
 सङ्ख्यमूर्ध्ना तथा वापि केशवत्या तथा अपि ॥
 १०एकस्मिन्नेव तीर्थे च स्नात्वा एकफलं लभेत् ।
 सम्पूर्णतीर्थस्नानाच्च सम्पूर्णं लभ्यते फलम् ।
 विशेषमासे संक्रान्तौ तिथिवारेण संयुते ॥
 त्रययोगे प्रवर्त्तं च^{११} उत्तमं लभ्यते फलम् ।
 १२[अथवा तिथिसंक्रान्तौ वारे तिथौ संक्रान्तौ च ॥]

१ D द्वादशकं जये । २ B मुदा कृतम् । ३ D स्नानापि ।
 ४ A omits तस्य । ५ B महत्तरम् D न संशय । ६ D omits
 the portion bracketted. ७ B महत्तरम् । ८ B D तद्वत्
 वाग्मतीनाञ्च फलमस्ति महत्तरम् । ९ A D एकः एके तीर्थे स्नानात्
 एक एकस्य च फलम् । १० A प्रवर्त्ते च, D पर्वते च । ११ B omits
 this line.

द्विसंथो प्रवर्त्तं च^१ मध्यमं लभ्यते फलम् ।
 अथापि एकं एकेऽपि वारे तिथौ संक्रान्तौ च^२ ॥
 एकयोगे पर्वते च स्वल्पफलं प्रलभ्यते ।
 संपूर्णं(णी) फलमिच्छन्त्यः मानव्य मानवादयः ॥
 तेषु तीर्थेषु सर्वेषु जात्रामहं कृतं कृतम्^३ ।
 इत्थं सर्वेषु तीर्थेषु जात्रां(त्रा) कृत्वा पश्चादपि ॥
 मणिप्रचालनतीर्थं विशेषशत्रु^४निर्द्धरे ।
 सर्ववारे दिने मासे स्वानात्सर्वं(र्व) फलं लभेत् ॥
 श्रीस्वयम्भूधर्मधातौ जात्रामहं कृतं ततः^५ ।
 पूष्यै धूपैश्च गन्धैश्च दीपै नैवेद्यकैरपि ॥
 स्वयम्भुवः पुराणञ्च धारणीन्विविधानपि^६ ।
 पञ्चलचादिपाठाञ्च सप्तवारान्तथा अपि ॥
 नाम^७संगीत्यादिस्तोत्रान् चक्रु तस्मै च मानवाः ॥
 यथा तीर्थं(र्थ) प्रपूजित्वा^८ नानावाद्यैस्तुपूरितम् ।
 १० तस्मादधिकाच्चायम्भु जगन्नाथं प्रपूजितम् ॥
 मनुजा मानव्यश्चापि स्वयम्भुव जात्रा कृतम्^{११} ।
 तस्मात् सर्वं(र्व) फलं प्राप्ता सर्वतीर्थाद्विशेषतः ॥

- १ A D पर्वते च । २ B तिथौ संक्रान्तौ वासरे । ३ B तीर्थयात्रां कृतं
 मुदा, D कृत्वा । ४ B ० शत्रु० । ५ D कृतं जात्रामहं ततः । ६ D
 धारणी विविधानपि । ७ B नाम० । ८ D ० स्तोत्रम् । ९ B प्रपूजितं हि ।
 १० B तदधिकाच्च स्वयम्भु D तस्मादधिकाच्च स्वयम्भु जगन्नाथ प्रपूजितं ।
 ११ D मानवाश्चापि कृतं जात्रा स्वयम्भुवा ।

विना पूजा स्वयम्भोश्च तीर्थजात्राफलं न हि ।
 तीर्थजात्रा विना चापि शम्भुपूजा महत्फलम् ॥
 तस्मात्सर्वप्रकारेण स्वयम्भूपूजनं कृतम्^१ ।
 स्वयम्भूपूज्यमात्रेण सर्वतीर्थं^२ प्रपूजितम् ॥
 सर्वेषामपि तीर्थानां पितामह स्वयम्भुव^३ ।
 स्वयम्भूत्पन्नमात्राच्च सर्वतीर्थं समुद्भुतम् ॥
 इति मत्वा च मानूष्याः केवलं शम्भुपूजितम् ।
 शम्भुपूजा विना अन्यं पूजाफलं न विद्यते ॥
 अतीतानागतैर्बु(वु)द्धैः धर्मधातु स्वयम्भुवम् ।
 देवै नागैश्च मानूष्यैः कथितं^४ च पुनः पुनः ॥
 पुनोऽपि शृणु मैत्रेय अष्टपीठादि^५लक्षणम् ।
 चतुर्विंशादिभिः पीथैः नानापीथैः सुपूरितम्^६ ॥
 °प्राक्पूर्वं शान्ततीर्थं दृश^७ कृष्णे प्रतिपदे ।
 °रविवारे सुमंयुक्ते राज्येश्वरीं प्रपूजितम् ॥
 अकारवीजसंजातं ब्रह्मायणीं सुपीतकम्^{१०} ।
 पीता प्रयागचेत्रञ्च^{११} इन्द्रणाय सुसंस्थितम् ॥
 भैरवं असिताङ्गञ्च वर्णञ्च^{१२} कृष्णसन्निभम् ।

१ D कृतं पूजा स्वयम्भुवम् । २ D °तीर्थ । ३ B स्वयम्भुवम् ।

४ B पूजितम् । ५ A °पीथादि० । ६ B D पीठं नानालक्षण-
मखिलम् । ७ B प्राग्भावे ..... प्रतिपदि । ८ D इष० ।

९ B नवम्यां रविवारे च । १० D ब्रह्मायणी सुपीठकम् ।

११ B इन्द्रेण सह संस्थितम् । १२ C वर्णं च ।

नागकेशर^१वृक्षश्च महापद्म च पीतकम्^२ ॥
 चैत्यञ्च विश्ववज्राख्यं वीना(णा)देवीं तथा अपि ।
 चण्डोग^३मपि अग्निमानं कंकालैश्च^४ सुपूरितम् ॥
 काकैरपि परिपूर्णं सिद्धा च कच्छपाख्यया^५ ।
 गङ्गानदीशीतजलं गर्जित(तं) घनसंयुतम् ॥
 भुगुतिं रुधिरञ्चापि पञ्चपताकेन सह ।
 ध्वजेन लाञ्छनी देवीं ब्रह्मायणीं^६ पशुपतिम् ॥
 पञ्चाक्षरैर्वं चेश्चेशं^७ गणेशं षड्मुखं अपि ।
 सिंघिनीं^८ व्याघ्रिणीं देवीं^९ मुदा च पूजितं कृतम्^{१०} ॥
 धूपैः पुष्पैश्च दीपैश्च सिन्धुराजैर्नैवेद्यकैः^{११} ।
 मद्यैः मांसैश्च लेह्यैश्च^{१२} पेयैश्च पिष्टकैरपि ॥
 दिने उपोषधं कृत्वा सर्वरीं(री) देवी पूजितम् ।
 रागचित्तं परित्यज्य शान्तिफलं प्रलभ्यते ॥
 आचार्य्येणाचार्य्यिणीभिः ध्यानमन्त्रजापेन च ।
 १३ देवीस्तोत्रं क्षमां कृत्वा पश्चाच्च भक्ष्यभोज्यकम् ॥
 १४ तस्मिन् कृत्वा निजात्मानं तदन्ते ये गताश्च ते ।

१ A ०केशल० B फणीकेशर० । २ D ०पद्मश्च पीठकम् । ३ B चण्डो-
 ग्रमपि । ४ D कंकालैश्च । ५ B कच्छपाख्यका, D कच्छपायया ।
 ६ D देवी ब्रह्मायणी । ७ D भैरवक्षेत्रेशम् । ८ A सिंघिणी ।
 ९ D देवि । १० B सदा । ११ B सिन्धुरैर्नैवेद्यैरपि, D सिन्दुरै
 नैवेद्यकैरपि । १२ A omits च । १३ A देवीतिम् स्तोत्रं कृत्वा
 पश्चाद्भक्ष्यभोज्यकं तथा । B देवीस्तोत्रं क्षमां कृत्वा तद नेपालराजकम् ।
 १४ A C D omit this line :—

द्वितीयोत्तरे मनोरथे मार्गकृष्णे द्वितीयके^१ ।
 सोमवार(रे)युक्ते^२ मनोरथेश्वरीं प्रपूजितम् ॥
 ककारबीजसंजातां महेश्वरीं श्रितवर्णकम् ।
 कोरागिरी^३क्षेत्रे चापि कुबरेणापि संस्थितम् ॥
 भैरवञ्च शुक्र^४क्षेत्रे रक्तवर्णसुसन्निभम् ।
 पुन्नागवृक्षकञ्च विव्रीतञ्च^५ शङ्खपालकम् ॥
 चैत्रञ्च कृष्णवज्राख्यं वंशादेवीं^६ तथा अपि ।
 गङ्गलमपि श्मशानं शूल(र)भिन्नैस्सुपूरितम् ॥
 उलूकैश्च परिपूर्णं^७ सिद्ध^८शवरिषा अपि ।
 सिन्धुनदी लघुजलं घुणितं^९ घनसंयुतम् ॥
 भुगुतिं मांसपेसीञ्च माहिषस्य विशेषतः ।
 गजेन लाञ्छनीं देवीं महेश्वरीं(रि)^{१०} सईश्वरं ततः ॥
 भैरवं क्षेत्रेशं गजमुखं षडाननम् ।
 सिंहमुखं व्याघ्रमुखं मुदा च देवीं पूजितम्^{११} ॥
 पुष्पै दीपैश्च धूपैश्च नैवेद्यैः सिन्दुरैरपि^{१२} ।
 मांसै लेह्यैः पिष्टकै विविधैरपि^{१३} ॥
 घस्रो^{१४} उपोषधं कृत्वा निशायां देवीं^{१५} पूजितम् ।

-
- १ A ० कृष्णद्वितीये । २ B दिगेन्दुवारे च । ३ D कोलागिरि० ।
 ४ B शुक्रम् । ५ B D चापि पीतञ्च । ६ B D वंशादेवी ।
 ७ A परिमपि । ८ D सिद्धा । ९ A घुणित । १० A D लाञ्छदेवीं
 महेश्वरिम् । ११ D देवी प्रपूजितम् । १२ D सिन्दुरैरपि ।
 १३ D आज्यै पिष्टकैश्च पिष्टकै विविधैरपि । १४ B कल्पे । १५ D देवि ।

द्वेषचित्तं परित्यज्य पुष्टिफलं प्रलभ्यते ॥
 योगिभिर्योगिनीभिश्च^१ मन्त्रजापधानेन च ।
 देवीं स्तवं स्तोत्रं^२ कृत्वा ततश्च भक्ष्यभोज्यकम् ॥
 १८३ त्रिं कृत्वा निजात्मानं सर्व्वं च ते गताश्च ये ।
 तृतीयेऽग्नौ शङ्करे तीर्थे पौषकृष्णतृतीये^३ ।
 अङ्गारवारसंयुक्ते^४ शङ्करेश्वरीं प्रपूजितम् ॥
 चकारवीजसंजातं कौमारीं^५ रक्तसन्निभम् ।
 अट्टाट्टहासचेचच्च अग्निनापि^६ सुसंस्थितम् ॥
 भैरवं क्रोधनामाख्यं वर्णञ्च हरितं^७ अपि ।
 कलञ्ज^८ वृक्षकञ्चापि धवलं^९ पद्मनागकम् ॥
 चैत्यञ्च रागवज्राख्यं मृदङ्गादेवीञ्च तथा^{१०} ।
 ज्वालाङ्कुलश्लानञ्च कङ्कालैश्च^{११} प्रपूरितम् ॥
 गृध्रैरपि परिपूर्णं सिद्धा च विरूपाख्यया^{१२} ।
 १३ वचुनदीर्गन्धजलं घोरं^{१४} घनसुपूरितम् ॥
 भुगुतिं मन्दकञ्चापि लघु उष्णं सुगोभितम् ।
 धूमेन लाञ्छनीं देवीं^{१५} कौमारीं शङ्करेश्वरीम् ॥

१ A योगीनिभिश्च । २ D स्तवस्तोत्र । ३ A C D omit this line :—

४ D ० तृतीयेके । ५ B एकादश्यां कुजवारे । ६ D कौमारि ।

७ B वह्निनापि । ८ B हरितकम् । ९ D करञ्ज० । १० A धवरम् ।

११ B संयुता । १२ A लम्बाद्वैश्च, D लम्बादेश्च । १३ B D विरू-

पाख्यका । १४ B बज्जनदी C D चक्षुर्नदी । १५ D घोरम् ।

१६ D लाञ्छनी देवी कौमारी शङ्करेश्वरी ।

पश्चात् भैरवं क्षेत्रेण^१ विनायकं षाण्मातुरम् ।
 सिंहास्यं व्याघ्रास्यं देवीं पुनः पुनः प्रपूजितम्^२ ॥
 पुष्पैर्धूपैश्च दीपैश्च सिन्धूरैश्च नैवेद्यकैः^३ ।
 लेह्यैः पेयैः मद्यैर्मसैः^४ पिष्टकैर्विविधैः युतैः ॥
 अहान्यपोषधं^५ कृत्वा निशायां देवीं^६ पूजितम् ।
 मोहचित्तं परित्यज्य वक्ष्यफलं प्रलभ्यते ॥
 रागीभी रागिनीभिश्च^७ जापमन्त्रध्यानेन च ।
 देवी दण्डकं कृत्वा च पश्चाच्च^८ भक्ष्यभोज्यकम् ॥
 चतुर्नैष्ठ्यं ज्ञानतीर्थं माघकृष्णे चतुर्थ्याम्^९ ।
^{१०}बुधवारं सुसंयुक्ते ज्ञानेश्वरीं प्रपूजितम् ॥
 ढकारबीजसञ्ज्ञातं विष्णुवीं^{११} श्यामवर्णकाम् ।
 जयन्तिनामचेत्रञ्च नैष्ठ्येनापि^{१२} संस्थितम् ॥
 भैरवं उन्मत्तकञ्च वर्णञ्च कृष्णसन्निभम् ।
^{१३}प्रकटीवृक्षसंयुक्तं अनन्तनागञ्च नील^{१४} ॥
 चैत्यं संस्कारवज्राख्यं मुरुजादेवौ^{१५} तथा अपि ।
 कलङ्कमपि श्मशानं दग्धशिरैश्च^{१६} पूरितम् ॥

-
- १ D क्षेत्रम् । २ D देवी पुनः प्रपूजितम् । ३ D नैवेद्यकम् ।
 ४ D लेह्यपेयैः मद्यमसैः । ५ B कल्पे उपोषधम् । ६ D निशायां
 देवि । ७ B योगीभि योगिनीभिश्च । ८ B तदन्ते । ९ B D चतुर्थेसु
 ज्ञानतीर्थे माघकृष्णे चतुर्थिके । १० B द्वादश्यां बुधवासरे, D बुधवारं ।
 ११ B वैष्णवीम् । १२ B राक्षसेन्द्रेण । १३ B प्रकटी, D प्रकटी ।
 १४ B नीलकम् । १५ A रुजादेवौ । १६ D ०शीरैश्च ।

शृङ्गारैरपि पूर्णञ्च सिद्धा^१गोरलिपाचका ।
 सरस्वतीमधुजलं श्रावर्त्तघनसंयुतम् ॥
 भुगुतिं पिष्टकं चापि तण्डुलानां सुपिष्टकम्^२ ।
 श्वानेन लाञ्छनां(ना)देवीं(वी) वैष्णवी^३ त्रिपुरा(ला)न्तकम् ॥
 ततः भैरवं चेचेशं विघ्नराजं स्कन्दमपि^४ ।
 ५[सिंहवक्त्रं व्याघ्रवक्त्रं मुदा च पूजित(तं) अपि ॥
 दीपैः पुष्पैश्च धूपैश्च नैवेद्यैः सिन्धुरैरपि ।
 पेयैर्लेह्यैर्मान्यैः मद्यैः पिष्टकैर्विविधैर्गणैः ॥
 दिवसोपोषधं कृतार्थिनीं च देवीं^६ पूजितम् ।
 मानचित्तं परित्यज्य वशीकलं(ल) फलं लभेत् ॥
 ध्यानमन्त्रजापेन च देवीस्तोत्रं पठित्वा च ।
 ततश्च भक्ष्यभोज्यकं पचयाम्यराजतीर्थं^७ ॥
 फाल्गुणकृष्णपञ्चमे^८ मञ्जेश्वरीं प्रपूजितम् ।
 तकारवीजसञ्जातां(ता) वाराही(हि) रक्तसन्निभां ॥
 ९एकां वकाख्यं चेत्रे च यमेनापि सुसंस्थितम् ।
 भैरवं कपालं चैव पिङ्गलवर्णं सुसन्निभम् ॥
 चूतञ्च वृचकं वापि कुलिकनागञ्च नीलम् ।
 चैत्यञ्च चित्तवज्राख्यं हास्यादेवीं अपि तथा ॥

१ A गोडलिपाचय, D गोदलिपाचय । २ D सुपीष्टकं । ३ A D विष्णुवी ।

४ B हेरम्बं शिखिवाहनं । ५ B omits the portion bracketted.

६ D कृतार्थिनी च देवी । ७ D पञ्चमराजतीर्थकं ।

८ D त्रयोदश्यां गुरुवारे । ९ D शकावकाख्यं ।

अट्टहासश्मशानञ्च कपालैश्च प्रपूजितम् ।
 मुशालिकाभिः पूर्णं च सिद्धा च कच्छपाख्यया ॥
 ग्रीतानदीमुक्तजल(लं) घनघनेन संयुतम् ।
 भुगुतिमपि पताकं पञ्चवर्णजं इति^१ ॥
 सिंहेन लाञ्छनीं देवीं वालाही^२ श्रीकण्ठं अपि ।
 पञ्चाङ्गैरवं चेत्रेशं हेरम्बं शिखिवाहनम् ॥
 सिंहवदनं व्याघ्रास्यं हर्षाच्च देवीं(वी) पूजितम्^३ ।
 पुष्पैर्दीपैश्च^४ धूपैश्च नैवेद्यैः सिन्धुरैरपि ॥
 मांसैः लेह्यैः पेयैः मद्यैः पिष्टकैः स्तण्डुलस्यकैः ।
 वासरे पोषधं कृत्वा रात्र्याञ्च देवीं(वी) पूजितम् ॥
 ईर्ष्याचित्तं परित्यज्य जम्भनं लभ्यते^५ फलम् ।
 आचार्यैराचार्यिणीभिः मन्त्रजापध्यानेन च ॥
 देवीस्तुतिस्तुतिं^६ कृत्वा ततश्च भक्ष्यभोज्यकम्^७ ।
 षष्ठं पश्चिमे^८ निधाने तीर्थं चैत्रकृष्णषष्ठ्याम्^९ ॥
 १० शुक्रवारेण संयुक्ते निधानेश्वरीं प्रपूजितम् ।
 पकारवीजसञ्ज्ञातं इन्द्रायणी च कुम्कुमम्^{११} ॥
 वारुणनामचेत्रञ्च वरुणेनापि संस्थितम् ।
 भैरवं रुरुनामाख्यं^{१२} वर्णं च पौतसन्निभम् ॥

१ D ०वर्णजुतमिति । २ D लाञ्छनी देवी वालाहि ।

३ B हर्षात् देवीं प्रपूजितं D देवी पूजितं । ४ D धूपैश्च दीपैश्च ।

५ A फलं लभ्यते, D फल लभ्यते । ६ A ०स्तुतिं स्तुतिं^० । ७ B तदन्ते भोजनं कृतं । ८ A D षष्ठं पश्चिमिमे । ९ B षष्ठ्यां चैत्रकृष्णके ।

१० B चतुदश्यां भृगुवारे । ११ B स ईश्वरी । १२ B ०नामं च ।

अश्वत्थं वृचकं चापि श्यामं कर्कोटनागकम् ।
 चैत्यञ्च रत्नवज्राख्यं गीतादेवीं^१ तथा अपि ॥
 लक्ष्मीवन्त श्मशानञ्च जानुभिश्च पूरितम्^२ ।
 चिलिचिल्लिकाभिः पूर्णं सिद्धापि जालंधरिपा^३ ॥
 चन्द्रभागा नदी खच्छी घणपूर्णं^४ पुरातनम् ।
 भुगुतिं मत्स्यकं चापि^५ मत्स्ययुगां^६ सुशोभितम् ॥
 नागेण लाञ्छनी देवीं दन्द्रायणीं^७(णी) मृत्युञ्जयम्^८(य)
 ततः^९ पश्चाद्भैरवं क्षेत्रेण दिमातरं च कुमारम्^{१०} ॥
 सिंहतुण्डं व्याघ्रतुण्डं अपि मुदा प्रपूजितम्^{११} ।
 पुष्पे धूपैश्च दीपैश्च सिन्धुरैः^{१२} नैवेद्यकैः^{१३} ॥
 लेह्यैः पेयैः मद्यैर्मान्सैः^{१४} पिष्टकैर्विविधैर्युतैः^{१५} ।
 दिने उपोषधं^{१६} कृत्वा त्रियामां देवीं^{१७}(वी) पूजितम् ॥
 दम्भचित्तं परित्यज्य स्तब्धनं फलं^{१८} लभ्यते ।
 योगिभिर्योगिनीभिश्च मन्त्रजापधानेन च ॥
 देवीस्तवं स्तोत्रं कृत्वा^{१९} ततश्च भक्ष्यभोज्यकम्^{२०} ।

- १ D ०देवी । २ D प्रपूरितम् । ३ B सिद्धा चैव जालन्धरी ।
 ४ A खच्छं पुरातनघनपूर्णम्, D पूर्णकम् । ५ B omits मत्स्यकञ्चापि ।
 ६ D मत्स्यायुगम् । ७ B ततः सुभैरवश्चैव D तत् पश्चात् । ८ D कुमारकम् ।
 ९ B सिंहतुण्डं व्याघ्रतुण्डं मुदा प्रपूजितं सदा । १० D सिन्दूरैः ।
 ११ B सुनैवेद्यकैः । १२ D मद्यमांसैः । १३ B रसैः । १४ A उपोषठं
 B वासरे पोषधं । १५ D फल । १६ D कृत्वा देवीस्तवं स्तोत्रं ।
 १७ B भोजनं कृतं ।

१[सप्तवायौ निर्मलतीर्थे राधाकृष्णसप्तम्याम् ॥
 शनिवारेण संयुक्ते निर्मलेश्वरीं प्रपूजितम् ।]
 चकार^२वीजसञ्जातं चामुण्डां(ण्डा) रक्तसन्निभाम् ॥
 देवीकोटाख्यं(ख्य) चेन्न च वायुनापि सुसंस्थितम् ।
 भैरवं संहाराख्यं च वर्णञ्च रक्तसन्निभम् ॥
 उडुम्बरवृक्षं चापि गौरवणं^३ च वाशुकि(कीं) ।
 चैत्यञ्च कर्मवज्राख्यं नृत्यादेवीं तथा अपि^४ ॥
 घोराब्धकारश्मशानं कवन्धेश्च प्रपूरितम् ।
 सिंहमुखैरपि पूर्णं सिद्धा च चरपतिपा^५ ॥
 वरुणनदीस्निग्धं^६ च वर्षघनसुपूरितम् ।
 भुगुतिं सि(न्धु)न्दूली चापि अञ्जनं च तथा अपि
 खलेन लाञ्छनीं देवीं चामुण्डां कपालभृतम्^७ ।
 पश्चाद्भैरवं चेन्नैवं गणाधिपं शक्तिधरम् ॥
 सिंहाशनं व्याघ्राननं^८ पुनः देवीं(वीं) प्रपूजितम् ।
 सुष्यै धूपैश्च दीपैश्च सिन्दूरैश्च^९ नैवेद्यकैः ॥
 लेह्यैः पेयैर्मद्यैर्मन्त्रैः पिष्टकैर्विविधैर्युतैः^{१०} ॥

१ B has the following for the portion bracketted :—

सप्तवाय्यौ निर्मलारख्ये सप्तम्यां राधाकृष्णके । मन्दवारे दर्शतीर्थौ निर्मलेश्वरीं
 पूजितं । २ B जकार० । ३ B ०वर्णा च । ४ B ०देवी वरप्रदा ।

५ B सिंहवक्तं व्याघ्रवक्तं सिद्धा च चरपतिका D चरमपन्तिपा ।

६ B स्निग्धा च । ७ B चामुण्डां सुकपालिकां D देवी चामुण्डा कपालभृत् ।

८ B ततः ... द्विमातुरं । ९ B व्याघ्रमुखं । १० D सिन्दुरैश्च ।

११ B रसैः ।

अहान्यपोषधं^१ कृत्वा क्षणदाजागरं कृतम् ॥
 मायाचित्तं परित्यज्य मारणं लभ्यते फलम्^२ ।
 रागिभी रागिणीभिश्च जापमन्त्रध्यानेन च ॥
 देवी दण्डकं सुत्वा च ततः^३ भक्ष्यभोज्यकम्^४ ।
 अष्टमैश्रे पुण्यतीर्थं ज्येष्ठकृष्णे च अष्टमे^५ ॥
 सर्ववारेण संयुक्ते^६ गोकर्णेश्वरीं(री) प्रपूजितम् ।
 सकारवीजं सञ्जातं महालक्ष्मीं चापि श्रितम्^७ ॥
 चरित्रं नाम चेन्न च ईशानेनापि संस्थितम् ।
 भैरवं भीषणाख्ये च वर्णं च पिङ्गलं^{१०} सन्निभम् ॥
 वटं च वृक्षसंयुक्तं तक्षकं रक्तवर्णकम् ।
 चैत्यं च श्रितवज्राख्यं लाक्षादेवीं अपि तथा^{१२} ॥
 क्रिकलालं(लः) अग्नानं च हादण्डैश्च पूरितम् ।
 व्याघ्रमुखैरपि पूर्णं सिद्धा च गोरापाख्यया ॥
 हेमवतीस्तेजलं(ल)^{१५} चण्डघ(न)णं सुसंयुतम्^{१६} ।

- १ B कल्पे उपोषधं D अहान्यपोषधं । २ A मारणं फलं लभ्यते
 D मारणं फलं लभ्यते । ३ B योगिभि योगिणीभिश्च मन्त्रजापध्यानेन च ।
 ४ D omits च । ५ B भोजनं कृतं । ६ B अष्टमैश्रे पुण्यतीर्थं अष्टम्यां
 ज्येष्ठकृष्णिके D अष्टमैश्रे । ७ B दर्शे सप्तवारे च । ८ B श्रितवर्त्मिकां,
 D महालक्ष्मीं चापि श्रितम् । ९ B चरित्रं च सुचित्रं च ईशानेनापि
 D चरित्रं ..... । १० B भीषणं भैरवं ख्यातं वर्णं च पिङ्गलं सन्निभं ।
 ११ A पिङ्गलं । १२ A वटं च वृक्षसंयुक्तं । B वटवृक्षं महावृक्षं ।
 १३ B वलप्रभा । १४ B व्याघ्रमुखं सिंहमुखं सिद्धा च गोलकाख्यया
 D व्याघ्रमुखैरपि पूर्णं.....गोरापाख्यया । १५ B हीमवती नदी
 स्तेजलं । १६ D चण्डघणसंयुतम् ।

१ भुगुतिं सर्वद्रवञ्च नानामांसं सुपानकम् ॥
 ध्वङ्गेण लाङ्कनीं देवीं^२ महालक्ष्मीं महेश्वरम्^३ ।
 ततः भैरवं चेत्तेशं लम्बोदरं^४ शक्तिधरम् ॥
 सिंहलपनं व्याघ्रलपनं मुदा च पूजितं अपि^५ ।
 दीपैः पुष्पैश्च धूपैश्च नैवेद्यैः सिन्धूरैरपि ॥
 पेयैः लेह्यैः मान्द्यैः मद्यैः पिष्टकैर्विविधैर्गणैः^६ ।
 दिवसं^७ पोषधं कृत्वा चेपादेवीं प्रपूजितम् ॥
 मातृव्यचिन्तं संत्यज्य उच्चातनसिद्धिं लभेत्^८ ।
 ध्यानिभिर्ध्यायिनीभिश्च ध्यानमन्त्रजापेन^९ च ॥
 देवीस्तोत्रं पठित्वा च ततश्च भक्ष्यभोज्यकम्^{१०} ॥
 नवमञ्च मध्ये लघौ^{११} सर्वमासे सर्वपक्षे^{१२} ।
 १३ [सर्वतिथौ सर्ववारे भैरवं च प्रपूजितम् ॥]
 ऊङ्गारवीजसञ्जातं भैरवं कृष्णवर्णकम् ।
 मध्यलघुं नाम क्षेत्रं मातृकाभिः परितृतम् ॥
 अष्टानामपि पीठानां^{१४} षोडशानां तथा अपि ।

-
- १ A भुगुति सर्ववर्णिं तथा अपि । २ D ध्वाङ्गेण लाङ्कणी देवी ।
 ३ B स ईश्वरी । ४ D रम्बोदरं । ५ B सदा । ६ B रसैः
 D मांसमद्यैः पिष्टकैर्विविधैर्गणैः । ७ B प्रत्यहं । ८ D सिद्धिसुच्चाटनं
 लभेत् । ९ D ध्यानमन्त्रेन जापि च । १० B तदन्ते भोजनं कृतं ।
 ११ B D मध्यलघौ । १२ B सर्वतिथौ D सर्वपक्षक ।
 १३ B has the following for this line सर्ववारे सुपर्वते ।
 योगिभिर्योगिनीभिश्च भैरवञ्च प्रपूजितं । १४ A पीठानां ।

चतुर्विंशतिपौठानां^१ मध्यात्मध्वलघुमिति ॥
 भैरवं सर्वदेवेशं वर्णञ्च खसमद्भुतम्^२ ।
 सर्ववृक्षैः समायुक्तं सर्वनागैः परितृतम् ॥
 चैत्यराजं श्रीखद्यम्भसर्वला(स्या)श्यादिभिर्वृतम् ।
^३श्मशानः(न) सर्वभिः वृत्यं करधादिभिस्संवृतम् ॥
^४सर्वभयैः परितृत्यं सिद्धाभिः सर्वभिरपि ।
 सर्वनदी परितृत्य^५ द्वादशभिश्च^६ तीर्थकैः ॥
 भुगुतिं मद्यमानैश्च सम्पूर्णनोक्ता युक्तिभिः ।
 अष्टवर्गै(र्गै) लाञ्छनञ्च अष्टमाढकाभिः संयुतम् ॥
 पश्चात् माढकान्^७ एकदण्डं षड्मुखमपि ।
 सिंहमुखौ व्याघ्रमुखौ प्रमोदेन प्रपूजितम् ॥
 पुष्पैर्धूपैश्च दौपैश्च सिन्धुराजैर्नैवेद्यकैः ।
^८मद्यमानैश्च लेह्यैश्च पेयैश्च नानापिष्टकैः ॥
 दिने^९ उपोषधं कृत्वा सर्वरीं देवं^{१०} पूजितम् ।
 पापचित्तं परित्यज्य ^{११}सर्वफलं प्रलभ्यते ॥
 आचार्यैराचार्यिणीभिः ध्यानमन्त्रजापेन च^{१२} ।
 भैरवदण्डकं स्तुत्वा पश्चाच्च भक्ष्यभोज्यकम्^{१३} ॥

- १ A ०पौठानां । २ B खसमद्युतिं D वर्णनखसमद्युति । ३ B श्मशानैः
 सर्वैः सुवृतं कवन्धादिभिः संवृत । ४ B D सर्वदेवैः परितृतं ।
 ५ D परीवृत्य । ६ B द्वादशैभिश्च । ७ B ततः माढकान् सर्वान्
 ८ B मद्यमानस-लेह्य-पेयैः नानासुपिष्टकैरपि । ९ B कल्पे ।
 १० D देव । ११ B सर्वं च लभ्यते फलं ।
 १२ B ०मन्त्रजापेन च D ०मन्त्रेण जापि च । १३ B भोजनं कृतं ।

तद्वत् पश्चात् द्वितीयञ्च^१ अष्टपीथं प्रकीर्तितम् ।
 दिग्विदिक्षु क्रमेणापि योगिनीनां क्रमेण च ॥
 पूर्ववन्ता नाम चेन्न चण्डेश्व(र)री स्थानोत्तरम् ।
 १अग्न्यालुभूप्रदेशञ्च नैऋत्ये वल्लु इति ॥
 दक्षिणेके वनस्थानं^२ पश्चिमे ये तल्ल इति ।
 वायव्यां फसिचेत्रे च ईशाने कति(टि)नामके^३ ॥
 पूर्वं चण्डेश्वरीवनं उत्तरं^४ उत्तरे कपिलाशकम् ।
 अग्रे पनातिसंज्ञञ्च^५ नैऋत्ये थोपदेशकम् ॥
 दक्षिणे अङ्गेश्वरीञ्च^६ पश्चिमे गोषु नामकम् ।
 वायव्ये गण्डतीले च^७ ईशाने को(कौ)शिकातीले^८ ॥
 इत्यग्रे इत्यं द्वितीयपीथैश्च^९ मातृकाभिः परिवृतम् ।
 द्वितीयं^{१०} चक्रपीठा(था)नां उक्तञ्च पूर्वयोगिभिः ।
 तद्वत् पुनः तृतीयञ्च अष्टपीठं(थं) प्रकीर्तितम् ॥
 तद्वच्चापि क्रमेणापि नेपालाच्च^{११} वहिरपि ।
 तृतीयं पीठ(थ)ञ्च मातृकाभिः परिवृतम् ॥
 तृतीयं पीठा(था)नां पूर्णं प्रउक्तं पूर्वयोगिभिः ।

-
- १ B पीठं द्वितीयञ्च D द्वितीयञ्च । २ B वज्जालुभूनामधेयं नैऋत्ये वल्लु
 स्मृतं । D नैऋत्यं । ३ B याम्पेकवनस्थानं च पाश्च्येतल्ल इत्यपि
 D पार्श्वेतल्लु इत्यपि । ४ B मातर्यां.....कतिसंज्ञकं D वायुव्यां ।
 ५ D omit उत्तरं । ६ B वह्नौ पनौति सङ्गञ्च ।
 ७ B यमदिक् अकेश्वरी देवी । ८ D ०तीलञ्च । ९ B कोशिकाख्यके ।
 १० B D इत्यमित्यं सुपीठैश्च । ११ B द्वितीयं । १२ B नेपाले च ।

इति सम्पूर्णं पीथं चतुर्विंशतिपीठकम्^१ ॥

एतैश्चक्रेस्तृ(त्)तीयेश्च श्रीस्वयम्भू परिवृतम् ।

अपि च^२ ।

प्रतिदेशे पट्टने च अष्टावष्टौ विभूषितम् ।

तस्माच्च अत्र नेपाले^३ बह्वपीठं(थं) प्रवर्त्तते ।

इत्येवं विविधैः पीठैः(थैः) नानापीठैः(थैः)^४स्समन्ततः ॥

परिवृत्य^५ सुसम्पूर्णं अत्र नेपालमण्डले ।

आचार्यैराचार्यिणीभिः योगिभिः योगिनीभिरपि^६ ॥

रागिभीरागिणीभिश्च ध्याचिभिः^७ ध्यानीभिरपि ।

एतैरपि सुविधिभिः पीठं(थं)सम्पूर्णं^८पूजितम् ॥

तस्मात् सर्वप्रसा(शा)दाच्च^९ सम्पूर्णं लभ्यते फलम् ।

सर्वपीठ(थं)प्रपूजाच्च तस्मात् खगाननां(ना) अपि ॥

तृतीयोऽध्याय उक्तेन विधिभिश्च प्रपूजितम् ।

तस्मात् खगानना पूज्या^{१०} सम्पूर्णं(णं) पीथपूजितम् ॥

ततः^{११} पश्चात् श्रीस्वयम्भू धर्मधातु प्रपूजितम् ।

प्रथमोऽध्याय उक्तेन विधिभिश्च प्रपूजितम् ॥

पश्चादपि मञ्जुश्रियं^{१२} जगद्गुरुं(रुं) प्रपूजितम् ।

१ A पाथकं । २ B omits अपि च । ३ B सुनेपाले ।

४ B नेपालेच । ५ A परिवृत्य, B परिवृत्य सुभद्रेण तिलुन्ति तत्र मण्डले ।

६ D योगिनीरपि । ७ B D ध्यानिभिः । ८ A एतैरपिभिः

विधिभिः । ९ B सर्व्व च । १० B तेषां सुप्रसादाच्च । ११ A पूज्यात् ।

१२ B ततः श्रीमत् । १३ D मञ्जुश्रीयं ।

३१

१[पुष्पै धूपैश्च गन्धैश्च दीपै नैवेद्यकैरपि ॥
 नामसंगीतिपाठञ्च कृत्वा गुरुं प्रपूजितम् ।]
 मानुषाश्च स्त्रियश्चापि मञ्जुश्रियं प्रपूजितम् ॥
 तस्मात् पुण्यप्रसा(शा)दाच्च सर्वविद्यान् प्रलभ्यते ।
 पीठसेवा^२समं पुण्यं नास्ति हि दिवि भूतले ।
 पीठाच्च^३ सर्वसिद्धिश्च^४ फलञ्च लभ्यते ननु ।
 पृथक् पृथक् पीठ(थ)से(शे)वात् पृथक् फलं प्रलभ्यते ॥
 सम्पूर्णपीठसेवायाः^५ सम्पूर्णफलं^६ लभ्यते ।
 इत्थं उक्तप्रकारेण पीठसेवा^७ कृतं अपि ॥
 मनुजादय मानुष्याः उक्त^८फलं प्रलभ्यते ।
 कनकमणिमयाङ्गे काञ्चनस्तम्भशोभे
 दशवलसुतगेहे केतुच्छत्रादिभूषे ।
 पटहसुरुजगीते सर्ववाद्यप्रवाद्ये^९
 विरमति शुभहेतुं आवयेच्छम्भुधर्मात् ॥
 इति श्रीगोष्ठङ्गपर्वते स्वयम्भूचैत्यभट्टारकोद्देशे ^{१०}तीर्थोप-
 तीर्थं पीथञ्च निरूपणगुणवर्णनो नाम
 पञ्चमोऽध्यायः ॥

१ B omits the portion bracketted.

२ D ०पाथञ्च कृत्वा गुरु ।

३ B तस्य ।

४ A ०शेवा० ।

५ A पीथाच्च ।

६ B जायते सिद्धिं ।

७ A ०पीथसेवायाः ।

८ D ०फल ।

९ A ०पीथसेवा । १० D उक्तं । ११ A C D शब्दवादन्तनादे ।

१२ B तीर्थोपतीर्थपीठोपपीठनिरूपणानां पञ्चमोऽध्यायः ।

षष्ठोऽध्यायः ।

[^१नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमः सङ्गाय^२ ॥]

ॐ नमः श्रीमते भगवते शाक्यसुनये नमः ॥

पुनरप्यथ मैत्रेय बोधिसत्व जगद्गुरुम् ।

भगवन्तं मुदा नत्वा सादरेण प्रपृच्छति ॥

भगवन्मुनिशार्दूल पुनर्वक्तुन्त्वमर्हति ।

इत्थं गुणमयं चेन्नं नेपालस्य विशेषतः ॥

नानापीठिभिः^३सम्पूर्णं नानाश्लशानपूरितम् ।

चयस्त्रि(त्रि)भिः कोटिदेवैः नानादेवीभिः^४ पूरितम् ॥

चीं(त्रि)शत्रिभिः कोटिनागैर्नागराजैः सुपूरितम् ।

अनेकैर्नागपत्नी(त्रि)भिः परिपूर्णं(र्ण) समन्ततः ॥

इत्थं गुणमय(यं) युक्तं तत्सर्वञ्च श्रुतं मया ।

भवतश्च प्रसादाच्च पुनर्वक्तुन्त्वमर्हसि ॥^५

कस्माद्धेतोः कस्य काले सर्वज्ञस्योपजातवान् ।

ख्यातं कीर्त्तिं धर्मधातुं वागीश्वरमितीरितम् ॥

अतीतैरपि भूतैश्च देवैश्च^६ मनुजैरपि ।

१ B omits the portion bracketted.

२ A नमो सङ्गाय ।

३ A ०पीथिभिः ।

४ D ०देविभि ।

५ B omits देवैश्च ।

ज्योतिरूपं जगन्नाथं श्रीस्वयम्भूं प्रद्वैरितम् ॥
 तथागतैश्च सर्वज्ञैर्भिच्छुभिच्छुष्पास(श)कैः ।
 सर्वैरपि देवैश्चापि श्रीस्वयम्भूं प्रकीर्तितम् ॥
 केनेत्यञ्च प्रभो नाथ केनेत्यं शासिनापि च ।
 केन च^१ कारेणापि वागीश्वर इतीरितम्^२ ॥
 कस्य नाथस्य काले च कस्य तथागतस्य च ।
 किं निमित्तं कृतमित्यं प्रकारेण केन अपि ॥
 किं किं प्रयोजनार्थञ्च नाथ तद्रूहि साम्प्रतम् ।
 इत्थं गुणमययुक्तं^३ धर्मधातो स्वयम्भुवः ॥
 धर्मधातु वागीश्वरं नामं केन प्रथापितम् ।
 तत्सर्वं ब्रूहि^४ श्रीप्रञ्च नाथ मयि कृपां कुरु ॥
 मद्भयमर्थं न हि नाथ सत्त्वानाञ्च हिताय च ।
 देवानाञ्च मनुष्यानां असुराणां तथा अपि ॥
 यक्षाणां राक्षसानाञ्च किन्नराणान्तथैव च ।
 भूतानां प्रेतानाञ्च तिर्यग्गाणां तथैव च ॥
 सर्वेषामपि सत्त्वानां हिताय च सुखाय च ।
 ब्राह्मणानां क्षत्रियानां च^५ वैश्यानां शूद्राणामपि ॥
 सर्वेषामपि सत्त्वानां विशेषेणात्र वाग्निनाम् ।
 भिक्षुणां भिक्षुणीनाञ्च उपाशिकानां तथैव च ॥
 उपाशिकानां सर्वेषां शिष्याणाञ्च हिताय च ।

१ D omits च ।

२ D इतिरितं ।

३ D गुणमयं युक्तं ।

४ D ब्रूही ।

५ D omits च ।

अधर्मिणां धर्मिणे धर्मिणाञ्च उद्धृतये ॥
 उद्धृतानां फलं(ल) प्राप्तुं पुण्यभोग्याय साम्प्रतम् ॥
 एवमुक्ते च मैत्रेय भगवान् प्रोक्तवानिति ।
 यथा त्वया प्रश्रुतञ्च तथा सत्वहिताय च ॥
 देवानां च मनुष्याणां हिताय च सुखाय च ॥
 गृणोषि मैत्रेय सर्वं वागीश्वरनामकथाम् ।
 साधु सुष्टु च^१ कृत्वा त्वं मनसि निश्चयङ्कुरु ॥
 सर्वलोकहितार्थञ्च गृणोषि वाचयाम्यहम् ।
 भूतपूर्वं च मैत्रेय कल्पेऽस्मिन् भद्रसञ्ज्ञके ॥
 चिरतलेन^२ कालेन अतिदीर्घगतेन च ।
 त्रिंशद्वर्षसहस्राणि प्रजानामायुषि स्थिते ।
 मानव्यादिमानवानां इति आयूद्धृते सति ॥
 तस्मिन् काले च मैत्रेय शोभावत्यां प्रदेशके ।
 श्रीनान्नि नगर्याञ्च श्रीभिश्च परिपूरिते ॥
 अनेकजनसङ्कीर्णं राजामात्यसपौरजैः ।
 ब्रह्मभिः चन्द्रियैर्वैश्वैः शूद्रादिविविधैर्जनैः ॥
 धनिभिः सार्थवाहैश्च पौरैश्च^३ जिनसेवकैः ।
 कर्मकरादिह्यभिभिरनेकैर्जनपूरिते^४ ॥
 ऋद्धे स्फोटे क्षेमे राज्ये^५ जनैश्च परिपूरिते ।

१ A सुष्टुञ्च । २ A चिरतलेन । ३ D omits पौरैश्च ।

४ D अनेकजनपूरिते ।

५ D क्षेमराजे ।

अनेकैर्मङ्गलैर्युक्ते सप्तरत्नैः प्रपूजिते ॥
 इत्थं गुणमयैर्युक्ते एक विख्यात ब्राह्मणः ।
 पत्न्या सह समायुक्तः अग्निहोत्री जटी व्रती(ति)॥
 चतुर्वेदाङ्गविज्ञाय ब्रह्मज्ञानविदाम्बरः ।
 सर्वेषां वेदशास्त्राणां पितामहमिवस्थितः ॥
 तस्यां नगर्यां^१ राज्ञश्च सः^२ सहुरुः पुरोहितः ।
 सर्वेषामपि कर्माणां^३ प्रसिद्ध भवति सदा ॥
 तस्य सुधर्मपत्न्या च एकं पुत्रं प्रसूयते ।
 द्वात्रिंशलक्षणधरं अग्नीतिव्यञ्जनैर्युतम् ॥
 सर्वलक्षणसंयुक्तं सर्वज्ञञ्च जगद्गुरुम् ।
 त्रिसाहस्रे महालोके चीरनिधौ चन्द्रमा इव ॥
 देवानां च मनुष्याणां शास्त्रा सर्वज्ञनायकः ।
 देवदेवाधिदेवानां पितामहमिवस्थितः ॥
 दुष्मीलं^४ वृक्षमाश्रित्य सर्वज्ञज्ञान प्रापितम्^५ ।
 देवानां च मनुष्याणां तथागतो जगद्गुरुः ॥
 नाम तस्य भर्मासुनिः^६ कनकेन समद्युतिः ।
 ज्ञानीनां^७ ज्ञाननाथोऽसौ शुभ्रपत्रे तु^८ चन्द्रमा ॥

१ D तस्या नगर्यां । २ D omits सः । ३ D विराणां ।

४ B इम्बिल, D दुम्बिरं । ५ A सर्वज्ञज्ञानेन प्रापितम् ।

६ D तस्या भर्मासुनिः । ७ D ज्ञानिनां ।

८ A omits तु ।

स्वर्गलोके विशेषेण मर्त्यलोके विशेषतः ।
 धर्मदेशकनाथोसौ सर्वज्ञश्च^१ जगद्गुरुः ॥
 पातालेशु च पापीनां रक्षक गुरुनायकः ।
 इत्थं सस्वयलोकेषु देवे मर्त्ये पातालजे ॥
 जगदानन्दकालेन(ए) ख्यातञ्च कनकमुनिम् ।
 सुधर्मराजो नामोहं नामार्थेन च सादृशम् ॥
 सुधर्माणां राजकल्पे भवामि तस्य सेवकः ।
 पिण्डपात्रादिपूज्यैश्च श्रयनासनभैषजैः ॥
 १[सङ्घभोज्यादिपूज्यैश्च श्रयनासनभैषजैः] ॥
 सङ्घभोज्यादिपूज्यैश्च तच्छेवक भवाम्यहम् ॥
 शोभावत्यां नगर्यां च यदा जात जगद्गुरुः ।
 कनकमुनीति नाम कनकेन च सादृशः ॥
 तस्य शिष्य अभूच्चहं सुधर्मराज आख्यया ।
 यत्र गुरुः प्रगच्छति^२ शिष्यैस्सह त्रिलोकिषु ॥
 तत्र तत्र प्रगच्छामि कनकमुनेः पृष्ठतः ।
 अनेकैर्भिर्बुभुक्षुणीभ्युपाश्रक उपासिकैः^३ ॥
 स्थविरस्थविरैस्साङ्गैः राजामात्यसपौरजैः ।
 ब्रह्मभिः चित्रियैर्वैशैः शूद्रैश्च अन्यजातिभिः ॥
 ४ः^४ पट्टनजैश्च अन्यत्र देशजैरपि ।

१ D सर्वज्ञश्च ।

२ B D omit this line.

३ D प्रगच्छन्ति ।

४ A उपासिकैः ।

५ D ग्रामजैः ।

दिशिजैश्च विदिशिजैः नानादेशजजातिभिः ॥
 मयापि शिष्यगणैश्च साङ्गं तत्रागत गुरुः ।
 कश्चिद्देशेषु देशेषु जात्रां कृता^१ क्रमेण च ॥
 धर्मापदेशकं कृत्वा क्रमेण च तत्रागतः ।
 श्रीशम्भुदर्शनं कृत्वा गुरुणा च प्रपूजितम् ॥
 पुष्पैर्धूपैश्च गन्धैश्च दीपैर्नैवेद्यैः पाठकैः ।
 धारणी^२भाषजै स्तोत्रैः चकार स्तुतिमादरम् ॥
 पञ्चाङ्गैश्चापि अष्टाङ्गैः प्रणिपत्य प्रदक्षिणाम् ।
 ततः पश्चात् पुनः नाकं शिष्यैस्सह प्रगच्छति ॥
 क्रमेण च चतुरांजं ततोऽपि त्रयस्त्रिंशके^३ ।
 इन्द्रस्य भुवने रम्य धर्मं देशयति नायकः ॥
 इन्द्रेण सह सर्वैश्च देवताभिः^४ परिवृतः ।
 ५धर्मं देशयामास कनक मुनिनायक ॥
 सुधर्मराजो नामोऽहं भवामि स इत्थं यदा ।
 बोधिसत्त्व सदाशक्तः तदाराधनतत्परः ॥
 तदा गुरोः प्रसा(शा)दाच्च दर्शयामि स्वयम्भुवम् ।
 मञ्जुदेवं गुरुञ्चापि वन्दयाम्यत्र च मुदा ॥
 वाराणस्यां नगर्यां च विहारे यत्र ख्यान्तिके ।
 तदा विक्रमशीलसि^६ विहारे वसदुत्तमः ॥

१ B कृतां ।

२ B धारणै ।

३ D त्रयस्त्रिंशके ।

४ A देवताधिः, D देवताधि ।

५ B धर्मश्च ।

६ D विक्रमशीलस्य ।

धर्मश्रीमित्रो नामोऽयं भिक्षुः पण्डितकञ्चुकः^१ ।
 धर्मं दिदेशयामास नामसङ्गीतिं च कथाम् ॥
 ब्रह्माभिः क्षत्रि(ची)यैर्वैश्यैः शूद्रैश्च अन्यजातिभिः ।
 वंशिज्यैर्गणैस्साद्धैर् पर्वत्तत्वा काश्यामपि ॥
 जैरन्यजैर्वापि देशजैर्ग्रामजैरपि ।
 अनेकैर्मानुषैर्वापि पर्वत्तत्वात्र मण्डले ॥
 व्याख्यात्य नामसङ्गीति(तिं) नाम्ना सादरयुक्तिः ।
 द्वादशाक्षर अर्थानि जातो वक्तुर्न शक्तधीः ॥
 ततः चिन्तापरो जातः श्रुतपूर्वमनुस्मरन् ।
 इतोऽख्युत्तरदिग्देशे मञ्जुश्रीनाम पर्वतः ॥
 ख्यातः पञ्चशीर्षस्तत्र बोधिसत्वो गुणोदधिः ।
 मञ्जुश्रीस्तत्परं ज्ञात्वा गत्वा पृच्छामि चिन्तयन् ॥
 चीनप्रदेशकैराज्ये अनेकैः जनपूरितो ।
 नानामङ्गलसम्पूर्णं ऋद्धे स्कीते^२ मनोरमे ॥
 अनेकैर्वि(वि)द्याभिर्युक्ते मञ्जुश्रि(श्री)य प्रसा(शा)दतः ।
 त्रिसाहस्रमहालोके विद्याया प्रतिपूरिते ॥
 आयामं अथ व्यायामं अष्टमाभै(भैः) सुविस्तरे ।
 सप्तभिः परिखावृत्य महाप्रमाणराज्यके ॥
 कुकूट^३ सम्पातमात्रेण ग्रामैर्देशैः प्रपूरिते^४ ।

१ D भिक्षुकञ्चुक० । २ B omits ग्रामजैः । ३ A अन्यैकैः ।

४ D मञ्जुश्रीं तत्परं । ५ D ०सम्पूर्णे ऋद्धे स्कीटे ।

६ D ०कुकुट । ७ A पूरिते ।

पट्टनैर्नैर्गमैराष्ट्रे राजधानिभिः पूरिते ॥
 ईदृशं गुणमयं राज्यं त्रैलोक्येऽपि सुदुर्लभम् ।
 त्रिसाहस्रे महालोकेऽमरावतीमिवस्थितम् ॥
 तस्या नगर्याभ्यन्तरे^१ सुराजधानिप्रदेशके ।
 पञ्चशीर्षनामगिरिं पञ्चरत्नमयैर्दृतम् ॥
 तस्योपरि हृदमेकं तन्मध्ये सुप्रासादकम्^२ ।
 मञ्जुश्रियं जगन्नाथं पत्नीभ्यां सह संस्थितम् ॥
 अतीतैश्च प्रत्युत्पन्नैर्जिनैरपि प्रसंसितम् ।
 तस्मिं गुरौ मञ्जुदेवे द्रुतं गत्वा पृच्छाम्यहम् ॥
 नास्तेन मञ्जुदेवोऽयं मञ्जुश्रीप्रतिरूपजः ।
 श्रिया लक्ष्या गुणेनापि तत्सादृशं न हि कश्चित् ॥
 श्रावकानामपि नाथ प्रत्येकानां तथैव च ।
 महायानानां सर्वेषां विद्यानां गुरुःसिद्धकः^३ ॥
 भिक्षूणां भिक्षुणीनाञ्च उपाशकानां तथैव च ।
 उपाशिकानां सर्वेषां विद्यानां नाथ स्थापितम् ॥
 तन्त्रानामपि नाथश्च पौराणिकानां तथा ।
 ज्योतिषाणाञ्च नाथोऽसौ औषधीनां तथैव च ॥
 चतुर्वेदादिशास्त्राणां नानाभाषिकानामपि ।
 लोकोत्तरादिगाथानां प्रज्ञापारमितार्थकः ॥
 देवानामपि दैत्यानां गन्धर्वानां तथैव च ।

अक्षरादीनां सर्वेषां नानाभाषासुविद्गुरुः ॥
 देवासुरमनुष्याणामक्षराणाङ्गुरुः अपि ।
 अन्येषामपि विद्यानां गुरुश्चासौ त्रिलोकिषु ॥
 रत्नाकाराणां नाथोऽसौ खर्णकाराणां तथैव च ।
 लोहकाराणां शिल्पानां सर्वविद्यानां तथैव च ॥
 वाणिजानां^१ कृषीणाञ्च तुलानाञ्च तथैव च ।
 न्यायानां उ(द्ध)द्धाराणाञ्च उत्क्षेपानां तथैव च ॥
 सर्वेषां काष्ठकाराणां गृहकाराणां तथापि च ।
 कर्मकराणां सर्वेषां विश्वकर्मा इव स्थितः ॥
 चित्रकाराणां^२ लेखिणां लिपिकर्म प्रकाशिताम् ।
 नानादेशजभाषाणां गुरुनाथः प्रसिद्धकः ॥
 तस्य पत्नीद्वय^३श्चासौदरदा मोक्षदापि च ।
 केशिन्युपकेशिन्यौ प्रतिरूप्यौ प्रख्यापिता ॥
 देवीनामक्षराणाञ्च किन्नरीणां तथैव च ।
 नागीणां दैत्यस्त्रीणाञ्च गुरु माता प्रकीर्तिता ॥
 ब्राह्मणीनां क्षत्रिणीनां वैश्यनीनां तथैव च ।
 शूद्रानीनाञ्च सर्वासां विद्या माता प्रकीर्तिता ॥
 तन्तुवस्त्रकारीणाञ्च नानासुवस्त्रकारी(रि)णाम् ।
 दूष्यासु वस्त्रकारीणां गुरु माता प्रद्विरिता ॥
 सर्वेषां नारिविद्यानां नर्तकीनाञ्च गानिनाम्^४ ।

१ D वाणीजानां । २ D चित्रकालानां । ३ D तस्या पत्न्यद्वयः ।

४ D गानिनां ।

शिल्पकर्मकरादीनां विद्या माता प्रकीर्त्तिता ॥
 मानूष्याणाञ्च सर्वेषां मञ्जुदेव जगद्गुरुः ।
 १सर्वास्तपि च विद्यासु मञ्जुश्रिमिव संस्थिताः ॥
 मानुषीणाञ्च सर्वासां वरदा मोक्षदा अपि ।
 सर्वासां नारिविद्यानां केशिनी उपकेशिनी ॥
 मञ्जुदेव जगन्नाथ वरदा मोक्षदा सह ।
 यत्र स्थित्वात्र गच्छामि पृच्छयामि च अर्थकम् ॥
 नामसङ्गीतिव्याख्यानं द्वादशाक्षर अर्थकम् ।
 श्रुत्वा च मनसि धृत्वा तत्र गन्तुं च निश्चयम् ॥
 तस्मिन्काले कर्कूच्छन्द^१ नाके तिष्ठति नायकः ।
 येन येन मार्गेणाहं गच्छामि कतिभिर्दिनैः ॥
 कतिमासैः कतिपक्षैः कतिवर्षैः सम्प्रापयिष्यति ।
 चीनदेशे पञ्चशीर्ष^२ गच्छामि निश्चयं द्रुतम् ॥
 येन दिशा च मार्गेण गच्छाम्यहं यत्र सुखम् ।
 इति निश्चित्य धर्मश्रीं प्रस्थानञ्च चकार सः ॥
 दिनैः पक्षैः क्रमेणैव अत्र नेपालमण्डले ।
 समायातः स धर्मश्री^३ भिक्षुः पण्डितकञ्चुकः ॥
 क्रमेण विषयन्तस्य नेपालस्य विशेषतः ।
 प्राप्तवान्सोऽपि यन्नाञ्च धर्मश्री नाम पण्डितः ॥

१ D सर्वासुपि च विद्यासु मञ्जुश्रीमिव संस्थिता ।

२ D ककुच्छन्द ।

३ D ०शीर्ष । ४ D सद्धर्मश्री ।

प्रथमं श्रीस्वयम्भूं च दर्शनं प्राप्तः स भिक्षुकः ।
 ततः पुष्पैश्च धूपैश्च गन्धैर्नैवेद्यदीपकैः^१ ॥
 फलमूलादिभिर्योग्यैः पूज्ययोग्यैश्च विस्तरैः ।
 पूजयामास भावेन धारणीस्तोत्रपाठकैः^२ ॥
 कश्चित्पञ्चप्रणामेन अष्टाङ्गेणापि च मुदा ।
 श्रवयामास भावेन स्वयम्भूं जगदीश्वरम्^३ ॥
 लोकोत्तरादिभाषैश्च विविधैर्भाषजैरपि ।
 स्तोत्रयामास भावेन धर्मश्रीमित्रभिक्षुकः ॥
 पुनः पुनः प्रदक्षिणां कारयामास शम्भूवम्^४ ।
 धर्मश्री नाम भिक्षुश्च भिक्षुपण्डितकञ्चुकः ॥
 ततः सोऽपि शम्भुस्थानादुत्तराभिमुखं गतः ।
 क्रमेण विषये तस्मिन्प्राप्तवान्सोऽपि यत्नतः ॥
 अथ मञ्जुदेव नाथ ज्ञानवान्तस्य दूरतः ।
 पञ्चाभिज्ञाख्यज्ञानेन ज्ञात्वैवमिह तिष्ठति ॥
 दिव्यचक्षुश्च श्रोतश्च घ्राणश्चैव परचित्तकम् ।
 पूर्वनिवासाज्ञानञ्च ज्ञेयञ्च पञ्चाभिज्ञकम् ॥
 भूतं भविष्यं वर्तमानञ्च अतीतानागतमपि ।
 तत्सर्वं सम्प्रजानाति मञ्जुश्री परम^५गुरुः ॥
 देवदेवाधिदेवानां नाथ नाथ जगद्गुरुः ।

१ D गन्धनैवेद्यदीपकैः ।   २ D पाथकैः ।   ३ D स्वयम्भुजगदीश्वरं ।
 ४ D संभुवं ।   ५ D परमो ।

पितामहादिदेवानां पितामहमित्युच्यते ॥
 सर्वविद्यानां नाथोऽसौ सर्वज्ञानां तथा अपि ।
 षट्शास्त्रादिवेदानाञ्च चतुर्वर्णा^१मपि वेदजाम् ॥
 सर्वेषामपि विद्यानां नाथ नाथ जगद्गुरुः^२ ।
 मञ्जुश्रीगुरुमादृश्यं^३ त्रैलोक्येऽपि सुदुर्लभम् ॥
 इत्थं त्रैलोक्यनाथेन पश्यति^४ दिव्यचक्षुषा ।
 पञ्चाभिज्ञो मञ्जुदेव ज्ञातवान्दूरतश्च तम् ॥
 अथ मञ्जुदेव नाथ तदागतं प्रजानितम् ।
 तस्माच्च मञ्जुदेवेन च्छद्भिज्ञानञ्च संस्मृतम् ॥
 समृद्धिदर्शनार्थञ्च माययेत्थं विनिर्मितम् ।
 शार्दूलकेशरी द्वाभ्यां हरं भूमौ न्यवाहयत्^५ ॥
 मञ्जुश्रीदेवमाचार्यं दृष्टवान्स च दूरतः ।
 धर्मश्रीनामभिचुष्य दृष्टाज्जातञ्च संग्रथम् ॥
 अयं नहि च मानुष्या देवो भवति केवलम् ।
 मनुष्याणामिदं^६ च्छद्भिं कस्मिञ्चित् भुवने नहि ॥
 इति दृष्ट्वा विचिन्त्योपि धर्मश्री नाम पण्डितः ।
 कदाचिदपि न श्रुतं दृष्टमपि पुनः कथम् ॥
 भूतेषु वर्त्तमानेन कथिते बौद्धशास्त्रके ।
 कस्मिञ्चिद्दृष्टं न श्रुतं [इत्थं च्छद्भि च प्रापितम् ॥]^७

१ B चतुर्वेदामपि । २ D जगद्गुरुं । ३ D ०गुरुणा दृश्यं ।

४ D पश्यन्ति ।

५ D न्यवाहयेत् ।

६ D मानुष्याणां ।

७ B omits the portion bracketted.

इत्थं ऋद्धं च संप्राप्तं देवलोकेशु गौरवम् ।
 स्वर्गलोके विशेषेण नोक्तञ्च पूर्वपण्डितैः ॥
 शार्दूलकेशरी^१द्वाभ्यां हरं भूमौ व्यवन्धतः ।
 विष्णुना न समर्थायं ऋद्धिं च सम्प्रकुर्वतः ॥
 विष्णुना अपि देवेन वृषाभ्यां हरं सम्बन्धन् ।
 कृषिभूमौ विशेषेण हरञ्चापि न्यवाहयन् ॥
 हरिणापि च देवेन यद्वद्धूलं न्यवाहयत् ।
 मानुषैः(स्यैः)रपि सर्वैश्च तद्वत् कृषिं च कारितम् ॥
 मानूष्याणामपि लोके मनुषीणां^२ चापि कुतः ।
 इत्थं ऋद्धिं च संप्राप्तं कथं देव न उच्यते ॥
 अवश्यं भवति देवः सर्व(ज्ञ)ज्ञः सर्वविदुः ।
 तेन च पुरुषेणापि मञ्जुश्रि(श्री)यं न जानति ॥
 इत्थं विचिन्त्य धर्मश्री आजगाम तदन्तिकम् ।
 हरधृतकृषिकस्य पृच्छामि मनसि कृतम् ॥
 भो महानृद्धिपुरुष कश्चित्मार्गं च देशसि ।
 उत्तरापथमार्गं गमनाय चीनदेशकम् ॥
 केन दिशेन^३ मार्गेण उत्तरापथं गम्यते ।
 चीनदेशे मञ्जुश्रियं मया^४ कृताय दर्शनम् ॥
 तं प्रपृच्छामि यत्नेन मार्गश्रवणकृद्भयः ।

१ D केशलि । २ D मानुषीनां । ३ D दीशेन . . . पथ गम्यते ।

४ D महा ।

इत स्थानात् कियदूरं मञ्जुश्री नाम पर्वतम् ॥
 कतिदिनैः पक्षैर्मसैः कतिवर्षैः(र्षेः)सुदूरकम् ।
 केनापि च प्रकारेण गम्यते भवति श्रुतम् ॥
 निर्द्देशयतु तं मार्गं येन प्राप्ता भवामि तत् ।
 तेन मार्गञ्च दृष्टं मे भो महानृद्धिप्रापकः ॥
 भवतश्च प्रसादाच्च मह्यं कृपां दयाङ्कुरः^१ ।
 केन केन प्रकारेण गच्छाय ब्रूहि सत्प्रभो ॥
 एवमुक्ते अपि सद्य मञ्जुदेव जगद्गुरुः ।
 धर्मश्रीमित्रं(त्र) भिक्षुञ्च आजगाम प्रफुल्लितः ॥
 भो धर्मश्रीनाम भिक्षुः त्वया श्रुतं वचाम्यहम् ।
 मञ्जुदेवस्य^२ नाथस्य पन्थानं नगरमपि ॥
 इतस्थानात् महान्दूरं^३ पन्थानमतिदुष्करम् ।
 कतिवर्षेण मासेन भवता च इति श्रुतम् ॥

अपि च ।

हिमालयमपि मार्गं हिमेन च सुपूरितम् ।
 तस्मादपि च शीताच्च महद्दुःखञ्च पन्थकम्^४ ॥
 गङ्गरयुक्तपन्थानमतिदुःखं महत्तरम् ।
 वक्रपन्थं अतिदीर्घं अतिघोरं सुशीतलम् ॥
 तस्माच्च कारणादेव शामयि^५ च विनापि च ।

१ D कुरुः ।

२ C मञ्जुश्रीदेवस्य ।

३ D महादूरं ।

४ D पञ्चकं ।

५ A D शामयिं ।

कथं तयात्र गन्तव्यं मयोक्ताञ्च तुभ्यं किलः ॥
 इति ज्ञात्वा तया सद्य रात्रि एक विशेषतः ।
 मयि वासङ्कुरु भिक्षो वचामि त्वद्वितार्थकम् ॥
 इत स्थानादेकवर्षात् सम्प्राप्तं चीनदेशकम् ।
 इति ज्ञात्वा तया सद्य वासं^१ मम मन्दि(ण्डि)रे ॥
 भो प्राङ्गनक^२ भिक्षो किल दूरात्^३ त्वमागताः ।
 अतिखेदञ्च प्राप्तोऽसि चिह्नमि सुखमण्डलात् ॥
 केनार्थमागतो भिक्षु किमागमनं प्रयोजनम् ।
 अतिदूरं दुष्करम्यान्धं घोरं भवता^४ वाञ्छितम् ॥
 कुरु प्रातस्वसुत्याय स्वाभिप्रायं कुरु तया ।
 यत्कार्यं श्वस्तने कृतं^५ तत्कार्यं कुरु ग्रीष्मकम् ॥
 एवमुक्ते कविर्भिक्षु धर्मश्री नाम वीरकः ।
 तुष्णीम्भावात्परं जातं भवेदनुमतञ्च तत् ॥
 निमन्त्रितमिदं मत्वा मञ्जुदेवे जगद्गुरौ ।
 धर्मश्री नाम भिक्षुर्हि मनसा स्वीकृतं परम् ॥
 मञ्जुदेवोऽपि सर्वज्ञः परचित्तज्ञानपरः ।
 धर्मश्रिया च भिक्षुणा स्वीकृतं जातं सहुरः^६ ॥
 इत्थं ज्ञात्वा मञ्जुदेव हलं ग्रीष्मं प्रमुच्यति ।
 तया तत् सिंहशार्ङ्गलौ ऋद्धा^७न्तर्द्धापयन्ततः ॥

१ D वासं च ।

२ B प्राङ्गनक ।

३ B कियदूरात् ।

४ D पाथं घोरं भवति ।

५ D कृत्वा ।

६ D जात सदगुरु ।

७ D ऋद्ध्या ।

अथापि सिंहशार्दूलौ मञ्जुदेवप्रभावतः ।
 खपथादपि सुग्रीध्रं चान्तर्द्धानं भवेदपि ॥
 लाङ्गलमपि तत्रैव स्थापयामास सहस्रः ।
 ज्ञानादपि कृतं पश्चात् ज्ञानभूमिं प्रदर्शिता ॥
 ज्ञानीनां^१ ज्ञाननाथेन मञ्जुदेवेन शासिता ।
 ज्ञानेनापि कृतात् पश्चात् ज्ञानभूमिं प्रकीर्त्तिता ॥
 इदानीं तद्भुवि स्थाने ब्रह्मैश्वर्यैरपि ।
 वैश्वैश्च शूद्रकैर्वापि अत्र नेपालवासिभिः ॥
 देशजैर्ग्राम(मि)जैर्वापि अत्र जैरन्यजैरपि ।
 देवैर्नागैश्च सर्वैश्च मञ्जुश्रीकृष्णभूरिति ॥
 न तद्दहति भूम् वज्रि प्रावानामिति कथ्यते ।
 अत्र जैरन्यजैः सर्वैर्विख्यातद्यौकसैरपि ॥
 स्वर्गं मर्त्यं च पाताले देवासुरमनुष्यकैः ।
 मञ्जुदेवकृष्णभूमिं^२ विख्याता च त्रिलोकिषु ॥

अपि च^३ ।

मञ्जुदेवेन गुरुणा केनेत्यं कृषिकारितम् ।
 नेपालवासिभिर्लोकैर्न ज्ञाता ज्ञाताय अपि^४ ॥
 पूर्वत्रवासिभिर्जनैर्न ज्ञातं कृषिकर्मकम्^५ ।
 मञ्जुदेवप्रसादाच्च तत्र लोकैः प्रजानितम् ॥

१ D ज्ञानिना । २ D ०भूमि । ३ D omits अपि च ।

४ D न ज्ञाताय मुदा अपि । ५ D ०कर्मिकं ।

ततः प्राङ्गणेन^१ सार्द्धं मञ्जुदेव जगद्गुरुः^२ ।
 येन श्रीशम्भुमार्गेण तेनापि स्व(स्व)गृहं ययौ ॥
 अथ मञ्जुदेवः(व) प्रास्ता श्रीस्वयम्भू जगद्गुरुम् ।
 प्रथमं दर्शनं कृत्वा ततस्तस्मै प्रणामकम् ॥
 पञ्चाष्टाङ्गेन योगेन प्रणिपत्य पुनः पुनः ।
 त्रयः सप्तः पञ्चवारं प्रदक्षिणां(णा) कृतं मुदा ॥
 गाथाभिसंस्कृतैर्वापि धारणीभिश्च भाषजैः ।
 विविधैस्तोत्रयामास स्वयम्भुवे पुनः पुनः ॥
 ततः पञ्चाङ्गमश्रिया भिक्षुणापि मुदापि च ।
 श्रीस्वयम्भू जगन्नाथं^३ गुरोः प्रसा(शा)दाच्च दर्शितम् ॥
 पञ्चप्रणामकेनापि अष्टाङ्गेणापिच मुदा ।
 बद्धधा च प्रदक्षिणं^४ पुनः पुनश्चकार सः ॥
 श्रीस्वयम्भू जगन्नाथं प्रणिपत्य च आदरात् ।
 मञ्जुदेवप्रसा(शा)दाच्च स्वयम्भू च प्रदर्शित ॥
 धर्मश्रीमित्रभिक्षुश्च मञ्जुदेवस्य पृष्ठतः ।
 यत्र यत्र प्रगच्छति^५ तत्र तत्र स गच्छति ॥
 पञ्चाष्टाङ्गप्रणामाच्च बद्धधा च प्रदक्षिणात्^६ ।
 स्वयम्भुवः(व) सकाशाच्च^७ स्वगृहञ्च प्रगच्छति ॥
 धर्मश्रीमित्र भिक्षुश्च तत्पृष्ठतः समागतः ।

१ B प्राक्जनेनहु । २ D प्रकीर्तितं । ३ D श्रीस्वयम्भुजगन्नाथं ।

४ D प्रदक्षिण्य । ५ D प्रगच्छन्ति । ६ D प्रदक्षिणा ।

७ D प्रसादाच्च ।

मञ्जुदेव पृष्ठ गत्वात् मञ्जुदेवं न जानितम्^१ ॥
 मञ्जुदेव च शास्तापि तस्माच्च क्रमेण गतः^२ ।
 मञ्जुश्रीपर्वतगृहं सम्प्राप्तवान्सुदूरतः ॥
 वरदामोचदादेव्यौ दूरेणापि प्रदर्शितम् ।
 एकां स्वर्णकमण्डलुं^३ स्वर्णभृङ्गारधालि(रि)काम् ॥
 इत्थं गृह्य मुदा देव्यौ द्वारे तिष्ठ(ति)तः सादरम् ।
 अर्थं कृत्वा प्रणिपत्य गृहे प्रवेश नायकः ॥
 ततः प्राङ्गणेन सार्द्धं मञ्जुदेव^४ गृहं विप्रत् ।
 यत्र आसनं प्रज्ञप्तं वरदा मोचदा अपि(पिः) ॥
 तत्रविश्य मञ्जुदेवः धर्मश्रिया अपि सह ।
 धर्मश्रीरपि भिक्षुश्च योग्यासने न्यषीततः ॥
 एवं कृत्वा ततः पश्चात् मार्गकृतव्यथाश्रमम् ।
 शान्तात् पश्चात् ते देव्यौ च मञ्जुदेवं प्रपूजितम् ॥
 पञ्चामृतादिभिः पञ्च प्रक्षुर्वानैस्तुभोज्यकैः ।
 फलमूलादिभिर्भोज्यैर्मञ्जुदेवं(व) प्रपूजितम् ॥
 ततः प्राङ्गणकं भिक्षुं वरदा मोचदापि च ।
 फलमूलादिभिर्भोज्यैश्चकार भोजनं मुदा ॥
 भोजयामास अत्यर्थं गौरवेण स्वादरात्^५ ।
 ततस्तेन 'धौताहस्तौ अपणीतं च पातकम् ॥

१ D न जातिकं ।

२ D मञ्जुदेवश्च शास्तापि तस्माच्चक्रमे गतः ।

३ D 'कमण्डलं ।

४ D मञ्जुश्रीच ।

५ D स्वमादरात् ।

६ D धाताहस्तौ अपशीतच्च ।

धर्मश्रीसंज्ञकभिर्दुः^१ मञ्जुदेवं समागतः ।
 मञ्जुदेवोऽपि सर्वज्ञ धर्मश्रीमित्रेण सह ॥
 विविधां मोदनीञ्चापि कथाञ्च भनति^२ प्रभुः ।
 मञ्जुदेव गु(रु)रुः प्रास्ता धर्मश्रीमित्रमुक्तवान्^३ ॥
 भो धर्मश्रीसंज्ञ मित्र केनार्थं त्वमिहागतः ।
 मञ्जुदेवस्य वृत्तान्तं श्रुतं त्वया कथं कथम् ॥
 चीनदेशं महादूरं अतिदुष्करं(र) वत्सकम् ।
 पूर्वाक्तेन मया तुभ्यं शीतेन चातिदुष्करम् ॥
 त्वमागतः कुतः स्थानात् कार्य्यं ते किं किमस्ति च ।
 तत्सर्वं ब्रूहि मे भिक्षो प्रागमनार्थकमपि ॥
 मञ्जुदेवोऽपि सर्वज्ञः अस्मिन्काले चीने न हि ।
 कुत्रास्ति कुत्र गतं न ज्ञास्यामि श्रुतमात्रकम् ॥
 इत्थं सर्वेभ्य लोकेभ्य वा(त्ता)र्त्तां श्रुतं चीनजादपि ।
 अत्र नेपालजं वा(चा)पि मयापि श्रूयतेऽनिशम् ॥
 भवानपि च भो भिक्षो अतिदुःखेन प्रागतः ।
 कुतोऽपि च सुदूराच्च पन्थानादत्र चागतः ॥
 एवमुक्ते स धर्मश्रीरविज्ञातं च युक्तिकम् ।
 मञ्जुदेवं^४ जगन्नाथमुवाच खल्वृत्तिकथाम् ॥
 भो महापुरुष विद्वान् वाराणस्याहमागतः ।
 विहाराद्विक्रमाख्याच्च^५ अत्र नेपालमण्डले ॥

१ D धर्मसंज्ञकभिर्दुःख ।

२ D मोदनी चापि कथां च भवति ।

३ D उक्तवान् ।

४ D मञ्जुदेवः ।

५ D विहारा विक्रमाख्याच ।

अपि च ।

नामसङ्गीतिव्याख्यानं कथयामि पर्षदि ब्रह्म ।
 द्वादशाक्षर अर्थानि वक्तुं मया न शक्यते ॥
 पण्डितानां(च) सर्वेषां नाममपि न ज्ञायते ।
 द्वादशाक्षरस्यार्थञ्च वक्तुं ज्ञातुं^१ न शक्यते ॥
 कर्णमुखपरंपरात् मयापि कथञ्चिच्छ्रुतम् ।
 मञ्जुश्रीजगन्नाथ चीनदेशे प्रतिष्ठति ॥
 वाराणस्या^२ नगर्याञ्च प्रायामि अत्र मण्डले ।
 कालोऽपि तोऽसौ सप्तघटितस्य रात्रीं गतः ॥
 सुप्रलापा^३ तयोश्चापि मञ्जुश्रिया प्रजानितम् ।
 धर्मश्रीमित्रभिर्भुञ्ज मञ्जुदेवेनापि सह ।
 मुखसंरञ्जनीं सुकथां^४ नानाविधां कथामितः ।
 ततो रात्रौ ददौ तस्मै शयनार्थञ्च^५ कष्टकम् ॥
 तत्र गत्वा क्षणं सुप्तं^६ धर्मश्रीमित्र उत्थितः ।
 धर्मश्री(श्रीः) सुकविभिर्भुः मनसि प्राप्तञ्च संशयम् ॥
 अत्यर्थं आश्चर्य्य प्राप्तं तेषां च दर्शनेन च ।
 आर्य्यश्च^७ पुरुषो यो(य)हि सत्त्वेष्वपि च श्रेष्ठकः ॥
 त्रिसाहस्राधिकञ्चैव तत्स्थानमतिश्रेष्ठकम् ।
 त्रिसाहस्रे महालोके तेन च सा(शा)दृशं न हि ॥

१ D ज्ञान ।

२ D वाराणस्यां ।

३ D सप्रलापात् ।

४ D मुखसंरञ्जनीं सुकथां ।

५ D कोष्ठकं ।

६ D सुप्तं ।

७ D आश्चर्य्यं

गुणेन च सुवर्णेन तेजसा सु(ग्नि)(ग्नि)यापि च ।
 भविष्यन्ति अवश्यं ते देवाश्च मानवा न हि ॥
 ईदृशं ऋद्धिसंप्राप्तं देवल्लोके न विद्यते ।
 मानवानां कुतो एवं केवलं देवनिश्चयम् ॥
 स्वयम्भु(व)वः प्रभावाच्च नाकादवश्यमागताः ।
 मया चापि श्रुतं पूर्वं स्वयम्भुव कथामपि ॥
 कनकमुनेः प्रशादाच्च वाराणस्यां विशेषतः ।
 श्रीस्वयम्भू जगन्नाथं^१ त्रैलोक्य उत्तमं प्रभुम्^२ ॥
 श्रिया लक्ष्म्या गुणेनापि भुवने नक्षत्रेण^३ च ।
 प्रथमं शम्भुवः पूज्ये कर्मकर इव स्थितः ॥
 मानवं न हि तस्माच्च केवलं देव एव तु ।
 द्वात्रिंश(ल)लक्षणधरः अग्नीतिव्यञ्जनैरपि ॥
 विराजित^४सुगात्रश्च देवदेव इव स्थितः ।
 द्वाव(पौ)पि पत्नी तस्यासीद्वरदा मोचदापि च ॥
 केशिनीचोपकेशिन्यौ मञ्जुश्रीरिव संस्थिते(तः) ।
 स्थानमपि च श्रेष्ठं स्वयम्भुवः समीपके ॥
 नन्दनादपि सौन्दर्यं मेरोरधिकगौरवम् ।
 प्रासा(शा)दमपि श्रेष्ठञ्च द्वारगवाचतोरणैः ॥
 सुलक्षणैस्सुभृषाङ्गं विश्वकर्मकृतमिव ।

१ D श्रीस्वयम्भुजगन्नाथ ।

२ D प्रभू ।

३ D न क्षेत्रेण च ।

४ D विराजितं ।

३३

वैजयन्तमिव प्रासा(शा)दमत्यर्थं शोभितं ननु ॥
 ईदृशं गुणसम्पन्नं मानवं कुत्र विद्यते ।
 आगारेऽपि च कूटे च मानवराजके नहि ॥
 वज्र(भि)भिः पुष्ट(कै)कैः पूर्णादयं श्रीमञ्जुश्रीरिव ।
 किञ्चिन्न विद्यते नूनमस्मिन् प्रासा(शा)दके न च ॥
 तत्सर्वं लक्ष्मीभिः पूर्णाद्राजगृहमिव स्थितम्^१ ।
 पूर्वकृतमृद्धिञ्चापि महाञ्च^२ कृतमपि ॥
 पश्चादपि च च्छद्भिञ्च आश्चर्य्ययुक्तकं^३ कृतम् ।
 सेवकं शम्भुनाथस्य गृहञ्च असमद्युतिम् ॥
 द्वावपि च तत्पत्नी तौ अप्सरादधिकसुन्दरौ ।
 लक्ष्मी चापि सुसमृद्धं तेजसा असमद्युतिम् ॥
 गुणेन च सदृत्तेन सचीगात्र इवाभवत् ।
 ईदृशैर्गुणैस्सम्पूर्णं त्रैलोक्येऽपि सुदुर्लभम् ॥
 न च भवति मा(नु)नूथः केवलं देव एव च ।
 कथं भवति मानूथ मे हृदि संग्रयं न हि ॥
 अव(श्य)श्य देवदेवाच्च अधिदेवोऽयं सत्प्रभुः ।
^४इति चिन्त्य न युक्तं मे श्रयनं दीर्घकालिकम् ॥
 महर्द्धिकोऽयं भगवान् कथां कां कां वाचिष्यति^५ ।

१ D राजगृहमिवास्थितं ।

२ D महासुञ्च ।

३ A युक्तक ।

४ D इति चिन्त्यनयुक्तं मे श्रयनं दीर्घकालिकं ।

५ D कथां कां वाचिष्यति ।

शृणोमि तत् समुत्थाय सकलं सोऽनुसमर्पयेत् ॥
 तद्वारमूलमाश्रित्य^१ निभृतश्चोपतिष्ठवान् ।
 बाह्ये च कोष्ठके भिक्षुः मनसा [वचसापि च]^२ ॥
 कर्मणा एकभावेन नि(र्भृ)भृतश्चाप्यतिष्ठति ।
 यथैव ध्यानिना ध्यानं योगिना च योगं कृतम्^३ ॥
 तथैव बाह्यकोष्ठे च सोऽपि भिक्षु प्रतिष्ठति ।
 तदभ्यन्तरे कोष्ठे च मञ्जुदेव जगद्गुरुः^४ ॥
 केशिन्या उपकेशिन्या सह विवेश नाथकः ।
 ये केशिन्युपकेशिन्यौ प्रावृतादपि ॥
 मंजुश्रिया सह कोष्ठे आशने च प्रविशति ।
 यदा प्रविशेदाशने ये देख्यौ ते सुदापि च ॥
 मंजुदेव जगन्नाथं परमेश्वर्यो स^५ प्रोचतुः ।
 भगवन् मंजुदेव त्वं सर्वज्ञानां नाथ गुरुः(रु) ॥
 देवदेवाधिदेवानां सर्वेषां नाथ नाथक ।
 आवां पृच्छावः भवते अल्पप्राज्ञकस्य च ॥
 किमर्थेन प्रयोगेण कामार्थं भिक्षुरागतः^६ ।
 केन प्रयोजनेनापि केन कामेन प्रागतः ॥
 केनापि वाङ्कायुक्तेन नो गृहे भिक्षुरागतः ।
 अयं प्राज्ञकभि(क्षु)क्षुः केनार्थेनागतोऽत्र च ॥

१ D ०मूलमाश्रित्य ।

२ B omits वचसापि च ।

३ D योगिना योगिनीकृतम् । ४ D जगद्गुरुम् । ५ A omits स ।

६ D कामार्थेनभिरागतः ।

तत्सर्वं ब्रूहि सन् प्रभो आवाभ्यां प्रीतये मुदा ।
 तस्माद्देशात्कृतः स्थानात् कस्माच्च विषयादपि ॥
 कस्माद्राज्याच्च आयाति कोऽयं भिक्षुकः प्रभो ।
 वेशञ्च भिक्षुभावञ्च विहारवासि(शि)नमपि ॥
 नारणवासिनमेव^१ शास्तृतलञ्च भिक्षुकम् ।
 गुणज्ञानेन विद्वान् सः पञ्चाभिज्ञ^२पदं नहि ॥
 प्रापित भवति तस्मात् ज्ञानजड^३पण्डितमिव ।
 अग्नेन वापिना चापि नियमेनापि च तथा ॥
 वेषेण च गुणेनाप्यभिमान^४पण्डितमिव ।
 ५[तस्माच्च भावयुक्तेन^५ आवाभ्यां ज्ञान ज्ञायताम् ॥
 भवतः प्र(शा)सादान्नाथ आवयो हृदि संशयम् ।
 आवयो हृदि सञ्जातादत्यर्थं संशयमपि ॥]
 तच्छंशयं प्रणाशाय शीघ्रं ब्रूहि च सत्प्रभो ।
 आवाभ्यां प्रीतिकं कृत्वा पुनर्दंशयसि नायकः ॥
 आवयोः संशयं जातं तस्मिन्^६ काले प्रणाशितम् ।
 एवमुक्तेऽपि च सद्यः पत्नीभ्यां प्रीतये मुदा ॥
 मंजुदेव जगन्ना(थ)थं प्रोवाच स स्त्रियावपि^७ ।
 ताभ्यामपि स्नेहभावात्तयोवनश्रोतकात् ॥

१ D नारणे वाग्निनामेव ।   २ D पञ्चाभिज्ञा० ।   ३ D ज्ञानजो
 ४ D ०ज्ञान० ।   ५ C omits the portion bracketted.
 ६ D तस्माच्छ्भावयुक्तेन ।   ७ D शंशयं जातमस्मिन् ।
 ८ D स्त्रियावपिः ।

इति श्रुत्वा नाथनाथः सर्वज्ञनाथ(धः) सद्गुरुः ।
 १ त्रिलोकमातरौ देव्यौ शृणोथां वचनन्तरम् ॥
 येनार्थेनागतोऽस्यत्र महद्दुःखमचिन्तयन् ।
 धर्मश्रीसंज्ञको भिक्षु(वि)र्विहारे विक्रमाख्यके ॥
 वाराणस्यां नगर्याञ्च विशेषैराज्यकेऽपि च ।
 ब्राह्मणैः क्षत्रियैस्सार्द्धं वैश्वैः शूद्रैस्तथापि च ॥
 अत्रजैरन्यजैस्सार्द्धं विहारेऽत्र पर्षकृतात् ३ ।
 अनेकैः पूज्यविधिभिः पूजां कृत्वा प्रतिदिने ॥
 नामसङ्गीतिव्याख्यानं कारयामास पण्डितः ।
 नैवापि सोऽर्थं सञ्चक्रे नामसङ्गीतिकस्य च ॥
 नार्थं कर्तुं समर्थोऽभूदक्षरद्वादशस्य च ।
 वीजस्य मन्त्रतन्त्राणां चतुर्वेदानां तथा ४ ॥
 षच्छ्रान्यपि ५ शास्त्राणां वीजञ्च द्वादशाक्षरम् ।
 अक्षराणां व्याकर्णानां काव्यकोषयोरपि ॥
 अलङ्काराणां वैद्यानां चिकित्साज्योतिषयोरपि ।
 मन्त्राणामपि तन्त्राणां सर्वं अक्षराणामपि ॥
 इत्थं सर्वं अक्षराणाञ्च उत्पन्नाद्वीजमुच्यते ६ ।
 प्रज्ञापारमितादीञ्च महायानसूत्रं तथा ॥

१ B त्रिदोष० ।

२ D वचनेनन्तरं ।

३ B पर्वकृतात् ।

४ D तथा अपि ।

५ D षच्छ्रान्नान्यपि ।

६ D अक्षराणां उत्पन्ना वीजमुच्यते ।

३:

अवदानं^१ पुराणञ्च उत्पन्नं द्वादशाचरात् ।
 धारणीस्तोत्रपाठादिलोकोत्तरादिभाषिकाम् ॥
 अचरा(जा)ज्जातशास्त्राणामयं बीजं प्रकथ्यते ।
 अतीतैरपि बुद्धैश्च अनागतैः प्रत्युत्पन्नकैः ॥
 सर्वैश्च सर्वज्ञनाथैर्गूढोक्तमस्य अर्थकम् ।
 इत्थं गूढं द्वादशानां अचराणाञ्च अर्थकम् ॥
 अस्यार्थं कर्तुमशक्यात्तं प्रष्टुं^२ मयमागतः ।
 वाराणस्यां नगर्याञ्च विहारा^३द्विक्रमाख्यया ॥
 यत्र यत्र पण्डितोऽस्ति धर्मश्रीमिच्च गच्छति ।
 वेदज्ञानां शास्त्रज्ञानां पौराणिकानामेकं(क) न ॥
 तान्त्रज्ञानां पण्डितानामस्यार्थं न प्रजानितम् ।
 दैवज्ञानां चिकित्सानां वैद्यानां सामर्थ्यं कुतः ॥
 पाण्डितानाञ्च सर्वेषांमस्यार्थं न प्रजानितम् ।
 तथागतैश्च सर्वज्ञैरस्यार्थं स प्रजानितम् ॥
 कर्कूच्छन्दो^४ऽपि सर्वज्ञः कालेऽस्मिन् नाके तिष्ठति ।
 बोधिसत्त्वा महासत्त्वाः अस्य अर्थं प्रजानिकाः ॥
 कर्कूच्छन्देनापि^५ सह तिष्ठन्ति नाकमण्डले ।
 अद्यास्मिन् काले मण्डले सभ्यलोके^६ विशेषतः ॥
 अस्य अर्थं प्राजानकं^७ कश्चिदपि न विद्यते ।

१ A अवदारं ।

२ D सर्वज्ञानार्थैः ।

३ A प्रष्टं ।

४ D विहारा ।

५ D कर्कूच्छन्दापि ।

६ D कर्कूच्छन्देनापि ।

७ D सत्ये लोके ।

८ D प्रजानेकं ।

मया विना मण्डलेऽत्र अस्य अर्थं न जानकम्^१ ॥
 नास्ति तस्माद्वाराणस्याम^२ चागतोऽयं भिक्षुकः ।
 कर्णमुखपरम्परात् चीनदेशं गच्छनाय च ॥
 मां द्रष्टुं^३ अर्थं श्रोतुञ्च कस्तेन आगतं ह्ययं ।
 तेन अहं चक्षुदृष्ट्वा मंजुदेवं न जानितम् ॥
 अतिखेदं मया दृष्ट्वा अस्मदावाश^४मन्त्रकम् ।
 इति देव्यौ वचः श्रुत्वा प्रोक्तवन्त्यौ^५ जगद्गुरुम् ॥
 अक्षराणां कथं तेषां द्वादशानां अर्थं प्रभो ।
 सत्प्रभो मंजुदेव त्वं सर्वविद्यानां नायकः ॥
 द्वादशाक्षराणां नाथं अर्थञ्चापि पुनः कथम्^६ ।
 पूर्वमपि न श्रुताञ्च अस्मापि^७ नाममात्रकम् ॥
 भवतश्च प्रशादाच्च श्रूयेयां^८ तस्य नामकम् ।
 तेषां अर्थं कथां नाथ द्वादशाक्षराणि कानि^९ ॥
 कुत्र धन्ये अस्ति नाथ शीघ्रं मह्यं दयां कुरुः ।
 १०[कियत्प्रकारं गूढार्थं कस्मात्तेषां प्रकाशितम्^{११} ॥
 सर्वाण्यपि च शास्त्राणि तस्मादक्ष(ला)राज्जातकम् ।
 तत्सर्वञ्च शीघ्रं ब्रूहि आवाभ्यां प्रीतये मुदा ॥
 अनुकम्पां आवाभ्याञ्च कृत्वा शीघ्रं दयां कुरुः ।]

१ D न जानिकं । २ A वाराणस्यादचागतोऽयं । ३ D मा द्रष्टुं ।

४ A अस्मदावाशा । ५ D प्रोक्तवन्त्यौ । ६ D कथां । ७ D श्रुता च

अस्मापि । ८ D श्रुयतां । ९ D कथं नाथ द्वादशानि क्षराणि च ।

१० C omits the portion bracketted. ११ D प्रकाशिकं ।

३

एवमुक्ते अपि सद्य मंजुदेव जगद्गुरुः ॥
 ताभ्यां प्रोवाच स्नेहेन तस्य अर्थञ्च साम्प्रतम् ।
 हे देव्यौ अपि तेषाञ्च^१ अचराणाञ्च अर्थकम् ॥
 अतिगूढं गूढाद्गूढं युवाभ्यां प्रीतये अपि ।
 अप्रकाश्य(श)मपि अर्थं युवयोः प्रीतयेऽपि च^२ ॥
 वक्ष्यामि शृणुथ युवां रहस्यं परमार्थकम् ।
 अप्रकाशमिदं^३ गोप्यं अन्येभ्यो देशितं नहि ॥
 इति कृते युवाभ्याञ्च ददामि अर्थं निश्चयम् ।
 इति सुप्रलापं कृत्वा मंजुदेवः शास्ता गुरुः^४ ॥
 ताभ्यां ददाति स्नेहेन द्वादशाक्षरं अर्थकम् ।
 रहस्यं परमार्थञ्च गूढात्गूढतलमपि^५ ॥
 अकार इकारयोज्जातमेकारञ्च^६ प्रद्विरितम् ।
 उकार अङ्कारयोज्जातं वङ्कारञ्च इति स्मृतम् ॥
 एकार^७ प्रज्ञारूपी च वङ्कारं पौरुषमिति ।
 प्रज्ञोपायस्वरूपत्वादेवमिति प्रकथ्यते ॥
 ताभ्यामेवाक्षराभ्याञ्च महायानन्त(त)थापि च ।
 चतुर्वेदषष्ठास्त्रञ्च भाष्यं नानापुराणकम् ॥
 आवकमपि प्रत्येकमष्टं(ष्ट) व्याकरणं तथा ।

२ A प्रीतये अपि ।

३ D अप्रकाशमिव ।

५ D कर्तुं गूढतलमपि ।

६ D एकारश्च

प्रज्ञापारमितादिञ्च^१ नानाशास्त्रं समुद्भूतम् ॥
 श्रवदानं जातकञ्च मन्त्रकर्मादि तान्त्रिकम्^२ ।
 तच्छर्वञ्च पुराणञ्च एवंकाराच्छमागतम् ॥
 आलिकालितन्त्राणाञ्च सूत्रस्थानं ताभ्यामपि ।
 नानाहृदयमन्त्रञ्च ताभ्यां सर्वं^३ समागतम् ॥
 धारणी(णीं) न्यासमन्त्रञ्च कवचं वीजमन्त्रकम् ।
 एकलक्षदशकोटिश्रचराणामपि तथा ॥
 एकलक्षदशकोटिश्लोकं वापि^४ च ग्रन्थकम् ।
 तत्तस्माच्च समुद्भूतादेवङ्कारा समागतम् ॥
 इत्थं सर्वगुणैर्युक्तं मेवङ्कार^५माद्यचरम् ।
 ताभ्यामपि वीजस्थानादुत्तमं द्वादशाचरम् ॥
 सर्वग्रन्थमचरञ्च द्वादशाचरात्समुद्भूतम्^६ ।
 अन्येऽभ्योप्यचरेभ्योऽपि^७ न द्वादशाचरोद्भूतम् ॥
 एवं गुणमयैर्युक्तं द्वादशमचरमपि ।
 मञ्जुश्रीसृष्टियुक्तेन नामसङ्गीति स्थापितम् ॥
 मञ्जुदेवेन ताभ्याञ्च साङ्गं रात्रिं प्रारापितम्^८ ।
 तच्छर्व(र्वं) धर्मश्रिया च जागरणाच्छ्रुतमिति^९ ॥
 श्रुत्वा तद्वचनं सर्वं रहस्यं सकलं(रं) व्रतौ ।
 हृष्टो मञ्जुदेवोऽयं स्यादिति निश्चयतां ययौ ॥

१ D ०पारमितादिञ्च । २ D ०तान्त्रिकम् । ३ A सर्वं ।

४ D चापि । ५ D एवकारं । ६ D समुद्भवं ।

७ D अन्येभ्यो रत्नोभ्योऽपि । ८ D प्ररापितम् । ९ D चापि ।

३

मञ्जुदेवोऽयं सर्वज्ञः अवश्यश्च^१ भविष्यति ।
 अहं कथं न जानामि मूर्खोऽहमिति निश्चयम् ॥
 प्रथमं द्वौ शार्दूलसिंहौ हलेनर्द्धिं प्रकाशितम् ।
 ततः खपथादपि च सिंहशार्दूलान्तर्हित ॥
 चीनदेशजवृत्तान्तं सर्वं चापि प्रजानितम् ।
 स्वयम्भूनाथनाथस्य सेवकं परममपि ॥
 गृहमपि सुश्रेष्ठञ्च पत्न्यौ सत्सत्यौ व्रत्यौ^२ ।
 अहमपि च जानितं मे राज्यञ्च प्रजानितम् ॥
 आवासञ्च^३ विहारञ्च स्थानञ्चापि^४ प्रजानितम् ।
 मत्कार्यञ्च समाज्ञातमागमञ्च जानितम्^५ ॥
 इत्थं सर्वञ्च ज्ञातञ्च मञ्जुदेव^६ कथं नहि ।
 अव(सं)शं देवदेवोऽयं मञ्जुदेवः स^७ सहुरुः ॥
 मञ्जुश्रीरपि सर्वज्ञः सर्वज्ञानप्रकाशकः ।
 तेजेनापि गुणेनापि श्रिया चापि पराजिता^८ ॥
 वरदापि च देवी च^९ वरदाता माता इव(वः) ।
 श्रिया लक्ष्म्या गुणेन केशिनीव सुसंस्थिता ॥
 मोक्षदापि च देवी च मोक्षदा माता इव ।
 तेजसा च गुणेनापि उपकेशिनीव स्थिता^{१०} ॥

१ B अवश्यञ्च ।

२ D व्रत्यौरपि ।

३ A D आवासञ्च

४ D स्थानञ्चापि ।

५ D प्रजानितं ।

६ D मञ्जुदेव ।

७ A omits सः ।

८ D पराजितः ।

९ A omits च ।

१० A सुसंस्थिता ।

केशिन्पुपकेशिनीभ्यां मञ्जुश्रीयं जगद्गुरुः ।
 त्रिसाहस्रमहालोके यद्वत्तिष्ठति नायकः ॥
 तद्वदपि अयं विद्वान् वरदामोक्षदाभ्यां सह ।
 स्थित्वाच मण्डले च मञ्जुश्रीरिव संस्थितः ॥
 मञ्जुश्रीरपि नाथश्च सर्वविद्यानां नाथकः ।
 अक्षर सर्वशास्त्राणां शिल्पविद्यानामपि^१ ॥
 धन्वादिशरविद्यानां खड्गादयानां तथा ।
 तुलाद्युद्धारविद्यानां रत्नलक्षणानामपि^२ ॥
 हलादिकृषिविद्यानां सर्वविद्यानाञ्च तथा ।
 गीतादिगाणविद्यानां मृदङ्गादयानां तथा ॥
 कांक्षादिघण्टसुविद्यात्वर्यादिमुखवाद्ययोः ।
 एतेषां सर्वविद्यानां मञ्जुश्रीरिव संस्थितः ॥
 द्वयोऽपि सप्तत्यौ त्रत्यौ स्त्रीविद्यानां माता इव ।
 वस्त्रपट्टादिविद्यानां सूत्रकदादिनामपि ॥
 इत्यादिभिश्च अन्यैश्च नानाविद्याभि पूरितात्^३ ।
 इति गुणा सुसंयुक्ता मञ्जुश्रीरिव संस्थिता ॥
 इति विचिन्त्य धर्मश्रीरासनादुत्थितेन च ।
 तस्मै प्रणामं विदधे अष्टाङ्गप्रणतिं मुदा ॥
 उरसा मनसा दृष्ट्या वचसा शिरसा तथा ।
 पद्भ्यां कराभ्यां जानूभ्यामित्यष्टाङ्गैस्तुसंयुतम् ॥

१ D °विद्याचनामपि ।

२ A रत्नलत्नलक्षणानामपि ।

३ D °विद्याभिपूरिता ।

तस्य कोष्ठस्य द्वाराच्च बहिरग्रे प्रतिष्ठति ।
 इत्यष्टाङ्गैस्सुसंयुक्तः संस्थित भिक्षुः पण्डितः ॥
 एकचित्तेन मनसा मृतकमिव संस्थितः ।
 कञ्जुकायमञ्जलिञ्च ग्रयनमिव संस्थितः^१ ॥
 अधोमुखेन संस्थित्वा तत्कोष्ठे द्वारस्य बहिः ।
 ततः प्रभाते उत्थाय वरदा मोक्षदापि च ॥
 उद्घाटयामास तदा कपातं^२ दृष्टवन्तौ तत् ।
 द्वारोऽग्रे निपतितं दृष्ट्वा निवर्त्तयथ^३ सत्वरम् ॥
 निवेदयामास द्रुतं प्रभवे विदिताय च ।
 भगवन् प्राञ्जनो द्वारेऽस्याग्रे सुप्तोऽस्ति किं पुनः ॥
 जीवत्यथ मृतो वासौ न ज्ञायतां निरूप्यताम् ।
 श्रुतेति वचनं तयो मञ्जुदेवोत्थितः परः ॥
 समेत्य तं द्वारमूलं उद्घाटय^४ कपातकम् ।
 यत्र स्थाने धर्मश्रीश्च भिक्षुं तिष्ठति भिक्षुकः ॥
 तत्र गत्वा मञ्जुदेव धर्मश्रीमित्रमुक्तवान् ।
 हे धर्मश्रीमित्र भिक्षो उत्थितमुत्थितमिति ॥
 मञ्जुदेव जगन्नाथ धर्मश्रियमुवाच सः ।
 हे भिक्षो धर्मश्रीमित्र केनार्थमत्र संस्थिता ॥
 कस्यार्थञ्च कस्मात्कार्य्यादित्यन्तिष्ठसि त्वमपि ।
 ततः मञ्जुदेव शास्ता धर्मश्रीमित्रभिक्षुकम् ॥

१ D संस्थितः ।

२ D उद्घाटयामास तदा कपातं ।

३ A निवर्त्तयथ ।

४ A उद्घाटय कपातकं ।

हस्तेन हस्तं संगृह्य उत्थानञ्च कृतमपि ।
 उत्थितमुत्थितं भिक्षो किमर्थमत्र तिष्ठसि ॥
 आश्वासं कारयामास मञ्जुदेव जगद्गुरुः ।
 एवमुक्तेऽपि च सद्यः मञ्जुदेव जगद्गुरुः ॥
 धर्मश्रीमित्रमामग्न्य तत्रासने निषीदति^१ ।
 अथ भिक्षुः समुत्थाय अष्टाङ्गैः प्रणते नतः ॥
 धर्मश्रीभिक्षुञ्च नमयामास तं गुरुम् ।
 दशनखाञ्जलिं वापि शिरसि संवहन्नपि^२ ॥
 पञ्चप्रणामकेनापि प्रणिपत्य पुनः पुनः ।
 त्रयश्चापि प्रदक्षिणां क्रमेण च कृतादपि ॥
 पुनः पुनः प्रणिपत्य अञ्जलिं(लि) शिरसा वहन् ।
 यत्र मञ्जुदेवन्नाथं सम्मुखं तत्र संस्थितम् ॥
 भुवि सव्य^३जानूं स्थाप्य अञ्जलिं शिरसा वहन् ।
 नमितं कारयामास अत्यर्थं गुरुपादयोः ॥
 पुनर्विज्ञापयामास मञ्जुदेवं जगद्गुरुम् ।
 मञ्जुदेव जगन्नाथ न जानामि भवान् गुरो ॥
 वरदामोक्षदे देव्यौ मातरावपि च तथा ।
 ममापराधं क्षमध्वं देव नाथ गुरो त्वया ॥
 गुरुमातरौ हि सद्य क्षमेथां क्षमेथां मयि^४ ॥

१ D न्यषीदति ।

२ A शिरसि संवनमपि, D शिरसौ संवनमपि ।

३ A सर्वा ।

४ D क्षम्यथां क्षम्यथामपि ।

तत्क्षणात् मनसा वचसा कर्मणा च पुनः पुनः ।
 विज्ञापयामि नाथेषु अनुकम्पामयि^१ कुरु ॥
 इत्थं सः प्रोवाच गुरुं मञ्जुदेवमिदं वचः ।
 धर्मश्रीनाम भिक्षुश्च शिरसा च प्रणामकात् ॥
 हे भगवन् मञ्जुदेव मम भाग्यं^२ प्रलभ्यते ।
 विशेषेण च अत्रापि नेपालमण्डलेऽपि च ॥
 महाचीने गमनञ्च अस्मिन्काले ममास्ति च ।
 भवतश्च दर्शनाच्च गमनञ्च कृतेन हि ॥ -
 मम भागेण च प्राप्तं तत्र भगवान् परमार्थवित् ।
 मया कृतं हे भगवन्नामसङ्गीतिकस्य च ॥
 द्वादशाक्षरमर्थञ्च मया वक्तुं न शक्यते ।
 अर्थोपदेशं नियतं देशयितुं प्रदुर्लभम् ॥
 हे मञ्जुदेव सर्वज्ञ द्वादशाक्षरमर्थकम् ।
 शीघ्रं शीघ्रं दयाञ्चापि मह्यं देहि पुनः पुनः ॥
 मह्यमर्थं हि^३ नाथ सर्वेषाञ्च हिताय च ।
 शीघ्रं देहि तत्कार्यञ्च भवता विल(र)म्ब मा कुरु ॥
 एवमुक्ते ततस्तस्मै मञ्जुदेव उवाच सः^४ ।
 हे धर्मश्रीमित्र भिक्षो त्वया उक्तञ्च पूर्वकम् ॥
 वाराणस्यां नगर्याञ्च विहारे विक्रमेऽपि च ।

१ D अनुकम्पामयि ।

२ D भाग्य ।

३ D भगवान् ।

४ D नदी ।

५ A स ।

ब्रह्मभिः चत्रियैर्वैश्यैः शूद्रैश्च अन्यजातिभिः ॥
 अत्रजैरन्यजैस्सार्द्धं पर्षत्वात्वा प्रतिदिने ।
 नामसङ्गीतिव्याख्यानं त्वया पूर्वं कृतमिति ॥
 तत्सर्वञ्च मया श्रुतं भवतश्च मुखादपि ।
 एवमुक्ते मञ्जुदेव धर्मश्रीमित्रभिचुकः ॥
 मञ्जुदेवं जगन्नाथं^१ विज्ञापितं जगद्गुरम् ।
 हे भगवन् मञ्जुदेव देवदेव जगद्गुरो ॥
 विज्ञापयामि भावेन भवते च मया पुनः ।
 भो गुरो मञ्जुदेव त्वं मयि कृपां^२ कुरु द्रुतम् ॥
 शीघ्रं शीघ्रं दयां नाथ मङ्गलं ददन्तु सद्गुरो ।
 भो श्रीमञ्जुदेव नाथ मञ्जुश्रीप्रतिरूपकः ॥
 विज्ञापयामि भवति सर्ववृत्तान्तं सद्गुरो ।
 वरदामोक्षदे देव्यौ गुरुमातरौ च तथा ॥
^३युवयोपि मया शीघ्रं विज्ञापयामि निश्चयम् ।
 भवद्भिरपि नाथैश्च कुर्वन्तु च मयि कृपाम् ॥
 द्वादशाक्षरस्यार्थञ्च शीघ्रं देहि मे साम्प्रतम् ।
 इत्थं वचसा मनसा कर्माणा च तथापि च ॥
 भवत्स्वपि पुनः पुनः विज्ञापयामि सत्वरम् ।
 अतिखेदेन संयुक्तं अतिकष्टेन प्रापितम् ॥

१ D °देव जगन्नाथ ।

२ D कृपा

३ A यूपयोपि, D यूयं योपि ।

अतिदुःखञ्च संप्राप्तं मां दृष्ट्वा च पुनः पुनः ।
 ग्रीष्मं ग्रीष्मञ्च कुर्वन्तु कृपाञ्चापि च^१ सर्वदा ॥
 दादग्राचरमर्थञ्च मह्यं ददन्तु सत्प्रभो ।
 एवमुक्ते ततस्तस्मै मञ्जुदेव जगद्गुरुः ॥
 धर्मश्रीनाम्ने भिचवे ग्रीष्मसुवाच सो गुरुः^२ ।
 हे धर्मश्रीनाम भिचो मम वचञ्च श्रूयताम् ॥
 ३[विनाभिषेकेन कथं तदर्थमुपदिश्यते ॥
 अतीतैर्दोर्धर्मेर्वुद्धैः सर्वज्ञैर्नाथनाथकैः ।
 मञ्जुश्री आदिनाथैश्च वचोक्तमतीतेऽपि च ॥
 ४भो सर्वज्ञनाथशिष्य यूयञ्च श्रूयतां मयि]
 विनाभिषेकात्तत्कार्यं कस्मैचिद्दीयते न हि ॥
 सर्वज्ञाय च बौद्धाय बोधिसत्त्वाय च तथा ।
 महासत्त्वाय भिचवे गृहस्थाय तथापि च ॥
 श्रमणाय ब्राह्मणाय क्षत्रियाय अपि तथा ।
 वैश्याय च सुसत्त्वाय^५ तेभ्यो दत्तं पुनः पुनः ॥
 तेभ्यश्च हीनजातिभ्यः शूद्रादिभ्यस्तथा पुनः ।
 पञ्चाभिषेकप्राप्तेभ्यस्तदर्थं दीयते न हि^६ ॥
 शूद्रादि हीनजातेषु ब्रह्मणेमाकृतस्य च ।
 तस्मै चापि तदर्थञ्च अतिगोष्ठं दत्तं न हि ॥

१ A चापि ।

२ D सद्गुरुः ।

३ B omits the portion bracketted.

४ A भो सर्वज्ञानां शिष्य ।

५ B सुसम्भाय ।

६ D नही ।

सवञ्जाय बौद्धाय महामत्ताय च तथा ।
 बोधिसत्ताय भिक्षवे गृहस्थश्रमणाय च ॥
 ब्राह्मणाय ब्रह्मकृते ब्रह्मचर्य्यकृताय च ।
 तस्मै सर्वस्मै दत्तञ्च चतुर्दशाभिषेककम् ॥
 क्षत्रियादितद्वर्गेभ्यः दशाभिषेककमपि ।
 वैश्यादिवैश्यवर्गेभ्यः पञ्चाभिषेककं तथा ॥
 असत्पात्रेण गुरुणा असत्पात्रशिष्याय च ।
 अभिषेकं गृह्य ददौ ते नरा^१ रौरवं व्रजेत् ॥
 अपात्रेण सत्पात्रेभ्यः कुपात्रेभ्यः सत्पात्र(त)कैः ।
 गृहीत्वाभिषेकं^२ ददौ मानवा नरकं व्रजेत् ॥
 सत्पात्रेण गुरुणा सुपात्रेभ्योऽपि च मुदा ।
 अभिषेकं ददौ गृह्य सुखावती^३ ते प्राप्यते ॥
 भिक्षुभ्यः याचकेभ्योऽपि न ददौ ग्राह्येदपि ।
 वैरागिकधर्मयुक्तात्^४ सिद्धिफलं न लभ्यते ॥
 बुद्धधर्मकृतं येन भद्रपीथानां से(शे)वकम् ।
 तस्माद्गृह्याभिषेकाच्च^५ उत्तमं सिद्धिं लभ्यते ॥
 शूद्रादिशूद्रवर्गेभ्यः अभिषेकं न दीयते ।
 तदर्थञ्चापि न दत्तं स्तोत्रञ्च केवलं कृते ॥
 नामं सङ्गीतिस्तोत्रञ्च प्रतिवर्षं मासे दिने ।

१ D तेन ते ।

२ A अभिषेक ।

३ D सुखावतिम् ।

४ D ०यक्ता ।

५ D गृह्याभिषेकोऽयम् ।

असङ्ख्य^१फलप्राप्ताय कारयामास स्तोत्रकम् ॥
 नामसङ्गीतिस्तोत्राणां पाठा(था)नामसङ्ख्यं फलम् ।
 तद्वादशाक्षरफलसङ्ख्या^२ न विद्यते ॥
 विनाभिषेकेन कथं तदर्थमुपदिश्यते ।
 हे धर्मश्रीनामक भिक्षो विचार्य क्रियतामपि ॥
 श्रुतेति वचनं तस्य मञ्जुदेवस्य सद्गुरो^३ ।
 यदुक्तं वचनं श्रुत्वा धर्मश्रीमित्र उक्तवान् ॥
 भगवन् मञ्जुदेव त्वं भवत वचनं श्रुतम् ।
 इत्यञ्च अभिषेकाय न ग्रामयिष्यथि विद्यते ॥
 द्रव्यादि वसनञ्चापि किञ्चिदपि न विद्यते ।
 भिक्षुरहं वैरागी च मयि द्रव्यं न विद्यते ॥
 द्रव्याज्जातं सर्ववस्तुं द्रव्यं विना न किञ्चन ।
 इत्थं द्रव्यं न संयुक्तं वैरागी भिक्षुक अहम् ॥
 निर्धन^४ च कथं भगवन् करिष्ये गुरुसु सुखम् ।
 मनसा कर्मणा वाचा दासोऽहं भगवनपि ॥
 श्रुतेति वचनं तस्य मञ्जुदेव जगद्गुरुः ।
 अत्र धनसंपत्त्योः किञ्चिदस्ति प्रयोजनम् ॥
 न राज्येन न ग्रामेन न गृहेन न क्षेत्रेण च^५ ।

१ A असङ्ख्या, B असङ्ख्या ।

२ B द्वादशाक्षराणाञ्च फलसङ्ख्या,

D °फलं तस्य सङ्ख्या ।

३ D °देव स सद्गुरो ।

४ D निर्धनत्वम् ।

५ A क्षेत्रेण च ।

न धनेन जनेनापि न दासदासिनापि च^१ ॥
 गवा न न अश्वेन च^२ हस्तिना च न कन्यया ।
 अन्येन वस्तुना नापि किञ्चिन्मे न प्रयोजनम् ॥
 शिष्यं मे परमं पुत्रं पुत्रपौत्र्या किं कृतम्^३ ।
 शिष्यमेव च मे पुत्रं पौत्री चापि च शिष्यकम् ॥
 यस्य सुविदुषस्यापि शिष्यमेव परं कृतम् ।
 शिष्येण विना यस्यापि^४ पाण्डितं किं कृतं भवे ॥
 राज्यं देशं ग्रामं गृहं चैत्रं धनं जनमपि ।
 दासी^५ दासं कर्मकरं पुत्रं पुत्रीं तथापि च ॥
 गावं हस्तिं^६ तथा कन्यां अश्वञ्च सर्ववस्तुकम् ।
 तस्माच्छ्रेष्ठं महच्छिष्यं शिष्यमेव प्रशस्यते ॥
 सर्वज्ञनाथनाथस्य शिष्यमेव प्रशस्यते ।
 मञ्जुश्रीगुरो नाथस्य तथैव च प्रशस्यते ॥
 पितामहं सद्ब्रह्मणः शिष्यं वापि^७ प्रशस्यते ।
 शिष्यमेव प्रधानं स्या सर्वेषां पण्डितामपि ॥
 शिष्याच्छर्वं समुद्भूतं रत्नादिसर्वद्रव्यकम् ।
 राज्यं गृहं सुदीपञ्च यत्नं दासादिकमपि^८ ॥

१ D न दासी दासनापि च ।

२ B omits च ।

३ D शिष्यं मे परमं पुत्रपौत्र्या च किं कृतं मया ।

४ D शिष्येयं विनयस्यापि ।

५ D दाशिं ।

६ D गावहस्ति ।

७ D चापि ।

८ B यत्नी० ।

९ D दाशादीकमपि ।

तस्माच्छर्वप्रकारेण शिथ्यं विना न शोभते^१ ।
 सर्वभुवनेषु गुरुं नक्षत्रं विना ग्रौरिव^२ ॥
 धर्मश्रीमित्र ते प्रीत्या दास्येऽहमभिषेककम् ।
 इत्युक्त्वास्य परं धर्मधातुवागीश्वरस्य च ॥
 लक्षणं रङ्गचूर्णञ्च तत्सर्वं देशितं^३ तदा ।
 धर्मश्रीमित्रमित्रवे मण्डललक्षणमिति ॥
 हे धर्मश्रीनामभिचो मण्डलसूत्रचित्रकम् ।
 रङ्गिकं लक्षणविधिं कथयामि सादरात् शृणु^४ ॥
 वितस्तिहस्तप्रमाणं एकदशशतकं तथा ।
 सहस्रञ्च प्रमाणेन अष्टवर्गेण^५ संयुतम् ॥
 उत्तमाङ्गुलैरुत्तमं मध्यमैर्मध्यमं फलम् ।
 अधमैरधमं वापि अङ्गुलहस्तस्य फलम् ॥
 नीलमीन्द्रनीलचूर्णं श्वेतञ्च वज्र^६चूर्णकम् ।
 पीतं जाम्बूनदचूर्णं रक्तन्तु पद्मरागकम् ॥
 श्यामं हरिन्मणिचूर्णं नानारत्नचूर्णमिति ।
 तैरपि रङ्गिकं कृत्वा मण्डलमुत्तमं फलम् ॥
 नीलं पीतं श्वेतं रक्तं हरितं पुष्पचूर्णकम् ।
 एतैश्च मण्डलं कृत्वा मध्यमं लभ्यते फलम् ॥
 तण्डुलचूर्णरङ्गैश्च शिलारङ्गिकचूर्णकैः ।
 एतेभि मण्डलं कृत्वा स्वल्पफलं प्रलभ्यते ॥

१ A B शोभ्यते ।

२ A ग्रौरिव ।

३ D देशिकं ।

४ D सादरा शृणु ।

५ D ०वर्गण ।

६ D वज्र० ।

पटञ्च मारसिकं वापि गुरुमुखोऽथ वापि हि ।
 तत्वतो ग्रन्थतः वापि मध्यमं मण्डलं फलम् ॥
 षोडशद्वारसंयुक्तं मण्डललक्षणयुतम्^१ ।
 धर्मधातुवागीश्वरमण्डलं स्फालितं गुरुः ॥
 इति मानसिकं कृत्वा मण्डलं स्फालितं गुरुः ।
 मण्डलं स्फालयनेव पूजयामास तत्वतः ॥
 यस्माद् यत्र मानसिकं मण्डलं कारितं गुरुः ।
 तस्मात्तत्र नेपालजैर्मञ्जुदेव ख्यापितम्^२ ॥
 पूष्यैर्धूपैश्च गन्धैश्च नानानैवेद्यलेह्यकैः ।
 पेयकैर्मद्यमांसैश्च पूजितं मण्डलं गुरुः ॥
 मञ्जुदेव जगन्नाथः पत्नीभ्यां सह पूजितम् ।
 मण्डलस्य विधियुक्तैः पूजयामास मण्डलम् ॥
 तत्क्षणं विधिभिश्चैनं तत्वतः सोऽभिषिक्तवान् ।
 प्रथमं मण्डलञ्चापि दर्शनञ्च कृतं गुरुः ॥
 पश्चाच्चतुर्दशा वाय्वभिषेकं भिचवे ददौ ।
 अनन्तरं ददौ तस्मै अक्षरद्वादशस्य तु ॥
 भो भिचो श्रूयतां तावद्वादशाक्षर अर्थकम् ।
 अर्थयुक्त्वा मया श्रुत्वा जन्मजन्मान्तरादपि ॥
 अतीतैरनागतैर्बुद्धैः कथितं तत्वयुक्तिकैः ।
 तस्मात्पूर्वसकाशाच्च मयापि कथिता शृणु ॥

पूर्वमपि च सर्वज्ञैः कथितं च तथा श्रुतम्^१ ।
 मया श्रुतं शृणु त्वञ्च मञ्जुश्रियः प्रसादतः ॥
 मयापि च न ज्ञातञ्च शृणु धर्मश्रीमित्रक ।
 मञ्जुश्रियः प्रसा(शा)दाच्च शृणोमि अस्य अर्थकम् ॥
 द्वादशाक्षर अर्थञ्च गूढाद् गूढतर(ल)मपि ।
 अतीतैरपि बुद्धैश्च सर्वैश्च तलवादिकैः ॥
 अतिगैर्दीर्घातिगैश्च^२ सर्वज्ञ नाथनाथकैः ।
 मञ्जुश्रियः^३ प्रसादाच्च तच्छर्वं कथितं पुरा ॥
 जिनैरपि सर्वज्ञैश्च कथितं मया तथाश्रुतम् ।
 मत्कर्णपरम्परया धर्मश्रीमित्र श्रूयताम् ॥
 सर्वज्ञैः^४ भो धर्मश्रीमित्र भिक्षो द्वादशाक्षर अर्थकम् ।
 अकारादिद्वादशानामर्थञ्चापि पुनः पुनः ॥
 इकाराच्च^५ अकाराच्च सर्वाक्षरग्रन्थजातम् ।
 अनयोः सुसंयोगात्तस्माद्द्वादशाक्षरजातम् ॥
 अवदानं पुराणञ्च महायानं तन्त्रान्तरम् ।
 तत्सर्वञ्च समुद्भूतं द्वादशाक्षराच्चापि अक्षरात् ॥
 चतुर्वेदं^६ षष्ठास्त्रञ्च नैमित्तिकं^७ दैवज्ञकम् ।
 वैद्यादिचिकित्सा चापि तस्मात् सर्वं समुद्भूतम् ॥

१ A कथितं यथा तथा श्रुतं । २ D अतितगैर्दीर्घातिगैः ।

३ D मञ्जुश्रीय । ४ C omits सर्वज्ञैः । ५ D आर्थं ।

६ B omits अकाराच्च । ७ D चतुर्वेद । ८ A नैमित्तिकं ।

अक्षरं गद्यं पद्यञ्च देशभाषजग्रन्थकम् ।
 तत्सर्वञ्चापि तस्माच्च समुद्भूतं^१ पूर्वकम् ॥
 रहस्य परमतन्त्र मन्त्र^२ उद्धारणमपि ।
 अक्षराज्जातं सर्वञ्च इति होमादिकमपि ॥
 बौद्धानां वापि शैवानां वैष्णवानां तथापि च ।
 योगिणां तान्त्रिणाञ्चापि ग्रन्थं तस्मात्समुद्भूतम् ॥
 आरापञ्च प्रला(रा)पञ्च सप्रराप अप्ररापयोः^३ ।
 संस्कृतादिभाषजञ्च तत्सर्वं तत्समुद्भूतम् ॥
 छमिकीटस्थ^४ भाषाञ्च पशोश्च तिर्य्यकस्य च ।
 देवाद्यसुरनागानां भाषाग्रन्थञ्च तद्भूतम् ॥
 किन्नराणां गन्धर्वाणामप्सरा यक्षयोऽपि च^५ ।
 मानुष्यादीनाञ्च सर्वेषां भाषा तस्मात्क्षरोद्भूतम्^६ ॥
 ७[प्रज्ञापारमितादिनवषडयान^७ सूत्रकम् ।
 नवमञ्च महायानं तस्मात्सर्वं समुद्भूतम् ॥
 एवं गुणमयं युक्तं गूढागूढतरमपि ।
 रेफाक्षरस्थार्थञ्च तस्माद्भूतं जगद्गुरुः ॥]
 भोऽपि धर्मश्रि च भिक्षो महागूढ तस्य अर्थकम् ।
 शरीराभ्यन्तरे वाह्ये भुवौ च सत्समुद्भूतम् ॥

१ D समुद्भूत । २ B omits मन्त्र । ३ D सुप्रलाप अप्रलापयो ।

४ D ०कीटस्थ । ५ B अप्सराणां । ६ B क्षरोद्भूतं,

D तस्मात्क्षरोद्भूतं । ७ c omits the portion bracketted.

८ A षडयान० ।

३४६

यथाभ्यन्तरे तन्त्रे च पौराणे बाह्यकर्माणि ।
 संवृत्तौ परमार्थं च तस्मात्सर्वं समुद्भूतम् ॥
 एवं गुणमयैर्युक्तं रहस्याद्रहस्यमपि ।
 आगमादागमैर्युक्तं अपान्त्रेषु न दीयते ॥
 यथा यदत्पत्नीभ्याञ्च अर्थं दीयते सद्गुरुः ।
 तथा तद्वत् भिक्षवेऽपि दादशाच्चर अर्थकम् ॥
 अर्थं ददाति विज्ञोऽसौ करुणाविष्टमानसः ।
 प्राप्याभिषेकं(क) गुह्यार्थमचरदादशस्य च ॥
 धर्मश्रीमिच उदितः प्रसादपूरको गुणः ।
 दृष्टतुष्टतल प्राप्य वाञ्छितार्थधनोच्छयम् ॥
 मञ्जुश्रियञ्च शास्त्रारं यथाशक्ति प्रपूजितम् ।
 पञ्चोपचारकैः पूज्यैर्दक्षिणाशक्तिभिरपि ॥
 नमस्कृत्य ददौ तस्मै स्वात्मानं सुश्रूषाय वै ।
 कायवाक्चित्तयुक्तेन मञ्जुदेवाय धर्मश्रीः ॥
 भो गुरो मञ्जुदेव त्वमुवाच सद्गुरुं मुदा ।
 पुनः पुनः नमस्कृत्वा निश्चयं स्वात्मानं ददौ ॥
 भगवन्सद्गुरो नाथ मम किञ्चिद्द्रव्यं न हि ।
 ढौषभ^१योग्यवस्तुञ्च स्वशरीरं द्रव्यन्नहि ॥
 यद्वस्तु मम हस्तेऽस्ति शरीरं ढौषयाम्यहम्^२ ।
 कायवाक्चित्त एकेन ददामि गृह्यतां त्वया ॥

अथोवाच गुरुः शास्ता धर्मश्रीमित्राय सुवचः ।
 एकचित्ते यद्वत्तं गृहामि च तद्भावकम्^१ ॥
 यथापूर्वं वाराणस्यां त्वया पर्षद्वतादपि ।
 तथा च तस्मिन् कालेऽत्र आगमिष्यामि निश्चयम् ॥
 १[धर्मश्रीनामगीतिं(ति) यत्रार्थं क्रियते त्वया ।
 आगतः स्याम^२हन्तव्यं तच्छ्रोतुं तव सम्मुखात् ॥
 इत्युवाच निश्चयं स वाक्यं मञ्जुश्रियः^३ गुरोः ।]
 धर्मश्रीनामकभिर्बुधैः तस्यागममवश्यकम्^४ ॥
 हे भगवन्मञ्जुदेव भवतागमनं कथम् ।
 केन चिक्रेण ज्ञायते^५ तत्सर्वं ब्रूहि सत्प्रभो ॥
 सर्वज्ञनाथनाथ त्वं मञ्जुदेवाख्यसद्गुरुः ।
 महर्द्धिकस्त्वं भगवन् ज्ञास्य^६त्वमागमं कथम् ॥
 भवानपि च सर्वज्ञमुखो^७ हि परममपि ।
 तस्मात्सर्वप्रकारेण शीघ्रं ब्रूहि तवागमम् ॥
 हे गुरो मञ्जुदेव त्वं वाचं देहि मह्यं द्रुतम् ।
 मया काश्यां नगर्याञ्च विहारे विक्रमे^८ पुनः ॥
 नामसङ्गीतिव्याख्यानं मया कृतस्मिन् कालके ।
 भवतश्च कथं नाथ आगमनं ज्ञायतेऽप्यहम् ॥

१ D तद्भावकम् । २ C omits the portion bracketted.

३ D आगमिष्याम्यहं । ४ D निश्चयं.....मञ्जुश्रियं ।

५ D गमनवश्यकम् । ६ D ज्ञायन्ते । ७ B ज्ञास्ये ।

८ A सुखे, D सुखी । ९ A D विक्रमे ।

केन केन च रूपेण प्रकारकेन च अपि ॥
 केन चिह्नेन ज्ञानेन सत्सर्वं ब्रूहि सत्प्रभो ।
 एवमुक्तेऽपि च सद्य मञ्जुदेव जगद्गुरुः ॥
 धर्मश्रीमित्रमिच्छुञ्च प्रोवाच जगदीश्वरः ।
 हे धर्मश्रीमित्र मिच्छो ममागमनचिह्नकम् ॥
 त्वं या ज्ञायसे भावेन चिह्नेनापि विशेषतः ।
 यस्य च पुरुषस्यापि हस्ते तिष्ठति उत्पलम् ॥
 स एवं पुरुषोऽहञ्च त्वया निश्चयं ज्ञास्यताम् ।
 देवरूपञ्च वा अन्यं मानूष्यं यत्तत्किन्नरम् ॥
 रूपञ्च कुरूपञ्च सर्वतन्त्रं माञ्च लक्ष्मिं ।
 एवमुक्तेऽपि च सद्यः धर्मश्रीनाम मिच्छुकः ॥
 महाञ्चासौ पण्डित धर्मश्रीमित्रः^१ प्रमुदितस्ततः ।
 सौमनस्यं परं जातं शास्त्रारन्तं प्रणम्य च ॥
 कृत्वा प्रदक्षिणां त्रीणि सादरान्नम्य सुन्दरः ।
 पुष्पैर्धूपैश्च गन्धैश्च नैवेद्यैर्दीपकैरपि ॥
 पञ्चोपचारविधिभिः पूजयामास सद्गुरुम् ।
 पञ्चाष्टाङ्गेन योगेण प्रणिपत्य पादाब्जके ॥
 नमयामास भावेन मञ्जुदेवं जगद्गुरुम् ।
 एक द्वौ त्रयवारञ्च प्रदक्षिणाकृतेन च ॥
 मञ्जुश्रियं जगन्नाथं धर्मश्रीरुवाच पण्डितः ।

भो गुरो^१ मञ्जुदेव त्वं क्षमस्व मेऽपराधकम् ।
 यत्सर्वं मम पापञ्च तत्सर्वं क्षमस्व गुरो ॥
 हे नाथौ गुरुमातरौ विज्ञापयाम्यहं त्वयि ।
 भवतः पादकमले वन्दयामि पुनः पुनः ॥
 मञ्जुदेवं(व) जगन्नाथं पत्नीभ्यां सह संस्थितम् ।
 पुनः प्रदक्षिणां कृत्वा नमयामास च पुनः ॥
 पुन विज्ञापयामास धर्मश्रीमित्रभिच्छुकम्^२ ।
 मञ्जुदेवं(व) जगन्नाथं प्रणिपत्य च आदरात् ॥
 मञ्जुदेव जगन्नाथ मह्यमाज्ञां प्रदीयताम् ।
 पुन विक्रमशिरसि^३ वाराणस्यां गमनाय च ॥
 यथा उक्तं मया पूर्वमस्मिन्निहारकेऽपि च ।
 नामसङ्गीतव्याख्यानं देशनाय च सद्गुरो ॥
 एवमुक्तेऽपि च सद्यः मञ्जुदेव जगद्गुरुः^४ ।
 आज्ञा दिदेश भावेन तस्मै धर्मश्रियेऽपि च ॥
 भो धर्मश्रीनाम भिक्षु ददामि तवागमनं ।
 यथा त्वमत्र प्रायात तथा शीघ्रं प्रगच्छसि ॥
 पूर्वं च नामसङ्गीति(तिं) व्याख्यानं क्रियतां त्वया ।
 तथा तद्व्याख्यानञ्च क्रियतां विक्रमेऽपि च ॥
 इत्यमुक्त वच श्रुत्वा धर्मश्रीमित्रपण्डितः ।

१ D गुरं ।

२ B °भिच्छुकः, D °भिच्छुक ।

३ D पुन विक्रमसीलस्य ।

४ D जगद्गुरो ।

तस्माद्गुरोः सकाशाच्च प्रस्थानं^१ गमनाय च ॥
 कारयामास शीघ्रेण धर्मश्रीमित्रः पण्डितः ।
 मञ्जुदेवप्रसादाच्च स्वदेशगमनाय च ॥
 तस्थान्तिकाच्च प्रकान्तं^२ व्याघ्रभ्य^३ पुनरागतः ।
 विहारे विक्रमाख्ये च व्याख्यानं(न) विदधे पुनः ॥
 वाराणस्यामपि यत्र विहारे विक्रमे वरे ।
 पूर्ववन्नामसङ्गीति(तिं) व्याख्यानं सञ्चकार सः ॥
 ब्रह्मभिः चत्रियैर्वैश्यैः शूद्रैश्च अन्यजातिभिः ।
 अत्रजैरन्यजैस्सार्द्धं पर्षत्कृत्वा च पूर्ववत् ॥
 भिक्षुभिर्भिक्षुणीभिश्च उपाशकैरुपाशिकैः ।
 सर्वैः शिष्यगणै^४स्सार्द्धं व्याख्यानं सः पुनः कृतः^५ ॥
 नामसङ्गीतिकस्यापि द्वादशअक्षरस्य च ।
 सत्पात्रेभ्यश्च शिष्येभ्यः गौरवार्थं ददौ मुदा ॥
 मञ्जुदेव यथापूर्वं मुक्तं पात्रमपात्रकम् ।
 तत्सर्वं सुपरिचिता सुपात्रेऽर्थं ददौ मुदा ॥
 यत्र यस्मिन् दिने^६ कृते धर्मश्रीमित्र पण्डितः ।
 नामसङ्गीतिव्याख्यानं पर्षदैश्च परिवृतः ॥
 एकस्मिन् च दिने तत्र मञ्जुदेव च प्राप्तवान्^७ ।
 भक्तिजिज्ञासनार्थञ्च धर्मश्रीमित्रकस्य च ॥

१ D गुरो ... प्रस्थान ।

२ D प्राकान्त ।

३ B व्याघ्रभ्य ।

४ D सर्वशिष्यगणैः ।

५ B कृतं ।

६ D दिनं ।

७ A सम्प्राप्तवान् ।

यष्टिशीरं निर्भाय उत्पलैर्मलिकान् चिपन्^१ ।
 प्रत्यस्थानात्तत्सभामध्ये मञ्जुदेवश्च ईश्वरः ॥
 यत्र धर्मश्रीमित्रश्च^२ पर्षदैश्च परिवृतः ।
 नामसङ्गीतिव्याख्यानं कृतं सस्तत्र प्राप्तवान् ॥
 दृष्ट्वा तमुत्पलं तेन पश्य वैमुख्यमाययौ ।
 धर्मश्रीमित्रमिच्छुणा ज्ञातमागतं सहुरम् ॥
 धर्मश्रीमित्रं नोचेयात्^३ श्रुत्वा तच्चोत्थिता जनाः ।
 अस्मिन्दिने विशेषेण स्वल्पव्याख्यानकं कृतम् ॥
 ब्रह्मणाः क्षत्रिया वैश्याः शूद्राश्च अन्यजातयः ।
 तस्मात् स्थानात् स्वस्वगृहं प्रजगमुः सर्वजनाः^४ ॥
 गते जने समुत्थाय धर्मश्रीनामपण्डितः ।
 नमस्कृत्तुं^५ समागत्य मञ्जुश्रीविमुखोऽभवत् ॥
 आश्रयं तस्य विज्ञाय धर्मश्रीमित्र उक्तवान् ।
 मञ्जुदेव जगन्नाथ सर्वः सर्वविद्गुरो^६ ॥
 १[न दृष्टुं^७ मया देव मिथ्या त्वं तेन उच्यते ।
 इत्युक्ते तत्क्षणतस्तस्य धर्मश्रीमित्रकस्य च ॥
 मञ्जुश्रीजगन्नाथस्य कृतं यत्र^८ प्रणामकम् ।
 तस्मात्तत्र स्वचक्षुणी पतितं पादलाञ्छने ॥]

१ D मलिकोत्क्षिप्यन् । २ D ० मित्रश्री । ३ D नोचेया ।

४ D सर्वे जनाः । ५ D सर्वज्ञः सर्वविद्गुरुः ।

६ c omits the portion bracketted. ७ D न दृष्टुं त्वं ।

८ D यत् ।

यस्मिं येन चक्षुणी च मुखाच्च पतितं भवेत्^१ ।
 तस्मिन्नेन धर्मश्रीश्च अत्यर्थं रुदितं कृतम् ॥
 मूर्खाणां परमं मूर्खं मन्दानां परममपि ।
 कथं मया अज्ञानाच्च मिथ्या^२ सद्गुरौ उच्यते ॥
 पादयो मञ्जुदेवस्य यत्र लाञ्छनं(न) तिष्ठति ।
 चक्षुणी(नि) पतिते भूमौ रुदन्तस्मै निवेदयेत् ॥
 भगवन् गुरो मञ्जुदेव मया मिथ्यामुदिरितम्^३ ।
 अज्ञानाद्यत्कृतं कर्म तत् क्षमस्व गुरो मम ॥
 भव प्रसन्नचित्तोऽद्य मञ्जुदेव जगद्गुरो ।
 मयि कृपां कृतं पूर्वं तथा करोतु साम्प्रतम् ॥
 भो गुरो मञ्जुदेव^४ मया कृतञ्च पापकम्^५ ।
 मनसा वाचा^६ कर्मणा पापञ्च दारुणमपि ॥
 हे सद्गुरो मया कृतं भवता पापकमपि ।
 तत् क्षमस्व मया मूर्खेण च कृतं भवति च ॥
 अन्धेन परमं प्राप्तं त्रैलोक्येषु विशेषतः ।
 गुरुद्रोही चक्षुण्ण्मी मूर्खाऽहं परममपि ॥
 हस्तपादाद्यवयवैः शरीरेण च किं मम ।
 चक्षुणी मे विना युक्ते जीवेनात्र किं क्रियते ॥
 जीवादहं मृतो गुरो मम जीवेन किं कृतम् ।

१ D यस्मिंश्च न चक्षुणी च मुखाच्च पतितं भवत् ।

२ D अज्ञानाच्च मिथ्या । ३ A उदितं । ४ D मञ्जुदेवस्य ।

५ A पापकः । ६ D वचसा ।

मृते मेऽद्य परं जातं भवतश्च प्रसा(शा)दतः ॥
 हे गुरो नाथनाथ त्वं देहि फलं(ल) मृताय च ।
 तस्मात् पापात्परलोके फलं किं किं भविष्यति ॥
 यत्कृतं दारुणं पापमद्य त्वयि मया क्षणम् ।
 सरागदेषमोहेन चित्तमूढेन च मया ॥
 मनसा वचसा वापि कर्मणा च कृतं मया ।
 तत्क्षमस्व क्षमस्व नाथ^१ प्राञ्जलिभिः सहस्रकम् ॥
 विललापमित्थं कृत्वा मञ्जुदेवे जगद्गुरौ ।
 धर्मश्रीनामकभिक्षुर्विनतिं कृतवानपि ॥
 एक दश शतं लक्षं पञ्चप्रणामकैरपि ।
 पुनः पुनः नमस्कृत्वा अत्यर्थं विनतिं कृतम् ॥
 अष्टाङ्गप्रणामकैश्च नमस्कृत्वा पुनः पुनः ।
 विनतिं विलापेन च कृतान्तेन मुहुर्मुहुः ॥
 एवमुक्तेऽपि च सद्यः मञ्जुदेव जगद्गुरुः ।
 अत्यर्थं विप्रलापञ्च धर्मश्रिया कृतादपि ॥
 मनसा न सहिष्णुना करुणादृष्टमानसम् ।
 धर्मश्रीनामकं भिक्षुं प्रोवाच शीघ्रकं गुरुः(रु) ॥
 हे धर्मश्रीमित्रभिचो मालूह्यसि मालूह्यसि ।
 स्वकर्मविधिवशाच्च साम्प्रतं प्राप्स्यसि फलम् ॥
 कर्माणि न प्रणश्यन्ति कल्पकोटिशतैरपि ।

ग्रामग्रिं प्राप्य काले च फलन्ति देहिनां खलु ॥
 पृथिवी आपतेजवायुराकाशैर्लभ्यते फलम् ।
 वाह्येन नापि लभ्यते अन्तरेण न लभ्यते ॥
 येन येनावयवेन यत्कृतं पापकम्भवे ।
 तत्सर्वमवयवेन निश्चयं भोग्यते फलम् ॥
 पञ्चेन्द्रियेन येनापि पापपुण्य करोति हि ।
 तेन तेनेन्द्रियेणापि तद्भोग्यं लभ्यते फलम् ॥
 नगरे वा वने वापि समुद्रे पर्वतेऽपि वा ।
 यत्कृतं जन्तुना येन तद्भोग्यं न संशयः ॥
 अप्रार्थितानि दुःखानि यथैवायान्ति देहिनाम् ।
 सुखान्यपि तथा १ मन्ये दैवमात्रातिरिच्यते ॥
 यद्यत्पुरातनं कर्म तत्तदेवेह भुज्यते ।
 कारणं दैवमेवात्र नान्योऽस्त्यौपाधिको जनः ॥
 गर्भे वा बालभावे वा यौवने वापि बार्द्धके ।
 यद्यत् शरीर(रं)कृत् कर्म तत्तदेवेह भुज्यते ॥
 मारोदी पाण्डित भिक्षो श्रियमन्यां गमिष्यसि ।
 मा मुञ्चाशु माहाबुद्धे मा मुञ्चाशु धर्मश्रि च ॥
 तथागतैश्च सर्वज्ञैः २ स्वकर्माह्वयते फलम् ।
 येन कर्म कृतं येऽपि तेऽपि तल्लभ्यते फलम् ॥
 ब्रह्मविष्णुशिवशक्रैः स्वकर्म लभ्यते फलम् ।

बुद्धधर्मसङ्घैस्तत्त्वै^१स्तथैव लभ्यते फलम् ॥
 देवदानवगन्धर्वै^२रित्यं फलं प्रलभ्यते ।
 मानुष्येण च सत्त्वेन कथं न लभ्यते फलम् ॥
 अवश्यं स्वकृतं कर्म अवश्यं स्वेन भोज्यते ।
 स्वेनापि कृतं कर्मनः^३ अन्येभ्यः भोजनं न हि ॥
 अन्यैश्च कृतकर्मणः स्वयं भोग्यं कृतं न हि ।
 इति मत्वा च मानुष्याः सदा शुभकर्म कृतम्^४ ॥
 अशुभं संपरित्यज्य शुभञ्च केवलं कृतम् ।
 स्वकर्मफलञ्च त्वया न प्रनस्यति यन्नतः ॥
 तथापि ज्ञानदृष्ट्या त्वं व्यवलोकय निश्चयम् ।
^५[इत्युक्तान्तर्दधे शास्त्रा तत्र तत्क्षणमेव च ॥
 तस्मात्काश्याः स्वयं पथा^६प्रत्यागतो जगद्गुरुः ।
 यत्र पत्न्यौ च आस्ताञ्च मञ्जुश्रीपर्वतेऽपि च ॥
 मञ्जुश्रीश्चापि शास्त्रा च स्वगृहं तत्र चागतः ।]
 ततः प्रभृतिस्तन्नाम ज्ञानश्रीरिति सर्वतः ॥
 तस्माद्धेतोश्च मैत्रेय ततः प्रभृतिरुच्यते ।
 मञ्जुदेवप्रसादाच्च पुनर्व्याख्यानं कृतं त्वया ॥
 नामसङ्गीतिव्याख्यानं सम्पूर्णं भिक्षुणा^७ कृतम् ।
 अथ पत्न्यौ सत्सत्यौ च स्वभर्तुः पादपङ्कज ॥

१ D बुद्धधर्मसङ्घसत्त्वैः । २ D °गन्धर्व्व । ३ D कर्म्मन ।

४ D कर्म्म शुभ कृतम् । ५ C omits the portion bracketted.

६ D पत्न्यात् । ७ D भिक्षुणाम् ।

नमस्कृत्वा प्रमोदेन गृहे विप्रति नायकम् ।
 वार्त्ताकुशलं कुशलं तत्सर्वं श्रूयते च तौ ॥
 मंजुश्रियापि खट्वन्ति सर्वञ्च कथितं मुदा ।
 एवं ताभ्यां सह तेन संस्थितं तत्र पर्वते ॥
 स्वयम्भुवे दीर्घकालं से(शे)वापरेण संस्थितम् ।
 ततः प्रभृति लोकैश्च अत्रजैरन्यजैरपि ॥
 ब्रह्मचत्रियैर्वैश्यैश्च^१ शूद्रादि अन्यजातिभिः ।
 मंजुदेवेन स्थापिते मंजुश्रीपर्वतेऽपि च ॥
 धर्माधातु वागीश्वरं मंजुश्रियञ्च पूजितम् ।
 पुष्पधूपादिभिः पूज्यैर्गन्धनैवेद्यदीपकैः ॥
 नाना पूज्यविधिभिश्च मंजुश्रियं प्रपूजितम् ।
 ब्रह्मणा ब्रह्मलोकैश्च विष्णुणा वैष्णवैः^२ सह ॥
 महेश्वरेण स्वर्गणैः सर्वकालं प्रपूजितम् ।
 इन्द्रेण त्रिदशैस्साङ्गैः चतुराजैः दैत्यैरपि ॥
 स्वस्वर्गणैः परिवृत्य पूजितं तत्र मण्डले^३ ।
 अद्यास्मिमपि काले च पूजितं^४ मानवादिभिः ॥
 मैत्रेय श्रूयतां पौर्व^५मस्मिन्काले च दृश्यताम् ।
 भूते भविष्ये वर्त्ते च पूजितं ये या मानवाः ॥
 सर्वं विद्यासिद्धिञ्च लभ्यतेऽपि न संशयः ।
 माघशुक्ले पञ्चम्याञ्च पूज्येऽपि गुरुवासरे ॥

१ D ब्रह्मचत्रियवैश्यैश्च ।

२ D वैष्णवी ।

३ D मण्डलै ।

४ B प्रपूजितम् ।

५ D पूर्व ।

मंजुश्रिय भिक्षोः कृते दिने पूजा महत्फलम् ।
 त्रयसंयोगे उत्तमं द्वौ योगे मध्यमं फलम् ॥
 एकयोगे स्वल्पफलं तथाफलं प्रलभ्यते ॥
 मनुजादिमानव्यश्च विद्यासिद्धिञ्च प्राप्तये ।
 दिने दिने सर्वकालं गत्वा तस्मै प्रपूजितम् ॥
 इत्थं गुणमये चेचे मंजुश्रीकृतमण्डले ।
 वागीश्वरे धर्मधातौ सर्वकालं प्रपूजितम् ॥
 अक्षरादिशास्त्रविद्यां धन्वादिशरविद्यकाम् ।
 शिल्पतुलादिउद्धारं कृषिविद्याञ्च भाषजाम् ॥
 मानव्य मानवा ये या नानाविद्यां प्रदक्षिताः^१ ।
 मंजुश्रियं जगन्नाथं सदा मुदा प्रपूजितम् ॥
 कनकस्य मुनेर्धर्मधातुवागीश्वरोऽभवत् ।
 इति श्रीशम्भुनाथस्य कथितं सर्वलोकजैः ॥
 गृहे सुशोभितवरे सुविलासयुक्ते
 त्रैलोक्यदुर्लभप्रदे सुरलोकपूज्ये^२ ।
 वागीश्वरस्य महिमां प्रश्रुता^३जना ये
 सन्तिष्ठन्ते शुभगुणे सु(स)गुणेन युक्ते ॥

इति श्रीमति बृहत्स्वयम्भूपुराणे गोशृङ्गपर्वते स्वयम्भूचैत्यभट्टा-
 रकोद्देशे धर्मधातुवागीश्वरप्रवर्त्तनो नाम षष्ठमोऽध्यायः ॥

सप्तमोऽध्यायः ।

अथोवाच महासत्त्वः मैत्रेय जगतां पतिम् ।
 अयं श्रीभगवान्धर्मधातुवागीश्वरः कदा ॥
 केनान्तर्द्वीपितं तन्मे किमर्थमिति कथ्यताम् ।
 कस्माच्च कारणादापि कस्मिं गुरौ^१ सर्वज्ञके ॥
 केन च शासिना चापि गुरुणा सर्वज्ञेन च ।
 केन च कारणेनापि केनेत्यं चैत्य संस्कृतं ।
 कस्य गुरोश्च कालेऽपि सर्वज्ञस्य च कस्य वै ।
 इत्थं चेत्या कृतेनैव स्थापितं केन शासिना ॥
 कस्मिं गुरौ च कालेऽपि केन केन इत्थं कृतम् ।
 सर्वरत्नेन खचितं सुवर्णेनापि संस्कृतम् ॥
 सुवर्णगलसंयुक्तं स्वर्णपट्टैर्वि(वि)भूषितम् ।
 सुवर्णचक्रावलिभि(भिः) विश्वमणिसंयुतम् ॥
 सुवर्णच्छत्रसंनद्धं सुवर्णकलशध्वजम् ।
 पताकैर्विधिधैर्युक्तं कलशं अतिश्वेतकम् ॥
 चतुर्तथागतैश्चापि चतुर्दिक्षु सुशोभित(तं) ।
^१[चतुर्देविभिश्चापि विदिक्चतुर्षु शोभितम् ॥]
 अपि च ॥
 मध्ये^२ वैरोचनञ्चापि पूर्वं अचोभ्यकर्मापि ।

दक्षिणे रत्नसम्भवं अमिताभं पश्चिमे अपि ॥
 उत्तरे मोघसिद्धिं च^१ इति पञ्च तथागतान् ।
 २[केन च आसिना अत्र इत्थं नैव प्रथापितम् ॥]
 इशाने रोचनादेवीं अग्न्यावपि च मामकी^३ ।
 नैष्ठिक्य पाण्डला देविं तारां च वायवे अपि^४ ॥
 नानापट्टवितानैश्च श्वेतच्छत्रं विभूषितम् ।
 श्वेतचामलैः(सं)संयुक्तं अनेकैर्घण्टकैरपि ॥
 ध्वजैश्चौ(ची)नपट्टजैश्च दिगमाराभिः^५ प्रलम्बितैः ।
 अनेकैः(गैः) पट्टकै र्युक्तैः मङ्गलैश्च सुभूषितम् ॥
 तथागताञ्च चतुरः अनेगैर्वस्त्रभूषितम् ।
 चीनजैः पट्टजैर्वस्त्रैः शु(सु)चिवस्त्रैर्विभूषितम् ॥
 रत्नादिदाममालाभिः अलङ्कार(ल)विशेषकैः ।
 केतकि(की)पुष्प आदि(दी)भिः कृतिपुष्पैः सुभूषितम् ॥
 इन्द्रादिस्त्रयस्त्रिंशैश्च^६ प्रथापितं जगद्गुरुः ।
 पात्राकृतिलक्षणैश्च पूरितं चैत्यरूपकम् ॥
 ब्रह्मकायिकैरथवा तथा रूपाचनैरपि^७ ।
 इत्थं गुणमयं चैत्यं रूपं केन प्रथापितम् ॥
 अपि आरूपावचरैः देवैरपि कृतं भवेत् ।

१ D °सिद्धिं च ।

२ C omits this line.

३ D °देवी अग्न्यावपौ च मामकि ।

४ D देवी तारा च वायवेऽपि

५ B दिगमाराभिः, D दिगमालाभिः प्रलम्बितैः ।

६ D तथागता च.....अनेकैः ।

७ D इन्द्रादित्रयस्त्रिंशैश्च ।

८ B C °चरैरपि ।

एवमकारकैर्युक्तं केन चैत्यं संस्थापितम् ॥
 अर्थैकं चतुराजानः स्वस्वगणैः परिवृतः ।
 समायाता अत्र केऽपि इत्यञ्चैत्यं कृतमिति^१ ॥
 धृतराष्ट्रः पूर्वराजः कुम्भाण्डैश्च^२ परिवृतः ।
 पूर्वदिश समायातः इत्थं तच्च कृतमिति ॥
 विरूढक याम्यराजः कुम्भाण्डैश्च परिवृतः ।
 याम्या दिशः समायातात् इत्यञ्च कृतं सर्वदा ॥
 विरूपाक्ष पश्चि^३राजैः नागराजैः परिवृतः ।
 पश्चिमा(च)च्च समाया(त)तः इत्यञ्चैत्यं कृतमपि ॥
 वैश्रवणोत्तरराजः यक्षगणैः परिवृतः ।
 उत्तराच्च समाया(त)तः इत्यञ्चैत्यं कृतमिति ॥
 इत्येवं देवराजाभिः मानुष्यराजाभिरपि ।
 दैत्यराजेभिरन्यैश्च गन्धर्वराजकैरपि ॥
 श्रीस्वयम्भूः शम्भुनाथचै(त्यं)त्य केन इत्थं कृतम् ।
 श्रीस्वयम्भूगोपनञ्च केनेत्यञ्च कृतमपि ॥
 ४तत्सर्वजं वापि नाथ नाथा ब्रूहि अपि ।
 मयि कृपां अनुकम्प्य शीघ्रं शीघ्रं दयां कुरुः ॥
 भूतेऽतिभूते दीर्घं च यस्माद् यच्चातकमपि^५ ।
 तस्मात्सर्वञ्च श्रोयामि वाचयिष्यसि सत्प्रभो ॥

१ D कृतमपि । २ C गन्धर्वैश्च । ३ A पाश्य० ।

४ B पूर्वजं वापि नाथा ब्रूहि, D तत्सर्वं पूर्वजञ्चापि नाथ नाथा ब्रूहि

५ D यच्चान्तकमपि ।

केन राज्ञा कृतं तस्य ब्राह्मणा वैश्येन तथा ।
 शूद्रेण अन्यजातिना इत्यञ्चैत्यं कृतमिति ॥
 अथवा दैत्यराजेन किंकरेणान्यजातिना ।
 किन्नरेण गन्धर्वेण यक्षराजेन च अपि ॥
 पूर्वजैरथवा राजैः दक्षिणैः पश्चिमैरपि^१ ।
 उत्तरैर्मानुष्यकैश्च चैत्यमित्यं कृतमिति^२ ॥
 इत्यञ्चैत्यं कृतं येन तच्छर्वं^३ ब्रूहि सद्गुरोः ।
 अतिदीर्घं नातिदीर्घं वक्ष्यसे शृणोमि अहम् ।
 मह्यमर्थं न हि नाथ सर्वेषाञ्च हिताय च ।
 मूकानां^४ वाचनार्थाय अज्ञानां ज्ञानप्राप्तये ॥
 मूर्खाणां गुणलाभाय सत्त्वानाञ्च हिताय च ।
 हस्तपादेन खञ्जानां सुहस्तपादनाय च ॥
 चक्षुश्रोत्रविहीनानां चक्षुश्रोत्रलाभाय च ।
 इत्यञ्च पापभोग्यानां तद्भोगञ्च प्रनाम्निने^५ ॥
 शीघ्रं ब्रूहि दयां कृत्वा स्वयम्भोः गुप्तं च कथाम् ।
 इति तद्वचनं श्रुत्वा प्रोक्तवान् भगवांश्च तम् ॥
 मैत्रेयं बोधिसत्त्वञ्च महासत्त्वं प्रचर्यकम् ।
 भो मैत्रेय शिच भिचो स्वयम्भोः गुप्तककथाम् ॥
 येन कृतं यस्मिन् काले त्वया श्रुतं पुनः पुनः ।
 वाचयामि च तच्छर्वं शीघ्रं शृणु त्वया पुनः ॥

१ D दक्षिणै पश्चिमैरपि । २ D कृतमपि । ३ D तच्छर्वं ।

४ D मूर्खानां । ५ D प्रनाम्निता ।

कायवाक्चित्तएकेन एकचित्तेन श्रूयताम्^१ ।
 सत्त्वानाञ्च हितार्थाय निश्चयेन श्रुतं त्वया ॥
 इति कृत्वा सुग्रीवेन श्रूयतां गुप्तस्य कथाम् ।
 गते काले सुदीर्घं च कल्पेऽपि भद्रसंज्ञके ॥
 निर्द्वैतौ सर्वज्ञनाथः निर्वाण प्राप्तवत्यपि ।
 मनौ^२ श्रीकनके तत्र विंशद्वर्षसहस्रकम् ॥
 प्रजानामायुषि प्राप्ते जातवान् काश्यपो मुनिः ।
 वाराणस्यां श्रीनगर्यां मुक्तिमार्गैकदेशके ॥
 श्रिया लक्ष्म्या गुणेनापि त्रैलोक्य अतिदुर्लभम् ।
 ब्रह्मभिः चन्द्रियैर्वैश्यैः शूद्रैश्च अन्यजातिभिः ॥
 अन्यजैरत्रैः सर्वैः चतुर्दिक्षु समागतैः ।
 पूर्वाच्च दक्षिणाचा(श्वा)पि पश्चिमादुत्तरात्तथा ॥
 समागतैश्च मानुष्यैः वाश्रितं तत्र सर्वदा^३ ।
 धृतराष्ट्रः सगन्धर्वः विरूढकः किन्नरैस्सहः ॥
 विरूपा(च)क्षः नागलोकैः वैश्रव(ण)णः यक्षैस्सह ।
 चत्वारश्च महाराजाः स्वस्वगणैः परिवृतः ॥
 आयता वाश्रिताश्चात्र^४ वाराणस्यां विशेषतः ।
 इन्द्रश्च देवराजोऽपि (स)ग्रच्युपेन्द्रेण सङ्गतः ॥
 त्राय(त्रि)स्त्रिंशादिभिर्देवैस्सार्द्धं तत्र समागतः ।
 यामेश यामैस्सार्द्धं तुषितेशः सतुषितैः ॥
 निर्माणर(ति)तीश देवः निर्माणरतिभिस्सह ।

परनिर्मितेश देवः परनिर्मितश्च सह ॥
 इत्थं कामावचरै देवैः तत्रागताः सदा सदा ।
 रूपावचराभिस्तथा आरूपावचरास्तथा ॥
 स्वस्वदेवगणैः सार्द्धं सदा सदा तत्रागता^१ ।
 इन्द्र यमश्च^२ वरुणः कुबेरश्च अग्निरपि ॥ ॥
 नैऋत्य वायु ईशानः अध ऊर्ध्वं दिशि स्थिताः ।
 स्वस्वदिग्भ्यः समायाताः स्वस्वग(णै)णैः परिवृतः ॥
 समायाताः सर्वकालं वाराणस्यां विशेषतः ।
 ब्रह्मा अपि स देवे(ण)न ब्रह्मगणैः परिवृतः ॥
 अनेगमुनिभिः सार्द्धं तत्र स्थिताः सदा मुदा ।
 विष्णुरपि देवता च रा(डा)धाभिश्च परिवृतः ॥
 अनेगगोपकन्याभिः सहस्तत्र सदा स्थितम् ।
 महेश्वर देवदेवः उमादेव्या सह सदा ॥
 विघ्नादिस्वगणैस्सार्द्धं पुत्राभ्यां तत्र संस्थितम् ।
 चयत्रिभिः कोटिदेवैः नानादेवगणैरपि ॥
 वाराणस्यां विशेषेण सर्वकालं समागता ।
 तदा आ(सि)सीच्च विख्यातः कश्चिद्विप्राणां नायकः
 गुणज्ञानेन ज्येष्ठेन पितामहमिव स्थितः ।
 चतुर्वेदविदानञ्च षट्शास्त्रविदुषामपि ॥
 पौराणिकानां तन्त्राणां सच्छास्त्रा गुरुनायकः ।
 इव गुणमये युक्तं त्रैलोक्येऽपि सुदुल्लभम् ॥

मर्त्यलोकेषु सर्वेषु प्रतिरूप पितामह ।
 १[काश्याञ्च शुद्धधी^२ राजा गुणनीतिश्च पारगः] ॥
 तस्य पत्नी सती आसीत् काचिद्विख्यातसद्गती ।
 दयावती पुण्यात्मा च साचात्मतीव स्थिता ॥
 त्रैलोक्य^३जननी चापि लोकानाञ्च माता इव ।
 ४[देवासुरमनुष्यानां प्रज्ञा माता इव] स्थितः(ताः) ॥
 तथा पुत्रं प्रसूतञ्च सर्वलक्षणमण्डितम् ।
 द्वात्रिंश(स)लक्षणधरं अशीतिव्यञ्जनैर्युतम् ॥
 द्युतिं जाम्बूनदवच्च सर्वपुण्यैः सुलक्षणम् ।
 पितामहसृष्टि इव त्रैलोक्येऽपि सुदुर्लभम् ॥
 देवासुर(म)मानुष्येषु लोके अन्य कश्चिन्नहि^५ ।
 त्रिसाहस्रे समुद्भूतं क्षीरनिधौ चन्द्रमेव ॥
 यद्वदाकाशाच्चन्द्रमा तारागणैः परिवृतः ।
 तदल्लक्षणैस्तु(सु)युक्तं वाराणस्यां आगते वैः^६ ॥
 यद्वदपि खपयाच्च लक्ष्मीभिरागतमपि ।
 मयुक्तं लक्षणैस्तद्वत् तच्चापि आगत इव ॥
 नामेन काश्यपोऽयं श्रीसर्वज्ञानां जगद्गुरुः ।
 देवासुरमनुष्याणां शास्ता सर्वज्ञनाय(कं)कः ॥

---

१ A B omits the portion bracketted.

२ D काश्याञ्च सत्सुधी ।

३ D त्रैलोक्ये ।

४ B omits the portion bracketted.

५ D नही ।

६ B आगतेवः ।

यदा यस्या यातः शास्ता काश्यपो मुनिनायकः ।
 तदा तस्यां वाराणस्यां काश्याख्यञ्च प्रकीर्तितः ॥
 अतीतैर्नागतैर्नाथैः सर्वज्ञैः मुनिनायकैः ।
 तस्मात्का(क)श्यपजाताञ्च वाराणसी काशीरितम् ॥
 सा च काशीरपि भूमिः पवित्री गुणभू(ष)षिणी ।
 तत अपि सार्वकालं सर्वदे(वै)वैः सदा स्थितम् ॥
 पूर्वाञ्च अधिकेनापि अनेकैः देवतागणैः ।
 इन्द्रादिचिदग्रेर्देवैः सह तत्र सुवासि(शि)ताः ॥
 चतुर्भिश्च महाराजैः दशभि लोकोपालकैः ।
 खदे(श)शं विस्मृतं कृत्वा सदा तत्र सुवाशिताः^१ ॥
 ब्रह्मा अपि सद्रुद्धेशः ब्रह्मगणैः परिवृतः ।
 चतुर्वेदादिपा(थ)ठञ्च पाठयामास सर्वदा ॥
 विष्णुरपि देवनाथः राधाभिश्च परिवृतः ।
 वंशादिवाद्यगीतञ्च कालयामास अत्र च ॥
 महेश्वर देव देवी पुत्रैश्च^२ स्वगणैर्वृतः ।
 नृत्यगीतादिकं कृत्वा वासयामास अत्र च ॥
 किन्नरराजकैश्चापि यक्षराजैस्तथा अपि ।
 गन्धर्वराक्षसैः राजैः सुस्थितं तत्र सर्वदा ॥
 त्रयत्रिभिर्कोटिदेवैः^३ नानादेवगणैरपि ।

१ D सदास्तत्र सुवाशिता ।

२ D स्वस्वगणै र्वृतः ।

३ D ० देव ।

पूर्वाच्चाधिकं वा(चा)पि सुस्थितं भवति सदा ॥
 यस्मिं च काश्यपो जातः काश्याञ्च भुवने अपि ।
 तस्माच्छर्वप्रकारेण मङ्गलैः पूरितं सदा ॥
 पुष्पधूपादिभिः पूज्यैः नानापञ्चोपचारकैः ।
 पूजितं अधिकं गौरात् काश्यपं मुनिनायकम् ॥
 काश्यपोऽपि सच्छास्ता च इत्थं पूर्णगृहं त्यजेत् ।
 राज्यं गृहं धनं वस्त्रं दा(शी)मी दा(शं)सं तथा अपि ॥
 अश्वरत्नं गजरत्नं स्त्रीरत्नं(न) मणिरत्नकम् ।
 परिणायकं पुरुषञ्च चक्ररत्नं अपि तथा ॥
 इति सप्त(भि)भीरनैश्च पूरितं राज्यकमपि^१ ।
 काशीमपि राज्यकञ्च त्रैलोक्येऽपि सुगौरवः^२ ॥
 शाश्विना काश्यपेनापि जन्मकृतादपि तथा ।
 पृथोरपि सुसारा च^३ काशीचेत्रं प्रदरितम् ॥
 अनेग(क)गुणसंयुक्तं चेत्रञ्चापि प्रसिद्धकम् ।
 त्रिसाहस्रे महालोके दुग्धाज्जातं दूतमिव ॥
 त्रिसाहस्रमहालोके जम्बूद्वीपं सुसारकम् ।
 जम्बूद्वीपे शुभे रम्ये^४ आर्या सर्वसुसारकम् ॥
 आर्यावर्त्तभूमौ चापि वाराणसि(सिं) सुसारकम् ।
 तस्मात्काश्यपजला(च)च्च काशी(सि)नाम प्रसिद्धकम् ॥

१ A D राज्यकर्म्मपि ।

२ D त्रैलोक्येऽपि च गौरवः ।

३ D सुसाराच्च ।

४ A रम्य, B तस्य ।

का(सा)श्याञ्च विषये येन गृह राज्यं रक्षेदपि^१ ।
 गृहचर्यं परित्यज्य वैरागीपदं^२ गृह्यते ॥
 ब्रह्मचरिचवैश्याश्च शूद्रादयश्च मानुषाः ।
 काश्यां कृताद्वैराग्याच्च^३ ते नरा मोक्षगामिनः ॥
 ब्राह्मणाः चरिया वैश्याः शूद्राश्च अन्यजातयः ।
 अचजा अन्यजा नराः काश्यां मृता स्वर्गं गतम् ॥
 हस्त्यश्वगवा महिषाः अन्याश्च पशुजातयः ।
 काश्यां मृताच्च ते जाताः चतुर्णां राजभूवने ॥
 शुंक्सालिकक्रौ(कू)ञ्चादि तिर्य्यञ्च पचिजातयः ।
 मृतात्^४ काश्यां विशेषेण मानुषधनिनां कुले ॥
 कृ(क्रि)मिकी(ता)टादयो अन्या पतङ्गमक्षिकादयः ।
 विशेषेण मृतात्^५ काश्यां मानुषकुले जायते ॥
 ये मृताः प्राणिनः सर्वे काश्याञ्च विषय अपि^६ ।
 तस्मात्काश्यपजातान्न वामं शेते न मृतये ॥
 एवं गुणमयं चेन्न काश्यपजाता(च)च्च काशीः ।
 ईदृशं गुणसम्पन्नं चेन्न जैलोक्येऽपि दुर्लभम्^७ ॥
 अतीतैः नागतैर्वुद्धैः तस्यां काश्यां विशेषतः ।
 धर्मचक्रं प्रवर्त्तिता अनागतैस्तथा अपि(पौ) ॥
 प्रत्युत्पन्नेन मयापि काश्यां जन्म कृतेन च ।

१ D रजेदपि ।

२ D गृहे चर्यं.....पद ।

३ D कृता वैराग्या च ।

४ D मृता ।

५ D विषये अपि ।

६ A दुर्लभम्, D दुर्लभम् ।

धर्मचक्रं नात्र कृत्वा(त्) कुत्र गच्छापि तत्क्षणम् ॥
 इति ज्ञात्वा काश्यपोऽपि शास्ता सर्वज्ञनायकः ।
 तस्मात्काश्या नगर्याश्च(च) ब्राह्मे अत्र च मण्डले ॥
 यत्र न्यग्रो(गो)धवृक्षश्च नानारत्नै विभूषिता^१ ।
 विश्वकर्मकृतं वृक्षं तदध विश्रुत गुरुः ॥
 स्वस्तिकदण्डास(श)नञ्च यत्र तिष्ठति वृक्षके ।
 तत्र स्थित्वा काश्यपोऽपि समाध्यास्फानकं कृतम् ॥
 समाध्यास्फानकं कृत्वा ऋजुकायेन संस्थितम् ।
 तस्मात्तत्रा(श)सने स्थित्वा सम्बोधिज्ञान प्रापितम् ॥
 सम्बोधिज्ञान प्राप्तार^२ मारभङ्गं कृता अपि ।
 मारभङ्गं कृतात्पश्चात् तथागतपदं लभेत् ॥
 तथागतपदं लब्ध्वा ऋद्धिनां नायकपदम् ।
 अतीतानागतैः सार्द्धं बुद्धानामृद्धिनायकः ॥
 ब्रह्मविष्णुशिवशक्रैः इन्द्रादिचिदशैरपि ।
 ततः प्रतिदिने चापि तस्य पूजा कृतं(त) परम् ॥
 चतुर्भिश्च महाराजैः यक्षकुम्भाण्डकिन्नरैः ।
 नागादिस्वर्गणैः सार्द्धं ततो देश^३ प्रपूजितम् ॥
 भिक्षुभिर्भिक्षुणीभिश्च बोधिसत्त्वगणैरपि ।
 महासत्त्वगणैस्सार्द्धं देशजा(वा)चां कृतं भवेत् ॥
 देशादेशं ग्रामाग्रामं राज्याद्राज्यं द्वीपाद्विपम्^४ ।

१ D रत्नविभूषिता । २ B D प्राप्ता च । ३ D ततो देशे ।

४ D द्वीपाद्विपं ।

शिष्यगणैः सङ्घैश्च काश्यपो मुनिर्गच्छतु ॥
 इत्थं गुणमये काश्यां भविष्ये च विशेषतः ।
 कलियुगे विश्वेश्वरं तत्रेश्वरं भविष्यति ॥
 हरगणैरनेकैश्च सह तत्र सुसंस्थितम् ।
 देवासुरमनुष्यैश्च पूजितं स भविष्यति ॥
 यस्मिन् काले यस्यां^१ काश्यां विश्वेश्वरञ्च नायकम् ।
 भविष्यति स्थितं कालं अत्यर्थञ्च कलियुगम् ॥
 देवासुरमनुष्याणां शास्ता विश्वेश्वर अपि ।
 मृच्छैश्च कृतराज्येऽपि सो गुप्तो भविष्यति ॥
 काश्यप अथ सर्वज्ञः देवासुरमानुष्येभ्य गुरुः ।
 जात्राञ्च^२ का(ल)रयामास प्रतिदेशे प्रतिदिशि(शिः) ॥
 पिण्डपात्रादिदानैश्च शयनासनभेषजैः ।
 भक्ष्यभोज्यादिभिर्योग्यैः पूजितञ्च कृतमपि ॥
 ब्रह्मभिः चत्रियैर्वैश्यैः शूद्रैश्च अन्यजातिभिः ।
 देशजैः ग्रामजैः लोकैः तस्मै पात्रं ददुर्मुदा ॥
 अथ काश्यपः सर्वज्ञः सर्वैः शिष्यगणैस्सह ।
 १[भिचुभिर्भिचुणीभिश्च बोधिसत्त्वगणैरपि ॥ ॥
 महासत्त्वगणैस्सार्द्धं अनेकदेशजैरपि ।
 ब्राह्मणैः चत्रियैर्वैश्यैः शूद्रैश्च अन्यजातिभिः ॥
 इत्येवं आदिभिः सर्वैः शिष्यगणैः परिवृतः ।]

१ D यस्य ।

२ D जात्रा च ।

३ c omits the portion bracketted.

काश्याश्च विषयादन्ये प्रतिदेशे यात्रा कृतम् ॥
 प्रथ(मे)मं सञ्जीवे चापि कालसूत्रे सङ्गतके ।
 रौरवे प्रतापने च तपने च अवीचिके ॥
 अर्वदे च निर्वेदे अटटे हहवेऽपि च ।
 ऊङ्गवे उत्पले पद्मे महापद्मे च नार(ल)के ॥
 उष्णानर(क)के शीतिभूते शीतौ च अपि उष्णके ।
 इत्थं च नारके कृत्वा काश्यपेन सुलक्ष्मिभिः^१ ॥
 सर्वनाशके भुवने काश्यपेन च शासिना ।
 स्वतेजलक्ष्मिभिः^२ सर्वमुद्धारं कृत नारके ॥
 नमो बुद्धाय धर्माय संघाय च शब्देन च ।
 कृतमिति नारकेभ्यो ऋद्धिषु^३ सेन ईरितात् ॥
 इति शब्दं प्रतिश्रुत्वा नारकाः पापभोगिनः ।
 चिरत्नशरणं गत्वा केचित्क्वाचित्स्वर्गं गताः ॥
 प्रतिदिने प्रतिरात्रौ इत्थं कृत्वा स्वेभिर्(ल)क्ष्मिभिः^४ ।
 क्रमेण च जात्रां काश्यां कृत्वा गतश्च काश्यपः ॥
 भिक्षुभिर्भिक्षुणीभिश्च उपाशकैरुपाशिकैः ।
 शिष्यगणैरनेकैश्च सार्द्धं गतः सः(स) सहुरुः ॥
 अभवद्वोधिमलोऽहं ज्योतिराजो गुणोद(धि)धिः ।
 आराधयन्नलोकगुरुं सर्वकालं प्रसन्नधिं ॥
 पिण्डपात्रादिभोज्यैश्च भैषज्यैः शयनाशनैः ।

१ D सुलक्ष्मीभिः ।

२ D लक्ष्मीभिः ।

३ B ऋद्धिशम् ।

४ D लक्ष्मीभिः ।

भोज्यादिभक्ष्य(च)योग्यैश्च पूजयामि सदा गुरुः ॥
 यत्र यत्रश्च यश्च^१ गुरु गच्छति नायकः ।
 तत्र तत्रापि अहञ्च गच्छामि तस्य पृष्ठतः ॥
 पूर्वविदेहं^२ जम्बूच अपरगोत्रायनिमपि^३ ।
 उत्तरकुरुमादि(च्च)श्चतुर्षु प्रगच्छति ॥
 चतुर्षु उपद्वीपेषु सर्वत्र मर्त्यमण्डले ।
 अन्वाहिण्डन्^४ स सर्वज्ञः सर्वत्र भुवनेषु च ।
 अहमपि च सहुरोः काश्यपस्य च पृष्ठतः ।
 यत्र गच्छति सः(स) शास्ता तत्र गच्छामि सर्वत्र(त) ॥
 वाराणस्यां विशेषेण गङ्गा त्रिपथगामिनी ।
 प्रविष्टा नाशयेत्पापं जन्मान्तरगतैरपि ॥
 ५यदि पापो यदि शठो यदि धार्मिको नरः ।
 वाराण(सी)सीं समापाद्य पुनाति सप्तमं कुलम् ॥
 अन्यत्र योगजाद्वा^६ सन्यासादथवान्यतः ।
 प्राप्यते तत्परं स्थानं सहस्रेणैव जन्मना ॥
 यत्र ज्ञानञ्च योगञ्च मुक्तिश्चैकेन जन्मना ।
 अविमुक्तिस्तदासाद्य नान्यद्गच्छेत्तपोवनम् ॥
 यतो मया नैवमुक्तं तदमुक्तमिति स्मृतम् ।
 ज्ञानध्यानादिनिष्ठानां परमानन्दमिच्छताम् ॥

१ B कायश्च । २ D विदेह जम्बूञ्च । ३ B D गोडाययिमपि ।

४ A अन्वाहिण्डयान्, D अन्वाहिण्डान् ।

५ A D यद्विपां यद्विशठो यद्वि । ६ B योगजानाद्वा ।

या गतिर्विहिता सश्वत् सा विमुक्ति मृतस्य^१ तु ।
 यत्र साक्षाज्जगदीशः काश्य(प)पो भगवानपि ॥
 व्याचष्टे तारकं ज्ञानं तत्रैवाह विमुक्तिकम् ।
 किन्तु विघ्ना भविष्यन्ति पापोपहतचेतसाम् ॥
 ततो नैवाचरेत्पापं कायेन मनसा गिरा ।
 एतन्मुनीश्व(र)रं उक्तं त्रिषु लोकेषु विश्रुतम् ॥
 अत्र स्नात्वा दिवं यान्ति ये मृतास्ते पुनर्भवाः ।
 स्नात्वात्र मुनीन्द्राय कृत्वा स्वेच्छया पूजनम् ॥
 या गतिर्विहिता सश्वत् सा गति लभ्यते खलु(लूः) ।
 तत्र ब्रह्मादयो देवाः रक्षां कुर्वन्ति सर्वदा ॥
 संचिपेन प्रवक्ष्यामि प्रयागस्थेह कीर्तनम् ।
 षष्ठिवर्षसहस्राणि तानि रचन्ति जाह्नवी ॥
 यमुना रचति सदा सविता सप्त^२वाहनः ।
 प्रयागे तु विशेषेण स्वयं वस(श)ति काश्यपः ॥
 मण्डलं रचति मुनिः सर्वदेवैः स्वयमिति ।
 १नागो प्रर(ल)चति नित्यं वज्रपाणि महेश्वरः ॥
 स्वकर्मणा वृतो लोको नैव गच्छति तत्पदम् ।
 स्वल्पमल्पतलं पापं यदा यस्य च मैत्रेय^३ ॥
 प्रयाग स्मरतस्तस्य सर्वमायाति(न्ति) संचयम् ।
 दर्शनात्तस्य तीर्थस्य नामसङ्कीर्तनादपि ॥

१ D विमुक्तिस्तस्य तु ।

२ B सति० ।

३ B न्ययोधः ।

४ A D मैरिय ।

मृत्तिकालभनादापि न(र)रः पापात्रमुच्यते ।
 पञ्चकुण्डानि मैत्रेय वर्त्तते मध्ये^१जाह्नवी ॥
 अयागं विशतः पुंसः पापं न(स्)श्रयति तत्क्षणात् ।
 तत्रोपविश्य मैत्रेय स्वर्गलोके महीयते ॥
 व्याधित यदि वा दौ(दि)नः शुद्धो वापि भवेन्नरः ।
 अतिदुष्कृतकर्मासौ लभते परमां गतिम् ॥
 गङ्गायमुनामासाद्य त्वजेत्प्राणांश्च यत्नतः ।
 दौप्रकाञ्चनवर्णभैः विमानेन दिवं व्रजेत् ॥
 देशे वा यदि वारणे विदेशे यदि वा गृहे ।
 अयागं स्मरणेनापि यस्तु प्राणान्^२ परित्यजेत् ॥
 ब्रह्मलोकमवाप्नोति वदन्ति मुनि ईश्व(रै)रैः ॥
 गङ्गायमुनयोर्मध्ये यस्तु ग्रासं प्रगच्छति ।
 सुवर्णमथ(वा) मुक्ताञ्च तथैवान्या प्रतिग्रहान् ॥
 स्वकार्यं पितृकार्यं वा देवताभ्यर्चनेऽपि वा ।
 निष्फलं तस्य तत्तीर्थं याव^३त्तद्धनमश्नुते ॥
 अत^४स्तीर्थं न गृह्णीयात् पुण्येव्यायतनेषु च ।
 कपिलां पा(त)टलां श्वेतां यस्तु धेनुं प्रयच्छति ॥
 तस्या यावन्ति रोमानि सन्ति गात्रेषु सत्तम^५ ।
 तावद्वर्षसहस्राणि स्वर्गलोके महीयते ॥

१ D मध्य० । २ B ब्राह्मणान् । ३ A यावत्तनं, D तत्त्वं नमश्नुते
 ४ D अततीर्थं । ५ D सत्तमं ।

प्रयागतीर्थयात्रार्थी यः प्रयाति नरः^१ क्वचित् ॥
 वैलीवर्द्धसमारूढो यत्फलं तस्य तच्छृणु ॥
 नरके च स तं घोरे समारूढ सता(तो)द्यतम् ।
 ततो निवर्त्तते घोरे गवां क्रोध सुदारुणे ॥
 मलिनञ्च न गृह्णन्ति पितरस्तस्य देहिनः ।
 यस्तु प्रत्ता^२न्तथा वालान् स्थापयेत् पाठयेत्तथा ॥
 यथात्मानन्तथा सर्वान्दानं विप्रेभ्य दापयेत् ।
 ऐश्वर्यमदमोहाम्बा गर्भध्यानेन यो नरः ॥
 निष्फलं तस्य तत्तीर्थं तस्माद्यानं विवर्जयेत् ।
 वटमूलं समाश्रित्य यस्तु प्राणान् परित्यजेत् ॥
 सर्वलोकानतिक्रम्य चन्द्रलोकं स गच्छति ।
 गङ्गायमुनयोर्मध्ये पृथिव्यां जघनं सृतम् ॥
 प्रयागं परं(र) मैत्रेय त्रिषु लोकेषु विश्रुतम् ।
 तत्राभिषेकं यः कुर्यात् सङ्गमे शंसितव्रतः^३ ॥
 समं फल^४मवाप्नोति राजसूयाश्वमेधयोः^५ ।
 कम्बलाश्वतरौ^६ नागौ यमुनादक्षिणतटे ॥
 तत्र स्नात्वा पौत्वा च मुच्यते सर्वपातकैः ।
 तत्र स्नात्वा नरो गत्वा मुनी(नि)श्वरस्य सन्निधौ^७ ॥
 आत्मानं तारये^८त्पूतान् दशातीतान्दशावरान् ॥

१ D नर दिवं ।

२ D क्वरिद्वलीवर्द्ध० ।

३ D वृत्तां ।

४ D शंसितव्रतं ।

५ D सर्वफलं ।

६ A D ०मेधयः ।

७ A C D ०कम्बलाश्वतसौ ।

८ D सङ्गतौ ।

९ D कारयेत् ।

कृत्वाभिषेकन्तु यो नरः सोऽश्वमेधफलं लभेत् ।
 स्वर्गलोकमवाप्नोति यावदाहुतपुण्यकम् ॥
 पूर्वपार्श्वं तु गङ्गायास्त्वैलो(क्य)क्ये ख्यातिमानथ ।
 अवटः सर्वसामुद्रः^१ प्रतिष्ठानञ्च विश्रुतम् ॥
 ब्रह्मचारौ जितक्रोध स्त्रि(त्रि)राचं यदि तिष्ठति ।
 सर्वपापविशुद्धात्मा^२ चाश्वमेधफलं लभेत् ॥
 उर्वशीपुरिने^३ रम्ये विपुले हंसपाण्डुले ।
 परित्यजति यः प्राणान् शृणु तस्यापि यत्फलम् ॥
 यावच्चन्द्रसूर्यश्च तावत्स्वर्गं महीयते ।
 यत्र गङ्गा महाभागा वज्रतीर्थं तपोधना ॥
 सिद्धिचेचं हि तत् ज्ञेयं नात्र कार्य्य^४ विचारणा ।
 क्षितौ तारयते मर्त्यान्नागांस्तारयतेऽप्यधः ॥
 दिवि तारयते देवा(स्ते)न्तेन सा त्रिपथा स्यता ।
 यावन्त्यस्थौनि गङ्गायां तिष्ठन्ति पुरुषस्य तु ॥
 तावद्वर्षसहस्राणि स्वर्गलोके महीयते ।
 सर्वेषामेव भूतानां पापोपहतचेतसाम् ॥
 गतिमन्वेषमा^५नानां नास्ति गङ्गासमा गति ।
 गङ्गामेव निषेवेतः प्रधागेतु ॥

।

मर्त्यमण्डले क्रमेणाथ काश्यपः सर्वज्ञगुरुः ॥

१ D अवत सर्वसामुद्र । २ A सर्वपापं विशुद्धात्मा ।

३ B ० पुरिते । ४ A D कार्य्यविचारणा । ५ D अन्वेषनानां ।

ततः काश्यायागतश्च अत्र नेपालमण्डले ।
 सर्वैः शिष्यगणैः सार्द्धं अत्रागतः सः काश्यपः ॥
 अहमपि तत्पृष्ठतः आगतः अत्र मण्डले ।
 काश्यपस्तत्र शास्ता च प्रथमं स(श)म्भूदर्शनम् ॥
 कृत्वा पुष्पैश्च गन्धैश्च नैवेद्यैर्दीपकैरपि ।
 पूजितं विविधं कृत्वा सर्वैः शिष्यगणैरपि^१ ॥
 भिक्षुभिर्भिक्षुणीभिश्च प्रत्येकै जिनशेवकैः ।
 बोधिसत्त्वैर्महासत्त्वैः राजामात्यसुशिष्यकैः ॥
 ब्रह्माभिवैश्वैः शूद्रैश्च तं शम्भुं पूजितं^२ मुदा ।
 केचिद्भारणीञ्चापि पाथैश्चापि सुपूजितम् ॥
 महायानं सूत्रं केचित्पाठयामासुः सत्वरम् ।
 केचित्स्तोत्रं कृतं वाचै भाषजैः संस्कृतैरपि ॥
 अत्यर्थं मोदयुक्तेन श्रेययामासुः शम्भुवम् ।
 दशं शतं सहस्रञ्च अयुतं लक्षकमपि ॥
 प्रदक्षिणं कारयन्ति अहर्निशञ्च तैः पुनः ।
 कैश्चि(चि)त्पञ्चप्रणामेण कै(चि)श्चिच्च अष्टाङ्गेण च ॥
 सहस्रलक्षसङ्ख्यैश्च कारयामासु च पुनः ।
 मञ्जुदेवोऽपि सञ्ज्ञास्ता [स्वरदामोच्चदा सह ॥
 सर्वज्ञं काश्यपं चापि पूजयामासुः सत्वरं ।
 पाद्यमर्घ्यं चार्चनैश्च^३ राशनैश्च पुनः पुनः ॥

१ D पूजितं विविधैः कृत्वा सर्वशिष्यगणैरपि । २ D शम्भु पूजितं
 ३ C omits the portion bracketted. ४ A B चाचनै

अत्यर्थं मान्ययुक्तेन पूजितञ्च मुदापि च^१ ।
 पञ्चोपचार]कैर्योग्यैर्भैर्भेषजैः भक्ष्यभोज्यकैः ॥
 पूजयामासु(ते)स्ते चापि काश्यपं मुनिनायकम् ।
 ब्रह्मभिः च(चे)त्रियैः वैश्यैः शूद्रैश्च अन्यजातिभिः ॥
 अत्र नेपालजैः सर्वैः पूजितं काश्यपं गुरुम् ।
 धूपैः पुष्पैश्च गन्धैश्च दीपैर्नैवेद्यकैरपि ॥
 पिण्डपात्रादिभिः पूज्यैः पूजयामासु(सु)ः काश्यपम् ।
 काश्यपोऽपि अथ ग्रास्ता अत्र नेपालवा(शि)सिने ॥
 श्रीस्वयम्भूपुराणञ्च देशयामासुः सुखरम् ।
 काश्यप अथ ग्रास्ता च स्वयम्भूदर्शनं कृतात् ॥
 पश्चाद्विमालयञ्चापि प्रगच्छति मुदा गुरुः ।
 क्रमेण देशे देशेऽपि पिण्डपात्रञ्च याचनात् ॥
 ततः^२ क्रमेण ग्रास्ता(च)सुमेरुञ्च प्रगच्छति ।
 सुमेरुञ्च^३ प्रगमित्वा च चत्वार राजभूवने ॥
 काश्यपमुनि ग्रास्ता च स्वशिव्यैश्च परिवृतः ।
 चत्वार अपि राजानः स्वस्वगणैः परिवृतः ॥
 पिण्डपात्रादिभिः पूज्यैः पूजयामासुः काश्यपम् ।
 ततः ग्रास्ता क्रमेणापि त्रय(त्रि)स्तिंशं प्रगच्छति ॥
 चतुर्भि राजकैश्चापि पूज्यं मान्यं कृतादपि ।
 त्रयस्तिं(त्रि)शे विशेषेण सुधर्मायां विशेषतः ॥

धर्मापदेशमत्यर्थं कारयामासुस्तत्क्षणम् ।
 अथ इन्द्र देवराज देवपुत्रैः परिवृतः ॥
 अनेकैरप्सराभिश्च पर्षत्कृताञ्च भूवने ।
 काश्यपस्य सकाशाच्च धर्मं श्रुतात् पश्चादपि ॥
 इन्द्रादयः सर्वदेवाः पूजितं पादपङ्कजे ।
 मान्दारवादिभिः पुष्पैश्चन्दनचूर्णरञ्जितैः ॥
 पूजयामास इन्द्रेण सर्वदेवगणैर्वृतः ।
 अञ्ज(लि)लिं शिरसि धृत्वा गुरवे काश्यपाय च ॥
 यत्र त्रिश्वरराजा अन्तःपुरे निमन्त्रितम् ।
 भगवन् काश्यप शास्ता मत्गृहे भोजनमिति ॥
 अद्य पिण्डपात्रदानं गृहि(ह्री)ष्वानुकम्पां मयि ।
 अथ काश्यपः शास्ता च इन्द्रस्य वचनं श्रुतात् ॥
 मनसा खिद्यतेनापि किञ्चिद्वचन नेरितम् ।
 अतः विश्वम्भरदेव इन्द्रस्तस्माच्छृण्वन् गृहकम् ॥
 गत्वा शीघ्रं स्वदेवीञ्च उवाच श(स)चीदेवताम् ।
 हे शचे देवते यूयं श्रूयतां मनस्युद्धृतम् ॥
 अद्य काश्यपं शास्तारं^१ भोजयिष्यामि निश्चयम् ।
 सप्तद्व्यबोधिसत्वादीन् काश्यपपृष्ठतागतान् ॥
 भिक्षुभिक्षुणीनाञ्चापि बोधिसत्त्वानां तथापि च ।
 महासत्त्वगणान् सर्वान् काश्यपशिष्यकानपि ॥
 भोजयिष्यामि शीघ्रेण सामग्रीं सज्जीक्रियताम्^२ ।

इति श्रुत्वा सर्वे देवास्तयस्त्रिंशदय गणाः ॥
 इन्द्रस्य वचनं^१ श्रुत्वा साम(घौ)घ्रीं शीघ्रं क्रियताम् ।
 मनसा देवराजानां पार्थिवानाञ्च वचसा ॥
 सुस्मरेण सर्वज्ञानां शीघ्रसिद्धिं^२ कार्य्यक्रियाम् ।
 इत्थं गुणमये मेरौ चय(त्रिं)स्त्रिंशे विशेषतः ॥
 विशेष नाकराजस्य किञ्चिन्न विद्यते न हि ।
 स्वर्गलोके कुत नास्ति धनरत्नभोज्यवस्त(सु)कम् ॥
 तस्माच्छुशीघ्रं शीघ्रेण देवता सञ्जीक्रियताम् ।
 काश्यपसङ्गभोज्याय अमृतादिस्वर्गभोज्यकम् ॥
 मान्दारवादिभि पुष्पान् शीघ्रं सञ्जीकृतं इति ।
 वैजयन्तेऽपि प्राप्तादे^३ शीघ्रं सम्पूर्णं क्रियताम्^४ ॥
 इन्द्रादिभिर्देवताभिः काश्यपं प्रत्युद्गच्छति ।
 यत्र काश्यपस्तिष्ठन्ति सश्रियैर्नन्दनवने ॥
 अरण्यवासधर्माच्च नन्दने तिष्ठति गुरुः ।
 अथ इन्द्र देवराज तत्र गत्वा च तत्क्षणम् ॥
 काश्यपं सर्वज्ञं नाथं^५ विज्ञापितं जगद्गुरुम् ।
 भगवन् काश्यप नाथ कालं भवा(च)ञ्च ज्ञास्यति ॥
 यस्मिन् काले मम चापि विजयिष्यतु^६ मङ्गहे ।
 इत्थं निमन्त्रनं कृत्वा पश्चाच्च काश्यपं गुरुम् ॥
 स्वर्गसामग्रिभिः(भीः) पूज्यैर्नन्दनात्स्वगृहमपि ।

१ A इन्द्रवचनं ।

२ D शीघ्रं सिद्धिं ।

३ A प्राप्तादे ।

४ D संपूर्णक्रियतां ।

५ B D सर्वज्ञनाथं ।

६ D विजयिष्यति

विजयत्यमरावत्यौ जात्रामह^१कृतादपि ॥
 ब्रह्मविष्णुशिवशक्तैः पूज्यमान्य सगौरवैः ।
 अनेकै(त्रि)स्त्रिदशैर्देवैर्मानन्दार(वै)वैः प्रपूजितात्^२ ॥
 इन्द्रादित्रिदशैर्देवैर्वैजय(न्ति) विवेशति ।
 अथापि इन्द्रराजेन सचीदेव्या सह स्थितः ॥
 सुवर्णभृङ्गारकं स्थालिं गृह्य पादार्घ्यकं कृतम् ।
 ततस्तस्मै वैजयन्ते प्रासादस्य उपर्युक्ते ॥
 अनेकरत्नखचिते सिंहासने विशेषतः ।
 विवेशयामास^३ शास्ता काश्यप नाथनायकः ॥
 सर्वे शिष्यगणाश्चापि योग्य^४योग्यासने स्थि(ता)ताः ।
 अथापि ब्रह्मराजेन स्वर्णभृङ्गारसंगृहात् ॥
 जलधारापातनादीन् पातयामासः काश्यपे ।
 उपेन्द्र देवराजोऽपि पञ्चगन्धादिगन्धकैः ॥
 लेपयामास सङ्घेषु काश्यपे च जगद्गुरौ ।
 महेश्वर देवदेव मानन्दारपुष्पमालिकैः ॥
 महामानन्दारवैः पुष्पैः पूजयामास काश्यपम् ।
 इन्द्रेऽपि च देवराजा अनेकान् रत्नजानपि ॥
 मण्डलादिदक्षिणाञ्च ठौकयामास काश्यपे ।
 सच्यादिभिः देवताभिर्भैषज्याञ्च सुधामपि ॥
 स्वर्गजान् भोज्ययोग्याञ्च दोहयामासु काश्यपे ।

१ D ०महं ।

२ D प्रपूजिताः ।

३ A विवेशयामासः ।

४ B योग्ये ।

गन्धर्वकिन्नरैश्चापि सुरजादीन् त्वर्यकानपि^१ ॥
 वादयामासुरत्यर्थं मधुरैः सुस्वरैरपि ।
 स्वर्गजसामग्निभिरित्यं महनिशं पूजा कृतम् ॥
 अनेकैर्देवराजैश्च काश्यपं भोजनं कृतम् ।
 काश्यपं भोजनं कृत्वा संघेभ्यः भोजनं ददुः ॥
 स्वर्थेन च स्वच्छेनापि भोज्येन भोजनं कृतम् ।
 सुभोज्येनापि भोज्यैश्च जलधारादिपातनम् ॥
 धौतहस्तानीतपात्रं^२ प्रतिदिने भोजनं कृतम् ।
 भोजनञ्चापि कृत्वा च काश्यपः नायक^३ गुरुः ॥
 सर्वदेवग(णैः)णै वृत्य अत्र च पर्षदं कृतम् ।
 ब्रह्मविष्णुशिवशक्रैरनेकैस्त्रिदशैर्गणैः ॥
 नीचतलासने स्थित्वा धर्मश्रोताय पर्षदि ।
 अनेगअप्सराभिश्च सत्या देव्यापि तथाच^४ ॥
 वैजयन्तेऽपि प्रासादे कृतपर्षदि संस्थिते ।
 कामाचरै रूपाचरैरारूपाचरैरपि ॥
 देवराजैः पर्षदैश्च धर्मश्रोताय सुस्थि(ता)ताः ।
 अथ काश्यपः सर्वज्ञ^५ देवानां नायनायकः ॥
 धम्मं दिदेशयामास इन्द्रादिदेवपर्षदि ।
 आदौ मध्ये च कल्याणं पर्यवसानकमपि ॥

१ D सुरजादितुर्व्यकानपि ।

२ D धौतहस्तानीतपात्रं ।

३ D काश्यप नायकं ।

४ D अप्सरादिश्च सत्या देव्यापि च तथाच ।

५ D काश्यप सर्वज्ञ ।

स्वर्थं सुव्यञ्जनं धर्मं^१ देशितं ब्रह्मचर्यकम् ।
 अथ तस्माद्धर्मं श्रुत्वा^२ ब्रह्माविष्णुमहेश्वरैः ॥
 इन्द्रादित्रिद(शै)शैः साङ्ख्यैः प्रणिपत्य च काश्यपम् ।
 केचित्पञ्चप्रणामेण अष्टाङ्गेनापि च मुदा ॥
 केचित्प्रदक्षिणाञ्चापि^३ प्रणिपत्य पुनः पुनः ।
 अथ काश्यपः शास्ता च शिष्यगणैः परिवृतः ॥
 वैजयन्ता(च)च्च यस्माच्च प्रगच्छ(न्ति)ति सः सद्गुरुः ।
 चयस्त्रिंशे विशेषतः यत्र माता प्रतिस्थिताः^४ ॥
 तत्र गत्वा^५ सः शास्ता च मात्रे धर्मञ्च देशितम् ॥
 अतीतानागतैर्बुद्धैर्यथा मातरि देशितम् ।
 तथा तद्वत्काश्यपेन धर्मं देश्य अत्र स्थितः ॥
 तत्काले च मञ्जुदेव मञ्जुश्रीप्रतिरूप(कः)जः ।
 वरदामोक्षदा केश्युपकेशीप्रतिरूपजा(जाः) ॥
 श्रीस्वयम्भू धर्मधातुं पञ्चोपचारपूजनैः ।
 प्रतिदिने प्रतिरात्रौ नित्यपूजां^६ कृतञ्च सः ॥
 तस्मिन् काले मैत्रेय मञ्जुश्रिया तं पूजितम् ।
 प्रतिदिने प्रतिरात्रौ पञ्चोपहारपूजकैः^७ ॥

१ D धर्म ।

२ D तस्मा धर्मं श्रुत्वा ।

३ B पञ्चदशाञ्चापि, D प्रदक्षिणा चापि ।

४ D चयस्त्रिंशे विशेषेण यत्र मात्रा प्रतिस्थिताः । ५ D गत्वा च

६ D नित्यपूजा ।

७ A पञ्चोपहारकैः, B पञ्चोपचारकैः ।

मञ्जुश्रीपर्वते वापि स्ववाग्ने मण्डलेऽपि च ।
 दिने रात्रौ प्रतिपूज्ये पञ्चोपचारकैरपि ॥
 इत्थं कृत्वा विधिभिश्च मञ्जुदेव जगद्गुरुः^१ ।
 पत्नीभ्यां च स्वबुद्ध्यापि निर्वाणं नोपमं ययुः^२ ॥
 मञ्जुदेवनामाचार्यं वरदा मोक्षदापि च ।
 ताभ्यां सह स्वपथाच्च^३ ऋद्धिं कुर्वन् प्रगच्छति ॥
 खे च गत्वा स्वदेहाच्च अग्निं प्रज्वलितादपि ।
 देहजात्या ब्रह्मा च स्वदेहं संस्मृतादपि ॥
 यथा च वक्त्रिणा देहं लौकिकं संस्मृतमिति ।
 तथाच स्वपु त्याक्त्वा दिव्यदेहेन गच्छति ॥
 यथा चीनात् समायातास्तथा चीनं स गच्छति ।
 मानूषशरीरं त्याक्त्वा दिव्यदेहेन गच्छति ॥
 यथा काश्यपः शास्ता च नाके तिष्ठति मातरि ।
 दाता मञ्जुदेवः शास्ता पत्नीभ्यां च तथागतः ॥
 यत्काले मञ्जुदेव इत्थं कृत्य विधाय(चः)सः ।
 अन्तर्द्धाय ततो वेषमभवद्वपुर्ज्ज्वलम् ॥
 शोभा प्रपद्य सकलां निर्दृतिमेव सङ्गतः^४ ।
 मञ्जुश्रीपर्वतं सोस्ति महासुखनिमग्नधीः ॥
 यत्र मञ्जुदेवः शास्त्रं पत्न्या सह शरीरकम् ।
 वक्त्रिदह्य स्वपथाच्च पतितं यत्र धातुकम् ॥

१ D जगद्गुरो ।

२ D नोपयं ययुः ।

३ D स्वपथा च ।

४ A निर्दृतिमेवे गतः ।

तस्मा(च)च्च कारणादच दे^१ गल्लावाभिभिः जनाः^२
 शरीरं पातिताश्चापि तश्चैत्यामतारतम् ॥
 ब्राह्मणैः चत्रियैर्वै^३ शूद्रैश्च अन्यजातिभिः ।
 अत्रजैरन्यै^४ सर्वैः पतश्चैत्यं^५ तदीरितम् ॥
 स्म^६ काले च लोकैश्च देवासुरैश्च मानु(षैः)र्दे .
 पुच्छाग्रे पर्वते स्थित्वा चैत्यं पुच्छाग्र(मि)मीरितम्^७ ॥
 गौडराष्ट्रे विशेषेण सुभिचेन समाकुले ।
 नानामङ्गलसम्पन्ने षट्छे स्फोटे मनोरमे ॥
 त्रययोजनविस्तारे आचामे व्याचामेव च^८ ।
 इत्यमृद्धेन संयुक्ते पट्टने च विशेषके ॥
 प्राकारमपि गाढञ्च उच्चं स्थलं हृदमपि ।
 समन्तत नगर्या च ^९[परिवृतेन संस्थितम् ॥
 समन्ततश्चतुर्दिचो एकद्वारेण शोभितम् ।
 बज्रदारं तस्यां नास्ति मूले च नगर्यामपि ॥
 तस्या नगर्या मध्ये च] भूवि(मि) च एकगर्तके ।
 मातृकाभिः गणैर्देवैस्तत्र परिपूरितम् ॥
 ब्रह्माय(णि)णी माहेश्वरी कौमा(रि)री वैष्णवी^{१०} तथा ।
 वारा(हि)ही अपि चामुण्डा इन्द्रायणी लक्ष्मीति च ॥
 गणेशं षड्मुखञ्चैव सिंहं व्याघ्राननमपि^{११} ।

१ A B C omit जनाः । २ D पतचैत्यम् । ३ B चैत्यपूजाग्रमिरितम्

४ A व्याचामे च । ५ C omits the portion bracketted.

६ A वैष्णवी । ७ D षण्मुखञ्चैव सिंहव्याघ्रनलमपि ।

चेत्यं शिवं^१ भैरवञ्च वृक्षञ्चैव नागमपि ॥
 तीर्थं मेघं सिद्धञ्चैव योगिनीयोगिभिर्वृतम् ।
 देवी वीरमती मध्ये तत्पी(थे)ठेश्वरी ईरिता ॥
 चतुर्विंशतिपी(था)ठानामेषा एका च नायकी ।
 अनेकैर्देवीभिर्वृत्तं त्रैलोक्येऽपि सुगौरवम् ॥
 ब्रह्माभिः क्षत्रियैर्वैश्यैः शूद्रैश्च अन्यजातिभिः ।
 अत्रजैरन्यजैः सर्वैः वीरम(तिं)तीं प्रपूजितम् ॥
 पुष्पैर्धूपैश्च गन्धैश्च नैवेद्यैर्दीपकैरपि ।
 लेह्यै पेयैर्मद्यै मांसैः^२ वीरम(तिं)तीं प्रपूजितम् ॥
 प्रतिदिने प्रतिरात्रौ सदा मुदा प्रपूजितम् ।
 स्वर्गजैर्मर्त्यजैः^३ सर्वैः तत्रेश्वरीं प्रपूजितम् ॥
 इन्द्रादित्रयस्त्रिंशैश्च^४ ब्रह्माविष्णुमहेश्वरैः ।
 सदा मुदा समायाता वीरमतीं (शे)सेवा कृतम् ॥
 स्वस्वदेवगणैस्तार्क्ष्यं अप्सराभिः परिवृतः ।
 सर्वदापि च काले च अत्र च वा(शि)सितं सदा ॥
 ईतय उपसर्गादि निरापगते राष्ट्रके^५ ।
 अनेकमङ्गलैः पूर्णं सदा तथा सुभिन्नके ॥
 त्रिसाहस्रे महालोके तच्छादृशमन्ये न हि^६ ।
 त्रयत्रिंशाच्च अधिकं गौरवं मर्त्यमण्डले ॥

१ D चैत्यशिवं । २ A मद्यैर्मांसै । ३ D स्वर्गजैर्मर्त्यजै ।

४ D ० त्रयत्रिंशैश्च । ५ D निरापगतराष्ट्रके । ६ D तच्छादृशमन्ये न हि ।

श्रिया लक्ष्या गुणेनापि सर्वत्र भूवनेषु च ।
 ईदृशं पूर्णकं राज्यं त्रैलोक्येऽपि सुदुर्ल(क्ष)भम् ॥
 अनेकैः ग्रामसंकौर्णैः अनेकैः पट्टनैरपि ।
 अनेकैर्निर्गमैश्चापि तत्र गौडं सुपूर्णकम् ॥
 विशेषेण गौडराष्ट्रं त्रिदिवे अतिदुर्ल(क्ष)भम् ।
 अन्येभ्यः राजिकेभ्योऽपि^१ शत्रुभ्यः चौरैर्भ्योऽपि च ॥
 तत्र वासि(शि)नश्च प्रजाः किञ्चिद्दोषं न ज्ञायते ।
 त्रयस्त्रिंशेन^२ उपमा भोग्येन मर्त्यमण्डले ॥
 धनेन अलका यदत्^३ पुरीव अत्र मण्डले ।
 इत्थं गुणमये राष्ट्रे गौडं चापि विशेषतः ॥
 अनेकैर्मङ्गलैः पूर्णं विनास्तीतिउपद्रवे ।
 अथ कालान्तरे गौडं आसिद्धे मन्त्रियोऽभवत् ॥
 प्रचण्डदेवभूपाल निर्वानात्मक वज्रधृक् ।
 यथा कनिष्ठे संस्थितः वज्रसत्त्व जगद्गुरुः ॥
 तस्यैव प्रतिरूपेण जातस्तत्र स्वरूपकम् ।
 सर्वेषामपि बौद्धानां कर्मनाथ वज्रगुरुः^४ ॥
 तथैव सर्वेषां नाथ वज्रसत्त्वप्रतिरूपजः ।
 यदा यस्यां राजा जातं गौडं चापि विशेषतः ॥
 नामेन प्रचण्डदेव धर्माणां चन्द्ररूपजः ।

१ D राजितेभ्योऽपि । २ D त्रयस्त्रिंशेन । ३ A अडकाभ्या ।

४ D जगद्गुरुः ।

यथा सूर्यः प्रतिदिने समाया(त)तः समागतः ॥
 तद्वत् गौड़ेऽपि राष्ट्रे च रविरिव स जातवान् ।
 यथा सूर्यायाताच्चापि सर्वाणि तमसानि च ॥
 दूरीकुर्वन्ति शीघ्रेण तस्य जन्म प्रभावतः ।
 दयाशीलक्षमैश्चापि वीर्यसम्प्राप्तिकेन च ॥
 यथा सम्पूर्णयुक्तेन पूर्णमासीव चन्द्रमा ।
 नीतिधर्मविनयेषु सर्वत्र नीतिकेऽपि च ॥
 राजनीतिगुणेनापि जयप्रतापकेन च ।
 क्षमया दयया सान्ध्या प्रसिद्धं लोकमण्डले ॥
 यस्मिन् गौड़े राष्ट्रे जातः प्रचण्डदेवनाथकः ।
 तस्मिन् गौड़े राष्ट्रे चापि नस्ति ईति उपद्रवान् ॥
 यद्वत् मातापितरौ च एकपुत्रं प्रलक्षितम् ।
 तद्वत्तेन प्रचण्डेन पत्न्या च लक्षितं प्रजाः ॥
 यथा स्वस्य सुखं दुःखमभूच्च शरीरेऽपि च ।
 तथा सर्वप्रजाभ्यश्च दयाच्चापि हतमिति ॥
 प्रचण्डदेवभूपालः स्वदुःख सहितुं लघुम्^१ ।
 अन्येषां स्वप्रजानाञ्च दुःखं सहिष्णुं^२ गौरवम् ॥
 तस्माच्चापि अत्यर्थेन स्वदेहादन्यदेहकम् ।
 अत्यर्थेन अधीकेन गौरवं च हतमिति(तिः) ॥
 यथा पूर्वपरम्परया राष्ट्रके अत्र गौड़के ।

अधिका(चा)च्चापि गौड़ेन गौड़ञ्च ख्यापितं अपि ॥
 सर्वेषामपि राट्टानां मर्त्यलोकजजातिनाम् ।
 तस्मा(चा)च्चाधिकगौड़ेन गौड़ञ्च ख्यापितं ननु(नुः) ।
 गौड़के चापि राज्ये च^१ प्रचण्डेन राज्यं कृते ।
 तस्य पुत्रं अभूच्चापि शक्तिदेवं महावरं(लं) ॥
 यदा गौड़के राष्ट्रे प्रचण्डदेवेन कृतम् ।
 तेन राज्यकृता पौतात्तस्य पुण्यमत्युद्धृतम्^२ ॥
 पुण्यमत्युद्धू(?)तात्पश्चाच्चित्त एकं समुद्धृतम् ।
 चित्तमेकसमुद्धृत मनसि ज्ञानमुद्धृतम्^३ ॥
 मनसि ज्ञानमुद्धृतात् गृहं राज्यं पुत्रं धनम् ।
 स्त्रि(त्रि)यञ्च सर्वसम्पत्तिं त्याज्याय निश्चयं कृतम् ॥
 इति मत्वा स राजोऽथ प्रचण्डदे(३)वः शास्त्रवित् ।
 केवलं निश्चयेनापि विचार्य्यं मनसि कृतम् ॥
 सर्वेषां देहिनां मध्ये विशेषं मर्त्यमण्डले ।
 गृहस्थचर्य्यके स्थित्वा पञ्च(ल)रस्य पत्नी इव ॥
 असोऽस्यमधिकयुक्तं रागद्वेषादिमोहज^४ ।
 तेन सूत्रेण बद्ध^५मर्कजाले(च)व मचिका ॥
 घुनुघुनुप्रशब्देन कृतेन केन ललितम् ।
 पापसूत्रेण प्रबद्धादत्र स्थितेन किं कृतम् ॥

१ D राष्ट्रे च । २ B D यदा च । ३ D पौतास्तस्य पुण्यमहद्धृतम् ।

४ D समुद्धृतम् । ५ D °मोहजं । ६ D बद्धा च ।

विप्रलापमनेकञ्च सुप्रलापं कृतादपि ।
 हस्तपादाभ्यां संयुक्तात् पञ्चलस्थशुकमिव ॥
 अगुणमयं सम्पूर्णं गृहस्थचर्य्यकमपि ।
 तदधिकमगुणञ्च राज्यकं राज्यभोज्यकम्^१ ॥
 इति गुणमयैर्युक्तं राज्यं गौडकमपि ।
 सन्त्यज्याय^२ च मनसि निश्चयं स्वीकृतमिति ॥
 प्रचण्डदेवराजोऽथ विज्ञापितं गृहस्थकम् ।
 चर्य्यं सुघोरकं^३ वापि त्यक्तव्यं मनस्युद्धृतम् ॥
 इति निश्चित्य भूपालः प्रचण्डदेवभूभुजः ।
 शक्तिदे(व)वं स्वपुत्रञ्च राज्यं संस्थापनां कृतम् ॥
 तत्राभिषिच्य स्वपुत्रं शक्तिदेवं महाबलम् ।
 पट्टकञ्च मुकुटञ्च दत्तं तस्मै स्वशिरसा(साः) ॥
 राज्यं पट्टनं निर्गमं धामञ्च सर्व्वराष्ट्रकम् ।
 धनधान्यादिसम्पूर्णं सौधगृहं^४ सम्पूर्णकम् ॥
 यत्सर्व्वं अलं स्वराज्यं अन्तवहिपरमपि ।
 तत्सर्व्वं शक्तिदेवाय ददाति स स्वराज्यकम् ॥
 ततोऽपि शक्तिदेवेन सूनूना तस्य भूभृतः ।
 राज्यं सम्पालयामास पिहणां पौर्व्वकं यथा ॥
 प्रचण्डदेवराजोऽथ धर्म्मवत्या सह सुदा ।
 राज्यं भोग्यं परित्यज्य वैरागी^५ लभ्यते पदम् ॥

१ D ०भोगकम् । २ D सन्त्यज्यायेव । ३ D चर्य्यसुघोरकम् ।

४ A C D सौढ० ।

५ D वैराग्य ।

वैरागीपदं लब्ध्वा च तत्पीथस्य श्रेवां कृतम् ।
 तत्पीथस्य से(शे)वां कृत्वा वीरम(ति)तीं प्रपूजितम् ॥
 प्रतिरात्रौ तत्पी(थे)ठेशां वीरमतौ प्रपूजितम् ।
 स्वस्वधर्मपत्न्या सह महेश्वरीं प्रपूजितम् ॥
 तत्रेश्वरीं प्रपूजित्वा नानोपचारकैरपि ।
 पुष्पै धूपैश्च गन्धैश्च दीपै नैवेद्यकैरपि ॥
 लेह्यैः पेयैर्मद्यैर्मान्द्यैः मालाभिः मन्त्रकैरपि ।
 प्रतिरात्रौ प्रपूजित्वा स्वधर्मपत्नि(नी)ना सह ॥
 निशि जागरणं कृत्वा पत्न्या सह ध्यानकृतात् ।
 कश्चिद्वर्षं(र्ष) प्रतिस्थित्वा तत्रेश्वरीं(री) प्रपूजितम् ॥
 अथ कश्चिद्दिने चापि प्रचण्डदेवभूभुजः^१ ।
 तस्याः देव्याः^२ प्रसा(शा)दाच्च गौरवं फलमाप्तवान् ॥
 विमृश्य संसारसुखं परिणामो विषोपमम् ।
 इति विचिन्त्य विरक्तो सिद्धभूमिमन्वेष सः ॥
 सर्वेषु मर्त्यलोकेषु सि(द्धि)द्धभूमिं कुत्र स्थितम् ।
 कायवाक्चित्तयोगेन सर्वभ्यश्च श्रुतमिति^३ ॥
 इत्थं श्रुत्वा प्रचण्डोऽपि कर्णस्यापि परम्परात् ।
 क्रमेण च समायाता नै(ने)पालस्य वा(र्त्ता)र्त्तां श्रुतम् ॥
 राष्ट्रेभ्यः सकलेभ्योऽस्ति^४ नेपा(ल)लं सिद्धिदन्तथा ।
 मनोरथाधिकफलं प्रदानादुक्तवान्मुनिः ॥

१ D ० भूभुजः । २ A C D omit देव्याः ।

३ A ० योगेन सर्वभ्यश्च श्रुतमिति । ४ B सकलेकोभ्योऽस्ति

अतीतानागतैर्बुद्धैर्मुनिभिः प्रत्युत्पन्नकैः^१ ।
 मर्त्यलोकेषु सर्वेषु जम्बूद्वीपं प्रसिद्धकम् ॥
 जम्बूद्वीपे विशेषेण आर्यावर्त्त(र्त्त)त्तं प्रसि(सी)द्धकम् ।
 आर्यावर्त्तं विशेषेण हेमाल(य)यं प्रसिद्धकम् ॥
 हेमालये विशेषेण नेपालञ्च प्रसिद्धकम् ।
 नेपाले च विशेषेण शम्भूक्षेत्रं प्रसिद्धकम् ॥
 अनेकै देवताभिश्च त्रयत्रिंशैश्च कोटिभिः ।
 सदा मुदात्र^२ सम्पूर्णं शम्भूवञ्च प्रसादतः ॥
 त्रिसाहस्रे महालोके यदत्का(शि)शिं प्रवर्द्धकम् ।
 तद्वत् शम्भोः प्र(शा)सादाच्च नेपालं गौरव(ङ्ग)मपि ॥
 प्रथमं शम्भुमुत्पन्नात् पश्चात् खगाननामपि ।
 ततस्त्रीर्यैः^३ पीठैः(थैः) पूर्णात् काश्चापि च सुगौरवम्
 इत्थं गुणमयं क्षेत्रं नेपालमण्डलमपि ।
 अनेकैर्देवैः^४ सम्पूर्णं शम्भूरुत्पन्नमात्रकम् ॥
 त्रिसाहस्रे महालोके नेपालसादृशं न हि ।
 श्रीस्वयम्भूरुत्पन्नाच्च सर्वत्र गौरवं महत् ॥
 इति मत्वा स भूपालः लघ्नीया^५त्रय चागतः ।
 धर्मपत्न्या अपि चान्यैः कैश्चिच्छिष्यैः परिवृतः ॥
 ब्राह्मणैः क्षत्रियैर्वैश्यैः शूद्रैश्च अन्यजातिभिः ।
 तत्^६ गौडदेशजैः पुंसैः स्त्री(स्त्रि)भिश्चापि परिवृतः ॥

१ A प्रत्युत्पन्नैकं ।

२ D मुदाञ्च ।

३ D ततस्त्रीर्यैः ।

४ D अनेकदेवैः ।

५ D लक्ष्मीया ।

६ D तम् ।

नान्ना चापि गौडराज्यं क्षेत्रेण च गुणेन च ।
 त्रिसाहस्रमहालोके गौडात् गौडञ्च^१ ख्यापितम् ॥
 एवं गुणमयं राज्यं शीघ्रं^२ शीघ्रेण सन्त्यजेत् ।
 तस्मात् गौडाच्च नेपाले समायातः प्रचण्डकः^३ ॥
 प्रचण्डदेवभूपा(र)ल पत्न्या सह समागतः ।
 विशेषेण च नेपाले शिष्यैश्चापि परिवृतः ॥
 क्रमेण च क्रमायातः प्रचण्डदेवभूभुजाः ।
 समायाताच्च नेपाले शम्भूवश्च सुक्षेत्रके ॥
 शम्भूवः क्षेत्र आयातः श्रीशम्भूदर्शनं कृतम् ।
 श्रीशम्भूदर्शनं कृत्वा तस्मै च पूजनं कृतम्
 नानारागैः नानागतैः नानोपचारकैरपि ।
 पुष्पैर्धूपैश्च गन्धैश्च दीपैर्नैवेद्यकैरपि ॥
 तच्छिष्यैर्ब्राह्मणैः सर्वैः चित्रियैर्वैश्यशूद्रकैः ।
 पञ्चोपचारविधिभिः पूजां कृत्वा च वन्दितम् ॥
 पञ्चप्रणामकैः कैश्चित्^४ कैश्चिदष्टाङ्गप्रणामकैः ।
 प्रचण्डदेवः पत्नीभिः नमयामास श(स)म्भूवे ॥
 अथ प्रचण्डदेवस्य मनसि एकचित्तकम् ।
 शम्भोश्च दर्शनाज्जातं पूर्णचन्द्रमिव मनः ॥
 यद्वत् क्षीरनिधौ चन्द्रः समायातः पूर्णमपि ।
 तद्वत्तन्मनसि जातमतिपुण्यात् पुण्यमनः^५ ॥

१ D गौडागौडञ्च । २ D शीघ्रं । ३ D समायातप्रचण्डकः

४ A कैचित् ।

५ B पुण्यमनः ।

रागद्वेषसंमोहादि दशाकुशलकमपि ।
 तत्सर्वञ्च परित्यज्य उत्तमं वो(धि)धिं लभ्यते ॥
 इत्थं पूर्णगुणयुक्तं^१ प्रव्रज्याचर्य्यकं मनः ।
 १[वज्रसत्त्वं गुरुं स्मृत्वा मञ्जुदेवस्य आगतः ॥
 तस्मै नमस्कृतं तेन सर्वज्ञानञ्च दर्शितम्^२ ।
 गुरुप्रणामादारभ्य प्रव्र(ज्य)ज्याव्रतमारभेत् ॥
 मञ्जुदेवप्रभावाच्च एकमेव स्वयं कृतः^३ ।]
 प्रव्रज्याचर्य्यकं कृत्वा वज्राचार्य्यपदं लभेत् ॥
 इति सञ्चिन्त्य भूपालः प्रचण्डदेवख्यापितः ।
 निश्चयं (शं)सम्भुवि तस्मिं प्रव्रज्याचित्तकं कृतम् ॥
 प्रव्रज्याचित्तकं कृत्वा स्वधर्मपत्निना सह ।
 कायवाक्चित्त एकेन प्रव्रज्यामपि स्वीकृतम् ॥
 प्रव्रज्यामपि स्वीकृत्वा तस्मै च विधिभिरपि ।
 यथा पूर्वगैः सर्वज्ञैः कृतं तद्वत्कृतमिति^४ ॥
 सर्वज्ञैरपि नाथैश्च यद्वत्प्रव्रज्यकं कृतम् ।
 तद्वत्प्रचण्डनाथेन शिषाच्चेदं स्वेन कृतम् ॥
 शिषाच्चेदं कृता पश्चात् भिक्षुचर्य्यपदं लभेत् ।
 भिक्षुचर्य्यपदं लब्ध्वा(त्) वज्रा(जा)चार्य्यपदं लभेत् ॥
 वज्रा(जा)चार्य्यपदं लब्ध्वा शान्तिकरं च नामकम् ।

१ D °गुणैर्युक्तम् । २ A B omit the portion bracketted.

३ D देशितं ।

४ D मञ्जुदेवप्रसादाच्च एवमेव स्वयं कृता ।

५ D कृतमपि ।

प्रसिद्धेन जनैः^१ ख्यातं सर्वत्र लोकमण्डले^२ ॥
 तेनापि पत्नि(नी)ना सार्द्धं रागीचर्यां कृतमपि ।
 प्रतिदिने प्रतिरात्रौ श्रीस्वयम्भू पूजनं^३ कृतम् ॥
 श्रीस्वयम्भू पूजनं कृत्वा नित्यपूजां(जा) प्रतिदिने ।
 प्रातर्केऽपि च मध्याह्ने पञ्चोपचारपूजिकं(तं) ॥
 सायंकाले दीपपूजां प्रतिदिने तथा कृतम् ।
 नानापुष्पैर्नानाधूपैः नानागन्धैश्च दीपकैः ॥
 नानानैवेद्यकैश्चापि अहर्निशं कृतं पूजां^४ ।
 प्रदक्षिणाञ्चापि कृत्वा च पञ्चप्रणामकैरपि ॥
 प्रणामैश्चापि अष्टाङ्गैः प्रणिपत्य मुहुर्मुहुः ।
 ५धारणीन्विधान्या(था)ठान्महायानं सूत्रानपि^५ ॥
 पाठ(थ)यामास भावेन शान्तिकर जगद्गुरुः ।
 शान्तिकरस्त्रिद्धाचार्यं नामार्थेन च शादृशः ॥
 सर्वेषामपि लोकानां शान्तिकृतां विनायकः ।
 शान्ति^६पौष्टिकं वश्यमभिचारकर्ममपि ॥
 जन्मनं स्तम्भनमादि सर्वकर्मकृतां(ता) गुरुः ।
 योगिनां योगविन्नाथः ध्यानिनां ध्याननाथकः ॥
 मन्त्रिणां मन्त्रनाथ त्वं प्रज्ञोपायस्वरूपिणी(णि) ।
 सर्वेषामपि ज्ञानीनां देवासुरादिनामपि ॥

१ D जनैः ख्यातं ख्यातं सर्वत्रमण्डले । २ A C omit लोक० ।

३ D श्रीस्वयम्भूपूजनं । ४ B पूजां कृतम् । D कृतं पूजा अहर्निशम् ।

५ D धारणी विधान् । ६ D महायानसूत्रानपि । ७ D शान्तिञ्च ।

८ D मन्त्रनाथस्त्वम् ।

शान्तिकर जगन्नाथ वज्रसत्वमिव स्थितः ॥
 स धर्मपत्नि(नी)ना सार्द्धं(र्थं) अत्र नेपालमण्डले
 शिष्यगणैः परिवृत्य शम्भूचेत्रं प्रतिस्थितम् ॥
 शम्भूचेत्रं प्रतिस्थित्वा अत्र नेपालमण्डले ।
 सर्वेषामेव सत्वानां शास्ता वज्र(ज)गुरुः स्थितः ॥
 यथा मेरौ वज्रसत्व ध्यानेन संस्थित मुदा ।
 तथैव शान्तिहृत् गुरुः^१ स्थितं भवति शं(सं)भुवि
 गृहीत्वा च वज्र(ज)व्रतं पञ्चाभिज्ञपदं लभेत् ।
 सर्वेषां वज्रिनां मध्ये एष शास्ता वज्रगुरुः^२ ॥
 दिव्यं चक्षुं दिव्यश्रोत्रं दिव्यघ्राणं तथापि च ।
 परचित्तज्ञानञ्चापि पूर्वनिवासां(शां) च तथा ॥
 एवं पञ्चाभिज्ञपदं संलभेच्छीवबुद्धिना ।
 तेन तत्क्षणप्राप्तं च वज्राचार्यपदमपि ॥
 गृहीत्वा स वज्रव्रतं^३ पञ्चाभिज्ञस्य तत्क्षणात् ।
 ततः ख्यातः स भूवने वज्राचार्याखिलजनैः ॥
 पूर्वजै दा(द)क्षिणजैश्च पश्चिमोत्तरजैरपि ।
 अन्यद्दिग्देशजैस्सर्वैः मानितं पूजितं च सः ॥
 अत्रजैर्मानवैः सर्वैर्ब्रह्माभिः चत्रिचैरपि ।
 वैश्वेभ्यः शूद्रकैः सर्वैस्तच्छेवां च सदा हृतम् ॥
 तेन शासिना चापि शान्तिकरनामेन च ।
 सदा मुदात्र नेपाले सर्वान् लोकान्सुलक्षितम्^४ ।

१ B शान्तिहृदाचार्यगुरुः । २ D जगद्गुरुः । ३ D ०पदम्

४ D सर्वास्तोका सुलक्षितं ।

यथा सर्वज्ञनाथेन त्रैलोक्यं च सुलक्षितम् ।
 १[शान्तिकरेणाचार्येण लक्षितं सर्वदा तथा ॥
 पितरावेकपुत्रे च^२ लक्षितं सर्वदापि च ।
 तथैव तेन नाथेन नेपालं च सुलक्षितम् ॥]
 तस्य पत्नी सती व्रती जननीव पतिव्रती ।
 स्वभर्तृणा लक्षितं यद्वत्तद्वत्सापि लक्षितम् ॥
 सा च शा(सा)न्तिकरपत्नी सर्वनेपालवासिनाम् ।
 चतुर्वर्णजस्त्रीणां च गुरुमाता प्रसिद्धका ॥
 सोऽपि शान्तिकराचार्य पत्न्या च सह सर्वदा ।
 पञ्चोपचारविधिभिः (भि) खगान(ना)नां प्रपूजितम् ॥
 पुष्पैर्धूपैश्च गन्धैश्च दीपैर्नैवेद्यकैरपि ।
 लेह्यैः पेयैः मद्यैः मांसैः खानैः पानैस्तथापि च ॥
 काले पर्वे दिने^३ रात्रौ तथा च पत्निना सह ।
 खगान(ना)नां प्रपूजित्वा तस्मिन्नेपालमण्डले ॥
 मध्यलङ्घादिकान्यान्या^४नष्टावष्टौ तष्टावपि^५ ।
 इति त्रिचक्रस्याकारान्नेपाले सुस्थितानपि ॥
 पुष्पधूपादिभिः पूज्यैर्मद्यमांसादिकैरपि ।
 इत्थं सर्वेषु पीथेषु सदापि पूजितञ्च (स) सः ॥
 शान्तिकरः आचार्यापि^६ पत्न्या सह शिष्यैर्वृतः ।

— १ c omits the portion bracketted. २ D ०पुत्रैश्च ।
 १ ३ D पर्वदिने । ४ B पीठान् । D पीथान् । ५ D अष्टौ
 ३ वष्टौस्तथावपि । ६ A साचार्या । D साचार्योऽपि ।

सदा रात्रौ च नेपाले सर्वपौठं(थं) प्रपूजितम् ॥
 इति ज्ञात्वा च मानुष्या अत्र नेपालवासि(शि)नः ।
 ब्राह्मणाः क्षत्रियाः वैश्याः शूद्राश्च सर्वजातयः ॥
 आचार्या आचार्यान्पूवै^१ अत्रजात्सर्वपौठं(थ)कान् ।
 सदा मुदा प्रपूजित्वा उत्तमं लभ्यते फलम् ॥
 एकपीथप्रपूजाया नेकफलं प्रलभ्यते ।
 द्वौचयपीथपूजायाश्चकस्यापि तथापि च ॥
 क्रमेण च संख्यया वा शान्तिं पुष्टिञ्च वश्यकम् ।
 इत्थं फलं प्रलब्ध्वा च मोक्षपदं^२ प्रलभ्यते ॥
 शान्तिकराचार्यैस्त्रय पत्न्या सह तत्र स्थिताः ।
 मनसि एकचित्तेन पुण्यम(ति)तिं समुद्धृतम् ॥
 पुण्यम(ति)तिं समुद्धृताचित्तेन विचार्य कृतम् ।
 मनसा वा(व)चा कर्मण एकचित्तञ्च कारितम् ॥
 तेनैकदा चिन्तितं ^३[च वजाचार्य्येण धीमता ।
 श्रीस्वयम्भो दर्शनाज्जातं करुणाविष्टमानसम् ॥
 रजोऽभिरुद्धतैः सर्वैर्दंशदिग्भिः समागतैः ।
 प्रतिदिने च रात्रा वा]च्छादितं शम्भुनाथकम् ॥
 अयं श्रीशम्भुनाथश्च(स्य) रत्नसरजसंस्थितः ।
 जाम्बूनद्वीजकोषे संस्थितं कूर्चिम^४ न हि ॥
 हिरण्यपत्रसंयुक्ते पञ्चरत्नेन संयुते ।

१ A D आचार्यान्पूवै । २ D ०फलं । ३ A omits च ।
 C omits the portion bracketted. ४ D कूर्चिमं ।

इत्थं शरजरत्ने च^१ संस्थितं शम्भूनाथकम् ॥
 अणुचिभि रजोभिश्च समन्ततः प्रच्छाद्यते ।
 तस्माच्च कारणादेव उपकारं किं क्रियते ॥
 अथ वा चौरै धूर्तैश्च तस्करैश्च मूषैरपि ।
 अस्मै च शम्भूनाथाय दुष्टकर्म कृतं भवेत् ॥
 दुष्टकर्मकृता इत्थं शरजरत्नभग्नकृतम् ।
 शरजरत्नभग्नाच्च चौरकर्म कृतं भवेत् ॥
 अनागते भविष्येत्थं काले पापं कृतं जनैः ।
 तस्मात् पापस्य भोग्याच्च नेपाले ईतिकं भवेत् ॥
 तस्मिच्च ईति(ती)कं जाताद्दुर्भिक्षञ्च अत्यद्भुतम् ।
 दुर्भिक्षमत्यद्भूताच्च जनाः स्यु दुःखभागिनः ॥
 अस्य (य)यः शम्भूनाथस्य गुञ्जमात्रकं^२ धातुकम् ।
 अधर्मेण गृहीत्वा च रौरवं स ध्रुवं व्रजेत्^३ ॥
 यत्र कलौ समायाते लोके पञ्चकषायिते ।
 सर्वे लोका^४ दुराचारा भविष्यन्ति दुराश्रयाः ॥
 महाभिमानिनो दुष्टा (लो)लाभिनः कामचारिणः ।
 ईर्ष्या सर्वः प्रमत्ताश्च मात्सर्यव्याकुलाश्रयाः ॥
 क्लेशाहङ्कारसर्वान्धा निर्विवेकाः प्रमोदितः ।
 कामभोगातिसंरक्ता दशाकुशलचारिणः ॥
 तस्मात् कलिर्महाघोरः^५ सर्वपापस्य साधकः ।

१ A शरजरत्नेव । २ D ०मात्रश्च । ३ A व्रजेत् ।

४ D सर्वलोकाः । ५ D ०घोरैः ।

ब्राह्मणाः क्षत्रिया वैश्याः शूद्रा धर्मपराङ्मुखाः ॥
 घोरे कलियुगे प्राप्ते विप्रा वेदपराङ्मुखाः ।
 लोलुपाश्च कृतघ्नाश्च तथा मांसोपजीविनः ॥
 ततः स्वल्पायुषः सर्वे भविष्यन्ति कलियुगे ।
 स्वल्पायुत्वात् मनुष्याणां न विद्याग्रहणं द्विजाः ॥
 विद्याग्रहणन्यूनत्वादधर्मं वर्त्तते पुनः ।
 व्युत्क्रमेण प्रजाः सर्वा म्रियन्ते पापतत्पराः ॥
 ब्राह्मणाद्यास्तथा वर्णाः संकीर्यन्ते परस्परम् ।
 कामक्रोधपरा मूढा वृथाहङ्कारपौडिताः ॥
 वद्धवैरा भविष्यन्ति परस्य धनलिप्सवः ।
 ब्राह्मणाः क्षत्रिया वैश्याः सर्वे धर्मपराङ्मुखाः ॥
 अल्पार्थाश्च भविष्यन्ति तपःसत्यविवर्जिताः ।
 सर्वे जना दयाहीनाः दक्षिण्यपरिवर्जिताः ॥
 उत्तमा नीचतां यान्ति नीचाश्चोत्तमतान्तथा ।
 राजानश्चार्थनिरतास्तथा लोभपरायणाः ॥
 धर्मकञ्चुकसंवीता धर्मविध्वंसकारिणः ।
 घोरे कलियुगे प्राप्ते सर्वाधर्मसमन्विते ॥
 यो योऽश्वरथमारूढ्य स स राजा भविष्यति ।
 किङ्कराश्च भविष्यन्ति शूद्राश्चैव द्विजादयः ॥
 धर्मस्त्री नाभिरषन्ति परस्त्री हीनजाति च ।
 दिषन्ति पितरं पुत्रो गुरुं शिष्या दिषन्ति च ॥
 पतिञ्च वनिता द्वेषि(षी) कृष्णे कृष्णत्वमागते ।

लोभाभिभूतमनसः सर्व^१दुष्कर्मशीलिनः ॥
 यरा(न्ने)न्नलोलुपा नित्यं भविष्यन्ति द्विजादयः ।
 परस्त्रीनिरताः सर्वे परद्रव्ये परायणाः ॥
 मत्स्यामिषेण जीवन्ति दुग्ध^२ञ्चाप्यजाचितम् ।
 घोरे कलियुगे प्राप्ते नर धर्मपरायणः ॥
 असूयानिरताः सर्वे उपहासं प्रकुर्वते ।
 स(ली)रिक्तीलेषु कुद्दालैः क्षोपयिष्यन्ति औष(धि)धीः ॥
 अल्पमल्पफलन्तेषां भविष्यन्ति कलियुगे ।
 वेष्ट्या लावण्यश्रीलेषु^३ स्पृहां कुर्व(ति)न्ति योषितः ॥
 धर्मविघ्ना भविष्यन्ति स्त्रियस्तु पुरुषेषु च^४ ।
 प्रायशः कृपणानाञ्च बन्धूनाञ्च तथा द्विजाः ॥
 साधूनाञ्च सर्वेषाणां वित्तान्यपहरन्ति च ।
 न व्रतानि चरिष्यन्ति ब्राह्मणा वेदनिन्दकाः ॥
 न जपन्ति न होष्यन्ति हेतुवादैर्विनाशिताः ।
 कुर्वन्ति दम्भार्थञ्च पितृयज्ञादिका क्रियाः ॥
 अपात्रेषु च दानानि कुर्वन्ति च तथा नराः^५ ।
 क्षीरोपाधिनिमित्तेन गोषु प्रीतिञ्च कुर्वते ॥
 न कुर्वन्ति तदा विप्राः स्नानगौचादिका क्रियाः ।
 अकारधर्मनिरताः क्रूट^६युक्तिविशारदाः ॥
 देवनिन्दापराश्रैव विप्रनिन्दापरास्तथा ।

१ D सर्वे । २ D दुष्टं । ३ D सीरेषु । ४ D पुरुषेण च ।

५ D तथा निजाः ।

६ A D कुतः ।

न कस्यचिदभिमतो बुद्धभक्तिपरस्तथा ॥
 देवपूजापरं दृष्ट्वा उपहासं प्रकुर्वते ।
 दानयज्ञव्रतादीनां विक्रीणन्ति फलं द्विजाः ॥
 प्रतिग्रहं प्रकुर्वन्ति चाण्डालादेव हि द्विजाः ।
 पा(ख)षण्डिनो भविष्यन्ति चातुराश्रम्यनिन्दकाः ॥
 न च (द्वि)जातिसुश्रूषां न स्वधर्मञ्च प्र(र्व)वरम्^१ ।
 ब्राह्मणा चत्रिया वैश्याः भविष्यन्ति कलौ युगे ॥
 गीतवाद्यपरा विप्राः वेदवाद्यपराङ्मुखाः ।
 आत्मस्तुतिपराः सर्वे परनिन्दापरस्तथा ॥
 विश्वासहीनाः पैशून्य वेददेवद्विजादिषु ।
 पुराणविमुखाः प्रायो लोकपादरताः सदा ॥
 नृत्यगीतपराश्चैव धर्मशून्याः नराः कलौ ।
 तदा कथमयं श्रीमान् ज्योतिरूपः प्रभास्वरः ॥
 रत्नपद्मासनासीनं एवं तिष्ठे जगद्धिते ।
 नूनं यो लोभितो दुष्टो क्लेशव्याकुलमानसः ॥
 इमं चैत्यं प्रतिक्षिप्य रत्नान्याहरे सर्वदा ।
 एवं भविष्यकाले च भविष्यति सुदौ(र्घि)र्घके ॥
 अत्रान्येवासी(ग्नि)नः सर्वे अत्यर्थं दुःखभोगिनः ।
 इति संचिन्त्य आचार्य्य मनसापि विचार्य्यकम् ॥
 केन च कारणेनापि किं प्रकारञ्च मे कृतम् ।

द्रुतं सर्वेषां रजसां निश्चयं वारणाय च ॥
 आच्छाद्य श्रीभ्रमाचार्यः कृतं तद्विनिवारणम् ।
 तस्याप्रकाशनपरः शि(र)लयाच्छाद्य गोपनम् ॥
 महता प्रमाणेन^१ एकेनापि (प्र)च्छादितम् ।
 पद्मगिरौ पर्वते च महाप्रमाणकेन च ॥
 एकेन कि(कौ)ल शिलया श्रीशम्भू प्रच्छादितम् ।
 श्रीशम्भूच्छादनं कृत्वा वज्राचार्येण धीमता ॥
 च्छद्भिर्गुप्तं कृता पश्चा(व)द्वज्रकूटमिति स्मृतम् ।
 एकं मञ्जुश्रियं कूटं एककूटं स्वयम्भुवम् ॥
^२[शान्तिकराचार्यद्विना शयनवज्रमिव स्थितः ।
 अचजैरन्यजैर्लोकैर्देवैश्च मानुष्यैरपि ।
 अस्य पर्वतस्य नाम वज्रकूटप्रसिद्धकम् ॥]
 शान्तिकराचार्यभावात्तत्र सर्वदेवागताः ।
 त्रिसाहस्रात् महालोकाद्भवन्ति आ(सु)शुरा गताः
 इन्द्रोऽपि च देवराजः अम्बरैस्सम्परिवृतः ।
 समागताश्च नेपाले वज्रकूटे च पर्वते ॥
 यदा शान्तिकराचार्यः श्रीस्वम्भू गुप्तं^३ कृतात् ।
 ततस्तस्यामुपर्याञ्च रत्नशि(ला)लां प्रस्थापितम् ॥
 तस्यां शिलायां^४ उपरि त्रयोदशकोष्ठादह्निः ।
 ईशस्याथ दिशि एकं विवरं संस्क्रुतं गुरुः ॥

१ D सम्प्रमाणेन । २ B has these three additional lines.

३ D श्रीस्वयम्भुगुप्तं । ४ D तस्या शिलया ।

प्रथममृद्धिभावेन महच्छिलयाच्चादितम् ।
 पश्चाद्रत्नशिलयापि त्रयोदशविवरं कृतम् ॥
 ये च या वा तस्मिं विवरे रत्नादिस्वर्णरूपकान् ।
 पातितं अद्भुता सर्वान् सङ्ख्याया लभ्यते फलम् ॥
 तस्मिञ्च पातितं वस्तुं स्वर्णादिरत्नरूपकान् ।
 श्रीस्वयम्भोः शिरसि पुष्पवत्पातितं भवेत् ॥
 इति मत्वा त्रयस्त्रिंशे^१ शक्रादिनाकदेवताः ।
 नानारत्नाञ्जाम्बूनदानञ्जलिमच पातितम् ॥
 धृतराष्ट्रः सगन्धर्वैः कुम्भाण्डैश्च विरूढकः ।
 विरूपाक्षः सनागैश्च वैश्रवण यक्षैः सह ॥
 चन्द्रसूर्यः सनच्चतुरैरग्निवायुर्वसुन्धरा ।
 स्वस्वगणैः सार्द्धं विवरे पूजितं सदा^२ ॥
 यामेशो यामदेवैश्च तुषितेश तुषितैरपि ।
 निर्माणरती(ति)श निर्माणैः वशवर्त्ती(र्त्ति)श वशवर्त्तिभिः ॥
 ब्रह्मपार्षद्यः पार्षद्यैः ब्रह्मकायिकः कायिकैः ।
 ब्रह्मपुरोहितैश्च महाब्रह्मा सब्रह्मभिः ॥
 परी(रि)त्ताभः परी(रि)त्ताभैः प्रमाणभ प्रमाणभैः ।
 आभास्वर आभास्वरैः सुदर्शनः सुदर्शनैः ॥
 अकनिष्ठ अकनिष्ठैः देवराजः समागताः ।
 वज्रकूटे पर्वते च दशदिग्भ्यः समागताः ॥
 ते चागताः नाकदेवाः विवरं दर्शनं कृतात् ।

असंख्यैरन्नाञ्जलिभिः विवरे च सम्पातितम् ॥
 इत्यञ्चैत्यसुविवरे श्रीस्वयम्भू पूजा कृतम् ।
 पुनः पुनः प्रणिपत्य पूर्ववच्च सुगौरवम् ॥
 अथ शान्तिकराचार्यः पत्निना सह संस्थितः ।
 तच्च गत्वा सर्वदेवास्तद्दर्शनं मुदा कृतम् ॥
 पुष्ये धूपैश्च गन्धैश्च दीपैर्नैवेद्यकैरपि ।
 अमृतादिभिः पूज्यैश्च शान्तिकरञ्च पूजितम् ॥
 शान्तिकरं प्रपूज्या(च)च्च देवराजं पुरन्दरः^१ ।
 विज्ञापितं शान्तिकरं सर्वदेवराजैर्दृतः ॥
 भो शान्तिकराचार्य भवतोऽपि कार्य्यञ्च किम् ।
 अस्मभ्यो वचनं देव देहि प्रयोजनञ्च किम् ॥
 आज्ञाञ्च तवास्ति कार्य्यं (क्री)क्रियते किं मया प्रभो ।
 एवमुक्तेऽपि च सद्य शान्तिकर वज्रगुरुः^२ ॥
 इन्द्रादित्रयोदशा(श्च)च्च देवानुवाच शीघ्रकम् ।
 इन्द्रादय देवराजाः शृणुध्वमम कार्य्यकम् ॥
 स्वयम्भूपरि शिलायां एकचैत्यप्रस्थापनाम् ।
 पात्राकृतिलक्षणेन युक्तेन च मया कृतम् ॥
 इति ज्ञात्वा मम यूयं शीघ्रं कुर्वन्तु साम्प्रतम् ।
 अथ तस्य वचः श्रुत्वा देवेन्द्र स्वर्गभोगकम्^३ ॥
 त्रयोदशानपि देवान् लोकपालानुवाच^४ स ।

१ D देवराज पुरन्दरः ।

२ D शान्तिकरञ्च जगद्गुरुम् ।

३ B ०भोज्यकं ।

४ A उवाचः ।

भो देवा लोकपालाश्च विश्वकर्मागणापि च ॥
 शान्तिं कृत् स्थाप्य शि(शी)लायामुपरि चैत्यकमपि ।
 याचाकृतिलक्षणेन यूयं शीघ्रं विकुर्वध्वम् ॥
 सौवर्णादिभिर्युक्तैश्च कुर्वध्वं साम्प्रतमपि ।
 एवमुक्ते च सद्योऽपि विश्वकर्मादय गणाः ॥
 सञ्चिन्त्य लोकपालैश्च सामग्रीञ्च सज्जीकृतम् ।
 दृष्टकान् विविधाञ्चापि अनेकान्^१ काष्ठकानपि ॥
 मृत्तिकादि^२विविधाञ्च जाम्बूनदादिधातुकान् ।
 प्रथमं देवराजेन सम्यक् परिलक्षणम् ॥
 स्वयम्भूपरिचैत्यञ्च कृताय चिन्तितं भवे ।
 ततोऽपि यक्षराजेन यक्षगणैः परिवृतः ॥
 स्वयम्भूचैत्यकृताय पूजां करोति मृत्ति(ति)कान् ।
 वरुणोऽपि नागैस्सार्द्धं संगृह्य सुवर्णघटम् ॥
 जलेन मृत्ति(ति)काञ्चापि सम्परिमेडितं कृतम् ।
 विष्णुरपि देवराजः राढाभिश्च परिवृतः ॥
 दृष्टकाकृताय च तस्मै मृत्पिण्डं (च) प्रानयेत् ।
 यमादिदेवराजश्च किङ्करैश्च परिवृतः ॥
 स्वयम्भूचैत्यकृताय दृष्टकान् कारितं मुदा ।
 वायुरपि देवराजः स्वमृत्तिभिः समन्ततः ॥
 सर्वञ्च दृष्टकाञ्चापि^३ [संश्लिष्यति विशेषतः ।

१ D अनेका ।

२ D मृत्तिकादि ॥

३ c omits the portion bracketted.

१ D संस्कृतं । २ D सर्वाश्च इष्टिका चापि । ३ D संस्कृतः
४ D हरिपट्टा चतुराजैः । ५ B परिकृतः ।

तथैव संस्कृतं तच्च सर्वमन्ततः(पः) प्रशोभितम्^१ ॥
 तृतीयचक्रं तुषितेश्चतुषितैश्च देवगणैः ।
 सम्यकुर्वन्ति चक्रं च^२ महाप्रमाणकमपि ॥
 चतुर्थं निर्माणरतिर्द्विगुणं सुसंस्कृतम् ।
 सर्वं निर्माणरतिभिः सुशोभितञ्च कारितम् ॥
 पञ्चमं परनिर्मितवशवत्तीक्ष्णं संस्कृतम् ।
 सर्वं वशव(र्त्ति)र्त्तीभिश्च साङ्ख्यं इत्थं वृतमिति ॥
 षष्ठमं ब्रह्मपार्षद्यः स्वभूवनगणैः सह ।
 चक्रञ्च विविधं नूनं तस्मिन् चैत्यं मुदापि च ॥
 सप्तमं ब्रह्मकायिकः कायिकगणैश्च परिवृतः ।
 विचित्रं कृतं चक्रञ्च मुदा चैत्यगलमपि ॥
 अष्टौ ब्रह्मपुरोहितः देवैश्चापि सुसंस्कृतम् ।
 विविधविचित्रेणापि अत्यर्थञ्च सुशोभितम् ॥
 नवमञ्च महाब्रह्मा शोभितं नमस्कृतं सदा ।
 ४[विचित्रं रचितञ्च मृगेशं^५ सुमनोहरम् ॥
 दशमं परित्ताभश्च परित्ताभगणैरपि ।
 कृतञ्च विचित्रं चक्रं समन्ततः शोभितम् ॥]
 एकादशमप्रमाणेशो प्रमाणं^६ सगणैरपि ।

१ D सर्वमन्तप्रशोभितम् । २ A omits च ।

३ B नवमञ्च सद्ब्रह्माभिः ब्रह्मगणैः परिवृतः । ४ A omits the portion bracketted. ५ D विचित्रं रचितं चक्रं अमेण ।

६ A omits सः ।

नूतनं कृतं चक्रञ्च सुशोभितं समन्ततः ।
 द्वादशञ्चाभाश्वरेणः^१ स्वचेत्रगणैश्च सह ॥
 चक्रं सुवर्णरचितं भिग्रे(न)र शोभितेन च ।
 त्रयोदशं चक्रावलिं सुदर्शनेश्वरेण च ॥
 सुदर्शनगणैस्सार्द्धं भिग्रेञ्च कृतं शोभितम् ।
 तत नाकादकनिष्ठेशो ॥
 कनिष्ठगणैस्सार्द्धं भिग्रेन कृतं शोभितम् ।
 ततश्चान्येन्यदकनिष्ठेशो कनिष्ठगणैरपि ॥
 विश्वमणिखचितञ्च अत्यर्थं शोभितेन च ।
 तदुपरि सुखावत्या ईश अपरमितायुषः ॥
 स आदि सर्वज्ञनाथः कृतं चक्रं सध्वजकम् ।
 विश्वकर्मा देवनाथश्चतुर्दिक्षु^२ तथागतान् ॥
 स्थापयामास मोदेन चतुतारागणापि च ।
 पूर्वोत्तरोभ्यश्च रत्नेशं दक्षिणे चामिताभकम् ॥
 पश्चिमे चोत्तरे चाप्यमोघसिद्धिजिनानपि ।
 लोचना मामकौ तारा पाण्डुरामार्थतारिका^३ ॥
 चतुर्विदिक्षु संस्थाप्य प्रस्थापितं शान्तिक(रं)रः ।
 इत्थं सम्पूर्णं कृताच्च वज्राचार्यः शान्तिकरः ॥
 सधर्मपत्नी^४ शिष्याभ्यां विधिविधानकैरपि ।
 प्रतिष्ठादि कृतं यज्ञ^५पूर्णञ्च विस्तरम् ॥

१ B आभाश्वरेणः । २ A ०श्चतुर्दिक्षु । ३ B पाण्डुरामार्थतारिका,
 D पाण्डुरा आर्थतारिका । ४ D सद्धर्मपत्नी० । ५ B D यज्ञसंपूर्णञ्च ।

श्रीस्वयम्भूः पूर्वनाम्ना सञ्चकार जगद्गुरुः ।
 अथ नेपालजैलोकैरन्यत्तत्रजकैरपि^१ ॥
 मञ्जुश्रीकृता नाम्ना च धर्मधातुं प्रद्विरितम् ।
 सोऽयं धर्मधातुनाथस्तस्माच्च अत्र वा(शि)सिभिः ॥
 नानोपचारविधिभिः अ(स्त्र)द्धा मुदा प्रपूजितम् ।
 पुष्पै धूपैश्च दीपैश्च गन्धैर्नैवेद्यकैरपि ॥
 समन्तत दीपमालाभिः च्छ्वैर्ध्वजैर्वितानकैः ।
 दिग्मालाभिः पताकैश्च नानाविधिभिर्विस्तारैः ॥
 प्रतिदिने प्रतिरात्रौ तस्मै सदा प्रपूजितम् ।
 अत्रजैरन्यजैश्चापि मनुजादय मानवाः ॥
 नाकजैः पातालजैश्च सदा तस्मै प्रपूजितम् ।
 कृतं स्तूपं लक्षणाय स्वयम्भुवे महात्मना ॥
 इत्थं स्तुपाकृति सोऽयं मैत्रेय षट्पु दृश्यते ।
 तदन्तरमैत्रेय चैत्वं पुच्छाग्रपर्वते ॥
 शान्तिकर आचार्योऽपि कृतं पुच्छाग्रपर्वते ।
 अनेककर्मभिर्युक्तं मञ्जुश्रीधातुकोपरि ॥
 गोपुच्छाख्यञ्च सुचैत्वं^२ कृतं लक्षणभूषितम् ।
 दशभिः(स्तो)र्लोकपालैश्च तस्य सर्वं कर्म कृतम् ॥
 विधिविधानकैश्चापि पुच्छाचैत्यकर्मपिः^३ ।
 विश्वकर्माभिर्देवैश्च तच्चैत्यस्य सुलक्षणैः ॥

१ A अथ नेपालकैरन्यत्तत्रजकैरपि ।

२ D गोपूच्छाख्यं सुचैत्यञ्च ।

३ B पुच्छाग्रं चैत्वं कर्मपि ।

युक्तं^१ कृतं विधिभिश्च समन्ततः सुशोभितम् ।
 चन्द्रोपरि कलेश्च चतुर्थागतानपि ॥
 तत्रोपरिग(लं)रञ्चापि न च चक्रं तत्रोपरि ।
 तत्रोप(लि)रि उष्णीषश्च सर्वलक्षणसंस्कृतम् ॥
 नवनाकविशुद्धत्वा^२न्नवचक्रश्च संस्कृताम् ।
 अतीता प्रत्युत्पन्नानां त(ता)थागतानां धातुके ॥
 नवचक्रप्रयुक्तेन विश्वकर्माचैत्य कृतम् ।
 शास्त्रोक्तविधिविधानैः स आचार्यः शान्तिकरः ॥
 प्रतिस्थादिकं सम्पूर्णं चैत्यं पुच्छाग्रकमपि^३ ।
 हे वज्रमपि गुह्येशं भैरवं नागराजकम् ॥
 इत्थं सम्पूर्णयुक्तेन पुच्छाग्रे च संस्थापितम् ।
 अतोऽपि नागलोकैश्च अत्रजैरन्यजैरपिः ॥
 नानोपचारविधिभिः सदा मुदा प्रपूजितम् ।
 पुष्पैर्धूपैश्च गन्धैश्च दौपैर्नैवेद्य(द्यै)चूर्णकैः ॥
 अनेगविधिभिश्चापि तस्मै सदा प्रपूजितम् ।
 योऽपि या वा मनुष्यैश्च तस्मिं श्रेवां सदा कृतम् ॥
 तस्य पुण्यप्रशदाच्च मोक्षपदं प्रलभ्यते ।
 मञ्जुदेव शास्ता पत्नीभ्यामृद्ध्या चापि चीनं गता ॥
 तथागतप्रशदाच्च राजहंसा इव गता ।
 इति ज्ञात्वा च मानूष्याः अत्रजा अन्यजा अपि ॥

सदा मुदा तस्मै चैत्यं पूजां कृतं मुदा अपि ।
 ततोऽपि च स आचार्यः शान्तिकर जगद्गुरुः ॥
 एकं चै(त्य)त्यं प्रतिष्ठाप्य मञ्जुदेवस्यावाशते^१ ।
 प्रतिष्ठादिविधिञ्चापि शास्त्रोक्तविधिना अपि ॥
 शान्तिकरः स आचार्यः इत्थं चैत्यं(त्य) कृतमिति ।
 यत्र मञ्जुदेवाचार्यः मण्डलं स्फारितं कृतम् ॥
 धर्मश्रीनामभिचव अर्थदत्तदिक्षाकृतात् ।
 इत्थं द्वादश अर्थानां अर्थं(र्थ) दद्याय च अपि ॥
 सकृतमण्डलपृष्ठे एकचैत्यं प्रथापितम् ।
 वज्रधातुलक्षणेन एकं(क) चैत्यं प्रथापितम् ॥
 देवतारभि^२(स)स्संयुक्तं समन्ततः सुशोभितम् ।
 यत्र मञ्जुदेवकृते मञ्जुश्रीमण्डले इति ॥
 पूजां कृतं ये च या वा नानाविद्या प्रलभ्यते ।
 मञ्जुदेवकृतेनापि मञ्जुश्रीदेव ख्यापितम् ॥
 धर्मधातुवागीश्वरं मञ्जुश्रीमण्डलमिति ।
 इति तस्मिं मण्डले च अत्रजा अन्यजा अपि ॥
 मानूष्या अपि तस्मिं च सदा मुदा पूजां कृतम्^३ ।
 पुष्पैर्धूपैश्च गन्धैश्च दीपैर्नैवेद्यकैरपि ।
 अक्षरैर्लिखितै स्तोत्रैः पूर्वोक्तेन पूजा कृतम् ॥
 ये च या(ये) वा मनुष्याश्च दैत्याश्च नाकजा अपि ।

सदा तस्य प्रपूजित्वा सर्वविद्या प्रलभ्यते ॥
 शिल्पं तुलादि उद्धारं लि(रि)पि अक्षरं चित्रकम् ।
 ग्रन्थं श्लोकं कृतं सर्वं तस्य प्र(शा)सादा सिद्धकम् ॥
 इति मत्वा च म(मा)नुष्याः सर्वं विद्याः प्रलाभिने ।
 तस्मिं च सर्वदा कालं धारणीभिश्च पूजितम् ॥
 देवा वशन्ति धारिण्या सर्वदेवा मञ्जुश्रियः ।
 तस्मात्तस्मै प्रपूज्याय धारणीं विविधिं(धि) पठेत्
 धारणीं पा(थ)ठपूजायाः सर्वसिद्धिं प्रलभ्यते ।
 इत्थं ज्ञात्वा च मानूष्याः तस्मिं सदा प्रपूजितम्
 अतीतानागतैर्वुद्धैः प्रत्युत्पन्नैस्तथागतैः ।
 अचान्यजैर्मानूष्यैश्च तस्मिं सदा प्रपूजितम् ॥
 ततः प्रभृति अस्यैव^१ गोष्टङ्गपर्व(ते)तमपि ।
 मञ्जुश्रीशम्भुचैत्यो च गोष्टङ्गौ इव (सं)स्थितौ ॥
 ततः पश्चात्स आचार्यः पञ्चपूरिं^२ प्रथापितम् ।
 पञ्चकर्म्म प्रसिद्धाय सम्यक्पूरिं कृतादपि^३ ॥
 शान्तिपूर्व्यां^४ महावीरः सम्बरो जग(दि)दीश्वरः ।
 वसुन्धरा वसुपुरे वज्रिर्वज्रिपूरे शुभे ॥
 नागपूर्व्यां(ज्या) च वरुणः वायुः ^५पूर्व्या वायुपुरे इति ।
 पञ्चभूतात्मदेवाञ्च भावेन थापितं गुरुः ॥

१ D अस्मै च ।

२ D °पूरं ।

३ D कृतादथ

४ D °पूर्व्या ।

५ B omits पूर्व्या, D वायुपूर्व्या ।

अपि च ।

पूर्वं शान्तिकराचार्यः शान्तिपुरं प्रथापितम् ।
 महाप्रमाणं च गृहं चतुर्दिक्षु सुशोभितम्^१ ॥
 पूर्वपश्चिमव्यायामं पूर्वाभिमुखमपि ।
 दक्षिणोत्तरव्यायामं सर्वत्र विवरं नहि ॥
 एकद्वारेण शोभञ्च गवाक्षानञ्च कानपि ।
 महाप्रमाणयुक्तेन समन्ततः सुशोभितम् ॥
 सुवर्णपट्टसंयुक्तं उपरि भूषितं पुरौम्^२ ।
 कनकखचितमपि स्वर्णध्वजैरलंकृतम् ॥
 अनेकैः पटाकैर्युक्तं घण्टैश्चापि समन्ततः ।
 शोभितञ्च समन्तेन शान्तिपुरीं(री) प्रसिद्धकम् ॥
 अभ्यन्तर^३नवकोष्ठे मध्ये सहस्रभूजकम् ।
 महावीरसम्बरञ्च प्रज्ञोपायञ्च स्थापितम् ॥
 ये च या वा मनुष्याश्च तस्मिं पूजाविधिं(धि)कृतम् ।
 शान्त्यादिफलं लब्धाच्च मोक्षफलं प्रलभ्यते ॥
 द्वितीयं वसुपुरञ्च शम्भुवोम्ने^४ प्रस्थापितम् ।
 सुवर्णध्वजसंयुक्तं एकपूरं प्रस्थापितम् ॥
 श्रीवसुभराञ्च देवीं जम्भरेण सह किल(लः) ।
 शा(सा)न्तिकरः सिद्धाचार्यः इत्थं पुरं प्रस्थापितम् ॥

१ D चक्षुर्भिर्क्षुशोभितम् । २ D उपरी भूषितं पुरी ।

३ D अभ्यन्तरे । ४ B शम्भुवोम्ने ।

मनुष्याः ये च या तस्मै धान्यादिब्रीहि पूजितम् ।
 ते च फलं सुसम्प्राप्ता धान्यादिब्रीहि सम्पदम् ॥
 तृतीयं वायुपुरञ्च शम्भूनैच्ये(त्य)स्थापितम् ।
 वायुभैरवं सशक्तिं^१ महाकालस्वरूपकम् ॥
 ये च या वा मनुष्याश्च हिंक्षादिविधि पूजितम् ।
 तस्मात्पुण्यप्र(शा)सादाच्च तिर्य्यकं न प्रलभ्यते ॥
 चतुर्थमग्निपुरञ्च वज्रदेवप्रस्थापितम् ।
 तस्याग्नेः प्रभावाच्च जातु औपद्रुकं न हि ॥
 ये च या वा मनुष्याश्च मद्यमांसैः प्रपूजितम् ।
 तस्य पुण्यप्र(शा)सादाच्च वज्रभयं न हि कदा ॥
 पञ्चमं नागपुरञ्च वरुणादिनागराजकान् ।
 स्थापितं विधिभिः नूनं शान्तिकरजगद्गुरुः ॥
 ये च या वा मनुष्याश्च दुग्धादिमुपञ्चामृतैः ।
 नागेभ्यस्तेभ्यः पूज्याच्च अत्र वृष्टिदोषं न हि ॥
 इत्थं पञ्चगणैर्युक्तं पञ्चपुरं(र) प्रपूजितम् ।
 तेषां पुण्यप्रसादाच्च फलञ्च संप्रलभ्यते ॥
 २[शान्तिं पुष्टिञ्च वश्यं(च) अभिचारञ्च जम्भनम् ।
 तत्सर्वं फलं सम्प्राप्ता भवन्ति मनुजादयः ॥
 पृथक् पुरं प्रपूज्याच्च(च) पृथक् फलं प्रलभ्यते ।]

१ D भैरवसंशक्तिं ।

२ C omits the portion bracketted.

सर्वपुरिं प्रपूज्याच(च्च) सर्वफलं प्रलभ्यते ॥
 इति मत्वा च मनुष्याः अत्रजा अन्यत्रजापि च ।
 सदा सुदा तृणेनापि^१ पञ्चपुरिं(रं) प्रपूजितम् ॥
 इत्थं पञ्चपुरादीञ्च संस्थापितं जगद्गुरुः(रं) ।
 शान्तिकरः^२ सिद्धाचार्यः मोदेन च पत्न्या सह ॥
 ततस्तत्र वज्राचार्यः शान्तिकरः सिद्धगुरुः ।
 षष्ठमञ्चापि^३ भैरवं शीघ्रं संस्थापितं ननु ॥
 प्रथमं शान्तिपुरस्य दक्षिणस्यान्दिशि अपि ।
 पृथ्वीभैरवं^४ किलेन संस्थापितं जगद्गुरुः ॥
 द्वितीयं शम्भुवः पूर्व^५मार्गं च उपरे अधः ।
 अन्नैरवं^६ वलिं देवं तत्रापि स्थापितं गुरुः ॥
 तृतीयं पर्वतस्याधो^७ पूर्वं चापि दिशि किल ।
 तेजभैरवं पाताला(रा)ख्यं स्थापितञ्च जगद्गुरुः ॥
 चतुर्थं तत्पर्वतस्य नैऋत्यां विदिशि वने ।
 वायुभैरवं द्वाराख्यं संस्थापितं जगद्गुरुः ॥
 पञ्चमं तत्पश्चिमायां दिशि पर्वते खभैरवम् ।
 स्फोस्याख्यञ्च भैरवञ्च^८ संस्थापितं शान्तिकरः ॥
 इति पञ्चभैरवं ये विधिभिश्च प्रपूजितम् ।

१ B भूशेनापि । २ D शान्तिकर । ३ D षष्ठमञ्चापि ।
 ४ A पृथ्वीभैरवं । ५ D पूर्वं । ६ C अशितं भैरवं । D अन्नैरवं ।
 ७ A पर्वतस्याधे । ८ A omits भैरवञ्च and reads स्फोस्याख्यञ्च ।

विशेषैः कार्तिकमासे पूर्णमास्यां दिनेऽपि च ।
 पञ्चग्रीहिं प्रक्षिप्तेन प्रदक्षिणां^१ मुदा कृतम् ॥
 अनेकवाद्यान्वाद्यैश्च धारणीभिश्च स्तोत्रकैः^२ ।
 प्रदक्षिणानसंख्येया(व)न्वक्तृफलं प्रलभ्यते ॥
 अन्नजा अन्यजा लोकाः तैस्सार्द्धञ्च प्रदक्षिणाम् ।
 ये च या वा मुदा कृत्वा तेषां विघ्नदूरीकृतम्^३ ॥
 इत्थं गुणमये चेत्ते सदा मुदा सुवाग्निताः ।
 त्रयः पूर्वं त्रिभिः कोट्य देवाश्च तत्र वासि(शि)तम् ॥
 ततः प्रभृ(भि)तिरित्येवं त्रिदशादय नाकजाः ।
 मर्त्यपातारजा लोकाः सदा तत्र सुवाग्निताम् ॥
 पूर्वाच्च अधिकेनैव देवतास्त(त)त्र वासिताः ।
 श्रीस्वयम्भूं जगन्नाथं सदा पूजां(जा) कृतमिति ॥
 पुष्पैर्धूपैश्च दीपैश्च गन्धैर्नैवेद्यकैरपि ।
 चूर्णैश्चैर्ध्वजै चापि विविधैश्च पटाककैः ॥
 इत्थं गौरवेणापि इन्द्रादिनाकजापि च ।
 प्रतिदिने प्रतिमासे पूजामत्यर्थकं कृतम् ॥
 इति ज्ञात्वा युवां शिष्यान् तस्मै चैत्याद्य शं(भु)भूवे ।
 सदा मुदा प्रपूज्या(च)च्च सुखावतीपदं लभेत् ॥
 त्रिसाहस्रे महालोके तत्क्षेत्रसादृशं न हि ।

१ D कार्तिके ।

२ D °ग्रीहि...प्रदक्षिणा ।

३ D °भीष्टस्तोत्रकैः ।

४ D विघ्न दूरीकृतम् ।

श्रीस्वयम्भूसम्प्रजाताद्गुग्धाज्जातं दृत(ता)मिव ॥

एवं भैत्रेय काले श्रीकाश्यपस्य महामुनेः ।

शान्तिक(र)रः नामाचार्यः प्रगुप्तञ्च स्वबुद्धिना ॥

राज्ये सुशोभितबले सविलासयुक्ते

नाकेऽपि दुर्लभपदे सुरलोकज्येष्ठे ।

शम्भोर्गुप्तमहिमां प्रश्रुता^१ जना ये

सन्तिष्ठन्ते सुभगुणे श्रीगुणेन^२ युक्ते ॥

इति श्रीमति बृहत्स्वयम्भूपुराणे गोष्टङ्गपर्वते धर्मधातु-

वागीश्वरगुप्तोऽध्यायः सप्तमः ॥

अष्टमोऽध्यायः ।

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि नेपालस्य च साम्प्रतम् ।
 सिद्धभूमेर्महद्भावं शृणु नैत्रेय सादरम् ॥
 ऋद्धिस्फीतंश्च क्षेमंश्च रमणीयंश्च^१ सर्वदा ।
 सुभिद्यो(चो) बज्रलोकाप्तो नेपारश्च निरामयः ॥
 अनेकैः सुजनोपेतः नानामङ्गलपूरितः ।
 प्रासादाच्छ्रीस्वयम्भुवः न जातु ईत्युपद्रवम् ॥
 अनेगा ब्राह्मणाश्चापि चत्रिया वैश्यजातयः ।
 शूद्रादयश्च अत्रजाश्च अन्यदेशजजातयः ॥
 पौर्वजा दक्षिणजाश्च पश्चिमा औत्तरा अपि ।
 चतुर्दिग्भ्यः समायाताः सदा शम्भू प्रपूजितम् ॥
 काले काले दिने वर्षे समायाता चतुर्दिशात्^२ ।
 अत्र नेपालदेशेऽपि श्रीस्वयम्भू प्रपूजितम् ॥
 पूर्वोक्तेन प्रकारेण तीर्थजात्रां सदा कृतात्^३ ।
 पौथाञ्चापि^४ विधिं पूज्यात् विग्रेषै शम्भू पूजितम् ॥
 प्रतिदिने प्रतिमासे अत्र नेपालवासिभिः ।
 सदा मुदा धर्मधातुं श्रीस्वयम्भू^५ प्रपूजितम् ॥

१ D स्फीटश्च क्षेमश्च रमणीयश्च ।

२ D चतुर्दिशं ।

३ D °जात्रा सदा कृताम् ।

४ D पौथा चापि विधिपूज्यात् ।

५ D स्वयम्भू ।

पञ्चोपचारविधिभिः शुद्धाभि^१र्लेपनैरपि ।
 दीपमालादिभिर्दीपैः महादीपैरपि मुदा ॥
 यज्ञपाठादिभिस्तोत्रैः विधिविधानविस्तरैः ।
 प्रतिदिने प्रतिरात्रौ तदाग्निनः प्रपूजितम् ॥
 अथापरेण कालेन दुर्भिक्षं तत्र प्राप्तवान् ।
 सप्तसंवत्सरं च्छेदं वृष्टिदोषं जलामयम् ॥
 वर्षाकाले सरत्काले हेमन्ते शिशिरे(ले) अपि ।
 वसन्ते च ग्रीष्मकाले न जातु वृष्टिकमपि ॥
 पूर्वे गुणमये चेत्ते मङ्गलेन सुपूरितम् ।
 कदाचिदपि काले च सप्तवर्षे^२ न वृष्टिकम् ॥
 वृष्टिभावं विना यस्मात् अत्र नेपालमण्डले ।
 महतीति उपद्रवां वृष्टिदोषाच्चसुद्भूतम्^३ ॥
 इत्थं वृष्टेर्विनाभावात् अत्र नेपालवासि(ग्नि)नः ।
 चतुर्वर्णादयः लोका दुर्भिक्षमपि प्रापिताम् ॥
 दुर्भिक्षं प्रापिताश्चापि स्त्रियो वा पुरुषो अपि ।
 मानूषाश्च पशवश्च अत्यर्थं दुःखपीडिताः ॥
 अत्र नेपाल(जा)जाः सर्वे अन्यत्रादागता अपि ।
 तत्र च वाग्निनः सर्वे महद्दुःखञ्च प्रापिताः ॥
 ब्राह्मणाः क्षत्रिया वैश्याः शूद्राश्च अन्यजातयः ।
 वृष्टिदोषसमायुक्तात् सुष्ठु दुःख(च)ञ्च प्रापिताः ॥

१ D सुधाभिः ।

२ D ०वर्ष ।

३ D ०दोषाच्च समुद्भूतं ।

तत्र कालेऽभवद्भूय गुणकामदेवो महान् ।
 स चान्नविरहास्त्रोके दुःखमुग्रमसह्यतः ॥
 धर्म्भवान् गुणवान् ग्रीली सुगतानां सुसे(वि)वकः ।
 एकदिने स नरेश महत्प्रासाद उपरि ॥
 एकाकी आसने स्थित्वा वामहस्तकपोलकम् ।
 स्थापिता एकचित्तेन एकञ्च ध्यानध्याधिणम् ॥
 धिग्मां संसारराजत्वं मयापि भोजनं कृतात् ।
 सर्वेषां प्रजानां^१ नाभोग्यं राज्ये स्थितेन किं कृतम् ॥
 हस्ताद्यवयवोप्यस्ति श्रुत्वा दृष्ट्वा च किं कृतम् ।
 सर्वप्रजासुललाय असमर्थं वित्तेन च ॥
 धिग्मां धिग्मां सुदुःखीनां प्रजानां पालने न हि ।
 इति दुःखं विचिन्त्य स^२ प्रासादोपरिसंस्थितः ॥
 नमो बुद्धाय धर्माय सत्त्वरूपाय श(स)म्भवे ।
 मां सुदुःखितां पा(पि)पीं दृष्ट्वा च करुणां कुरु ॥
 ३[इति शम्भू चानुसृत्य^३ प्रतिष्ठति स्वयं प्रभुः ।
 तत्र दिग्मुखं^४ संस्थित्वा नमितञ्च पुनः पुनः ॥
 भो शम्भो हे नाथनाथ सर्वेषाञ्च^५ तथैव च ।
 मां पापीं दुःखितां दृष्ट्वा करुणां कुरु शीघ्रकम् ॥]
 अतीतानागते काले प्रत्युत्पन्ने अपि तथा ।

१ D सर्वेषाञ्च प्रजानां भोग्यं । २ D विचिन्त्यस्य ।

३ C omits the portion bracketted.

४ A D शम्भू वानुसृत्य । ५ B दिग्मुखं । ६ A D सर्वेषाणाञ्च ।

राजसमूहानां^१ मध्ये मच्छादृशं दुःखी न हि ॥
 ज्ञातेति सर्वज्ञनाथ शम्भो मह्यं दयां कुरु ।
 प्रजानामर्थे दुःखिनां मां पापी च तद्रक्षसि ॥
 चिन्तामिमां परजातः कष्टं प्राप्याधर्मा(म्भो)स्यहम् ।
 किं कुर्यात् कुच यास्तेऽहं यतः सुः सुखिनः प्रजाः ॥
 हाहा कष्टञ्च नेपाले मम पापस्य वृत्तिना ।
 दुःखिताः सर्वे मत्प्रजाः शुष्कनद्यां मत्स्या इव^२ ॥
 हाहा धिग्धिग्व च मां पापी मच्छादृशं त्रिभुवने ।
 कस्मिच्चिद्भुवने वाह्ये पृ(थ्वि)थ्वीखण्डे तत्र न हि ॥
 अहमपि नेपालेशः धर्माकरः सुवंशजः ।
 धिग्मां धिग्मां च राष्ट्रेषु मच्छादृशं कुच न हि ॥
 कुच देशे कुच स्थाने कुच दिशि गच्छाम्यहम् ।
 नावृष्टि^३दोषनाशाय प्रजानां पालनाय च ॥
 इति विचिन्त्य सः भूपालः गुणकामददो नृपः ।
 अत एकाकिनः स्थित्वा मनसा चिन्तनां कृतम् ॥
 कायवाक्चित्त एकेन ऋजुकायसंस्थिता(त्) ।
 निश्चयं मनसि धृत्वा श्रीखयम्भूं सृतिं^४ कृतम् ॥
 अतः पश्चाच्छ्रीखयम्भोः प्रसा(शा)देन सः प्राप्तवान् ।
 गुणकामदेव राजा मनसि एकचित्तकम् ॥

१ D ० समूहना ।

२ D समा इव ।

३ A नावृष्टिं ।

४ D श्रीखयम्मसृतिं ।

एकं चित्तञ्च ध्यात्वा सः स्मृणा जाता मनसि च ।
 किल मनसा भावेन एकगुरुं स्मृतं भवेत् ॥
 एकः श्रेष्ठः^१ गुरुनाथः शान्तिकरः प्रसिद्धकः ।
 ग्राह्यंगुशिखरे^२ स्थाने शान्तिपुरे प्रतिस्थि(ष्टि)तः ॥
 तत्र गत्वा तस्मिं गुरौ विज्ञापयामि निश्चयम् ।
 इति मनसि च धृत्वा निश्चयं स्वीकृतञ्च सः ॥
 निश्चयं मनसि कृत्वा सर्वेषां मन्त्रिणामपि ।
 सर्वप्रजानां मध्ये च गुणकाम उवाच सः ॥
 भो मन्त्रिणः प्रजाश्चापि युष्माकं अतिदुःखिताम् ।
 मया ज्ञात्वापि भावेन युष्मभ्यं वचामि किल^३ ॥
 गोशृङ्गपर्वते शान्तिपुरे शान्तिकरो वि(भूः)भुः ।
 सिद्धाचार्योऽस्ति तद्वयं कुर्याम प्रार्थनान्वयि ॥
 मयापि युष्माभिस्सार्द्धं श्रीस्वयम्भोश्च पर्वते ।
 विज्ञापयामि गत्वा च शान्तिकरे गुरावपि ॥
 सामग्रीमपि युष्माभिः सुग्रीघ्नं सज्जिकुर्वताम् ।
 पञ्चोपचारपूजाङ्गं शान्तिकरपूज्याय च ॥
 एवमुक्ते स राजेन्द्र गुणकामस्य मण्डितः ।
 प्रजाश्चापि सुग्रीघ्रेण कार(ल)यामासुः पूज्यकान् ॥
 मनसा देवस्य सिद्धिं च वचसा पार्थिवस्य च ।
 इत्थं सर्वे सुग्रीघ्रेण सामग्री पूर्णं क्रीयताम् ॥

इत्थं सामग्रीसम्पूर्णं गुणकामः कृतेऽपि च ।
 सर्वैः प्रजाभिः सार्द्धनैः जगाम शम्भुमन्दि(लं)रम् ॥
 यत्र शान्तिकराचार्यः संस्थितः शम्भुमन्दि(ले)रे ।
 तत्र गत्वा प्रमोदेन चकार विधिपूजितम् ॥
 प्रथमं श्रीस्वयम्भुञ्च पञ्चोपचारपूजितम् ।
 प्रणिपत्य प्रमोदेन चकार सम्यदक्षिणाम् ॥
 पुष्पधूपादिभिः पूज्यैः श्रीस्वयम्भूं प्रपूजितम् ।
 ततः पञ्चादमात्यादि सर्वे प्रजाः प्रपूजितम् ॥
 कैश्चित्पञ्चप्रणामैश्च अष्टाङ्गैश्चापि कैश्चन ॥
 श्रीस्वयम्भूं धर्मधातुं प्रणिपत्य पुनः पुनः ।
 ततः पञ्चाच्छान्तिकरो यत्र सन्तिष्ठति पुरे ॥
 तत्र गत्वा स राजेन्द्रः शान्तिकरं प्रपूजितम् ॥
 पुष्पधूपादिभिः पूज्यैः शान्तिकरं^१ सशक्तिकम् ॥
 पूज्यैः पुष्पैः सराजाभिरक्षतैरञ्ज(लि)लिं क्षिपन् ।
 कृत्वा तत्पादयुगलं नमस्कारं समाहितः ॥
 कृताञ्जलिपुटं स्थाप्य शिरसि तमुवाच सः ।
 भो शान्तश्री यदर्घ्येऽहं भवच्छरणमागतः ॥
 तज्ज्ञानासि भवान्सर्वं विज्ञापयामि किं प्रभो ।
 लोकास्ते दुःखिनो देव दुर्भिन्नेण प्रपीडिताः ॥
 भगवन्देवदेव त्वं शान्तिकर शान्ति(न्त)गुरो ।

सर्वेषां मे प्रजानाञ्च अत्यर्थं दुःखमुद्धृतम् ॥
 भूतं भविष्यं वर्त्तञ्च सर्वं ज्ञातं भवानपि ।
 मे दुःखं प्रजानामपि^१ त(च)च्च जानासि सत्प्रभो ॥
 मयि दुःखं सद्यं नाथ प्रजादुःखमसह्यकम् ।
 इत्थं मे चित्तविशुद्धिं भवान् ज्ञास्यति सत्प्रभो ॥
 भगवन् शान्तिकराचार्य्यं मह्यं शीघ्रं दयाङ्कुर ।
 शीघ्रं वृष्टिसुपूर्णाय कार्य्यं कुरु च सहुरो ॥
 मह्यमर्थं न हि नाथ प्रजाभ्यः सर्वेभ्योऽपि च ।
 क्रिमिकीटादिजन्तुभ्यो^२ दयाङ्कुर च सत्प्रभो ॥
 मनुष्याणामुद्धाराय देवानाञ्च हिता यच ।
 तिर्य्यञ्चापि पशूनाञ्च हिताय च सुखाय च ॥
 अत्रजानां मनुष्याणां अन्यजानामपि सदा ।
 तिर्य्यञ्चापि पशूनाञ्च हितं शीघ्रं दयाङ्कुर ॥
 धिग्मां मन्दोऽहं मूढोऽपि भवान् गुरुश्च प्रापिताः ।
 चक्षुर्मे चास्ति मुखञ्च तेनापि न दृष्टकम् ॥
 जडज्ञानेन युक्तोऽहं बुद्धिनाम्बुचक्षुरिव ।
 इत्थं पापी सुदुःखी मां दृष्ट्वा शीघ्रं दयाङ्कुर ॥
 भवान्सर्वज्ज्ञनाथञ्च मया न ज्ञान ज्ञायताम् ।
 भवान्मे विषये अस्ति विपरीत कु(त)त्र कथम् ॥
 यस्य गृहेऽपि राद्रे च अस्ति कल्याणं सहुरो^३ ।

कस्मात् कथमिमावस्थ प्रापि((तां)तं भवति गुरो ॥
 स्वर्गे च मर्त्येऽपि पाताले दिशासु विदिशासु च ।
 नानाभिविषये राज्ये मच्छादृशमन्ये न हि^१ ॥
 इत्थं च मनसा वाचा कर्मणापि सुबुद्धिना ।
 भवति च गुरौ इत्थं विज्ञापयामि निश्चयम् ॥
 निश्चयं गुरौ मातरि विज्ञापयामि मेऽजश्रकम् ।
 भवतश्च प्रसादाच्च भविष्यन्ति शुभं गु(रौ)रो ॥
 इति सर्वज्ञनाथ त्वं भवते च किमुक्तकम्^२ ।
 तच्छर्व्वं भवता ज्ञातं शीघ्रञ्च कुरुतां^३ दयाम् ॥
 ममार्थञ्च हि नाथ^४ सर्वेषाञ्च हिताय च ।
 नेपालमण्डले चात्र वृष्टिदोषं प्रशान्तये^५ ॥
 एवमुक्तेऽथ भूपालः सर्वज्ञः सर्वविदुः ।
 शान्तिकरदेवाचार्य्यं गुणकाममुवाच सः ॥
 नामार्थशादृश राजन्^६ गुणकामप्रख्यापित ।
 देवदुर्भिक्षशान्त्यर्थं मेऽस्ति सुवृष्टिकृद्भिधिः ॥
 यत्सर्वं भवता उक्तं तत्सर्वं जानाम्यहम् ॥
 देव राजेन्द्र नेपाले महापा(प)पं प्रवर्त्तते ।
 तत्पापं हरणोपायं वक्ष्यामि ते शृणु हि त्वं ॥

१ D अनेनहि ।

२ D किमुक्तिकं ।

३ D कुरुता दया ।

४ D नाथञ्च ।

५ D प्रशान्तये ।

६ D नामार्थं सादृशा राज ।

७ D मष्टि ।

यस्मिन्नेपालविषये नीतिधर्मानुपालके ।
 नीतिधर्मानुसारेण न सम्यालयसि प्रजान्^१ ॥
 मन्त्रिणोऽपि तथा सर्वे नीतिधर्मपराङ्मुखाः ।
 भुक्त्वा कामं सुखान्येव^२ प्रचरन्ति यथेच्छया ॥
 तथा भृत्या जनाश्चापि पौराश्चापि महाजनाः ।
 स्वकुलधर्ममुत्सृज्य प्रचरन्ति यथेच्छया ॥
 ३[एवं सर्वे(पि) लोकाश्च दशाकुशलचारिताः ।
 स्वकुलवृत्तिमुत्सृज्य प्रचरन्ति प्रमोदतः ॥
 तदैतत्पापवैपाकं भवति नेपालमण्डले ।
 येन येन कृतं कर्म भोक्तव्यं तेन तत्फलम् ॥
 यद्यत्पुरातनं कर्म तत्तदेवेह भुज्यते ।
 कारणं देवात्र नान्योऽस्यौपाधिको जनः ॥
 गर्भे वा बालभावे वा यौवने वापि^४ बार्द्धके ।
 मृत्यो वृषम्रयातयं^५ जन्तुभिर्नृपसत्तम ॥
 किमत्र चिन्तयेत्सन्तः^६ परार्थं फलकाङ्क्षिनः ।
 न हि द्रुमा स्वभोगार्थं फलन्ति पृथिवीतले ॥
 योऽन्यदुःखानि विज्ञाय साधु बाह्यैः प्रबोधय(ये)त् ।
 स एव मु(नि)निः सत्वस्था यतः परहिते रतः ॥
 अन्यदुःखेन यो दुःखी योऽन्यहर्षेण हर्षितः ।

१ D प्रजा । २ D कामसुखान्येव । ३ C omits the
 portion bracketted, ending at page 442 line 18.

४ A यौवनेऽपि । ५ A पायातयं । ६ D सद्यः ।

स एव जगतामीशो नररूपधरो मुनिः ॥
 सद्भिः श्रुतानि शास्त्राणि सुखदुःखविमुक्तये ।
 सर्वेषां दुःखनाशाय यदि सन्तो वदन्ति हि ॥
 यत्र सन्तः प्रवर्तन्ते तत्र दुःखं न बाधते ।
 वर्तते यत्र मार्त्तण्डः कथं तत्र तमो भवेत्^१ ॥
 विवेकं हन्यहङ्कारे ह्यहङ्काराच्च जीवि(ना)नाम् ।
 आपदः सम्भवन्त्येव ह्यहङ्कारं त्यजेत्ततः ॥
 अहङ्कारो भवेद्यस्य तस्य नाशोऽतिवेगतः ।
 असूयाद्यास्त्वहङ्कारमनुगच्छन्ति वै द्विजाः ॥
 असूयाविष्टमनसस्तस्य राज्ञः परैः सह ।
 आयोधनं घोरमासीत् मासमेकं निरन्तरम् ॥
 यस्य कस्यापि यो द्वेषं कुरुते मूढधी नरः ।
 तस्य सर्वा(नि)णि नश्यन्ति श्रेयांसि नृपसत्तम ॥
 आसूया वर्तते यस्मिन् तस्य मुनि पराङ्मुखः ।
 तस्य सर्वाणि श्रेयांसि विनश्यन्ति ततो ध्रुवम् ॥
 नाशहेतुः समस्तानां सम्पदां नृपसत्तम ।
 अहङ्कारः स्थितो यत्र तत्र कामादयो ध्रुवम् ॥
 विवेकहीनपुरुषे यदि सम्पत्प्रजायते ।
 तुषाग्निवायुसंयोग^२मिव जानीध्वमुत्तमः ॥
 असूयोपेतमनसां दम्भाचाररतात्मनाम् ।

१ D भवत् ।

२ A तुषाग्निं वायुः संयोग ।

पुरुषोक्तिरतानाञ्च सुखं नेह परत्र च ॥
 असूयाविष्टमनसां सदा निष्ठुरभाषिणाम् ।
 प्रिया वा तनया वापि बान्धवा अव्यरातयः^१ ॥
 योऽसूयां कुरुते नित्यं समीक्ष्य च परश्रियम् ।
 सर्वस्वपक्षेदाय कुठारो नात्र संशयः ॥
 यः स्वश्रेयोविनाशाय यत्नं कुर्यान्नरो यदि ।
 सर्वेषां श्रेयसा दृष्ट्वा स कुर्यात् मत्सरं सदा ॥
 मित्रापत्यगृहक्षेत्रधनधान्ययशस्तु च^२ ।
 हानिभिच्छन्नरः कुर्यादसूयां नरसत्तमः ॥
 येषु स्थितेषु स नरो विनश्यति न संशयः ।
 असूयोपेतमनसं तं दृष्ट्वा चुक्रुशुः खगाः^३ ॥
 अहोऽसूयां कष्टतरां धिग्जगद्वेषहेतुकिम् ।
 ब्राह्मणाश्च तथा सर्वे दशकुशलचारिणः ॥
 स्वकूलाचारमुत्सृज्य भुक्त्वा चर यथेच्छया ॥
 वैश्याश्चापि तथा सर्वे नीतिधर्मपराङ्मुखाः ।
 स्वकूलवृत्तिमुत्सृज्य भुक्त्वाचरत् यथेच्छया ॥
 महाजनाः तथा सर्वे नीतिधर्मपराङ्मुखाः ।
 स्वकूलधर्ममुत्सृज्य भुक्त्वाचरत् यथेच्छया ॥
 वणिकसंज्ञाश्च ते सर्वे मिथ्यार्थसाधने रताः ।
 सत्यधर्मं निहत्यश्च^४ भुक्त्वा योग्यं यथासुखम् ॥

१ B अप्यरातयः । २ D व्यशस्तुखः । ३ A D चक्रुशुः खगाः

४ B निहृता च, D निहृताश्च ।

शिल्पिनोऽपि तथा सर्वे केवलं भूतिलालसाः ।
 स्वकूलाचारमुत्सृज्य भुक्त्वा चरत्येच्छया ॥
 तथा नारीजनाश्चापि कामक्लेशाकुलारताः ।
 स्वकूलधर्ममुत्सृज्य प्राचरन्ति यथेष्टितम् ॥
 एवं सर्वेऽपि लोकाश्च दशाकुशलसंरताः ।
 स्वकूलाचारमुत्सृज्यप्राचरन्ति यथेच्छया ॥
 तत्तत्र बहवः(वः)दुष्टाः चौरा धूर्ता प्रक्रूरकाः ।
 साधुजनात्प्रतिद्वेष्ट्य चरन्ति मत्तेव द्विपः ॥
 तन्महत्पापसञ्चारादत्र नेपालमण्डले ।
 अनावृष्टि दुर्भिक्षश्च भवति च दिने दिने ॥
 ततो देवगणाश्चापि ये दुष्टा मारकाङ्क्षया ।
 सर्वे तत्र रूषालोक्य वज्र(ज)पातं प्रचक्रिरे ॥
 वज्रिगणास्तथा सर्वे आलोक्य दुष्टवत्सदा ।
 वज्रचूडासमायुक्ता वज्रिपातं करोति च ॥
 धर्मराजगणाः सर्वे क्रूलात्मा निर्दया कृताः ।
 निहतुं प्राणिनः सर्वे महामारी^१ करोति हि ॥
 वरुणादिनागगणाः क्रूलात्मा निर्दया कृताः ।
 तान्सर्वान्यापिनो दृष्ट्वा सुदृष्टिं च्छिनोति च ॥
 मरुद्गणास्तथालोक्य क्रूलात्मा निर्दयोत्थिताः ।
 वायुपातं प्रकुर्वन्ति तत्र सर्वे महीतले ॥

तथा यचाश्च ये गणाः किन्नरा गुह्यकापि च ।
 गृहे गृहे प्रचरित्वा रोगात्प्रातं प्रचक्रिरे ॥
 तथा भृताः पिशाचाश्च वेताडाः कटपूत(ट)नाः ।
 डाकिन्यः शाकिनी चापि प्रमथा सगणापि च ॥
 रुद्राश्चापि सगन्धर्वाः कुम्भाण्डा गरुडापि च ।
 सर्वे तत्र प्रकुर्वन्ति विघ्नानि तत्क्षणेन च ॥
 मातृकामैरवाः सर्वे तथान्यदेवतागणाः ।
 दृष्ट्वा तान्सर्वान् लोकान् महद्दुःखं करोति च ॥
 ग्रहास्तारागणाः सर्वे विरुधानाग्रकाङ्क्षया ।
 अहर्निशं समालोक्य महद्विघ्नं प्रचक्रिरे^१ ॥
 कूलेशाश्च सर्वेऽपि देवता अप्रमोदिताः ।
 सन्नातुं असमर्थ्याऽपि सम्यग्नेव तस्थिरे ॥
 तदा स^२ राजराजेन्द्रः गुणकामप्रख्यापितः ।
 तत्सर्वं सुचिरन्ध्यात्वा मनसैव विचिन्तयेत् ॥
 हा कष्टं पापजं घोरं जायते नेपालमण्डले ।
 तत्पापं नाग्ननोपायं को दद्यात् मे हिताय च ॥
 कथमेव महद्दुःखं शमीकर्तुं विधास्यते ।
 पश्यन्नेवमपेक्ष्यैवं रमेयं साम्प्रतं किमु^३ ॥
 यो हि राजा प्रजादुःखमपेक्ष्य रमते सुखम् ।

स किंराजा प्रभुर्भर्त्ता दुष्टाचैव निगद्यते ॥
 यत्र राजा प्रजादुःखमपेक्ष्य न विचारयेत् ।
 स्वयमेव सुखं भुक्त्वा रमते च यथेच्छया ॥
 तत्र सर्वे प्रजालोकाः क्लेशव्याकुलमानसैः ।
 सत्यं धर्मं कुलाचारं हित्वा चरेयुः सर्वदा ॥
 एतत्सर्वं महत्पापं नृपतिना भु(भू)क्तुमर्हति ।
 इति सत्यं समाख्यातं नीतिविज्ञैर्महर्षिभिः ॥
 इत्येतत्पापं वैपाकं^१ भोक्तुं कथं मया भवे ।
 तदत्र किङ्करिव्याभि किमुपायं न विद्यते ॥
 धिग्धिग्मेऽत्र संसारे हि यत्र राज्ये^२ सदा कलिः ।
 दुर्भिक्षादिमहोत्पातं दृष्ट्वा स्यात्तुमर्हति वै ॥
 धन्यास्ते पुरुषा^३ ये हि निष्क्लेशा भवति सदा ।
 विमुक्ताभवसञ्चारा भिचवो ब्रह्मचारिणः ॥
 किमत्र जन्म संसारे सुखेनापि युतो नृणाम् ।
 येनेह पशुवद्भुक्त्वा यथाकामं रमन्गृहे ॥
 तदेतत्पापभूज्याऽहं क्लेशव्याकुलितेन वै ।
 नरकेषु भ्रमन्दुःखं भुञ्जीया^४द्विविधं सदा ॥
 तदा को मे सुहृन्मित्र संरक्षितमुपाचरेत् ।
 धर्ममेव तदा त्राणं सर्वदुःखाप्रनाश(नं)कम् ॥

१ D पापवैपापं ।

२ D राज्य ।

३ D ते किं पुरुषाः ।

४ D भुञ्जीया ।

सर्वेषां प्रवरं धर्मं सुखं सर्वभयापहम्^१ ॥
 सर्वार्थसाधनसिद्धिमित्याख्यातम्भुनीश्वरैः ॥
 धर्मं विभूषणं लोके सुखं दुर्गतिनाशनम् ।
 धर्मं स्वर्गसुखो(शो)पानं धर्मं शान्तिकरं शुभम् ॥
 ततः शान्तश्रियमार्थ्यं^२ समीक्ष्य शरणङ्गतः ।
 नत्वा पादाम्बुजे भूयः प्रार्थये देवमादरात् ॥
 शास्त्रं सदा चरिष्यामि भवदाज्ञां शिरो वहन् ।
 तन्मे यत् क्रीयते कर्म तत् समादेष्टुं^३मर्हति ॥
 इति सम्प्रार्थिते राज्ञा श्रुत्वाचार्यः स सन्मतिः ।
 नृपतिन्तस्मिन्हासत्वं सम्पश्यन्नेव^४मादिशत् ॥
 राजन्कृणु समाधाय वक्ष्यामि शुभकारणम् ।
 यद्यस्ति ते कृपा लोके तत्कुरु त्वं मयोदितम् ॥
 तद्यथा सर्वतीर्थेषु स्नात्वा नित्यं यथाविधि(धिः)धि ।
 शुचिशीलः समाचारः समाहितस्त्रिमण्डलः^५ ॥
 त्रिरत्नभजनं कृत्वा चरस्व पोषधं व्रतम् ।
 ततरिदं जगन्नाथं धर्मधातुञ्जिनाल(यः)यम् ॥
 यथाविधि समाराध्य सन्मजस्व समादरात् ।
 तथा सर्वां इमां पञ्च देवताञ्च यथाविधिम् ॥

१ A भयाप्रयाप्रहं B सर्वं भयापहं । २ D तत शान्तश्रियमार्थ्य ।

३ A सासादेष्टुं । ४ A स पश्यन्नेव । ५ D समाहित-
त्रिमण्डलं ।

समाराध्य समभ्यर्च्य सम्भजस्व समादरात्^१ ।
 इदं मञ्जुश्रियं वापि चैत्यमञ्जुश्रियं सदा ॥
 यथाविधि समभ्यर्च्य सम्भजस्व महत्सुखैः ।
 तथाष्टौ वैतरागाश्च समाराध्य यथाविधि ॥
 समभ्यर्च्य महोत्साहैः सम्भजस्व समादरात्^२ ॥
 तथा महेश्वरिं देवीं^३ खगाननां समण्डलाम् ।
 समाराध्य समभ्यर्च्य सम्भजस्व यथाविधिम् ॥
 एतैव पुण्यभावेन सर्वत्रापि भवेच्छुभम् ।
 तेन सर्वं महत्पापं सर्वत्र विजयं भवेत् ॥
 तदा ब्रह्मामरेन्द्रादि सर्वे देवगणापि च ।
 सुदृष्ट्या च समालोक्य पालये(यु)युः^४ सदा मुदा ॥
 तदा सम्पालिते देवैः सर्वैः लोकाधिपैः पुनः ।
 सुभिन्नश्रीगुणोत्साहं करिष्यन्ति च सर्वदा ॥
 तदा सर्वेऽपि लोकाश्च नौ(नि)रोगाः श्रीगुणाश्रयाः ।
 विरम्य पापमार्गेषु सञ्चरेयं^५ सदा शुभे ॥
 इति श्रान्तश्रिया तेन समादिष्टं निश्चयं^६ सः ।
 नृपस्तथेति विज्ञाय कर्तुमेव समिच्छति ॥
 ततः स नृपतिः सर्वान् मन्त्रिणो देशजान् जनान् ।

१ B महोत्सवैः सम्भजस्व समादरात् । २ B इयं मञ्जुश्रियं चापि

३ A सदादरात् ।

४ D महेश्वरिं देवीं ।

५ A पालययुः ।

६ A D सचरेयं ।

७ D निश्चयं ।

सर्वान्महाजनाञ्चापि^१ समामग्न्यैवमादिशत् ॥
 भो भो मन्त्रिजना सर्वे सर्वे पौरा महाजनाः ।
 अचार्य्येन^२ यथा दृष्टं तथा चरितुमर्हति ॥
 अहमपि तथा धृत्वा सत्त्वानां भद्रकारणे ।
 त्रिरत्न(स)शरणं गत्वा व्रतं चरितुमुत्सहे ॥
 इत्यादिष्टं नरेन्द्रेण श्रुत्वा ते मन्त्रिणो जनाः ।
 पौराः महाजनाः सर्वे तथेति प्रतिमुच्यते ॥
 ततः स नृपतिः सर्वैः स्वपुरोहितमन्त्रिभिः ।
 अमात्यसचिवपौरैः सार्थवाहमहाजनैः ॥
 सङ्घर्म्मवाञ्छिभिः सङ्घिः सर्वसत्त्वैः समन्वितैः ।
 सर्वेष्वेतेषु तीर्थेषु स्नात्वा यथाविधि^३ मुदा ॥
 शुचिशील समाधाय प्राचरन्ति तत्सद्ब्रतम् ॥
 ततस्स विमलात्मानं स्त्रिरत्नशरणं गताः ।
 घर्म्मधातु समाराध्य समभ्यर्च्य भजेत्मुदा ॥
 तथा वायुपुरे वायुः देवताया^४ यथाविधिम् ।
 वज्रिपूरे वज्रिदेवश्च नागपूरे फणीश्वरा(न्) ॥
 वसुपुरे वसुधारां^५ सर्वार्थसिद्धिसम्प्रदाम् ।
 शान्तिपुरे महावीरं सम्वरं सगणं क्रमात् ॥
 यथाविधि समभ्यर्च्य सुप्रसन्नेन चेतसा ।

१ D °जनाञ्चापि ।

२ A आचार्य्यन ।

३ D °विधि

४ D वायुदेवतायाः यथाविधिः ।

५ B वसुन्धरां, D वसुधरां ।

ध्यानैर्जपैस्तथा स्तोत्रैः नानाभावं कृतेन च ॥
 तथाष्टौ वैतरागाश्च श्रीदेवी च खगानना ।
 यथाविधि समाराध्य समभ्यर्च्य भजेत्सुदा ॥
 तदैतत्पुण्यभावेन सर्वपापक्षयं^१ भवेत् ।
 ततः सर्वमहोत्पातं क्रमेण प्रशमं यथौ ॥
 तदा सर्वेऽपि ते लोकाःनी(नि)रोगाः पुष्टिता सुदा ।
 महानन्दसुखं प्राप्य चरन्ति धर्मलालसाः ॥
 तां च दृष्ट्वा स राजेन्द्रः मनसैव विचिन्तयेत्^२ ।
 अहो सद्भूमं वल्यं धन्यमित्युक्त्वा नन्दितश्चरत् ॥
 तदा सुवृष्टिरेवात्र न भवन्ति कथञ्चन^३ ।
 तं दृष्ट्वा राजराजेन्द्रः दुर्भिक्षपरिपीडितम् ॥
 करुणाविष्टमनसा नृपेन्द्रेण पुनः सुदा ।
 शान्तश्रियं तमाचार्य्यं नत्वा एवमुवाच सः ॥
 गुरो कृपयात्र संसारे भवन्ति निरुपद्रवम् ।
 सर्वत्रापि महोत्पातम् प्रशाम्यते द्रुतं किल ॥
 सुवृष्टिरेव नाद्यापि प्रवर्तते कथञ्चन ।
 सुवृष्टिकरणोपायं भवताज्ञां ददातु मे ॥
 इति संप्रार्थिते राज्ञा श्रुत्वाचार्य्यः स सन्मतिः ।
 राजेन्द्र तं महासत्त्वं सम्यग्शनेवमादिशत् ॥
 देव दुर्भिक्षशान्त्यर्थं मय्यस्ति सुवृष्टिणां(णा) विधिम् ।

१ A °पापं क्षयं ।

२ A विचिन्तयत् ।

३ A कथं न

यत्सर्वं भवता उक्तं तत्सर्वं च जानाम्यहम् ॥
 इत्थं ज्ञातं मया राजन् मद्वच अपि श्रूयतां ।
 नागसाध(न)नं तस्माच्च कलिष्यहं त्वदर्थतः ॥
 भवान् विघ्नविनाशाय भवदुत्तरसाधकः^१ ।
 १[सर्वकार्यं हि सिद्धाय^२ उत्तरसाधकं भव ॥]
 यत्प्रकारं मयोक्तञ्च गुणकाम शीघ्रं कुरु ।
 अतीतानागते काले प्रत्युत्पन्ने तथापि च ॥
 उत्तरसाधकं विना सर्वकार्यसिद्धि न हि ।
 उत्तरसाधकं श्रेष्ठं यस्यै च^३ कार्यसिद्धये ॥
 इति भूपालो सन् राजन् उत्तरसाधकं भव ।
 अतीतानागतैवेद्वैः प्रत्युत्पन्नैस्तथागतैः ॥
 नागसाधनविधिं च उक्तं श्रोत्रं परम्परात् ।
 मेघसूत्रादिषु चापि महायानेषु च अपि ॥
 अनेकेष्वपि च शास्त्रेषु नानातन्त्रमतेष्वपि ।
 यद्युत्प्रकारमुक्तं च करिष्यामि तद्वदपि ॥
 मा भैषि गुणकाम त्वं त्वर्थं च मया कृतं ।
 भवता पूर्वप्रकारेण विज्ञापितं पूर्वं मयि ॥
 जानामि मनसा सर्वै(र्व) मा भैषि त्वं पुनःपुनः ।
 मयापि विविधं नूनं ग्रन्थग्रन्थान्तरमपि ॥

१ A भवदुत्तर० । D भवभूत्तर० । २ B omits this line.

३ D सिद्धा च । ४ B सर्वस्मै ।

सम्यग्दृष्ट्वा विचार्य तदर्थमिद्विद्येऽपि च ।
 तव अर्थाय एकस्य क(लि)रिथ्यामि नहि किल ।
 सर्वेषाञ्च प्रजानाञ्च क(लि)रिथ्येऽर्थाय शीघ्रकम् ।
 भवानपि विधि सर्वं शीघ्रञ्च सज्जीक्रीयतां ॥
 सामग्रीविधिसंपूर्णं पञ्चामृतादिकमपि ।
 इत्थं उक्त्वा स आचार्यः ग्रन्थग्रन्थान्तरमपि ॥
 दृष्ट्वा मुदा विचार्य च संपूर्णञ्च प्रक्रीयताम् ।
 ग्रन्थग्रन्थान्तरे दृष्ट्वा ज्ञात्वा शीघ्रं शान्तिकरः ॥
 यदुक्तं चातीतैर्नाथैः गुणकामादय उक्तवान् ।
 भो गुणकामदेव त्वं मयोक्तेन^१ विधिमपि ॥
 सामग्रीमपि संपूर्णं(र्णं) शीघ्रं सज्जीचक्रीयताम् ।
 विशेषेण दुग्धं पूर्णं^२ शालिं च तण्डुलानपि ॥
 नागकुम्भ नागच्छत्र नागवेणु शतपर्विकम् ।
 तण्डुलकुण्डलमासन श्वेततैलं पालारसम् ॥
 सिंहासं धूपकं वापि सौवर्णचूर्णकमपि ।
 दूर्वाकर्प्पासमाला च दूर्वाकुण्डादिपुष्पकाः ॥
 नागपूजाविधिमित्यं शीघ्रं सज्जीकुरु^३ नृप ।
 अथ गुणकामदेवस्तदाज्ञा शिलसा वहन् ॥
 खगट्टे च प्रत्यागत्वा सर्वा^४न्यौरानाङ्गानय ।

१ D मयोक्तं न ।

२ D दुग्धपूर्णं ।

३ B कृत

४ D सर्वा ।

सर्वैश्च पौरजैस्साद्धं पर्वत्कृत्वा स्वमण्डिले ॥
 अमात्यानां प्रजानाञ्च मध्वावाच गुरो वचः ।
 भोऽमात्या मे प्रजाश्चा(चा)पि मद्वचः शीघ्रं श्रूयतां ॥
 भवतामपि अर्थाय करोम्युपायकं^१ मया ।
 युष्माकमपि अर्थाय मङ्गलमर्थं न हि अपि ॥
 शान्तिकरप्र(शा)सादाञ्च उपायं चिन्तयाम्यहं^२ ।
 सामग्रीमपि पूर्णञ्च नागानां साधनाय च ॥
 मद्वचाद्युष्माभिः सर्वैः सामग्रीं^३ शीघ्रं क्रीयतां ।
 यथा पूर्वं प्रउक्तेन शान्तिकरेण शान्तिनां ॥
 तथा सर्वेभ्यः प्रजाभ्यः सामग्री च स उक्तवान् ।
 एवं उक्ते नरेन्द्रेण गुणकामदेवप्रजाः ॥
 अत्रजा अन्यजाश्चापि गुणकाममूचुरपि ।
 गुणकामदेव राजन्नामार्थसादृशं भवान् ॥
 ४अस्मद्भ्य चापि शीघ्रं त्वं देव कृपां दयां कुरु ।
 गुणकाम असि राजन् अस्माभिर्भवत्युक्त किम् ॥
 अन्नात्प्रधानं द्रव्यञ्च द्रव्याच्च अन्नकं^५ भवेत् ।
 इत्थं स्वर्गमर्त्यलोके पातालवा(शि)सिन अपि ॥
 तयोर्मध्य च किं श्रेष्ठं भवतापि विचार्यतां ।

१ A उपामेकं ।   २ A चिन्तयाम्यहं ।   ३ D सामग्री शीघ्रं ।

४ B अस्मद्भ्य चापि, D अस्मद्भ्य चाप्य, शीघ्रं त्वं देव कृपा दया कुरु ।

५ D अनेकं ।

नीतिसर्वं विजानासि अस्माकं दुःखकमपि ॥
 भवतश्चापि च अग्रे युष्माभिस्तु किं कृतम् ।
 अत्रजा अन्यत्रायाता मानूष्या पशवोऽत्र च^१ ॥
 अत्यर्थं दुःखमंप्राप्ता त्वया राज्ये कृते अपि ।
 इति ज्ञात्वा गुणकाम अस्माकमपि दुष्करम् ॥
 वृष्टिदोषं च शान्ताय त्वया उक्तं क्रियावहे ।
 यत्प्रकारं भवतोक्तं अस्माभिस्तच्च क्रीयतां ॥
 गुणकामदेव राजन्ते वाञ्छा शीघ्रं सिद्ध्यतु ।
 यत्प्रकारं भवतोक्तं सामग्रीविधिविस्तरं ॥
 तत्प्रकारं करिष्यामि^२ भव(त)तः कार्यसिद्धये ।
 एवमुक्त्वा सर्वं शीघ्रं अमात्यादय पौरजाः ॥
 गुणकाम आज्ञा^३ चापि सामग्री पूर्णक्रीयतां ।
 पुष्पधूपादिकान्युज्यान्नानादीपादिपूज्यकान् ॥
 इत्थं संपूर्णं पूजांगं च प्रजाश्च(ञ्च) सज्जी(क्रि)क्रीयतां ।
 पञ्चामृतादिभिर्युक्ता नागपूज्यान्सुविधिकान् ॥
 तच्छामग्रीमपि शीघ्रं शीघ्रं सज्जीचक्रि(क्री)यतां ।
 एवं कृत्वा अपि शीघ्रं गुणकामप्रजा अपि ॥
 शीघ्रं सामग्री संगृह्य गुणका(मं)म प्रगच्छति ।
 यत्र गुणकामदेव प्रासादे अपि तिष्ठति ॥
 गत्वाप्यमात्याः प्रजाश्च गुणकाम ऊचुरपि ।

भो गुणकामदेव त्वं अस्माकं मय्यर्थाय च ॥
 अनावृष्टे सुवृष्टौ च कार्य्यं^१ शीघ्रं कुरु प्रभो ।
 य^२ च श्रुतं भवता च शान्तिकर(र) देवेऽपि च ॥
 तच्छर्वं सुवृष्टिकार्य्यं शीघ्रं शीघ्रं कुरु प्रभो ।
 एवमुक्ते प्रजा सर्वे गुणकामदेव अपि ॥
 नानापूज्यादिभिस्साङ्गं स्वगृहात् प्रययावपि ।
 अनेकैर्ब्राह्मणैश्चापि चित्रियैर्वैश्यः शूद्रकैः ॥
 सर्वैः प्रजाभिस्साङ्गं शान्तिकरं प्रगच्छति ।
 यत्र शान्तिकराचार्य्यः स्थितं गोशृङ्गपर्वते ॥
 शान्तिपुरे स तिष्ठति गुणकाम तत्रागतः ।
 ब्राह्मणैः चित्रियैस्साङ्गं वैश्यैश्च शूद्रकैरपि ॥
 अनेकैः पूज्यहस्तैश्च गुणकाम(त)स्तत्रागतः ।
 गुणकामस्तदा^३ तत्र शान्तिपूर्थ्यां कपाटकम् ॥
 घट्टकं घट्टकं कृत्वा तदूर्द्ध्वात्तच्च समाग(ता)तः ।
 यस्मात्समाग(त)त नाथ तस्मै तत्र समागतम्^४ ॥
 पञ्चोपचारपूज्यैश्च प्रणिपत्य पादपङ्कजैः ।
 कथं द्वारे पूजितं च शान्तिकर^५ सिद्धगुरुम् ॥
 इत्यर्थं कथितं लोकैः तस्यार्थं^६ कथयाम्यहम् ।
 शृणु मैत्रेय तस्यार्थं प्रविवेशं तस्मिन्नपि ॥

१ D कार्य्य ।

२ D ये च ।

३ D गुणकाम तदा

४ A पूजितम् ।

५ B शान्तिकरं ।

शान्तिकरस्य भार्यापि नास्ति तस्मिन् प्रवेशितुम् ।
 वज्राचार्यश्च भिक्षुश्च तत्र प्रवे(शी)शितुं नहि ॥
 ब्राह्मणाः क्षत्रिया वैश्याः कथं कोपि प्रवेशितुम् ।
 १ धनेनापि क्षणेनापि वलेनापि तत्र वेशितुम् ॥
 सः पुमान्साधको विद्वान् षण्मासमरणं ध्रुवम् ।
 सम्बरं महामूर्त्तिञ्च शान्तिकरन्तथा अपि^२ ॥
 हृथाद्वलात्प्रविवेश्य शीघ्रं च मरणं ध्रुवम् ।
 नाशा(च)च सुखकात्मार्याद्योन्याश्चापि पुनःपुनः ॥
 रुधिरं च समायातात् मरणं निश्चयं ध्रुवम् ।
 तत्प्रजाः पुत्रपौत्राश्च शान्तिपूरस्य दोषकात्^३ ॥
 भौतिभिः परचक्राभिः नानोपद्रव^४ कृतम् ।
 इति ज्ञात्वा च मानूय्याः शान्तिपूरे सुगोपके ॥
 मनसा वा(चा)च कर्मण किञ्चिद्दोष न क्रीयतां ।
 भो शान्तिकराचार्य्य तवाज्ञा शिरसा वहन् ॥
 भवतोक्तं च सामग्रीं ग्रहामि गृह्यतां भवा(वां)न् ।
 यन्मे उक्तं त्वया पूर्वं नागसाधनस्य विधिम् ॥
 भवान् शीघ्रं कुरु नाथ प्रजाभ्यो मे दयां कुरु ।
 एवं विज्ञापिते राजा गुणकाम पुत्रवत्सरः ॥
 शान्तिकर सन्नाथञ्च प्रणिपत्य च देहरे ।

१ A धन्येनापि क्षणेनापि ।
 शान्तिकर तथा अपि ।

२ D सम्बरञ्च महामूर्त्तिं च
 ३ D दोषजात् ।

४ D ०द्रवः ।

भो शान्तिकराचार्य्यं पूर्वोक्तं भवता विधिम् ॥
 तत्सर्वं प्रय(गृ)ह्णामि गृह्यतां विधिविस्तरम् ।
 ग्रीष्मं कुरु दयां नाथ नागानां साधनाय च ॥
 मम अर्थं न हि नाथ मे प्रजानामर्थाय च ।
 एवमुक्ते शान्तिकरः गुणकामदेवमपि ॥
 प्रत्युवाच सुग्रीवेण करुणाविष्टमान(स)सः ।
 हे गुणकामदेव त्वं मयोक्तं पूर्वोक्तेऽपि च ॥
 अनावृष्टे सुवृष्ट्याय^१ उत्तरसाधकं कुरु ।
 अहञ्च क्षेत्रेऽभ्यन्तरे एकत्वकार्य्यसिद्धये ॥
 वाह्योत्तरसाधकत्वं सत्त्वार्थसिद्धये कुरु ।
 इति कथित्वा तदा चक्रे शान्तिकरेण तद्विधिम् ॥
 गुणकामस्य वचनात् सत्त्वानामनुकम्पया ।
 सुगुप्ते च शान्तिपुरे एकं गत्वा शान्तिकरम् ॥
 मण्डलं नवनागानां कारितां विधिपूजितम् ।
 अष्टदलं सुविस्तारं विश्वपद्मोपरि अपि ॥
 मध्यएकं वारुणञ्च^२ नागराजं प्रथापितम् ।
 श्वेतवर्णं द्विभूजं च सप्तफणी^३ विभूषितम् ॥
 मंगलासनमेकाशे^४ मण्डपलञ्च संदधन् ।
 पूर्वोऽनन्त नीलवर्णं याम्य^५ भृणालपद्मकम् ॥

१ D अनावृष्टसुवृष्ट्याय । २ D एकवारुणञ्च । ३ सप्तफणि० ।

४ B एकाशे० । ५ B पूर्वोऽनन्तं नीलवर्णं याम्ये ।

कुङ्कुमं तच्चे परे हरीतोतरे^१ वासु(की)किः ।
 शङ्खपालमग्ने पीतं श्वेतं कुलिक वायुव्य^२ ॥
 ईशाने कनकवर्णं महापद्मनागकम् ।
 इत्येवमष्टनागाश्च शान्तिपुर्या समागता ॥
 नैऋत्ये तु नीलवर्णं कर्कोटक न आगतः ।
 नाभेर्द्ध^३ भुजङ्गमूर्त्तिं मूर्द्ध मानुष्यरूपकम् ॥
 षष्ठ्यफणीविभूषाङ्गं नागराजञ्च पद्मकम् ।
 वामेन देव्यालिङ्गनमभयमग्रपाणिनाम्^४ ॥
 नवफणीविभूषाङ्गं फणीराजन्तु तच्चकम् ।
 वामेन देव्यालिं(गे)गनमभयं व्यग्रपाणिनाम्^५ ॥
 ६[मुनिफणीविभूषाङ्गं फणीराजन्तु वासुकिं(कीं) ।
 वामेन देव्यालिङ्गितं अभयं व्यग्रपाणिनाम् ॥]
 मुनिफणाविभूषाङ्गं सर्पराजन्तु शंखकम् ।
 वामेन देव्यालिङ्गितं न भयं व्यग्रपाणिनाम् ॥
 मुणिफ(णि)णीभूषिताङ्गं नागराजं कर्कोटकम्^७ ।
 वामेन देव्यालिङ्गितमभयं व्यग्रपाणिनाम् ॥
 अग्निदिक्^८ फणीभूषाङ्गं फणीरा(जं)ज सुकूलिकम् ।
 वामेन देव्यालिङ्गितमभयं व्यग्रपाणिनाम् ॥

१ B तत्तकं, D तत्तपरे हरीतोतरे । २ B वायव्ये । ३ D नागभेर्द्ध ।

४ D ०लिङ्गेन मभयं व्यग्रपाणिनां । ५ D अभयमग्रपाणिनां ।

६ B omits these two lines. D मणिफणिविभूषाङ्गं ।

७ D कर्कोटं नागराजकं । ८ D अग्निद्रीक् ।

पूर्ववद् फणी(णि)भूषिताङ्ग महापद्म नागेशकम् ।
 वामेन देव्यालिङ्गितमभयं व्यपाणिनाम् ॥
 अत्यर्थसुन्दररूपा नागकन्यागणा मुदा ।
 समायाता शान्तिपुरे शान्तिहृन्मन्त्रभावतः ॥
 तत्क्षणादेव सर्वे च नागाश्च वरुणादयः ।
 मन्त्रप्रभावात्ते सर्वे शान्तिपूर्या समागताः ॥
 इत्यमेकेन नवानां मण्डलं कारितं गुरु ।
 कर्कोटक न आयाता शीघ्रं वृष्टिहतं नहि ॥
 शान्तिकर सिद्धाचार्य वीराचार्य स सहुरुः ।
 कायवाक्चित्त एकेन मन्त्रकृतान्न आगतः ॥
 एककर्कोट(कं)क नागं राजोरूपो विलक्षणः(णं) ।
 लज्जया^१ नागतस्तत्र नागराजस्य पर्षदि ॥
 विरूपोऽपि कुरूपश्च नागराज कर्कोट(त)कः ।
 लम्बितं कमिव शोभं देहस्य लक्षणमपि ॥
 अनागतं तमालोक्य^२ शान्तिकरं उवाच तम् ।
 सिद्धाचार्य^३ शान्तिकर गुणकामराजमपि ॥
 शान्तिपूर्या मूलकोष्ठाद्वाह्यकोष्ठे समागतः ।
 यत्र गुणकामदेवस्तत्रोवाच स सहुरुः ॥
 गुणकामदेव राजन् सप्त दिग्भाग प्रागता ॥
 ईशानस्य कर्कोटकश्च नवममागत(तं) नहि ।

कर्कोटकसमायाते अत्र नेपालवासि(शि)नम् ॥
 त्रयंपूर्वकोटिनागा भविष्यन्ति तत्रागताः ।
 राजेन्द्र आगतः सर्वे नागा कर्कोटक(कं) नहि ॥
 अतस्त्वाधाराख्यहृदं^१ गत्वा द्रुतमिहानयः ।
 यत्र आनाधाराख्ये^२ हृदं गन्धावत्या याम्यदिशि ॥
 तत्र गत्वा त्वयापि^३ शीघ्रानीय ममाज्ञया ।
 स्वतन्त्रं^४ यदि नायाति बलादानियतां ततः ॥
 इत्युक्तं श्रुत्य भूपाल(लः) शान्तिदेवमुवाच सः ।
 अगाढे शलिले देव कथं गन्तुञ्च शक्यते ॥
 ततः शान्तिकर देव स एनं पुनरुक्तवान् ।
 कथं नाथ शान्तिकर आधाराख्यहृदेऽपि च ॥
 जलस्थान्तरे गाढेऽहं गन्तुञ्च शक्यते कथम् ।
 कैवर्त्तोऽहं न हि नाथ अगाढे स(श)लिलेऽपि च ॥
 कथं गन्तुं समर्थोऽपि मम बुद्ध्या न हि गुरो ।
 हे गुरो नाथनाथ त्वं भवतश्च^५ प्रसा(शा)दतः ॥
 अत्रान्तपुरे सदा च वास(श)यामि स्त्रीभिः सह ।
 वीणावंशामृदंगादि मुरजाताद्यवाद्यकान् ॥
 अन्तःपुरे सदा स्थित्वा स्त्रीभिः सह सुवादितम् ।
 भो शान्तिकरो ना(थं)य भवतः प्रशदात्कथम् ॥

१ D अतस्त्वां धनाख्यहृदं ।

२ B आधाराख्यं, D आधाराख्ये ।

३ A तोयोद्यपि, B त्वयाद्येऽपि ।

४ D स्वतन्त्र । ५ A भगवन्तश्च,

D भगवन्तश्च ।

मम बलपराक्रमात्तत्र गन्तुं न शक्यते ।
 विशेषेण तत्र हृदे वज्रसर्प्य प्रतिष्ठति ॥
 दोषामपि विषेणोऽहं न दहामि^१ च सहुरो ॥
 अपि च ।

अथमादाराख्यहृदः कालीशेषः पयमयः ।
 तस्माच्च(च) कारणादेव स मकरश्चपूरितम् ॥
 जलजन्तुग्राहामक्रैरत्यर्थं तत्र पूरितम् ।
 तद्विवेश कथं नाथ समर्थो न शान्तिकरः ॥
 अहमपि च हे नाथ मक्रै च तत्र वासि(शि)भिः ॥
 अनेकैः प्रकारैर्मम जीवितं न हन्यते किम् ॥
 भो शान्तिकरं देव तद्भदे^२ गमनाय च ।
 मन्त्र वा औषधं नाथ मयि किञ्चिन्न विद्यते ॥
 कथं गन्तुं कथं गन्तुं तत्र शक्यामि सहुरो ।
 मन्त्रविधिं औषधञ्च मद्यं देहि जगद्गुरो ॥
 भवत मन्त्रभावा च औषधेन विशेषतः ।
 तद्भदे गमनाय प्रश्नादं देहि मे गुरो ॥
 भवतश्च प्रश्नादेन यत्कार्थ्यं चिन्तितं भवान् ।
 तच्छीव्यञ्च कलिष्यामि शीघ्रं यत्न कुरु प्रभो ॥
 एवमुक्ते अपि वीरं गुणकामदेव नृपः ।
 ततः शान्तिकर देव राजानं पुनरुक्तवान् ॥

भो गुणकामदेव त्वं नानास्ति च तव गृहे^१ ।
 एकहरितकमश्वं महाप्रमाणकमपि ॥
 एष अश्व समारूढ्य शीघ्रं यास्यसि भूभुजः ।
 यत्र आढाराख्यद्दं गन्तव्यं तत्र शीघ्रकम् ॥
 तत्र गतः स्थित्वा राजन् दुर्वाकुण्डमस्मिन् क्षिपन् ।
 तस्य दुर्वाकुण्डस्यापि शीघ्रं गच्छसि पृष्ठतः ॥
 हरिदश्व समारूढ्य हृदे दुर्वाकुण्डे क्षिपन् ।
 यत्र भ्रमदधो याति तेन मार्गेण गम्यताम् ॥
 मत्प्रभावेन भवता मम मन्त्रेण चाज्ञया^२ ।
 गन्तव्यञ्च तदन्तिकं सम्यक् च विधिकर्मणा ॥
 एवं विज्ञाप(णां)णा यासौ त्वया मदचना पुनः^३ ।
 कर्कोटकनागराजं उक्तवान्भवता इति ॥
 यत्र कर्कोटकनागः तिष्ठति हृद अन्तके ।
 अभ्यन्तरे प्रशादे च(वा) नागराजभूमावपि ॥
 यथा मर्त्ये च लोके च राजा तिष्ठति स्त्रीभिः सदा^४ ॥
 प्रासादे चाप्यन्तपुरे राजा इव स तिष्ठति ।
 तत्र गत्वा हृदे चान्ते कर्कोटक यत्र स्थितम् ॥
 भवतां गुणकामेन उक्तं शीघ्रं मदाज्ञया^५ ।

१ A गृह्य । २ D क्षीपे । ३ D मन्त्रेण च ज्ञापया ।

४ B विज्ञापनां योऽसौ त्वया मदनात् पुनः । ५ D सह ।

६ D उक्तं शीघ्रं मदाज्ञया ।

मे गुरु शान्तिकरोऽपि तुभ्यमाज्ञां मे देश्यति ॥
 भवान् कर्कोटकनाग गुर्वाज्ञया शीघ्रागच्छ^१ ।
 गोशृङ्गपर्वते शान्तिपुरे नागाः समागताः ॥
 त्वमेको नागतस्तत्र कारणं किं नि(स)शंस्यताम् ।
 वरुणो नागराजेशः नागकन्यापरिवृतम् ॥
 अनेकैः नागराजैश्च सार्द्धं तत्र समागतः ।
 अनन्तपद्मकश्चैव तत्तकवासुकिस्तथा ॥
 शङ्खपालकुलिकश्च महापद्ममपिस्तथा ।
 मे गुरो शान्तिकरोऽस्य मन्त्रेण साधनादपि ॥
 यत्र यत्र कोटिनागा शान्तिपुरे समागताः ।
 सप्तसंवत्सरञ्चापि वृष्टिदोषमत्युद्धृतम् ॥
 तद्दोषञ्च प्रशान्ताय^२ शान्तिकरस्य दूतोऽहम् ।
 अगाढे शलिले चापि अहमामन्त्रणागतः ॥
 शान्तिपुरो प्रसादाच्च मम पराक्रमं नहि ।
 कर्कोटक ज्ञास्यसि त्वं शान्तिकरप्रभावकम् ॥
 एवं ज्ञात्वापि शीघ्रं त्वं आगम्यतां शान्तिपुरे ।
 एकवारं द्विवारं वा त्रिवारं वा पुनः पुनः ॥
 भवता तदुक्तेन किञ्चिन्नोक्तं भविष्यति ।
 शान्तिदेवस्य मे आज्ञां सत्वरं गमनं कुरु ॥
 एवमुक्ते च नायाति हठादानीयतां तदा ।

इत्यादिवर भूपाल प्राञ्ज ततस्तत्गुणौ ॥
 शान्तिकरदेवाचार्यस्तस्मै आज्ञा समाददौ ।
 गुणकामो^१ राजेन्द्रोऽपि तदाज्ञा शिरसा वहन् ॥
 साध्वीति वचनं तस्य समाराध्य द्रुतं ययौ ।
 पादाब्जेति प्रणिपत्य शान्तिपुराच्छमागतः ॥
 गुरुदत्तं दूर्वाकु(ण्ड)न्दं संगृह्य शीघ्रं गच्छति ।
 यमश्च हरित सोऽपि समागृहे^२ मुदा अपि ॥
 समारूहे^३ सुशीघ्रेण शान्तिपुरादिशेषतः ।
 यत्र आ(ढा)धाराख्यद्वन्दं गन्धावत्या याम्यदिशि ॥
 स राजापि समागत्वा दूर्वाकु(ण्डा)न्दान्तस्मिन् क्षिपेत् ।
 यद्वत्पूर्वं प्रउक्तञ्च^४ शान्तिकरेण (शा)सास्त्रिणाम् ॥
 तस्मात्सर्वप्रकारेण आज्ञायापि च सः कृतम् ॥
 कायवाक्चित्तएकेन वाचयामि पुनः पुनः ।
 शान्तिकर आज्ञा चापि शि(ल)रसा मनसा दधन् ॥
 यदुक्तं शान्तिकरेण तत्प्रकारेण शीघ्रकम् ।
 यत्र भ्रमनध गच्छेद्दूर्वाकुन्दान्सुपुष्पकान् ॥
 पूर्वमुक्तं प्रकारेण शान्तिकरस्य आज्ञया ।
 तस्मादंशं समारूह्य स राजात्र विवेशति ॥
 तस्मिं ह्रदे दूर्वाकुन्दान्यृष्ट(त)तः पृष्ठतः गतः ।

१ D °कामौ ।

२ B D समागृह्य ।

३ B D समारूह्य ।

४ D प्रदत्तञ्च ।

यत्र कर्कोटकवेश्म स राजात्र विवेशति ॥
 यत्र कर्कोटकनागः हृदस्याभ्यन्तरे स्थितः ।
 नागपुरे प्राग्नादे सः^१ गुरुभावात् प्रगच्छति ॥
 खबुद्ध्या स्वसमर्थेण गुणकामगतं न हि ।
 इत्थं गत्वा यत्र नागं शीघ्रं स उक्तवानपि ॥
 कर्कोटक नागराजन्^२ शान्तिकरस्य दूतोऽहम् ।
 मे गुरो वचसा शीघ्रं आगम्यतां शान्तिपुरे ॥
 अनावृष्टेः सुवृष्ट्यर्थं^३ सर्वे नागाः समागताः ।
 शान्तिपुरे गुरो भावात् त्वमेकं आगतं न हि ॥
 शान्तिकरस्य दूतोऽहं निश्चयं त्वया ज्ञास्यसि ।
 मे गुरो वचनादेव शीघ्रं शीघ्रं आगम्यताम् ॥
 मे गुरोः शान्तिकरस्य वचनमपि निश्चयम् ।
 शान्तिपुरे साधनाय समाङ्गानय आगतः ॥
 वरुणो^४ नागराजेशः अनन्तः पद्म(त)स्तचक्रः ।
 वासुकिः^५ शङ्खपालश्च महापद्मः कुलिकमपि ॥
 एते अष्टनागराजा आदय नागलोकजाः ।
 त्रयस्त्रयः कोटिनागाः शान्तिपुरे समागताः ॥
 कर्कोटक भवानेक न आगतं शान्तिपुरे ।
 आगम्यतां शीघ्रेण मे गुरो आज्ञयापि च ॥

१ D नागपुरप्रसादे स ।

२ D नागराज ।

३ D अनावृष्टे सुवृष्ट्यर्थं ।

४ D वरुण ।

५ D वासुकि ।

अत्र नेपालका लोकाः बज्रदुःखेन पीडिता ।
 अत्यर्थेनावृष्टिनापि तच्छान्ताय प्रागभ्यताम् ॥
 एकवारं द्विवारं वा त्रिवारञ्च पुनः पुनः ।
 शान्तिकर^१ वच उक्तं किञ्चिच्च माननितं न सः ॥
 शान्तिकरस्य यद्वाचं तस्मै सर्वं निवेदितम् ॥
 कायवाक्चित्तएकेन गुरुकस्य आज्ञयापि च ॥
 एकं शान्तिकर आज्ञां किञ्चि(च)च्च मानितं नहि ॥
 गुणकामाय गौरवं सादरं कुत्र विद्यते ॥
 आसनादि पूज्यं मान्यं किञ्चिद्दत्तं न हि ।
 रूपरूपैयुक्तेन अत्यर्थमभिमानी(णि)कम् ॥
 अभिमानाहङ्कारममकारेण पूरितम् ।
 लम्बितकरूपयुक्त^२स्तस्य वाचं न मानितम् ॥
 अहमत्रापि नेपाले कालीहृदशेषपथ^३ ।
 आढाराख्ये(ख्ये) नान्नि हृदे तिष्ठामि पूर्वकमपि ॥
 यस्मिन्मञ्जुदेवः शास्ता कालीहृदच्छेद^४कृतम् ।
 तस्मान्नाद्यापि मे चायं दत्तमाधाराख्यकृतात् ॥
 मया विना शान्तिपुरे शान्तिकर जगद्गुरुः^५ ॥
 नागसाधनकार्यञ्च कथं सिद्धं करिष्यति ।
 अष्टानां नागराजानामेकमहं श्रेष्ठं हि ॥
 त्रितीश^६नागकोटिनां अहमेकं हि नायकः ।

१ D शान्तिकरम् ।

२ D विरूपरूपः ।

३ D ०कुरूपयुक्तः ।

४ B D ०शेषपथे ।

५ D हृदने ।

६ D ०गुरोः ।

७ D त्रितीशः ।

इत्यभिमानयुक्तेन ईर्ष्याचित्तेन संयुतः ॥
 इषः कर्कोटकनागः अत्यर्थं मौनिकं भवेत् ।
 शान्तिकराख्य आचार्यः^१ मन्त्रवशादागच्छसि ।
 मातुष्यराजस्य वरादानियन्तं द्रुतं कुतः^२ ॥
 अहमपि नागराजेनापि^३ मातुष्यराजकः ।
 राज्यराजा वने सिंहाः स्वग्निम्नि च^४ पराक्रमम् ॥
 अन्यग्निम्नि नहि जातुस्थानेन सा(शा)दृशमिव ।
 शान्तिकरः सिद्धाचार्यः भूतकालस्थापि न हि ॥
 अहं कर्कोटकनागः^५ दीर्घराजा(जो) भवामि हि ।
 अयं शान्तिकराचार्यः वज्रसत्त्वं भविष्यति ॥
 वज्राचार्यपदं लब्ध्वाद्वज्र(ज)सत्त्वमपि न हि ।
 इत्थं सञ्चिन्त्य भूयोऽपि कर्कोटकनागोऽपि च ॥
 अत्यर्थञ्चाभिमानेन अमन्यमौनिकं भवेत् ।
 सः प्रचण्डगौड़राजास्तत्रायाता पदं लभात् ॥
 शान्तिपुरेऽपि तिष्ठाच्च वज्राचार्यपदं लभात् ।
 अभिमानमित्येवञ्च प्राप्तान् सोऽपि शान्तिकरः ॥
 मे एकनागराजाय आमन्त्रणं कृतं न हि ।
 आमन्त्रणं न कृताच्च न गच्छामि अवश्य(स्य)कम् ॥
 विना मन्त्रेण दूतेन न गच्छाम्य^६वश्यकं न हि ।

१ D शान्तिकराख्य चार्येण ।

२ A आनियन्तं कुतः ।

३ D नागराजोऽहं सोपि ।

४ A च स ।

५ D कर्कोटको नागः ।

६ D गच्छामि ।

अथ तस्य नागकन्या सत्सती पुरुषव्रती ॥
 तस्य पुंस अभिमानं दृष्ट्वा श्रीभ्रमुवाच तम् ।
 कर्कोटकनागभर्ता^१ अभिमानं किमर्थकम् ॥
 शान्तिकरस्य दूतस्य वचनं किं न मानितम् ।
 प्रथमं गौड़राजा सः प्रचण्डदेवस्यापि(तं)तः ॥
 पञ्चाच्छ्रीशम्भुवः स्थाने लब्धं वज्रसत्त्वपदम् ॥
 ततः पूज्यकः शम्भोश्च पञ्चपुरादीन् थापितम्^२ ।
 त्वं विभो नागराजे(श)शः कथञ्चनापि ज्ञायताम् ॥
 सर्वेषु मर्त्यलोकेषु गौड़लोकं प्रचण्डकम् ।
 नाम्नायं प्रचण्डदेव राजाचार्य्य सिद्धगुरुः ॥
 शान्तिकर नामाचार्य्यः प्रतिरूपधरमपि ॥
 श्रीवज्रसत्त्वनायस्य अंशाद्वा देहकादपि ॥
 त्वमसि नागराजोऽपि उरगरूप वा नहि ।
 लम्बितकमिव रूपं त्वया मौनेन किङ्कृतम् ॥
 गुणकाम अयं राजा मानुष्यराजस्तत्रजः ।
 तस्य दूतस्य भावाच्च आढाराख्ये गत अपि ॥
 अगाढे शलिलपूर्णे अनेकैर्मक्रैः पूरिते ।
 हरिदश्वं समारुह्य तव गृहे समागतः ॥
 कर्कोटकनागराजस्तव देहेऽस्ति विषकम् ।
 इत्थं दर्प्यञ्च प्राप्तोऽपि अयं दह्यसि श्रीभ्रकम् ॥

सा(शा)मर्थेण दर्पेणापि पराक्रमवलेन च ।
 एवं प्राप्तोऽसि राजन्^१ त्वं अयं न दह्यति कथम् ॥
 एवमुक्ते कर्कटको नागराज महानपि ।
 मनसि भिशक्रूरेण अत्यर्थं मौनकं कृतम् ॥
 अथ गुणकामदेव तस्याग्रयं प्रजानितम् ।
 शान्तिकर गुरो भावात् खबुद्धा नापि साम्प्रतम् ॥
 अयं कर्कटकनागः क्रूरात्मा उग्ररूपकः ।
 मे गुरोः कार्यवशान्नित्यं^२ अवश्यमागतं न हि ॥
 शान्तिकरस्य आज्ञया अहमत्र समागतः ।
 ३[शान्तिना यद्वचमुक्तं करोमि शीघ्रकमपि ॥
 गुणकाम देवराज इत्थं सञ्चिन्त्य तत्क्षणात् ।
 शान्तिकर उक्तवाचं मनसाशु स्मरणं कृतम् ॥
 मनसा वाचा कर्म्मणा एकत्वेन गुरुं स्मरन् ।
 मनसापि विशुद्धेनाशु^४ स्मरणं शान्तिकरम् ॥
 भोऽपि शान्तिकर नाथ तवाज्ञां शिरसा वहन् ।
 एषोऽभिमानिको नागः प्रानियेहं तवाज्ञया ॥
 त्रिविषपूरितं नागं क्रूरात्मा^५ चण्डरूपकम् ।
 अस्यापि मुण्डकेशञ्च गृह्णामि हस्तेन कथम् ॥
 इति ज्ञात्वा मया सद्यः शीघ्रं केशं ग्रहं कथम् ।

१ A राजत्वं ।

२ B कार्ये स नित्यं ।

३ C omits the portion bracketted; see page 471.

४ D विशुद्धेनाशु ।

५ D क्रूरात्मा ।

गुरो सर्वज्ञनाथ त्वं मद्भ्यं देहि वलमपि ॥
 कायवाक्चित्त एकेन शान्तिकरं स्मरणमपि ।
 सव्यहस्तेन शीघ्रेण तत् केशानि प्रगृह्णाति ॥
 प्रथमं केश संगृह्ण पश्चादश्वमारुह्य च ।
 अत्यर्थं शीघ्रं शीघ्रेण समानीतस्तस्माद्भृदात् ॥
 अत्यर्थं^१ शीघ्रवेगेन अश्वेन सञ्चरनपि ।
 यत्र श्रीशम्भुनाथञ्च तत्र सम्मुखमागतम् ॥
 ततो हथात्ममानीत गुणकामदेवेन सः^२ ।
 आनीते येन मार्गेण वशिकाचर^३ मुच्यते ॥
 आहूदाद्यत्र गोपुच्छपर्वतं शम्भू तिष्ठति ।
 तस्यापि पर्वतस्याधो उपत्यकायां^४ प्राप्नोति ॥
 यत्र विश्रामितं राजा गोपुच्छपर्वते अधः^५ ।
 उपत्यकायां भूमौ च^६ स्थितादश्वात्समागतः ॥
 आविश्रामितात्मार्गञ्च आढाराख्ये हृदान्तरम् ।
 अत्रजैर्मानुषैः सर्ववशिकाचरख्यापितः ।
 ततः प्रभृतिरद्यापि अत्रजा मनुजादयः ॥
 तत्र स्थितौ च पाषाणौ कर्कटकौ नागौ स्मृतः ॥
 गुणकामोऽपि पद्भ्याञ्च गोपुच्छ^७पर्वते विशत् ।
 यत्र शान्तिपूरे गुरुं कर्कटकेन च सह ॥

१ D अत्यर्थ । २ D हथा समानीत...देवसद्गुरुः ।

३ A वशिका च D वशिकाचल । ४ D पर्वतस्याधो उपत्यकाया ।

५ D उपत्यकायौ भूमे च । ६ D गोपुच्छे ।

कर्कौटको नागराजा गुणकामस्य पृष्ठतः ।
 यत्रागतः स राजोऽपि तत्पृष्ठतः समागतः ॥
 यत्र कर्कौटको नागः गोपुच्छ^१पर्वते विश्रुत् ।
 तस्य नागस्य भावेन श्रौत्रं वृष्टिपूर्णकृतम् ॥
 तस्यागमनमात्रेण वृष्टिपूर्ण^२ महीकृतम् ।
 विना पूजाया भावेऽपि अत्र नेपालमण्डले ॥
 कर्कौटकनागकन्या भर्तुदुःखमसह्यकात् ।
 यदुष्कृतं प्ररुदितं तस्माद्वृष्टिपूर्ण^३ कृतम् ॥
 भर्ताविहीना या नारी जीवन्तोऽपि मृतोपमा ।
 दरिद्रोऽपि भर्ता यस्या सा आस्ते धनदोपमा ॥
 यस्य माता पिता नास्ति सुखं तस्य न विद्यते ।
 यथाहीनो यथामूर्खः परत्रेह च सत्तमः ॥
 मातापितृविहीनस्याप्यज्ञस्याप्यविवेकिनः ।
 अपुत्रस्य वृथा जन्म ऋणग्रस्तस्य चैव हि ॥
 चन्द्रहीना यथा रात्रिः^४ पद्महीनं यथा सरः ।
 पितृहीनो यथा पुत्रस्तथा पतिविजोजितः ॥
 धर्महीनो यथा जन्तुः कर्महीनो यथा गृही ।
 पशुहीनं यथा वेश्म तथा भर्तृवियो(जो)जितः ॥
 अस्त्राध्यायो तथा मूर्खविप्रो ह्यनातिथ्या तथा गृही ।
 दानशून्यं यथा द्रव्यं तथा भर्तृवियोगितः ॥

सत्यहीनं यथा वाक्यं सद्भिर्हीना यथा सभा ।]
 तपो यथा दयाहीनं तथा भर्तृवियोगितः ॥
 गुणहीना यथा नारी जलहीना यथा नदी ।
 अशा(ति)न्तिदा यथा विद्या तथा भर्तृवियोगिकः ॥
 इति विचिन्त्य नागेशी तत्र नेपालमण्डले ।
 भर्तुः स्मरणं कृत्वा वृष्टिपूर्णं कृतं द्रुतम्^१ ॥
 इत्थं गुणमययुक्तं कर्कोटकनागमपि ।
 अष्टानां नागराजानां मध्ये विशेषः श्रेष्ठकः^२ ॥
 इति शान्तिकरं ज्ञात्वा गुणकामं दूतं कृतात् ।
 कर्कोटकं एनं^३ नागं समाह्वयत(त)स्तत्क्षणात् ॥
 अथ गुणकामदेवः शान्तिपुरे समागतः ।
 वह्निकोष्ठेऽपि स्थित्वा सः कपाटघटनं कृतम् ॥
 तस्य शब्दात् स आचार्यः कपाटोद्घाटनं कृता(त्) ।
 वह्निः पश्यति शीघ्रेण कपा(त)टघट्टनादपि ॥
 ततः पश्चाच्च गुणकामः शान्तिकरं(र) जगद्गुरुम् ।
 सर्ववृत्तान्तमुक्तेन नम्रिकृत्वा उवाच सः ॥
 भोऽपि शान्तिकर गुरो एष नागः कर्कोटकः^४ ।
 भवता पूर्वमुक्तेन प्रकारेण समासतः ॥
 यत्कार्यं करणीयञ्च तत्सर्वं ज्ञास्यसि भवान् ।

१ D तथा ।

२ D विशेषश्रेष्ठक ।

३ D कर्कोटक एव ।

४ D नागकर्कोटकः ।

अयं कर्कोटकनागः^१ समागृह्यसि साम्प्रतम् ।
 एवमुक्त्वा गुणकाम नागराजं कर्कोटकम् ।
 शान्तिकराय गुरवे सम्यग्ददौ सुशीघ्रकम् ॥
 अथ शान्तिकराचार्यः गुणकामात्प्रगृह्यति ।
 कर्कोटकं नागराजं समानीय अन्तर्गतम् ॥
 कपाटञ्च प्रावृत्य च शान्तिकरजगद्गुरुः ।
 शान्तिपूरे अभ्यन्तरे नागेण सह गच्छति ॥
 गुणकामदेवराजा शान्तिकरपत्नौरपि ।
 गुरुमाता अपि लोका वह्निकोष्ठे प्रतिस्थिताः^२ ॥
 ब्राह्मणाः क्षत्रिया वैश्याः शूद्रा(चा)श्चात्र नेपालजाः ।
 शम्भूस्थाने नेपाले वा स्थिताः शिथ्या वाह्यस्थिताः ॥
 शान्तिकर आचार्योऽपि तत्र गोपुच्छपर्वते ।
 सदा स्थित्वा विनापूजात् शान्तिपूरे वेशं न हि ॥
 त्रयस्त्रय कोटिनागाः अभ्यन्तरे वेशं न हि^३ ।
 वरुणादिनवनागाः शान्तिकरेण वेशिताः ॥
 ततः पश्चात् सर्वे नागाः बाह्ये च कोष्ठके अपि ॥
 शान्तिगुरोः प्रभावेन बाह्येऽपि संस्थिताभूवन् ।
 अथ शान्तिकराचार्यः शान्तिपूरस्थाभ्यन्तरे ॥
 विशेषेण नागकोष्ठे नागाञ्च साधनं कृतम् ।
 अष्टदलाकारपद्मं लिखित्वा पिष्टवासकैः ॥

१ D कर्कोटको नागः ।   २ D वेदिकोष्ठे प्रतिष्ठिता ।   ३ D त्रय-
 त्रय...वेशनं नहि ।

लतश्चापि नवनागान्^१ संस्थापितं जगद्गुरुः ।
 चरुणं नागराजेशं मध्ये श्वेतं प्रथापितम् ॥
 पूर्वोन्नतं नीलवर्णं मृणालं याम्य^२पद्मकम् ।
 परे कुङ्कुमं तच्चकं उत्तरे वासुकिं हरित् ॥
 शङ्खपा(र)लमग्रे पीतमिन्द्रनीलं कर्कोटकम् ।
 नैऋत्ये विदिगसंस्थाप्य वायौ कुलिकं श्वेतकम् ॥
 ऐशाने च महापद्मं कनकवर्णसन्निभम् ।
 एतान्नवनागराजान् स्थापितान्मण्डलकृतान् ॥
 शान्तिकरः सिद्धाचार्यः शान्तिपुरे विशेषतः ।
 दूर्वाकुण्डैः सुपुष्पैश्च श्रीखण्डैश्चन्दनैरपि ॥
 सिंहामैर्धूपनैर्वापि गोदुग्धैश्च विशेषतः ।
 पञ्चामृतादिभिः पूगैः स्वर्णचूर्णैः पालारसैः ॥
 इत्यादिनागपूज्यैस्तु नागराजान्^३ प्रपूजितम् ।
 शालितण्डुलं दुग्धञ्च पञ्चामृतैस्तैस्तैल्यकम् ॥
 तेभ्यस्तुर्वभ्यो नागेभ्यो भोजनञ्च^४ ददाति च ।
 लाजाभिरचतैर्दुग्धैर्दूर्वाकुण्डैस्तुवर्णकैः ॥
 पूर्ण^५ कृत्वा शङ्खेनापि तेभ्यश्चार्घं ददाति स ।
 इत्यमेकैवः सकला^६न्नागान्संहत्य यत्नतः ॥
 शान्तिदेवेन यदुक्तं मैत्रेयाकर्णताच्छृणु ।

१ D नागा ।

२ D याम्ये ।

३ D नागराजा ।

४ A ददाति स ।

५ D पूर्ण ।

६ D एकैवसकला ।

भो यूयं नवनागाश्च नागेश वरुण अपि ॥
 अनन्त पद्मक चैव तत्त्वक वासु(शु)के तथा ।
 महापद्म शङ्खपा(ल)र कर्कोटक कुलिक अपि ॥
 मदेकवचनं वापि एकचित्तेन श्रूयताम् ।
 अद्यप्रभृति युष्माभिस्तत्र दृष्टिं विधीयताम् ॥
 काले कालेऽत्र कुरुय सत्यमित्यमदीदिशत् ।
 अत्रजानामन्यजानां सर्वेषाञ्च हिताय च ॥
 शस्त्रपूर्णय युष्माभिः अत्र शीघ्रं दृष्टिं कुरु ।
 निश्चिन्यते तस्य वचस्तत्क्षणाद्वि(वि)ष्टिमानसा ॥
 ववर्षुर्जलमुद्दामधारामालोकचिन्तितम् ।
 सर्वत्र मण्डले चात्र नेपाले च विशेषतः ॥
 धारासम्पातमात्रेण दृष्टिपूर्णं कृतं महौ ।
 वरुणादिनवनागाः अनन्तः पद्मतत्त्वकः ॥
 वाशुकिः शङ्खपारश्च^१ कर्कोटः कुलिक अपि ।
 महापद्मादय नागराजा दिग्विदिग्संस्थिताः ॥
 शान्तिकराज्ञया तत्र शीघ्रं दृष्टिपूर्णं कृतम् ।
 अन्यापि नागलोकाश्च त्रित्रयः कोटिनागकाः ॥
 शान्तिपुरे आगतास्ते दृष्टिपूर्णं शीघ्रं कृतम् ।
 नेपाले मण्डले चात्र सर्वत्रापि भुवि अपि ॥
 अहोरात्र एकेनापि पृथ्वी जलमयं भवेत् ।

१ D वाशुकिशङ्खपालश्च ।

अथ शान्तिकराचार्यः कपाटोद्घातनादपि ॥
 वह्निःकोष्ठे स्थितं राजं तेभ्यः पूजायोवाच सः ।
 भो गुणकामदेव त्वं शान्तिपुरे वह्निःस्थितान् ॥
 त्रयत्रयः कोटिनागान् शीघ्रञ्च प्रपूजय त्वया ॥
 पञ्चोपचारविधिभिः पञ्चामृतादिभिरपि ।
 विशेषैः पायसैर्दुग्धैः सर्वान्नागान् प्रपूजितम् ॥
 इति तस्य वचः श्रुत्वा गुणकामाख्यभूभुजः ।
 शान्तिकरस्य आज्ञया सर्वान्नागान् प्रपूजितम् ॥
 शान्तिकरेण यदुक्तं तत्प्रकारैर्विधैरपि ।
 सर्वान्नागानत्रायातान् पूजयामास सत्वरम् ॥
 अथ पुनः शान्तिकरः कपाटं प्रावृत्तं कृतात् ।
 अभ्यन्तरे शान्तिपुरे गत्वा नागानुवाच सः ॥
 शान्तिकराचार्यं यत्र वरुणं नागानद्यापि तम् ।
 शीघ्रं गत्वा च वृश्चाय भविष्यकालके अपि ॥
 ब्रह्मचत्रियवैश्यादीनां शूद्राणामत्र वा(ग्नि)सिनाम् ।
 पश्वादितिर्यक्जातीनां हिताय च सुखाय च ॥
 विशेषैरत्र नेपाले वृष्टिदोषविनाशये ।
 भविष्यकाले अपि च शीघ्रं वृश्चद्भूताय च^१ ॥
 भो नवनागराजा वै^२ मद्वाचं शीघ्रं श्रूयताम् ।
 अहमस्ति कालेऽप्यत्र बलादानीयतां भवान् ॥

न मानितं मे मन्त्रञ्च समाज्ञां कुत्र मानितम् ।
 भविष्यकाले अन्यापि सिद्धलोकाः क्व मानितम् ॥
 अहं शान्तिकराचार्यः राजाचार्यं गौड़ज अपि^१ ।
 तथापि मम वाचं हि यूयमपि न मानितम् ॥
 कर्कोटकोऽपि नागेश किञ्चिच्च मानितं नहि ।
 गुणकामदेवराजा बलादानीयतामपि ॥
 एवं भूतं भविष्यञ्च वर्त्तमानमपि तथा ।
 प्रजानामि शम्भूवश्च मद्वचः श्रूयतामिति ॥
 वरुणादिनवनागाः युष्माकं दुःख मा कुरु ।
 किञ्चित् मद्वचः सारञ्च श्रूयतां निश्चयमपि ॥
 एकचित्तेन मनसा कर्माणा वचसा अपि ।
 यूयमपि नवनागाः शीघ्रञ्च श्रूयतां वचः ॥
 सत्त्वानाञ्च हितार्थाय सदा दृष्टिकृताय च ।
 विशेषमत्र नेपाले सुभिचाय मुदा सदा ॥
 युष्माकञ्च शरीरस्य लोकञ्च रुधिरमपि ।
 समागृह्य सुशीघ्रेण लङ्गेण सह मीलितम् ॥
 नीलं पीतं हरिद्रक्तं श्वेतञ्चापि विशेषतः ।
 युष्माकं रुधि(रं)रमिश्रं लङ्गञ्चापि कृतादपि ॥
 १[युष्माकमपि वर्णेन दिग्विदिक्षु स्थानेन च ।

१ A D omit राजाचार्यं, D reads गौड़जं देशजमपि ।

२ C omits the portion bracketted.

अत्र कृतमण्डलवच्चित्रयामि च पटकम्^१ ॥
 युष्माकमपि देहाच्च संगृह्य रुधिरमपि ।
 दुःखमपि क्रीयते ते सत्वानां हितकाम्यया ॥
 मानुषाणां पशूनाञ्च पक्षिणाञ्च तथा अपि ।
 क्रिमिकीटादिजन्तूनां हिताय च सुखाय हि ॥
 अत्रजानामन्यजानामत्रापि वाग्निनामपि ।
 सत्वानाञ्च हितार्थाय ग्रीष्मं कार्यं कृतं मया ॥
 एवमुक्तेऽपि ते सर्वे वरुणादिनागाष्टकाः ।
 एकवागैकस्वरेण प्रत्युवाच शान्तिकरम् ॥
 भो शान्तिकराचार्य्यं सिद्धाचार्य्यगुरो अपि ।
 भवतः यत्कार्य्यमस्ति^२ तत्प्रकारञ्च क्रीयताम् ॥
 मानूष्यपशुतिर्याणां हिताय च सुखाय तु ।
 भवत मनसि जातं तत्कार्य्यञ्च प्रक्रीयताम् ॥
 एवमुक्ते स आचार्य्यः शान्तिक(र)रः सिद्धगुरुः ।
 मन ऋद्धिं सङ्कुर्वन् एकं प(ट)टं चित्रं कृतम् ॥
 अष्टदलविश्वपद्ममध्ये नागेश वारुणम् ।
 श्वेतवर्णं दिभुजञ्च सप्तफणिविभूषितम् ॥
 मङ्गलासनमेकाग्रं इन्द्रनीलमणि दधन् ।
 वामहस्ते उत्पलञ्च दधन् संस्थितनायकः ॥
 पूर्वोऽनन्तं याम्ये पद्मं^३ पश्चिमे तच्चकमपि ।

उत्तरे वा(शु)सुकिमग्ने शङ्खपालं कर्कोटकम् ॥
 नैऋत्ये वायौ^१ कुलिकमीशाने महापद्मम् ।
 पटे नवनागराजा शान्तिकरेण लेखितम् ॥
 नाभेऽर्द्धमानुषं^२ रूपं पञ्चफणिविभूषितम् ।
 अध उरगरूपञ्च चितमणि संदधन् ॥
 स्वस्ववर्णभेकाश्च स्वस्थाने दिग्विदिग् स्थिताः ।
 मण्डलं कृत पूजाय तत्प्रकारेण चित्रकम् ॥
 रुधिरं शरीरे गृह्यात्तेषां किञ्चिद्भ्रणं न हि ।
 शान्तिगुरोः प्रभावाच्च व्रणदुःखं कुत्र कथम् ॥
 लङ्गकै रुधिरमिश्रैः पटञ्च लिखितादपि ।
 दशकर्मादिकं कर्म प्रति(ष्ठा)स्था च चकार सः ॥
 ततस्ते स्थापितास्ते(ति)न पटं नागपूरे शुभे ।
 चित्रयित्वा पटे नित्यं पुनरित्यं स कालवित् ॥
 नवनागलेखपटं निश्चयं स्थापितं गुरुः ।
 नागपूरे प्रसिद्धैर्न शान्तिपूरेऽप्यस्मिन्न हि ॥
 ततः सर्वे नागलोकाः प्रणिपत्य स्वयम्भूवम् ।
 शान्तिकरस्याज्ञां प्राप्तात् स्वस्वगृहं प्रगच्छति ॥
 अनावृष्टे प्रसार्यतः वृष्टिस्थां^३ निश्चयं द्रुतम् ।
 ततः प्रभृति मैत्रेय काले वृष्टि सुजायते ॥
 अन्नजा अन्यजा लोकाः प्राप्ता नेपालवाग्निनः ।

१ D नैऋत्यवायु । २ D नाभेर्धर्मानुषं । ३ D प्रसार्यै तद्वृष्टिस्थां

सुभिचं मुदिता लोका नानोत्सवसमाहिताः ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

पञ्चामृतादिभिर्दुग्धैः पटनागेभ्यः पूजितम् ।

परस्परैर्जलसिक्तं यात्रामहं कृतादपि ॥

श्रीस्वयम्भूपूजनाच्च नागपूरे प्रपूजितम् ।

यत्र शान्तिकराचार्यं नागपूरे प्रथापितम् ॥

तत्पट नागराजेभ्यः अत्यर्थं पूजनं कृतम् ।

नागवेणु प्रति(ष्ठा)स्थाप्य दूर्वामालांश्चमपि ॥

नागकुम्भं गोलोमीञ्चस्तृणकुण्डलमपि ।

पालारसैः स्वर्णचूर्णैः शालितण्डुलैर्दुग्धकैः ॥

नागपूजाविधिभिश्च नागपुरे प्रपूजितम् ।

अद्यप्रभृति युष्माभिरत्र नेपालवासि(शि)भिः ॥

अनावृष्टिभावयुक्ते तस्मिं पूरे प्रपूजितम् ।

वर्तमाने भविष्ये च शाधकः कर्मकृदपि ॥

अस्मिन्पूरे नागलोके विशेषेण प्रपूजितम् ।

अस्मिन्नागपूरे पूज्यात् साधकविधिकर्मभिः^१ ।

तस्मात् पुण्यप्रभावाच्च वृष्टिपूर्णं भविष्यति ॥

इति ज्ञात्वा सदा यूयं अचजा मानुजादयः ।

अनावृष्टिभावकाले शीघ्रमत्र पूजा कृतम् ।

इत्थं कृत्वा शेषनागाः शान्तिकरं नमस्कृतात् ॥

खेषु खेषु गृहे वासे सर्वे प्रत्यागताभवत् ।
 अथ कालान्तरे काले गुणकामदेव नृपः ॥
 अत्यर्थं मुद^१माप्ताच्च सुभिक्षं प्रापितादपि ।
 पुत्रस्त्वदीयो भूपालः नरेन्द्रो नाम जातवान् ॥
 स च धर्मात्मकः सत्ववत्स(रो)लोगु णसंयुतः ।
 सर्वलक्षणसम्पूर्णं सर्वालक्षणवर्जितः ॥
 अत्यर्थं बौद्धकर्मकृच्चन्द्रमेव चौरनिधौ ।
 असूतं नरेन्द्रपुत्रं^२ सुन्द(लं)रं लक्षणाश्रितम् ॥
 ततः स जनकः श्रुत्वा^३ सम्रजातं सूतं मुदा ।
 सहसा समुपासृत्य ददर्श तं सुसुन्दरम्^४ ॥
 दर्शनीयं सुभद्राङ्गं प्रासादिकं मनोहरम् ।
 दृष्ट्वापि^५ सुचिरं दृष्ट्वा मुदा तस्यावद्विषितः ॥
 ततो जात्रां महत्^६ कृत्वा तस्य पित्रा प्रसा(शा)दतः ॥
 नरेन्द्र इति नाम हि प्रस्थापित जनेन च ।
 ततः स वालकः पुत्रः धात्रीभ्यः प्रतिपालने ॥
 मानयित्वानुसम्भाव्य पित्रा समर्पितोऽभवत् ।
 ततः स नरेन्द्रवालस्ताभिर्धात्रीभिरादरात् ॥
 पात्यमानप्रवृद्धोऽभूत् हृदयमिव पङ्कजम् ।
 यदा स दारकः पञ्चवर्षितोऽभूत् स वीरकः ॥

२ D अत्यर्थमुदं । २ A omits पुत्रं । ३ D सजनकः श्रुत्वा ।

४ A सुन्दलम् । ५ D दृष्ट्वापि । ६ D जात्रा महत् ।

तदा विद्योपलब्धार्थं लिपिशालमुपाविशत् ॥
 ततः स सद्गुरुं नत्वा क्रमास्त्रिपिम्बुदाग्रहीत् ।
 गुरुभक्तिप्र(शा)सादेन लिपिपालं ययौ लघुः ॥
 ततः स गुरुभिः सम्पच्छिद्यमानः सुबुद्धिमान् ।
 अधीत्य सर्वशास्त्राणि विद्यापालं ययौ लघुः ॥
 गुणकामादधिकेन नरेन्द्रनामभूभु(ज)जः ।
 तस्मै स्वयम्भूवे नित्यं सदा मुदा पूजा कृतम् ॥
 ततः कालान्तरे राजा वृद्धोऽभूज्जीर्णितेन्द्रियः ।
 निष्क्रीगविरतभोग्यं ध्यात्वैवं समचिन्तयेत् ॥
 वृद्धं भवति जीर्णाङ्गं तिष्ठाम्यहं कियच्चिरम् ।
 अवश्यं दैवयोगेन यास्यामि मरणं ध्रुवम् ॥
 तदत्राहं नरेन्द्राय प्रजालोकात्तुपालनं(ने) ।
 साभिषेकमिदं राज्यं दातुमर्हति साम्प्रतम् ॥
 इति ध्यात्वा स भूपालः नरेन्द्रदेवमात्मजम् ।
 अभिषिच्य^१ नृपं कृत्वा सर्वराज्यं समाददौ ॥
 नरेन्द्रत्वं समाधाय नीतिधर्म्मं(र्म्म) समाचरत् ।
 चिरत्नभजनं कृत्वा सच्चरस्व सदा शुभे ॥
 तदत्र सकलान् लोका(न्) नीतिधर्म्मात्तुपालयन् ।
 चिरत्नभजनं कृत्वा सच्चरस्व सदा शुभे ।
 इत्यनुशास्य तं पुत्रं स्थापयति दशकू(कु)ले ॥

अतः पञ्चाहुणकामः पुत्रं राजन् कृतादपि ।
 स्वेच्छया शीघ्रं शम्भुवि शरणञ्च गतमपि ॥
 शरणञ्च गतात्पश्चात् भिक्षुभावपदं लभात् ।
 शान्तिगुरोः प्र(शा)सादाच्च भिक्षुचर्यं कृतमपि ॥
 भिक्षुचर्यं कृतात्पश्चादत्यर्थं नेमसं(स्त्र)कृतात् ।
 शान्तिकरप्रभावेन वैराग्यं लभते पदम् ॥
 यथा शान्तिगुरुणापि नित्यं तस्मै प्रपूजितम् ।
 गुणकामदेवभिक्षुः सदा तस्मै प्रपूजितम् ॥
 पञ्चोपचारविधिभिर्धारणीस्तोत्रपाठकैः ।
 प्रदक्षिणक्रमेणापि पञ्चाष्टाङ्गप्रणामकैः ॥
 अहर्निशं प्रणिपत्य प्रतिरात्रौ प्रतिदिने ।
 श्रीस्वयम्भूं नाथनाथं स भिक्षुः^१ पूजां सदा कृतम् ॥
 गुणकामदेवभिक्षुस्तत्र स्थितेन सर्वदा ।
 तस्मै पूजां(जा) सदा कृत्वा तत्र स्थाने सदा स्थितम् ॥
 तस्मात्सदा स्वयम्भूवः श्रेवाकृताद्विशेषतः ।
 शान्तिकराय गुरवे गुरुमात्रे से(शे)वां कृतम् ॥
 महर्द्धिमवलोक्यास्य शान्तिदेवस्य भिक्षु सः ।
 शिष्यतामगमत्तस्य^२ गतस्त्रिशरणं ततः^३ ॥
 अथ नरेन्द्रभूपालः पितृराज्यञ्च प्रापितात्^४ ।

१ D सभिक्षु ।

२ A शिष्यतोऽगमत्तस्य D शिष्यतोऽगमस्तस्य ।

३ D गता । ४ D प्रापिता ।

अन्तःपुरे स्त्रीभिस्सार्द्धं पितृवद्राज्ये संस्थितम् ॥
 हृष्टैः सम्पूज्य सकलैराचार्यैः^१ नम्य सादरम् ।
 तदन्तिकात् स्वभवनं गत्वा राज्यमसासयन् ॥
 एवं कालान्तरेणापि गुणकामभिर्बुधैश्चकृत् ॥
 तत् स्थितात्तयोः^२ प्रसादात् सुखावतिपदं गतम् ।
 मानुष्यशरीरं त्यक्त्वा दिव्यदेहञ्च प्रापितात् ॥
 राजहंसमिव गच्छेत् स्वपथेन सुखावतिम् ।
 यथा तत्र स्थित(स्त)न्तदद् यत्र अपरिमितायुषम् ॥
 सुखावतौ स्थितं तस्य सुखाद्भूमिं श्रुतादपि ।
 यद्वच्छासितं^३ पितुना पौर्वकालेऽत्र मण्डले ॥
 तथा तेन नरेन्द्रेण नेपाले पालितं प्रजाः ।
 चतुर्वर्गैः स्वप्रजाभिः न ज्ञायते च^४ दुःखकम् ॥
 किञ्चिच्च नूतनं वापि न ज्ञापितं प्रजाकृतात्^५ ।
 एवं मैत्रेय नेपाले देवस्थाने सुसिद्धभौ^६ ॥
 महत्प्रभावाच्च^७ ततः से(शे)य्यते मोक्षकामकैः ।
 इन्द्रादिस्वयस्त्रिंशैश्च यामेशश्च या(य)मैरपि ॥
 तुषितेश्चतुषितैरपि कामाचरैस्तथा अपि^८ ।
 रूपाचरैश्च सर्वैश्च देवेभ्यः स्वगणैस्सह ॥

१ D आचार्यैः ।

२ D स्थिता तयोः ।

३ A शासित ।

४ A omits च ।

५ D °कृता ।

६ D सुसिद्धये ।

७ D महत्प्रभावा च । ८ D कामाचरैः तथा and omits अपि ।

आरूपावचरैश्चापि वासि(शि)तं तत्र सर्वदा ।
 मान्दारैर्महामान्दारैः पुष्पैश्च न रञ्जितैः ॥
 अमृतादिदिव्यभोज्यैश्च तस्मै च पूजितं सदा ।
 घृतराष्ट्र गन्धर्वैश्च^१ कुम्भाण्डैश्च विरूढकः ॥
 विरूपाक्ष नागलोकेः वैश्रवण यक्षैः सह ॥
 स्वस्वदेवगणैस्सार्द्धं अप्सराभिः परिवृ(ता)ताः ।
 श्रीस्वयम्भू^२ सदा पूज्य तदात्र वाशितं सदा ॥
 प्रतिदिने प्रतिरात्रौ अहर्निशं सदा मुदा ।
 वर्षजात्रामिव तस्मै तत्र स्थिता(ता): सदा कृतम् ॥
 ब्रह्मभिः चित्रियैर्वैश्वैः शूद्रैश्च अन्यजातिभिः ।
 अत्रजैरन्यजैः सर्वैः सदा तस्मै प्रपूजितम् ॥
 पूर्वजैर्दक्षिणजैश्च पश्चिमैरुत्तरैरपि ।
 १ विदिग्जैश्च सर्वे लोकैश्च तत्रायाताश्च पूजितम् ॥
 ततः प्रभृतिरत्रैव श्रीस्वयम्भूजातादपि^३ ।
 अहर्निशं प्रतिदिने जात्रामिव प्रपूजितम् ॥
 त्रिचिदेवकोटिभिश्च^४ स्वर्गलोकैस्सदा अपि ।
 मनुजादिमर्त्यलोकैर्दैत्येन्द्रादिपातालजैः ॥
 इत्थं स्वर्गमर्त्यलोकैः पातालजैः लोकैरपि ।
 सदा तत्र स्थिताः सर्वै^५ स्वयम्भूवे प्रपूजितम् ॥

१ D घृतराष्ट्रश्च गन्धर्वैः । २ D विदिग्जैः सर्वलोकैश्च तत्रायाताश्च सुपू-
 जितं । ३ D स्वयम्भूजातादयः । ४ D ०कोटिश्च । ५ D स्थिता सर्व ।

पञ्चोपचारविधिभिर्नानापूज्यैश्च^१ मर्त्यजैः ।
 स्वर्गमर्त्यपातालजैस्सदा तस्मै प्रपूजितम् ॥
 ततः प्रभृतिरत्रैव मैत्रेय शृणु दृश्यताम् ।
 श्रीस्वयम्भोः सदा नित्यं जात्रामुत्साहं कृतम् ॥
 पुनरपि शृणु मैत्रेय अयं शान्तिकर गुरुः ।
 सिद्धाचार्योऽथ मनसा पूर्वसमाधिं स्मरनपि ॥
 आस्फाणकं समाधिञ्च सर्वतायागतैरपि ।
 अतीतैर्नागतैर्वर्तैः कृतं यद्वोधिमण्डपे ॥
 मया सर्वज्ञनाथेन बोधिमण्डे स्थितादपि ।
 यदास्फाणकं समाधिमेकचित्तेन यत्कृतम् ॥
 तत्समाधिं स आचार्यः कृताय मनसि दधन् ।
 कायवाक्चित्तएकेन मनसि निश्चयं कृतम् ॥
 स च शान्तिकरो देवः सिद्धाचार्यमहर्द्धिकः ।
 एवं कृत्य समावृत्य समाधिं विदधे पराम् ॥
 स्वपूरस्यायतोऽधस्तात् भार्ता योजनमानतः ।
 धर्मात्मकस्य कल्याणं श्रीसुखं विवरञ्च तत् ॥
 यच्च शान्तिपूरे पूर्व^२ मूलद्वारादभ्यन्तरे ।
 द्वाराधे च समीपेऽपि एकगर्तर्द्धिना कृतम् ॥
 योजनमानं भूमेधः काञ्चनमयभूमिके ।
 समन्ततः सुशोभे च तुषिते वसुशोभिते^३ ॥

चिन्तामणिकल्पवृक्षं चिन्तामणिघटमपि^१ ।
 चिन्तामणिमणिश्चापि यत्र भूमौ स्थिते अपि ॥
 यत्र चिन्तामणिवृक्षं घटञ्च मणिमादिकम् ।
 एवं वापि प्रतिस्थेन तत्र दुःखं न जात्वपि ॥
 अतीतानागतैस्सर्वैः प्रत्युत्पन्नैस्तथागतैः ।
 अनेगैर्योगिभिः सिद्धस्तदिना ध्यानकृत्तु हि ॥
 यथैकचित्तेन सा^२ कर्मणा निश्चयं कृतात् ।
 अनेगध्यानकृदापि तद्वदनेऽपि प्रार्थितम् ॥
 अग्रनवस्तुशय्यादि पूज्यभोज्यादिकमपि ।
 तस्मिन् रत्ने प्रार्थना(च)च्च पूर्णं कृता ददाति च ॥
 शैवधर्मं यथा कामधेनु मुनिभिः पूजितम्^३ ।
 तद्वत्तेन आचार्य्येण पूजितं मानितं मुदा ॥
 पृष्ठे चिन्तामणिवृक्षं घटं सव्ये^४ दिशि अपि ।
 मणिं वामदिशि स्थाप्य पूर्वाननं स्थितो गुरुः ॥
 सिंहासने प्रतिस्थित्वा^५ वज्रासनेन मुद्रया ।
 अप्रमितावस्थित्वा ऋजुकायेन संस्थितम्^६ ॥
 यथाहं गयाश्रीर्षे पर्वते संस्थितमपि ।
 तथा शान्तिकराचार्य्यः संस्थितं तत्र गर्त्तके^७ ॥
 शान्तिक(र)रः सिद्धाचार्य्यः यत्र तिष्ठति सद्गुरुः ।

१ A चिन्तामणिमङ्कटमपि ।

२ D °चित्तेन च सा ।

३ A कामधेनुमूर्जितम् ।

४ D सर्व्वे ।

५ D प्रतिष्ठित्वा ।

६ D संस्थिता ।

७ D गर्त्तते ।

धर्मात्मकं कल्याणञ्च श्रीसुखं विवरञ्च^१ तत् ॥
 नाम्ना इत्थं गुरुं गर्त्तं भूमिं(मि) सर्वत्र भद्रकम् ।
 समन्ततः सुशोभेन सुखावतिमिव^२ स्थितः ॥
 भूमेऽध एकगर्त्तञ्च पातालभावकं न हि ।
 स्वर्गलोके कनिष्ठे च सुखावतीव^३ शोभितम् ॥
 यत्र एकरत्नेनापि भूषितं मुनिभूमिषु ।
 यच्चिन्तितं सर्ववस्तुं^४ तद्रत्नेन ददाति च ॥
 विशेषेण अत्र भूमौ शान्तिकरपुण्यादपि ।
 चिरत्नभूषितेनापि तत्सादृशं भूमिं^५ कुतः ॥
 धर्मात्मका हि भूमि सा धर्मात्मकेन वासि(शि)तात् ।
 कल्याणमपि भूमि सा कल्याणमित्रेण वासि(शि)तात् ॥
 श्रीसुखमपि^६ भूमि सा शान्तिकरस्य पुण्यतः ।
 महर्द्धिकञ्च भूमि सा तस्य पुण्यर्द्धिना अपि ॥
 यद्वत्सुखावतौ स्थाने अपरिमितायुषः स्थितम् ।
 तद्वत्तत्र भूमौ चापि शान्तिकरः प्रतिस्थितम् ॥
 तद्भूः स्वर्गोपमा कल्पवृक्षचित्रमुमण्डिता ।
 मनोरमास्ति तत्रस्थसमाधिहृतनिश्चयः ॥
 तस्माद्ये या मनुष्याश्च तत्र शान्तिपू(पु)रे अपि ।

१ D श्रीसुखविवरञ्च ।

२ D सुखाचितमिव ।

३ D सुखावति च ।

४ D °वस्तु ।

५ D तच्छादृशभूमिं ।

६ D श्रीसुखमपि ।

मन्त्रजापञ्च कृत्वाऽऽ सिद्धिं मोचञ्च प्राप्यते ॥
 त्रिसाहस्रे महालोके तत्सादृशि^१ भूमिं न हि ।
 स्थानं शुभञ्च शान्तिपूरं शान्तिकरेण संस्कृतम्^२ ॥
 अचमालादिजापैश्च अनेगदेवमन्त्रकम् ।
 तत्रेश्वरस्य सर्वेषां मन्त्रं सिद्धिं^३ भविष्यति ॥
 अस्मादद्यापि दीर्घं च भविष्ये^४ कालके अपि ।
 पूर्वद्वारे भि(तिं)न्तिं कृत्वा दक्षिणद्वारं(र) प्राकृतम् ॥
 इति ज्ञात्वा धूयं शिष्याः मोचञ्च साधनाय च ।
 तस्मिं शान्तिपूरे नित्यं मन्त्रजापं कृतमपि ॥
 सर्वेषामपि पौ(या)ठानां जापलक्षकतादपि ।
 एकफलञ्च सम्प्राप्तात्त^५ स्मात्कोटिफलं लभेत् ॥
 विशेषैरन्यस्थाने च स्वल्पफलं प्रलभ्यते ।
 तस्मिन् कृतजापस्यापि ततोऽसङ्ख्यं लभेत् फलम् ॥
 इत्थं ज्ञात्वा अत्रजाश्च अन्यजा मनुजादयः ।
 अत्र च वा(शि)सिनः सर्वे तस्मिं जापं कृतमपि ॥
 तस्मिन्सुकृतजापस्य फलसङ्ख्या न विद्यते ।
^६सर्वभूमिरूहानाञ्च पत्रसङ्ख्यापि विद्यते ॥
 सर्वपृथ्वीरूहानाञ्च फलसङ्ख्यापि विद्यते ।
 सर्वेषां सत्वजातीनां लोमसङ्ख्यापि विद्यते ॥

१ D तच्छादृशं । २ D संस्थितं । ३ D मन्त्रसिद्धिं ।

४ D भविष्यः । ५ D सम्प्राप्तास्तस्मात् । ६ D omits this line.

वज्र अहर्निशि वर्षे दृष्टिमह्यापि विद्यते ।
 सर्वनदीसमुद्राणां जलसह्यापि विद्यते ॥
 नदीसमुद्रभूमिनां वारुसह्यापि विद्यते ।
 तस्मिञ्च कृतजापानां फलसह्या न विद्यते ॥
 अनेन शान्तिपुराख्यातं शान्तिकरेण च कृतात्^१ ।
 तस्मिं जपकृतेनापि शान्त्यादिफल लभ्यते ॥
 इति ज्ञात्वा यूयं चात्र नेपालवाशिनो जनाः^२ ।
 प्रतिदिने प्रतिरात्रौ तस्मिं पूजाकृतमपि ॥
 मुष्पैधूपैश्च गन्धैश्च नैवेद्यैर्लक्ष्यैः पेयकैः ।
 सदा मुदा प्रपूज्याच ते मोक्षमधिगच्छति ॥
 सः समाधेः समुत्थाय चिरकालेन वज्रभृत् ।
 देशयिष्यति नेपाले धर्मं^३ मोक्षं प्रकाशकम् ॥
 वज्राचार्यस्वरूपेण शाक्यवंशस्वरूपिणः ।
 भिक्षुरूपेण सर्वेण उपाशका उपाशिका ॥
 एवं रूपं समावृत्य शान्तिकरो जगद्गुरुः^४ ।
 अत्र सद्धर्महीनेऽपि प्रतिरूपेण देशितम् ॥
 विशेषेणात्र नेपाले स्वयम्भुवः प्रसा(शा)दतः ।
 सद्धर्महीने काले तत्प्रतिरूपेण देशितम् ॥
 इति ज्ञात्वापि यूयं शिष्या अत्रजास्यान्यजापि च ।

१ D वर्षे । २ D तस्मि च । ३ D कृता । ४ D नेपाले वाशिन
 जना । ५ D धर्मं मोक्षम् । ६ D जगद्गुरो ।

सद्गुरुमत्रजं^१ वापि कल्याणसद्गुरुमिव ॥
^२[युयं शिष्यापि तत्सर्वं अत्रजा मनुजादयः ।
 शान्तिकरप्रतिरूपमत्रजं परमं गुरुम् ॥
 ततः भविष्ये काले च अत्र नेपालमण्डले ।
 सद्गुरुदेशक गुरुः] शान्तिकर गुरुरिव ॥
 यदुक्तं धर्मं वोद्वेष्ट्य अत्रजैरन्यजैरपि ।
 अत्र सर्वं^३ शान्तिकरप्रभावाच्च प्रजातकम् ॥
 इदं शृणु च मैत्रेय पञ्चात्कालान्तरे ततः ।
 इयं या भिक्षुणी ^४चूडा सुशीला शीलधारिणी ॥
 प्रवज्या विदधे धर्मधातु वागीश्वरेण सा^५ ।
 मंजुश्रीशिखरस्थासौ गृह्य प्रचाल्य चोत्पलात् ॥
 फलमूलाग्रनादिञ्च फलाहारिणी भिक्षुणी ।
 तस्मै स्वयम्भुवे नित्यं फलमूलेन पूजितम् ॥
 ओं चरे चून्दे^६ स्वाहेति मन्त्रेण जापं कुर्वन्ति सर्वदा ।
 समाकिरञ्चानुदिनं ततो भक्तमभ्युद्यतः ॥
 प्रतिदिने प्रतिमासे प्रतिवर्षे^७द्य कालके ।
^८अत्रमत्रायामि काले भिक्षुण्यं पूजितम् ॥
 पुष्पैर्धूपैश्च गन्धैश्च आमिषं परिवर्जितं^९तः ।

१ D मन्त्रजं चापि । २ C omits the portion bracketted.

३ D सर्व । ४ D चुडा...धारिणी । ५ A प्रवज्या.....वागीश्वरे
 रमा । ६ D ॐ चरे चूरे चून्दे । ७ B अहमामन्त्रयामि, D अत्र

पुरुषस्नेहं परित्यक्त्वा तस्मै पूजामपि कृतम् ॥
 भोपि मैत्रेय शीघ्रं त्वं शृणु भिक्षुणीनेमकम् ।
 दशाकुशलकं त्यक्त्वा दशकुशलकं^१ कृतम् ॥
 पुरुषस्नेहं मैथुनञ्च कार्य्यञ्च सन्त्यजेदपि ।
 कृत्वा च स्थाने भिक्षुणी दश भिक्षो(म)र्महत्फलम् ॥
 भिक्षुण्यञ्च मैथुनं च कार्य्यं यापि सकृत्कृतम् ।
 सा च भिक्षुणी पापेन वेष्टिता रौरवं व्रजेत् ॥
 रौरवं नरकं घोरं अत्यर्थमग्निदाहकम् ।
 बद्धकल्पं तु भुक्त्वा च घोरं दुःखं च प्रापितम् ॥
 पापं(चा) वापि पुण्यं(चा) वापि तस्मै स्थाने कृतादपि
 कोटिकाफलं संप्राप्ता^२ संप्रापितं च निश्चयं ॥
 पापचित्तं पुण्यचित्तं कर्मकार्य्यं कृतं भु(भू)वि ।
 दशानां पुरुषाणां च फलमधिकं लभेत् ॥
 इति ज्ञात्वा त्वया चून्दे शीघ्रं नेम कुरु कुरु ।
 पापचित्तं परित्यज्य सांप्रतं पुण्यचित्तकम् ॥
 त्रिसाहस्रे महालोके तच्छादृशं चेत्त्रे न हि ।
 इति ज्ञात्वा तत्र स्थाने पापचर्यां परित्यजेत् ॥
 सर्वेषामपि भूमौनां पापकृतमेकं(क) फलम् ।
 तत्रापि कृतपापानां कोटिफलं प्रलभ्यते ॥
 पापस्यापि पुण्यस्यापि तत्र कृत्कर्मण अपि ।

सर्वेषां भूकृतानाञ्च कोटिधा फलं लभ्यते ॥
 निश्चयं फलं(ल) संप्राप्तं अतीतैः प्रत्युत्पन्नकैः ।
 तथागतै(व)र्वच उक्तं तत्र कृत्कर्मणः फलम् ॥
 इति ज्ञात्वा भिक्षुणि(णी) त्वं यत्नेनानेमं त्यजादयि ।
 भिक्षुणी नेमं(म) संगृह्य तस्मै पूजां सदा कुरु ॥
 अस्योपस्थानचर्याय लक्षणैः युता सा व्रती ।
 चून्दा नाम भिक्षुण्यत्र तच्छेवकपरा अपि ॥
 पञ्चोपचारविधिभिर्नित्यं पूजां प्रतिदिने ।
 सम्यक् कृत्वाष्टाङ्गेणापि पञ्चप्रणामकमपि ।
 वज्रधा प्रदक्षिणाञ्चापि नानाधारणी संपठन् ॥
 अनेगस्तोत्रगाथाञ्च स्तुतिं कृत्वा मुहुर्मुहुः ।
 कायवाक्चित्त एकेन मंजुश्रीपर्वते स्थितात् ॥
 प्रतिरात्रौ प्रतिदिने तस्मै सदा प्रपूजितम् ॥
 प्रातःकाले मध्याह्ने च सायंकाले तथा अपि ।
 रात्रिकाले चतुसंधे सा तस्मै पूजितं महत् ॥
 १ अस्य पुण्यप्रभावेन इतो द्वादशवत्सरे ।
 पञ्चाभिज्ञविरासी सा भविष्यति न संग्रयः ॥
 दिव्यचक्षुर्दिव्यश्रोतं^२ दिव्यघ्राणं तथा अपि ।
 परचित्तज्ञानं वापि पूर्वनिवासाच्च^३ अपि ॥
 एवं पञ्चाभिज्ञपदं तथागतैश्च वर्णितम् ।

पञ्चाभिज्ञञ्च संप्राप्ता निः(नि)संशयं भविष्यति ॥
 सर्वज्ञवचनं श्रुत्वा सा चून्दा^१नाम भिक्षुणी ।
 शाक्यसिंहप्र(शा)सादाच्च पञ्चाभिज्ञफलं लभेत् ॥
 पञ्चाभिज्ञफलं लब्ध्वात् शाक्यसिंहप्र(शा)सादतः ।
 चून्दा^१नाम भिक्षुणी सा अत्यर्थं शोभनं भवेत् ॥
 इत्यमुक्त्वा गुरुः शास्ता शाक्यसिंहस्तथागतः ।
 मैत्रेयादिभ्यः शिष्येभ्यः स्वयम्भु(व)वः पुराणकम् ॥
 एवमुक्ते अपि सद्यः^२ मैत्रेय शिष्यनायकः ।
 एवं श्रुत्वा पुनरपि शाक्यसिंहमुवाच सः ॥
 भगवन् शान्तिहन्नाम तस्याभवत्कथं प्रभो ।
 तद्धेतुं^३ श्रोतुमिच्छामि समुपादेष्टुमर्हति ॥
 इति संप्रार्थिते तेन मैत्रेयेन (स)सः सर्ववित् ।
 भगवान्तस्महासत्वं संपश्यन्^४ एवमादिशत् ॥
 शृणु मैत्रेय वक्ष्यामि शान्तिकरस्य सद्गुणम् ।
 योऽसौ राजा महासत्त्वः सद्गुणगुणलालसः ॥
 त्यक्त्वा कामं सुखं राज्यं तीर्थयात्रां मुदाचरत् ।
 स सर्वेष्वपि तीर्थेषु स्नात्वा दानं कृतेन^५ च ॥
 चिरत्नानां समाराध्य संचरत्योषधं व्रतम् ।
 ततोऽसौ सुमति विज्ञो बोधिसत्त्व जगद्धिते ॥

१ D चूदा । २ D चूड़ा । ३ D सद्य । ४ D तद्धेतु ।

५ D भगवन्तं...संपश्यं । ६ D दानकृतेन च ।

वज्रचर्याव्रतं धृत्वा प्रचचार समाहितः ।
 ततस्तच्छिलयाच्छाद्य^१ धर्मधातुं स्वयम्भुवं ॥
 दृष्टिकाभिर्महत् स्तूपं विधाय गोपयेदिदम् ।
 ततः पञ्चपूरे तेन स्थापितं पञ्चदेवता ॥
 मंजुश्रियमिदं चैत्रमनेन च महत्कृतम् ।
 एवं कृत्वाच सर्वाणि देवानि स्थाप्य महामतिः ॥
 बोधिसत्वो महाभिज्ञः^२ प्रचचार जगद्धिते ।
 ततस्तेन महोत्पातं समीकृत्य समन्ततः ॥
 भद्रश्रीमंगलोत्साहं महभद्रं^३ भवन्ति हि ।
 ततश्चासौ^४ महाभिज्ञो दृष्टिदोषं प्रवर्त्तते ॥
 नवनागान्समावाह्य सुदृष्टिं संप्रवर्त्तते ।
 एवं सः त्रिगुणाभिज्ञो महोत्पातं शान्तिकृतम् ॥
 शुभं कृत्वा सदा तेन शान्तिकर इति स्मृतः ।
 ईदृग्मन्त्री महाभिज्ञो व(जा)ञ्जाचार्यं महामतिः ।
 ऋद्धिसिद्धिसुसंपन्नो न भूतो न भविष्य च ।
 एवमुक्ते शाक्यसिंहं मैत्रेयं शिष्यनायकः ॥
 एवं श्रुत्वा पुनरपि शाक्यसिंहमुवाच सः ।
 भगवन्गुरो शाक्यसिंहं भूतं वर्त्तञ्च वादितम् ॥
 भविष्यकालके तत्र कथं किं किं भविष्यति ।
 सर्वज्ञत्वं जनानाथ भविष्यं सर्वं जानितम्^५ ॥

१ A तत तच्छिलयाच्छाद्य, D ततः सच्छिलयाश्चाद्य । २ D बोधिसत्व-
 महाभिज्ञः । ३ D महभद्रं । ४ D ततोचासौ । ५ D सर्वं जानितं ।

किं किं वापि देवता च तत्र नेपालमण्डले ।
 प्रादुर्भूता भविष्यन्ति तत्सर्वं ब्रूहि सत्प्रभो ॥
 अथ शाक्यमुनिः शास्ता सर्वज्ञ नायको गुरुः^१ ।
 भविष्ये^२ वर्त्तके वृत्ति^३ मैत्रेयाय उवाच सः ॥
 मैत्रेय शृणु साधु च सुष्टु च मनसि कुरु ।
 भविष्येऽहं सत्त्वार्थाय सत्त्वानां हितकाम्यया ॥
 ब्रह्मचरिय^४ वैश्यानां शूद्रानां अन्यजा(ति)तीनाम् ।
 अन्यदेशात्रायातानां हिताय च सुखाय च ॥
 भविष्यकालके चात्र नेपालमण्डले ।

अपि च ।

पूर्वदिक्चारुशिखरे लोकेश्वरं समुद्भूतम् ।
 पश्चिमाननमूर्त्तिना चम्पवृक्षस्कन्धोपरि ॥
 जाम्बूनदस्वर्णरूपमत्यर्थं शोभितं वपुः ।
 हरि हरि हरि वाहनोद्भूतं च लोकेश्वरम् ॥
 कीलेश्वरस्य ईशाने भविष्यति समुद्भूतम् ।
 अत्रजैः ब्राह्मणैः सर्वैः क्षत्रियैश्च विशेषतः ॥
 नाम्ना नारायणं कृत्वा सदा पूजां करिष्यति ।
 ततः पश्चाद्वाग्मतीतीरे मृगस्थलस्थ^५ दय्यामपि ॥
 वाग्मत्याः समतीरे च लोकेश्वरं समुद्भूतम् ।
 त्रैलोक्यवशंकरं च नाम^५लोकेश्वरमपि ॥

१ D० नायकगुरुः । २ D वृत्ति । ३ D ० क्षत्रिय० ।

४ B मृगस्थले D मृगस्थरस्य । ५ D नाग० ।

हरिहरहरिहरेण्यगर्भगणेशगणैरपि ।
 नानायोगिनौदृन्दैश्च मातृकाभिः परिवृतः ॥
 अनेगैः स्वर्गजैः सार्द्धं समुद्रुतं लोकेश्वरम् ।
 दक्षिणाननमूर्तिना अघोरवत्सुखस्थितम् ॥
 त्रैलोक्यवशंकरं च लोकेश्वरं समुद्रुतम् ।
 अत्रजैर्वाह्मणैर्भट्टैः चित्रियैः शूद्रकैरपि ॥
 करिष्यति सदा पूजां पशुपतिं(ति) प्रद्वैरितम् ।
 ततोऽपि दीर्घकालेऽत्र महासमन्त^१राजकूले ॥
 यक्षमल्लस्तत्र राज्ये समुद्रुताद्राज्यं कृतम् ।
 तेन राज्यकृते अत्र श्रीमल्लोकनाथमपि ॥
 साधकगणैभिः सार्द्धं स्थापितं तस्य राज्यके ।
 पश्चिमाननमूर्तिना यमलेश्वरस्थाने अपि ॥
 एकदेवालये सिद्धे तत्रैव मण्डले अपि ।
 ब्रह्मभिः चित्रियैर्वैश्यैः शूद्रैश्च अत्रजैरपि ॥
 यक्षमल्लस्थापिताच्च यमलेश्वरं प्रद्वैरितम् ।
 ततः पश्चाद्दीर्घकाले गन्धावत्यारूप्यपि ॥
 गन्धेश्वराद्याम्ये च लोकेश्वरं प्रथापितम् ।
 खसर्पनामरक्तञ्च वन्धुकवत्सुरूपकम् ॥
 उत्तराननमूर्तिना स्थापितञ्च भविष्यति ।
 ततः पश्चाद्दीर्घकालेऽत्र भविष्य^२कालके अपि ॥
 महासमन्तकूले चापि एकराजा भविष्यति ।

जाम्नापि नरेन्द्रदेवः पुत्रवत्पालितः प्रजाः ॥
 तस्मै स्वयम्भुवे नित्यं त्वया सेवां कृतमपि ।
 पूर्ववंशानुशासेन सदा श्रीशम्भवे^१ अपि ॥
 प्रतिरात्रौ प्रतिदिने तस्मै सदा प्रपूजितम् ।
 पञ्चोपचारविधिभिः महोत्साहैरपि तथा ॥
 दिने रात्रौ मासे वर्षे सदा तस्मै प्रपूजितम् ।
 केचित्पञ्चप्रणामेन केचिच्च अष्टाङ्गकैः ॥
 केचित्प्रदक्षिणां कृत्वा प्रणिपत्य प्रतिदिने ।
 यथा च पूर्वगैर्वंशैस्तस्मै प्रपूजितं सदा ॥
 तथानेन नरेन्द्रेण पूजितं स भविष्यति ।
 तस्य कालेऽपि नेपाले द्वादशवार्षिकमपि ॥
 अत्यर्थनापि युक्तेन अनावृष्टिं^२ भविष्यति ।
 अनावृष्टिरतियुक्तात्^३ प्रजाश्च दुःखपीडिताः ॥
 प्रजानामत्यर्थं तस्यासह्यं भविष्यति ।
 अथ तेन नरेन्द्रेण प्रजादुःखमसह्यकात् ॥
 एकचित्तेन मनसा चिन्तापरं भविष्यति ।
 नरेन्द्रेणापि राज्ञा च दैवज्ञेषु नैमित्तिकाम् ॥
 आचार्याणां ब्राह्मणानां मध्ये श्रुत्वात् प्रज्ञास्यति ।
 मनसा चित्तशुद्धेन श्रीशम्भोश्च प्रसादतः ।
 शान्तिकरशिवश्चैव बन्धुदत्तं प्रज्ञास्यति ॥

ततः पञ्चानरेन्द्रेण बन्धुदत्तं विज्ञापितात् ।
 बन्धुदत्तेन यदुक्तं तत्प्रकारं करिष्यति ॥
 बन्धुदत्तः सिद्धाचार्यं नरेन्द्रविनतिं कृतात् ।
 मनसा एकचित्तेन विचार्यञ्च करिष्यति ॥
 विचार्यञ्च कृतात् पञ्चानरेन्द्रेण विज्ञापितात् ।
 नरेन्द्रेण सामग्रीं पूर्णं दत्त्वा लोकेश्वरमाराधितम् ॥
 प्रथमं मणिचूडे च पर्वते च विशेषतः ।
 सर्वबुद्धडाकिनीञ्च^१ शान्तिशिष्यः प्रथापितम् ॥
 ततो भद्रनदीती(रे)ले पर्वते च विशेषतः ।
 वज्रवर्णनीं देवीञ्च^२ प्रथापितं भविष्यति ॥
 ततोऽपि तद्देशे च वज्रवैरोच(नी)नीं तथा ।
 खगान(ना)नां मध्ये कृत्वा चिलोनवत् स्थापिष्यति^३ ॥
 ततो गन्धर्वतीतीरे पर्वतयाम्याधेषु च ।
 विघ्नान्त(क)कं दशक्रोधं प्रथापितं भविष्यति ॥
 किं किं यमान्तकञ्चैव पद्मान्तकमपि तथा ।
 इत्यादि क्रोधराजाञ्च प्रथापितं भविष्यति ॥
 शान्तिकरशिष्यवंशो नागाञ्जुन^४वंशमपि ।
 गुरुवंशमूलं कृत्वा बन्धुदत्तर^५साधकः ॥
 बन्धुदत्तः स आचार्य इत्यं कृत्वा सुदा अपि ।

१ D •डाकिनी च । २ D वज्रवर्णिनीं देवी च । ३ D स्थापि-
 ष्यन्ति । ४ D वंशे नागाञ्जनं । ५ A बन्धुदत्तरं ।

अत्रजानां मनुष्याणां हिताय च सुखाय च ॥
 तिर्यगादिपशूनाञ्च अन्यचवाग्निनामपि ।
 दणभूमिरुहानाञ्च हिताय च सुखाय च ॥
 नागार्जुनोथ वंशो च बन्धुदत्त साधकं^१ कृतात् ।
 कापोतलपर्वताच्च समानीतं लोकेश्वरम् ॥
 लोकेश्वरं समानीतादत्र नेपालमण्डले ।
 रथजात्रां^२ प्रतिदेशे कृत्वा एवं भविष्यति ॥
 प्रतिवर्षं राढ़ामासे रथयात्रां करिष्यति ।
 विशेषेणात्र नेपाले महज्जात्रां भविष्यति ॥
 ततः प्रभृति भविष्ये स्वयम्भुवः प्रभावतः ।
 आर्यावलोकितेश्वर प्रशन्नाच्छो^३भिष्यं भवेत् ॥
 इति ज्ञात्वा मानवाश्च ब्रह्मचत्रियवैश्यजाः ।
 शूद्रादयोऽन्यलोकाश्च सदा बौद्धं प्रपूजितम् ॥
 सदा बौद्धं^४ प्रपूज्याच स्वयम्भोश्च प्रभावतः ।
 लोकनाथप्रभावाच्च सुभिष्यं च^५ भविष्यति ॥
 पुनरपि शृणु मैत्रेय असौ नेपालवृत्तिकम् ।
 भूते दीर्घं वर्त्तमाने बौद्धधर्मश्च केवलम् ॥
 अनेकैर्जनसङ्कीर्णं भिनुभिनुषुपाश(स)कैः ।
 बोधिसत्त्वैः महासत्त्वैः वाशितं तत्र सर्वदा ॥

१ D ०शोधकम् ।   २ D ०जात्रा ।   ३ D प्रशान्दाच्छौभिष्यं ।
 ४ D बौद्ध ।   ५ D सुभिच्छ ।

यस्मिं स्वयम्भूरुत्पन्नादिशैवैरत्र मण्डले ।
 अद्यास्मिनपि^१ काले च केवलं बुद्धधर्मकृत् ॥
 इति ज्ञात्वा अत्रजा वा अन्यदायातजा अपि^२ ।
 विशेषेणात्र नेपाले शम्भूपूजां करोति च ॥
 यदा भविष्ये काले च^३ अत्र नेपालमण्डले ।
 शैवधर्मं प्रवर्त्तते^४ दुर्भिक्षञ्च भविष्यति ॥
 यथा यथा शैवधर्मं प्रवर्त्ततेऽत्रमण्डले ।
 तथा तथा च अत्यर्थं दुःखपीडा भविष्यति ॥
 बौद्धलोका गणा येऽपि शैवधर्मं करिष्यति ।
 ते सर्व्वे कृतपापा(च)च्च नारकञ्च गमिष्यति ॥
 शैवलोका जना येऽपि बौद्धधर्मं प्रवर्त्तते ।
 तस्य पुण्यप्रश्लादाच्च सुखावतीं गमिष्यति ॥
 ये च या वा मानुष्यात्र बौद्धनिन्दा करिष्यति ।
 ते सर्व्वे कृतपापाच्च पापभोग्यं करिष्यति ॥
 मनुष्या ये च या वात्र बौद्धपूजां करिष्यति ।
 तस्य पुण्यप्रश्लादाच्च स्वर्गभोग्यं प्रापिष्यति ॥
 तत्पुराणं श्रुत्वा पूज्य स्वर्गलोकं गमिष्यति ।
 तत्पुराणं श्रुत्वा निन्दन्^५ नारकञ्च गमिष्यति ॥
 यूयमपि शिष्याः सर्व्वे केवलं शम्भू पूजय ।

१ D अद्यास्मिमपि ।

२ D अन्यजा यातजात्यपि ।

३ D भविष्यकाले च ।

४ D शैवधर्मप्रवर्त्तन्ते ।

५ D निन्द्य ।

शम्भूपुराणकं वार्त्तां गौरवेण शृणु^१ सदा ॥
 इति श्रुत्वा ज्ञात्वा^२ यूयं सर्व्वं शिष्या गणापि च ।
 सर्व्वकालं स्वयम्भोश्च पूजां कुरु धर्मश्रुतः ॥
 अहमपि च मैत्रेय बोधिमूले सुसंस्थितः ।
 सम्बोधिज्ञानप्राप्ताच्च अत्रायामि च सम्भूवि^३ ॥
 वीर्य्यवतां समग्रोऽहं सप्तबुद्धानाञ्च अपि ।
 अतीतानागतानाञ्च सर्व्वज्ञानां विशेषतः ॥
 इति वोचञ्जगच्छ्रेष्ठः शाक्यसिंहो जगद्गुरुः ।
 श्रुत्वेति काश्यपप(रा)ला भिक्षवो बोधिमार्गगा ॥
 मैत्रेयप्रमुखा देवा नागलोका(काः) सुरादयः ।
 सा च सर्व्वावति(ती)पर्षदनुमोदन्त इत्यपि ॥
 यथागतः शाक्यसिंह अत्र नेपालमण्डले ।
 तथागतस्त्वयःत्रिंशे^४ शिष्यगणैः परिवृतः ॥
 यत्र माता प्रतिष्ठति^५ तत्र नाक^६ गत अपि ।
 स्वल्पमात्रं सङ्कुर्व्वन् देशयति तथागतः ॥
 ततः प्रभृति कालेऽत्र अन्यजा अत्रजा अपि ।
 पञ्चोपचारविधिभिः सदा तस्मै प्रपूजितम् ।
 प्रतिदिने प्रतिमासे प्रतिवर्षं मुदा सदा ॥
 तत्पुराणं प्रतिश्रुत्वा श्रीस्वयम्भोश्च पूजितम् ।

१ D वार्त्तां गौरवे शृणु । २ A omits ज्ञात्वा । ३ D प्राप्ता च
 अत्रायामि च शंसवि । ४ D त्रयत्रिंशे । ५ D प्रतिरुन्ति । ६ D नाके ।

प्रथौ सुमङ्गलवरे शुभपूर्णयुक्ते
 स्वर्गेऽपि उष्णीषपदे सुरलोकश्रेष्ठे ।
 शम्भोःपुराणमहिमां प्रश्रुता जना यत्
 सन्तिष्ठते बुद्धगुणे सुगुणेन भूषे ॥

इति श्रीस्वयम्भूचैत्यभट्टारकोद्देशे महाप्रभाववर्णनो नामाष्टमो-
 ऽध्यायः परिसमाप्तः ॥०॥

समाप्तश्चेदं पौराणं मङ्गलाकालोऽध्यायकम् ॥०॥

श्रीस्वयम्भवः पुराणं मञ्जुश्रियाकृतमिति ॥

ये धर्मा हेतुप्रभवा हेतुस्तेषां तथागत ह्यवदत् ।

तेषां यो निरोध एवंवादी महाश्रमणः ॥

सम्वत् ८१८ । पौषकृष्ण ११ श्वषुद्धुंकाञ्जर ॥ शुभमस्तु सर्वदा ।
 स्वपुत्रीजगत्लक्ष्मीनामधेयायी स्वर्गगतार्थं दुर्गतिमोचनसद्गतिप्राप्ति-
 कामनार्थं इदं सुपुष्टकं स्वयम्भूपुराणं सुदा लेखयामि । तस्य पुण्यस्या-
 नुभावात् भद्रं भवन्तु सर्वजगतां भूयमन्तु सदा शुभं । लिखित
 वज्रधृत् चक्रमहाविहारधिष्ठित जगद्गुरुसागरः ॥

स्वयम्भूपुराणम्

अकारादिवर्णक्रमेण बौद्धपारिभाषिकशब्दानां
संज्ञाशब्दानाञ्च सूची ।

अ ।

अकनिष्ठ १३७, ७ ; १६४, ८ ।

अकनिष्ठादिदेव १६४, ३ ।

अकनिष्ठेश ४२०, ६ ।

अकारधर्मनिरत ४१२, १८ ।

अकारबीजसंज्ञात ३००, १५ ।

अकारमुखमन्त्र १०८, ५ ।

अकुशल २५५, ८ ; २६०, ८ ;

२६२, १४ ; २६५, २ ; २७२,

२ ; २७४, ७ ।

अकुशलदश २६८, १६ ।

अकौशलदश २५७, १७ ; २७६,

१४ ।

अक्षोभ्य १७, १२ ; ३०, १ ; ४२०,

१४ ।

अक्षोभ्यकर्म ३७०, १८ ।

अक्षोभ्यमन्त्र १०५, १४, १८ ।

अगस्त्य २८८, ७, ८ ।

अगस्त्यकुम्भ २८८, ११ ।

अगस्त्यहृद २८८, ६ ।

अग्निपुर ४२६, ७ ।

अग्निशैरादिक १७२, १० ।

अग्निशैवादिक १२, ३ ; २३, २० ;

अग्न्यालु ३१२, ४ ।

३१२, ८ ।

अट्ट ४८, १६ ; १३८, १२ ; ३८२,

४ ।

अतपा १३७, ५ ।

अतिरिक्त ४७, १ ।

अतीत ६, १० ; ३२, ४ ; ८८, १० ;

१०६, १५ ; ११५, १२ ; १४७,

१० ; १७२, ८ ; २२२, १८ ;

३१५, १५ ; ३२२, ८ ; ३४०,

४ ; ३५०, ८ ; ३५५, १८ ;

३५६, ६ ; ३७७, ३ ; ३७८,

१७ ; ४५१, ८ ; ४८५, ८ ;

४८२, २ ।

अतीतबुद्ध ४२८, १८ ।

अतीतानामत ३, ३, १४, १७;
 १२७, १४; १७२, १०;
 १८०, १२; २२१, १८; २२२,
 १५; २२२, १२; २२४, ८;
 २२७, २; २८२, ४; ३००,
 ८; ३८०, १२; ३८४, १०;
 ४०३, १; ४२४, १०; ४३४,
 १८; ४५०, ७, ११; ४८६,
 ५; ५०१, ७ ।

अत्यय ११७, ११ ।

अदत्तदानक २५७, १८ ।

अदत्तदानक २२५, ६ ।

अधिसुक्तिवत् २२२, ११ ।

अध्येषणा ११८, १३ ।

अनन्त १५८, १५; १६१, ११;
 २८८, ३, ५; ४५६, १८;
 ४६२, ७; ४६४, १४; ४७२,
 ३; ४७४, २, १२; ४७७, २० ।

अनन्तनाग ३०४, १४ ।

अनन्तनागराज २८७, १० ।

अनन्तहृद २८८, २ ।

अनन्तक ४८, १०; १३७, ३ ।

अनालेत्र १४५, २ ।

अनामत ६, १०; ८८, १०; १०६,
 १५; ११५, १२; १४७, १०;
 १७२, ८; २२२, १८; ३४०,
 ४; ३५५, १८; ३७८, १८ ।

अनागति ११६, १८ ।

अनागामिफल २१२, ६; २१४, १ ।

अनालिङ्ग २८२, १२ ।

अनुयञ्जन २२, १; १८२, ३ ।

अनुयञ्जनी १५५, १० ।

अन्वाहिण्ड १८८, १० ।

असुरि ८४, ५ ।

अपरगाङ्गानि १०८, १८ ।

अपरगोङ्गावनी १२७, ११ ।

अपरगोत्रायणि ३८२, ४ ।

अपरार ३८, ५ । १७४, १४ ।

अपोषध ३०४, ५ ।

अप्रमाणशुभ १३७, २ ।

अप्रमाणाभा १३७, १ ।

अवभैरव ४२७, ११ ।

अजल्लचर्यक २२०, १८ ।

अभयन्द २१५, ७ ।

अभयन्दप्रमुख २१४, ८; २१६,
 ८ । २१८, २, १८ ।

अभयन्दप्रमुख २३४, ४ ।

अभयन्दमुख २१८, ८ ।

अभिचार ४२६, १७ ।

अभिध्यायापादपाप २७४, ८ ।

अमिताभ १७, १२; २८, १८;
 १०५, १५, १८; ३७१, १ ।

अमिताभक ४२०, १४ ।

अमोघसिद्धि १०५, १८; ४२०, १५ ।

अमोघसिद्धक १०५, १४ ।

अवणाक्ख ४५, १२ ।

अर्कवन्धु २, १८; २, १५।
 अर्बुद ४६, १५; २८२, ४।
 अर्चन् ४, ११, १८; ६, १४; १६,
 १२, १६, १६; २०, ८;
 १२८, ४; १२६, १; १६०, १।
 अर्चल २१४, २।
 अरुढ २८०, ४।
 अवदान २४०, १; २४२, २; २५६,
 १५।
 अविद्या २२५, ६।
 अवीचि ४६, १५।
 अवीचिक १२६, ११; २८२, २।
 अवुद १२६, १२।
 अवृद्धा १२०, ५।
 अवृद्धेश १२०, ५।
 अवैवर्तिक १६५, १४।
 अशीनित्यञ्जन १४०, १०; १५४, ७;
 २१८, ६; २२५, १२; २०६, ८।
 अशोक १६, ६, १२, १६; २०,
 १४; २१, १४; १२८, १६।
 अष्टपीथ २१२, १।
 अष्टमादिका २११, ६।
 अष्टवर्ग २११, ६।
 अष्टाक्षण १८०, १४; २५४, १०;
 २५५, २।
 अष्टाक्षणविनिमुक्त १८५, १५; २५२,
 १२।
 अष्टाक्षणादिपापक २२०, २।

अष्टाङ्ग ४२०, ६।
 अष्टाङ्गपोषध ११६, ७।
 अष्टाङ्गमार्ग २२२, ११।
 अस्तिनास्तिस्वरूप १, ७।
आ।
 आकण्ठि २८, १६; ५२, २।
 आगम २५८, ४।
 आचार्य्य ४४६, १२, १८; ४५१,
 ६; ४६६, २; ४७१, १२।
 आढाराख्य ४६५, १४; ४६०, १६;
 ४६६, १४।
 आढाराख्यहृद ४६०, ५; ४६१, ४;
 ४६२, ६।
 आदिबुद्धस्वयम्भू ११८, १८।
 आदिबौद्धरूप ५६, १८।
 आदिमध्यान्तकल्याण ४७, १२।
 आधाराख्यहृद ४५६, ४, ११।
 आनन्दप्रमुख २१, ४।
 आनाधाराख्य ४५६, ५।
 आबोधि ११६, २।
 आबोधिमण्ड ११६, १२।
 आभास्वर १२०, १; १६४, ५।
 आभास्वरिण ४२०, २।
 आभास्वर ४६, ६; ४१५, १८।
 आरूप ६०, १६।
 आरूपाचर २६२, १४।
 आरूपावचर ७२, १०; १६२, १८;
 १६५, ८

आरुण्यवचर १६४, १० ।

आरुण्यावचर ५४, १९; १८६, ५ ;

१८६, १७; ९०४, १२;

४८४, १ ।

आरुण्यावचल १४१, ४ ।

आर्य्य २२२, ११; ४४६, ५ ।

आर्य्यतारा २८०, १, २, ४ ।

आर्य्यतारिका ४२०, १६ ।

आर्य्यावर्त्त ४०२, २, ४ ।

आर्य्यावर्त्तभूमि ३०८, १८ ।

आर्य्यावलोकितेश २६२, ४ ।

आर्य्यावलोकितेश्वर ४८८, ११ ।

आर्य्याष्टाङ्गमार्ग २२४, ५ ।

आलिकालितन्त्र २४२, ४ ।

आवाशमन्त्रक २४१, ६ ।

आस्फानक ४८५, ७, १० ।

इ ।

इत्यश्रुभा ४८, १० ।

इन्द्रणाय (इन्द्रण) २००, १६ ।

इन्द्रायणी २०६, १६; २०७, ७;

२८६, १८ ।

ई ।

ईश १३६, १८; १३७, १ ।

ईशान १३६, ११; ४१८, ७ ।

ईश्वर ५६, १२; १३६, १८;

१३७, १; २६२, १२; २७२,

उ ।

उच्चातनसिद्धि २१०, ८ ।

उत्तर ६१, ५ ।

उत्तरकुण्ड १२७, १२; २८२, ५ ।

उत्तरसाधक २५८, ७; ४५०, ४,

५, ८, ९, १०; ४५६, ८ ।

उत्तरापथ २२७, १७ ।

उत्तरापथमार्ग २२७, १६ ।

उत्पन्नतीर्थक २८२, १० ।

उत्तर ४८, १७ ।

। उत्पल १२८, १२; २८२, ५ ।

उन्मत्तक २०४, १२ ।

उपकेशिनी १८१, १२; २२२,

१२; २२४, ५; २२५, १५;

२२७, ८, ९; २४४, १८;

। २४५, १ ।

उपकेशी १५५, १८ ।

उपगुप्त १८, ८, १५; २१, १०;

१२८, ५ ।

उपच्छन्द २०८, ८ ।

उपच्छन्दक १८८, १७; २१२, १४ ।

उपच्छन्दोद्भक्त १७७, १; २४६, ६ ।

उपमन्दक २८, ५ ।

उपाशक २२, ८; २२, ६; २२,

१२; ४६, १२; ६७, १६;

१४५, ६; १४७, १२; १५८,

१२; १८०, ८; १८६, १०;

१४; २६२, १०; २८२, १६;
४८६, १४।

उपाशिका २२, ८; २२, ६; २२,
१२; ४६, १२; ६७, १६;
१४५, ६; १४७, १२; १८०,
८; २०४, ५; २१२, १७,
१८; २१६, १६; २२२, १५;
२६२, १०; २८२, १६;
४८६, १४।

उपासक ४, १२; १५, २।

उपासिका ४, १२।

उपेक्षाबोधक २२२, १८।

उपोषध १२२, १२; १२४, २;
२०१, १२; २०२, १७; २०७,
१२; २०८, १; २११, १४।

उमादेवी २७५, १२।

२८७, ७।

उष्णनरक २८२, ६।

उ ।

उद्दि २१६, ५, ७; २२२, २;
२२६, १, १५, १८; २२१,
२; २२४, १५; २२६, १५;
२८२, ११; २८५, ६।

उद्दिज्ञान २२६, ६।

उद्दिपाद २२२, ५, ६, ८।

उद्दिराभी १०१, १६।

उद्दिलाभी १०२, ४।

उद्दीप्त १५६, १५।

उद्दि १६, १४; ४७, १।

ए ।

एकार २४२, १२।

ऐ ।

ऐशान ५१, २, २।

ओ ।

ओकसदेव ५२, ६।

ओपद्रक ४२६, ८।

ओपाधिक २६६, १२; ४४०, १२।

क ।

ककारवीजसंज्ञाता २०२, २।

कटपूतन ४४४, २।

कनक २६६, १२।

कनकमुनि २१६, ५, १२, १५;

२२५, ७

कनकवती २७२, १८।

कनिष्ठा ४६, १२।

कपिलाशक २१२, ७।

कषणापुण्डरीकादि २८०, १५।

कर्कुच्चन्द २१६, ६; २१७, ६,

१८; २१८, ६; २१९, २,

१०; २२०, ८, ६; २२१,

१६; २२४, १७।

कर्कुच्चन्द २२४, १०; २४०, १५,

१७।

कर्कोटक १५६, १६; १६१, १२;

४५७, ५, १५; ४५८, ८,

११; २०; ४५८, २; ४६१,
 १७; ४६२, १५; ४६४, ६;
 ४६८, २; ४६९, १७, १९;
 ४७०, १, २; ४७२, २; ४७३,
 ५; ४७४, २; ४७८, १ ।
 कर्कोटकनाग ४६१, १२; ४६२,
 २; ४६४, २; ४६६, २, ९;
 १२; ४६८, ७; ४७१, ७;
 ४७२, १ ।
 कर्कोटकनागभक्त ४६७, २ ।
 कर्कोटकनागराज ४६१, १२; ४६७,
 १९ ।
 कलि ९, ८; १७, २; ४१०, १४;
 २०; ४१२, ७; १२; ४४५,
 १० ।
 कलियुग ४११, २, ४, १७; ४१२;
 ५ ।
 कलेश १२५, ९ ।
 २९२, १९; ४८७, १, ११;
 कल्याणमित्र ४८७, ११ ।
 काकिश्वर २८४, १४ ।
 काधाराख्यहृद १६९, ८ ।
 कान्तार (बुद्ध) १८६, १ ।
 कापोतल १६७, २; २९२, १६;
 २९४, ९ ।
 कामपूर्व २२५, ७ ।
 कामाचर ६०, १५; ७२, ९ ।
 कामाचल १४१, २ ।

कामाचर १६४, २; १८६, ४;
 १९२, १७; १९६, १६; २०४,
 १२; २७५, २ ।
 काथानुसृत्यपस्थान २२२, १२ ।
 कायिक १९६, १४ ।
 कालखच ४९, १४; १२९, १०;
 २८२, २ ।
 कालीनाग ४२९, २ ।
 कालीहृद ४१, १; ५२, २; १२२,
 ६; १२२, ५; १२५, १५;
 १२९, २; १४६, ४; १५०,
 ७, ९; १५९, ९; १६६, १५;
 १७०, १६; २९२, २
 काशि ४०२, ९ ।
 काशिक १७, १७; २०, ९; १७२,
 ११ ।
 काशिकपावन १२, २; १५८, ६ ।
 काशी २५९, १६; २६७, १२;
 २७६, २; २७७, ५; २७८,
 २; २७९, १, ४, ६, ८,
 १०, १२, १२, १५, १७,
 १९; २८०, २; २८१, २, ६;
 २८२, १, १५; २८८, १;
 ४०२, १२ ।
 काशिक २०, ५ ।
 काशीक्षेत्र २७८, १२ ।
 काश्मिर २४९, १ ।
 काश्यप २७४, ७; २७६, १७;

- २७७, १; २७८, २, ५, ६, कुम्भेश्वर २४१, ८, १२; २४५, ४।
 २८०, २, ७; २८१, १, १०, कुलपुत्र २०७, १५।
 १६; २८२, ७, ८; २८३, ८; २८६, ५; १५८, १७; १६२,
 २८४, २, १४; २८७, २०; १; ४५७, २; ४६२, ८;
 २८८, २, ४, १८; २८९, २, ४६४, १५; ४७२, ६; ४७४,
 ५, ७, ८, १०; २९०, ४, ८, २, १४; ४७८, २।
 १०, १२, १७; २९१, १२, ४२, १२।
 १३, १६, १७, १८; २९२, ११८, ८; २९३, १।
 ८, १२, १४, १६, १८, २०; कर्त्तृशेष १२७, ३।
 २९३, ४, ५, ८, १७; २९४, २०२, ७।
 २, ६, ११; २९५, १२। केशवती २२२, १, ८; २४६, १४;
 काश्यपप्रमुख २२, ७। २५०, ४, १२, १५; २५१,
 काश्यपमुनि २८८, १५। १, २, ५; २६२, ११, १२;
 कीरेश्वर २४०, १४। २६५, १७; २६६, १; २६८,
 कीर्तिश्वर २४०, १०। ७; २७०, १४; २७२, १८;
 कुकुडाराम १८, ८। २८२, २, ४, ५, ६, ८;
 कुङ्कुम ४५७, १; ४७९, ४। २८२, १५; २८८, १२।
 २१८, ११। केशिणी १५५, १६; १८१, १२;
 कुम्भार १०१, १०। २२२, १२; २२४, ५; २२५,
 २४०, १७, १८; २४१, १५; २२७, ८, ८; २४४,
 ११, १२। १६; २४५, १।
 कुम्भाण्ड १२, १५; १६, १२; कैवर्त्त ४५८, १२।
 १६२, १८; १७०, २; २२७, १०२, ४।
 १६; २२८, ११; २७२, ४, कोशिकानील २१२, १०
 ६; ४४४, ५; ४८४, ४। कौमारी २०३, ७; २८६, १७;।
 कुम्भाण्डक २८६, २। १८४, १, १४; १८६,
 कुम्भाण्डपर्वद ५८, १। १, ४, ६, १२; १८७, ८,
 कुम्भाण्डेश २८६, २। १४, १५, १६; १८८, ५,

१५; १६६, ९, ६, ११;
२००, २; २०९, १९, १४;
२०३, २, १६; २०४, २;
२०७, १३; २१५, ५, १६;
२२६, १७, १८।

क्रकेतन ६७, ६।

क्रकुब्ज २२०, १, ११, १५; २२९,
१०।

क्रकुब्ज २२४, ६; २२५, १८;
२२६, ६, १०; २२७, ४।

क्षणदुर्लभ १८५, १५।

क्षमराज ४६, ५।

क्षमापन १२०, १४, १७; १२१, २।

क्षमावती १६६, ५।

क्षान्ति २०६, २।

क्षान्तिपारमिता २०६, १४।

२२३, १२।

क्षेपालादि १८८, १८।

क्षेपादेवी २१०, ७।

क्षेमावती १६२, ५।

ख ।

खगानना १७६, ५; १८०, ४;

१८१, १०; १८२, १२;

१८३, १६; २०६, ४; २२६,

१२; २२८, ५; २१२, १२,

१४; ४०८, १०, १४; ४४७,

६; ४४६, २; ४६८, १२।

खगानना २०५ ४ . २२५ ७०।

खभेरव ४२७, १६।

खिक्खिलिका १०१, ८।

खिक्खिलीका २१६, ११।

खिच्छिलीका २१०, १।

ग ।

गणेश्वर ४२६, ११।

२१२, १०।

गन्धव्यूहादिस्त्रय २५७, ५।

गन्धावती २४३, १८; २४४, ७;

४५६, ५; ४६३, ६; ४६६,

१६।

गन्धावतीतीर ४६८, १२।

गणेश्वर २४४, ५, ६; २४५, ६;

४६६, १७; १।

गद्याशीर्ष ४८६, १७।

गर्जेश्वर २४५, ५।

गीतादेवी २०७, २।

गुणकाम ४२६, ८, १७; ४२७,

१; ४२६, १२; ४५०, ६,

१६; ४५२, १२, १५; ४५३,

५, १२, १८, २०; ४५४,

१०, १२, १३; ४५५, १८;

४५६, १२; ४६१, १८;

४८२, १;

गुणकामदद ४२५, १४।

गुणकामदेवभिक्षु ४८२, ८, १२।

गुणकामदेवराजा ४७६, ६।

गुणध्वजप्रमुख २१४, ७; २१५, ६;

२१८, १; २२४, २।

गुणध्वजमुख २१६, ७; २१८, १,

१८।

गुह्येश्वरी २५८, ५।

गोकर्ण २२९, १२; २४५, २।

गोकर्णतीर्थ २९७, १६।

गोकर्णाख्यवामती २५२, १५।

गोकर्णेश्वर २२९, ११, १५।

गोकर्णेश्वरी २०९, ६।

गोडावली २८२, ५।

गोपुष्प २०, १८।

गोपुष्पपर्वत ८, १६, १९; १२७,
१६; १८८, १२, १७; १८९,

११; ४६९, १०, १२, १८;

४७०, २।

गोपुष्पाख्य ४२१, १७।

गोरलिपाचका २०५, १।

गोशुक्ल ८, १६; ९, ७।

गोशुक्लनामपर्वत ८, १२।

गोशुक्लपर्वत २१, १४; २२, २;
१२९, ८; २४९, १६; २६९,

१८; ४२४, १२; ४३१, ८;

४२६, ११; ४५४, ९; ४६२,
३।

गोड़ २९८, ४, १०, १२, १८;

३९९, २, १०, ११; ४००,

१, २; ४०४, २, ४।

गोड़क ४००, ४, ६; ४०१, ५।

गोड़राजन् ४६७, ५।

४०४, १।

गोड़राष्ट्र २९८, ५।

गौतम २५, २; २८, १४; २२, ६,

१२; २२, २।

घ।

| घट्टक ४५४, १४।

च।

चकारवीजसंज्ञात २०२, ७; २०८,
२।

चक्रावलि ४२०, ४।

चण्डेश्वरीवन २१२, ७।

२०१, २।

चतुराजन् २७२, २।

चतुर्ध्यान २६, २।

चतुर्भक्षविहारभट् ६, ६।

चतुर्भक्षाराज १९६, १४; २२७, १८।

चतुर्भक्षाराजिक ४९, ६।

चतुर्विंशतिपीठ १७८, १८; २११, १।

चन्द्रभागा २०७, ५।

चरित्र २०९, ८।

चाप २८५, १।

चासुण्डा २०८, २, १२; २९६, १८।

चासुगिरि २४०, ५।

चित्तरूप ६१, १४।

चित्तकद्वि २२२, ५।

चित्तवज्राख्य ४०५, १८ ।

चित्तानुसृत्युपस्थान २२२, १४ ।

चिन्तामणि २७२, १२, १७;
२९८, २ ।

चिन्तामणिकल्पवृक्ष ४८६, १ ।

चिन्तामणिघट ४८६, १ ।

चिन्तामणिमणि ४८६, २ ।

चिन्तामणिघट ४८६, २, १२ ।

चिलिचिक्किा ३०७, ४ ।

चीन १७, १७; २०, ५, ९; २२,
४, ५; १५८, ६; २४८, १२;
२३२, ११; २९५, ११;
४२२, १८ ।

चीनदेश २४७, १६; २४८, १४;
२२४, १२; २२७, १८; २२२,
७; २२४, ७; २४१, २ ।

चीनदेशक २२७, १६; २२९, ४ ।

चीनप्रदेश १४८, १६; १५७, ९ ।

चीवस्त ७८, १२ ।

घूण्डा ४९०, ९ ।

घून्डा २५, १; ४९१, १४; ४९२,
७; ४९३, २, ५ ।

चैत्य १८, ७, ८; २९, १४; ३०,
१३, १४; ६१, १४; ८२,
१६; १००, १; २२५, १२;
२०३, ११; २०४, १५;
२०५, १८; २०७, २; २०८
७; २०९, ११; २९७, १;

४१२, १६; ४२१, १४;

४२२, ५, १० ।

चैत्यराज २११, ४ ।

चैत्यपुङ्गव ६८, ९; ६२, ११, १७ ।

चैत्यरूप १५१, २ ।

चैत्यविम्ब १२७, २ ।

चैत्र १७, ६ ।

चैत्रक ९९, १७; १४५, ७ ।

चन्दोत्पाद १९०, १० ।

ज ।

ज८४, २ ।

ज९, २; ५३, ६; ७५,
१७; ७६, २; ११४, ६;
११९, २; १६४, १२; २१८,
९; २२०, १६; २२५, ६;
२६०, ४ ।

जगद्गुरु २, १, १५; २७, १२;
२२, १४; २५, ९; ५०, १,
८; ५४, ४; ७०, १८; १२८,
१; १३२, १९; १४१, १७;
१५४, ८; १६४, ७; १९२,
१०; १९४, १५; १९५, १;
१९७, १४; २०३, २; २२०,
१; २२४, १७; २२०, १,
१५; २२१, १५; २२२, २;
२२७ ४; २५१ १२ १७;

२८०, १७; २१२, १७;
 २१५, २; २१८, १०, १५;
 २१९, २, ११; २२५, १९;
 २२६, ४; २२७, ७; २४२,
 १; २४७, २, ४, १५; २४९,
 ६; २५०, ४; २५२, १६;
 २५७, १६; २६०, २; २६१,
 १२; २६७, १२; २७१, १४;
 २७६, १७; २८१, १६; २८२,
 १४; २८५, २; २८८, १४;
 ४०६, १२; ४२१, १; ४२२,
 २; ४२७, ४, ९, १२, १५;
 ४६०, १४; ४६५, १७; ४७१,
 १५; ४८९, १५।
 जगन्नाथ २, १; २, १२; २६, ६;
 २८, १८; ५२, १; १२२, १९;
 १२९, ८; १४२, ४; १४५,
 १२; १५१, २; १६२, १८;
 १६२, १२; १९२, ६; २२०,
 १६; २२२, ७; २९९, १५;
 २९६, १; २२२, ७; २२४,
 ६; २२१, १०, १२; २२२,
 १८; २२५, ८; २२७, १२;
 २२८, १७; २४६, १७;
 २४७, १६; २४९, ६; २५५,
 ११; २६०, २०; २६१, ५,
 ८, ९; २६२, १४; ४०७,
 १; ४२०, १२; ४४६, १६।

जम्बू २८२, ४।
 जम्बूद्वीप ५२, २; २७८, १६, १७
 ४०२, २, ३।
 जम्बर ४२५, १८।
 कि २५१, ११; २९८, ४।
 जयन्तिनामचोच २०४, १२।
 जयश्री ४, ४; ५, २; ७, २; ८,
 २, ४, १०; १८, १८।
 जिन २१, २; २४, १६, २०; २५,
 १२; ७१, १७; ७९, २; ८२,
 ५; ९९, १८; ११८, १४;
 १२७, १२; २२२, ८; २५६,
 ९।
 जिनपुङ्गव ८४, ९।
 जिनपुत्र ७४, ७; १०९, १९;
 १२०, १२।
 जिनपुत्रक १२०, ११।
 जिनभास्कर २७, १७।
 २८, ११।
 जिनशिष्य १५, १; २२, ६; २२,
 १९; १४५, ९; १५८, ११;
 २०२, ५; २२७, ५।
 जिनशेवक १५, १५; २२ ११;
 २२, १९; ११२, १; १४५,
 ८; १४७ १४।
 जिनसम्मुख २२, ४, १४; २४, २;
 २७, १८; २९, ८।
 जिनसेवक ८२, ४; १८४, ६।

જાગ્રજ ૪૫, ૧; ૧૧૬, ૭;
૧૦૭, ૧૨ ।

જિનાલય ૪૨, ૧૧; ૭૧, ૬; ૭૫,
૪, ૧૫; ૭૬, ૧૦; ૭૭, ૬,
૧૪, ૧૬; ૭૯, ૧૭; ૮૦, ૧૧;
૮૨, ૧, ૧૪, ૧૬; ૮૨, ૧૭;
૮૮, ૮, ૧૨; ૯૧, ૪; ૯૨,
૯; ૯૨, ૧, ૭, ૯, ૧૯; ૯૫,
૬; ૯૭, ૧૮; ૧૦૧, ૧૦;
૧૨૮, ૧૦; ૪૪૬, ૧૬ ।

જિનેશ્વરી ૪, ૬; ૫, ૪; ૬, ૧૯;
૭, ૨; ૧૮, ૧૮ ।

જીતવન ૧૪, ૧૧ ।

જીતવનવિહાર ૨૧, ૭ ।

જ્ઞાનતીર્થ ૨૭૦, ૮; ૨૦૪, ૯ ।

જ્ઞાનતીર્થક ૧૯૮, ૧ ।

જ્ઞાનરૂપસ્વરૂપિન્ ૧, ૬ ।

જ્ઞાનવલ્લ ૨૨૨, ૧૨ ।

જ્ઞાનત્રી ૨૬૭, ૧૫ ।

જ્યોતિપાલ ૧૯૫, ૧૩ ।

જ્યોતિરૂપ ૧૨૫, ૧૨; ૨૧૬, ૧;
૪૧૨, ૧૨ ।

જ્યોતિરૂપસ્વરૂપક ૧૫૧, ૪ ।

જ્યોતિલિંગ ૨૪૨, ૧૨ ।

જ્યોતીરૂપ ૧, ૧ ।

ત ।

તત્કારવૌજસંજ્ઞાત ૨૦૫, ૧૪

તત્ત્વક ૧૫૯, ૧૫; ૧૬૧, ૧; ૧૧૬
૪૫૭, ૯; ૪૬૪, ૧૪; ૪૭૨,
૪; ૪૭૪, ૧૨; ૪૭૭, ૨૦ ।

તથાગત ૧૫, ૧૬; ૧૭, ૧૬; ૨૧,
૧૭; ૨૫, ૧૦; ૨૬, ૨; ૨૯,
૬; ૨૧, ૧૨; ૨૨, ૨; ૨૬,
૧૭; ૨૯, ૧૧, ૧૪, ૧૫;
૧૦૩, ૧૬; ૧૧૯, ૮; ૧૨૭,
૧૦; ૧૩૨, ૧૦; ૧૮૦, ૧૨;
૧૯૪, ૭, ૧૪; ૧૯૯, ૬,
૧૯; ૨૧૯, ૭; ૨૨૨, ૭, ૧૦,
૨૦; ૨૨૪, ૮, ૯, ૧૧; ૨૨૫,
૧૬; ૨૨૭, ૨; ૨૨૬, ૨, ૬;
૨૧૮, ૧૫; ૨૪૦, ૧૪; ૨૬૬,
૧૮; ૨૭૧, ૨, ૧૦; ૪૨૪,
૧૦; ૪૫૦, ૧૧; ૪૯૨, ૨૦;
૪૯૩, ૬; ૫૦૧, ૧૫; ૫૦૨,
૯ ।

તથાગતગુહ્યાદિ ૨૬૯, ૪ ।

તથાગતપદ ૨૮૦, ૧૧ ।

તથાગતસ્વરૂપિન્ ૧૧૬, ૨ ।

તપન ૪૯, ૧૫; ૧૨૯, ૧૧;
૨૮૨, ૨ ।

તપા ૪૯, ૧૧ ।

તથાગત ૧૧૬, ૧૬; ૨૨૦, ૧૫ ।

તથાગતપદ ૧૦૮, ૪ ।

તથાગતપદ ૮૯, ૧૦ ।

તથાગી ૧૧૮, ૨ ।

तारा १७, १४; २० ९; २७१, ५।

तारासोच २८०, १०।

ताराहृद २८८, १६।

तीर्थिक ४७, २।

तुषित ४८, ७; ५४, ५; १८६,
३; १८६, १५।

तुषितेश ५४, ५; १८६, १६;

१८३, १४; १८५, ६; ३७४,

२०; ४१५, १२; ४८२, १७।

४५१, १४।

त्रयविंश १७८, १; १८६, १५;

४०३, ७।

त्रयविंशेश्वर ७२, ८; ८८, १;

१८६, १४; १८५, ५।

१८७, १; २४७, ८;

३८८, १८, २०; ३८९, ५;

३८४, ८; ३८८, ८; ४१५, ७;

४१८, १७; ५०१, १३।

त्रयस्त्रिंशक ३२०, १०।

त्रयसंयोग ३६८, २।

त्रयविंश ८४, ६; ८५, ७; १८६,

२; १८३, १३।

त्रिंशेश्वरराजा ३८०, ८।

त्रिकायपरिशुद्धि ३५, १०।

त्रिगुणात्मस्वयम्भू ५७, ७।

त्रिजगन्नाथ १७, १।

त्रिमण्डल ४४६, १४।

त्रिरल ४२, १८; १२६, १७;

४८३, १८।

त्रिरत्नभजन ४४६, १५; ४८१, १७,
१८।

त्रिरत्नमूर्ति ११६, ५; ११८, १८।

त्रिरत्नशरण ५, १८; ६, १७; ८,
२; १८८, ११; ४४८, ५, १२।

त्रिरत्नसेवक १८, ७।

त्रिशरण २२०, १५।

त्रिसाहस्र ५८, ७; ६०, ७; १४४,
७; १७७, १७; ३१८, ११;

३२२, ३; ३७६, १२; ३७८,

१५; ३८७, १८; ४०३, ८,

१५; ४१४, १४; ४३०, १८;

४८१, १६।

त्रिसाहस्रमहालोक २०८, ६; ३२१,
१६; ३४५, २; ३७८, १७।

त्रिसाहस्रमहासाहस्र ४८, ७; ४०४,
२।

द।

दक्षिणावर्त्तक १५८, ११।

दक्षिणावर्त्तशङ्खक ८७, ७।

दशकुशलक ४८१, ३।

दशकुशलज ३७, ८; १४४, १४;
२२५, ३।

दशवलसुतगेष्ट ३१४, १२।

दशकुशल २६७, १०।

दशकुशलक ४०५, १; ४८१, ३।

दशकुशलचारिन् ४१०, १९; ४४२,
१२।

दशकुशलज ३७, ७; १४४, १३;
२२५, २, १०; २६७, ५।

दानपारमिता २०६, १०।

दिव्यघ्राण ४०७, १०; ४९२, १८।

दिव्यचक्षु २२२, २; २२५, १५;
४९२, १८।

दिव्यदेह १०८, ४; १११, ७;
१२५, १६; २७८, १७;
४८३, ६।

दिव्यश्रोत १२२, ९, १३।

दिव्यश्रोत्र २२२, २; ४०७, १०;
४९२, १८।

३०८, ४।

दैत्यादीन् ११, ७।

द्वाविंशलक्षण ११२, १७; १४०,
१७।

द्वाविंशलक्षणधर २२, १; १९३,
३; ३१८, ९; ३२५, १२;
३७६, ८।

द्वाविंशलक्षणधरी १५५, १०।

ध।

धर्म १, २; ३, १९; २०, ४;
६१, १३; ७१, १७; ११८,
१७; १३९, १६; १९५, २;
१९८, १३; ३१५, १; ३८२,

१०; ४३४, १३; ४४६, १,
३, ४; ४९०, ६; ५०२, ९।

धर्मचक्र ३७९, १८; ३८०, १।

धर्मधातु १, १३; २, १; ८, ११;
१७, ४; २०, २०; ३७, ११;

४८, १५; ७३, १, ९; १०९,
१४; १४३, ५; ३००, ९;

३३१, १५; ३९५, १४;
३९६, ९, १०; ३९९, ७;

३९४, १४; ४३२, १६; ४३७,
१०; ४४६, १६; ४४८, १४;

४९४, २।

धर्मधातुक १७, १।

धर्मधातुवागीश्वर ३६, १९; ३५४,
४; ३६८, ९; ३६९, १२;

३७०, १२; ४२३, १५; ४९०,
१०।

धर्मधातुवागीश्वरगुप्त ४३१, ९।

धर्मधातुवागीश्वरप्रवर्तन ३६९, १९।

धर्मधातुवागीश्वरमण्डल ३५५, ४।

धर्मधातुसमुद्भव २, २; १६।

धर्मप्रविचय २२३, १५।

धर्ममण्डल २२०, १३।

धर्ममूर्ति ११६, १।

धर्मराज २१, १८; २५, ३; ७१,
७; १५७, ६।

धर्मरूप ६१, १३।

३२४, १५; ३२५, १०;

२२६, १६; २२७, १२; २२८,
 १२, १५, १७; २२९, ८;
 २३०, १०, ११; २३२, १७;
 २३४, १५; २३६, १७;
 २४५, १७; २४६, १४, १७;
 २४८, ४; २५७, १७; २५८,
 १४; २६०, २०; २६१, १४,
 १५; २६४, २; २६५, १५।
 धर्माश्रीनाम २२८, १०; २५०,
 ५, ६।
 धर्माश्रीनामकमिच्छु २५६, ८; २६५,
 ८।
 धर्माश्रीनाममिच्छु ४२२, ७।
 धर्माश्रीमिच्छु २४७, ७।
 धर्माश्रीमित्र २२१, १; २२८, ८;
 २३२, २, ४; २३४, १२;
 २४०, ८; २४६, १५, १६,
 १८; २४७, ५; २४८, १८;
 २५२, ७; २५४, २; २५६,
 १०, ११; २५८, ८; २५९,
 १; २६०, ५, १२; २६२,
 २, १६; २६२, २, ७, १२।
 धर्माश्रीमित्रक २५६, २; २६२, १८;
 २६२, १६।
 धर्माश्रीमित्रपण्डित २६१, १८।
 धर्माश्रीमित्रमिच्छु २२१, १५, १८;
 २३४, १०; २५४, ६; २६०,
 ४; २६२, ६; २६५, १८।

धर्माश्रीमित्रमिच्छुक २२५, ८; २४८,
 ५; २६१, ७।
 धर्माश्रीसंज्ञक २२८, ४।
 धर्माश्रीर २४७, २, ८, १५, १६;
 २४८, ४, ८; २४९, २, ५;
 ४३५, १०।
 धातुस्तूप १००, १; १२६, १०।
 धारणी १०५, ४; ११२, ५, १४;
 ११३, ५; १४६, १४; २३५,
 १६; २५४, ८; २६२, २;
 २६४, २; २७१, १०; २७३,
 ८; २७८, ८; २८८, १८;
 ३८८, १०; ४०६, ११;
 ४२४, ५, ७, ८।

धारिणी ४२४, ६।
 धूपदत्त १०२, १।
 धृतराष्ट्र १२, १२; ५४, १५;
 १२६, ६; २२७, १६।
 धृतराष्ट्रादि ५७, १७।
 ध्यावना ११२, ५, १३।

न।

नदीकठ २८३, ८।
 नन्दोपनन्दक ३८, ५; १७४, १४।
 नरेन्द्र ४८०, ४; ४८१, १२;
 ४८७, ११, १६, १८; ४८८,
 १, ५, ६।
 नरेन्द्रदेव ४८१, १४; ४८७, १।

नरेन्द्रनामभूज ४८१, ६ ।

नरेन्द्रभूपाल ४८२, १९ ।

नवनागलेखपठ ४७८, १४ ।

नागकुम्भ ४५१, १३ ।

नागकोष्ठ ४७२, १९ ।

नागद्वन ४५१, १२ ।

नागत २२, ४; ४८५, ८ ।

नागपुर ४२६, ११; ४७८, १२;

४७९, ५, ६, ११ ।

नागपुरी ४२४, १८ ।

नागराज ४५८, १२, १३; ४७२, २ ।

नागवास २९, २ ।

नागवेणु ४५१, १३ ।

नागसाधन ४५५, १६ ।

नागसाधनविधि ४५०, १२ ।

नागार्जुन ४९९, ४ ।

नागार्जुनवंश ४९८, १६ ।

नाथ २, ४; २४, ६; २९१, १६ ।

नाथनाथ ४२४, १७; ४८२, १२ ।

नाथनाथक २५०, ८ ।

नाथनाथक २९२, १७ ।

नानारूप १, ७ ।

नानाहृदयमन्त्र २४२, ५ ।

नामसङ्गीति २२१, २; २४२, १५ ।

नामसङ्गीतिक २४८, १०; २६२,

१२ ।

नामसङ्गीतियाख्यानम् २३४, १ ;

२५५ ००० ३६० ०६ ३६०

७, १७; २६२, ४; २६७,

१८ ।

नारायण ४९५, १७ ।

निकायलक्षण ११९, १० ।

निधान २०६, १४ ।

निधानक २५१, १ ।

निधानतीर्थ २६८, १, ६, ८;

२९८, २ ।

निधानेश्वरी २०६, १५ ।

निर्मल २६५ १२ ।

निर्मलतीर्थ २५०, १६; २०८, १ ।

निर्मलाख्य २६६, २ ।

निर्मलेश्वरी २०८, २ ।

निर्माणरति १८६, २; २७४, २१;

४१९, ५ ।

निर्माणरतीश ५४, ६; १९५, ६;

२७४, २१; ४१५, १४ ।

निर्मितवशवर्ति १८६, ४; १९५, ७ ।

निर्वाणात्मकवज्रक २९८, १२ ।

निर्वाणिक २१४, ५ ।

२०८, ७ ।

नेपार ४२२, ४ ।

नेपाल २२, १२; २६, २; ५२, २,

९; १६२, २; १७७, १५;

२०८, २, ७; २२७, ५, ६,

७; २८५, १६; २९२, १;

२१२, ५; २१५, ६; २२४,

१८. ४०२. १८. १९; ४०२.

५, ६, १०; ४०४, ४, ६, ८;
 ४०७, २०; ४०८, ४; ४०९,
 १; ४१०, ६; ४१४, १६;
 ४२९, ५; ४३२, १; ४३५,
 ६; ४३९, १७; ४६५, १२;
 ४७२, ११; ४७४, ११, १९;
 ४७५, १७; ४७६, १४; ४८२,
 ११, १४; ४८९, १२, १७;
 ४९७, ११; ४९९, ६; ५००,
 ४।

नेपालदेश ४३२, १२।

नेपालप्रख्यात ८, १२।

नेपालमण्डल ९९, १२; १०६, १७;
 १२५, ६; १४२, १०; १४५,
 १६; १५६, ११; १६१, ६;
 १९८, १८; २४८, ८, १२,
 १८; २४९, ८; २१२, ७;
 २२४, १६; २२२, २०;
 २४८, ६; २८८, १; ४०२,
 १२; ४०७, २, ४; ४०८,
 १४; ४३२, ११; ४३९, ११;
 ४४०, ६; ४४२, ६; ४४४,
 १५; ४७०, ६; ४७१, ५;
 ४९०, ४; ४९५, १, ६;
 ४९९, ६; ५००, ५; ५०१,
 १२।

नेपालविषय ४४०, १।

नेपालेश ४३५, १०।

नेम ४९१, १४; ४९२, ४, ५।

नेन्दत्य २५, ५।

नेपारप्रख्यात ८, ११।

नेरयिक ७१, १५।

न्यासमन्त्र २४२, ६।

प।

पकारबीजसंज्ञात २०६, १६।

पञ्चकुण्ड २८५, २।

पञ्चगति ९४, १८; १२४, ३;

४२८, १।

पञ्चपुर ४२६, १४।

पञ्चपुरी ४२४, १४; ४२७, ३।

पञ्चबुद्धमुकुटिनो १७९, १७।

पञ्चमुद्राविभूषाङ्गी १७९, १७

पञ्चसूक्ति ११६, १४।

पञ्चललादिपाठ २७६, २।

पञ्चशिष १४८, ३

पञ्चशीर्ष २२१, ११; २२४, १२।

पञ्चशीर्षनामगिरि २२२, ५।

पञ्चाभिज्ञ २२१, २०; २२२, ३;

२२६, ७; ४०७, १४।

पञ्चाभिज्ञक २२५, १६।

पञ्चाभिज्ञपद ७६, ७; १२४, १;

२२२, ४; २२८, ६; ४०७,

८, १२; ४९२, २०।

पञ्चाभिज्ञफल ४९२, २, ४।

पञ्चाभिज्ञेकप्राप्त २५०, १७।

पनातिसंज्ञं २१२, ८ ।

पद्म ३९, ६ ; ४९, १७ ; १२९,
१२ ; १५९, १६ ; १७४, १५ ;
३८२, ५ ।

पद्मक ४५७, ७ ; ४६२, ७ ।

पद्मगिरि १७४, ९ ; १९९, १ ।

परचित्तक ३२५, १५ ।

परचित्तज्ञान ४०७, ११ ; ४९२, १९ ।

परित्ताभ ५१९, १६ ।

परनिर्मितवशवर्ति ४१९, ६ ।

परनिर्मितवसवर्ति १६४, ९ ।

परनिर्मितेश ३७५, १ ।

परिशुद्धनिकाय ४, ३ ; ६, ३ ।

परिशुद्धनिमण्डल ६, १४ ।

परीक्षशुभ १३७ २ ।

परीक्षाभ ४१५, १७, ।

परीक्षाभा ४९, ९ ।

पर्वद ३४, ४ ; ३५, १७ ; २०७,

१३ ; २१२, १६ ; २१३, ४ ;

२३१, १७ ; ३३४, १ ; ३६२,

९ ; ३९२, १०, १२, १६ ।

पशुपति ४९६, ७ ।

पाटलावृक्ष ३८, ९ ।

पाण्डरा १७, १४ ।

पाण्डला ३७१, ५ ।

पाथ ३८८, १० ; ४०६, ११ ।

पार्वती १३, १० ।

पाशक ६१, १८ ।

पाशिक ६१, १८ ।

पीठ २११, ।

पीथ २१४, १६

पीथेश्वरी ३९७, ३ ।

पुष्काम ४२२, ११ ।

पुष्कामपर्वत ४२१, १४ ।

पुण्यप्रशव १३७, ४ ।

पुष्पानुमोदना ११८, ८, १० ।

पुरोहित ४९, ८ ।

पूर्वनिवास ४०७, ११ ; ४९२, १९ ।

पूर्वनिवासाज्ञानं ३२५, १६ ।

पूर्वविदेह १३७, ११ ; ३८३, ४ ।

पृथ्वीमैरव ४२७, ९ ।

पोषध ३०६, १० ; ३१०, ७ ;

४४६, १५ ; ४९३, १८ ।

पोषधनियम २१९, १८ ।

पोषधव्रत ६, १ ।

प्रचण्ड ३९९, १३ ; ४००, ४ ।

प्रचण्डगौड़राजा ४६६, १४ ।

प्रचण्डदेव ३९८, १९ ; ४००, ६,

१२ ; ४०४, १६, १७ ; ४६७,

१० ।

प्रचण्डदेवनाथक ३९९, १० ।

प्रचण्डदेवभूपाल ३९८, १३ ; ३९९,

१६ ; ४०४, ५ ।

प्रचण्डदेवभुसुज ४०१, ९ ; ४०२,

११ ; ४०४, ७ ।

प्रचण्डदेवराज ४०१, ७, १९ ।

प्रच्छन्नाथ ४०५, १६ ।

प्रज्ञापारमिता ४, १; १५५, ६;
१६६, २; २०६, १८; २८१,
२ ।

प्रज्ञापारमितादि २२८, १८ ।

प्रज्ञापारमितादिनवषड्ध्यानस्त्वक २५७,
१२ ।

प्रज्ञापारमितारूपिन् १८०, ८ ।

प्रज्ञापारमितार्थक २२२, १८ ।

प्रज्ञापारमितादि २५४, १५ ।

प्रज्ञोपाय २२६, १२; २७५, ४;
४२५, १२ ।

प्रज्ञोपायस्वरूप ५७, ५; १७८, १६ ।

प्रज्ञोपायस्वरूपलं २४२, १५ ।

प्रज्ञोपायस्वरूपिन् २६१, २ ।

प्रज्ञोपायस्वरूपिनी ४०६, १८ ।

प्रतापन ४८, १५; १२८, ११ ।

प्रतिसङ्गावल्ल २२२, ११ ।

प्रत्युत्पन्न २२, ४; १०६, १५;
११५, १२; १७२, ८, १०;
१८०, १२; २२२, १४; २२४,
८; २२७, २; २२९, ८;
२७८, १८; ४२४, १०; ४३४,
१८; ४५०, ७, ११; ४८६,
५ ।

प्रत्युत्पन्नक २४०, ४; ४०२, १;
४८९, २ ।

प्रत्येकबद्धक १५८, १० ।

प्रत्येकबोधि २१४, २ ।

प्रवच्या २०६, ६; ४०५, १२,
१२ ।

प्रवच्या २०८, १७; २१०, ६ ।

प्रवच्याचत्थ्येक ४०५, २, ८ ।

प्रवच्याचित्तक ४०५, १०, ११ ।

प्रवच्यानियम २२५, १४ ।

प्रमाणाभ ४१५, १७ ।

प्रमाणाभा ४८, ८ ।

प्रमोदक २५१, ७; २८८, २ ।

प्रमोदतीर्थ २७४, १६ २७५, २ ।

प्राज्ञानक २४०, १८ ।

प्राणातिपात २२०, १८; २२५, ६,
२५५, १० ।

प्रातिहार्यमा २२, २ ।

प्राज्ञ २२१, १; २२२, ८ ।

प्राज्ञक २२२; १६ ।

प्राज्ञन २४६, १० ।

प्राज्ञनक २२८, ६;

प्राज्ञकभिल्ल २२७, १८ ।

फ ।

फणिक २४१, १४; २४२, ८

फणिगन्धेश्वर २४२, ४ ।

फणिशृङ्ग २४२, १५ ।

फणिशृङ्गेश्वर २४२, १२ ।

फसिन्धेव २१२, ६ ।

घ ।

बन्धुदत्त ४६८, १, २, ३, १६ ।
 बन्धुमान् २८, २ ।
 बन्धुमती २८, २ ।
 बाजमन्त्रक २४२, ६ ।
 बाणादेवी २०१, २ ।
 बुद्ध १, २; २, १६; २०, १६;
 २७, २०; २८, १; ५७, ६;
 ७१, १७; ८६, १०; ११५,
 १२; ११८, ११, १७; १२६,
 १६; १४०, १; १४७, १०,
 १२; १६५, २; १६८, १२;
 २२०, १६; २२२, १६;
 २२४, ६; २२७, २; २८२,
 ४; २८४, १२; २९५, १;
 ३५०, ८; ३५५, १६; ३६७,
 १; ३८०, १२; ३८२, १०;
 ३८८, ८; ३९४, १०; ४०२,
 १; ४२४, १०; ४२४, १२ ।
 बुद्धकान्ता ११२, २० ।
 बुद्धचेव ७, ८; २८, ६ ।
 बुद्धज्ञान ११६, ८ ।
 बुद्धपद १२८, १४ ।
 बुद्धपुत्र ७७, १५ ।
 ॥ २८, १० ।
 २२०, १२ ।
 बुद्धबोध ११६, २ ।

बुद्धालय २६, १६ ।
 बोधि ६, १२; ७, २०; १८, १७;
 २१, ८; ४२, ५; ६१, १६;
 १२४, १२; २१२, ७; २४०,
 ६ ।
 बोधिचर्याप्रचारक १६२, १२ ।
 बोधिचर्यात्रित ७, १७; ४२, २० ।
 बोधिचित्त ११६, ४, १८; १२८,
 १२; २०६, १०; २६१, ६;
 २७२, ४ ।
 बोधिज्ञान १८५, १६; १८४, ६ ।
 बोधिज्ञानप्रचारिण् ५७, ६ ।
 बोधिज्ञानविद् १५४, १६ ।
 बोधिज्ञानस्वरूप ५७, ५ ।
 बोधिनाथ २, १; २२, ४ ।
 बोधिबीज १२४, १२ ।
 बोधिभाक् १२७, ३ ।
 बोधिभागिन् १८०, ८ ।
 बोधिमण्ड ४८५, ६ ।
 बोधिमण्डप ४८५, ८ ।
 बोधिमण्डसुविचार ४, ५ ।
 बोधिमार्ग ५, १०; २०, १२;
 २२२, ४ ।
 बोधिमूल ५०१, ४ ।
 बोधिराज २०७, ४ ।
 बोधिलाम्भिन् ११२, ४; १२०, ७, ६ ।
 बोधिवृक्ष २०७, ८ ।
 बोधिसत्त्व २, २; ४, १, २, ५, ४;

६, २, ४, १२; ७, १५; १५,
 ९; २१, ६; २२, ५; २२,
 ८; ४२, १५; ४६, १; ४६,
 ६; ६६, १५, १६; १२८,
 १२; १४२, ८, १२; १४२,
 १६; १७८, ६; १८०, ७;
 १८४, ७; १८५, १४; १८६,
 ६; १८६, ४; २०२, ४; २०७,
 १४; २१२, ६; २१४, ५;
 २२०, ६; २२२, २; २२४,
 १०; २२६, २; २२७, १२;
 २२८, १६; २२९, १०; २३५,
 २; २२१, ११; २४०, १६;
 २५०, १२; २५१, २; २७२,
 १७; २८२, १८; २८८, ८;
 २९०, १६; ४६२, १६; ४६४,
 ७; ४६६, १६ ।

बोधिसत्त्वपद १०४, ५ ।

बोविसत्त्वस्वरूप ११६, २ ।

बोधिसत्त्व ५, ७, १२, १५; २८,
 १६ ।

बोधिसाधन ७, १२ ।

२२२, १० ।

२, २ ।

६१, १२; १७८, १२; १८०,

६, १०, १२; २५०, १२;

२५१, १; २५७, ५; २६८,

१६; ४२८, १६; ४६०, ६ ।

ब्रह्मसंहिता ४८०, ७ ।

ब्र ४८, ६; १५४, २ ।

बौद्धधर्मा ४६६, १७ ।

बौद्धपद १०२, ६; १०५, १२;
 १२७, ७ ।

बौद्धपुत्र ७८, ५, १७; ६५, ५;
 १२०, ५; १२५, १४ ।

बौद्धमाता १८०, १२ ।

बौद्धमूर्ति ११६, १ ।

बौद्धरूपिन् ६१, १२, १६ ।

क ५००, ६ ।

बौद्धशास्त्रक २२६, १८ ।

४२८, १४ ।

ब्रह्मकायिक १२, ६; १२६, १८;
 १६४, ४; २७१, १६; ४१५,
 १५; ४१६, १० ।

ब्रह्मचारिन् ४, ११; ४२, १२;

४२, २; ४६, ११; ६७, १६ ।

ब्रह्मचारिणी ४, १२ ।

ब्रह्मज्ञान २११, ५ ।

ब्रह्मन् १४, १०; ५४, ७; २७५,
 ६; २७७, ११; २६५, ८ ।

ब्रह्मनेमाकृत २५०, १८ ।

ब्रह्मपद ७८, २ ।

ब्रह्मपार्षद्य ४१६, ८ ।

२००, १५; २०१, ७;

२६६, १७ ।

२८०, २ ।

भ ।

भगवान् १६, २; २१, १०; २२,
१५; ४८, १४; १२२, १०;
२०७, १२; २१५, १, ६;
२१७, २; २७२, १६; ४६२,
१२ ।

भदन्त ५, ७; ६, २०; ८, ५;
२१, ११; १२६, २ ।

भट्टवराग्रनिगम १८६, १६ ।

भद्रकल्प २७, १६ ।

भद्रनदी २६६, १ ।

भद्रनदीतीर ४६८, ६ ।

भद्रपीठक १६६, ४ ।

भद्रपीथ २५१, १५ ।

भद्रश्री ७, १४; ४६४, ६ ।

भद्रसंज्ञक १२६, १८; २७४, ४ ।

भर्गसुनि २१८, १६ ।

भाववत् २२२, १२ ।

भिक्तु ४, ११; २२, ८; २१, ४

२२, ७; २२, १२; ४६,

११; ६१, १७; ६७, १५;

७४, ८; ८६, १६; ११२,

१; ११६, ४; १४२, १२

१४२, १६; १४५, ६; १८०,

६; २००, ४; २०४, ५;

२१२, १७; २१६, १७;

१२, १५, १७; २२४, १८;

२२५, १५; २२६, १४, १८;

२२०, २, १२, १७; २२१,

२, ४, ६, १४; २२४, १६;

२२५, ५; २१६, २०; २२२,

१४; २२४, १७; २२८, ६,

१०; २२६, २, ६, ८, १५,

१७; २२१, ६, १६; २२२,

११, १६; २२२, १५; २२४,

१५; २२७, २, १८; २२६,

४; २४६, २, १६; २४७, ६;

२४८, ४, १८; २५०, ५, ६,

१२; २५१, २, १२; २५२,

५; २५५, १७; २५६, ११;

२५७, १७; २५८, ६; २६०,

५; २६२, १०; २६६, १६;

२६६, १; २७२, १८; २८०,

१८; २८१, १७; २८२, १६;

२८८, ७; ४५५, २, ५०१,

६ ।

भिक्तु २२८, २, ५; २४१, २;

२४६, १४; २५२, १२ ।

भिक्तुचर्य्य ४८२, ४, ५ ।

भिक्तुचर्य्यपद ४०५, १७ ।

भिक्तुणी ४, १२; २२, ८; २१,

४; २२, १२; २५, १; ४६,

१२; ६७, १५; ७४, ८; ८६,

१० ००० ५. ११२. १;

१४२, १२; १४३, १६;

१४५, ६; १५८, १२; १८०,

६; १८४, ६; २००, ४;

२०४, ५; २१३, १०; २२१,

१४; २१६, १६; २२२, १४;

२६९, १०; २८०, १८;

२८२, १६; २८८, ७; ४६०,

६, १२, १०; ४६१, ५, ६,

७; ४६२, ७ ।

भिच्छुनीनेम ४६२, ५ ।

भिच्छुनीनेमक ४६१, २ ।

भिच्छुनेम २१६, १६; २२१, ४,

१४ ।

भिच्छुपद १२४, ७ ।

भिच्छुभाव १०२, ६; २०७, २, ११;

२०८, १, ५; २१०, ४;

२१२, १२, १६ ।

भिच्छुभावपद ४८२, २ ।

भिच्छुशामघी १०२, ५; २१०, २ ।

भिश् ४२०, २, ५, ७ ।

भुगुति २०५, २; २०६, ४; २१०,

१ ।

भृङ्गारथास्तिक १०१, ६ ।

भैरव २०२, ६; २०४, १२; २०६,

१८; २०७, ८; २०९, ६;

२१०, २, १२, १२; २९७,

१; ४२२, १०; ४२७, १० ।

म ।

मङ्गलासन ४५६, १८ ।

मङ्कमुख २८४, २ ।

१५१, १३; १५४, ५,

१२; १६२, १८, १६; १६३,

४, १२; १६५, ७, १२, १४;

१६७, १२; १७३, ३; १८१,

६, ११, १४; १८२, ६; १८३,

३; १८५, ४; १८७, १०,

१८९, १२, १६; २२५, १२;

२४६, १०, ११; २४७, २;

२६३, १०; २७०, १०;

२७२, ६, १०; २७४, २, ६;

२७६, ७, ८, ६; २७८, ८,

११; २७९, १४, १६, १८;

२८०, ५, १६; २८१, १, ३;

२८२, १, २, ८, १०, १२, १५;

२८३, १, २, ४, ६, ११, १८;

२८४, १०; २८७, ७, १२, १२;

२८८, १०; २४१, ५, ६;

२४२, १, ६; २४३, १६, १६;

२४४, १, ११, १२; २४६, १५,

१६, १६; २४७, २, ४, १२,

१५, १६; २४८, २, ५, १३,

१७; २४९, ५, ६, ६, ११;

२५०, ४; २५२, ६, ८, १६;

२५५, ८, ११; २५८, १४,

१५; २५८, ८, १५; २६०, २,
 १८; २६१, १, ५, ८, ८, १२;
 २६२, १४, १८; २६३, २,
 १४; २६४, ५, ७, ८, ११;
 २६५, ८, १४; २८८, १८;
 २८४, १२; २८५, २, १४, १५,
 १८; ४०५, ४; ४२२, १८;
 ४२२, २; ४६५, १५ ।

मञ्जुदेवाख्याचार्य २८२, २ ।

मञ्जुदेवाचार्य ४२२, ६ ।

१७८, ३ ।

८, १; १०२, ८; १४८, ३;

१५१, १५; १५५, १२; १५७,

२, ४, ५; १६२, ८; १६५, ७,

१२; १६६, १४; १८८, १२,

१४; २१२, २७; २१४, ४;

२२१, १०, १२, १५; २२२, ७;

२२४, २; २२५, १८; २२७,

२२, १८; २२८, १; २३४, ८,

१५; २३७, १०; २४४, १२;

२४५, ४, ५, १२, १६; २५०,

८; २५६, २, ४, ८; २५८,

११; २५८, ७; २६०, २०;

२६७, १२; २६८, २, ८, ११;

२६८, १, ११; २६४, १६;

४१४, ८; ४२४, ६; ४४७,

२; ४६४, ४ ।

मञ्जुश्रीदेव २३६, १२; ४२२, १४ ।

मञ्जुश्रीगुरु २४२, १२ ।

मञ्जुश्रीजगन्नाथ २२४, ६; २६२,
 १७

त १८८, ४, १६; २६७,

१२; २६५, १, १८; ४६२,

१० ।

मञ्जुश्रीप्रतिरूप १८०, २;

मञ्जुश्रीप्रतिरूपक २४८, ११ ।

मञ्जुश्रीमण्डल ४२२, १२, १५ ।

२०५, १२ ।

मण्डललक्षणम् २५४, ६ ।

मण्डलसूत्रचित्रकम् २५४, ७ ।

मणिकूट २२८, ६ ।

मणिचूड़ २२८, ८; ४६८, ७ ।

मणिनदी २२८, १, २ ।

मणिलिङ्ग २२८, २; २४५, २ ।

मणिलिङ्गेश्वर २२८, १७ ।

मध्यलख १७२, ५, ७ ।

मध्यलघु २१०, १४ ।

मध्यात्मलघु २११, १ ।

मनचित्त २२०, १८ ।

मन्दिशिरा १८८, १० ।

मन्दाकिनी २२६, ६ ।

मनोरथ २६२, ६, ११, १२; २६४,

४; २६८, १; २०२, १ ।

मनोरथेश्वरी २०२, २ ।

मनोहरा २२८, १५ ।

मयदि ६६, ४ ।

मयनकृतपुष्प ८५, ४ ।

मलकट ८०, १० ।

महाचीन ९४८, ३; ९४८, ७ ।

महादेव १४, ६ ।

महापद्म ४८, १०; १३८, १२;

१५८, १६; १६१, १२;

३८२, ५; ४५८, १; ४६२,

८; ४६४, १५; ४७३, ७ ।

महापद्मक ३८, ६; १०४, १२;

४७८, १ ।

महापद्मनागक ४५७, ३ ।

महापद्मादि ४७४, १५ ।

महापद्म १६४, ५ ।

महापद्मा १२, ६; ४८, ८; ४१८,

१४ ।

महाभिज्ञ १८, ८, १५; २१, ६;

४२, १; ४८४, ७, १०, १४ ।

महासुनि ४३१, २ ।

महायान २७२, १५; २९२, १३;

२४२, १६; २५६, १५;

२५७, १४; २८८, ११; ४०६,

११ ।

महायानसूत्र ३३८, १८ ।

महाराज १२, १८; २२, ८;

१८२, १२; २०२, ७; २४७,

७; २८०, १६ ।

महाराजा ५४, १०; १५२, १८;

२०२, १०; २७४, १६ ।

२०८, ७; २१०, २ ।

महालोक ६०, ७; १४४, ७;

१७७, १०; २१८, ११; २९२,

२; २२४, १८; २७८, १५;

३८७, १८; ४१४, १४; ४२०,

१८; ४८८, ९; ४८९, १६ ।

महात्रमण ५०२, १० ।

महासल २, ४, ७, १०; ४, १,

१०; ५, १२; ६, ४, १२;

७, २, १५; ८, १०; १८,

२; २०, ८; २१, ९; ४५,

१; ६१, १६; ७२, ११;

७४, ८; ११७, १४; १४२,

१२; १८०, ७; १८६, ८;

१८८, ४; २०२, ९; २९०,

६; २२४, १०; २२६, २;

२४०, १६; २५०, १२; २५१,

१; २७०, १; २७३, १०;

२८८, ८; ४४८, १८; ४८२,

१२, १५ ।

महासलस्वरूपक ११६, ३ ।

महासमन्तकुल ४८६, २१ ।

महासमन्ताराजकुल ४८६, ८ ।

महासादखक १२, ४, १० ।

महेश्वर ३७५, १२; ३७७, १५;

३८४, १६; ३८९, १५ ।

महेश्वरि ४४७, ६ ।

महेश्वरी ४०२, ४ ।

मातातीर्थ २८४, १३ ।

मातृका १८९, २ ।

मातृकाभैरव ४४४, ७ ।

माधव २५, १३ ।

मानरत्न १८६, १६ ।

मानशुभा ४९, १० ।

मामकी १७, १४; २०, ९; २७१,
४ ।

मायाचिन्त २७०, १९; २०९, ९ ।

मायादेवीसुपुत्र ९, २० ।

मार ६, ७; २५, ६ ।

मारकाङ्क्षा ४४२, ११ ।

मारभङ्ग २८०, १०, ११ ।

माञ्जेश्वरी २९६, १७ ।

मिथ्याचार २२५, ७ ।

मिथ्याहृक् ११२, २० ।

मिथ्यादृष्टि २२५, ९ ।

मुण्डिका २२५, १८ ।

मुनि २५, ११; २१, १२; २२,
६; १४२, ५; २०२, ४, ५;
२६९, १२; ४०२, २० ।

मुनिचिन्त २७०, १९ ।

मुनीन्द्र ४४, २, ७२, १२ ।

मुनीन्द्रासन ७७, १५ ।

मुनीश्वर ७५, १० ।

मुशालिका २०६, २ ।

मूकट १८६, १; २५५, ५ ।

मृगस्थिर २३६, ७, ८ ।

मृणाल ४७२, २ ।

मृष्याहृक् १८६, १; २५५, ५ ।

मृदङ्गादेवी २०२, ११ ।

मृषावाद २२०, १८; २२५, ७ ।

मेघसूत्रादि २८९, १२ ।

मैत्रेय २६, ९; २७, १५, १७; ७२,

४; ७४, ९; ८२, ९; ९८,

१८; १००, १०; १०६, २;

११५, १८; १२२, १८; १२६,

२; १२७, १८; १२०, १;

१२२, १७; १२४, २; १२५,

८, ९; १२९, १८; १४२,

५; १९०, १; १९१, १; १९२,

१; २२५, १६; २२०, १५;

२२५, १८; २२७, ८; २२८,

१६; २४९, ८; २५१, १२;

२५२, १; २५२, ५; २८२,

७; २८५, १४; २८६, १६;

२८७, १८; २९१, ११;

२९२, २, १५; २९४, १३;

२००, ११; २१५, २; २१७,

२, ६, १३; २६८, १७; २७०,

१; २८४, १८; २८५, २, ४;

२८६, १२; २९४, १६;

४२१, १२; ४२१, २; ४५४,

१९; ४७२, १९; ४७८, १९;

४८२, १४; ४८५, २, ५;

४९०, ८; ४९१, २; ४९२, ८,

१२, १४; ४८४, १६; ४८५,
५ ।

मैत्रेयप्रमुख ६१, ९; ६२, ८; ६२,
१७ ।

मैत्रेयादिसभालोक ४४, ४ ।

मोक्षदा १५६, ९; १६२, १०,
१७; १७७, १६; १७८, १४;
२२२, १२; २२४, ४, ६;
२२२, ४, ८, १६; २२५, १४;
२४४, १७; २४५, २; २४६,
६; २४७, १७; २४८, १२;
२८८, १८; २८४, १२;
२८५, ५ ।

मोघसिद्धि २७१, २ ।

मोघसिद्धि १७, १२; २८, १८ ।

मौष ६२, ७ ।

य ।

यत्नमङ्ग ४८६, १० ।

यति ४७, २ ।

यमलेश्वर ४८६, १५ ।

यमलेश्वरस्थान ४८६, १२ ।

यमान्तक ४८८, १५ ।

याचना ११८, १६ ।

यानसूत्र २५६, १५; २६८, १६;
२७५, १२ ।

याम ४८, ७; ५४, ५; १६४, १;

१८६, १५; २७४, २८

यामेश ५४, ५; ८७, १८; १८२,

१४; १८५, ६; ४१८, १८;
४८२, १६ ।

योगिन् १६, १४; ४७, ९; ६८,
९; १८०, १०; १८८, ४;

४८६, ६ ।

योगिनी १८०, १०; १८८, ४ ।

र ।

रङ्गिक २५४, ८, १६ ।

रति ५४, ६ ।

रतिदिन १२, ८ ।

रतीश १८२, १४ ।

रत्नकेतु ११२, ५ ।

रत्नचय ११७, २ ।

रत्नचयस्वरूपिन् ११८, १८ ।

रत्नचयालय २८, १४ ।

रत्नसम्भव १७, १२; २०, १;
२७१, १ ।

रत्नावती २५१, ७ ।

रत्नेश १०५, १५, १८; ४२०, १४ ।

रत्नपतिपा २०८, ८ ।

रागवज्राख्य २०२, ११ ।

राजतीर्थ २६१, २ ।

राजतीर्थक २५०, ११ ।

राजमञ्जरी २४६, १५; २५०, १९;
२६०, १७; २६९, ४ ।

राजमञ्जल २८७, १७ ।

राजाचार्य ४६७, १० ।

राडा ३७५, ११ ।

राधा ३७७, १३ ।

रुद्र १३, १०; ४४४, ५ ।

रुक्मनामाख्य ३०६, १८ ।

रूपाचन ३७१, १६ ।

रूपाचर ७२, ९; १८३, १७;

३८३, १५; ४८३, १८ ।

रूपाचल १४१, २ ।

रूपाचर १६४, ६; १८६, ५;

१८५, ७; १८६, १७; २७५,

३ ।

रूपधातु ४८, १ ।

रोचनादेवी ३७१, ४ ।

रोहिणी २३८, ११ ।

रौरव ४८, १४; १३८, १०;

३८२, ३

ल ।

लक्ष्मभगवती २८१, २ ।

लक्ष्मावतारादियान २६४, ९ ।

लम्बिका ८८, १६ ।

ललितविस्तरादि २७१, १० ।

लाङ्गला ३०५, ४ ।

लाङ्गनी ३०१, ७; ३०२, १२;

३०३, १६; ३०८, १२;

३१०, २ ।

लाश्यादेवी ३०८, ११ ।

लक्ष्मिपाल ४८१, ३ ।

लोकधातु ४८, ६ ।

लोकेश्वर ४८५, ११, १४, १८, २०;

४८६, २, ५, १७; ४८८, ६;

४८९, ५, ६ ।

लोकोत्तरादिगाथा ३२२, १८ ।

लोचना १७, १४; ३०, २ ।

व ।

वचनदी ३०३, १४ ।

वङ्गार ३४२, १२, १४ ।

वङ्गनायक १८३, ५ ।

९, ५; ४१४, ८, १६;

४१५, २० ।

८, १५ ।

वज्रगुण २३२, ११; २८८, १६;

४०७, ९; ४१६, १३ ।

वज्रचर्याव्रत ४८४, १ ।

वज्रधातुलक्षण ४२२, १० ।

४८८, १० ।

वज्रव्रत ४०७, ८, १४ ।

वज्रसल २१८, ५; २२६, १; २३०,

१६, १७; २२२, २; २३५,

४; ४०५, ४; ४०७, ६;

४६६, १०, ११ ।

वज्राचार्य ४१४, ७; ४२७, ६;

४५५, २; ४८४, १४ ।

वज्राचार्यपद ४०५, ८, १८, १९;

४०७, १३; ४६६, ११, १५ ।

वज्रासन १८४, ६; ४८६, १५ ।

वज्रोदक १८०, १२ ।

पिन् १८०, १० ।

व्रतिन् ४६, १२ ।

वन्तानामज्ञेच ३१२, २ ।

वरदा १५६, २; १६२, १०;

१०८, १५; ३२३, १२; ३२४,

४, ६; ३२२, ४, ८, १६;

३२५, १४; ३४४, १५;

३४५, ३; ३४६, ६; ३४७,

१०; ३४८, १२; ३८८, १८;

३८४, १३; ३८५, ५ ।

वरदाख्या १५५, १६ ।

वरुण २५, ७; ४६४, १४; ४७२,

२ ।

वल्लु ३१२, ४ ।

क १०८, ५ ।

वशवर्तिन् १२६, १० ।

श ५४, ६; ४१५, १४ ।

वशिकाचर ४६८, ८ ।

वसुधारा ४४८, १० ।

वसुन्धरा ४२४, १० ।

वसुपुर ४२४, १०; ४२५, १५;

४४८, १० ।

वज्रदेव ४४८, १६ ।

वज्रिपुर ४२४, १०; ४४८, १६ ।

वाग्मती २१८, ८; २२६, ८, १२,

१५; २२७, १; २२८, १२,

१८; २२८, १, २, ६, ७, १०,

१८; २३८, ५, १४; २४४,

८; २४६, १५; २५०, ४, ५,

७, ८, ११; २५१, ५, ७, ८,

११; २५२, १६, १७; २५६,

६, ७; २५८, १७; २६१, ४,

५; २७२, १०; २७५, ३;

२७७, ११, १२; २७८, १०,

१८; २८६, १०; २८०, १२,

१३, १५; २८१, ८; ४८५,

१८ ।

वागीश ११०, १८ ।

वागीश्वर ३१५, १४; ३१६, ५,

१०; ३६८, ७, १६ ।

वायु २५, ८; ४४८, १५ ।

वायुदेव १४, ४ ।

वायुपुर ४२४, १८; ४२६, ३;

४४८, १५ ।

वायुवे ३७१, ५ ।

वायुव्य १४, ४; ५०, १८; ५१,

२, ३ ।

वायुभैरव ४२६, ४; ४२७, १५ ।

वाराणसी ३२०, १८; ३३३, १८;

३३४, ७; ३३५, ७; ३३८,

५; ३४०, ८; ३४१, २;

३४८, १८; ३५८, ३; ३६१,

१०; ३७४, ८; ३७५, १६;

३७६, १४; ३८३, १०, १२ ।

वाराही २०५, १४; २६६, १८ ।

वारुण २६, ६; १७४, १६ ।

वालाही २०६, ५ ।

वाशुकि १७४, १२; ४७४, १४;

४७८, १ ।

वासुकि २६, ६; १५६, १६;

१६२, १; ४५७, १, ११;

४६२, ७; ४७२, ४; ४७४, २ ।

विक्रम २४८, १६; २५६, १६;

२६१, १८; २६२, ६ ।

विक्रमशिरसि २६१, १० ।

विक्रमशीलसि २२०, १६ ।

विक्रमाख्य २२२, २०; २६२, ५ ।

विक्रमाख्यक २२६, ४ ।

विक्रमेश्वर २४४, १२, १७; २४५,

६ ।

विज्ञानक ४६८, १४ ।

विष् २८८, ५ ।

विद्यासिद्धि २६६, ४ ।

विपश्चिन् २८, १०, १४; ४२,

१८; ४४, ११ ।

विमलावती २५०, १२; २६२, १२ ।

विरट्टक ५४, १५; १२६, ६;

१७०, २; २२७, १६; २७२,

६; २७४, १४; ४१५, ६;

४८४, ४ ।

विरट्टकमहाराज १२, १४; ५८, १ ।

विरुप ४५८, १२ ।

विशपाक्ष ५४, १६; १२६, ६;

१७०, २; २२७, १७; २७२

८; २७४, १५; ४१५, १०;

४८४, ५ ।

विशपाक्षनागराज १२, १६ ।

विश्वकर्माण् २२, २; ४८, ११;

१५२, १; १५५, २; २२२,

६; ४१७, १; ४१८, ११,

१६, १८ ।

विश्वनाथ १४६, २ ।

विश्वभू १४१, १२, १२; १४२,

११, १५; १४२, २, १२;

१७१, ६ ।

विश्वमणि १२५, ५ ।

विश्वम्भरदेव २६०, १४ ।

विश्वरूपसखपिन् ५७, ८ ।

विश्वरूपिणी १८०, ११ ।

विश्ववज्राख्य २०१, २ ।

विश्वाम्भू १४७, ४; १६२, २ ।

विश्वेश्वर २८१, २, ६, ८ ।

विष्णु १४, ८; २७५, ११; २७७,

१२; ४१७, १५ ।

२०४, ११ ।

विहार ७, ६; १६, ८; २२०,

१८, १६; २२२, २०; २२६,

४. ७; २४०, ८; २४४, ६;

२४८, १६; २५६, १६; २६२,

५, ६; ४२८, १८ ।

विचारक २६१, ११ ।

वीरमति २६७, २, ७, ८, १२ ;

४०२, २, २ ।

वीरेश्वर १७८, १२ ।

वीरेश्वरी १७८, १२ ।

वीर्यपारमिता २०६, १६ ।

वीर्यवृद्धि २२२, ६ ।

वेताड ४४४, २ ।

वेमचिच ६८, १७ ।

वैतराग २१२, १७ ; २२०, ६ ;

२२४, १२ ; २२७, ४ ; २४५,

१, १२ ; ४४७, ४ ; ४४८, २ ।

वैरागीपद २७८, २ ; ४०९, १ ।

वैरोचन १०५, १६ ; १०६, १ ;

२७०, १८ ।

वैश्वण ५४, १६ ; ५८, ५ ; १३६,

६ ; १७०, ४ ; २२७, १७ ;

२७४, १५ ; ४१५, १० ; ४८४,

५, १२, १८ ।

वेमचिच ५८, १२ ।

वृहत्सूत्रयम्भुपुराण ४४, ५ ; १२८,

८ ; १८०, ८ ; २६८, १८ ;

४२१, ८ ।

वृहत्फला १२७, ४ ।

श ।

शक्तिदेव ४००, ५ ; ४०१, १०,

११, १६, १७ ।

शङ्कर २८७, १७ ; २०२, ५ ।

शङ्करतीर्थक २५८, १६ ।

शङ्करेश्वरी २०२, ६, १६ ।

शङ्ख २०५, २ ; २०८, ११ ; २२५,

१८ ; २८२, १ ।

शङ्खक ४५७, १२ ।

शङ्खपर्वत २०८, १६ ; २२२, १६ ।

शङ्खपार २८, ४ ; ४७४, १४ ।

शङ्खपाल ४५७, २ ; ४६४, १५ ;

४७२, ५ ; ४७४, २ ; ४७८,

१ ।

शतपथिक ४५१, १२ ।

शम्भु ६५, १० ; ६८, १० ; ७०,

१६ ; ७६, ८, १८ ; ८२, ७,

८ ; १०६, १० ; १२७, ६,

८ ; १८८, १२ ; २२५, १० ;

४०२, १० ; ४०४, १८ ;

४२१, ७ ; ४२५, २ ; ५०९,

२ ।

शम्भुनाथ ११७, १५ ; १२०, १५ ;

१२१, १ ; १४२, १४ ; १६२,

१५ ; १६४, १६ ; २२६, ८ ;

४०८, १७ ; ४१०, ५, १२ ।

शम्भुनाथचैत्य २७२, १४ ।

१५, १८ ।

शम्भु ६०, १० ; ६५, १२ ; ६६,

२, ४, ६ ; ६७, ६, १०, ११,

१२, १४ ; ६८, २, ६ ; ७०,

६, १४; ७२, १४; ७४, १८;
 ७५, १२; ७८, १५; ८२, ९;
 ८६, १८; ८९, ४; ९२, १५;
 ९२, १६; ९९, ५; ११६,
 १२; ११७, ९; १२४, १२;
 २००, २; २२५, ९; २८८,
 ९, १२; ४०२, ८; ४०४, ८,
 ९, १६; ४०७, ७; ४२७,
 ४२२, १०; ४३४, १२;
 १०; ४७६, ८।

शम्भुचेत्र ४०२, ६; ४०७, २, ४।

शम्भुचैत्य ९९, १८।

शम्भुनाथ २४, १०, १२; ४९, १२।

शम्भुनाथक ४१०, १।

शम्भुपुराण ५०१, १।

शम्भुस्थान ४७२, ११।

शरजरत्न १५१, १; १७२, २;
 १७४, २।

शरजरत्नक १७२, १।

शक्यमुनि २१, १७; २१५, २;
 ४९५, २।

शक्यवंश १००, ५।

शक्यसिंह २९, १२; २२, १५;
 २२, १४; २४, ४; २५, ४,
 ९; २६, १, १५; १२८, १;
 २५१, १७; ५०१, ८, १२।

शान्ततीर्थ २५५, १९; २५६, ५;
 २००, १३।

शान्ततीर्थक २९७, १६।

शान्तश्री ४२७, १७; ४४६, ५;
 ४४७, १७; ४४९, १२।

शान्तिकर ४०५, १९; ४०६,
 १२, १२; ४०७, १; ४०८,
 १९; ४१५, ७, ८, ९, १२;
 ४१८, १०; ४२०, १७;
 ४२१, १५; ४२२, ८; ४२३,
 २, ५; ४२५, १८; ४२७, ५,
 ६, १७; ४२९, १०, १२, १८;
 ४३१, २; ४३६, २, ११, १४;
 ४३७, ११, १२, १३, २०;
 ४४६, ४; ४५१, ८; ४५२, ९;
 ४५४, २, ८, १७; ४५५, १,
 ६, १९; ४५६, ५, ११; ४५८,
 ९, १५, १६; ४५९, १०, ११,
 १९; ४६०, ७, ८, ११, २०;
 ४६२, १, ९, १२; ४६३, ११,
 १२, १६; ४६४, ६, ९, ११;
 ४६५, ४, ५, ७, १७; ४६६,
 ८, १६; ४६७, ४, ११; ४६८,
 ६, ९, १२, १४, १५; ४६९,
 २; ४७१, ९, १५, १७;
 ४७२, २, १५; ४७३, ८;
 ४७५, ८, ९, ११; ४७७, ९,
 १४; ४७८, २, १७; ४७९,
 २०; ४८२, १६; ४८५, ५,
 १२; ४८६, १९; ४८७, १२,

१५; ४८८, ३; ४८९, ५, १५; ४९०, २, ४; ४९३, १२; ४९४, १२; ४९७, २०; ४९८, १७।	शान्तिपुरी ४२४, १६; ४५४, १३; ४५७, ४; ४५८, ६। शाङ्खाङ्गुशिखर ४२६, ४। शिक्ष ३८, ११; ४६, ५। शिखि ३९, ४; ४६, १, ९; ४७, ११; १३९, २। १४२, ९। २०६, २।
शान्तिकराचार्य ४०८, ९; ४१४, १७; ४१६, ४, १०; ४२५, १; ४३७, २; ४३८, ६; ४५४, ९; ४५५, १४; ४५६, १; ४६६, १०; ४७२, ४, १८; ४७५, १, १२; ४७६, २।	शीलपारमिता २०६, १२। शुभकक्षा ४९, १०; १३७, ३। शून्यताशून्यतानाथ १५४, १६। शून्यभैरव ४२८, ३। शून्यरूपस्वरूप १, ७। शृङ्गेखर २४३, १७; २४५, ५। श्वेततैल ४५१, १४। शैवधर्म ५००, ६, ७, ९। शैवलोक ५००, ११। शोभावती ३१७, १३। अमण ३५०, १४। अमणा १३९, ८। आवक ४, ११; १५, १; २३, ६; ३३, १९; ४६ ११; ११२, १; १४५, ९; १५८, ११; १८४, ६; २००, ५; २०२, ५; ३२२, १२; ३४२, १८। आवकवोधि ४३, ३। श्रीकण्ठ ३०६, ५। श्रीकनक ३७४, ६।
शान्तिकराचार्य ४०८, ९; ४१४, १७; ४१६, ४, १०; ४२५, १; ४३७, २; ४३८, ६; ४५४, ९; ४५५, १४; ४५६, १; ४६६, १०; ४७२, ४, १८; ४७५, १, १२; ४७६, २।	
शान्तिकरादेवाचार्य ४३९, १२; ४६२, २।	
शान्तिगुह ४३७, २०; ४७८, ९; ४८२, ४।	
शान्तिदेव ४५९, ८; ४६२, १९; ४७२, १८; ४८२, १७।	
शान्तिपुर ४२५, १; ४२७, ८; ४३६, ४, ११; ४४८, १८; ४५४, १०; ४५६, १२; ४५८, ४; ४६२, ३, १०, १४ १६; ४६२, ५, ८; ४६४, ७, ९, १२, १७, १८; ४६५, १७; ४६६, १५; ४७४, १८; ४७५, २, १२; ४८५, १७।	
शान्तिपुर ४५५, १०, १२; ४७१, ११; ४७२, ७, १३, १८; ४७२, ९; ४७८, १५; ४८७, १८; ४८८, ३, ९।	

श्रीकान्ति ३९, ७ ।

श्रीकाय्यप ४३१, १ ।

श्रीगोशुद्धपर्वत २१४, १५ ।

श्रीघन ४४, २ ।

श्रीधर्मधातुकालीद्धदममुत्पन्नकथा ४४,
६ ।

श्रीधर्मधातुजिनालय ८, ७ ।

श्रीनाम ३१७, १४ ।

त्व २९०, १७ ।

श्रीवज्रसलनाथ ४६६, १९ ।

३३६, ४ ।

श्रीवत्स ८६, ४, १० ।

श्रीवश ८६, ४ ।

श्रीशम्भुनाथ ४०९, १८ ।

श्रीशम्भू ११६, १४; ४६७, ६ ।

श्रीसम्भू १, १ ।

४८७, १, १९

११८, १९; १९७, १७;

१२५, १२; १२७, ९; १२९,

८; १४२, ४, १२; १४४, २;

१४५, १२; १४६, २; १४९,

७; १५७, १४; १६७, १४;

३११, ४; ३१२, ९, १५;

३१६, १, २; ३२५, १; ३३१,

२, १०, १२; ३३५, ८; ३७२,

१४; ४०२, १६; ४०६, २, ४;

४०९, १५; ४१४, ६; ४१५,

६; ४१६, ९; ४२१, १; ४२०,

१९; ४२९, ६, १९, १६; ४३५,

१७, १८; ४३६, १२; ४३७,

५, ७, १०; ४८२, १९; ४८४,

७; ४८५, ४; ५०१, १९;

५०९, ८ ।

श्रीस्वयम्भूचैत्यभट्टारकोद्देश ५०२, ५ ।

श्रीस्वयम्भूधर्मधातु २९९, ९ ।

श्रीस्वयम्भूपुराण ३८९, ९ ।

श्रीतत् २, २, १६ ।

श्रीतापत्तिफल २१२, ५, १७ ।

ष ।

षडक्षरीमन्त्र २१९ ।

षडभिन्न १२१, २; १९४, ७ ।

षडभिन्नपद १२२, १७ ।

षड्गति १०१, ९ ।

षड्विकार २२९, १२ ।

स ।

सकृदागमिन् २१२, ५ ।

सकृदागमिफल २१४, १ ।

सकारवीजसंज्ञात ३०९, ७ ।

सङ्ग ६१, १२; ११८, १७; १२९

१६; १९५, २; १९८, १२;

२१५, १; २६७, १; २८९,

१० ।

२९०, १२ ।

सङ्गमूर्ति ११६, ९ ।

सङ्गरूप १, ९; ६१, १० ।

श्रीकान्ति ६९, ७ ।

श्रीकाश्यप ४२१, ९ ।

श्रीगोशुद्धपर्वत २१४, १४ ।

श्रीघन ४४, २ ।

श्रीधर्मधातुकालीन्द्रदमसुत्यन्नकथा ४४,
६ ।

श्रीधर्मधातुजिनालय ८, ७ ।

श्रीनाम २१७, १४ ।

।। २९०, १७ ।

श्रीवज्रसत्त्वनाथ ४६६, १२ ।

२२६, ४ ।

श्रीवत्स ८६, ४, १० ।

श्रीवश ८६, ४ ।

श्रीशम्भुनाथ ४०९, १८ ।

११६, १४; ४६७, ६ ।

श्रीसम्भू १, १ ।

४८७, १, १२ ।

११८, १९; १२७, १७;

१२५, १२; १२७, ९; १२९,

८; १४२, ४, १२; १४४, २;

१४५, १२; १४६, २; २२२,

७; २२७, १४; २६७, १४;

३११, ४; ३१२, ९, १५;

३१६, १, २; ३२५, १; ३३१,

२, १०, १२; ३२५, ८; ३७२,

१४; ४०२, १६; ४०६, २, ४;

४०९, १५; ४१४, ६; ४१५,

६; ४१६, २; ४२१, १; ४२०,

१२; ४२२, ६, १२, १६; ४२५,

१७, १८; ४२६, १२; ४२७,

५, ७, १०; ४८२, १२; ४८४,

७; ४८५, ४; ५०१, १९;

५०२, ८ ।

श्रीस्वयम्भूचेत्यभट्टारकोदेश ५०२, ५ ।

श्रीस्वयम्भूधर्मधातु २९९, ९ ।

श्रीस्वयम्भूपुराणं ३८९, ९ ।

श्रीतत् २, २, १६ ।

श्रीतापत्तिफल २१२, ५, १७ ।

ष ।

षड्छरीमन्त २१ ९ ।

षडभिन्न १२१, २; १९४, ७ ।

षडभिन्नपद १२२, १७ ।

षड्भूति १०१, ९ ।

षड्विकार २२२, १२ ।

स ।

सकृदागामिन् २१२, ५ ।

सकृदागामिफल २१४, १ ।

सकारवीजसंज्ञात २०९, ७ ।

सङ्ग ६१, १२; ११८, १७; १२९

१६; १९५, २; १९८, १२;

२१५, १; २६७, १; २८२,

१० ।

सङ्गमण्डल २२०, १२ ।

सङ्गमूर्ति ११६, २ ।

सङ्गरूप १, २; ६१, १० ।

सङ्कान्त ४९, १४ ; १३९, १० ।

सङ्कान्तक ३८२, २ ।

संज्ञानोत्पादकारिणी १७६, १६ ।

४९, १४ ; ३८२, २ ।

३६, १ ।

२७८, २ ; २८०, १५ ।

सदस्यपुण्डरीकादि २६६, १७ ।

सप्तबोधक २२२, १८ ।

सप्तर्षि १४, १८ ।

सवा ४९, ११ ।

संप्रज्ञाणक २२२, ८ ; २२२, ४ ।

सम्बर ४२४, १६ ।

सम्बला १७७, ७ ।

सम्बलाकारमण्डला १७६, १५ ।

सम्भिन्नप्रलापक २२५, ८ ।

समाध्यास्त्राणक ३८०, ७, ८ ।

सम्यक्दृष्टि २२४, १ ।

सम्यक्कल्प २२४, १ ।

सम्यक्वाक् २२४, २ ।

सम्यक्कर्मान्तक २२४, २ ।

सम्यगाजीवक २२४, २ ।

सम्यक्व्यायामक २२४, २ ।

सम्यक्सम्बुद्ध १९४, ७ ।

सम्यक्सम्बोधि ३८, ८ ।

सम्यक्समृतियुक्त २२४, ४ ।

समन्तभद्रक २४०, ९ ।

समन्तकुल २४९, ५ ।

समाधिराजादिस्त्रय २६२, २ ।

समाधिविग्रह १४१, १० ।

समाधिवोधक २२२, १७ ।

सम्बुद्ध ११६, १५ ।

सम्बोधि २१, २ ; ११९, ६, १२ ।

सम्बोधिगुरुनायक १४१, ११ ।

सम्बोधिब्रतसाधन ५, १४ ।

सम्बोधिपाक्षिक २२२, १० ; २२४,

७ ।

सम्बोधिसम्भार ६, ५ ; ७, २० ;

१८, १६ ; १२८, १३ ।

सम्बोधिविन्न १४१, १५ ।

सम्बोधिब्रत २०, ४ ।

सम्बोधिप्रणिधि ७, १८ ।

सम्बोधिज्ञान ४६, २ ; १४१, १४

१९४, १ ; ३८०, ९, १० ।

सम्बोधिसाधनचर्या २०, ६ ।

सम्बोधिसाधन २०, ९ ।

सम्बु १, ५ ; ८७, १२ ; ११६, ५ ;

२००, १ ; २२७, ९ ।

सरस्वती २६८, ११ ।

सर्वज्ञ २६, १ ; २७, १३ ; ३०,

१७ ; ३२, ४, १२ ; ३२, १५ ;

३६, १, ६ ; ६१, १२ ; १०९,

२० ; १४१, १७ ; १५४, ११ ;

१९२, ६ ; १९४, १, १० ;

१९६, १, १२ ; १९८, ५ ;

२२२, ७; २२३, २९; २२४,
 ६; २२९, २; २५२, ४;
 २१५, १२; २१६, ९; २१८,
 १०; २१९, २; २२६, २;
 २२२, ११; २२७, १२;
 २४०, १५; २४८, १२;
 २५०, ८, १२; २५१, १;
 २५६, ७, ९, ११;
 १८; २७०, ५, ७;
 २; २८२, ७; २९१, ४.
 १६; ४०५, १४, १५; ५००,
 १, ७।
 सर्वज्ञनाथ २०५, ४; २२९, १;
 २४०, ५; ४२०, ११; ४२५,
 २; ४२८, १८; ४३९, ८;
 ४६९, १।
 सर्वज्ञनाथनाथ २५२, १२।
 सर्वज्ञता २१२, ८; २१४, २।
 सर्वज्ञमुख्य २५९, १२।
 सर्वाकारज्ञता २१२, ८; २१४, २।
 स्रग्धरादि २९०, १०।
 संस्कारवज्राख्य ३०४, १५।
 १७८, ९; २२२, २।
 सद्धर्मादि २८८, १८।
 साङ्ग १०, ११।
 ४, ५; १५, २; २८, १७।
 साधक ४५५, ५।
 सार्थ ६१, २।

सार्थवाहमहाजन ४४८ ९।
 साहसलोकक १५४, १२।
 स्थानेश्वर २६१, ५।
 सिद्धगुरु ४२७, ६; ४६७, १०;
 ४७७, १४।
 सिद्धाचार्य ४२५, १८; ४२७, ५;
 ४२९, १०; ४३६, १२; ४५८,
 ९, १६; ४६६, ८; ४७२, ९;
 ४८५, ६; ४८६, १९; ४९८,
 २।
 सिद्धाचार्यगुरु ४७७, १०।
 सिद्धिभूमि १७८, १९।
 सिद्धास ४५१, १५; ४७२, ११।
 ४५७, १७।
 ५७, १०; ८८, १२;
 १२०, १; १२९, १७; १७९,
 ४; २९४, १०; ४८२, ७,
 ९; ४८७, २, ५, १४; ५००,
 १२।
 सुखावतिगति २२२, ५।
 सुखावतिपद १२०, २; ४२०, १८;
 ४८२, ५।
 सुगत १११, १८; ११९, ६; १९२,
 २; १९९, १६; ४२४, २।
 सुगतात्मज ४, ४; ५, ११; ६,
 १८; ८, २।
 सुगताश्रम १९, ८।
 सुगति ११२, ४।

सुदर्शन १२७, ६; ४१५, १८।

सुदर्शना ४६, ११।

४२०, ४।

सुदृशा १२७, ६।

सुन्दरी २८७, ८।

सुधर्मा ३८६, २०।

सुधर्मारज ३१६, १२; ३२०, १४।

सुद्धोदनसुपुत्र २, १६।

सुनेमक २१६, १७।

सुरूप ३६, ४।

सुरूपावचर ५४, ११।

सुलक्षण २७७, ५, १०; २६८, ४।

सुवर्णप्रभादियान २७२, १५।

सुसूत्र २२४, २।

सूत्र ४०६, ११।

सौगत २०५, ८।

सौगतात्मज ४२, १८; ४३, १, १५।

सौगतकार्य ६, ६।

सौगतालय ७, ६।

सौद्धोदनि २८, १; १३३, १८।

सौलिनि ६६, १।

स्यविर १००, ३; १२७, ४; १४७,

११।

स्यविरनायक ३६, १०।

स्यवीर १८०, ६।

अनाद १६६, १५।

स्यमू १६, ३; २०, २०; २१,

५, १५; ३७, ११; ४८,

१४; ४६, ३; ५१, १५; ५२,

१५; ५३, १, ६; ५८, १८;

५९, १५; ६०, ६, ११; ६२,

१५; ६४, १६; ६५, १८;

६७, ८; ७०, ८, १०; ७१,

८, १०, १८; ७२, ११, १२,

२१; ७३, ६, १३; ७५, १२,

१५, १७; ७६, २, ४; ७७,

५; ७८, १६; ७९, ७; ८०,

७; ८२, २०; ८३, ७, १३,

१६; ८५, ३, १२; ८८, १,

१०, १४; ८९, १४; ९०, ३,

१५; ९१, ६, ८, १०, १६;

९२, ५, ७, १३; ९३, ५;

९४, १, ६, १५, १७; ९५,

८; ९७, १४; ९८, ६; १००,

१२, १४; १०१, ६, ८, १०,

१६; १०२, ११, १६; १०३,

१; १०४, ५; १०७, २;

१०९, १४, १६; ११०, १६;

१११, ४, ८; ११२, ४;

११४, २, ६, १२; ११६, १,

२, ६, ११; ११८, १७; ११९,

३; १२१, ४, १८; १२२,

१४, १८; १२३, १०; १२४,

११, १५; १२६, १६; १२७,

१५, १६; १२९, १; १३३,

२, ४; १३६, ६, १५; १३७,

१४; १४८, ७; १४९, ६,
 १५; १४९, १, ५; १४९, १,
 ४; १५१, ९, १०, १२, १५;
 १५९, ६; १६०, १; १६२,
 १२; १६४, १२; १७१, २;
 १७२, १९; २००, ६, १०,
 १२, १४; २२७, १५; २४९,
 ४; २९१, १५; २९९, ११,
 १६; ३००, १, ५, ९; ३१६,
 ९; ३२०, १६; ३२५, ६;
 ३३१, ८, १४; ३३५, ६,
 १६; ३६८, ५; ३७२, १५,
 १८; ३७४, ८; ४१४, ९;
 ४२१, १२; ४२९, १; ४७८,
 १६; ४८९, १७; ४९०, १२;
 ४९२, ७; ४९४, २; ४९९,
 १०, १४; ५००, १; ५०१,

३

स्वयंप्रभु १६४, १२।

स्वयम्भूचेव ७, ९, १२।

स्वयम्भूगुप्तजोद्धूत २०, १४।

स्वयम्भूचैत्यभट्टारकोद्देश १२९, ९;

१९०, ९; २४९, १६; २६९,

१८।

स्वयम्भूत्तिसत्कथा ४, २; २१, ११;

४५, २, ८।

स्वयम्भूचैत्यराज ८, ७।

स्वयम्भूजिनचेव ७, ११।

स्वयम्भूजिनालय १८, २०।

स्वयम्भूनाथ १६२, १२।

स्वयम्भूनाथनाथ ३४४, ६।

खर्णावती २५१, १।

स्मृतिबोधज्ञ २२२, १५।

स्मृत्युपस्थान २२२, ८, १६

खोखाख्य ४२७, १७।

ह।

खड्ग ४९, १६; १२९, १२;

३८२, ४।

खारती ४२८, ६।

खारीती ४२८, १५, १७; ४२९,

२

चास्यादेवी ३०५, १८

हिमालय ३८९, ११।

ऊङ्गारवीजसंज्ञात ३१०, १३।

ऊङ्गव १२९, १२; ३८२, ५।

हिमालय ४०२, ४, ५

हिमालय ५३, २

२८४, ६

